Hámory András –

Uray Károly – Nácsa Károly –
Erdélyi Annamária –

– terve megvételben részesült a „Fejlesztett művelődési otthonok" terv-pályázaton 1967.

Major Építő művészet 1969. 1. a. 2. l.

MDK

Hámory Ferenc

/s.l./ Gallé Tibor festőiskola kiáll. Pesti Hirlap 1943. szept. 25.

MDK

Hámory Ferenc

Dunapart. Vizfestmény.

V.Nemzeti képzóm.kiáll.1939.Kassa.22.1.

MDK

Hámory Ferenc

Margithid

Csónak utca

Parlament

Bpvizfpály 1941, Fővképtár. Házi példány

5 l.

MDK

Hámori György

Plakát kiállitás, 1948. N. Szal. képek

Hámory Judit

Az Iparművészeti Főiskola 1966-ban diplomázó építész hallgatója. Szórakoztató központot tervezett diplomatervének.

Ipari Művészet, 1966. 2-3. sz., 44. l.

Hámori József építések

Tervezőcsoportjának tervét
20.000 Ft-ért megvették az
alábbi példyrator

Kovács Ferenc: A tabáni Rác
gyógyfürdő tervpályázata 1969

Magyar Építőművészet 1970/4 2 old.

MDK

Hámory László,

legjobb munkáit küldte e tárlatra.

Nagy Tibor: Zuglói művészek. -Kis Ujság. 1945 VII.25.
XIV. Thököly ut 80. rend. MDP. Csoportkiáll.

Hámos Károly

Műnével, 1939. IV. évf. 24-26. p. 51. l.

Felvidéki kisgazdanépek karán.

MDK

Hámori P.

pályamunkát készített a Magyar Forradalmi Ifjúmunkás Szövetség jelvénypályázatára. (repr.)

Melyiket válasszuk?

Magyar Ifjúság, Bp. 1957. 6. sz. [7. l.]

Hámorinné Sárga Anna

Nobrán

l.

Szabad Művészet

1950. 212. l.

A Müemlékek Országos Bizottságától
részletes tájékoztatás alapján kitün
idáig juttattak a Tárca
zottság utján különböző hatóságoknak

Müemlékek Országos Bizottsága.

mamamamamam di b dmska add gggg ak
anananananananananaánánánánánáná dk

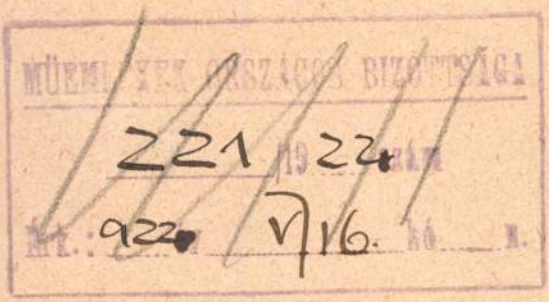
Hámos Sarolta.

Iparművész

Iparművészeti Társulat kiállításán – Iparművészeti Múzeumban – egy klasszikus szépségű pentej társával szerepel.

Pesti Hirlap
1923.VII.14.

zoktatásügyi Minisztertől.

n
e
lat-
d o-
so-

1922.

• tárgya { lókönyv 27
számlakönyv

A m. kir. vall. és közokt. m
a. kelt s a IX. ker. m. kir
másolata:

1921/22. évi költségvetés, A

A vajdahunyadi vár
latban a M. Kir. Állami Vasg
zésére Háromezerhatszáznegyv
utasitom az állampénztárt, h
Bizottsága elnökének vagy he
számolás kötelezettsége mell
alnaplójában kiadáskép számo

Hlámornyik Géza

1918/19 – 1921/22

Ferképzomfoiskèvk

90. l.

faragta. Mindhárom a Villa Borgheseban. 1623. VIII. (Barberini) Orbán pápa trónraléptével kezdődik B. rendkívüli jelentőségű és nagyarányú munkássága, mely a következő pápák uralkodása alatt is tovább folyt. B.-nek hatalmas része van Róma mai képének kialakításában. Csak X. Ince uralkodásának első felében mellőzik, de később ez a pápa is kegyeibe fogadja. 1629 óta a Szt. Péter-templom építése és díszítése, művészi hatásának növelése foglalkoztatja egész életén át. 1629. a négy kupolapillér díszítését végzi (egyik fülkébe Szt. Longinus hatásos márványalakját állítja 1638-ban), 1633. pedig a kupola alatti, négy csavart oszlopon álló óriási tabernaculumot fejezi be, mely a Pantheon előcsarnoka antik mennyezetének ércéből készült. 1637-től kezdve B. a templomnak Madernától épített homlokzata számára tornyokat akar építeni. Csak az egyik került kivitelre, de 1644-ben ezt is le kell bontani, mert nem tetszett és mert állítólag repedést okozott a templom falán. A Pantheonra épített tornyait (1626) — B. „szamárfülei" — csak 1882-ben bontották le. 1647. a Szt. Péter-templom gazdag pilaszter-díszítéseit végzi, de még előbb, 1644. az előcsarnok kapuja fölé a Pasce oves meas márványreliefen dolgozik, melyet 1656. tesznek helyére. 1656. a szentély hátsó falán levő érből való fantasztikus formájú Cattedra Petri-t alkotja a négy egyházatya mozgalmas alakjával. Ez az önkényes formájú oltárfölépítmény, mely Szt. Péter apostol székét rejti magában, B. legtöbbet kritizált alkotása. Felhőivel, glóriájával, sugaraival mégis mintája lett számtalan későbbi oltárnak. Ugyanebben az évben (1656) kezdi B. a Szt. Péter-templom előtti kolonnádok építését. Ezzel a monumentális

MDK

Hamornik Pál autoto

Torian Márton, üzletkinkat

Belv., Sütő-u. 2.

1864. - Fényképezőgép, metrot.

MDK-A-II-1/1509.

Hannes Gustiaux

Az időbeli-térbeli változás összefüggéseire tanulságos példákat nyújt Hannes Gustiaux hét fotósorozata

Szalóky Ilona: A fotó mint a képzőművészet... Művészet, 1978. március – 29. lap.

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 387-748, 340-726

ÉLET ÉS IRODALOM

1976 MÁR 6.

Hámos Gusztáv

1021

Hámos Gusztáv rajza

Bardos [illegible]

ikai-esztétikai érzéke és fele-
sségérzete visszatartotta, hogy
jon egy századik „fiction"-t
gy ezredik „non-fiction"-t. Meg-
atározhatatlan műfajú, szokatlan
llegű önvallomást írt, melyben
osszú fejtegetések váltakoznak
esen megrajzolt, élmény-fényes-
égű jelenetekkel. *Beszélgetés* —
a mindenáron műfajt keresnénk,
z lenne a legjobb szó. Beszélget
z író önmagával, s beszélget
egendás nagyapjával, a bajszos
kuruc-zsidóval", aki visszatérve

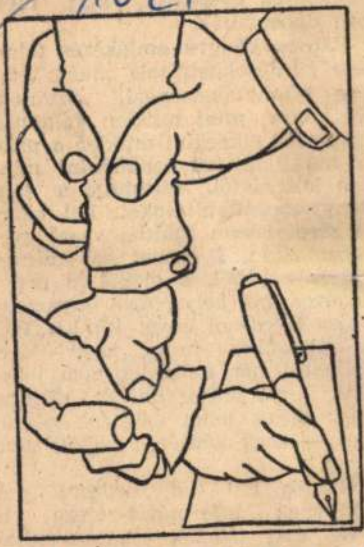
MAGYAR HIRDETŐ
SAJTÓFIGYELŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 387-748, 340-726

ÉLET ÉS IRODALOM

Hámos Gusztáv

1976 MÁR 6

1021

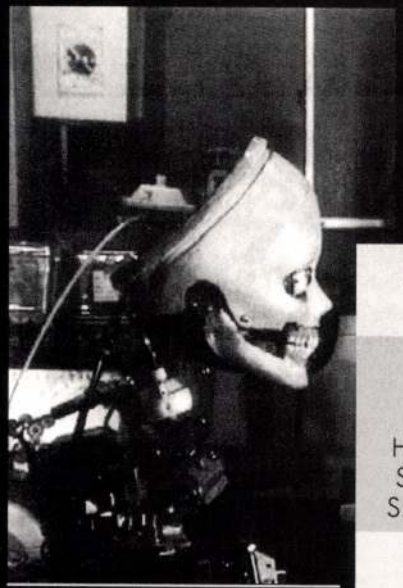

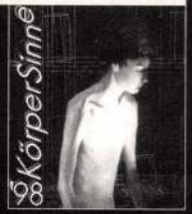
Hámos Gusztáv rajza

ket a jelenből, a máról, a negyvenéves író helyzetéből kommentálja. Kérdezni akar Bárdos Pál, a válaszokról tudja, hogy bár kellenek, bár nélkülük nem lehet élni, megbízhatatlanok. Tudja, hogy mégis lehet válaszok nélkül élni — csak kérdések nélkül nem lehet.

Bárdos Pál *tud* kérdezni. A könyvnek információ-rétege is friss, újat mondó, elgondolkodtató. A makói kisgyerek személye-

Hámos Gusztáv

beszélgetések, film- és internetpéldák

„Sex/Machine"

24. 2., 19.30

Hámos Gusztáv, Jeffrey Shaw (ZKM Karlsruhe), Szegedy-Maszák Zoltán

Gespräche , Film- und Internetbeispiele,

Goethe-Institut

médiaMedien

Jeffrey Shaw ausztrál médiaművész 1991 óta vezeti a karlsruhe-i Művészeti és Médiatechnológiai Központ mellett működő Képi Média Intézetet. „Legible City" című, egy digitális várost bemutató interaktív installációja, amelyet igazi kerékpárral lehet felfedezni a vásznon, a legismertebb és a leggyakrabban bemutatott interaktív műtárgyak közé tartozik. Hámos Gusztáv, videó-, film- és internetművész (Berlin-Budapest), valamint az internet-példákat hozó Szegedi-Maszák Zoltán beszélgetnek Jeffrey Shaw-val a technikai eszközökről és gépekről, testről és emberről, szerelemről és szexről a virtuális kommunikáció és a technikai interface korában.

Jeffrey Shaw, australischer Medienkünstler, leitet seit 1991 das Institut für Bildmedien am Zentrum für Kunst und Medientechnologie Karlsruhe. Seine interaktive Installation „Legible City", eine digitale Stadt, die mit einem realen Fahrrad vor einer Leinwand erkundet werden kann, gehört zu den bekanntesten und am häufigsten ausgestellten interaktiven Kunstwerken. Hámos Gusztáv, Video-, Film- und Internetkünstler (Berlin-Budapest), unterstützt mit Internet-Beispielen von Szegedi-Maszák Zoltán, diskutiert mit Jeffrey Shaw über technische Werkzeuge und Maschinen, Körper und Menschen, Liebe und Sex im Zeitalter virtueller Kommunikation und technischer Interfaces .

24. 2. 1998

GOETHE INSTITUT BUDAPEST

meghívóEinladung

A Goethe-Institut
Budapest szeretettel
meghívja
Önt és barátait
Das Goethe-Institut
Budapest lädt
Sie und Ihre Freunde
herzlich ein!

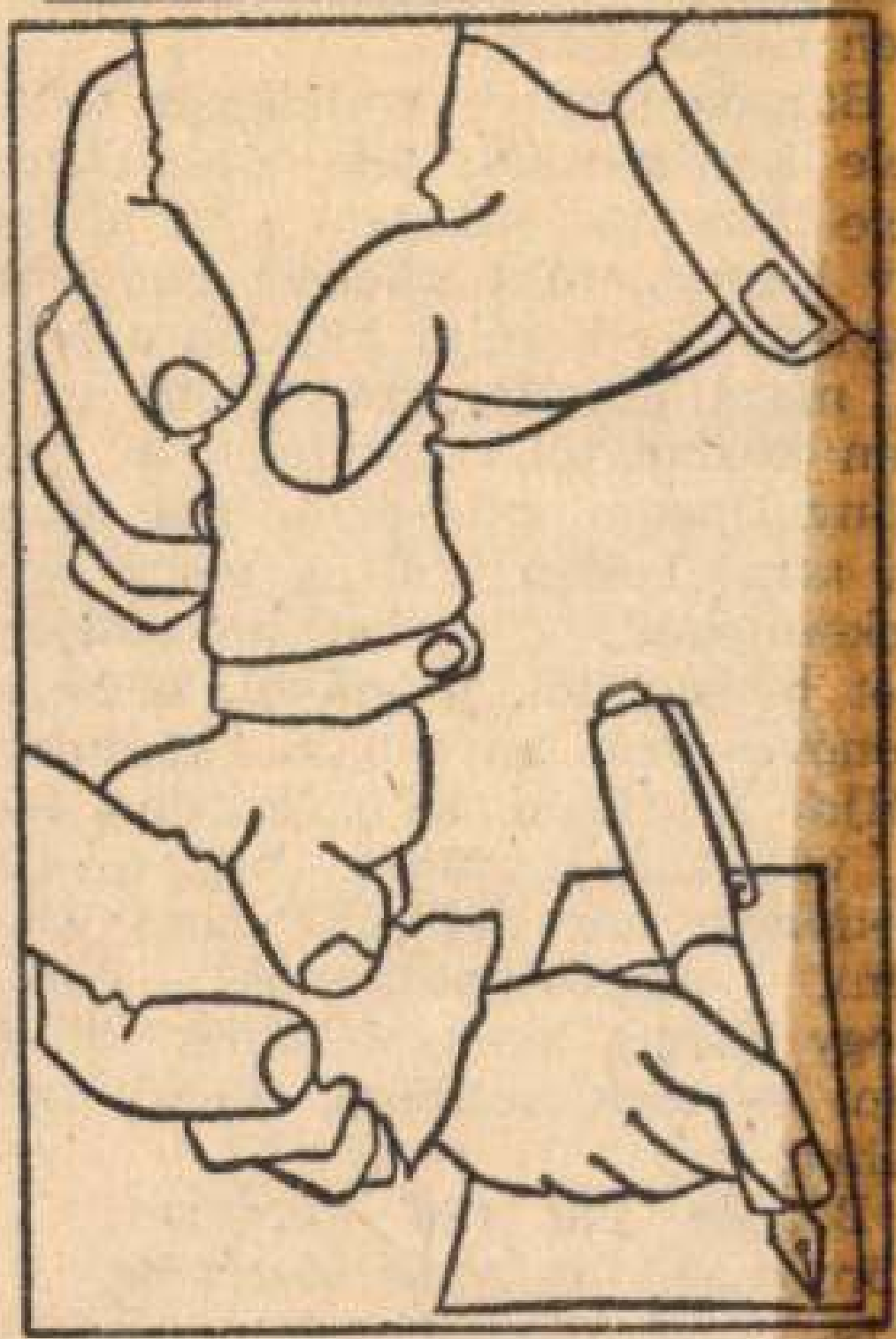

Andrássy út 24.
H - 1061 Budapest
Tel.: (0036-1) 153 22 33
Fax: (0036-1) 251 87 55

http://www.goethe.de

e-mail: goethe@goethe.hu

Hámos Gusztáv

Hámos Gusztáv rajza

feldolgozni, de hiszen nem is „feldolgozni" akarja, csupán elmondani élményeit, beszélni egy kilencéves gyerekről, akit 1944-ben deportáltak.

Bárdos könyve emlékezés tehát, tele kérdésekkel, tele „talán"-nal, tele bizonytalansággal. Szubjektív könyv, mint minden vallomás. Igyekszik elkerülni minden *a priori* megállapítást, szabadulni minden közhelytől, félretolja a tankönyv-megállapításokat. Fel akarja tárni lassan múltba vesző gyerekemlékeit, s ezeket az emlékeket a jelenből, a mából, a negyvenéves író helyzetéből kommentálja. Kérdezni akar Bárdos Pál, a válaszokról tudja, hogy bár kellenek, bár nélkülük nem lehet élni, megbízhatatlanok. Tudja, hogy mégis lehet válaszok nélkül élni — csak kérdések nélkül nem lehet.

Bárdos Pál *tud* kérdezni. A könyvnek információ-rétege is friss, újat mondó, elgondolkodtató. A makói kisgyerek személye-

Hámos Gusztáv

Két rajz, cim nélkül. Ide mellékelve.
Repr.

Élet és Irodalom Bp. 1976. márc. 6.
XX. évf. lo. sz. 9. lap.

színpadra a lelkes néző. Ártatlan csodálkozása mégis erre a természetes állapotra emlékeztetett.

Hámos Gusztáv rajza

evezetek) olyan különleges
lellegű élményt kényszerítettek az
emberi tudatra, hogy a feldolgo-
zás, a válaszadás épp csak meg-
kezdődhetett. Bárdos bizalmatlan
az oknyomozó tudomány és a
vérpiros szenvedély iránt. Egyiket
sem tagadja, mindkettőben hisz,
de *együtt* hisz bennük csupán.
Így hozza az olvasó elé a patl-
kusból lett nyilas vezért. Hóhér-
portré halk kérdésekkel. Hóhér-
portré gyerek-szemhatárral, fel-
nőtt-gonddal. Könyvének legérté-
kesebb fejezetei ezek a portrék.

Bárdos nem írta meg a regényt,
etikai-esztétikai érzéke és fele-
lősségérzete visszatartotta, hogy
írjon egy századik „fiction"-t
vagy ezredik „non-fiction"-t. Meg-
határozhatatlan műfajú, szokatlan
jellegű önvallomást írt, melyben
hosszú fejtegetések váltakoznak
élesen megrajzolt, élmény-fényes-
ségű jelenetekkel. *Beszélgetés* —
ha mindenáron műfajt keresnénk,
ez lenne a legjobb szó. Beszélget
az író önmagával, s beszélget
legendás nagyapjával, a bajszos
„kuruc-zsidóval", aki visszatérve

Hámos Gusztáv

Két rajzát hozza a lap
kelve, a másik egy csu
kézfejet ábrázol, a kö
gyekkel.

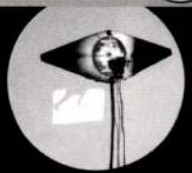

Hámos Gusztáv rajzai

Élet és Irodalom, Bp. 1976. febr. 7.
XX. évf. 6. sz. 9. lap.

GOETHE INSTITUT BUDAPEST

médiaMedien

Hámos Gusztáv

FényAlakok / LichtGestalten

Tematikus est film-, video-, internet-példákkal és beszélgetésekkel /
Themenabend mit Film-, Video- Internet-Beispielen und Gesprächen

Közreműködnekmit:
Hámos Gusztáv, Szegedy-Maszák Zoltán & Müller Péter

10. Feb., 19.^{30}–21.^{00}

"A teremtés története: "Legyen világosság", szólt az ige először. Miféle fény volt az? És mit lehet a fénnyel alakítani? A természetes fény története. A hét: mi történt a teremtés történetének hét napján? A fény valamit megvilágít, láthatóvá tesz. A fény hangsúlyokat teremt, vagyis a dolgokat más megvilágításban is láthatóvá teszi. Úgy tudok a magam számára képet alkotni valamiről, ha megvilágítom azt.... Számomra tehát nem az a fontos, hogy képet csináljak magamnak a fény segítségével, hanem a kreativitás általános alkotóelmélete ..." (Hámos Gusztáv)

"Die Schöpfungsgeschichte: `Es werde Licht´ das erste Wort. Was war das für ein Licht? Und was kann man durch das Licht gestalten? Die Geschichte des natürlichen Lichtes. Die Woche: Was geschah in den sieben Tagen Schöpfungsgeschichte? Durch Licht wird etwas beleuchtet, sichtbar gemacht. Licht kann Akzente setzen, das heißt, man kann Dinge in verschiedenem Licht sehen. Ich kann mir über etwas ein Bild machen, indem ich es beleuchte. ... Es geht also für mich nicht nur darum, sich ein Bild zu machen, indem ich Licht setze, sondern um eine allgemeine Schaffenstheorie der Kreativität. ..." (Gusztáv Hámos)

10. Feb. 1999

Hámos Gusztáv

Az 1997. szeptember 27. és október 10. között rendezendő,
magyar és francia videóművészetet bemutató «Videológia» fesztivál keretében,

Peternák Miklós
a Magyarországi Képzőművészeti Főiskola
Intermédia Tanszékének igazgatója

Jean-Luc Soulé
a Magyarországi Francia Intézet
igazgatója

tisztelettel meghívja Önt

1997. október 9-én csütörtökön, 18h-kor

a Magyar Képzőművészeti Főiskola Barcsay Termébe (Budapest, Andrássy út 69 - 71. Tel: 342 17 38)
Jean-François Guiton, Hámos Gusztáv, valamint a főiskolás hallgatók
installációinak megnyitójára
és az

1997. október 10-én pénteken, 10h-13h-ig és 15h-17h30-ig

a Francia Intézetben (Budapest, Fő utca 17. Tel : 202 11 33) **megrendezendő**
«A videoművészet: technika vagy kultúra?» című kerekasztal-beszélgetésre.
Résztvevők:
Beke László, Dárday István, Kopper Judit, Kövesdy Gábor, Peternák Miklós.
Martine Dondeyne, Jean-Paul Fargier, Jean-François Guiton, Michaël Gaumnitz és Marc Mercier.
A beszélgetést követően, **19h-kor**
Litván Gábor-Sugár János: «Halhatatlan tettesek», c. operáját mutatjuk be a videótechnikáról.

Dans le cadre du Festival «Vidéologie» consacré à la vidéo de création en France et en Hongrie
organisé du 27 septembre au 10 octobre 1997,

Miklós Peternák
Directeur du Département Intermédia
de l'Ecole des Beaux-Arts de Hongrie

Jean-Luc Soulé
Directeur
de l'Institut Français en Hongrie

ont le plaisir de vous convier

le jeudi 9 septembre 1997 à 18h

à l'Ecole des Beaux-Arts de Hongrie (Budapest, Andràssy ùt 69 - 71. Tel : 342 17 38) au vernissage des installations de
Jean-François Guiton, Gusztave Hámos et des travaux des élèves de l'Ecole Supérieure des Beaux-Arts de Hongrie et de l'Université des Arts Décoratifs.

et

le vendredi 10 octobre 1997 de 10h à 13h et de 15h à 17h30

à l'Institut Français (Budapest, Fő utca 17. Tel : 202 11 33), au colloque intitulé
«La vidéo de création : une technique ou une culture ?»
avec la participation de :
László Beke, István Dárday, Judit Kopper, Gábor Kövesdy et Miklós Peternák
Martine Dondeyne, Jean-Paul Fargier, Jean-François Guiton, Michaël Gaumnitz et Marc Mercier.

et à 19h

à la représentation de l'opéra-vidéo de **Gábor Litván et János Sugár «Coupables immortels».**

MDK

R.-né Hampel Adrien,

" ..uj kiállitó nálunk."

Nikelszky Géza: A pécsi képzömüvészek öszi tárlata. Pécsi V igadó.- Emlékkiállitás Weber X.Ferenc képeiből és a Gebauer-Martyn festöiskola növendékeinek munkáiból. Dunántul. 1929.okt.2o. 8.old.

Hampel Agnes

A kiállításon résztvett.

Jaschik Almos tanitványainak szunidei munkáiból rendezett kiállitás.1925.dec.Bpest.

MDK

Hampel Agnes

Hauptmann Hannele c.művének szinpadterve.

Németh Antal dr.: Korszerű szinpad.

Magy.Iparművészet,1930. 3-4.sz. 63.l.

MDK

Hampel Agnes

Néhány aquarellje és linoleummetszete a Jaschik műtermében rend.kiall.-on, melyet a mester a növendékek munkáiból állitott össze.

Cikk: Jaschik Almos növendékeinek kiall.

Magyarság, 1925.dec.6. 21.l.

Hampel Ágnes.

Ernst-muzeum szénpadművészeti kiállításán szerepelt.

Pesti Napló 932. ő. 21.

Hampel Ágnes

Ernst-múzeumban rendezett maszkok, jelmezek, kis színpadok kiállításán szerepelt.

PH.932.11.23.

Hampel Ágnes.

Jászkisér állami tanítónője,

az Orsz. Magyar Gyámintézeti tanulat pályázatában részt vett. Jászkisér állami tanítóképzőintézetének küldöttem, melyen állami ösztöndíjas képzőtanfolyamra reszpelnek.

Martonvásár, 1924. évi 24.

Herzlich Dank.

Für die Glückwünsche zu meinem Geburtstag sage ich allen Freunden und Bekannten meinen herzlichen Dank.

Hermann Meyer und Frau.

Hannover, 1927, Sept. 24

MDK

Hampel Agnes

Jaschik Almos növendéke, munkájával szerepelt az árumüvészeti kiallitáson, melyet Jaschik növendékeinek munkáiból rendezett.

(e.a.): Árumüvészeti kiállitas.

Ujság, 1927.ápr.24.

MDK

Hampel Ágnes

Jaschik Álmos tanitványa.A tanitványok kialkitásán - melyet J.rendezett - résztvett.

Képzőművészet

Ujság 1927 ápr.24. 17 l.

Harpel Agnes

A Jaschik Almos társaságában Kiállítást rendez - melyet d.Tendenczett - részvétt.

Képzőművészet

Ujság 1927 ápr.24. 17 l.

MDK

Hampel József /1883-/ - Schunn Rezső

Budapest Székesfőváros Szent Gellért Gyógyfürdő. 1920-24., 92.5x61 MH

Szent Gellért Gyógyfürdő. 192.., 125x93 LTM

Magyar Plakát-Történeti Kiállitás.1960.
Műcsarnok. Kat. 24.1.

MDK

Hampel József - Schunn Rezső

Budapest Székesfőváros Szent Gellért Gyógyfür

Szent Gellért Gyógyfürdő

1885-1960. M. plakáttört. kiáll. Műcs. 1960.

MDK

Hampel József rajzoló

Andersen: A csúf kis kacsa és más mesék.
Biró Sándor forditotta. Hampel József rajzával.

MDK

Hampel József festménye után
Pázmány Péter-sorozat bélyeg

P: Unrein Jánostól Drahos Istvánig.
A Bélyeggyüjtő, 1937. 125-127 l.

Kampel Józef.

Megy Nemmet.

1945. VII. 14. I. 60.

(:Kl:)

Schunn Rezső - Hampel József MDK

Budapest Székesfőváros Szent Gellért Gyügyfürdő 192o-24

Szent Gellért Gyógyfürdő 192..

Műcsarnok 196o.Magyar plakát-történeti kiáll.

Hampel József - Schunn Rezső MDK

Budapest Székesfőváros Szent Gellért Gyógyfürdő
192o-24

Szent Gellért Gyógyfürdő, 192..

Műcsarnok 196o.Magyar plakát-történeti kiáll.

MDK

Hampel József / 1883- /

és Schunn Rezső:

"Budapest Székesfőváros Szent Gellért Gyógyfürdő"
1920-24

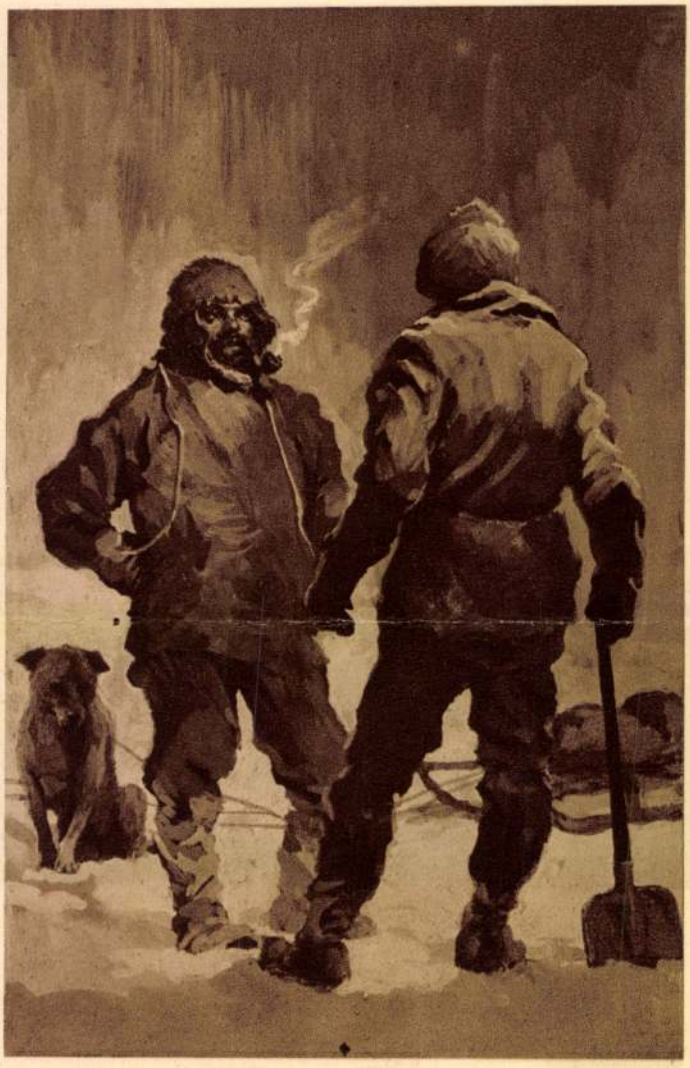
"Szent Gellért Gyógyfürdő" 192...

Magyar Plakát-Történeti Kiállitás. Bp. 1960.
24.l.

Hampel József

64 BAJA BENEDEK: ADY ILLUSZTRÁCIÓ »SÍRÁS AZ ÉLETFA ALATT«

HAMPEL JÓZSEF RAJZA

Pécely

Hampel József

a Képes Krónika

rendes vajrolója.

Nagyannien volna életrajza

benszendő.

Hampeľ Józef

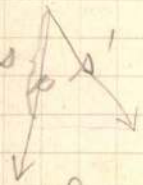
festő

1905–

Érsekújvár 1930. 83. l.

Munka = az erőnek és az irányába eső útnak a szorzatának.

$L = p \cdot s'$

L = munka
p = erő
s' = út

$L = p \cdot s$

$L = p \cdot 0 = 0$

$L = p \cdot s$

Tervezte: Hampel József és Schunn Rezső. Nyomtatták Budapest székesfőváros házinyomdájában, 6 színben.

Szedte: Mihalik Gusztáv. Nyomta: Felczán Gyula.
Budapest székesfőváros házinyomdájának nyomása.

H. redigierten slovak. Almanach *Zóra* edierte. Er vermachte seine beträchtliche Bibliothek der slovak.literar.Gesellschaft *Matica.*

Hamvas, Josef, luther. Theologe, Schriftsteller, geb. 13. Mai 1871 in Győr, absolvierte seine theolog. Studien in Sopron, die philosoph. Studien in Jena und Kolozsvár, in letzterer Stadt auch als Hilfsredakteur des *Erdélyi Hiradó* (Erdélyer Anzeiger) wirkend. Von 1895 bis 1897 war H. Professor am Eperjeser Gymnasium, seit 1897 wirkt er am evangel. Lyceum in Pozsony, wo er von 1902 bis 1905 auch das Tageblatt *Pozsonyi Hirlap* (Pozsonyer Zeitung) redigierte. Selbständige Werke: *Történetek* (Erzählungen, 1889), *Nyaralók* (Sommerfrischler,Lustspiel,1890), *Abner* (Drama, 1891), A *két Ratáky* (Die beiden Ratáky, 1894), *Versek* (Gedichte, 1895), *Balassa Bálint* (Operntext, 1896), *Mese a fonóban* (Märchen in der Spinnstube, 1899), *Vinlandi Gergely* (Gregor von Vinland, 1910), *Mesés történetek* (Märchenhafte Geschichten, 1911), A *megmentett haza* (Das gerettete Vaterland, 1913).

Hanák, Johann, Zoologe, geb. 25. Juli 1812 in Kis-Kér, gest. 2. Sep. 1849 in Kricsova, war Professor am hauptstädt. Piaristengymnasium und publizierte zur Zeit des Ausbruches des Freiheitskampfes mehrere Artikel über die Kirchenreform. Das wertvollste Werk seiner Tätigkeit als Zoologe bildet die gründliche Studie: *Über die Geschichte und Literatur der Zoologie in Ungarn.*

Hanauer, Arpad Stephan, kathol. Kirchenschriftsteller, geb. 28. Dez. 1869 in Pápa, wurde 1892 zum Priester geweiht, wirkte als Spiritual des Veszprémer und Budapester Priesterseminars und ist seit 1911 Direktor des Emericianums, eines kathol. Studentenheimes. Er publizierte zahlreiche wissenschaftl. Studien und die Werke: A *kölcsönös igazságosság a katholikus erkölcstanban* (Die gegenseitige Gerechtigkeit der kathol. Morallehre, 1909), A *lelkiismeret* (Das Gewissen, 1912).

Haner, Georg, evang. Kirchenschriftsteller, geb. 28. Apr. 1672 in Segesvár, gest. 1740 in Berethalom als Bischof. Von seinen Werken sind: *Subjectum philosophiae moralis speciale* (1691), *Pentecostalis pneumatologia paradisiaca* (1692), *Lustratio Hebraeorum* (1692), *Historia ecclesiarum Transsylvanicarum* (1694) bekannter. H. hinterliess überdies noch zahlreiche Werke im Manuskripte.

Haner, Georg Jeremias, Kirchenschriftsteller, Sohn des Bischofs Georg Haner, geb. 17. Apr. 1707 in Nagysink, gest. 9. März 1777 in Berethalom als evang. Bischof. Bedeutendere Werke: *Das königliche Siebenbürgen* (1763), *De scriptoribus rerum hungaricarum et transsylvanicarum* (1774), *Wohlverdientes Tugenddenkmal* (1747). Er hinterliess, ebenso wie sein Vater, mehrere histor. und kirchl. Manuskripte.

Hangay, Alexander, Schriftsteller und Dichter, geb. 26. Mai 1888 in Székesfehérvár, absolvierte die Ludovika-Akademie und wandte sich als Leutnant im Verbande des *Egyetértés* der Journalistik zu. H. publizierte zahlreiche Feuilletone, Poesien, kunstkrit. Studien. Selbständige Werke: *Szárnybontás* (Flügge geworden, Gedichte, 1908), *Magyar ekével* (Mit dem ungar. Pfluge, Gedichte, 1909), *Csókok könyve* (Buch der Küsse, 1910), A *sátán evangyélioma* (Das

hauptstädt. Bühnen an, wirkte am National-Lustspieltheater und seit 1907 am ungar. Theater.

Halmos, Stephan, Schriftsteller, geb. 1884 in Vámosgyörk, wurde, nach Erlangung des jurid. Doktorates, 1909 zum Konzipisten bei den kön. ungar. Staatsbahnen ernannt und übernahm später die Redaktion der *Vasútas Ujság* (Eisenbahnerzeitung). Im Jahre 1908 wurde H. infolge der Empfehlung des General Türr zum Sekretär des Ungar. Friedensvereines gewählt, hat zahlreiche Fachartikel und Feuilletone über das Bahnwesen geschrieben, das Jahrbuch des Friedensvereines redigiert, für das Uraniatheater das Werk: *Mikszáth Kálmán élete és művei* (Das Leben und die Werke Koloman Mikszáth's, 1913), das soziale Drama *Férjfogás* (Männerfang) und eine gründliche Studie über den General Türr und seine Zeit verfasst.

Haltrich, Josef, Ethnograph, geb. 23. Juli 1822 in Szász-Régen, gest. 17. Mai 1886 in Segesd, war Gymnasialprofessor und Direktor in Segesvár und seit 1873 evang. Seelsorger in Segesd. H. hat sich um die Ethnographie der erdélyer Sachsen grosse Verdienste erworben, die sächsischen Volksmärchen gesammelt und im Vereine mit Wolff das Werk: *Zur Volkskunde der Siebenbürger Sachsen* (1885) herausgegeben, das noch heute einen schätzenswerten Beitrag zur Ethnographie des Sachsentums bildet.

Hamary, Daniel, Schriftsteller, geb. 5. März 1826 in Tata, gest. 21. Feb. 1892 als praktischer Arzt. Selbständige Werke: *Nem kell szerzetesrend* (Wir brauchen keine Mönchsorden, 1848), *Tüskés dalok* (Stachlige Lieder, 1863), A *szivbetegségek* (Die Herzkrankheiten, 1865), *Komáromi napok 1849-ben* (Komáromer Tage in 1849, 1869).

Hampel, Josef, Archäologe, geb. 10. Nov. 1849 in Pest, gest. 25. März 1913, zählte zu den gründlichsten, bedeutendsten und auch im Auslande geschätzten Forschern Ungarns und bekleidete seit 1901 die Stelle des Direktors der archäolog. Sektion des Nationalmuseums. Er war Professor der klassischen Archäologie an der Budapester Universität. Bekanntere Werke: A *régibb középkor emlékei Magyarországon* (Die Denkmäler des älteren Mittelalters in Ungarn, 1898), *Ujabb tanulmányok a rézkorról* (Neuere Studien über das Bronz-Zeitalter, 1895), A *honfoglaláskor hazai emlékei* (Die heimischen Denkmäler der Landnahme-Epoche, 1899), A *bronzkor emlékei Magyarhonban* (Die Denkmäler der Bronzepoche in Ungarn, 1896), *Az antik szobrászat története* (Geschichte der antiken Bildhauerei, 1900), *Altertümer des frühen Mittelalters* (1905), sowie eine Unzahl wissenschaftl. Abhandlungen in der Fachpresse.

Hampel-Pulszky, Polyxena, Schriftstellerin, geb. 21. Juni 1857 in London als Tochter des bekannten Archäologen Franz Pulszky, an dessen Seite sie, ebenso wie später an der Seite ihres Gatten Josef Hampel, archäolog. und kunsthistor. Studien oblag. Sie entfaltete auch eine rege Tätigkeit zur Hebung der Frauenerziehung. H.-P. publizierte zahlreiche Reisebeschreibungen, kunsthistor. Abhandlungen und Übersetzungen.

Hamuljak, Martin, slovak. Schriftsteller, geb. 1789 in Jaszenica, gest. 1859, gründete 1834 in Pest eine slovak. Aktiengesellschaft, die den ersten, von

HAMPEL *József*, archeológus, * Pest 1849 nov. 10, † u. o. 1913 márc. 25. Sok évig a budapesti egyetemen az archeológia tanára és a Nemzeti Múzeum régiségosztályának vezetője volt. Az általa szerkesztett Archaeologiai Értesítőben tág teret engedett a művészettörténeti kutatásoknak is és részben ott, részben önállóan megjelent saját dolgozatai sok ízben gazdag anyagot szolgáltattak a művészettörténeti tanulmányoknak. Úttörő jelentőségűek: A bronzkor emlékei Magyarhonban (3 kötet, Budapest, 1886—96). A régibb középkor emlékei Magyarországon (2 köt., 1894—98), A honfoglalás-kor hazai emlékei (1896) c. művei, a sodronyzománcról írt tanulmányai stb.

Ö. L. I. 440. l

[illegible] a düledező romná lesz várnak bel-
[illegible] hová
[illegible], balról, a sorba tornyú épületnek egy elég-
[illegible]pisőrétet láthatjuk, mig oromkön a falakés
[illegible]ük le fizelmünkes. Az égtől felhő. III
[illegible]yolcz madár repül.

[illegible]eti a papirosnak 16·4: 21·4cm.

4031.

389/96 sz. 21.

[Hámos ?]

Hámos István

építész

a volt MATI-ban.

az alatbi bárótelepen

3 csontházat tervezett.

Épültek 1948-ban

Gerle György: Pont-

ház és csonthéz a

Zajzor-utcában.

Építés-Építészet. 1950.

7. sz. 439—441. l.

ábrákkal

Nagyságos

Dr. Szentiványi Gyula urnak,

a Szépmüvészti Muzeum titkárának

Budapest I.

Horthy Miklós ut 104.

JELENKORDINÁTÁK
magyar, valamint Közép- és Kelet-Európával kapcsolatban álló nemzetközi médiaművészeti kiállítás 1996 január 20-február 25

MÉDIA-RELIKVIÁK
közép- és kelet-európai technológiai felfedezéseket és kísérleteket bemutató történeti kiállítás 1996 január 20-február 25

MOZGÓ HORIZONTOK
retrospektív video-, film- és komputeranimáció-bemutató 1996 január 20-február 25

A PILLANGÓ HATÁS
tanulmányokat és a kiállított munkák dokumentációját tartalmazó katalógus és CD-ROM 1996 május

A FELFEDEZÉS ELŐTTI PILLANAT
nemzetközi szimpozion az elfelejtett és előre nem látható médiatechnológiáról és média művészetről 1996 január 22-január 23

A TECHNOLÓGIA ÁRNYÉKÁBAN
magyar és külföldi előadások a média elméletéről és gyakorlatáról 1996-ban

SZÍNPAD ÉS KOMMUNIKÁCIÓ
nemzetközi multimédia-kísérletek a Műcsarnokban és a Petőfi Csarnokban: tánc, happening, akció, koncert 1996 január 20-február 25

Hámos Gusztáv

Akira Asada · Bakos Gábor · John Perry Barlow · Beöthy Balázs · Michael Bielicky · Wojciech Bruszewski · Victor Burgin · Compagnie K. Danse · Csörgő Attila · Timothy Druckrey · Karel Dudesek · Eike · El-Hassan Róza · Jean-Paul Fargier · Farkas Gábor · Forgács Péter · Ladislav Ivan Galeta · Jochen Gerz · Granular Synthesis · Győrfi Gábor · Hámos Gusztáv · Hegedűs Ágnes · Kathy Rae Huffman · Derrick de Kerckhove · Kiss Péter · Richard Kriesche · Werner Künzel · George Legrady · Maurer Dóra · Nemes Csaba · Révész László László · Józef Robakowski · Jeffrey Shaw · Sugár János · Szegedy-Maszák Zoltán · Szűcs Attila · TNPU/IPUT · Türk Péter · Valentina Valentini · Woody és Steina Vasulka · Veszely Beáta · Waliczky Tamás · Peter Weibel · Gene Youngblood · Siegfried Zielinski

A pillangó-hatás résztvevők

A káosz-elmélet egyik fontos tétele a kaotikus folyamatok kezdeti feltétel iránti szokatlan érzékenysége, amely leginkább a „pillangó-hatás" néven vált ismertté.

A jelen művészetét meghatározó technikai médiumok fejlődési iránya, használata, művészi lehetőségei éppoly beláthatatlanok, mint a múlt század film és távolbalátás, holográfia és számítógép előtti korszakának újításai voltak a maguk idejében. A két időszak ezáltal egymásra vonatkoztatható. Ha a jelenhez vezető utakat vizsgálva észrevesszük az „előzmény", az ötlet vagy találmány eredetiségét, azt amelyet megjelenésekor jelent(het)ett, azon tulajdonságaival akár, amelyek később feledésbe merültek, akkor a „jövőbe láthatunk". Alkalmazzuk e technikát, és vegyük észre a régiben az újat, a tradíció eredeti gazdagságát, és az újban a régit, mulékonyságát és divatosságának unalmát.

A médiumok között élő ember könnyen elveszhet a túl sok információ hatására, miközben minden a tájékozódását látszik szolgálni. A kommunikációs krízisből kivezető utat a médiatörténet újfajta áttekintése és a művészet minőségérzékeny iránytűi mutathatnak. A technikai médiumok archeológiájának kutatása csak mint művészeti tevékenység lehet elég érdekes ahhoz, hogy nyilvánosságot kapjon, és így segítse a jelen tudatos jövővé alakulását.

SOROS ALAPÍTVÁNY KORTÁRS MŰVÉSZETI KÖZPONT

KIÁLLÍTÁSRENDEZŐK Mészöly Suzanne & Peternák Miklós
KIÁLLÍTÁSSZERVEZŐK Szekeres Andrea, Szoboszlai János, Szegedy-Maszák Zoltán, Megyesi Zsuzsa, Rajz Helga Eszter, Adèle Eisenstein, Páldi Lívia
SZÁMÍTÁSTECHNIKAI TANÁCSADÓ Computronic
TÁRSRENDEZŐK PETŐFI CSARNOK, GOETHE INTÉZET, OSZTRÁK KULTURÁLIS INTÉZET, FRANCIA INTÉZET

S C C A - BUDAPEST MŰCSARNOK
DÓZSA GYÖRGY ÚT 37 PF 35, H-1406 TEL./FAX: 343-5379 TEL.: 343-7401
e-mail sccabp@mail.datanet.hu vagy h9307mes@ella.hu
http://www. datanet.hu/butterfly/index.html

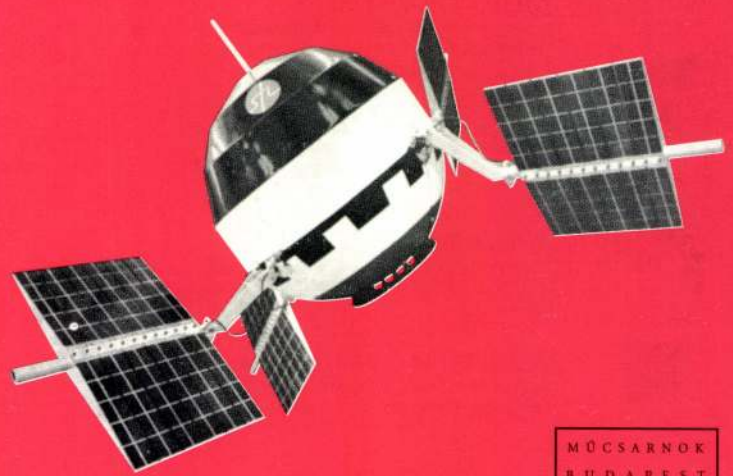
Az Internet-kapcsolat a DataNet Telecommunications támogatásával jön létre

A PILLANGÓ-HATÁS

A FELFEDEZÉS ELŐTTI PILLANAT KOORDINÁTÁI

MAGYAR & NEMZETKÖZI MÉDIAMŰVÉSZETI & MÉDIATÖRTÉNETI ESEMÉNYSOROZAT

internet: http://www.datanet.hu/butterfly/index.html

MŰCSARNOK
BUDAPEST
Jan 20
Feb 25
1996

HÁMOS GUSZTÁV

Új művészet

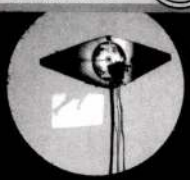
1996/ápr.

58.o.

GOETHE INSTITUT BUDAPEST

HÁMOS GUSZTÁV

médiaMedien

Hámos Gusztáv

FényAlakok / LichtGestalten

"A teremtés története: "Legyen világosság", szólt az ige először. Miféle fény volt az? És mit lehet a fénnyel alakítani? A természetes fény története. A hét: mi történt a teremtés történetének hét napján? A fény valamit megvilágít, láthatóvá tesz. A fény hangsúlyokat teremt, vagyis a dolgokat más megvilágításban is láthatóvá teszi. Úgy tudok a magam számára képet alkotni valamiről, ha megvilágítom azt.... Számomra tehát nem az a fontos, hogy képet csináljak magamnak a fény segítségével, hanem a kreativitás általános alkotóelmélete ..." (Hámos Gusztáv)

Tematikus est film-, video-, internet-példákkal és beszélgetésekkel /
Themenabend mit Film-, Video- Internet-Beispielen und Gesprächen

Közreműködnekmit:
Hámos Gusztáv, Szegedy-Maszák Zoltán & Müller Péter

10. Feb., 19.^{30}–21.^{00}

"Die Schöpfungsgeschichte: 'Es werde Licht' das erste Wort. Was war das für ein Licht? Und was kann man durch das Licht gestalten? Die Geschichte des natürlichen Lichtes. Die Woche: Was geschah in den sieben Tagen Schöpfungsgeschichte? Durch Licht wird etwas beleuchtet, sichtbar gemacht. Licht kann Akzente setzen, das heißt, man kann Dinge in verschiedenem Licht sehen. Ich kann mir über etwas ein Bild machen, indem ich es beleuchte. ... Es geht also für mich nicht nur darum, sich ein Bild zu machen, indem ich Licht setze, sondern um eine allgemeine Schaffenstheorie der Kreativität. ..." (Gusztáv Hámos)

10. Feb. 1999

FACHZEITSCHRIFT ZUR FÖRDERUNG DER GRAPHISCHEN GEWERBE

UNGARISCHE GRAPHIK

REDAKTEUR: NIKOLAUS BIRÓ

Mitarbeiter: Salomon Herzog, Albert Kner, Ladislaus Löwy und Karl Rosner

Beiblatt der Zeitschrift „Magyar Grafika". Erscheint zweimonatlich

REDAKTION UND GESCHÄFTSSTELLE BUDAPEST VII, RÓZSA UCCA 25

Es reift die Frucht der Fachfortbildung

Das Obst einer jahrzehntigen Arbeit, langer Mühe, ausdauernder Agitation und Aufklärungsarbeit reift schon. Langsam zwar, aber doch. Es handelt sich um den Bau eines festen Grundes der Fortbildung des Faches. Der anfangs Oktober stattfindende Kongress hat die Aufgabe endlich ein System zu bilden und einen ständigen Charakter der Druckfachfortbildungsinstitution zu geben. Es gibt kaum einen Druckerei-Prinzipalen oder Angestellten, der die drängende Notwendigkeit dieses Schrittes nicht anerkennen würde. Aus der Artikelserie der „Typographie" werden uns die Grundprinzipien bekannt, auf welchen sie den Aufbau der Institution vorschlagen. Den Vorschlag halten wir im *allgemeinen* annehmbar, *nur in seinen Details sind wir in einigen Punkten nicht seiner Meinung* undzwar unseres Erachtens nach *in einem wichtigen Teil.* Wir haben schon wiederholt auf diesem Platze unserem Standpunkt Ausdruck gegeben, welchen wir auch jetzt feststellen, dass die Fortbildung des Faches ist nicht die Angelegenheit der Druckereifacharbeiter, nicht die Angelegenheit der Betriebsleiter, weder die Angelegenheit der Druckereiprinzipale, sondern sie ist die Gesamtangelegenheit der in diesem Fache Tätigen, ohne Anbetracht dessen, auf welchem Platze der Druckerei sie ihre Tätigkeit ausüben: beim Sätzerkasten, bei der Druckmaschine oder im Druckereibureau. Und wenn dies der Fall ist und dies ist er da, kann man es nicht wünschen, dass allein die Arbeiter sämtliche Spesen der Fachfortbildung tragen sollen, sondern es muss ein Weg gefunden werden, dass die Prinzipale zu den Spesen beitragen sollen. Unverändert behaupten wir, dass die Niveauerhöhung der Branche wenigstens so im Interesse der Prinzipale als der Arbeiter liegt. Der Prinzipal wird vielmehr durch den Arbeiter geschädigt, dessen Fachkenntnisse nicht ausreichend sind, als der Arbeiter selbst, denn dieser erhält seinen Arbeitslohn auch im Falle einer schwächeren Leistung, doch leidet der Prinzipal in jedem Falle, indem er mit Arbeitern schwächerer Fachbildung arbeiten lassen genötigt ist. Demgemäss ist nichts natürlicher, als das des Prinzipals Interesse nur eines sein kann: je mehr gute Arbeiter mögen zu seiner Verfügung stehen. Für dieses Interesse muss er auch Opfer bringen. Wir sind überzeugt, dass dieser Tatsache viele Prinzipale bewusst sind

und mit Ausnahme einiger, sind sie auch geneigt ihr Anteil am Opfer zu bringen. Wenn in den Statuten des fachkulturellen Organs dafür gesorgt wird, dass die Prinzipale mit den Arbeitern gemeinsam, mit ihrer moralischen und materiellen Unterstützung, der bildenden Institution die Entwicklung sichern, da wird das auf anderem Gebiete auch seine wohltätige Wirkung haben. Aus Erfahrung und ausländischen Beispielen wissen wir es, dass in diesem Falle solche Einrichtungen durch ausser der Branche stehende, jedoch mit ihr in geschäftlicher Verbindung befindliche Fabriken und Fachgeschäfte die Kurse mit sämtlichen nötigen Artikeln versorgen. Wir lenken die Aufmerksamkeit der Befugten auf diesen Vorschlag und wir halten nur das Interesse der bildenden fachkulturellen Institution vor die Augen, wenn wir Prinzipale und Arbeiter gleichfalls ersuchen, unseren Vorschlag erwägen zu wollen. Heute ist es noch nicht zu spät . . .

Folget dem Beispiel

Wohin wir auch treten mögen auf dem Gebiete Rumpf-Ungarns, in der Grosstadt, sowie in der Kleinstadt, im Dorfe oder auf der Station, um die Strassen der Hauptstadt nicht einmal zu erwähnen, seit Jahren ist es ein Wort, das in unsere Augen springt, in unsere Ohren schallt: *Modiano.*

Ohne jeden Kommentar, ohne jede Erklärung. Man schreibt auf den Plakaten nicht: „Das beste Cigarettenpapier", „nur dies füllen", „nur dies wikeln", nachdem der Reklamekenner schon seit lange weiss, dass die Reklame durch das Bild spricht und nicht mit überflüssigen Worten. Das Bild lenkt die Aufmerksamkeit des hineilenden Menschen auf sich, aber nur solange, als wieviel Zeit man zum Lesen des draufstehenden Namens braucht.

Wenn wir die Autostatistik der westlichen Länder (von Amerika ganz abgesehen) betrachten, so sehen wir, wie enorm grosse Massen heute mit Autos verkehren, auf diese Massen kann der Inserierende nur dann rechnen, wenn er auf seinen Plakaten mit dem sogenannten Blickfang-System arbeitet.

Die Firma *„Modiano"* liess die verschiedensten Köpfe, Cigaretten rauchende Typen, die bunte Pracht des fernen Orients, das bewegte Bild des Tabakvaterlandes, dann das Papier, die Hülse, einzelnweise erscheinen, das alles in höchstartistischer Lösung vorragendster Künstler. Sie erschrak nicht vom Urteil der guten alten, konservativen Provinz, dachte nicht damit, wie sich die auf gewöhnten Bildern erzogene Phantasie des Philisters auflehnt gegen die Cigarette rauchende Maske, sondern setzte das Ziel aus: dem Auge keine Ruhe geben, die Phantasie ständig beschäftigen, und jedes Mittel ergreifen um die Aufmerksamkeit des Publikums völlig und ständig wach zu halten.

Alles dies nur durch die konzessionslosen Plakate der besten Künstler der Firma.

Nichts steht uns ferner, als für die Erzeugnisse dieses Hauses eine Propaganda zu machen, aber wir müssen

Die Fischerbastei in Budapest. Linoleumschnitt von A. Hampel

Magyar Grafika
1929

Hampel Ágnes

Jaschik Álmos tanítványa - emlékére Hauptmann Hannele - jeleneteinek készített antinaturalisztikus dispositiója, melyet 1929 novemberében a Nagy Városi Múzeumban megnyílt nipadruművészeti kiállításon mutatott be.

Weineth Antal dr. A Kosze- rű nipad. Magyar Iparmű- vészet. 1930. 63. l.

A VÁLASZTÁSÁNT:

eran Lajos, Bodon Károly, Farago Ödön, Teles Ede ;
b) e s o p o r t , Müiparosok : Bodonyi Jenő, Haus-
irth Ödön, Jauernik Nándor, Nagy Antal, Tull
likior.
e) M ü b a r á t o k : Szablya János, Szalai Emil,
r.", Pacher Béla, Wohner Gyula, Vdl Ervin.
Közgyűlésünk feladata, hogy a megüresedett he-
yeket választás útján betöltse.

	1929-ben ...	814·60	1.039·89				
			10.833·11				
				72.847	71	80.454	80

s. k.
ke

Csák István s. k.
ellenőr

ülés által kiküldött számvizsgálók:

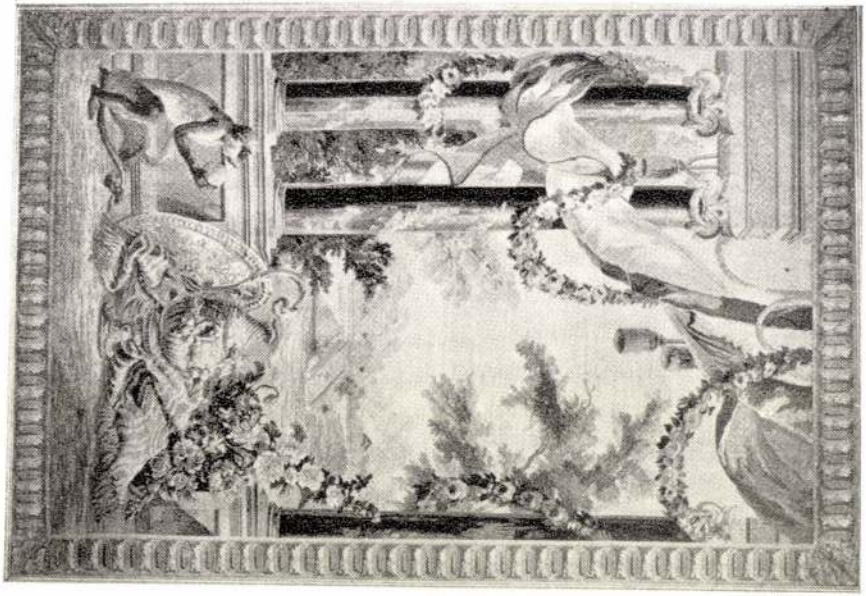
s. k.

Dr. Szőnyi László s. k.

Kampel Ágnes

Jankó Ilona tanítónő
vándorgyűlése, vissza vett az is-
kola 1925. dec. hó 11-i
ülésén.

Megjövő

Hámos József

DUTRA "Vörös Csillag" Traktorgyár egri gyára. Épitész Sallai Mátyás, statikus Kovács Lehel, mélyépitő Hámos József. Ismertetés.

Magy.Ép.ip. 1971. 11-12.sz. 679-680.l.

Hámos Miklósné

A Bp.I.Fortuna u. 4.sz. ~~kávitány~~ belső átalakitásának és részl ges műemléki felujitásának munkáit Jedovszky Éva /ülőfülkék helyreállitása/, Hámos Miklósné /belső átalakitás/ és Mendele Ferenc és Nándori Klára /udvari homlokzat helyreállitása/ tervezték.

Műemlékvédelem, 1974. 1.sz. 51.1.

HÁMOS MIKLÓSNÉ, JEDOVSZKY ÉVA
NÁNDORI KLÁRA
MENDELE FERENC

A Fortuna utca 4. sz. épületének helyreállitási terveit készitették

Müemlékvédelem, 1974. 1.sz. 51.1.

Thomas Riklósné épitész.

A Fortuna utca 4. sz.
Miscellaneous stalaktitos
terrazzo.

b. Kaiser Anna cikke.

Miscellaneous 74/1 51.

Illyefalvi: Pesti és budai polgárok 1686-1848. II 117.

Név: Hampl Josephus

Foglalkozás: Sárgaréznyüves (Auricalcharius)

Szárm.hely: Solnok ex. com. Soproniensi

Hitfelekezet: R. k. Csal.állapot: nős

A polgárjog megszerzésének időpontja: 1794. IV 28

A polgárjogért fizetett összeg forintban: 12

Hampel Károly

Szabad Művészet

1957. 11. 508. l.

V. HOLLANDIA.

VAN HUYSUM Jan.

Szül. Amsterdamban 1682-ben, meghalt ugyanott 1749-ben.

49. *Virágok.*

50. *Virágok.*

VAN DER WERFF Ádrián.

Szül. Kralenginben 1659-ben, meghalt Rotterdamban 1722-ben.

51. *Dávid király és Bethsebé.*

DE HOOCH Péter.

A mester születési helye ismeretlen. Szül. 1630-ban megh. Amsterdamban, 1677 körül.

52. *Egy hölgy a szakácsnéjával.*

HALS Ferencz.

Szül. 1580 táján Antwerpenbe, megh. 1666 Haarlemben

53. *Egy tengerész arczképe.*

METSU Gábor.

Szül. állítólag 1629 vagy 1630-ban Leydenben, meghalt 1667-ben Amsterdamban.

54. *A reggeli.*

POTTER Pál.

Szül. 1625-ben Enckhuizenben, megh. 1654-ben Amsterdamban.

Hampel Károly

— Szomorú szívvel tudatjuk, hogy **Hámpel Károly szobrászművész** életének 89. évében elhunyt. Temetése október 8-án, fél 3 órakor lesz, a Rákoskeresztúri temetőben. Gyászolják: testvére Oszkár, rokonai és barátai.

Magyar Nemzet 1985. X.7.

HAMVAS Béla müvtört.

Egy magyar gondolkodó

Hamvas Béla: Szellem és egzisztencia – Hamvas Béla 33 esszéje – Hamvas Béla: Silentium, Titkos jegyzőkönyv, Unicornis

A szépen induló *Pannónia Könyvek* sorában megjelent *Szellem és egzisztencia* ünnepi bemutatóján Kenyeres Zoltán „írástudónak" nevezte Hamvast, utalva rá, hogy ezzel a szóval fordította Babits Julien Benda egykor híres *Trahison des clercs*-ét *Írástudók árulására*, ámde Kenyeres a francia clerc-et a latin *clericus*szal azonosította és a „hagyomány" hivatott őrzőjeként értelmezte, és éppen ezzel az őrzéssel jellemezte az egyébként meglehetősen szabadon lebegő „hagyományt".

Balassa Péter kiváló Hamvas-esszéjében a posztmodern *discours*-analízis szellemében gondosan megkülönbözteti az európai hagyományban a „természetről" és a „humanitásról" való „beszéd" mellett „az Egészről" szólót, s ez utóbbival jellemzi (föltehetően a többszörösen enigmatikus *Wordsworth vagy a zöld filozófiája* alapján) Hamvas „beszédmódját".

Baránszky-Jób László a *Karneválról* írt recenziójában a fiatal Hamvast jóféle fenegyerekként villantja fel az egykori Filozófiai Társaság vitaülésein: „Rendszerellenes volt. Azok közé tartozott, akik a filozófia rokontestvérének nem a tudományt tartják, hanem a költészetet. A tudomány csak tényeket összegez. A filozófia és a költészet a tényeken túl a világértelmezésre, az »igazságra« tör."

Három irodalmár-esztéta generáció három vezető egyénisége tehát három meglehetősen különböző arcát emeli ki Hamvasnak (vagy annak a gondolkozónak, akit ő Hamvasnak tart), és ez a sokféleség fokozható, ha hozzávesszük az *Életünk* szeptemberi Hamvas-számát, Esterházy Péter maga személyére formált Hamvasától Dúl Antal beavatott tüzetességgel megrajzolt hellén-buddhista-taoista Mesteréig. És nem hagyható természetesen figyelmen kívül Kemény Katalin mindig és föltétlenül autentikus Hamvas-interpretációja, ahogyan például a Pannónia-kötethez írt utószavában Hamvas ezerarcú életében megmutatja az egyszerű életet, ahol az egyszerűség az egyetemes emberiség gondolatát jelenti, ahogyan az a hagyományban megnyilvánul: „A hagyomány az abszolút életrendet nyújtja, amelyben gondolat annak realizálásától el nem választható. A hagyomány olyan világteremtés előtti preegzisztens rend, amely az egész létezés számára azonos volt és lesz. A hagyomány nyelve ezért a rend nyelve, nem bizonyít, hanem kijelent."

De hogyan viszonyul ez a hagyomány Kenyeres akadémikus-ízű „clericus-hagyományá"-hoz, és mit jelent ez az egyszerű egész Balassa fennkölt „az Egész"-éhez képest? S nem képvisel-é ez a rend mégis valamiféle rendszert, ha preegzisztenst is? Hamvas titokzatos szerző, mai örvendetesen föllendülő divatját is részben nyilván ez magyarázza. De Hamvas nem úgy titokzatos, ahogyan azt a mai divat érti. Olyan inkább az ő titokzatossága, mint a Vörösmartyé, akinél a tündöklően megrajzolt életképek derűjén egyszer csak átfut valami idegen és ideges ború, s fölsejlik a lét megmagyarázhatatlan borzongása. És ne csak az *Előszó*ra gondoljunk, ugyanúgy ott van ez a titok a *Szép Ilonká*ban vagy *A Merengőhöz*ben is. A „hervadása liliomhullás volt"-ban csakúgy, mint „A föld megőszült"-ben, mert a titok mindig az ilyen tényleges részletekben revelálódik, sohasem „az Egész"-ről szóló „beszéd"-ben, és aligha törődik az írástudók csacska hagyományával, holott valamiképpen mégiscsak az egészre tartozik, és benne van az írástudók múltak setét homályát idéző hagyománya. „Ártatlanság képe s bánaté" és „egyszerre őszült az meg, mint az Isten": talán ebből a két léthelyzetből lehet nem megérteni, hanem megközelíteni Hamvas Béla esszéírásának titkait, abból a két léthelyzetből, ahonnét Hölderlin és Kierkegaard között épp Vörösmarty szeme és éppen itt nyílott legtisztábban a világra.

Ebben a sokféle gyalázatos gonoszságokkal megvert században Hamvas Béla a nagyon kevés ártatlanok egyike volt, meglehet, ő volt a legártatlanabb ember. Az ártatlanság maga

ugyan derű, de az ára óhatatlanul bánat, egy ennyire elszántan gonosz világ, egy ennyire ideologikusan eltökélt világ szükségképpen bünteti és mindenképpen kiközösíti az ártatlanságot, s még bolonddá álcázott formában is a búsképűség melankóliáját ölteti fel vele. Ártatlanság képe s bánaté: ez Don Quijote léthelyzete, ez Hölderliné, ez Kierkegaardé, ez Hamvasé. A többi: a félreértés és meg nem értés, a kiközösítés, a raktárosság, az agyonhallgatás, de tán még ez a mai furcsa renaissance is már mind csak következmény; következmény, mely ezen a sokszorosan és ártatlanul meggyötört földön juthatott – úgy lehet – legteljesebben kifejezésre: Egyszerre őszült az meg, mint az Isten. Innét a válság permanens tudata, anélkül hogy ennek bármi köze lenne korunk divatos krizeológiájához. „És a nyomor gyámoltalan fejét /Elhamvadt városokra fekteti". Ma sem fogalmazhatunk pontosabban. Mert ha egyszer a szó a művészet mágiájában – nagy ritkán – átlép a lét tiszta fényébe, tanította Hamvas, akkor lehull róla a múlt, és megáll fölötte az idő, és így nem történelem és nem jövendölés többé, hanem tiszta és örökkön érvényes igazság. Az igazság. De hát nem erről szól végtére a hagyomány, ha persze nem is az írástudóké? Az Ártatlanságnak nincsen mit kezdenie írástudókkal, az Ártatlanság szívesebben búvik bohócruhába mintsem clericus-talárba. Ezért kulcsesszé az *Arlequin*, jó, hogy egyaránt közli az egyetemistáknál megjelent *33 esszé* és a Vigiliánál megjelent *Silentium*. Közli mindkét gyűjtemény a másik kulcsesszét is, a *Kései művek melankóliáját*, amely az *Arlequin* édestestvére.

Arlequin persze Picassótól Szentkuthyig ott van a század legtöbb releváns és reveláns létértelmezésében; a bohóc és a játék szükségképpen jelenik meg egy önnön dicséretébe révült világ komor peremein az eltökélt nagyképűség tagadásaként, ám Hamvasnál pontosabb, egzaktabb értelmezésről van szó. Hamvasnál a bohóckodás és a játék ugyanaz, hiszen a bohóc mindig játszik, és a játék mindig bohóckodás. Hamvasnál ez a bohóckodó játék, a gyermek teremtő játékához hasonlóan, helyzetmeghatározás és létértelmezés, vagy ahogyan majd évtizedekkel később Henri Atlan egy nagy föltűnést keltő könyvében megfogalmazza: a játék a világ szimbóluma, amelyben és amellyel az ember az elképzelhető lehetőségek világából kiválasztani tanulja a tényleges. Mert a tényleges egyáltalában nem az, amit mindenki lehetségesnek gondol, ellenkezőleg, gyakran pont az, amit mindenki lehetetlennek, mindenki bolond beszédnek tart. „De bennünket, akik a drámát pártatlan helyről látjuk, ez már nem tud megtéveszteni. Egészen jól tudjuk, hogy Rómeó és Hamlet beszél helyesen és a többi beszél félre és mellé. Tudjuk, hogy azért használnak szokatlan szavakat furcsa értelemben, azért gyártanak szójátékot, mert mint Shakespeare mondja, a világ kizökkent és nyelvük, mintha egy oktávval magasabbra ugrott volna." A kizökkent világban ezért ez a „bolond beszéd" a „helyzethez mért", s a bölcselkedően köznapi, ám cseppet sem buta Polónius nem is tagadhat meg tőle némi elismerést: „van benne rendszer". Van benne rendszer: azaz „az erőket, amelyekhez nyúl, rendezi". „És abban a percben, amikor Rómeó Júliát megismeri, vagy amikor Hamlet apja szellemével találkozik, vagyis amikor a világ kizökken, a nemlétezőkből hirtelen létezők lesznek. S amikor létezők lesznek, elkezdenek beszélni és pontosan a helyzethez mért szavakat használni úgy, mint akik a dolgokat pontosan értik." A bolond beszéd, azaz a nézet megfordítása, vagyis a tagadás tehát a nemlétezőkből hirtelen létezőket teremt, és hirtelen látni tanít: Kizökkent a világ, a Föld megőszült. Jól tudjuk azóta Tóth Imre tanulmányaiból, hogy a szellem – legalábbis az eleata paradoxonok óta – mindig is ezzel a bolond beszéddel teremtette meg a maga világait, s megismerni csak ezeket a maga-teremtette világokat képes. Ha tetszik, ebben a pontos episztemológiai értelemben nevezhetjük Hamvas beszédét „bolond beszéd"-nek, de jobban tesszük, ha ragaszkodunk *Arlequin*jéhez, és nem nevezzük semminek. Annál is inkább így kell tennünk, mert bármily közel jár hozzá, Hamvas nem köt ki a paradoxonok episztemológiájánál. A paradoxonnak nála nem episztemológiai, hanem ontológiai értelme van. Hamvas a léthez nem a parmenidészi, hanem a hérakleitoszi úton közelít. Az erőket rendező értelem mellett s vele szemben mindig ott látja az erőket fölszabadító képzeletet, a harmónia mellett a mámort, a bizonyossággal szemben az elragadtatást. „Minden művészetben a rendező és a fegyelmező és a megfékező mozzanat mellett ott van és megvan az idéző mozzanat." A rendező mozzanatot Hamvas orfikusnak nevezi, az idézőt mágikusnak. Az orfikus művészet megfékező művészet. „Az erőket, amelyekhez nyúl, rendezi. Ezért

minden orfika nagy célja a harmónia. S ezért értelmes, geometrikus és arányos és ezért él a rend ihletéből és ezért legmagasabb foka a görög klasszika." A mágikus művészet ellenben lelket felizgató művészet, amely felszabadítja az erőket és összekuszálja a rendet. „Az orfikus művészet emblémája a kristály, a mágikusé az örvény... Amikor Rómeó Júliát megismeri és amikor Hamlet apja szellemével találkozik, egyszerre és hirtelen és egy pillanat alatt a megfékezés állapotából az izgalom állapotába lép át. Létezésének összefüggései egy pillanat alatt megváltoznak. Nem a kristályban él, az örvényben van. Kizökkent a világ, mondja Shakespeare. Ez az enthuziazmus és az imagináció és a mámor. Nincs rend többé. Értek valamit, amit nem értek." *Arlequin* az orfika és a mágia szimfóniája, ezért lehet az emberi lét egyik főalakja, és ezért annyira ritka. De így ritkán is főalak, mert maga a létezése, maga a lehetősége kész botrány, hisz kikacag minden nagyravágyást, és nevetésén megtörik a hatalom minden ereje. Csak megjelenik, és nyomban kiderül a valódi helyzet: Kizökkent a világ. Márpedig akkor a bolond beszéd a morális, és egyedül a csörgősipka garantálhatja a szabadságot. „A bolond a hatalmi őrületen kívül áll. A történeten kívül. Pótolhatatlan ember. Páratlan ember." „Sokáig őrült, most bolond" – idézi Hamvas a hatalmi őrületéből kigyógyult Athéni Timónt. A hatalmi őrületben tobzódó világban egyedül a bolond az, aki feladta a harcot. „A nevetés ezzel a világgal való együtt nem működésének éppen olyan jele, mint a csörgősipka és a vicc és a tótágas." Arlequin megismerte, hogy a létezés logikája paradox, a bolond bölcs, a bölcs bolond, „az élet normál állapota az őrület. A kristály örvénylik. Tulajdonképpen csak az beszél helyesen, aki félrebeszél." Arlequin évszaka a farsang; Karnevál herceg, vagy aki ugyanaz: Dionüszosz ünnepe. A bolondozás, tánc, nevetés, nagy evések és ivások, felszabadult mulatságok azonban csak egyik oldala a dolognak. „A létezés logikája paradox, s ezért a nevetés mögött ott van a szomorúság, amelyből él, és a pojáca mögött ott van a melankólia, mint a derű tüze és tápláléka." Ez a derű a *Kései művek melankóliája.*

Enigmatikus esszé, talán még az *Arlequin*nél is titokzatosabb. Mihaszna filosz-kíváncsiságunk tudni szeretné keletkezési körülményeit, mert minduntalan magára a szerzőre vonatkoztatná ezt a tündérien derűs búcsút a szó-megdicsőüléstől. De Hamvas soha nem szól, még áttételesen és közvetetten se magáról, bár minden szava személyes mélységekből szól. Ám ezt a szubjektív objektivitást – van-é másmilyen? – kozmikus szemérem burkolja, melyen nem hatolhat át a kíváncsi filosz-tekintet. Hamvas személyessége ugyanúgy őrzi a maga titkait, mint Aranyé a *Toldi szerelmé*ben. Tegyünk le róla, hogy Hamvasra vonatkoztassuk a *Kései művek melankóliájá*t. De akkor kiről, miről szól ez az írás? Végeredményben ugyanarról, mint az *Arlequin,* de tájra átfogalmazva. „Sophoklés Kolonost nem írja le. Mindössze annyit mond: Ó, a világnak e páratlan helye! Mégis az egész művészetnek érzékelhetőbb helye alig van. Inkább sík vidék ez, ahol a magas hegyek csak a látóhatár szélén emelkednek. Enyhe és szélesen hullámzó halmok. Kolonos ilyen halom. Gyéren öreg fák állnak rajta, és a kis erdő szélén cserje, bozót, fű és bokor. A dombról a síkságra látni. Kisebb tanyák, néhány falu, s egészen messze mintha város lenne. Mély és kiegyensúlyozott távlat. Ó, a világnak e páratlan helye!" Jelentéssel teli táj, Oidipusz, a vak, itt kezd látni. De ennek a látásnak a kolonoszi tájon a jelentése éppen az, hogy elvesznek a jelentések. Megszűnik a szó varázshatalma, amely jelentésbe öltözteti a dolgokat. A szavak mágikus hatalma érvényét veszti, az ember a „Logos Menyország" végére ér, s kilép a létezés eme legintenzívebb helyeinek egyikéből. „Aki a szót meglelte, azért imádkozik, hogy a küszöböt a logos-enthuziazmusban léphesse át. A festmény és a szobor és a zene természetesen éppen olyan mantrákat mond, mint a költemény vagy a gondolat. A mantra értelemteremtő és válságfeloldó varázshatalom." S most mégis: Pihenj varázs! Hamvas a *Vihar*-t idézi: „»Pihenj varázs« azt jelenti, hogy az ember a logos-paradicsom angyalait békével elbocsájtja. A mámornak csaknem bántó hiánya ez, különösen az izzó mantrák után, a megrendítő izgalmak és a csontig ható gyönyör után, a lángoló enthuziazmus után. Beethoven kvartettjeinek alaphangja olyan, mint az *Oidipos Kolonos-ban* az aggok kórusa, rekedt, mély, kopott és fénytelen, olyan lyukas hang ez, amelyben semmi mágia nincs. Pihenj varázs." Újabb orpheuszi kör tehát az első orfikát felváltó mágikus után? Az örvényből újraképződő kristály? Ez a rend mindenesetre már túl van a szavak varázshatalmán. A kimondhatatlant

nem lehet kimondani, bár határértékként valahogyan mégis megközelíthető. Ez minden misztika fő problémája, ez éppen a misztika rációja. De Hamvas következetesen kerüli ezt a szót és inkább hagyományról beszél. De tán még jobb, ha egyszerűen csak annyit mondunk, hogy ez a kolonoszi táj. „Ez a kései művek melankóliája. Elnyeri a tudást, és az ember már nem tudja többé használni. Eddig vak volt, de most mint Oidipos, tisztán lát. Értelméből kizökkent (been justled from your senses). »Most már világosan látok.« Túl van a káprázaton. Pihenj varázs. Megkopott és megszürkült, de sohasem volt ilyen hatalma, mint így, üresen és görbén és széttépve. Már semmitől sem fél, mert itt van közvetlenül a kérlelhetetlen kapujában. Közben az élet elfogyott. A mű nagyobbik felére nincs idő. Menni kell. Most. Éppen most!" Mert a létezést csak szavakkal lehet feltérképezni, a szám is szó, a szín is, a hang is szó, de egyszer csak hűtlenné lesznek az emberhez a szavak. És ez Kolonosz: A varázslatnak vége. „A varázslat a legnagyobb, amelynél csak egy nagyobb van, a valóság. És nem a káprázat a probléma, nem a földi lét, nem az itt, nem a sors, a véletlen, az élet, a szerelem, a mámor, az éjszaka, a rejtély, a végzet, a szenvedély. A probléma éppen az egyszerű és hatalmas lét, a túlnan, a világosság, vagyis a valóság. Ez a nehéz. Ez a könnyű. Ó, nincs ennél könnyebb, s e könnyűnél nincs nehezebb." Így kell hát pontosan a helyzethez mért szavakat használni? „Ez Kolonos, a világnak e páratlan helye. Szegényes, sima, festőietlen, semmi csinosság, semmi cukor, csaknem üres tér, kegyetlenül józan és egyszerű."

Levette volna hát Arlequin a csörgősipkát, és a paradoxonok világos nyelvén kimondotta volna a kimondhatatlant? Megoldotta volna a misztika, minden misztika fő problémáját? Így még a kérdéseknek sincs semmi értelme. Ne feledjük, Hamvas egy tájról beszél: Ő, a világnak e páratlan helye!

A két kulcsesszéből a *33 esszé*ben és a *Silentium*ban más-más Hamvas-tájra nyílik kilátás. A *Vigilia* válogatása – érthetően – inkább a keresztény Hamvast mutatja be, írhatjuk nyugodtan, hogy a keresztény teológust, mindenesetre úgy használva a szót, ahogyan Dantéről szokás: *Theologus Dantes nullius dogmatis expers* – a teológus Dante semmilyen dogmában nem járatlan. De nyilvánvalóan másként használja jártasságát, mint a teológusok. A teológia a hittételekből indul ki, a kinyilatkoztatást közlő szent szövegekből, és innét halad a mindennapi tapasztalatok valósága felé. Ezért minden teológia végső soron szövegmagyarázat, hermeneutika. Ám Dante a pokol bugyraiban fövő Firenzéből indul ki, a tényleges tapasztalatok világából, s a ráció és a hit fényével megvilágosítottan halad feljebb, egyre feljebb, a szavakon túl a Kimondhatatlan felé. A teológia érveléséhez képest fordított beszéd ez, ha tetszik, bolond beszéd; mégis a világ kizökkent és pokolra kárhozott állapotát tekintve nyilvánvalóan ez a fordított hermeneutika a „normális". Ez a fordított érvelés a misztika nyelve, és végeredményben erről a tapasztalásról szól a hagyomány, ezt fejtik ki példázatokban bővelkedő beszédükkel az evangéliumok, ezért kerül az evangelista szükségképpen és értelemszerűen szembe a farizeusokkal, azaz az írástudókkal. A Hamvas-szakértők persze váltig hangsúlyozzák, hogy Hamvas Béla nem volt „misztikus", sőt – legalábbis a szó köznapi értelmében – még csak „vallásos" sem, és a szakértőknek a maguk szempontjából bizonyosan igazuk van. De a maguk szempontjából, és ez a szempont, akár akarják, akár sem, akár vállalják, akár sem, valamiképpen mégiscsak a teológusoké, a szakértők „beszédmódjukat" tekintve végeredményben teológusok, ha amúgy tán ateisták is, vagy mondjuk talán, hogy írástudó teológusok, azaz clericusok. De a misztikus teológusok, mint Jakob Böhme vagy Szent Ferenc vagy Dante vagy Kierkegaard, sohasem indulnak ki hittételekből, és még csak nem is jutnak hittételekhez, mert tudják, hogy a Kinyilatkoztatásról nem lehet beszélni, bár minden valamirevaló beszéd óhatatlanul Reá irányul és Feléje tart, ám az Ő országát még csak meg sem közelítheti a szó, holott semmi más nem közelítheti meg, csak a szó. Egyedül a szó, a szóban megnyilvánuló értelem, a kimondott értelem, a Logosz képes létrehozni az önmagán túllépés varázsát, de a transzcendencia csodája csak akkor realizálódhat, ha a döntő pillanatban felhangzik a „Pihenj varázs". Nyilvánvalóan lehetetlen feladat, de – amint Kemény Katalin hangsúlyozta *Élők és holtak* című sorsesszéjében – „csak aki a lehetetlen feladaton munkálkodik, ahhoz száll le a művet befejező égi segítség – a csoda".

De a lehetetlen feladaton munkálkodni egyáltalában nem holmi holisztikus megalománi-

át jelent. Épp ellenkezőleg, a misztikus gondolkozás többnyire a jólismert, konkrét dolgok részleteinél marad. Testvérem farkas – mondja Szent Ferenc, és: Urunkbátyánk a Nap. Hamvas Béla ugyanilyen jól tudja, hogy egy tál fölséges tejszínes földieper forró, kora nyári délutánokon kedvesebb a Jóisten előtt mégoly hosszú prédikációknál. De ügyelni kell pontosan a részletekre. „Legjobb az epret délelőtt a friss reggeli szedésből, délelőtt tíz óra tájban elkészíteni és délután három-fél négyig hűvös helyen tartani. Mert a tejfölös eper elfogyasztásának klasszikus ideje, amikor a déli hőség már fölengedett és a levegő enyhülni kezd, vagyis fél négy. A Jóisten, amikor ebéd utáni szundikálásából fölébred, az epret ilyenkor eszi uzsonnára. Odateszik az árnyékos asztalra, az asztal fölé diófa hajlik, ott eszi meg kiskanállal, mielőtt ismét a szőlőbe megy. Mert aki nem tudná, a Jóisten a világon a legmagasabbrendű munkát végzi, vagyis szőlőműves. Uzsonna után megnyugodott gyomorral és kedéllyel a rafiát övébe dugja, a metszőollót zsebre teszi, a kapát megfogja és kimegy a tőkék közé, hogy a szabálytalan hónaljhajtásokat levagdossa, a lazult vesszőket megigazítsa, és ahol gyomot talál, azt kikapálja." Ez a részletekre ügyelő népmesei – vagy ha tetszik: evangéliumi – egyszerűség a kései művek félreismerhetetlen hangja, ami akkor is felcsendül, ha végtelen bonyolult és nehéz kérdésekről szól, sőt éppen akkor szól legegyszerűbben, mint például itt, *A Jóisten uzsonnájá*ban. Ez az egyszerűség és ez a részletekre ügyelő realizmus nem minden misztikának sajátja, de a kereszténynek valósággal *sine qua non*ja, talán ezért tekintette mindig bizalmatlanul és ezért is gyűlölte olykor a maga tökéletesnek gondolt érvelésébe belebonyolódó keresztény teológia. Pedig ez a hang az evangéliumok hangja, bár meglehet, épp ezért nem könnyű megérteni. „Már csaknem ötven éves voltam – vallja Hamvas –, amikor az Evangéliumot először úgy tudtam elolvasni, hogy ha annak minden szavát nem is értettem, de forróságáról tudomást szereztem. Márk Evangéliumát egyhuzamban késő szeptember délután olvastam el, amikor a paradicsom a tornác párkányán áll szép sorban, hogy hamar megérjen." Figyeljünk az elolvasás körülményeit rögzítő részletekre: a „tudomást szereztem" ezek nélkül egyszerűen értelmét veszíti. És kell-é mondani, hogy ezeknek a Hamvas-szövegeknek a tükrében értelmét veszíti minden okos írástudói beszéd „az Egész"-ről? Ami – ismételjük meg – nem azt jelenti, hogy Hamvas „sültrealista" képei megett ott ne éreznénk a mindent magában foglaló Minden forróságát, csak éppen nem valami elvont Egész-imádat formájában, hanem inkább olyasféleképpen, mint Adynál. Ellentétben a mai holisztikus divatokkal, Hamvasnál a gondolat mindig az életes részletekben lüktet, a konkrét képekben, s ez a kései filozófiája, nem is annyira azzal, amit mond, hanem ahogyan mondja, egyszerre von releváns gondolati háttere Pilinszky, Nagy László, Juhász, Csoóri poézise mögé, újabb és frappáns bizonyítékaként, hogy – ellentétben az írástudók véleményével – mégiscsak létezik releváns magyar filozófia. A *33 esszé* jelentősége egyebek között épen az, hogy láthatóan nagy gonddal és hozzáértéssel válogatott pálya-hosszmetszetével segíthet kijelölni Hamvas helyét a magyar filozófiában, ha majd, egyszer lesz valamiféle hiteles áttekintésünk róla, s nem csupán külföldi áramlatok jobb-rosszabb tükröződéseit keressük honi gondolkozásunk örökké „elmaradásokra" és „felzárkózásokra" ítélt ösvényein.

Hiszen például az 1941-ben megjelent *Szellem és egzisztencia,* Hamvas Béla régebbi, mondjuk a *Karnevál* előtti gondolkozásának centrális és összegező nagy esszéje egyáltalában nem azért fontos, mert ez az egzisztencializmus első részletes és hiteles ismertetése hazánkban. Először is „egzisztencializmus" úgy, ahogyan azt ma értjük, akkor még nem is létezett. Heidegger és Jaspers, csak mert gondolkozásukban központi helyet foglalt el a létezés problematikája, éppoly kevéssé nevezhetők „egzisztencialistának", mint mondjuk Parmenidész; Hamvas pedig, bár csakugyan kiválóan ismerteti Kierkegaard radikális vagy-vagy teológiáját és Jaspers mélylélektannal súlyosbított szellemfilozófiáját, egyáltalában nem elégszik meg az ismertetéssel, legyen az egyébként bármily időszerű és szükséges. Az ismertetés inkább csak ürügy Hamvasnak, hogy kifejthesse Jaspersétől-Kierkegaardétól lényeges pontokban különböző autochton filozófiáját. Ez a *Szellem és egzisztencia* jelentősége; a Pannónia Könyvek jó érzékkel választotta éppen ezt címéül a régebbi Hamvas-írásokból a pécsi „illetékességűeket" összegyűjtő elegáns kis kötetnek.

Kiderül először is ebből a hatalmas sodrú, ám nem könnyen követhető tanulmányból,

hogy Hamvas gondolkozásának forrásvidéke egyáltalában nem korlátozható az „egzisztencializmus atyjai"-ként számontartott Kierkegaardra, Heideggerre, Jaspersre. Már maga az jelentősen bővíti a kört, ahogyan Jaspers elődeinek és forrásainak (Kierkegaard, Nietzsche, Dilthey, Weber, az új pszichológia) felsorolásakor mindig felvillant egy-egy „párhuzamos utat", amelyen ugyanonnét indulva kortárs gondolkozók (Heidegger, Klages, Scheler, Mannheim, Jung) haladtak s jutottak hasonló vagy éppen erősen eltérő eredményekre. Mindenik „párhuzamos út" egy-egy kis esszé, amely köteteknél pontosabban feltárja és lokalizálja a kortárs filozófia egy-egy neuralgikus pontját vagy homályos tájékát. Nem csekély tisztánlátás kellett például hozzá, hogy már 1941-ben ily pontosan lássa valaki Heidegger és Jaspers egzisztenciális különbségét, és éppen Kierkegaardhoz viszonyítva, akit egyaránt szentjüknek inkább, mint mesterüknek tekintettek, s amikor Jaspers maga, erős politikai nézeteltérésük ellenére is, mindig mélyen egyetérteni vélt Heidegger filozófiájával. De bármily tisztázóak és lényegfeltáróak ezek a párhuzamos utak, a tanulmány egészében inkább csak afféle filozófiatörténeti bevezetés a szerepük. Hamvas ezt különben külön ki is emeli: az utak végére érve megmutatja, hol és miben lépett túl Jaspers mesterein és kortársain. És ebben a Jaspersre fókuszált összegezésben villantja fel azonosuló egyetértéssel Jaspers gondolkozói alapállásaként azt a meggyőződést, hogy a szellem egyedül lehetséges létezési formája a szabadság. „És az, hogy szabad, kettőt jelent: mindentől független és minden pillanatban egész. A szellem élete a szabadságban »lebegés, labilis egyensúly, látás, csodálkozás, és csak ezen az alapon szilárd és biztos... ez az élet, amely folytonos enthuziazmusra való hajlandóságában ellentétben áll a közönséges életnek elvektől és szabályoktól fojtó levegőjével... a szabadság világa olyan, mint az óceán és a csillagos ég, a kötöttség világa pedig, mint a ketrec, amelyből a saját maga által megbilincselt ember néha egy kis résen át gyors, izgató, de hamar elfelejtett kipillantást vet.«" Ezzel *A világnézetek lélektaná*ból vett idézettel lép be Hamvas Jasperse a szellem világába. A belépés pedig csaknem mindig válságos, mert az ember élethelyzete a szellembe való belépéssel alapvetően megváltozik. „Mert alkotni csak úgy lehet, ahogy Nietzsche tanította: a magaméból megalkotni azt, ami nálam több és magasabb." Ezt a magamnál többet és magosabbat, ezt a kérlelhetetlen igényt, ezt a színvonalat állítja Hamvas gondolkozása centrumába körülbelül ugyanakkor, amikor Németh László a minőséget. A két fogalom természetesen legfeljebb, ha „párhuzamos út"-on halad, de Hamvas végeredményben ugyanarra használja, mint Németh: védelemként a megmerevedés, a begyöpösödés, az önelégült mindentudás ellen, amely dogmái bűvkörébe zárkózottan elvet minden tőle különbözőt. Mert „a szellem a szükségszerűségben feltétlenül elkorcsosodik, hiába építi a legszebb épületet, hiába emel templomokat és ideológiákat, el kell vesznie, mert azzal, hogy beléjük vonul lakni, lemond teremtő lendületéről. Az önkényben pedig feltétlenül szétoszlik a semmiben, hiába ég, hiába lángol, nem lehet termékeny." Csak a sehová nem kötött szabadság épít, teremt, alkot és ég. Nincs mibe fogódzkodni: se vallás, se filozófiai rendszer, se eszme. „Egzisztencia annyi, mint semmibe sem kapaszkodni. Az ember legyen az, aki... Semmi sem mondhatja meg nekem, hol az igazság, kivéve önmagamat; az igazság nincs felírva sehol, hogy csak úgy leolvasható legyen. Az igazság a maga egzisztenciális elhatározásából van úgy, hogy az igazságra határozom el magam." Ebben az elhatározásban az ember túllép önmagán, transzcendál, viszonya a világgal fellobban, és túllobban a dolgokon, mint lezárt horizontokon. „Ebben az önébresztésben mint tudatos tevékeny szemléletben az egzisztencia mindig egzisztenciálisabbá válik, és ezzel tulajdonképpen a fellobbanásban a lét válik mind világosabbá." A megfogalmazás hasonlít a fénymisztika beszédére; Jaspers – és a Jasperset közvetítő Hamvas Béla – nem föltétlenül az érthetőségre törekedett. De néhány ponton Jaspers – Hamvas Jasperse – feltűnően érthetővé, sőt közérthetővé válik, s gyanítható, hogy ezek a döntő pontok. Ilyen volt a szabadság és a személyiség kiemelése, s harmadikként ilyen a „másik ember" jelenlétének és jelentőségének a hangsúlyozása: „Szabadságom gyökere, értelme, igazsága, léte és egzisztenciája abban van, hogy a másik, akivel vagyok, hogyan és miként szabad. Az ő szabadságának hiánya engem fogságra vethet, az ő küzdelme a szabadságért engem feltüzelhet, az ő szabad szárnyalása engem elragadhat. De még a kommunikáció értelmét sem láthatom át, ha nincs ő, aki által átláthatom. »Csak a kölcsö-

nös elismerésben válhatunk önmagunkká.«" Kell-e külön emlékeztetni rá, hogy a korabeli magyar gondolkozás másik pólusán Karácsony Sándor ezt szóról szóra ugyanígy vallotta? S ha a filozófiák – mint Hamvas tanította – kozmikus létélmények, akkor ebből az egyezésből nem föltétlenül csak arra következtethetünk, hogy elvégre mindketten vehették a gondolatot Jasperstől. Vehették, persze, de ahogyan egyébként annyira különböző gondolkozásunkban ilyen hangsúlyossá vált, azt nem vehették, és ez mégiscsak a helyre és korra utal. Azokban a kizökkent időkben, abban a másokon könyörtelenül átgázolni kész emberek gyötörte világban a magyar filozófia a másik ember figyelembevételének nélkülözhetetlenségére figyelmeztetett. Semmit le nem vonhat az érdeméből, hogy – látszólag legalábbis – oly kevés eredménnyel. A filozófus végül is olyan, mint a Delphoiban székelő úr: „Nem mond ki semmit, nem rejt el semmit, hanem jelez" – hogy Hamvas kedves Hérakleitoszát idézzük.

A *Szellem és egzisztencia* legszebb részleteihez tartozik, ahogyan Hamvas részletezi, hogy mit jelent Jaspers filozófiájában a „jel". Ő maga azonban önkéntelenül Hérakleitoszhoz fordul, és igét csinál a főnévből. „Az emberi beszéd éppen úgy jelszerű, mint a lét beszéde" – kommentálja hűen Jasperset. De Hérakleitosszal értelmezi: „A képek, fogalmak, mítoszok, legendák egzisztencia jelei, melyek nem mondanak semmit, nem rejtenek semmit, hanem jeleznek." Azt azonban nem lehet megfejteni, hogy mit jeleznek, noha szó sincs róla, hogy érthetetlen lenne. Mint ahogyan Adynál, a *Séta bölcső-helyem körül*ben: Csupa legendák és jelek. Megfejthetetlenül, de érthetően jelez a táj: Szelíd, széles domb a méla lanka. Így, ebben a szellemben láttatja Hamvas nagy tájesszéje, a *Dél és Nyugat géniusza* a Pannón tájat. Csupa legendák és jelek. S fölöttünk végzet-szél fütyül. Dehogy is volt Hamvas „elszigetelt" vagy pláne „idegen" jelenség a magyar gondolkozásban; annyira nem, hogy másutt egyáltalában nem is képzelhető el. A pécsi kötet szépen demonstrálja, hogy a 30-as években s a 40-es évek elején milyen szervesen illeszkedett a honi szellemtudományi törekvésekbe, melyeknek kétségkívül Pécsett virágzott legelevenebb köre. Ez a pécsi – elsősorban a *Minerva,* az Egyetem, majd a *Sorsunk* körül összeverődő – szellemi kör és Kerényi rokon inspirációjú és szellemű *Szigete* sokkal szélesebben hatott, mint ma hisszük, s itt Hamvas írásai értő közönségre találtak. El kell csak olvasni, milyen lelkesedéssel ír a még Joyce-ot is fenntartással fogadó Szerb Antal Hamvas egyik „házi szentjéről", a ma már alig emlegetett John Cowper Powysról, s egyebütt is fel lehet fedezni *A világirodalom történeté*ben Hamvas-hatásokat. A világirodalomnak azok a csúcsai, ahol előszeretettel jár és tartózkodik Hamvas, egy – tán nem is túlságosan szűk – művelt honi elit közös kincsei voltak, s *A száz könyv*ének máig visszhangzó sikere önmagában is szépen mutatja Hamvas páratlan műveltségorientáló és igényformáló képességét. Amint mutatja az az egész, páratlan érzékkel összeállított, széles látókörű tanulmánysorozat, melyet Hamvas az Egyetemi Nyomdánál szerkezetett s adott ki a háború elvonulását követő termékeny anarchia egy-két esztendejében, mígnem (a maga szempontjából jó érzékkel) reá nem tenyerelt a mind monolitikusabbá neurotizálódó hatalom. Irodalom, zene, művészet, filozófia, pszichológia, történelem, társadalomtudomány, természettudomány, közgazdaságtan forrongó területeit pásztázták a külsőleg is csinos kis kötetek; Hamvas hihetetlen érzékkel szemelte ki a kor műveltségében a csomópontokat, s színvonaligénye kiváló szerzőket talált, külföldiekből s itthoniakból egyaránt. Érdemes lenne az egész sorozatot reprintben kiadni – elférne egy nem túl vastag kötetben – Hamvas tömör annotációival együtt; a tanulmányok többsége ma sem avult el, s egészükben (és történetükkel) ott állhatnának jelekként a kor falán. Nélkülözhetetlenek a Hamvas-értelmezéshez is: segítenek megérteni a szellemi közeget, a szellemi közeg egy részét, melyben Hamvas gondolkozása formálódott, hiszen Hamvas Béla 1927-től 1948-ig könyvtáros volt, „a könyvtáros pedig az az ember, akinek a könyv olyan táplálék, szenvedély, sors, szerelem, gyönyör, mámor, kaland és végzet, mint a tengerésznek a tenger, a parasztnak a föld, a kertésznek a növény", írja *A melankólia anatómiájá*ban Robert Burton 17. századi oxfordi könyvtárosról és „egzisztencia-filozófus"-ról. Burton a 17. századi Oxfordban – pedig azok se voltak éppen nyugodalmas idők – élhetett békében szeretett könyvei között, de Hamvas Bélának 1948-ban oda kellett hagynia könyvtárosi állását; előbb földet mívelt és írta a *Karnevál*t, majd raktárosként dolgozott az Erőbernél Bokodon,

Inotán, Tiszapalkonyán. Az ebből a második korszakából ez ideig közzétett írások tanúsága szerint a *Karnevál* utáni Hamvas arcán lényeges új vonások jelennek meg, vagy mondjuk inkább, hogy az eddigi vonások gyakran új és váratlan irányba fordulnak. Elmélyülnek és összébb vonódnak, megnövekedett nyugalmukban tán még érzékenyebbek, játékosabbak tán, és minden határozottságukkal együtt többértelműek. Mintha a jelek eddigi nagy olvasója egyre inkább maga is jellé válna. A szellem tapasztalatait jelképekre fordítja. Nem mond ki semmit, nem rejt el semmit, hanem jelez. Márpedig a jel metafizikai jelenlét. „A jelnek lefordítási lehetősége nincs, mert nincs kulcsa, vagy ha van, nem juthatok hozzá." Valószínűleg itt kezdődik a „Pihenj varázs!", valószínűleg. És valószínűleg találóan írja a *33 esszé* szakavatott bevezetőjében Dúl Antal Hamvas kései írásairól, „hogy az »új stílus« valójában ősrégi, és a kezdetekhez áll legközelebb. Szabálya egyszerű: a kimondott szó fedje az életet, amely mögötte áll, és az élet fedje a szót, amelyet kimond." De szó van itt valami másról, valami többről, valami még többről is. Valamiről, amit legszebben Hamvas tán a *Gyümöcsóra*ban fogalmazott meg: „Az autentikus létezés nem a műben van. A műnek, akár írott, akár festett, akár komponált, akár más, hallatlan előnyét alkalmam volt sok éven át tapasztalni. Többféle meghatározással is kísérleteztem, és ezek egyike az volt, hogy a mű tanúskodás. Aki művet csinál, tanúskodik. Ahogy Böhme Henochról mondja, hogy des Reiches Mund, Isten országának szája. Tanúja. Az ember legyen annak a világnak tanúja, amely világban él. Ahol valóban él. Ott él és mellette tanúskodik. Bárhogyan is akarom, nem tudom másképpen mondani." Ha tetszik, nevezhetjük „áttetsző létezés"-nek, de nevezhetnénk egyszerűen tisztességnek, vagy – ha nem lenne annyira lejáratott a szó – hűségnek. Ártatlanság képe s bánaté. Éppenséggel lehetne Kolonosz is, a világnak e páratlan helye. „Az ember legtöbbször elérkezik valahová, ha nem is egészen oda, ahová kívánt." Vagy éppen ide kívánt? Ki tudja? *(Pannónia Könyvek 1987, ELTE Tartóshullám 1987, Vigilia 1987.)*

Vekerdi László

Művészettörténeti Értesitő, XXXVII.évf. 1/2.sz. 1988

viselik, szándékoltan naiv vagy anakronisztikusnak tűnő modorban festik meg egyéni mitológiájuk és álmaik történeteit. Lehet, hogy a válogatók jóvoltából, de az új festészet „heftig" áramlatát csak egy művész, *Bruce McLean* fémjelezte.

Boros Géza—Pataki Gábor

HAMVAS BÉLA ÍRÁSAI ÉS A NYOLCVANAS ÉVEK

Néhány éve hirtelen megnőtt a Hamvas iránt érdeklődők tábora. Kiállításmegnyitókon, katalógusokban idézik sorait, novellák, versek, tanulmányok vallanak az életmű inspiratív hatásáról — sokszor nyomtatásban meg sem jelent írásokra utalva —, egyetemi szemináriumok témája Hamvas, legutóbb pedig a budapesti bölcsészkaron megalakult a Hamvas Béla Baráti Kör. Ez a sokirányú figyelem valószínűleg nem csak a gazdag életműnek köszönhető, hanem az írások rejtett, mögöttes tartalmát képező gondolkozói, szellemi nagatartásnak is.

Hamvas az első világháború alatt, a közvetlenül utána felnőtté váló nemzedék tagjaként a húszas években csalódások sorát éli át. Kiábrándul kora amoralizálódott, tekintélyelvű diszciplinaritásából, elveszti hitét a keresztségben, feladja azokat az alapokat, amelyek környezete szellemi valóságához kötötték és tétova, nyílt, magányos keresésbe kezd. „Mindazt, amit tanultam, magamra vettem. Semmi sem maradt objektum. Én voltam a karakteriológiai alany, a primitív és őskori és a keleti ember, a szanszkrit, a kínai, az egyiptomi, az azték, a héber, a perui, a görög, a középkori, a piramis, a kabbalah, az eleusisi misztérium, a sankhya, a quipu, az arithmológia. A világnézetek és az országok és a korok bennem mind country of the mind lett. Azt hiszem, inkább átéltem azokat, mintha ott lettem volna."[1] Ekkor még azonosulni akarván az időtlen, ősi hagyománnyal, miként Rilke mondja: majdnem belepusztult az „erősebb lét közelébe".[2] Mintegy tíz év múlva, mikor érdemi publikációi megindulnak, figyelme pontosan erre a két területre irányul, az egyetemes hagyományra és az ezt átvilágító személyesség kibontására. Összefüggésük helyét az alkotásban, a műben találja meg, amely a kibomló közös tartalomnak, az autentikus filozofálásnak, azaz a szókratészi hagyományt némileg átértelmezve a „végső dolgok"-kal való foglalkozásnak a közege. A lét legtávolabbi aspektusába helyezkedve elegendő tartása van immár, hogy megközelíteni merje a „rettenetes" égieket. Írása műfaja az esszé lesz, témája a költői képzelettel kiválasztott szent hagyomány.

Nyelve nem a specializálódott, tárgyias gondolkozásé, hanem egy szubjektív, intuitív kifejezésmód, amely nem a tárgyak gondolati szétaprózásán alapul, hanem ezzel ellentétben a gondolkozó és a tárgy intenzív megelevenítő kapcsolatán. Elsősorban mégsem ez a költői hozzáállás különöztette meg kortársaitól. Németh László említi róla: . . . „oly irodalomban, ahol a gondolkozó író mindennapi jelenség: Hamvas Béla nem lenne feltűnő. Nálunk Ady kívül szinte egyetlen gondolkozó írót sem ismer a század, . . . nem csak modorával válik el a többitől, érdeklődési körével is."[3] Hamvas az élet jelenségeinek teljes körével kívánt friss és személyes nexust fenntartani, amihez a gondolkozói magatartást véli a legjobb eszköznek. Attitűdje lényegében egyetlen paradoxon különböző tárgyú variációiból épül: esszéi, regényei, a szent könyvekhez fűzött kommentárjai a teljes és nyitott lét közös kibontakozásának feltételeit kutatják. Elmélkedései közben ezt a kört járja be, a perui cserepeket, az esquilinusi Vénuszt, a fák kontúrjait, a bor ízét, a próféták tetteit és saját életét is ezzel a maradandó mértékkel ítéli. Másrészt, mondja, az embernek egyetlen eszköze van saját léte megváltására és ez a gondolatok életminőséggé alakítása. Belső válságai során önmagát folyamatosan az elképzelt ideális felé irányítja, és ami öregkorára megmarad, az a letisztult, kristályos létforma, amely már nem kötődik a külvilág akarásához, amely már nem kérdésekben és tanításokban, hanem az emberi lét egyetlen abszolút állításában, a derűben nyilvánul meg. Nem más ez, mint az a hely „ahonnan a legtisztábban látni. A láthatatlan. Ahonnan az egész egyszerre látható."[4] Hamvast az teszi egyedülállóvá, hogy prófétikus életvitele, művei univerzalizmusa segítségével nem csak mondja, de bizonyítja is egy, a mainál sokoldalúbb, emelkedettebb létezés lehetőségét. Egyik bölcseleti írása elé ezt a címet illesztette: Bolond aki nem az örök életre rendezkedik be. Az érdeklődés ma ennek a Hamvasnak szól. Műve akkor is fontos volna, ha a szerző nem kivételes jelenség lenne a magyar irodalomban. Az írások megjelenését, kiragadva őket gépelt és sokszorosított illegalitásukból, piaci szempontok is indokolják, mégsem ez a fontosabb. Annak a kb. 250 műnek a többsége, amelyet még Hamvas adott publikálásra, ma már nehezen hozzáférhető folyóiratokban található, a kéziratos hagyaték pedig ennek többszöröse. Válogatni, áttekinteni tehát nagyon nehéz. A nyolcvanas években lassan újrainduló közlések elsődleges feladata lehet, hogy az egészből egyelőre csak töredéket felszínre hozva, elősegítse az arányos, strukturálisan az egészet reprezentáló Hamvas-kép kialakulását. Az 1987-ben megjelent három önálló kötet, valamint a szombathelyi „Életünk" folyóirat Hamvas emlékének szentelt augusztusi száma fontos hozzájárulás, inspiráció Hamvas mondanivalójának, univerzalizmusának megértéséhez. Előljáróban ismerkedjünk meg a kiadványok szerzőjének életével.

Hamvas Béla 1897-ben született Eperjesen. A következő évben szüleivel és három nővérével Pozsonyba költöztek, ahol apja, Hamvas József az evangélikus líceumban tanári állást kap. 1915-ben érettségizik, majd önkéntesként az északi-frontra kerül, ahol hamarosan megsebesül és leszerelik. Trianont követően Budapestre települ át a család, Hamvas beiratkozik a bölcsészkarra és 1924-ben német—magyar szakos diplomát szerez. Élete első tizennyolc éve — a gyermekkort leszámítva — folytonos, néha vad, néha visszahúzódó protestálás az iskolai nevelés és az „élet realitásai" ellen. A külvilággal szemben sokszor talál önigazolást kedves könyveiben, E. T. A. Hoffmann, J. Konrad, Knut Hamsun, majd az érettségi után Nietzsche, Schopenhauer, Kierkegaard és Thoreau műveit olvassa szívesen. A lassan háziszerzőkké váló filozófusok megerősítik abban a hitében, hogy belső bizonytalanságai és környezete eszményeinek értékcsökkenése között szoros kapcsolat van. Egyelőre azonban nem talál kiutat, nem tudja elfogadni sem a nietzschei héroszideált, sem Kierkegaard egyház nélküli keresztény emberét. A húszas évek közepén újságíró, majd többszöri próbálkozás után a Fővárosi Könyvtárban helyezkedik el. 1930-tól a „Nyugat"-ban könyvismertetésekkel, tanulmányokkal jelentkezik, elsők között méltatja Joyce és Hemingway prózáját. Ebben az időben a folyóirat munkatársa volt a vele egykorú Szerb Antal, Gyergyai Albert, Németh László, Hevesi András, Cs. Szabó László. Mindahányan egyik legfontosabb kifejezési eszközüknek az esszét tartották, eszményük az „érett reneszánsz óta megújuló angol esszé"[5] volt. Bár vérmérsékletben, érzékenységben eltérő, szuverén gondolkodók voltak, írásaik abba a típusba sorolhatók, amelyet Balassa Péter a humanitásról szóló beszédnek nevez. „Tárgyát tekintve . . . az európai hagyományban két formája alakult ki a nem művészi értelemben vett írásmódnak. Az egyik a természetről való beszéd, a másik a humanitásról való beszéd. Van azonban egy harmadik, kevésbé elfogadott, meggyőződésem szerint azonban nemkülönben jogosult, a másik kettővel egyenragú beszéd, mely „az Egészről" szól; Hamvas beszédmódja ehhez tartozik."[6] Hamvas ekkor már nem hisz a racionalisztikus és humánummal, szocialitással érvelő európai szellemiségben, egy tágabb horizontra vágyva kilépni próbál a kompromittálódott klasszikus műveltség és a Descartes-i tudományosság kényszerköréből. Keresvén az örök emberit, először a preszókratikus filozófusokig, Herakleitoszig, Empedoklészig jut el, majd a harmincas éves közepétől a keleti, a primitív és az ősi

tanításokig. Szemléletének mindent magábafoglaló eklektikájában a hagyományos műveltség relativisztikussá lesz, átértékelődik. Imaginatív embere a tanokat, rendszereket elhagyó autonóm lény, aki a történelmileg, földrajzilag korlátozott értékek, ismeretek helyébe a neveléstől, hatalomtól független, tehát egyedül egyetemes tudást helyezi. Egyre világosabban körvonalazódó életprogramja hatására tudatosan keresi a rokonszemléletűek társaságát. A szellemi közösségteremtés igényével csatlakozik 1933-ban az akkor induló, fiatalokat összegyűjtő „Független Szemlé"-hez, innen azonban reményét vesztve hamarosan távozik. Megalapozottabb volt társulása a Kerényi Károly vezette, az ókori görög hagyományt újraértékelő két alkotói-baráti körhöz a „Sziget"-hez és a „Stemma"-hoz.

A „Sziget" a harmincas éveiben járó, humán képzettségű és az ókor iránt érdeklődő írókból, tudósokból verbuválódott, akik elsősorban a klasszikus görögség hagyatékát kívánták új módon feleleveníteni. Nem elégedve meg a szövegcentrikus filológiával, a történeti magyarázatokkal, megkísérelték az eredeti szemlélet organikus reprodukálását, a mítoszokat, a filozófiát, epikát virtuálisan visszahelyezték a valódi életközegükbe, oda, ahová tartoztak, amire vonatkoztatva megérthetők. A hiteles interpretációhoz a korabeli értékrenden keresztül jutottak el, abból indulva ki, hogy az ókori ember világnézetét a maga által felismert belső mérték határozza meg, s ezt viszi át a műalkotásba is. Ha a belső mérték, az önismeret válik a megismerés alapjává, az istenek, filozófusok, a halandók külsejében testet öltő kollektív képzetek a személyes tapasztalathoz hasonlóan, de szimbolikus emberi létként fejeződnek ki. A tapasztalás e két formája egy közös, emberhez viszonyított centrummal bír, lehetővé téve, hogy szétválaszthatatlan paradigmaként értelmezzék őket.

A „Szigetiek" görög példái az akarattól, sorstól, bűnöktől alakított jelképes, mert tisztán látható, és ideális, mert a mértéktől és teljességtől meghatározott embert mutatták meg. Ennek mintájára a „szellem vagy föld lényege szerint való működéssel"[7] egységben tárgyalva az embert, néhányuk a 30-as években nemzeti, önismereti szándékkal megkísérelte a magyar karakter leírását. Németh László ekkor fogalmazta meg a „híg" magyar, „jött" magyar és „mély" magyarról szóló nézeteit, Prohászka Lajos „A vándor és a bújdosó"-ban, Hamva „Az öt géniusz"-ban fejtette ki rokon indíttatású gondolatait.

A „Sziget" tagjai az antik hagyomány nézőpontjába helyezkedtek. Ez tárgyszerűen megfelelt tudományos, írói céljaiknak, és manifesztatív volt, amennyiben századunk valóságát ebből a szempontból kezdték átértékelni. Többségük a hagyomány értékesebb részének a szókratészi periódus teljesítményét tartotta. Hamvas ennél távolabb tekint, és több írásában ezt az időszakot már az európai civilizáció válságindítójaként értékeli. Mégsem utasítja el. A válságpontok keresése, hangsúlyozása diagnosztikai és retorikai eszköz a legalapvetőbb kérdések kiemeléséhez. A „Stemma" és „Sziget" kötetek tanulmányaiban sem a klasszikus kori ideák átvétele érdekli, hanem a válsághelyzetként jelentkező eredeti egység hiánya. Az i.e. VI. sz-tól, Hérakleitosz és Homérosz korától számítja az „ember-világ" szövetség megbomlását, amely helyébe a magányos, valódi közösség nélküli történelem lépett.

Hamvas válságorientált, abszolút értékrendjétől el nem szakadó fanatizmusával Kerényiék nem vállalhattak feltétlen azonosságot. A „Sziget"-től való elválást követően fokozódó magányát panaszolja egy levélben: „Magány olyan értelemben, hogy azon semmi nem segít, csak egyetlen egy dolog volna ami feloldaná: az ép, egészséges, életszerű közösség, nevezd népnek, államnak, társadalomnak, mindegy. Szóval csak az tudná feloldani ami nincs. Mindnyájan szenvedünk ebben a magányban, kivéve azokat akikben van elég irigylésre méltó (?) léhaság, hogy ezen könnyen át tudnak táncolni. Bennem sajnos, nincs. Sok tervem volt erre az évre. Mind halomra dőlt. Elég sok kapcsolatom. Mind megszakadt. S ami tervem még megmaradt és kapcsolatom még élt, fájdalmamban magam szakítottam szét."[8] A mélyponton, 1937 elején megismerkedik leendő feleségével Kemény Katalinnal és nemsokára egybekelnek. Ősszel a Fővárosi Könyvtár megbízásából elkészíti és magyarázatokkal látja el a „válság bibliográfiá"-ját.

Ez a sajátos, apologetikus lista olyan művek felsorolása, amelyek a gazdaság, társadalom, tudomány által javasolt részleges megoldások helyett a lényegorientáló alternatíva hiányát emelik ki: általános egzisztenciális válságról beszélnek. A külső és belső világ megosztottsága következtében a lét már nem szervezője saját entitásainak, miként autonómiája elvesztésével felszámolódott önreflexív szemlélete, Kerényi szavával: teológiája is. A civilizáció ellentmondásait komplex egzisztenciális krízisként értékelő írók, így Nietzsche, Evola, Bergyajev és mások, úgy látják, hogy az adott állapot a legnagyobb szintű szervező pozíció, az isteni, transzcendens forma megszűnésével állt elő, ezáltal a válság sem más mint vallásos krízis. Hamvas saját műveiben tovább viszi ezt a gondolatot. Véleménye szerint a krízis jellegéből adódik, hogy megoldása is csak a szakrális eredethez való visszatéréssel lehetséges, az ide vezető út pedig a hagyománnyal való foglalkozás. A hozzá közel álló tradicionalista Guénon tevékenységét így kommentálja: Guénon „a távolkeleti, kínai, minden buddhista, tibeti, közép keleti, héber, arab és mohamedán, egyiptomi és görög, korai keresztény és gnósztikus művek legjavát összefűzte, mert az írott művekben bizonyos egyöntetűséget vélt felfedezni és úgy vette észre, hogy az egyöntetűséget a művek egymásnak átadták . . . Valamilyen hagyományról van itt szó, amely ősidőkben kezdődött. A legmagasabb dolgokról való tudás népről-népre, vallásról vallásra származott át. Mindegyik átöltöztette saját eszméibe. Metafizikai tartalma azonban mindvégig ugyanaz maradt. Mindenütt megőrizték. Mit? A tradíciót. Mi ez a tradíció? A hagyomány az ember és a transzcendens világ között levő kapcsolat folytonosságának fenntartására, az emberiség isteni eredetének tudata, és az istenhasonlóságnak mint az emberi sors egyetlen feladatának megőrzése."[9] A továbbiakban életművének jelentős része e koncepció kibontásának dokumentuma, az, amit scientia sacrának, szent tudománynak nevez. 1943-ban ennek jegyében jelenik meg első önálló kötete a „Láthatatlan történet", valamint még a háborús évek alatt gondozza a „Tibeti misztériumok", a „Henoch könyve" és Konfuciusz egy művének kiadását.

A háború apokalipszisét közelről éli át. Többször behívják katonának, Budapest ostromakor bombatalálat éri kiscelli otthonukat. A felszabadulást követően, a katasztrófa utáni csendben a létminőség megújulását várja. Feltételként elsősorban nem a puszta ideológiát, hanem az eredeti forrásokhoz való visszatérést tartja. Szerinte a változás kiindulópontja maga az ember. Mindenki csak saját morális, intellektuális ereje segítségével juthat el az egyetlen biztos pontig, eltakart lénye felismeréséig. Csak az önismeret alapján álló személy indíthatja meg egy valódi spirituális közösség szerveződését. A közösségteremtés alapfeltétele tehát, hogy teljes létében ismerve birtokolja és cselekedje, alakítsa az ember önmagát. Munka, barátság, „lényegkereső" szintre emelni a tevékenységet — 1945 elejétől ezek foglalkoztatják Hamvast. A háború után úgy érzi, hogy a „Szigetiek" által mintául választott létforma megvalósítható és a jövendő változásokat erre építve képzeli el. Szoros kapcsolatba kerül Fülep Lajossal, Tábor Bélával, Szabó Lajossal, a szellemi kapcsolatteremtés szándékával szerkeszti az Egyetemi Nyomda papírkötéses esszésorozatát, amelyben többek között Heidegger, B. Russel és más, korábban nehezen publikálható tudós írásait adja közre. A kollektív tudattartalom legérzékenyebb közvetítőjének most is, mint munkássága korábbi éveiben a művészetet tartja. Úgy véli, hogy a pőre, himnuszaitól megfosztott művészet, amelynek alkotói vállalták a magányt, elviselték a modern műalkotás néha kegyetlen valódiságát (Bartók Béla, Vajda Lajos), alkalmas az igazság gyakorlására, a tudat mélyéig lehatoló önkép, a felszín mögül előbukkanó lényegműveletek meglelésére, a világosságteremtésre. A műalkotás ugyanakkor az „áthallá-

sok" segítségével a primér alaphelyzet, az eredet felől közvetít, amit számunkra leginkább a nép művészete őrzött meg. Ide fordul Bartók, akit elsősorban nem az etnológiai érdeklődés, hanem az időtlen múltban gyökerező „zenei ősképlet" iránti vonzalma vezet: a szétesett klasszikus formák helyett a formálás értelmének feltárulása, a felszabadult motívumok újraalkotása izgatja. Bartók munkássága következtében a magyar művészet vezető ága a zene lett. A negyvenes évek második felétől Vajda Lajosnak és az Európai Iskola művészeinek a képzőművészet válik a szemléletet alakító korszerű kifejezésformává.

Az Európai Iskolát Vajda Lajos művészetétől inspirálva Mezei Árpád, Pán Imre, Gegesi Kiss Pál és Kállai Ernő alapították. Tevékenységük nyomán az Európai Iskola — ha rövid időre is — a modern magyar képzőművészetet szervező, támogató intézménnyé vált. A kiállítások, ankétok rendezése mellett az Európai Iskolához kapcsolva jelentették meg a nyugat-európai szellemi áramlatoktól „megérintett" színvonalas füzeteiket az „Index"-et és az „Európai Iskola Könyvtárá"-t.

Mezeiék teoretikus orientációját, amely a műértelmezésben a szürrealizmus, valamint a korabeli fizika és biológia nézeteinek ötvözésével kísérletezett, a fiatalabb művészek, így Lossonczy Tamás, Anna Margit, Bálint Endre, Korniss Dezső és mások elfogadták, míg a jelentős múlttal, megállapodott stílussal bíró idősebb nemzedék tagjai, Egry József, Kassák Lajos, Czóbel Béla, Márffy Ödön fokozatosan, még a csoport feloszlása előtt elhatárolták tőle magukat. Kassák 1946-ban a „felszabadulás óta a modern képzőművészet legértékesebb, legjellegzetesebb kiállítás"-ának[10] nevezi az Európai Iskola bemutatkozását. A következő évben megjelent összegző művében, amely a „Képzőművészetünk Nagybányától napjainkig" címet kapta, már a konstruktív törekvések nevében visszautasítja a „Korniss-féle absztrakt festészetet"[11], és különösen azt az interpretációt, amely Korniss művészetét mint az abszolút szabadság fokát állítja elénk. Az időszak másik történeti igényű műve Pogány Ö. Gábor könyve a „Magyar festészet forradalmárai". Pogány még Kassáknál is merevebben zárkózik el az újabb fejlemények elől. Számára a forradalmi és par excellence magyar művészetet az élők közül Egry, Czóbel, Márffy, Bernáth és Barcsay munkássága képviseli. Értékelése szerint a magyar művészet elmélet- és izmusellenessége erénnyé válik, a nemzeti művészet jellegzetességévé lesz. „Mintha nagy festőink sokkal inkább az eredményekért küszködtek volna, mintsem a jelszavakért. Fegyelem kérdése ez s a műhely szellemének ereje, mely metafizikai vagy analitikai átlényegüléséért nem cseréli el a mesterség fabrikáló örömét. A festés míves titkai nem az elrévülések csodavárására, a transzcendenciák fantomjaira vonatkoznak, hanem a megmunkálás fortélyaira, a kép faktúrájának kifejlesztésére, a látásmód áthatóvátételére, a kifejezés és alakítás korszerűsítésére".[12]

Hamvas és Kemény Katalin az előbbi két íráshoz hasonlóan szintén koncepciós igénnyel készítik el a képzőművészet helyzetértékelését adó tanulmányukat „Forradalom a művészetben Absztrakció és szürrealizmus Magyarországon" címmel. Ebben Ferenczy Károlytól és Csontvárytól Vajdán át az Európai Iskola „absztraktjai"-ig azt a fejlődésvonalat húzzák meg, amelyet lényeg- vagy igazságkeresőnek neveznek.

Könyvükben több művészetelméleti forrásra hivatkoznak. A mű történeti koncepciójának ihletője — mint az előszóban említik — Fülep Lajos fiatalkori „Magyar művészet"-e volt. De jól ismerték a szürrealisták és absztrakt-expresszionisták alkotáselméleteit is, olvasták Salvador Dali fejtegetését a surmoi-ról, Bachalardét a surrationelről, vagy Archille Gorkyét a látó szemről. A magyarok közül Moholy-Nagy elméleti munkásságával szimpatizáltak, hivatkoznak mind a Bauhaus-könyvek sorozatban, mind az Egyesült Államokban megjelent műveire. Legnagyobb hatással azonban Vajda Lajos volt rájuk. Képeivel először 1943-ban egy kis körúti galéria kirakatában találkoztak, a szürrealistákhoz közel álló nézeteivel pedig Szabó Lajos közvetítésével ismerkedtek meg. A külföldi és hazai példák alapján arra a következtetésre jutottak, hogy az európai művészet tapasztalati, racionális indíttatású alkotásszemléletének egy szakasza lezárult és a modern művészi látás már teljesen új alapokon épül fel. A magyar művészetben ugyanakkor, elsősorban Vajdának köszönhetően, az új látásmód az élő hagyományhoz is kapcsolódik. Szentendre ikonjai, díszrácsai, kapuzatai, a házak, templomok és utcák arányai, amelyek Vajda képeinek visszatérő formaelemei, mind egy archaikus és még aktív alkotóerő tanúságai. A korszerű műszemléletet és a tradíciót egyesítő Vajda az írás értékelése szerint a modern magyar művészet európai jelentőségű, karizmatikus egyénisége.

Hamvasék interpretációs technikájának kuriózuma, hogy az új alapokra helyezett művészi látás ideológiáját keleti elemekkel, a mandalával és a yantrával bővítik. A szürrealisták az alkotást úgy fogták fel, mint a folyton új, megismételhetetlen konstellációk hordozóját, s ennek megfelelően egy kreatíven kialakított folytonos jövőidő reprezentánsaként. Az igazságkereső művész ellenben, mint amilyen Vajda is volt, a kollektív múltba lép vissza a genezis pillanatáig és demiurgosza parancsára (yantra) újra bejárja a teológiailag adott történelem (mandala) állomásait. A művész jelenidejűvé teszi ezt a bűntől és cselekvési kényszertől átszőtt örök emberi helyzetet. Ezért beszélnek Hamvasék a zene megszólalásakor őshangról, vagy a festészet esetében a pontról, mint az alkotás abszolút centrumáról. Az alkotás és a befogadás egyértelműen a szakrális beavatási mintákhoz áll közel. A mű út az igazság felé, és az alkotás igazságkeresés. A festmények, zeneművek stb. stílusrokonsága, esztétikai és mozgalmi története helyébe a műben megnyilvánuló alkotói magatartás válik elsődleges hasonlítási értékké. A „Forradalom a művészetben" koncepciója alapján így sorolódik egymáshoz Ferenczy Károly, Csontváry és Vajda, így alkothatnak egy azonos fejlődésvonalat, mint sajátosan magyar, igazságkereső művészek.

A könyv 1947 őszén a művészetről szóló heves vitáktól kísérve jelent meg. Tényleges befolyása azonban már nem lehetett, mert külső nyomásra még a boltokba szállítás előtt a példányok többségét zúzdába küldték. Hamarosan Hamvasra is az elhallgatás vár. 1948-ban, mikor meglátogatja az Astoria szállóban lakó Lukács Györgyöt és Révai Józsefet, felajánlva nekik, hogy írjanak az Egyetemi Nyomda esszésorozatába, Lukács állítólag azt válaszolta Hamvasnak, hogy az ilyen nyílt szellemi megnyilvánulás még legalább húsz évig nem lesz aktuális. A nemsokára bekövetkező tisztogatási lázban Hamvast is meghatározatlan időre felfüggesztik könyvtárosi állásából, majd az elkövetkező 15 év során a publikálási lehetőséget is megvonják tőle.

Ekkorra befejezi az archaikus hagyományt magyarázó, azt összefogó kéziratát, a „Scientia Sacra" első részét. 1951-ig állástalan, többnyire Szentendrén él remeteként, nyugdíj, fizetés nélkül. Ebben az időben írja a Karnevál című regényét, elkészül azokkal a vallomásesszéivel, amelyek a Vigiliánál jelentek meg 1987-ben. Végül az Inotai Hőerőmű Vállalatnál helyezkedett el, annak telepein dolgozott Inotán, Bokodon és Tiszapalkonyán, előbb gondnokként, majd raktárosként. Kéthetente Budapestre ingázva, könyvtáros ismerősei segítségével teli hátizsák könyvet cserél minden alkalommal. A következő években születtek meg a keresztény hagyományt teljes létképletként reprezentáló „Patmosz" és a „Scientia Sacra" további kötetei. Ezek a művek egy újabb, immár végleges minőségi változást is dokumentálnak Hamvas gondolkodásában. A „Scientia Sacra" újabb részeiben a keresztény tanítások, elsősorban az evangéliumok minden más hagyomány fölé értékelődnek. „A kereszténység ... eredeti alakjában, ahogy az Evangéliumban megjelent, ... minden valószínűség szerint a hagyomány fundamentuma, amely a létezés értelmét maradéktalanul kimondja."[13] Ez a változás, mint a korábbiak is, életszemléletének változásához kapcsolható.

Régi eszménye volt a tudásra vágyó lelki szegény, a bohóc, az arlequin, akinek más tulajdona nincs csak szellemi szomjúsága. Hamvast 1944 telén végleg az arlequini szegénység közelébe juttatta egy bomba.

Elpusztult az otthona, benne könyvei, jegyzetei, minden, ami alkotói tevékenységéhez nélkülözhetetlen volt. Sorsától ekkor fogadja el végleg a régóta ismert, de korábban nem vállalt szerepet: „Szabad koldusnak lenni, aki még azt sem tartja számon, hogy valami nagyot akar, nincs becsvágya, nem akar parancsolni és semmit sem tud jobban mint más. Ez a sannyisin. Az ifjú korban kezdődött felbomlás ide ért. Nem kívánok műveket teremteni, hanem magát a létezést elérni úgy, hogy ezt sugározzam arra, akinek kell. Mert arról, hogy a világot magammal húzzam, nem mondok le. Ha feljutok, a világot magammal húzom, ez az imitatio Christi. Ebben a távlatban a halál már nem túl jelentékeny. Nem vagyok elhagyatva. A gondviselést minden pillanatban érzem. És én sem hagyok el senkit."[14] Válságokkal teli életében hét ilyen stációt különböztet meg. Ezek mindegyike megváltoztatta korábbi életét és egyre közelebb juttatta az eredetinek tekintett alapálláshoz, ahhoz a küldetéstudathoz, amelyet magára nézve kötelezőnek tart: „Egyetlen mű van, a megváltás műve."[15] Az írásnak és írónak ebből a közös alapállásából adja át következő műveit, nagy megszerkesztett mitologikus esszéfüzérré kerekítve őket. A „Patmos"-ban, a „Scientia Sacrá"-ban és más könyvekben a hagiográfiát, a szent könyveket, a teológiát és bölcseletet, egyszóval a hagyományt is egy nagyobb egység, a hamvasi értelemben vett evangéliumi bölcsesség hatja át. Ezek témája a szent könyvekéhez hasonlóan az örök, mitologikus szintű lét „története".

Hamvas eklektikája a műfajok, vallások, tudományok kontrollját elkerülve visszatér az egyedi, személyes alapállás mondanivalójáig és teologizálva, szakralizálva, kommunikálva jut ahhoz a tudáshoz, amely corpusa alapján az eredeti teljességről ad híreket. Nem összehasonlító eszközökkel létrehozott kompiláció ez, hanem a mitológus személy kollektív múltja. A mű hitelét a gondolati, irodalmi kvalitásait is befolyásoló kereső, lényeglátó magatartás adhatja meg. A tudást a gondolkozó érettsége válthatja valódivá. A tudást közvetítő — és nem létrehozó — tudós, művész stb. csupán annyit képes megragadni és átadni, amennyit saját emberi megvalósulása, életének rangja megenged. A mitológus személyiség a centrum felé haladó útján óriási kohéziós erővel bír, amely kiválasztja és viszi magával a „tanokat". Hamvas dogma nélküli, sokszor ellentmondásosnak érzett pozícióját a személyiség spirituális megvalósulásának folyamata határozza meg.

A korlátozhatatlanság, az egzisztenciális alapállapot működése, a nyitottság egyik olyan jellemzője művének, amellyel a létezés szépségét, teljességét közvetíti. Mikor már nem az írott mű fontos számára, akkor szabadul fel igazán, akkor ír és gondol a legszabadabban. Az írott mű gondolati-formai kötöttségeinek már nem is akar megfelelni: „Eddig a létezés legmagasabb intenzitása az írás volt. Most . . . a dialógus lett. (. . .) A műszenvedélyt követte az emberszenvedély, mert szenvedély nélkül ugyan lehet, de nem érdemes élni."[16] A tudás végleg összeforr a szereplővel, legmagasabb szintre ismét a dialógus, a személyes tanítás lépett.

1964-ben nyugdíjazzák és ekkor kezdi gyűjteni az anyagot a főműnek szánt „Scientia Aeterna"-hoz. Zuglói otthonában vagy Szentendrén közösen kertészkedve, beszélgetve sokat és szívesen van együtt fiatal írókkal, festőkkel, akik kéziratainak fogékony olvasói is egyben. Erejét azonban az elmúlt évtizedek fizikai megpróbáltatásai megtörték. Egészsége 1968 őszén hirtelen romlik és anélkül, hogy utolsó nagy művét a „Scientia Aeterna"-t befejezhette volna, november 7-én agyvérzésben meghal.

Amit élete utolsó évtizedeiben nem tudott elérni, az halálát követően bekövetkezett. A 70-es évek elején először a jugoszláviai magyar folyóiratok, a „Híd" és az „Új Symposion" közölték írásait, majd a hazaiak közül elsőként az „Új Írás" hozza három rövid esszéjét. A folytatás azonban elmaradt. A „Vigilia" Hamvas halálának 10. évfordulóján Kemény Katalintól megrendelte ugyan az Élet és Életmű c. írást (ez látott napvilágot a pécsi „Pannónia" kiadásában 1987-ben), de kinyomtatásra ekkor nem került] sor. Még ez évben a „Magvető"-nél megjelent a három válságtanulmány, majd két évvel később a régen várt regény, a „Karnevál". A „Confessio" és a „Galaktika" esetlegesnek tűnő próbálkozásán kívül jelentős esemény volt a berni Európai Protestáns Magyar Szabadegyetem kétszáz oldalas könyvének megjelenése, amelyben Hamvasról szóló alapos tanulmányok mellett az egyik jelentős, nagyobb lélegzetű mű, „Az öt géniusz", valamint a nvomtatott Hamvas írások teljes bibliográfiája található.

Ezeket követően 1987-ben három újabb válogatáskötettel és egy folyóiratszámmal bővült a sor: Hamvas Béla: Szellem és egzisztencia, Pécs, 1987 (Pannónia Könyvek); Hamvas Béla 33 esszéje, Budapest, 1987 (Bölcsész Index. Tartóshullám); Hamvas Béla: Silentium, Titkos Jegyzőkönyv, Unikornis, Budapest, 1987 (Vigilia) és az Életünk XXIV. (XXV.) évfolyamának 1987/9. száma. Közös jellemzőjük, hogy mind esszékiadás. Igaz, Hamvas műfaja elsősorban az esszé — és mint kéziratai tanúsítják, a nagy, összetett formátumú esszé —, de eddig a kiadók vagy vélt aktualitásuk miatt jelentették meg esszéit (Világválság), vagy a folyóirat profiljának megfelelő, rövidebb írásait keresték. A mostani kiadványok túlléptek ezeken a szempontokon, igaz a szerkesztőknek meg is volt a lehetőségük, hogy Hamvast komolyságához és nehéz olvasatához méltón adják ki. Elősegíthették, hogy a különálló cikkek ellentmondásai mögül mind többször felvillanjon az a hihetetlenül egyértelmű, eszenciális állapot, ami felé Hamvas minden eszközével törekedett. Mint alább látni fogjuk, valamilyen egyértelműség kidomborítását minden kötetben megkíséreltek.

A köteteknek sokféle missziójuk lehetett volna. Az egyik, hogy az életművet reprezentálják. Az 1987-es kiadványok ezt az igényt nehezen elégíthették volna ki, ugyanis a válogatások kivétel nélkül a nyomtatásban már eddig is megjelent opusból származnak. Közismert ugyanakkor, hogy az életmű nagyobbik és talán fontosabb hányada még kéziratos hagyaték. Így a megismertetés szándéka érvényesülhet csupán, a reprezentativitás — ahogy ez előre látható volt — kevésbé valósulhat meg. A teljes, arányos kép kialakításától még messzebb vagyunk. Ominózus köteteink esetében a kiadói szempontok nem egyformán voltak megalapozottak. Mindegyik mást képvisel. A teljes keresztmetszetet adó „33 esszé", a Kemény Katalin által sugallt és felügyelt vallomáskötet („Vigilia"), valamint az „Életünk" jól szerkesztett folyóiratszáma a maga nemében kiváló és hasznos munka. Nemkülönben a „Pannónia" kiadó könyve, bár inspirátorként ott csupán az esetlegesség működött, — a korábban Pécsett kiadott írásokat közölték újra, a kötetnek mégsem ártott. Azok számára lehet elsősorban hasznos, akik szeretik az érzékletességet a metafizikával összekötő gondolatokat, de nem céljuk, hogy Hamvassal közelebbről is megismerkedjenek. „Kötetünkbe Hamvas Bélának azokat az írásait gyűjtöttük össze, melyek 1938 és 1947 között a második világháború körüli évek két jelentős pécsi folyóiratában, a Halasy-Nagy József szerkesztésében napvilágot látó „Pannoniá"-ban és a Várkonyi Nándor szerkesztette „Sorsunk"-ban jelentek meg."[17] — olvashatjuk. Kétségtelen, hogy a barátok, a klíma, a szellemi élet viszonylagos szabadsága mind szimpatikussá tették Hamvas számára Pécset. Talán éppen ezért a „Sorsunk" hozhatta le „Az öt géniusz"-t megelőző, a „táj—ember—életrend" egységét kifejtő tanulmányát, a „Dél és Nyugat géniuszá"-t. Valószínűleg hasonló okokból utazott Pécsre és tartott előadást 1946-ban Martyn Ferenc kiállításán. A „Kierkegaard Szicíliában", „Egy költő apológiája" és a „Levelek a Magyar Hyperionból" bizonyos nagyvonalúsággal a fentiekhez társíthatók. Nem tagadható az sem, hogy az életműben kisebb számban szereplő hazai témák, amelyek itt többségben vannak, speciálissá teszik ezt a válogatást. Igazi érdekességét, mégis, két eddig nem említett írásának köszönheti. A címadó „Szellem és egzisztenciá"-ban Hamvas alapos filozófiatörténeti ismeretek alapján tekinti át Karl Jaspers nézeteit. Az egzisztencia eszméjének sokrétű értelmezésével találkoztunk Jaspersnél, és észrevehető, hogy Hamvas nem egy esetben a jaspersi fogalmakat

(átvilágítás, válság, egzisztencia stb.) beépíti saját gondolkozásába. Az argumentumok szintjén mégsem azonos, legfeljebb tükörképe egymásnak a két szemlélet. Durván szólva Jaspers az ,,egzisztenciafilozófia'' esetében ,,A transzcendenciára irányuló emberi lét lehetőségeinek elgondolásá''-ról beszél,[18] szemben Hamvassal, aki a létezéssel elgondolásból, az ún. tevékeny szemléletből indul ki. ,,Karl Jaspers filozófiájához a kulcs a termékeny szemlélet volt; ez nyitotta meg a filozofikus élet titkát: rendszer nélkül, alapgondolat nélkül, világnézet nélkül, mégis pozitíven a belső aktivitásban az egzisztenciát átvilágítani.''[19] — írja, saját filozófiájának alapjait is felfedve ezzel. A kötet végén található Kemény Katalin visszaemlékezése, értékelése Élet és Életmű címmel. A szerkesztők érdeme, hogy ez az első kézből kapott portré végre megjelenhetett. Hamvas halálának 10. évfordulójára készült, valószínűleg még kéziratos formában befolyásolt néhány későbbi pályarajzot. Ez a több szempontból is alapvetőnek tekinthető összefoglalás az életesemények horizontjára helyezve láttatja a szellemi építményt. A teljes anyag ismeretében megbízhatóan jelöli ki a domináns korszakhatárokat, ezek a hyperioni (világválság) időszak, az archaikus hagyomány periódusa és a patmoszi korszak. Legfőbb erénye azonban hitelessége. Olvasás közben végig érezhető, hogy Kemény Katalin, akit bátran nevezhetünk Hamvas szellemi alkotótársának, annak minden sorát, Hamvas minden reflexét kiválóan ismeri.

Úttörő vállalkozást támogatott a Soros Alapítvány. A Dul Antal gondozta ,,Hamvas Béla 33 esszéje'i az első átfogó válogatás a szerző műveiből. Külön-külön már minden esszével találkozhattunk, de miután a szerkesztő, valószínűleg terjedelmi okokból, csak a már korábban megjelenteket vette figyelembe, a kötet elsősorban Hamvas munkásságának első felét képviseli. Erénye, hogy a továbbiakban ebből az időszakból minden jelentősebb esszéhez hozzájuthatunk. A szerkesztői munka gondosságára utal, hogy tartalmi, tipológiai szempontból is egymást jól kiegészítő írásokkal találkozunk. Meggyőződésem, hogy Hamvas esszéi tartalmi szempontok alapján több alaptípusba sorolhatók, amelyek az esszéfüzérré összeálló nagyobb formátum létrehozásában (mint amilyen a ,,Láthatatlan történet'', vagy a ,,Vigilia'' 1987-es kötete) egyformán részt vesznek, ugyanakkor önállóan is megállják a helyüket. Az érzéki létet metafizikai kapcsolatokba szövő cikkek közül jelentős a ,,Fák'', az ,,Esquilinusi Vénus'', a ,,Levelek a Magyar Hyperionból'', ,,A Jóisten uzsonnája'', a hagyománnyal kapcsolatos átértelmezés példái a ,,Bizánc'', az ,,Inka kövek'', a ,,Herakleitos helye az európai szellemiségben'' vagy az ,,Orpheus'', és durva felosztásom alapján a harmadik csoportba sorolhatók a nagy programatikus cikkek, mint pl. a ,,Természettudományos mitológia'', a ,,Tudományvallás és vallástudomány'', a ,,Poeta Sacer'', a ,,Poetica metaphysica'', a ,,Guénon és a társadalom metafizikája''.

Hiányolom ellenben Hamvas két hangsúlyos, bár rövid periódusának dokumentumait. A ,,Sziget''-hez tartozás hónapjaiban, majd a felszabadulást követő pár év alatt figyelme középpontjában a konkrét közösség felé való nyitás áll. A ,,Sziget''-antológiákban és a 45—48 közötti cikkei alapján erről bizonyosodhatunk meg. Az első esetben a ,,Szigeti'' orientációt mutató az ,,Írás platonizmusá''-t, vagy a ,,Nietzsche és a George-kör'i-t hiányolom, a másodikban pedig a modern, metafizikai rangra jutott hazai művészetet először értékelő 1945-ös Bartók-tanulmányt emelném ki.

Unikális, izgalmas olvasmányra számíthat a rajongó, ha kézbe veszi a ,,Vigilia'' három hosszabb írást tartalmazó kötetét. Az 1948—49 körüli vallomás-esszék mind Hamvas szellemi önéletrajzának egy-egy aspektusát képviselik. Általuk a szerző alakja először kerül közvetlen emberközelbe az utókorral. És az utókor először szembesül a ,,mű''-re vonatkozó — oly ritka — élettel. Erről az életről jelzéseket, legenda-töredékeket sokfelől kaphattunk. Most önként, magáról beszélve mutatkozik meg Hamvas. Persze ezt is hamvasi értelemben kell értenünk. Események, netán történetek helyett nagy élmények, mámorok és nagy témák keretezik életét, és mindenünnen hiányzik kultúránk meghatározó főszereplője, az én. Mire lelke démonaival élete első felének jeles küzdelmeit megvívta, legyűrve a kilkhort, csirihaut és másokat, személyisége sértetlen alapjaihoz jut. A következőkben életéből csak azt tartja említésre méltónak, ami az énen kívül esik. Az alanyi látásmódot a létezés egészét képviselő logosz, vagy isten változatlan horizontja váltja fel. Ennek a folyamatnak (Silentium), megvilágosodásnak (Titkos jegyzőkönyv) és megvalósulásnak (Unicornis) imája, vallomása, esszéje a könyv.

Miután végigolvastam, úgy tűnt hogy Hamvas írói működéséhez hasonlóan az életével is határozottan egyvalaminek bizonyítását nyújtja. Mikor ezt megnevezni próbáltam, sok ismert fogalom felmerült, de megnyugtatónak csak egy mutatkozott. Ezt a fogalmat azonban Hamvassal kapcsolatban csak ritkán emlegetik. Hogy megkülönböztessem mai, általános értelemben vett jelentésétől, egy ritkább, más értelmet képviselő alakban írom le: az anthropo sophiáról, az emberszeretetről van szó. Ezt a többszörösen kompromittált fogalmat hasonlóképp használom, mint ahogy Hamvas a filozófiát, a bölcsességszeretetet említi. (A szó mindkét tagjának mellérendelő, teljes jelentése marad, kizárva a jelzői pozíciót.) A gyakorlatban a sophia nem beszéd, hanem megjelenítés, megidézés. A könyv tanúsága szerint az érzéki lét, a szépség, a bölcsesség, a szeretet formáinak követése. Hamvas emberszeretetének tárgya — mivel realizálásról, megvalósulásról van szó — nyilvánvalóan nem lehetett individuális vagy karitatív indítékú, de csakis önmagára irányulhatott. Azok a műveletek jelzik emberszeretetét, amelyek saját útját — ennek felismeréséhez a szellem erejét nem keveset használja — az említett formák, harmóniák feltétel nélküli tapasztalásává teszik. Ebből a passzív hajlékonyságból, a hallgatásból született meg élettörténete.

Másrészt, az emberről való beszéd és írás megengedett kiindulópontja is ugyanez, az emberszeretet. Ez az emberi szerep egyetlen értelmes interpretálási módja, amely alapján Hamvas a mitikus múlt történetét kísérli meg feltárni. Hosszabb esszéiben, mint pl. a ,,Silentium''-ban élete eseményeit az egyetemes lét folytatásaként fejezi ki. A metafizikai események sora így indulhat Henochtól, a ,,lelkek világának helytartója'' történetétől Hamvas reggeli ,,gyümölcsóra''-jának ízekkel, illatokkal teli mámoráig. Ekképp válik a mű és a megformázott élet — az életrajz — is az egyetemes történet részévé.

Az 1987-es év folyóirat-slágere volt az ,,Életünk'' Hamvas-száma. Két novellát és az Empedoklész tanulmányt közölték tőle, majd mai tisztelői, köztük Esterházy Péter, Szőcs Géza, és Weöres Sándor invencionált sorai következnek. Végül áttekintő szándékú tanulmányokat találunk benne, többek között Dul Antal, Darabos Pál és Kemény Katalin tollából. Az írások között elszórtan több mint egy tucat fényképen láthatjuk Hamvast, a tiszapalkonyai korszakból, majd a szentendrei kertben és Molnár Sándor kiállításának megnyitóján a hatvanas évek közepén.

Akinek gondolatai ily mértékben a személyiség vonzalmából erednek, annak életrajza, fényképe mindig mintha plusz információval bírna a lényegre vonatkozóan is.

A fénykép alapján rejtett belső összefüggéseket vélünk felfedezni, miáltal a látványleírás azonnal értelmezéssé válik. A külsőségek, az esemény végül is valóban viselőjéhez, alanyához idomulva látszik, történik. A tiszapalkonyai képeken — Hamvas ún. nehéz éveiben — fel kell figyelnünk a fényképek szereplőjének nyugalmára, amit a gyűrött munkásruha, a ,,svájci'' sapka, a bakancs otthonos viselete is szuggerál. Egyik képen Hamvas a hőerőmű víztárolója partján a fűben ül, nyitott könyvvel az ölében és bölcs nyugalommal tekint a kamerába. Lénárd Sándor egyik Brazíliában írt könyvének mottója jut az eszembe: ,,Itthon vagyok''. A képek Hamvas empedoklészi, vagy ókori keleti értelemben vett mestervonásait erősítik. Úgy tudom, hogy a számot újra nyomják. Érdemes megszerezni.

Lezárásként: az esszék forgatása közben feltűnik, hogy Hamvas milyen sok metaforáját kölcsönzi a termé-

szeti képekből, hogy a táj harmóniája milyen fontos számára, a szél simogatása, az azúros fény, a tenger hullámainak csendje, a kert . . . Feltűnő, hogy milyen intenzíven érzékeli a környezetét. Magatartása is arra irányul, hogy minél kifinomultabban raktározza el az ingereket, hogy tudatosítsa, átadja magát hatásuknak. Mikor a kommentálók Hamvas életéről beszélnek, többnyire szociális- és magán- vagy szellemi élettörténetét érintik, márpedig Hamvas az életet, a fizikai-szellemi értelemben vett kommunikációs ingerállapot teljességeként fogja fel. Önmaga kinyitása, hogy minden teremtménnyel intenzív együttélésre legyen képes, legalább annyira meghatározza, mint a társadalmi közösségbe tartozás igénye. Életvitele természeti, hyperioni faktora ez, amely élettörténetének is meghatározó része. Hamvas érzéki és testi univerzalizmusa, az érzéki tapasztalatok a világban való részesülés feltételét, egyben teljességét adják. Így válik eszkatologikus kiindulóponttá saját teste és érzékein keresztül szintén csak a test kapcsolhatja személyét a mindenséghez. Csak a kettő együttesen adhatja meg az intenzív beletartozás fokát. Gondolkodása tengelyében is az ilyen értelemben vett konkrét élet, a „megvalósulás" áll: „Az embernek önmagán nem is érdemes dolgoznia. Önmagát nem tudja megmenteni. Csak ha máson dolgozom vagy állaton vagy növényen, annak van hatása rám, mert reám visszacsap.[20] . . . /Ez/ a szellem felszabadító tevékenysége. Nyilván kegyelmi aktus és nyilván egészen személyes. Ebben a dologban itt engem senki sem helyettesíthetne. Ha mégis megtenné, abból amit én tapasztaltam és tapasztalok, semmit sem látna. Tudásban mindenki csak üdvfokához mérten részesülhet. Senki sem tudhat többet, mint amennyire megvalósult."[21]

Szűcs Károly

JEGYZETEK

1 *Hamvas Béla:* Apokalyptikus monológ. In: *Hamvas Béla:* Silentium. Titkos jegyzőkönyv. Unikornis. (Vigilia kiadás) Budapest 1987, 112.

2 *Rainer Maria Rilke:* Duinói elégiák. Az első elégia. In: Rilke versei. Budapest 1983, 233.

3 *Németh László:* Aranykor és farkasfog. In: Két nemzedék. Budapest 1970, 548.

4 *Hamvas Béla:* Beszélgetések. In: az 1. jegyzetben i. m. Budapest 1987, 195.

5 *Cs. Szabó László:* Előszó. In: Alkalom. Budapest 1982, 12.

6 *Balassa Péter:* Egy beszédmód körülírása, Hamvas Béla olvasásához. In: *Balassa Péter:* A látvány és a szavak. Esszék, tanulmányok. Budapest 1987, 42.

7 Németh László és Kerényi Károly levélváltása. *Kerényi Károly* válaszlevele. Különlenyomat, Válasz 2. Budapest 1935, 12–20.

8 *Hamvas Béla* levele Juhász Gézához, 1937. III. 3. Petőfi Irodalmi Múzeum, Gulyás Pál hagyatéka — az Ady Társaság levelezése —, V. 3761. (1)1–67. jelz.

9 *Hamvas Béla:* Sciencia Sacra. Írás és hagyomány. Athenaeum XXVII. 1941, 375–376.

10 *Kassák Lajos:* Két kiállításról. Új Idők, 1946. 13. szám. In: Éljünk a mi időnkben. Budapest 1978, 383.

11 *Kassák Lajos:* Képzőművészetünk Nagybányától napjainkig. Budapest 1947, 78.

12 *Pogány Ö. Gábor:* A magyar festészet forradalmárai. Budapest 1947, 16.

13 *Hamvas Béla:* Sciencia Sacra II. A kereszténység és a hagyomány. Kézirat Kemény Katalin tulajdonában.

14 *Hamvas Béla:* Apokalyptikus monológ. In: az 1. jegyzetben i. m. Budapest 1987, 122.

15 *Hamvas Béla:* Jázmin és olaj. In: az 1. jegyzetben i. m. Budapest 1987, 57.

16 *Hamvas Béla:* Apokalyptikus monológ. In: az 1. jegyzetben i. m. Budapest 1987, 122.

17 *Hamvas Béla:* Szellem és egzisztencia. Jegyzetek. Pécs 1987, 185.

18 *Hamvas Béla:* Karl Jaspers filozófiája. In: a 17. jegyzetben i. m. Pécs 1987, 27.

19 A 17. jegyzetben i. m. Pécs 1987, 80.

20 *Hamvas Béla:* Gyümölcsóra. In: az 1. jegyzetben i. m. Budapest 1987, 73.

21 *Hamvas Béla:* Gyümölcsóra. In: az 1. jegyzetben i. m. Budapest 1987, 74.

Alföld XXIX. évf.5.sz. 1988

ség szocialista szárnya is elfogadja Bibó egykori helyzetértékeléseit (nem mindegyiket!), s felhasználja módszerét mai társadalmi viszonyaink értelmezéséhez. *Huszár Tibor* Bibó alkotói korszakait haladónak és kevésbé haladónak minősíti; nézeteit pedig alapvetően egy szempont, a mostani marxizmusinterpretáció alapján analizálja. Értelmezését két lényeges fikcióval is kiegészíti: Bibó – különösen a harmincas években – „szobatudós" volt, s később sem tartozott a magyar progresszió politikai vezérkarához. Bibó életének tényeit másképp is lehet értelmezni! A nemzeti érzésű felsőközéposztály-beli családból származó fiatalember már 1938-ban (27 éves korában) a Márciusi Front programjának egyik megfogalmazója, a front felbomlása után fontos szerepet vállal a szakmai és az antifasiszta társadalmi szervezetekben. „Politikai önéletrajza" – az 1978-ban írt Borbándi-levél – tanúsága szerint mindig a *népi mozgalom* centrumához tartozott. Ez az Illyés Gyula, Szabó Zoltán, Kovács Imre nevével fémjelezhető *centrum* a maga népiségét az európai demokratikus progresszió kulturális és politikai hagyományaival összhangban fogta fel. Bibó István 1945–1947 között – tanulmányai, politikai tervezetei, programírásai révén – a népi mozgalom és a Nemzeti Parasztpárt centrumának, többségének legelfogadottabb, leghatásosabb ideológusa. Tényleg nem pártpolitikus, nem zárkózik be soha egy mozgalom vagy irányzat szektás kalodájába, de politikai hovatartozása mindig egyértelmű, meggyőződését világosan megfogalmazza. Saját politikai karaktere legtisztábban 1946-ban rajzolódik ki. A népi irányzat radikális reformprogramjának egyik kidolgozója s haláláig következetes képviselője: *a közigazgatási reformot* tartja 1946-ban is, de a hetvenes években is a magyar társadalom valódi demokratizálódása kulcskérdésének. Nézetei ezen a lényeges ponton (az akkorra már szocialista) Erdei Ferenc s a mindig szocialista Donáth Ferenc koncepcióival is egyeznek. A népi önkormányzatok ügyének gyakorlati diadalra juttatása pedig akkor is, ma is a demokratikus Magyarország megteremtésének, a demokratikus forradalom sikeres lezárásának alapja. Ehhez a demokratizálódási alapkoncepcióhoz a magyar progresszió különböző áramlatainak elgondolásai más-más módon kapcsolódnak. Az eltérő felfogások tisztább értékelését is elősegíti, ha az említett demokratizálódási alapkoncepció forrásvidékét pontosan megjelöljük, s ezek egyik szerzője, Bibó István, szellemi-politikai hovatartozását egyértelműen meghatározzuk, kimondjuk. Bibó Istvánnak is, a magyar demokrácia ügyének is használna ez a tisztázás.

FÁBIÁN LÁSZLÓ

Pörgő lét-rulett

HAMVAS BÉLA ÚJ KÖNYVEI KÖZT

Ha most igen tömören, célratörően meg kéne fogalmaznom, vajon mi is a lényege Hamvas Béla bölcseleti vagy kultúrtörténeti dolgozatainak, akkor először is zavarba jönnék, holott nyilvánvaló, ott díszeleg közöttük a krízis fogalma, amely talán egyik kitüntetettje a hamvasi elmélkedésnek, szépírói tevékenységnek (*A világválság* című esszéje 1983-ban, *Karnevál* című nagyregénye rá két évre jelent meg sokesztendős kényszerű lappangás után), de a zavar elmúltával sem állítanám, hogy valóságos témája, ha mégannyira kulcsfogalom is nála, a válság volna, hanem valami olyasféle, ami azzal éppen ellentétes, s amit – egyelőre – némi egy-

szerűsítéssel így neveznék: az autentikus létezés. Hogy a krizeológia (tőle a fogalom) mégis ilyen gyakorta előforduló kérdés, az talán abból fakad, amit ő olyan pontosan fogalmaz meg másokról szólva, hogy ti. „a gondolkodásnak, ha korkritika, mindig van apokaliptikus attitűdje". Azaz a korkritika, éppen kritikai szelleménél fogva, azokat a jelenségeket sorolja első helyre, amelyek leginkább fenyegetőek, amelyek kiváltképpen tragikus szerepet játszanak a múlt, jelen, jövendő láncolatban, és ez a fenyegetettség pontosan a jelen karakterológiájában mutatkozik mindkét irányban veszélyesnek. (Természetesen tudjuk, korántsem biztos, hogy Hamvas egyetértene az idő ilyen egyszerű tagolásával, hiszen az ezzel kapcsolatos filozófiai bonyodalmak, a belőlük származó szkepszis pályája során őt is megérintették.) Theodor Lessing 1930-ban már egészen tömörre fogalmazhatja az ökológiai katasztrófát (a kérdést már csaknem egy évtizeddel korábban *Die verfluchte Kultur* – Az elátkozott kultúra című dolgozatában firtatta): „Kétezer év alatt az erdő és tenger és föld egész virágzó szépsége az ember zsákmánya lett." Néhány évtized múltán ehhez annyit tehetünk hozzá, a zsákmányolónak eszében sem volt a megszerzett érték őrzése; egyre riasztóbb adatok zúdulnak ránk a mindennapi környezetrongálásról.

És miért lenne jobb a helyzet az ideológiákkal, az emberre ömlesztett hazug doktrínákkal, hiszen terjesztési eszközei – amellett, hogy a klasszikus imperializmus korbácsa és kancsukája is megmaradt, sőt gépesedett – finomultak és egyúttal hatékonyabbak lettek „a reminiszcenciák századában", hogy megint csak egy Hamvas által recenzeált szerző – Richard Bie – szellemes meghatározásával éljünk? Arra azonban itt is figyelmeztetnünk kell, ezek a részletekre alapozott ideológiák menynyire totális igénnyel lépnek föl, s milyen totalitárius szisztémákat erőltetnek a közösségre.

Hamvas – mintegy Ortega gondolatait summázva – utal az (autentikus) létezés felelősségére: „Kultúrában születni nemcsak annyit jelent, hogy élvezni a kiváltságokat (miképpen Ortega arisztokratája vagy »úrfija« teszi – FL), minket az ősök alkotása teremtett, hanem annyit is, hogy előkészíteni az utódok kultúráját." Ha jobban megvizsgáljuk ezt az erkölcsi igényt, nemcsak az autentikus létezéshez, de a válság mibenlétéhez is közelebb kerülünk. Ugyanis nyilvánvaló, krízis abból fakad, ha ez a törvény nem hathat: ha a lánc megszakításának esélye fennforog. Erről az esélyről született az a könyvtárnyi irodalom, amelyre Hamvas a krizeológia címszót megnyitotta. Ortega a veszélyt a tömegember uralomra jutásában látta, és ezt nevetséges elitista elképzelésként bírálni, nemcsak amiatt, hogy ez a fajta bírálat éppen azoktól az elitistáktól származik a leggyakrabban, akik önmagukat, ideológiájukat, politikai hatalmukat, uralkodói kasztjukat tévedhetetlennek és támadhatatlannak hiszik (de legalábbis absztrakt közösségre hivatkozva hirdetik), ám amiatt is, hogy Ortega a tömegembert a szellem emberével állítja szembe, ez utóbbinak pedig nem felsőbbséget követel, csupán rámutat autentikus létére. A tömegemberrel az esik meg, ami a portugál mese papagájával: *Vossa marce irá a onde leven* (Ön oda megy, ahová vezetik) – kajánkodik a spanyol szerző a mese tromfjával, és mi egyetlen újság napihíreiből számos példával támaszthatjuk alá igazságát. Hamvas az ellentétpárból a hangsúlyt az autentikus létezőre helyezi. *Arlequin* című esszéjében (*Silentium – Titkos jegyzőkönyv – Unicornis* – a Vigilia 1987-es kiadása) Hamletről mondja: „. . . egy kicsit búskomor, de pontosan úgy viselkedik és úgy beszél, mint a többi. Abban a percben, amikor apját (szerintünk: apja szellemét – FL) meglátja, elkezd félrebeszélni. És micsoda meglepetés! Ugyanabban a percben kiderül, hogy nem ő, hanem a többi beszél félre, s ő az, aki helyesen beszél." Vagyis: az autentikus létező helyzete – az általános

fogalmak szerint, a látszatvilág bornírt rendje szerint – nem normális. A most említett kötetben van a szerzőnek egy másik írása *Kései művek melankóliája* címmel, amely viszont nagy alkotók (Goethe, Bach, Tolsztoj, Beethoven, Cézanne, Platón, Hérekleitosz, Lao-ce stb.) kései műveinek „őrültségeit" kommentálja. Mintha az autentikus lét eleve csak valamiféle devianciaképpen léteznék! A deviancia mint a szellem függetlensége. De hiszen másoknak is gyanús – teszem azt – Hölderlin őrülete, s Hamvas kicsit mintha Schumann őrületét is kétkedéssel nézné. Mindenesetre a zsenialitást kései, sokak által zavarosnak vélt művei alapján szavazza meg neki.

Azt hiszem, a szellem függetlensége (nem, dehogyis egyszerűen a kor álságos csapdáitól) az, ami Hamvas számára a legfontosabb. Egyik legszemélyesebb írásában, a *Silentium*ban (lásd: *Gyümölcsóra* című fejezet) szinte mindvégig paradoxonokba tömöríti egyetlen igazi igényét: „Szükségem van arra, hogy önmagammal minden pillanatban szabadon rendelkezzem, és fenntartom a jogomat arra, hogy azt csináljam, amit akarok." Ez így kiragadva, persze, akár még riasztó is lehet; ám mögötte van egy teljes alkotói élet tiszta erkölcsisége, megalkuvásmentessége, az erőszak kerülése és józan elhárítása, a tisztes hallgatás lenyűgöző fölénye (ellenpéldául éppen Lukács Györgyöt hozhatjuk, aki világnézete aktuális frakcióharcai közepette a filozófiát gyakorta napi ideológiává egyszerűsíti, s csak öregen – „kései művek melankóliája"? – csúszik ki tollából a gyakorlatilag anatémával sújtott Szolzsenyicin-tanulmány), a befelé forduló meditáció tágassága, ha szűk a barakk, pislákol a lámpa, fáradt a test a súlyos fizikai megpróbáltatásban. „A szellemi emberekkel való bánásmód, hogy szórakoznak velük, de megvetik, és lakájaikkal meg hajdúikkal vezettetik ki őket" – szánakozik Ortega; nos, ez a megaláztatás a függetlensége jóvoltából nem érte el Hamvast; inkább a fizikai munkát választotta, mint a bohóckodást. Különben is morbid elképzelés: Hamvas csörgősipkában Révai, netán Rákosi lábainál! Hogy aztán Péter Gábor kivezesse.

Igaza van Hamvas Bélának, bizonyos kegyelmi állapotok megértéséhez nem kell vallásosnak lennünk. És igaza van Pál Apostolnak is: „ahol a bűn túlsúlyra jutott, ott eláradt a kegyelem". Ez a kegyelem vagy kegyelmi állapot nem véletlenül kapta szerzőnknél a silentium elnevezést. Persze hogy benne van a szóban a kényszerített némaság (máig szilencium annak az ítéletnek az eufemisztikus megnevezése, amellyel az ideológiai hatalom él a neki nem tetsző auktorokkal szemben), valódi, tehát mélyebb jelentése azonban mégiscsak a gondolkodás csöndje, a szemlélődésé, amely az önépítés egyetlen igazán termékeny állapota. (Ez utóbbi lehet – ahogyan Hamvas esetében – a fölemelkedés istenhez, ha nem is tételes vallások értelmében, de lehet – kevésbé misztikusan – a világ és számos összefüggésének az én szemszögéből megnyugtató tisztázása. Ebben az értelemben a distanciáló mozzanatban egyúttal a közeledést is észre kell venni.) Az igazi kegyelem azonban mindig belülről fakad, abban az értelemben, hogy a létezésére belső megvilágosulás útján ébred rá az ember. Válságkorszakokban ennek első lépcsője kétségtelenül az, hogy magát a válság természetét megértsem, és ne tévesszen meg a szokványos nosztalgia, amit oly találóan foglal versbe a tizenötödik századi spanyol költő, Jorge Manrique apja halálára írt művében: *„Cualquiera tiempo pasado fu é mejor"* (Minden elmúlt kor jobb volt).

Mert ha ez igaz, akkor sem így igaz.

*

Kevés a valószínűsége, hogy akár Ortega, akár Hamvas ismerte volna (legalább hírből) Stanisław Ignacy Witkiewiczet (1885–1939), a lengyel avantgárd

egyik legbonyolultabb és legérdekesebb alakját, a „tiszta forma" elméletének reprezántánsát, akinek érdeklődési köre az esztétikán túl a lélekre, a filozófiára is kiterjedt, gondolkodása (amely egyébként egybevágott bizonyos értelemben a lengyel katasztrofizmussal) magába olvasztotta Spengler eszméit és a nyugati kultúra jövendőjéről hasonlóképpen gondolkodó lengyel Florian Znaniecki krízisérzetét. 1931–34 között írta *Szewcy* (Suszterok) című darabját, amelynek gondolatai nagyon is összecsengenek Ortega tömegelméletével. Az újsütetű forradalmakban, diktatúrákban éppúgy a „tömegek lázadását" látja, akár spanyol kortársa. Nincs dráma, amely a Suszterokénál folytonosabban fejezné ki a lengyelség huszadik századi (de mindenképpen az előzőtől keltezett) válsághangulatát, s hogy ez mennyire belülről megélt tudat volt Witkacyban (ezt a játékos névösszevonást maga találta ki), azt mi sem bizonyítja jobban, mint hogy azon a napon lett öngyilkos, amikor az első idegen katona átlépte Lengyelország határát. Esztétikai gondolkodásában ugyancsak jelen volt a tömegnek, ennek a kiismerhetetlen konglomerátumnak a megvetése, a tömegember jellemzőjeként konstatálta a „kretén mosolyát". *Niemyte dusze* (Elnémult lelkek) című tanulmányfüzérében állapítja meg: „A kreténnek is élnie kell, vagyis ez azt jelenti, el kell ismertetnie saját magát és azt, hogy a tradíció, az értelem, az egészséges ész, a normális, a középszerűség nevében fitymálgasson; csodálatos szert talált föl: éppen a »kretén mosolyát«, amely egyike azoknak az elemeknek, amelyek nálunk minden alkotást, minden születőt megmérgeznek, még akkor is, ha az újdonság, az új dolgok kevésbé szembeötlőek is. Lévén az alkotás – újdonság, ez mégsem bizonyítja, hogy minden sznobisztikus primőr mérhető az alkotás magas mércéjével. Az ún. »új művészetben« egy sereg zseniális dolog mellett (Cézanne, egy-két kubista: Picasso, Braque, Matisse és talán néhány más) egész tömege jött létre a sznobisztikus, üres produkcióknak – csupán a konjunktúra kihasználására. És ez a kretének szemében diszkreditálta az egész új művészetet. Mivel a kreténnek nincs elég esze, hogy az értéket megkülönböztesse a zsibárutól, hülyeségében – gyilkos mosolyával – megsemmisít minden újat..."

Indulata sem idegen Ortegáétól (ha – teszem azt – az „önelégült úrfiról" beszél) vagy Hamvasétól (ahogy a Meteóra „szentjeit" átkozza), az értékválság pedig mint speciális bizonytalanság az általános krízisben ugyancsak foglalkoztatta szerzőnket, tisztázó szándékkal írta 1947-ben (Kemény Katalinnal közösen) *Forradalom a művészetben* című, máig méltatlanságra kárhoztatott kötetét. Természetesen, Hamvast ugyanúgy, mint spanyol vagy lengyel (és még sorolhatnánk) kortársát az egész válsága foglalkoztatta, a „minden Egész eltörött" érzete nyomasztotta. Mert válságtudata lehet akár a tömegembernek is (gyakran talán divatból, ahogyan napjainkban is megfigyelhetünk valami majmolt neomiszticizmust), mivel azonban az *ensimismamiento* (az önmagába mélyedés) nem adatik meg neki, hiszen kifelé élő típus, énjét tiszta énként nem tudja fölfogni, következésképpen a nem-énnel sem képes párhuzamba állítani. Milarepa, a tibeti bölcs az intakt létre törekszik: „A magányosság gyönyörét szemlélődéseim során élveztem; barátok és testvérek véleménye tehát nem befolyásolhat többé." Két lényeges mozzanata is van ennek a megjegyzésnek. Gyönyörként élvezi a magányt, és a szívéhez közel állók véleményét is elveti. Kierkegaard, aki – Hamvas szerint – a legelsők között mérte föl a helyzetet, önironikusabb: „Számos ismerősömön kívül egy bizalmas barátom van – a búskomorságom; ha örülök, ha dolgozom, odaint nekem, magához hív, bár testileg ugyanazon a helyen maradok. Melankóliám a leghűségesebb szerető, akit megismertem, nem csoda hát, ha viszontszeretem." Nos, az állapot, amit Milarepa nehéz öntökéletesedéssel szerez meg, a dán íróra már szinte

büntetésképpen szakad rá, s a kettő közötti különbséget (íme, a válság) az ironia jegyzi. De az intakt lét ebből is kicsikarható, s némi elégedettség vegyül az iróniába: „...oly reflektált vagyok önmagamban, mint egy pronomen reflexivum". Az Unicornisban, amely alcíme szerint egy „normális filozófia summája", Hamvas is az intakt énben látja a megoldást: „Amit szubjektumnak nevezek, nem egyéb, mint távlat. *Hely*, ahonnan a legtisztábban látni. A láthatatlant. Ahonnan az *egész* egyszerre látható." Úgy gondolom, Hamvas közelebb áll Milarepához, mint Kierkegaard-hoz.

„Az élet az elhatározáson múlik: a belső aktivitáson, a pszichológiai tevékenységen, amely a külső világtól teljesen független." *Szellem és egzisztencia* (Pécs, 1987) című könyvében is a kierkegaard-i eszme foglalkoztatja Hamvast, idézett gondolata azonban már érzékelteti Karl Jaspers iskoláját, amely – természetesen – rendkívül szorosan kötődik a dán író töprengéseihez. Az énnek ez a kitüntetett szerepe a jaspersi gondolkodásban is szembeötlő, hiszen a világ ott is appercepció felől nyeri el jelentőségét. Ha kijelenthető, hogy „a világ mint egész nem tárgy, hanem eszme", akkor végiggondolandó az is, hogy ez az eszme hogyan, miáltal létezik. Nyilván a szubjektum által, a láthatatlanból nézvést – ahogyan Hamvas mondta az imént. És ez egyáltalán nem azt jelenti, hogy a világ kirekeszthető, azt meg kivált nem, hogy az énnek módjában állna kedve szerint változtatni rajta. Mivel az én is determinált. Valahogy úgy, ahogyan egy újabb, Hamvas számára ismeretlenül maradt szerző állítja: „Az idő anyagából vagyok. Az idő folyó, amely magával ragad, ám én vagyok az a folyó, tigris, amely széttép, ám én vagyok az a tigris; tűz, amely elemészt, ám én vagyok az a tűz. A világ, sajnos, valóságos; én, sajnos, Borges vagyok."

Nos, aligha kétséges, Hamvas ezeket a sajnosokat elhagyná, ha ő írná a paradoxont. Hiszen maga is imádja ezt a csattanós fogalmazási formát, amely igen gyakran a kinyilatkoztatás vitathatatlanságát követeli magának. S amelynek igazsága axiomatikus. Ebben valószínűleg Nietzsche tette rá a legnagyobb hatást. Aki úgy volt filozófus, hogy megmaradt mindvégig költőnek, nyelvében is versenyben kívánt lenni a szent könyvekkel. Hamvasnak, persze, jócskán van humora (még akkor is, ha általában véve inkább tragédiára, mint szkepszisre hangolt), amit korántsem csak regényéből ismerhetünk meg, jóllehet abban tenyészik leginkább. Humora azonban visszafogott, inkább valami frivolságban tárulkozik föl. „Nem lehet pacalt enni, és ugyanakkor tisztán élni." Jól tudjuk, komolyan érti ezt is, csak éppen valami huncutkodást, a dogmáknak kijáró tiszteletlenséget érzünk mögötte. Kivált elemében van, amikor valamilyen módon a sajtó kerül szóba. A hajdan volt – no, nem hosszú időre – újságíró lázadozik benne a nívótlan fölszínesség ellen. A napoleonizmus és a byronizmus legmélyének is az újságírót tekinti. Mint álhőst. „Az epigonizmus tetője, amikor a hős újságcikkeket ír." Itt nincs bocsánat; és ezt még csak az elmúlt századról mondja. Alighanem az újságíróban a föladott én irritálta, az apró-cseprő részletek iránti professzionista figyelem. Ő, aki az egészről töprengett, nemcsak egyszerűen hamisnak, de semmisnek érezte az újságírói létezést. S az újságírót – valószínűleg – a tömegember kiszolgálójának. Hiszen az újságíró reflexiói sohasem önmagára irányulnak.

Természetesen igazolt és érthető lenne, ha amiatt háborogna az újságírókra, amit – mondjuk – tiszapalkonyai „szám̈uzetésében" tapasztalt. Erről azonban szó sincs, Hamvas alig-alig méltatja a világot arra, hogy a neki közvetlenül okozott sérüléseket hánytorgassa föl. (Vagy ha mégis megtette volna, amit nemigen hiszek – de egyébként joggal tehette volna –, az egyelőre nem került publikálásra.) A lényeg elfödése izgatja, a látás akadályait szeretné elhárítani. Hogy egy mélyebb

valóság, a mindannyiunkban, sőt minden létezőben közös valóság, a még el nem romlott lét tudása váljék szembetűnővé. A vádaskodás egyébként sem a kenyere, meg aztán maga is a szókratészi álláspontot fogadja el: az igazságtalanságot jobb elszenvedni, mint elkövetni. És ebben a gondolatban, a következtetésben is a legmélyebb lényeget kutatja, és így akad rá a summázatra: „a gyűlölet közösségfelbontó tény s éppen ezért szociális bűncselekmény". Azaz újabb veszélygóc, újabb krízispillanat jelenik meg a gyűlöletben, amely ebben az esetben az igazságtalanság következménye. Csakhogy – és Hamvas ismerős csavarjainak egyike! – ez a gyűlölet sokkal nyomasztóbban terheli az igazságtalanság elkövetőjét, mivel képtelen vétkének tudatától, súlyától szabadulni.

Ha tehát említésre került már az „önelégült úrfi", a „kretén mosolya", akkor most illő társítanunk a vicsorgó gyűlölséget is, amely ugyanúgy egy megrokkant létezés bizonyítéka. Ahhoz azonban egyiknek sincs elegendő súlya, riasztása, hogy miattuk a világ, világunk föladásra kerüljön. Innét az a lenyűgöző derű, amely Hamvas szilenciumírásait, ezeket a panteisztikus pillanatfölvételeket belengi. Mintha egy tőle valószínűleg távol álló latin gondolkodó, Seneca árasztaná a vigasztalás voltaképpen nem is túlságosan magas szintű csemegéit: „Ez a világ – mondja Seneca –, amelynél nagyszerűbbet és ékesebbet a természet sosem alkotott, és a lélek, amely szemléli és csodálja a világot, s egyúttal ennek legpompásabb része is, egészen a miénk és örök, s mindaddig együtt él velünk, ameddig jómagunk élünk. Tehát bárhová űz a sors, siessünk oda vidáman és emelt fővel, rettenthetetlenül, s végigvándorolhatjuk az egész földkerekséget, a világon igazi száműzetés nem lehet; mert a világon semmi sincs, amivel az ember közösséget nem érezne." Erre rímel, szinte pontosan, Hamvas megállapítása a visszavonult életről: „A méhes nem az elvonulást, hanem a jelenlét felső fokát jelenti."

*

Az, amiről Hamvas – kimondva-kimondatlanul – újra meg újra beszélni kényszerül (még akkor is, ha tudja, mennyire nehéz a kimondhatatlanról szólni), és mondja is szinte mániákusan: a hagyomány. A legsúlyosabb bűnnek a hagyomány megsértését, nyegle semmibevételét tartja. Mindenki ismeri, ismerheti a kezdő háziasszony legszörnyűbb típusát, aki, ha főzésre kerül a sor, nyomban „újításokkal" áll elő, jóllehet képtelen egy tisztességes rántást megcsinálni. Az efféle „újítás" pontosan azt a célt szolgálja, hogy a tudatlanságról terelődjék el a figyelem. Sokban hasonlatos a helyzet az újkorát élő emberiséggel. Egykoron olyan ismeretek birtokában volt, amelyek biztos fogódzót, pontos értékrendet, határozott erkölcsi normákat kínáltak: élete vezérelve volt, de csak annyiban, amennyiben ez a vezérlés az életet szolgálta. A mindenségnek ez az egybelátása az, ami fájdalmas hiányként szakadt a múlt század filozófusainak (Kierkegaard-nak, Nietzschének, sőt – negatív reflexiókkal – talán még Stirnernek, Hartmannak is) nyakába: fölérezték, hogyan távolodik a „szép új világ" aggasztó sebességgel a tradíciótól – a maga után hagyott tetemes szemét közé söpörve annak értékeit is. Hátborzongató sejtésük századunkban vált valósággá: az emberi történelem legesztelenebb, leggőgösebb és legerkölcstelenebb találmánya, a fogyasztói társadalom, itt vegetál körülöttünk. Mi több, részesei vagyunk, egyszerűen képtelenek annyi önfegyelmet összegyűjteni, hogy ne nyúljunk az üzletben egy-egy értéktelen, kelletlen csecsebecséje után. Nem arról beszélek, hogy az embernek nincs joga (ne legyen joga) szükségleteit optimálisan fedezni. Arról azonban igen is, hogy a túlfogyasztáshoz viszont nemcsak a jövő, a jelen szemszögéből sincs joga. A túlfogyasztás közös

és végzetes bűnünk. Végzetes, mert az emberi kultúra pusztulását sietteti. Aljas profitcélok hálóznak be, notórius rablók garázdálkodnak közös kincseink közt. Az erdőimet irtják Brazíliában, a bálnáimat vadásszák a mélytengereken, megnyúzzák óriáspandáimat, úri-dzsentri kedvtelésből lelövik betévedt medvémet, farkasomat. Szándékos az első személyű birtokjel; sosem mondtam le a közös kincsről, és legtöbben nem mondtunk le sosem! Korunk fékevesztett hülyéit nem lehet megakadályozni, hogy naponta vétkezzenek az emberi nem ellen. Mert nincs működő törvény. Mert nem a hagyomány a törvény.

A kretén félelmetes mosolya. Mit mosolya, undok vigyorgása!

Tudom, a példa egyféle gyakorlatba egyszerűsíti azt, amit Hamvas eszmeként tálalt. Részint azonban a már említett Gyümölcsóra is bizonyítja, nem idegen tőle a praktikum, sőt jól összefér a gondolatokkal. Részint pedig a magam olvasata egy olyan Hamvas Bélát lát a legaktuálisabbnak, akiben megalapozódott (vagy kevésbé áthárító és direkt fogalmazásban: akire ráépíthető) valamiféle *tradicionalizmus*, amely nem retten meg konzervatív vonásoktól. Ahogy ő mondaná: nem szakítja meg a láncot a múltból a jövő felé. Hogy ezt mennyire tágan lehet/kell érteni, mi sem bizonyítja jobban, mint a modernista képzőművészettel kapcsolatos pozitív álláspontja, érdeklődése, csaknem biztos ítélete. És hogy mennyire szemben áll az álságos formákkal, formalista beidegződésekkel, azt – teszem föl – *Meteora* esszéje bizonyítja. A *Beszélgetések* egyik Konfuciusz-ízű maximája: „Első tétel: az alapállást megkeresni."

A személyiség alapállását – természetesen. Ez az igazi primordiális (szerzőnk kedvenc minősítése) aktus. A szubjektumból szemlélt egész. Ahogy egykor volt. Bergyajev a maga misztikus módján, nosztalgikusan fogalmaz: „a kozmosz az emberben, az ember pedig Istenben volt". Hamvas ezt konkrétan és metaforikusan is el tudja fogadni. A nem hívő számára azonban inkább a metafora értéke dominál. Amelynek értelmét talán az *Isá upanisad* teszi költőiségében is egzaktá:

Teljes amaz, és teljes ez.
Teljesből teljes árad ki.
Teljesből teljeset vesz el,
és a teljes teljes marad.

Úgyszólván lehetetlen egy ilyen végtelen tágasságba belelátni, határtalanságát érzékelni meg kiváltképpen. Hiszen a fosztóképző is a lehetetlent sugallja. Mondhatni: a semmit. A böhmei *Urgrund* értelmében. A teremtő semmit, amiből a vágyakozás elindul valami után.

A hagyományban már lerakódott egy s más ebből a valamiből. Az isten (egész) felé törő ember megértett valamit az általa rettegve tisztelt világból, s csak amikor ez a rettegés föloldódott a pökhendi tudományosság nagyképű optimizmusában, akkor kezdte összezavarni értelmét. Ezt azonban sebesen és alaposan tette. „A világ, amelyben élünk – idézi Hamvas Jasperst –, már nem engedélyez semmiféle elégedett belekapaszkodást abba, ami állandó."

És itt kell az embernek annak lennie, aki. Vetheti-e szemét másra, mint a kétirányú végtelenre?

CZINE MIHÁLY

Csoóri Sándor számadása

Ötvenen túl már hármasával, ötösével szaladnak az évek; valami más kezdődik az ember életében. Még végzi dolgát, mint korábban, de már többször gondol a háta mögött maradt dallamokra és roppanásokra, s olykor már az út végére is. Még egy-két munkás évtized, s kész a leltár. Lehet készülődni máris a számvetésre. Azoknak is, akik már a tetőhúzásnál tartanak, s azoknak is, akik még ki sem próbálhatták igazán elképzeléseiket. Mert ilyenek is sokan vannak; különösen a mostani ötvenesztendősök között.

Pedig igazán változatos időt kaptak, békés évtizedeket, hazájuk és a nagyvilág teljes átrendezésének korát; virágzó tavaszokat, egzakt aszályokat, ólmos évszakokat. Történelmi tennivaló lett volna bőven. Tele voltak cselekvő vággyal, a világalakítás szándékával, de inkább csak vártak, várakoztak, s egyszer csak arra ébredtek, hogy már ott toporog az öregség a küszöbön. Vártak a maguk idejére, s mintha átlépett volna rajtuk a történelem. Nemcsak az itthoni ötvenéveseké ez a szorongató érzés; a szomszédságba és a szétszórtságba vetetteken is gyakran elhatalmasodik.

Csoóri Sándor is ennek a nemzedéknek a tagja. Az ő élete azonban eléggé „zsúfolt és izgalmas" volt, ahogy maga is tudja, s ha valaki, ő igazán cselekvőn akart jelen lenni a folyó történelmében. De az ő élete sem úgy alakult, ahogy jobb kedvében képzelte. Versei már jelezték: az ő napjai is sokszor teltek hiába, s már az ő feje is „havazásokban sétál". S mintha már az ő kedves fáiból is múlóban volna az „édes remegés". Készül a számadásra. Új esszékötete homlokára fel is írta: *Készülődés a számadásra...*

Igaz, Csoóri Sándor nem most kezdte a sorsával, a korával való számvetést; korábbi írásaiban is gyakran „párologtatta" föl elpergett évtizedeit. Magával és korával időről időre protestáló lelkiismerettel számot vetett. Régebbi írásaiban is gondokról beszélt, nemzedéke, népe gondjairól is; de most, ha lehet, még sürgetőbb és keményebb a szava. S még könyörtelenebb a mérlege. Nemcsak magáról. Az egész magyar értelmiségről. Az egész magyar valóságról. Kegyetlen tételei vannak ennek a mérlegnek. Úgy érzi: az ő élete is csak félig bevallott élet. Sőt: elorozták a sorsát. A nemzedékéét is. Mintha nemcsak az ő, de egész nemzedéke életében a „sorsellopás" intézményesült volna. Úgy véli, a magyar értelmiség – egyenként és együttesen is – utat tévesztett. Elfogadta a politika által neki szánt szerepet; a kezdeményezés, a kockázatok helyett – a várakozást. A nemzeti ügyek „köpeny alatti" kezelését. „Az értelmiség zöme: a meghátrálás szakembere lett." Önkorlátozó. Öncsonkító.

Idézhetnénk tovább is a magyar Messiások keserűségével fogalmazott számadás tételeit; a dolgavégezetlenség, a tehetetlenség fájdalmából született kórleleteket. Ki is egészíthetnénk. Olykor szembeállíthatnánk vele egy másfajta leltárt is. Még a saját sorsáról is. Még egy recenzióban is elmondhatnánk Csoóri Sándorról, már most is: hogy milyen diadalmasan győzött a sorsán. A lehúzó, buktató, félresiklató körülmények ellenére is. Hogy az „összezsugorított, ketreces létben" – a teljes emberség igényével él. Hogy lélekben összekapcsolta a hazában élő és a nagyvilágban szétszóródott magyarságot. Hogy tovább lombosította a gondolati prózát. S új csapásokat tört versben és filmben. Hogy semmi lényegesben nem al-

HAMVAS Béla

Antal István

Vonal és mozdulat

Hamvas Béla–Kemény Katalin: Forradalom a művészetben, Pannónia Könyvek, 1989.

artyn Ferenc szavaival játszom az írás címében. Utolsó éveiben egy vele készített interjúban mondta: „A vonal mozdulat: zene mozdulata, test mozdulata. Egyébiránt nem egyedül emberi tulajdonság, képesség: a fa is meghajlik, a felhő is megy".

Martyn tisztelte Hamvas Bélát, írásait, mondatait átjárták keresztbe-kasul Hamvas gondolatai és éppen ez a kötet bizonyítja ékesen, hogy Hamvas is sokra tartotta őt. Absztrakt irányzatok kiteljesítőjét, összegzőjét látta benne, szellemi és gesztorális „útkaparó" későbbi, újabb-absztrakciós gondolkozási módok előtt. Mégis, ha ezt a két mondatát olvasom, mintha tavaszi szél jászana a nyitva felejtett ablakot takaró függönynyel. A képei is olyanok. A vonalak táncát belső rend szervezi, s spontán tudatlan tör rajokban elénk, s nem tudaton túli megidézése zajlik. Az interpretáció. A hivogatás. Martyn szemléletéhez tényszerűbben közelebb állt a francia hagyomány, mint a „Ma" művészei vagy a német expresszionisták, mint ahogy közvetlenül hazai elődjeként vállalta a Hamvaséknál mellékutasabb Rippl-Rónait.

Bármennyire is blaszfém a gondolat, bármily jogos viszolygásra késztet is a párhuzam, Hamvas Béla és az e könyvet kiátkozó Lukács gyakran jutott együtt az eszembe olvasás közben. Mindkét ember – más-más szinten – saját kulturáltságának dogmatikusa volt, és a széles ívek, a Nagy Vonalak megrajzolása közben elérte őket a farkasvakság az apró-cseprő mozzanatok (mégis: az Egészet Meghatározó Tényezők) megítélésekor. Hangsúlyozom, a két *minőség* nem azonos. Lukács túl sok mindent akart ahhoz képest, amiről tudomást venni hajlandó volt, Hamvas túl sok mindent tudott ahhoz képest, aminek megvalósulását megítélnie adatott.

Létezik egy magyar irodalomtörténeti generáció – Szentkuthy Miklóst, Várkonyi Nándor, Lénárd A. Sándort említhetem tagjaként, de Lukács György, Balázs Béla is ide tarozik, valamint Hamvas Béla és Kemény Katalin is –, amelyik csak abban, de abban igazán azonos, hogy többet, többről tudott, mint amennyit közvetlen – személyes – befolyásolással működtetni tudhatott; azaz a „dolgokról" való gondolkozásuk színvonala felülmúlta a „dolgok" működésének szintjét. Az elvonatkoztatás, a hivatkozások kifinomultsága a megvalósulás gyarlóságát és esendőségeit. Egyszerűbben szólva, a kreativitás elfolytásáról, mellékvágányokra tekintéséről beszélhetünk, s mint ilyenkor természetes, egyszersmind a nyelv, a hordozó tevékenységben korlátozott nyelv túlburjánzásáról, terjengősségéről. Hamvas Béla, akihez foghatóan nagyon kevesen voltak otthon ennyifajta kultúrában mifelénk, kevesen beszéltek, olvastak annyi nyelven, ismertek annyi filozófiai, történelmi korszakot és mentalitást, mint ő, és aki ennyire biztos szemmel látta meg kultúrtörténeti jelenségek lényegét, így juthatott el oda, hogy túlbeszéli az írásait. Túlmagyaráz. Csodálatos tömörségű keleti tételeket, megállapításokat, amelyeknél lényeges a szavak száma, súlya, ábrájának jellege, „síkbeli térfogata", vissza-visszatérő fejezetekben interpretál. Az a tartomány hiányzik nagyon Hamvas könyveiből, amelynek energiát és erőt akkumuláló szerepét kevesen hangsúlyozták az irodalomban meggyőzőbben, mint ő: a csend. Könyvei mindegyikében vihar dúl.

„A művészet a káoszból való menekülés egyik módja" – írja 1931-ben Herbert Read egy olyan könyvben, amelyet már 47-ben ismertek Hamvasék; ez több, mint valószínű. Itt azonban nem a káosz feloldásáról, hanem megnevezéséről van szó. Éppen ellentétes a cél, mint akár (mű)alkotás, akár műelemzés létrehozásakor. A módszer a filozófia, a bölcselő módszere, akár csak *A világosság* című füzetkében, a lendület azonban a naiv művészeké. Az összefüggések vizsgálatának terepe a „mesterséges", a személyiségünk belső régióinak kivetítéseként megjelenő valóság.

A *Forradalom a művészetben* című, 1947-ben is csonkán megjelenő kötetben szerepeltetett festők és szobrászok, akár az absztrakt képzőművészet egésze, máig sem oldódtak fel kultúránk mindennapjaiban. Az olvasók többsége számára ismeretlen ez a világ. Ugyanakkor, érzékenység mellett olvasottság, tekintélyes – lehetőleg többnyelvű – könyvtár és elmélyedésre alkalmat adó, bőségesen mért szabadidő, olvasási idő szükséges ahhoz, hogy valaki érdemben, a megsejtett és megemlített hivatkozásokat (kapcsolódó írásokat, reprodukciókat) elolvasva (visszakeresve, újranézve) vitatkozzon, azonosuljon Hamvasékkal. Ez a kötet, ebben a tekintetben, távolról sem tekinthető „korszerűnek"; egyetlen sora, megállapítása sem sugallja azt a divatos hiedelmet és vágyálmot, hogy összetett problémák, bonyolult felismerések egyszerű(sített) formában, a felszínen is találhatók. Természetes előzménye ilyenformán a generációmat reveráló – általunk előbb ismert Perneczky-könyvek, a *Tanulmányút a Pávakertbe* címűnek.

Mint minden késve megjelenő és átfogó, alapvető összefüggéseket tárgyaló >

esszékötet, a „Forradalom" is arra a sorsra jutott, hogy olvasói a szerző(k) által felismert folyamatok és jelenségek utóéletét, következményeit vetik össze a kapcsolódó, kikövetkeztethető próféciákkal – a műelemzések értékelésének rovására. Hamvasék könyvének hasznára válik ez a fajta megközelítés. Nemcsak azért, mert mint ahogy Kemény Katalin írja az új keletű Epilógusban, sietniük kellett a leadással, ekként a gondos megformálásra, szerkesztésre nem jutott idő, illetve akkor is fontosnak tarott alkotókról (Egry, Hantai, Csernus) már írni sem tudtak; hanem azért, mert az írások bölcseleti aspektusa nyilvánvalóbb, mint a műleíró, kritikai jelleg.

Hamvas és Kemény Katalin önnön tanulmánykötetének szereplőjévé válik íróként is. Tudniillik bevezetik a „numinózus" (numen adest = magasabb hatalom van jelen), valamint a „tremendum" (megborzongató) kifejezéseket a nyugat-európai festészetet – szerintük – erősebben jellemző Manet–Cézanne–Picasso, valamint a mi fertályunk „intenzív igazságkereső" festészetét meghatározó Kandinszkij–Chagall–Klee vonal különbségeinek érzékeltetésére, ez utóbbi jellegzetességeként. „A kép minél mélyebben itatódik át" – írja Hamvas Béla – „a tremendum atmoszférájával, annál inkább hajlik arra, hogy ne látvány legyen többé, hanem éppen elllenkezőleg: a kép legyen a néző és az ember, aki előtte áll, az legyen a látvány. A kép a tremendum – a megborzongató magasabb hatalom jelenléte és így nem a kép áll az ember előtt, hanem az ember a kép előtt." Hamvas Béla, Kemény Katalin is odaállnak a képek, szobrok elé, írásaikat kezükbe tartva. Oda tudnak, oda mernek állni, nem vitás, sőt – bár érzékelik a kihívás súlyát – természetes számukra hogy odaálljanak, hogy alkalmassá tegyék magukat a szembesülésre. Éppen azáltal keveredik módszerükben a naiv művész és a bölcs, hogy saját látomásaikkal, költői képekkel célozzák be a műalkotásokban meglátott világképet. A történelem és a műtörténet fintora, hogy a Hamvasékat hallgatásra kényszerítő évtizedekben vált a képzőművészet(ek) főtémájává (felhígúló absztrakt-expresszionizmus, pop, koncept, minimalizmus, happeningek, akcionizmus, stb.) a tradeum-szerep ellehetetlenülése, kommerszbe oldása, az „igazságkereső" művész helyzetének és magatartásának kifordulása. Érdekes lett volna megismerni Hamvasék véleményét ezekről a fejleményekről is. Eljöttek azok az idők, amikor a képek már nem igényelték, eléjük álljanak, megjelentek olyan médiumok, amelyeknél az évezredes szerepek (legalábbis látszólag) összekuszálódtak. Azért említem ezt, mert Hamvasék mindig pontosan látják a tendenciákat (a Magyarországra hazatért Jakovits József Fészek-beli kiállítása nyújtott legutóbb adalékot ehhez), azokról viszont, akik – mint Moholy-Nagy László – nem illenek a „képbe", megdöbbentően iskolás szinten beszélnek.

Átveheti-e – szakrális objektumként – a könyv szerepét a kép – a kötet alapkérdése ez, és nem egyszerű kérdés. Amennyiben „szent" könyveket a szakrális objektumok rögzülésének látom, akkor egyrészt az absztrakt festő Jackson Pollock jut az eszembe, aki maga mondta, hogy művei nem jelentenek mást, mint annak dokumentálását, hogy adott időpontban megtett bizonyos mozdulatokat, továbbá az, hogy ezekből a könyvekből éppen a szakrális szubjektumok közvetlen kisugárzása hiányzik. Az igazi szentség.

Hamvas Béla és Kemény Katalin esztétikai és bölcseleti ismereteket vetít teologikus módszerekkel önnön látomásaira. Zseniális felismeréseik ezért nem okoznak elementáris élményt. A kép, az önmagunkon kívül megjelenő kép, Altamira óta hordozza a szakrális objektum funkcióját a személyes és a társadalmi szférában egyaránt – ennek egyfajta elméleti és gyakorlat összegzését századunkban meg is valósította Malevics. (Ugyanakkor, Kokoschától kezdve a popon át a hiperrealizmuson keresztül és tovább... mint már mondtam, mások a tremendum jelleg sajátos módosulásait érzékelték vagy őrizték meg.) Azt hiszem a kép esetében, a szakralitás megjelenítésének lehetetlensége, illetve ennek tudomásul vétele jelent speciális problémát az irodalommal és könyvnyomtatással szemben. Más szinten, más minőségben, a natura által megkötöttebb formában történik meg az absztrakció a képzőművészetben, és szemantikai szempontokból ez adott érdekességet Hamvasék írói módszerének, amelyeknek egykori-mai kudarca végsősoron azonosítható véleményünk kudarcélményével. Carl Gustav Jung így fogalmazta meg ezt a kudarcot: „lassan világossá vált előttem, hogy az úrvacsora nekem fatális élményt jelentett. Semmit sem adott, mi több megfosztott valamitől. Tudtam, hogy ilyen szertartáson soha többé nem vehetek részt. Nekem nem vallás volt, inkább Isten távolmaradása." □

Uránium és pozdorja

aholnap alighanem az egész emberiség két pártba tömörül: egy szürke meg egy zöld pártba. Herzog szerint az előbbiek lesznek az uranisták – akik tébolyultan mindenütt uránium után szimatolnak, utóbbiak pedig a hangyások – akik zavaros egyszerűségükbe leülepedten hátat fordítanak az őrült imperializmusnak, és belealusznak a zöld hangyák álomvilágába. Werner Herzog ezt a filmjét 1984-ben készítette, évre akkor, amikor idehaza a *Fitzcarraldó*ját volt szerencsém megtekinteni, a brazil őserdei operavíziót. Bennszülött őslakosok, ökológiai anziksz onnét is, emitnét is. A nyugatnémet filmrendezőnek szemlátomást elege lett az ipari paradicsomból. (De nem a német, európai kultúrából, kivált nem a romantikus zene hagyományából; Fitzcarraldó igazában mintha a germán erdők tündérvilágát remélné a brazil szűz-rengetegben fel-visszahangzani.) Hackettet, a kedvesen asszimetrikus képű, nyakigláb, ifjú bányamérnököt már más fából

THE FERENCZY MUSEUM OF THE DIRECTORY
OF THE MUSEUMS OF PEST COUNTY
requests the pleasure of your company
at the opening of the exhibition entitled

BÉLA HAMVAS AND FINE ARTS

arranged at the
SZENTENDRE PICTURE GALLERY
(2-5 Fő tér)

for the centenary of the birth of the writer
On 18th September 1997, at 5 p.m.

Opening speech by:
JÚLIA SZABÓ
art historian
of the Art Historical Research Institute of the
Hungarian Academy of Sciences

The exhibition will be open until 3rd November, 1997
Tuesday - Sunday 11 a.m. - 5 p.m.

A PEST MEGYEI MÚZEUMOK IGAZGATÓSÁGÁNAK
FERENCZY MÚZEUMA
meghívja Önt

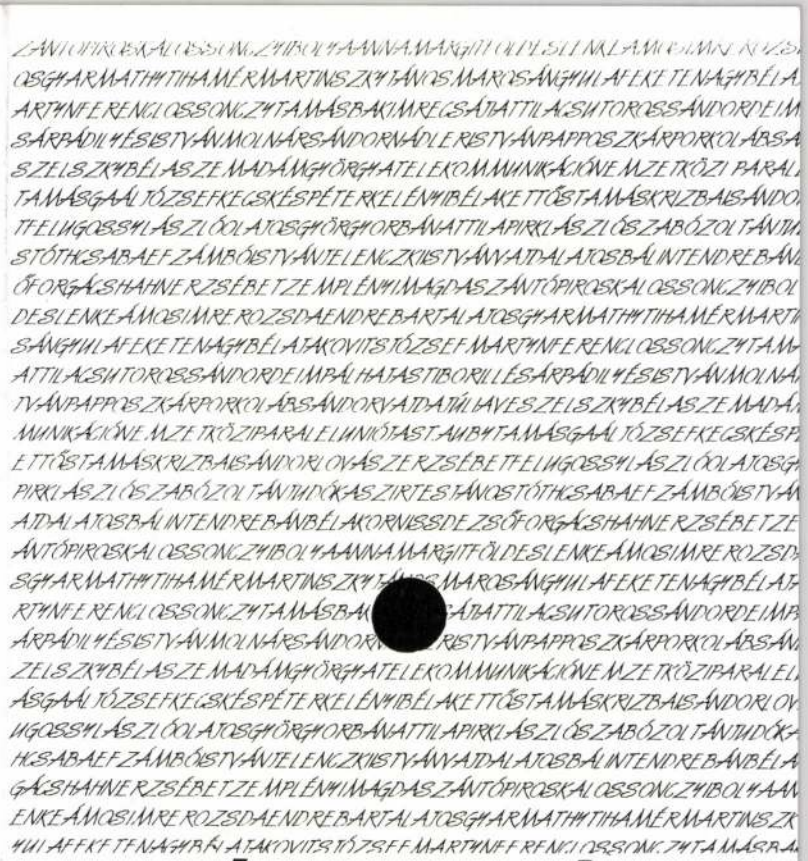
HAMVAS BÉLA ÉS A KÉPZŐMŰVÉSZET

című,
az író születésének centenáriuma alkalmából
rendezett kiállítás megnyitójára a

SZENTENDREI KÉPTÁRBA
(Fő tér 2-5.)
1997. szeptember 18-án, 17 órára

A kiállítást megnyitja:
SZABÓ JÚLIA
művészettörténész
a MTA Művészettörténeti Kutatóintézetének
munkatársa

A kiállítás megtekinthető 1997. november 3-ig,
hétfő kivételével naponta 11–17 óráig.

PÁRBESZÉD

(művészettörténész)
Élet..., 1986/11.

THOMKA BEÁTA

Az egzisztenciális műfaj

Hamvas Béla regényszemlélete és a *Karnevál.*

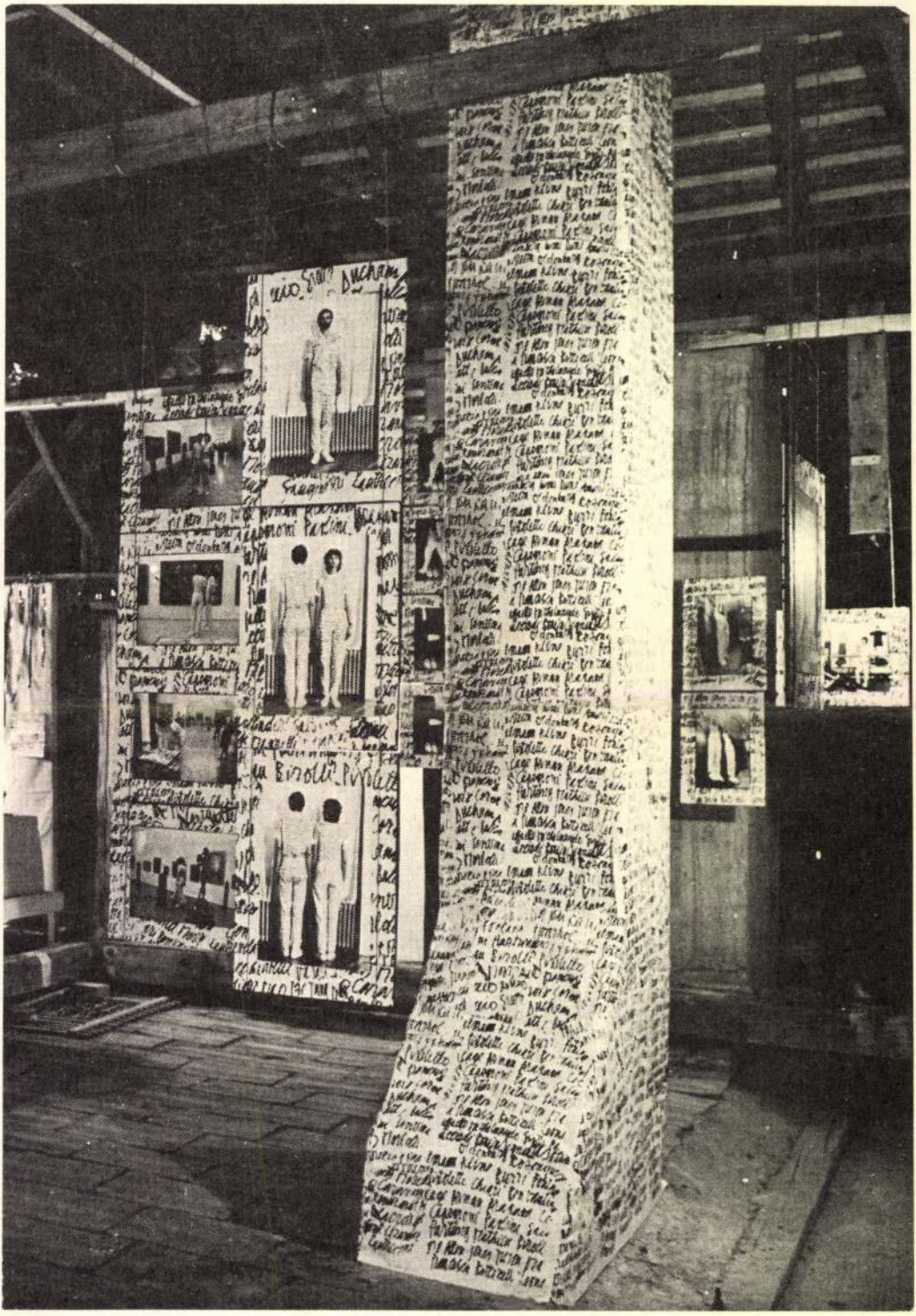
Hamvas Béla (1897—1968) művének képét abból a „láthatatlan történetből" rekonstruálhatta nemzedékünk, melyet 1943-ban megjelent esszékötetének *(A láthatatlan történet),* több száz háború előtti bírálatának, tanulmányának s a hatvanashetvenes években napvilágot látott néhány esszéjének alapján kialakíthatott. E hozzáférhetetlen vagy nehezen hozzáférhető írások azonban az idők folyamán növelték az érdeklődést a még meg nem jelent művek iránt.

A mai magyar kritika joggal beszélhet tehát Hamvas-reneszánszról. Az újvidéki folyóiratok, a *Híd,* az *Új Symposion,* a *Tanulmányok* gyakran publikáltak Hamvas-szövegeket, s ebből következően szellemi jelenléte a közelmúltban sokkal intenzívebb volt a jugoszláviai magyar kultúrában, mint egyebütt. Kenyeres Zoltán 1976-ban válogatást közölt az *Új Irásban* a hátrahagyott írásokból, majd az általa szerkesztett *Esszépanoráma* 1900—1944 (1978) után a *Vigíliában* is mind több esszé volt olvasható. 1983-ban megjelent a Magvetőnél *A világválság,* 1985-ben pedig a *Karnevál* című kétkötetes regény s *Az öt géniusz* című esszékötet az Európai Magyar Protestáns Szabadegyetem kiadásában. A kérdésre tehát, ismerjük-e Hamvas művét, még mindig csak felemás választ adhatunk. Ettől jelentősebb annak az igénynek kimondása: e műre — ha megkésve is — szüksége van a magyar irodalom és a modern magyar gondolkodás, eszmélés, önismeret történetének. Valamennyiünknek.

*

Az utóbbi években felfedezett művek közül minden kétséget kizáróan a *Karnevál* osztotta meg leghatározottabban a kritikát s az irodalmi közvéleményt. A regény eddigi méltatásai azt a kérdést aktualizálják, vajon hogyan interpretálható és értékelhető e megkésett recepciójú műalkotás, van-e a kritikának ez esetben bármiféle létjogosultsága, vagy inkább kísérletet kellene tenni azon ítéleteink újrafogalmazására, melyek a háború utáni magyar regény alakulástörténetére vonatkoznak. Egyelőre csupán az tűnik vitán felül állónak, hogy a *Karnevál* lényegesen módosítja e történetet, s hogy az esszék térferéről kibontakoztatott vélekedésünket sem hagyja érintetlenül. A regénykritikák és esszék révén eddig is engedtek némi betekintést Hamvas Béla regényszemléletébe, regényei azonban mindeddig kívül rekedtek az irodalmi köztudaton, s így előbb észlelhettük értekező prózájának epikai jegyeit, mint epikájának rendhagyó gondolati alapvonásait. Holott mai próza- és regényszemléletünkre közvetlenül vagy közvetetten komoly hatást gyakorolt a két háború közötti magyar esszéirodalom, mely olyan „helyi" történeti szerepet töltött be, mint az európai irodalmak némelyikében a regény. A Babits, Kosztolányi, Németh László, Szerb Antal, Kerényi Károly, Hamvas Béla írásaiból és magatartásából kibontakozó vonulatban, szellemiségben „az essay lett a lényegkeresés új irodalmi műformája", amint ezt Hamvas *Szellemi törékevések a magyar irodalomban 1900—1935* (Országút, 1936. 3.) című tanulmányában megállapítja. Ezek az „intellektuális költemények" (Schlegel), kísérletek pótolják a Vasárnapi Kör munkásságával kezdődően mindazt, amit a reflexió iránt kevésbé fogékony magyar regény elmulasztott, s amit — kései adósságként — csak az utóbbi évtizedekben kísérelt meg törleszteni.

*

Az irdalomkritika és prózaelmélet sosem volt egybehangzó az írói ars poeticák, műhelytanulmányok, a művész tapasztalatát sűrítő megnyilatkozások elméleti relevanciájának megítélésében. A regényinterpretáció útjait mégis különösen alakíthatják az efféle dokumentumok: felismertetnek, hangsúlyossá tesznek egyes vonásokat, összefüggéseket, segítik a rejtélyes motívumok felfejtését, s olyan konzekvenciákat érlelhetnek ki, melyeket az elméleti gondolkodás is „továbbírhat". Ilyen szerepe van a jelenkorban Mészöly Miklós esszéírásának, „érintéseinek": hatásuk nélkül más lenne az újabb prózai folyamatok befogadása. Hamvas Béla a *Karnevál* írásának idején (1948—1951) fogalmazta meg *Regényelméleti fragmentumát* (1948). E kéziratos szöveg tételei sajátos közelítési szöveget kínálnak a *Karnevál* nem kommunikatív és bonyolult szerkezetű regénykolosszusához.

A *Fragmentum* a vallomásokban felbukkanó regénycsírákkal indítja a műfajtörténeti vizsgálódást, majd a regény archetípusai *(Don Quijote, Hamlet)* után a romantika, a realizmus és a történeti regény kérdéseit elemzi. „A forma nem megoldás, hanem értelem keresése, élet alakítása, kifogyhatatlan kedvezmény. A történeti regény nyomán a regény kényszerült arra, hogy olyan bázist teremtsen, amely minden lehetséges válság számára megnyilatkozási lehetőséget nyújt. Így keletkezhettek a század nagy regényei, Stendhal, Balzac, Thackeray, Dickens, Gogol, Flaubert, Dosztojevszkij, Tolsztoj, France, Butler, Hardy művei. Így alakulhatott ki az a komplex regénymódszer, amely az emberiség életének minden mozzanata számára megjelenési teret tud biztosítani úgy, hogy ugyanakkor megformálja és értelmesíti. A regény ezen a stádiumon túl nyelvvé lett, mint ahogy a huszadik század nagy regényei, Rolland, Galsworthy, Powys, Proust, Joyce, Romains, Du Gard, Kafka művei jelzik."

A műfaj születését jelző Don Quijotéval megjelent egy *új történet,* amely Európa valóságos történetével, „a parádés történet, a soha el nem képzelt kínok és bestialitás történetével" szemben áll s ebből a szembenállásból érthető meg. „Az az ellentörténet, amely Don Quijotéval kezdődik, szemben a közösség és az állam történetével, a személy története, és ennek letéteményese ettől a perctől fogva a regény, mert a regény kizárólag a személy történetével foglalkozik. Úgy látszik, hogy az állam és a kapitalizmus és a tudomány történetével szemben áll. Lehet, hogy szemben is áll, de mindenesetre tökéletesen saját és önálló kezdete van. Ez a történet más valóságfogalmon alapszik, nem azon a bizonyos realitáson, hanem a szélmalomvalóságon, amely Don Quijote szerint sem egészen valóság, de az biztos, hogy az igazi valósághoz a realitásnál végtelenül közelebb fekszik." A regény ontológiai koncepciója Hamvas szerint, „hogy az emberi világban az igazsághordozó már nem a közösség, hanem a személy". E gondolat Lukács György regényelméletének eposz-regény szembeállítását idézi; a *Fragmentum* egyéb pontokon is igen sok olyan problémát exponál, melyeket *A regény elmélete* is felvet, ha következtetések, megoldási javaslatok el is térnek e két regényszemléletben.

Hamvas tehát a regény fiktív világáról mint *másik realitásról szálmalomvalóságról beszél,* melynek *önálló története* van és amely más *valóságfogalmon* nyugszik. E világ összehasonlíthatatlanul közelebb áll az „igazi valósághoz", mint a művelődés bármely más területe. A realitásfogalmak megkülönböztetése — mai olvasatunkban — a korszerű fikcionalitáskutatások megállapításaira rímel, továbbá azon esztétikákra és poétikákra, melyek nem vitatják el a műalkotás öntörvényű valóságának tényét. Hamvas és a fiatal Lukács abban is egyetért, hogy a személyesség eluralkodása a regényben fellazítja a regényformát, illetve kikezdi az „epopeia" zárt totalitását, megbontja immanens törvényszerűségeit. A személy mind kevésbé „alkalmas a világ egy bizonyos problematikájának felmutatására". Hamvas válságtünetnek tartja a szubjektivizálódást, s paradox módon olyan forrásokat, előköket nevez meg, akiknél a konfesszió a bölcseleti próza minőségeivel gazdagszik. Nem az eposzban, hanem merész mozdulattal Szent Ágoston *Vallomásaiban* jelöli ki a regény ősformáját. E vonulat folytatódik Rousseau-val, Kierkegaard-ral, Schopenhauerral, Nietzschével.

„Ez lett a modern műfaj: — olvassuk egy másik írásban — a vallomás, Rousseau-tól Proustig mindazzal, ami ehhez tartozik: szubjektivizmussal, relativiz-

mussal, önkritikával és pszichológiával. Hogy mi a konfesszionalizmus, azt teljesen akkor lehet megérteni, ha az ember figyelembe veszi, amit Eliot modernjével szemben antiknak lehet, sőt kell nevezni." (*Jeffers*, Válasz, 1936. 2.) Az eszmény, melynek nevében Hamvas elutasítja a bölcseleti próza, az esszéregény klasszikus értékű megvalósításait, egy nehezen rekonstruálható, archaikus, szintézisteremtő forma, melyet csak „az antik magatartás" hordhatott ki képszerűen, költőien, érzékletesen, s ezért az eposzok táptalaját képező mítosz univerzalitásával mérhető. A vallomásirodalom hagyománya s a regényforma közötti összefüggések, illetve a mítosz s a regény rokonítása alapján Hamvas — bár egyes tézisei eleve problematikusak — eljut egy olyan műfaji vízióig, mely eleven és eredeti módon tapint rá a regény kimeríthetetlen potenciáljára és lehetőségeire.

A regény „másik realitása" abból a tényből következik, hogy e forma számára nem adatott meg a mítosz s a mitikus világkép egyetemessége. A mitológiai hagyomány folytatói Voltaire, Hölderlin, Goethe, Shelley, Hamsun, George, Powys. A *Jeffers*-esszé szerint: „Az antik magatartásban semmiféle bevallás nincs: — nincs benne szubjektivizmus, relativizmus, önkritika, pszichológia. (...) Az antik magatartás az állandóan befelé fordult kritikát fölöslegesnek tartja. (...) Mert a vallomás, a befeléfordulás, az önkritika, az egész modern magatartás, az egész pszichológia tulajdonképpen burkolt önvád. Minden vallomásnak vád-éle van — befelé. Minden konfesszió analízis, minden analízis szétszed, minden szétszedés, rombolás fáj." Hamvas e gondolat fölvezetésében Rudolf Kassnerre támaszkodik, aki az emlékiratot fordított mitológiának nevezi. A mitikus ebben a vonatkozásban „olyan, mint Eros, Anaké, Tyché, ami valami homéroszi, valami tiszta, nagy és előkelő, aminek semmi köze a pszichológiához, hanem ami képszerű, költői, szemléletes, illat, fény és sugárzás." Visszajutottunk a lukácsi kiindulóponthoz, az eposzhoz, melyet Hamvas csak közvetetten fogad el, vagy a modern művészet radikális elutasításához, vagy éppen ama forrongó, izzó ponthoz érkeztünk volna, melyben a teória prózává, a fogalmi élmény és tartalom érzékivé, a közlés pedig par excellence kifejezéssé lesz? Tovább kell olvasnunk az idézett esszét: „A vallomás és a míthosz között levő különbség abszolút. A míthoszban az ember túlemelkedik önmagán és megragadtatja magát az őselemekkel. De a különbség az önmagává való levésben és az elemivé való válásban is abszolút. A vallomás módján soha senki sem lehet önmaga, mert az ember csak azt kapja meg, amire odaadja magát — csak azáltal válhatik önmagává, ha önmagát feladja. Ez az ekstasis paradoxona: az ember csak akkor lehet önmaga, ha ki tud lépni önmagából. Ez az ekstatikus forma a míthosz. A míthoszban az ember feladja önmagát s így lesz igazán az, ami ő." A *Regényelméleti fragmentum* gondolatmenetének értelmében ennek az eksztázisnak, katarzisnak, kilépésnek és azonosulásnak a tökéletes elérhetelensége, realizálhatatlansága határozza meg a regény műfaját és formatörténetét, s ez a nosztalgia emeli a modern kor reprezentatív formájává.

*

A regény mint a *személyiség formája* Kierkegaard-ral, műfajilag Don Quijotéval kezdődik, az alapját képező konfesszió Szent Ágoston *Vallomásai*ban bontakozik ki elsőnek. A *Fragmentum* egyik kulcsfogalmát e művektől kölcsönzi Hamvas: „Az üdvtörténet az a fogalom, amely elég szilárd és rugalmas ahhoz, hogy létünk két végső távlatát, azt, hogy mindenki közülünk egy és sok (meghatározhatatlan), meg tudja érteni. S a személy a közösséggel sajátosképpen itt egybeesik. Éppen ezért a regény, amely a személyiség, ugyanakkor az emberiség formája is." A közösség története és a személyes történet megközelítőleg a tizenhetedik század első felében válik el végérvényesen egymástól. Hamvas aranykor képzete, *archai* fogalma segíti ennek a mítosz ködébe vesző, majd a huszadik században visszaállított, a remitologizáció során rekonstruált, feltételezett egységnek a megértését, s ennek nyomán alkothatunk képet a megoszlás jelentőségéről.

Hamvast emellett a kríziselméletek befolyásolják a közösségből kiszakadt személy tragikus helyzetének leírásában. Hamlet az első nem-hős, mert drámája a

személyes sors igényéből fakad, cselekedeteit, létét pedig nem a kollektív történeti szenvedélyek vezérlik és alakítják, mint a hősökét. „A regényszituáció magva tehát nem a személy árulása, a közösség ellen, hanem a közösség árulása az igazság ellen. Ezért lép ki Hamlet a közösségből és ha másként nem, az igazságot személyében tartja fenn." Az emberi közösség nem reprezentálja többé az igazságot, melynek testét a személynek kell vállalnia. Hamvas határozott különbséget tesz az általa használt személy és az individuum fogalma között: „A személy tudata üdvtörténeti fogalom." A személy üdve nem azonos az emberiség üdvével.

Az üdv — a *Fragmentum* értelmében — a szabadság metafizikai lehetősége, amely végső fokon csak az ember és az emberiség „egybehangzásán" valósulhat meg. A személyt a közösséghez az üdv közelíti, ám ennek előfeltétele a tökéletes személy és a tökéletes szabadság: „az igazi közösséghez az út a személyek teljes szabadságán át vezet". A regénynek kivételesen nagy esélyei vannak arra, hogy ne csak a személyiség, hanem az emberiség formájává legyen. Stendhal, Balzac, Dosztojevszkij módszere és formája a minta, mely „az emberiség életének minden mozzanata számára megjelenési teret tud biztosítani úgy, hogy ugyanakkor megformálja és értelmesíti".

*

A *Regényelméleti fragmentum* érvelésén és tételein nem kérhető számon az elméleti okfejtések rendszerűsége és következetessége. Eredetisége, szemléleti sajátosságai feltételezhetően nem is ezek viszonylatában rajzolódnak ki. Ami miatt felidézéséhez folyamodom, azok a Hamvast hosszú időn át foglalkoztató alapkérdések, az üdvtörténet és a szabadság, a konfesszionális tudat, a személy—individuum—közösség, a vallomás—individualizmus, mítosz—közösség viszonyának problémája. E kategóriákhoz és párhuzamokhoz a háború előtti esszéktől az 1963-ban megjelent *Látóhatár*beli írásig, a korszakban s még életében egyetlen publikált szövegéig (*Az egzisztencializmus után*, 12. sz.) vissza-visszatér. A modern irodalom alakulásában, Joyce, Sarte, Jean Genet, G. Bataille prózájában, az egzisztencializmus és a szürrealizmus művészetében további eltávolodást észlel saját regényvíziójától, melyben központi szerepet tulajdonított a mítosz modelljének s mindannak, amit számára a mítosz egyetemes formaként jelent. Az új törekvéseket nem a konfesszionális magatartás sodorta válságba, melyet az egzisztencializmusnak felrótt. „Nincs többé önvallomás, nincs antropocentrizmus, nincs lélekelemzés, nincs karakter, jellem, személy, én." A lehetőségek egyik végpontját jelképező *Finnegan's Wake*, az önkívület kiváltságainak visszahódítása (E. M. Cioran) nemcsak a korai Joyce-olvasó Hamvast és regényszemléletét állítja próbatétel elé, hanem a *Karnevált* író Hamvast is. A *Prae* kapcsán — ne feledjük el — *tiszta nyelvvé* transzformált, a nyelv előttit feltáró regényírásról beszélt. A *Karnevál* megjelenése után ismét meg kellene vizsgálnunk a regényről mint *nyelvvé* lett formáról tett észrevételeit, hisz „egzisztenciális műfajának" e regénynek egyik uralkodó jegye éppen szóródó nyelvi-jelentéstani szerkesztéséből következik. További kérdést jelent, hogy mennyiben a *személyiség formája* e mű, mert ha az — olyan személyiségformával és -fogalommal kell számolnunk, amilyenre még nem volt példa a magyar regényben.

*

A személyiség-probléma elválaszthatatlan a kérdéstől, történet-e az, amivé a *Karnevál* több száz szereplőjének epizód- és eseménysora összeáll. Ha ugyanis nem személyiségek e hősök, s a közlés tárgya nem a párhuzamos élettörténetekből vagy időben-térben egymástól távoleső históriákból ötvöződő történetfolyam, milyen e regény formája, melyek formaprincípiumai?

A hét terjedelmes fejezetből álló regényszöveget fokozatosan növekvő terjedelmű, kurzív szedésű részek vezetik be. A párbeszédek a történet leírója, a „közvetítő", az „ügynök", az „agent spirituel" és Bormester Mihály, a történet szereplője, illetve elmondója között folynak. Ennek funkcióját a szerző így határozza meg: „A történet elbeszélőjének és írójának külön sorsa van, külön hangja, s az

enyém az övének diszharmónikus felhangja (groteszk ellenpont), amely Bormesterével néha összekeveredik, néha azon áthangzik. (...) Ennek a dialogikus (ellenpontozott) szerkezetnek rendkívüli előnye van, amire már az imént, ha felületesen is, de a figyelmet felhívtam. Ha a történetnek fix, úgynevezett írója, vagyis szerzője van, akkor az kénytelen dialogikus kapcsolatba lépni az olvasóval (kritikussal), és ilyen módon a regényen kívül mindjárt két (három) fix pont is keletkezik. Mivel fix pontokról van szó, ezeknél fogva természetesen a történetet sarkából ki lehet emelni. A dialogikusan felépített történetben ilyen fix pont nincs."

Az ilyen (tipográfiailag is kiemelt) szegmentumokhoz viszonyítva betétként hatnak az áttekinthetetlen bonyodalmasságban sorjázó elbeszélő egységek: a kommentárok s az elbeszélések között is dialógus folyik. A kommentárok egyes pontokon helyettesítik a *Karnevál* értékelő-bíráló felmérését. Az értékelés általában negatív előjelű, s az elbeszéltek relativizálásán túlmenően kimondottan destruktív jellegű. A „regény a regényben" modell helyett tehát regénykommentár a regényben képezi a *Karnevál* tartóoszlopát. E nem epikai, nem fikciós szövegrészek középpontjában olyan kérdések állnak, melyek egybehangzanak a *Regényelméleti fragmentum*mal, továbbá Hamvas értekező prózájának alapkérdéseivel. A bevezető kommentárban olvassuk:

„Tudja, ez az egész história (...) a többi között nagyobb szabású sorskatalógus is, nézetem szerint a világ egyik leginkább kimerítő sorskatalógusának, az emberi tulajdonságoknak ez a Nóé bárkája, minden özönvízen átmentett leltár, szóval képeskönyv, karakterológia, végeredményben szótár és inventár, de én magamat ebből a vásárból nem veszem ki, én vagyok a bárka, amelyben az egész állatkert a vízek tetején úszik, én vagyok a fecsegés, és mind az egész ebben van feloldva, a kibeszélés lebírhatatlan kényszerében..." A *katalógus, szótár, inventár* szavak a jegyzék képzetét idézik, mely köztudottan nem a részletezés, az elemzés, az elmélyülő leírás, hanem a számbavétel, a felsorolás formája. A *Karnevál* el-beszélője és az elbeszéltek le-írója tehát nem mélyed el az egyéni sorsokban, történetekben, alakokban, hanem ehelyett a figurák, szituációk páratlan gazdagságú gyűjteményét kívánja létrehozni. Ebből a perspektívából természetszerűen csak szilutteket, pontokat lehet látni, és csak igen ritkán jellegzetes arcvonásokat és jellemeket. Ám e felismerés is birtokában van a kommentárok két szólamra osztott szubjektumának: „Kérdés: lehet-e az embereket mint bolhákat nézni?" Bormester válasza szerint csak egy ilyen végsőkig távoltartó, ironikus, groteszk szemléletnek, ferde látószögnek van értelme és létjogosultsága, s az egyetlen reális lehetőség a dolgok „humorisztikai" látása, megközelítése. E magatartást kétségbeesés és rezignáció sugallja, mondhatnók, ha nem tartanánk attól, hogy e fogalmakat is radikálisan elutasítaná, a „humorisztikával" összeegyeztethetetlennek tartaná a gúnyolódó, lucidus elme, melyet személytelensége ellenére megszakítás nélkül jelenlevőnek érzünk a regényben.

Amint az idézettekből kitűnt, Hamvas egyfelől kiemeli történetéből az elbeszélőt mint személyt, mint hangnemet, mely közvetlenül a kommentárokban szólal meg, ugyanakkor szokatlanul megnöveli a történeten belüli illetékességi körét. Alakváltásokra, cserékre, időtől függetlenedett mozgásra, jelenlétre jogosítja fel, lehetővé teszi, hogy saját haláláról is beszámoljon, tartásának, nézőpontjának kisugárzását pedig uralkodóvá teszi. A dolgok, események, figurák körvonalai eltörpülnek, az alakok személyessége, belső hitelessége hiányérzetet ébreszt, s kimondottan zavaró az elbeszélő személytelensége, ridegsége, intellektuális fölényérzete és felsőbbrendűségtudata. Ezt a képet erősíti nézetein kívül a cselekmény alakítása, a szereplők mozgatása, leírása, minősítése is.

Mindez a regény epikumának szempontjából kérdéses, a bölcseleti vonulat perspektívájából pedig vitára ingerlő, izgató szellemi többlet. A dialógus alaphelyzetét a kettősség még egy vonással gazdagítja: a kommentárok intellektuális, értekező tömbjének s az indázó történeteknek a perlekedésével. A cáfolattól az értelmezésig, az utalástól az illusztrációig terjed e viszony skálája. A regény szellemi-elméleti bázisa viszonylag ismerősnek tűnik. A problémakörök, a valóság, a történelem, a társadalom, az emberi sors, az ember történeti helyzete, létezésének perspektívája és kilátástalansága, személy és közösség harmóniájának rekonstruálhatatlansága, a klasz-

szikus és a modern regény világvíziójának, technikájának szembesítése stb., tehát az eszmék, témák, tárgyak, valamint a róluk beszélő nyelv Hamvas esszéinek, bölcseleti írásainak világába illeszkedik. A regény olvasása során ezért vetődhet fel a kérdés, mi vezérli az intellektus, a szellemi-művészi affinitás, a szemlélet ilyetén alárendelődését a sajátosan értelmezett epikus világteremtésnek. A *Karnevál* kommentárjainak gyakori retorikusságát is semlegesíteni tudja az a feszültség, mely a két hang által képviselt élet-, történelem-, művészetszemlélet között kibontakozik. Ehhez a feszültséghez a regény elbeszélő tömbjei csak kivételes pillanatokban mérhetőek; Hamvas esszéinek formáját, hevülő, izzó nyelvét, gondolat és kép együttesének energiáját, érzékiségét nem érik utol. Ez az a minőség, amely Hamvas értekező prózáját már-már a személyesség lírai tömörségű vagy konfesszionális mélységű megnyilvánulásaival egészíti ki, illetve a bölcseleti alapvonást — anélkül, hogy fikcióssá tenné a — prózaepika hatásfokára emeli. A *Karnevál* elmélkedő szférájának legtöbb szava — Hamvast parafrazeálva — esszéből van.

Miért bocsátkozik akkor a kalandba, hogy meséljen, kreatúrákat alkosson, történeteket találjon ki, mikor semmilyen történet sem helyettesítheti — a metafora, a parabola értelmében sem — *alapvetően* intellektuális mondanivalóját, életfilozófiáját, művelődési jelképekkel azonosuló, csak általuk kivetíthető élményanyagát? Erre is van válasza a *Karneválnak*: „Az elbeszélő részekben, vagyis a színpadon sok száz ember jelenik meg, a legkülönösebb helyzetben, többnyire valójából kiforgatva, csak hogy komikussá lehessen tenni, egész városok és korszakok és világrészek, sőt az egész föld és még a túlvilág. A curtain-lecture-ökből egyszerre csak kiderül, ez az egész nagy felfordulás azért történik, hogy valaki önmagát teljes egészében megismerje. Ez részint szemtelenség, másrészt azonban vicc, nehogy az elbeszélőnek önmagáról beszélnie kelljen, és a színházból önmagát kihagyhassa. Szükséges tehát, hogy az elbeszélő és az ügynök között megjelenjék a harmadik, aki az egész helyzetet tisztázza." Az iménti kérdést válaszolja meg e két mondat is: *À la recherche du moi perdu. Az elveszett én nyomában.* Mindeddig nem merült fel a metaforikus regényszerkezet és -forma problémája: e szöveghelyeken gondolkodva azonban tudomásul kell vennünk, hogy e méreteiben túldimenzionált, logikát cáfoló kavalkádnak, „cirkuszelőadásnak", „karneválnak", „kolosszális fecsegésnek", halandzsának, „észbontó értelmetlenségnek" jelentései és végső jelentése nem fejthető meg közvetlenül. Ha így lenne, vagy a fenn idézetteket nem vehetnénk komolyan, vagy a fecsegést magáért a fecsegésért írottnak kellene feltételeznünk. A formátlanság, a szóródó és szétesző szerkezet, a „tekervényes tévelygés a semmiben a semmiért" annak a gondolatnak az epikai formája, mely szerint századunk az őrület százada, létezésünk és életünk „tömény őrület": „fegyház, koncentrációs tábor, embernyúzás, kényszermunka", idomítás, hatalmi harc, elnyomás, megsemmisülés. Ez az „apokaliptikus komédia" tablója, amely meg sem kísérli racionalizálni a modern történetről s léthelyzetről kialakított képet. Ez a mértéktelenség, az áttekinthetetlenség, az eltávolítás, s torzítás, a retorika, a folytonosság-hiány egyik lehetséges magyarázata.

Az elbeszélő explicit szándéka értelmében a műnek nem lehet egyetlen fix pontja sem, minek következtében sem időbeli, sem térbeli, sem egyéb rendet nem követ. Hőseit marionettek módjára mozgatja, akiket — az idő- és térvonatkozások elmosódottságának következtében — nem helyez, nem helyezhet semmiféle történeti-társadalmi összefüggésrendszerbe. Ezért nem rajzolódik ki élesen a majd hét évtizedet felölelő magyarországi történelem, melyen végigpásztáz, csupán annak egy-egy emlékezetes eseménye. Ezért nem billen a mérleg sem az akár hagyományosan, akár ennél rugalmasabban felfogott egyéniségek, szubjektumok, sem a közösségi sors oldalára: az előbbiben való elmélyedést puszta pszichológiának tekinti és elveti, az utóbbit degeneráltnak ítéli, útjaikat pedig végérvényesen kettéváltnak. „Az a helyzet, amit ön ábrázol, nem társadalom. Így mondom. Nem közösség. Vagyis nem egymással találkozó és egymást érintő sorsok szövevénye, ami éppen a közösség, hanem absztrakt párhuzamosok egymás mellett, egymásról tudomást nem szerezve és nem véve, egymást nem érintve és egymástól tökéletesen függetlenül." A *Karnevál* elbeszélő, regényszerű részeinek kompozícióját aligha lehetne ennél pontosabban leírni.

A nagy szerkezet szilárd támaszát az eszmefuttatások gondolati anyaga képezi, tehát a kommentárokból s az elbeszélésbe szőtt esszébetétekből kialakuló vonulat. Ezekből *is* kiolvasható a szerzőhöz közel álló témák sora, azok a filozófiai, metafizikai kérdések, misztikus tanok, melyek iránt egész munkássága során érdeklődést tanúsított. A *Karnevál* azonban mindettől nem transzformálódhatna regénnyé, s az eszék, rögeszmék karneváljához felzárkózik a műfajok, a prózaformák karneváljа is. Az összekuszált szövedékből frappáns novellák, anekdoták, álomelbeszélések, látomások, mondák, mítoszok, portrék, groteszk rövidtörténetek pattannak ki. Előfordulásuk teljesen szabálytalan, rendszertelen, mint ahogy váratlanul emelkedik ki és önállósul az a kifejezetten egységes kisregény is, amely az 1944-es budapesti ostromot beszéli el. (A könyv első bírálatában Balassa Péter is felhívta rá a figyelmet.) Tüzetes elemzésre csak ezek a miniatűrök, esszék s a kisregény alkalmas, e szövegeket azonban mindenképpen értékelnünk kellene. A regényegész formateremtésének áttekinthetetlensége, nyelvi sokrétűsége, szerkezeti kiegyensúlyozatlansága s a megfoghatatlan központi princípium — minden egyéb kísérletet kudarcra ítél. E mostani olvasat is esszéként viszonyult a *Karnevál*hoz, s azon epizódjai iránt mutatott fogékonyságot, melyekben az elmélkedő írót érezte megnyilatkozni. Azt sem lehet letagadni, hogy a sok eltávolítás, hidegség, kívülállás után érzékenyen reagálunk azokra a megoldásokra, megnyilvánulásokra, melyekben szándéka ellenére sem tud észrevétlen maradni Hamvas Béla gondolkodói lénye. A regény elején szétválasztott elbeszélői szólamok az első kötet végén ismét találkoznak, sőt elválaszthatatlanul egybeolvadnak. Itt kezdődik az első személy, az *én* párhuzamos életrajzainak története. Az utak egyike a képzelet korlátlan, időtlen térségébe, a másik abba a kataklizmába vezet, melyet a második világháború jelentett. A történet vége negyvenöt februárja, olvassuk. Ennek a korszaknak (s a rá következő néhány évnek) az elbeszélésébe átszivárog valami az oly sokat bírált és elutasított vallomásos hangból. Azon sem kell csodálkoznunk, hogy mindössze néhány oldallal később azt olvassuk, személyes élményre nincs szükség, a dolgok azzal, hogy megtörténtek, jelentőségüket elvesztették. Mindenről a regényen uralkodó elbeszélői tudat, mentalitás, szemlélet nem kíván tudomást venni. Eszerint az igazi történet semmiképpen sem a megtörtént, az igazi valóság nem a tényleges valóság. S még egy közvetlen vallomás: „A szenvedélyes műfajok barátja vagyok. Az értekezés. A szentencia. A kristály. Vagyis az, ami forrponton van."

Befejezésül hadd hivatkozzam a szerző 1945-ben készült, kivételesen érdekes vállalkozására. *A száz könyv* című füzetben Hamvas Béla válogatott leltárt állít össze az egyetemes emberi művelődés, irodalom hagyományából és jelenkorából. Ebbe a Borgeséhez hasonlítható *Babilóniai könyvtár*ba bekerülő könyvekről a szentencia, a kristály, a forrpont töménységével beszél. A száz mű, szentkönyv, költői-filozófiai oeuvre között mindössze tizenhat regény szerepel, s ezek sora Joyce-szal zárul. Kifejezetten magas bírálói mércék, ízlés, gondolkodói igényesség és elvárások. Mintha felfogásunk, szemléletünk, megközelítésmódjaink változásai ellenére is kevesebb vitánk lenne az esszéíró, antológiaszerkesztő Hamvassal, mint a regényíróval? Akikhez „a filozófiai tudattal átszőtt irodalom" (Gál F.) áll közel, mint Hamvashoz, azok feltételezhetően így viszonyulnak majd e regényhez, melynek bölcseleti orientációja vitán felül áll. A tény, hogy a *Karnevál* 1948 és 1951 között íródott, négy évtized távlatából természetszerűen kiélezi és könnyen azonosíthatóvá teszi a mű fogyatékosságait. Ezzel egyidőben azonban a „filozófiai tudattal átszőtt" magyar regény be nem hozható mulasztásait és hagyománytalanságát is tudatosítja bennünk, kései olvasókban.

HAMVAS Béla (esztéta)

Uj Irás 25. évf. 9.sz. 1985.

BARÁNSZKY JÓB LÁSZLÓ

Esszéíró regénye

Hamvas Béla: Karnevál

I.

A türelmetlen modern ember tanulmányi műfaja az esszé. Kísérlet. Minden gondolkodás kísérlet tulajdonképpen. S csak akkor gondolkodás, ha kísérlet. Valaminek megoldási kísérlete. Valaminek, ami izgató rejtély. Nem baj, ha nem jár végleges eredménnyel; nagyon megnyílt a világ, végtelen a horizont. Minden felismerésnek inkább csupán indító, mintsem bizonyító ereje van. Csupán felbátorítja, megindítja a gondolkodást, felajzza, további utakra. Végtelen távlatokat nyit. Hamvas Béla kitűnő esszéíró, a magyar esszéíró nemzedék kimagasló tagja, mindjárt Németh László mellett. Teljesen korszerű tudományos felfegyverzettsége, nyugtalan szelleme, zenei ihletettsége szabad tengerekre csábítja, mint Nietzschét, aki főbátorítója, példaképe. Ismeretlen tengerek Kolumbuszának érzi magát ő is. Vonzza az ismeretlen, hol van a világ vége. S ő sem hiszi. Érződik, ki van téve annak mindig, nem oda jut, ahova indult. Az ilyen hajóst szívesen követi útján, aki maga is hajlamos a gondolat mindig izgalmas kalandjára. Viszont nem igen kedvelheti, tűrheti a dogmatizmusra hajlamos világnézet, amely beéri azzal, hogy régen felfedezték számára, ha nem is Amerikát – de Kolumbusz tojását. Zárt világképpel, megszabott útitervvel dolgozik, s inkább csak révkalauzokat kíván hajójára, semmint kapitányokat. Hamvas Bélát is sokáig leparancsolták a kapitányi hídról. Nem kapott hajót. S mi több, talán már a széljárás se kedvezett neki. Az emberek megkedvelték az IBUSZ-utazást, a tömegkommunikációt, amely feleslegessé teszi az egyéni gondolkodás kényelmetlen izgalmát. A glóbusz is összezsugorodott. Nincs rajta sok felfedezni való. Ámbár csodálatosképpen nem lett azért nagyobb rajta a biztonság. – Rá kellett jönni, hogy van veszedelmesebb valami is, mint a gondolat. A felelőtlen meggondolatlanság. Hát csak induljon útjára a Bolygó Hollandinak ez a hajója. Főleg hogy mert úgyis halott már rajta a kapitány.

Krízis-futurológus? Mikor már minden jóslata bekövetkezett? – Mikor már így sóhajthat fel a költő: Távozz vígan e világból. Hol elektromos gitár szól –, s nemcsak a zenében, de a jövendőt, az ifjúságot egyebütt is nevelő köztereken, a sportpályákon, sőt azok lelátóin is, s a régebben békés álmokat álmodó kontinenseken. Hol van a primitívek, az „ősi", visszavágyott „idilli" világa? Lehullt róla a rongya, amely kiéhezett ösztövér csontvázát takarta. – Nem segített ezen a tabu, de még a totem sem. S kiderült, hogy nem elég a gyarmatosítóknak a vallását átvenni – át kell bizony venni a termelési módszerüket is. A glóbusz nagyon egyszerű lett. Primitivizálódott, de nem egészen úgy, ahogy az ősit tisztelő hívők gondolták. Valóban elvesztette titokzatosságát az emberi lét, de valahogy úgy, hogy egyben mintha meg is szűnt volna régi értelemben emberi lét lenni. A létbizonytalanság izgatja ugyan – de erre ott az új filozófia, az egzisztencializmus. Amely ellen az optimista Hamvas Béla prüszkölt legjobban a Filozófiai Társaság vitaülésein, ahol megbízható tájékozottsága nélkülözhetetlen, gondolkodásának eredetisége pedig nemcsak vitapezsdítő, de távlatokat nyitó, vonzó és üdítő is volt a rendszerek korlátai között egy helyben tapogó katedrafilozófiák sivárságában. Csak figyelemre érdemes eredetit mondott, s ilyen megfogalmazásban, az esszé, a gondolkodás nyelvén. És egyben a művészetén. Rendszerellenes volt. Azok közé tartozott, akik a filozófia rokontestvérének nem a tudományt tartják, hanem a költészetet. A tudomány csak tényeket összegez. A filozófia és a költészet a tényeken túl a világértelmezésre, az „igazságra" tör. Ezzel a felfogással nem állt egyedül épp a modern filozófia legkitűnőbb reprezentánsai között, akik jobbára a lényeglátásra, az intuícióra, az evidenciára esküsznek. Mint Cusamus, Jakab Böhme, a skolasztika eretnekei, a középkori misztikusok. Hogy a korkritikus Hamvas Béla rendszerellenes kiábrándultsága náluk köt ki, az inkább szükségképpi volt, semmint csodálatos. Egységben akarta látni a világot. Némileg költői módon, mint a zene megszállott szerelmese, neveltje; „Csak a zene nyújt róla halvány képzeletet, ahogy a szólamok egymást szüntelenül ellenpontozzák. A terek és idők egysége az elmúlhatatlan pillanatban."

Nem csoda, ha a kiadó úgy gondolta, hogy ma a közönség megértésére elsősorban ennek s némileg korhoz is kötött világnézetnek a regényes, szépirodalmi köntösbe öltöztetett alakja

tarthat számot. Hisz meglehetősen leszűkült a filozófiai jelrendszer. Így azután a merész és eredeti gondolkodónak az elhallgatása – jobban modva elhallgattatása – első éveiben gyors nekifutással készült kétkötetes hatalmas regényét látta alkalmasnak arra, hogy ebbe a lényegében misztikus költői világba, annak ember- és világlátásába bevezetőül szolgáljon, abból ízelítőt adjon. – Ízelítőt? – Mintha a híres per, a félreállítás után Bacon valóban nekiállt volna – az egyébként akkor már pár éve halott – Shakespeare remekeinek megírására. Első pillanatra vérbeli modern elbeszélésstílus, Hemingway, Capote, a modern amerikai prózaműfaj, a short story, mestereiével versenyző tömör, száraz, tényszerű elbeszélő stílus üti meg a fülünket, nem kis meglepetésünkre, akik az esszéíró elegáns, sima, csillogó hűvös mondataira voltunk elkészülve, attól féltünk. Mikor azonban az egyes fejezetek után mégis föl-fölüti a fejét s végül teljesen uralomra jut az esszéíró, s a szereplő személyek száján keresztül a maga természetes esszéstílusában közli, amit regénye szerkezeti egésze által mégse volt képes érvényesítve közölni, akkor megnyugszunk, hogy mégse írhatta az angol filozófiai esszé mestere, a korrupt pecsétőr, annak idején, azokat az önmagukért beszélő, helytálló költői remekeket.

A könyv minden lapja ragyogó, bámulatra méltó stílusremeklés, egészében azonban inkább csak fárasztó és egyhangú. Annak ellenére, hogy a szerző a második kötetben módszert vált, új nekifutással, központba állítva az addig jóformán az elbeszélések, short storyk mögött lappangó tulajdonképpeni elbeszélőt, akinek elbeszélő módját maga az író, Hamvas, kitűnő irodalomkritikusi szemével ízekre szedi – „alakjai nem élő alakok, maszkok, lárvák, nincs se hangjuk, se lépésük, amely elevenné varázsolná őket" stb. – És most valóban, a második kötetben, az esszéíró kritikus felfogásának megfelelően, ennek a főhős-álnarrátornak az elbeszélése hőseivel azonos módon szkizotin alakja ketté válik, hogy két földrajzi géniusz, Dél és Észak, szférájában jöjjön rá arra, amire a modern lélek kettőzöttségének első nagy tolmácsolója, Baudelaire, az Utazás-ban; Hej, fanyar lecke ez, leckéje az utaknak. Ma, tegnap, holnap és örökre a világ; egyhangú kicsi hely, rossz ketrecet mutat csak, unalomsivatag fájó oázisát!

II.

Rá kell jönnünk arra, hogy Hamvas Béla, aki esszéíróként végső soron optimista világnézetet, világmegváltást hirdet, regényíróként, legalábbis ebben a regényében, a Karnevál-ban, a legszélsőségesebb dezilluzionistának bizonyul. Flaubert és a mi Kemény Zsigmondunk vonalának szélsőségig fejlesztője. Ő sem pusztán kritikai realista, hanem egyenesen dezilluzionista. Ezek a kiábrándultak a legmegalkuvásnál különb idealisták. Az ideák világát csak olyasvalaki teremthette meg, aki megélte Szokratész halálát és megírta a védőbeszédét. Hamvas csak annyira misztikus, amennyire rajongó. Gyógyíthatatlan hite az ideálban, a felsőbbrendű emberben teszi könyörtelen valóságkritikussá. Nem pusztán hite ez neki, de valósággal élménye. Nietzsche acélfürdője után Herakleitoszon, Kierkegaardon át jut a misztikusokig, s ezek látomása győzi meg egy mainál magasabbrendű emberi létnek, nem lehetőségéről, de valóságáról. Mert ő nemcsak küzd azért, hogy az megvalósuljon, hanem élménye azt mondja neki, hogy az megvalósult már; nem csupán cél, ábránd, amit meg kell valósítani. Bizonyságait, töredékeit véli felfedezni az ősi kultúrákban. Sőt meggyőződése szerint nem is akarat dolga ennek újra visszatérése, hanem automatikus világfolyamat, a világegyetem belső folyamata; hisz a kozmikus rend emberi világra érvényes törvényszerűségének hatalmában. A gnosztikus Schmitt Jenő Henrik szellemhite, s a János Jelenések könyvében meghirdetett Pneuma, a harmadik isteni személy, a Szentlélek uralmának eljövetelében meghirdetett birodalom, az erőszak nélküli Szellem mindenható uralmában. Persze e világ pusztulása után, ennek árán. Hamvas ragyogó arccal, derűs szívvel néz szembe a pusztulással, elfogadja azt, szinte hívja, várja, elősegíti, semmi esetre sem csodálkozik rajta. Úgy figyeli a jelenségeket, mint a vihart jelző lombsuhogást szoktuk. Örömteli várakozással, hogy most mindjárt csattanni fog és megszűnik a vihar előtti nyomasztó feszültség.

Íme a Karnevál titkos belső lelki harmóniát hirdető vagy leplező, bartóki kakofóniája. Csak a „fordulat" éve, 48, és a „személyi kultusz" kibontakozása, 51, között születhetett a Fővárosi Könyvtár is Inota között Szentendrén, a festők városában, jórészt a Czóbel-villában, mint szükséglakásban, mindenesetre független magányban. Nyomott légkörben, vagy légüres térben? Ég és föld között. A semmiben – végre szabadon. Légüres térben. Mintegy kívül az emberi társadalmon, viszonylatokon. Két háború végigszolgálása, éjt nappá tevő szellemi

erőfeszítés után rá kellett jönnie, hogy nem kell senkinek, semmire való. Micsoda öntudat, micsoda felismerés, micsoda bizonyság, hogy minden úgy van, ahogyan ő látja, sejtette, amíg benne élt és dolgozott. Most így, a földtől idegenül, élesen, világosan, minden kapcsolatból kikapcsolódva, a hideg űrben, hideg szemekkel szemügyre véve a múltat, konstatálja: mit veszített? Semmit. A sors, az élet mozaikkockák tarkasága. Értelmetlen látomás. Minden egész eltörött – mint a költő azt a katasztrófa kibontakozásakor meglátta, azon a bizonyos nyáréjszakán. Minden egész eltörött, innen a résznek értelmetlen élessége, a látomás lenyűgöző kakofóniája. Összevissza kapkodó, futkosó hangyák könyve a Karnevál. Hangyáké, akik hiába igyekeznek elfutni előle, a sors talpát el nem kerülhetik. Pokoli könyv a Karnevál. Az emberi lét, az emberi sors, a társtalan társadalmi ember, az emberi világ, amint azt valaki felülről, kívülről látja. Az együttérzés nyoma sem rezdül meg ezekben a kegyetlenül éles képekben. Részvétlen világszemlélet, csillagtávolból nézi ezt a szomorú világot, amely csak forog keserű levében. Olyan teleobjektív, olyan felvevő lencse képei ezek, amely nem érzékeny a színek iránt. A szín az érzelem, a kedély eleme, s annak hiányozni kell ebből a képből. Egy értelmét vesztett, amorf világ, amely szürke, nincsenek színei. Olyan farsang ez, amely hamuszürke, mint a rákövetkező hamvazószerda. Bántóan élesek a körvonalak, de szín nem ad életet a képeknek. Színtelen karnevál. Ha fény villan, az az iróniáé. Lényegében alvilág. Amint valóban az; alantas világ, amelynek el kell takarodnia, amelyet el kell takarítani. A Karnevál világa ellen-Atlantisz; nem lemosta magáról az életet, hanem csak „él", nem érez és nem gondolkozik. Ezért állapítja meg maga a szerző alakjairól, hogy nem élő emberek, hanem maszkok, lárvák. A Karnevál nem a szív és a kedély, hanem az ész munkája. Vázak, bábuk, amelyeket a sors rángat. Sorsuk rabjai. S ennyiben a dezilluzionizmus nagy magyar képviselője, Kemény Zsigmond, regényalakjainak rokonai. Azzal a különbséggel, hogy Kemény alakjai élő emberek, nem elhullanak, de elvéreznek a sors csapásai alatt. Van belső tartásuk, személyiségük és így tragikumuk. A Karnevál villámjeleneteinek alakjaiban az a hátborzongató, hogy pergő párbeszédeikben, zsúfolt cselekmény-gesztusaikban is árnyak, maszkok, lárvák, szkelettek maradnak, csupán önmaguk vázlatai, akik nem képesek léthez jutni – önmagukat megvalósítani.

Csontvázak zenétlen tánca pereg előttünk. Röntgen-csontvázaké, csontzene kakofóniája. Absztrakt regény. Hamvasról akkortájt, mikor ezt írta, az a hír járta, hogy a párt művészetpolitikája, az absztrakt-tilalom elleni tiltakozásként jelentette be pártból való kilépését. S részben ezzel került szanáláskor az állásvesztők közé. Került légüres térbe. S a Karnevál sokszoros fintora, hatványozott iróniája; a valóság-tényhalmozás által szerkesztett absztrakt, az abszurd, a kafkai abszurd. Akár célzatosan, akár ösztönösen, de ezt alkotta, ezt csinálta. Végső soron mélytudat emanációja az abszurd. Egy abszurd helyzeté, a szentendrei magányban, társadalmon kívül a társadalomról. Egy bosszúállásra képtelen lélek bosszúja a Karnevál. Csupa konkrétumból szerkesztett absztrakt. Valóság-montázsok abszurd sokasága, vakító élességű részletrajzok monotóniája. A „valóság" kompromittálása önmaga által. De ezt meg kellett tudni csinálni. Realizálni kellett tudni. És az absztrakt gondolat, az esszéstílus mestere képes volt erre a mikrorealizmusra. A tudatalatti csodája. Ebben áll a Karnevál művészi jelentősége, kétségtelenül lenyűgöző varázsa. Valóban a lux a non lucendo miraculuma. A szellem diadala az anyag, a jellemé a sors felett. Mint minden vérbeli művészeti alkotás. A Karnevál alakjaiban nem kering vér, de annál inkább az kering az egész műben, az egy lendületű alkotás eksztatikus lelkülete. Ennek a művészi alkotásnak az *egésze* egy tőle lényegidegent kísérel meg érzékeltetni; hogy megszűnt az Egész, amelyekből ezek a részletek értelmüket nyerhetnék. Innen az egészen az abszurd lehellete, jobban mondva az egész műben uralkodó abszurd-atmoszféra.

Korkritika és műfajkritika egyben. „Ez a vér és vicc kora." A próza a józanság műfaja. Ami itt történik, az nem lehet józanul megérteni. A prózát meg kell bolondítani. Nem elég itt a kritikai realizmus. Az egy velejéig hamis, de nagyon józan világ, a polgárság világának kritikája. Annak, amely józanságra van ítélve épp józanságánál fogva. Mert a puszta ész elválaszt – a szellem lenne az, ami összekötne. De az utilitarisztikus polgár-mentalitás épp ilyesmit nem ismer. Az övé a családi önzés, az egoizmus világa. A Karnevál-nak nem a legbravúrosabb, de a legfényesebb lapjai, amelyeken az író immár önfeledten saját esszéstílusában szólal meg alakjain keresztül, s leleplezi ennek a világnak a „jóemberét" és „vallásosságát". A mintapolgárt, akinek kifogástalansága önző óvatosság s a vallást, amely zárt klikk-ként az isteni egység tényétől elkülönítő. „Mivel emberi közösség nincs, minden ember saját monotóniájába lárvaként lép és létmentesen bezárva fut a másikkal paralel... A másikkal sohasem találkozhat. Kénytelen önmagát is paralelisztikusan (monomániáját megduplázva)

önmagát párhuzamosan futni és... önmaga tükrével találkozni." – Az önsorsát előbb objektivált külső nézőként, majd ugyancsak kívülálló objektív kritikusként elbeszélő – narrátor és főhős egyszemélyben! – Bormesternek önmagát megduplázva hatványra kell emelnie.

Ezek a kettőzések, én, sors, arc, név és személy, ezek adják ennek a regényszerkezetnek a terét. Csak belső tere van tulajdonképpen. Belső ideje pedig egyáltalán nincs. Az absztraktra jellemzően az időbeliség ki van küszöbölve belőle. A cselekmények zárt mozaikkockákon belül peregnek le. Jelez ugyan a történelmi időszakaszokat, azok azonban nagyonis egyarcúak. A második kötetben szerepel ugyan némi időbeliséggel együtt bizonyos térbeliség, de csak mint „Dél" és „Észak", arculatként, a sorskatalógusban. De ha nincs is történeti ideje, sőt tulajdonképpen geográfiai tere sem, belső terét sztereoszerűen biztosítják alakjai sokarcúságukkal, maga az, hogy az író énje is megkettőződik; a fiktív narrátora pedig egyben főhős is, aki hozzá még a mű második részében mint főhős is megkettőződik. Ez, az én-hasadás, tudathasadás, Hamvas szerint, magának a kornak is szimptomatikus kulcsjelensége, kulcsproblémája. Ezért lehet döntő szerkezeti tényező magában a regényben. Az „egész" annyiban is széttört, hogy a modern ember szkizotim módon sokarcú? De pusztán szkizotim módon? Nem csupán differenciáltan. Mintha ebben a regény ha dönt is, maga az író, a kitűnő kultúrfilozófus, a fejlődéslélektan beavatott ismerője, nem tudna ilyen egyértelműen dönteni. Legalábbis erre vall, amikor ezt írja, ezt mondatja egyik alteregójával; „Ó, igen, a bambaság, a hipokrízis, amit olyan könnyen lehetett kormányozni, mert semleges volt, végérvényesen megszűnt... Egyelőre pedig, úgy látszik, olyan politikai módszert kidolgozni, amely a dupla tudatot felszámolja, teljesen lehetetlen. Az állam reménytelen helyzetben van." – A megoldás talán mégis az lenne, nem felszámolni a differenciáltságot és visszaállítani a bambaság szimplicitását – hanem alkalmazkodni a differenciáltsághoz, nem felszámolni, de számolni tudni vele. Mint minden vérbeli művészi alkotás – mert minden látszat, minden látszólagos egyenetlensége, homályossága ellenére – vagy éppen ezért? – a Karnevál az, s nem elvont spekuláció illusztratív terméke – nem kíván receptszerű tételes megoldásokkal szolgálni. Első sorban elgondolkoztató, evokatív, provokatív mű. Sőt tovább megyek; mint minden igazi, vérbeli, mélytudat sugallta művészi alkotás talán még írója tudatos terve ellenében is az. Többet, mást is jelent, mint amit ő eleve mondani szándékozott. Ezzel számolni kell. Nem mi írjuk a művet, hanem az ír bennünket. Én legalább úgy érzem, a műben egész más Hamvas Bélával találkoztam, mint akit pedig olyan közelről s olyan jól ismerni véltem. A nagyvonalú, felhőkben járó, elvont gondolkodó káprázatos mikrorealistának bizonyult. A szelíd lélek a kicsinyesség vitriolos kíméletlenségű karikaturistájának. Mintha az optimista filozófus, eszszéíró hite megrendült volna, ha nem is önmagában, de a világban. A regényíró Hamvas kénytelen lépten-nyomon gyógyírért az esszéíró Hamvashoz folyamodni, menekülni. De mintha gyógyírért hiába. Mintha ő is inkább csak diagnózissal tudna szolgálni, semmint terápiával. A „ne ítélj, hogy ne ítéltessél" hirdetője regényének minden sora – ítélet. Vagy ha alakjai nem urai sorsuknak, akkor nem is felelősek érte? S ha ők nem – hát akkor ki?

Mintha a regény épp ezzel a felelettel maradna adós. S rá kell jönnünk, hogy miért. Mert hiányzik belőle teljesen – a társadalom. Alakjai légüres közegben mozognak, üres térben. Viszonyulnak egymáshoz, de látni tulajdonképpen nem képesek meglátni egymást, képtelenek a beleérzésre. Ez fejeződik ki a mű anyagának atomizáltságában; a sorsok elszigeteltsége, amely így vak sorsként működik. Az alakoknak nincs hátterük s így plasztikájuk. Magukra maradtak egy teretlen térben. Egysíkúak. Karikatúrák. Tipikus átmeneti kor regénye a Karnevál. Mikor a régi már felbomlott és nem született meg az új. Nem valószínű, hogy az író így, tudatosan, ezt akarta volna kifejezni. De a mű megérezte és ki is fejezte. (*Magvető Kiadó*)

Hampel Károly, Bp. X.Százados-u.27.

Adressenverzeichniss der ungarischen Medailleure

Stampel Károly

Von 1915–1920 Schüler der Kunstgewerbeschule als Kleinplastiker in Budapest, ist weiteres über seinen Lebenslauf nicht bekannt.

Éremkép plakett

Ht. P. magyarem 245 l.

Hadsereg.

Dragonyos.

A balra fordult lovon ülő
nes kardot tart. Felirata fölül

Dragoner Regiment

ez után jobbra: Der Stab liegt
a kép alatt négy sorban:
Entstand 1725 unter Kaiser
de. Der starb (+) 1732 - Fü
1758 - Fürst v. Löwenstein >
D'Arberg+1789 - Herzog D'U
jelzése a fölső sarkokban 82. é

Szines rm., mér. a rl. 15

Hampel Károly

Fejfadísz, prima gyöngyfaragvány Tóth Gyula tervei után, vcpr

Csíkmisk. 1945/16.

63. l.

Bécs.

A középtérben jobbra a
köti le figyelmünket a szent Ist
holddal; körülötte keresztény
egymással. Az előtérben a viask
alakja válik ki. Felirata fölül

WIEN.

Rm., mér. a vk. 10.7: 1

140-95

Hampel Károly

Kisplasztikus

1915–20

Szinnyei 1930, 83. l.

731 Ádám, Adam.

Lóval álló fölnyergelt ló.

Rk.

K. 1:50.

140 × 115 mm.

Hampel Károly sírja

1896 Bp

Gp Fiúk (1915) 1920 – Talánál
1927-től önállóan

Síremlékek

1928 munki
1930 dunavecsei
1942 tubakbai
} hősi emlékmű

Bp-től vegyesben: Start, az élet finisében
Prohászka Károly képmása,
1942. Honvéd Rein. Tábir. Nádas bevonulva Rómába
1951 jún. Hampel sírjánál
Mint Tanulóvárosi dan mesterre
1952 3 dombormű

2. világháború, orosz katonatiszt. ott: Sztálin
fej, Kutuzov marsall mellszobor, Gorkij
portré, Alla Tarasszova mindhárom dombormű
1947. hara – Több pályázaton elismert
1952. TAO. Tárlat

Hampel Károly

Lepkék. Lepkeszárnyak
1931 Tav. Tárl. 198. Tanulmány
1931/32. Téli Kiáll. 137 Evaretina
1932 Tav. Tárl. 248 Gráber Vera arck
S

1937 Téli Evaretina 1 S

1941 uo. " "

1944 Tav. Arcképek Márai Sándor 1 S

Tav. Tárl. 1952 Vég-jun (Lepke)

Hernyó
Stúdium 1 S

MDK

Hempel Károly, szobrászm.

Önarcmás. Gipsz.

Műcs.-OMKT 1931-32.évi téli kiáll. dec.2o.-jan.17. Kat.
11.1.

Hampel Károly MDK

Barátom képmása, gipsz

Mücsarnok 1916-17 téli tárlat

MDK

Hampel Károly, zobrák.

Hunyadi Gipsz.
Startual . "

Műcs. - Tav. kárl. a Műcs. - ban. Sósk tere.
1952 máj. 10 - jún. 4. Jegyz. 14. l.

Hampel, MDK

A Műcsarnok őszi tárlatának legnagyobb érdek lődésre számottartó része a Prohászka-emlékmü pályázatok kiállitása.

Az arckifejezésnek, a finom rajzu fejnek a megoldását a Hampel-féle pályamunkán találjuk meg leginkább.

Rozványi Vilmos: Az Őszi Tárlat.
Képes Krónika. 1929. 42.sz. 18-19.l.

Hampel Károly MDK

Önarcmás, gipsz

Mücsarnok 1937 Téli kiállitás

Hampel Károly

MDK

Az ifju Mátyás király, gipsz

Műcsarnok 1944. márc.-ápr.
Tavaszi tárlat

HAMPEL KÁROLY

Önarcmás. Gipsz.

Téli kiállitás képes tárgymutatója. Műcsarnok 1937.

Hampel Károly
Portré. Gräbe Vera, gipsz

Tavaszi Tárlat. Műcsarnok, 1932. április, 16 l.

I. Ulászló-kódex). XVI. sz. 248b lap.

II

II 1a

366

Hampel Károly MDK

Ömarcmás, gipsz

Műcsarnok 1941 Arcképkiállítás

Hampel Károly.

Részt vett az Ady Endre-
ünnepélyen pályázaton.

Nemzeti Ujság, 1924. febr. 9.

Stampel Károly.

Ős Ady Endre-fényképének el-
készítésének pályázatán vett
vesz.

Magyarád, 1928. febr. 9.

Hampel Károly rovása

kerget a műsorok
téli tárlatok

Magyarság 1937 I. 23

Hampel Károly

MDK

Hunyadi, gipsz

Startnál, gipsz

Műcsarnok 1952 Tavaszi Tárlat

Hampel Károly MDK

Az ifju Mátyás király, gipsz

Mücsarnok 1944 Tavaszi tárlat

Stampel Károly

részvett az 1950-ös J.V. Sztálin
békeversenyben.

Gádor E.: Budapest zöldjei,
Budapest, 1955. 42 l.

Hampel Károly

Részt vett a Przemysl védelménél hősi halált halt magyar katonák emlékére kitűzött emlékmű pályázaton

P.H.93e.III.7.

Hampel Károly

Prohászka szobor terepalpázatán részt vett.

PH. 929. X. 3.

Klampel Károly.

a Műcsarnokban rendezett ösz-
szemlékpályázat bemutatójára
pályaműve tárgyal.

a Reggel, 1924. febr. 13.

ll. D. K.

HAMPEL Károly szobrászat

Finis

Prohászka

Slant

A ll. N. Galéria állagjegyzéke I/a. 1

Bp. 1959. 154 l.

Hampel Károly [illegible]

Tanulmányfej, gipsz

Műcsarnok 1934 tavaszi kiállítás

Hampel Károly

Portré, Gräber Vera, gipsz

Műcsarnok 1932 tavaszi kiállítás

Hampel Károly

Önarcmás, gipsz

Műcsarnok 1931/32 téli kiállítás

MDK

Hampel Károly

részt vett az alábbi pályázaton

Kik pályáztak az Ady-siremlékre? Képzőművészet 1928. 7. sz. 64.l.

Hampel Károly.

szobrászművész

Az új Kossuth-szobor pályázatára
beküldötte pályaművét.

Magyar Nemzet, 1951. Okt. 18.

Hampel Károly

szobrászművész

A Hunyadi János lovasszobor pályázaton részt vesz pályaművével.

Magyar Nemzet, 1957. Okt. 6.

HAMPEL KÁROLY, éremművész

Gaty-Goldmann Fülöp 1921-ben az általa elérhető összes magy.szobrasz-éremművésztől megrendelte önarcképüket 100+100 mm.plakettben.-A gyűjt.a MNM.-ban van. 116.drb.
A sorozathoz tartozó önarcképplakettek:
HAMPEL KÁROLY.-Felirat: HAMPEL KÁROLY.-MNM.-100+100 mm.
Leírás: HP..267..- 31.old

GOSZTONYI J.JÓSI: Magyar szobrászok és éremművészek önarcképplakettjei 74.old

AZ ÉREM. XXXII.évf. 1975-1. Bp. 1975

Flamrál

puskamüves Tata

Pisztoly, gyutacsos,
kétcsövű

MNM. Fegyvertár

1223. leltsz.

Hamrák, ép. mester MDK

aliter Tatter György/?/

szepesolaszi-i származású. 1603-ban polgárjogot nyert. Ez évben meg is házasodik.

Kelény Lajos: Kassai építőmesterek. Renaissance korszak. MMKE Közl. 1904 évf. 30.l.

28 kötet, III. fürét

HAMUÉGETŐ ISTVÁN, gombkötőinas

36.-Koriári József,kőszegi gombkötőme ter.János fia. Szül.Kőszeg,1717.-Mester,1739.Meghalt,1762.-Szerződtetett inasai:Léder József,1739.okt.5.-1743,júl.15.-Hamuégető István/Aschenprenner/,1743.jún.16.-1738.má 28.- 403.old

SZOVÉNYI ISTVÁN: Kőszegi gombkötőmesterek és műhelyek a céh keletkezésétől megszűnéséig 395.old

SAVARIA, A Vas Megyei Múzeumok Értesitője, 5-6. 1971-72. Szombathely, 1975

HAMUÉGETŐ /Aschenpre nner /ISTVAN, gombkötőmester

.-Hamuégető /Aschenprenner/István ismertelen származású.
riari józsef műhelyében tanult.és szabadult fel 1748.
j.28.-Polgá- lett 1771.jan.29.mester lett 1781.jan.7.
i on-ára az 179?-es években holt meg. 406.old

SZOVÉNYI ISTVÁN: Kőszegi gombkötőmesterek és műhelyek
a céh keletkezésétől megszűnésáig 395.old

SAVARIA, A Vas Megyei Múzeumok Értesítője, 5-6.
1971-7.. Szombathely, 1975

Hamvas Béla

1946-ban nézt nett az
Europai Iskola első kiállitásán.
Dévényi Iván cikke

Vigilia 73/12 853.o.

Hanwas Béla

Méltatás.

Bakos Katalin: Molnár Sándor
Művészet, 1981. április - 14. lap.

Hamvas Béla

Hortobágy. Emlék
kiállítása Ébendain
a Pincegalériában

Mogyorósbánya 1985. X. 18.

Hamvas Béla

Korbotbágyi Endre kiállítása
a Ziehy-kastélyban

Magyar Nemzet 1985. X. 18.

Hamvas Gábor

és Tersán restaurátortól a nevét rk. temp-
lom Dorfmeister Istvántól származó
felkérést.

Dercsényi Dezső, Entz Géza, Hevesy Pál,
Mérey Ferenc: Magyar művészlexikon
1969- fo. Budapest 1972

4257

Slomvas Gábor

és Bosond Károly restaurálták

Pázmándy József vezetése mellett a pécsi pk. templom Maulbertsch F. J. alkotta freskókat

Dercsényi Dezső, Entz Géza, Slomvasy

Pál, Mezényi Ferenc: Magyar műemlékvédelem V (1967-68) Budapest, 1970. 384 l.

Hamvas Magda

keramikus

Mül. Verpreni

László

Bozdogfalvi

406. h.

Barbara Záróló helyke, aranyozott ezüst, zöld zománccal. A Zeppert-tervezte Simor-kehely utánzata

+1938 Jun. 7.

HAMVAS *Magda*, kerámikus. Veszprém 1894 nov. 28. Budapesten és Németországban folytatott kerámiai tanulmányokat. A régi olasz kerámia tanulmányozása végett Nápolyban és Firenzében is megfordult. Ferrara-majolika modorban készült vázáiból 1924. a Nemzeti Szalónban gyüjt. kiállítást rendezett.

1926— Trust 1931 dec és 1932

K. G. I 44a l.

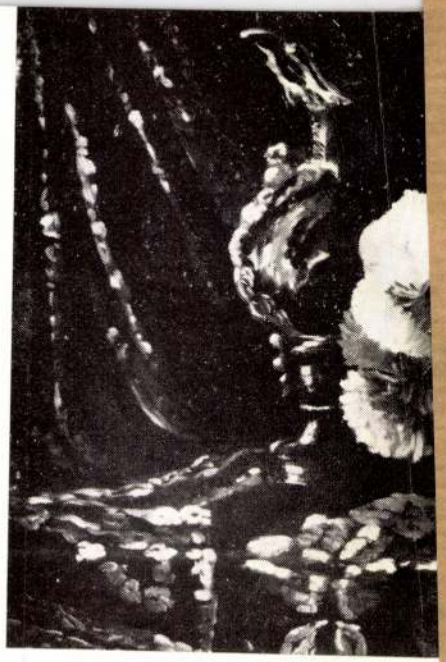
1925 Frankfurti Kunstmesse

Hirten. — 1844: III. 21. *J. Bloemen Orizzonte:* Landschaft. — 1865, 1866, 1867, 1869: VIII. 11. *F. van Bloemen Orizzonte:* Tájkép.

b) Az Orsz. Képtárban. 1871: VIII. 11. *F. van Bloemen Orizzonte:* Tájkép. — 1873: VIII. 5. *J. Fr. van Bloemen Orizzonte:* Landschaft. — 1876, 1878, 1879: XIII. 466. *J. Fr. Bloemen Orizzonte:* Tájkép. — 1881: 516. *P. van Bloemen Orizzonte:* Folyó partja. — 1888: XXI. 723. *J. Fr. van Bloemen Orizzonte:* Major a víz partján. — 1896, 1897: XXI. 723. *J. Fr. van Bloemen Orizzonte:* Város a folyó partján. — 1897: XXI. 723. *J. Fr. van Bloemen Orizzonte:* Stadt am Flussufer. — 1898: XXI. 723. *J. Fr. van Bloemen Orizzonte:* Ville près d'un fleuve. — 1901, 1904: XXI. 723. *J. Fr. van Bloemen Orizzonte:* Város a folyó partján.

HAMVAS MAGDA *kerámiái*

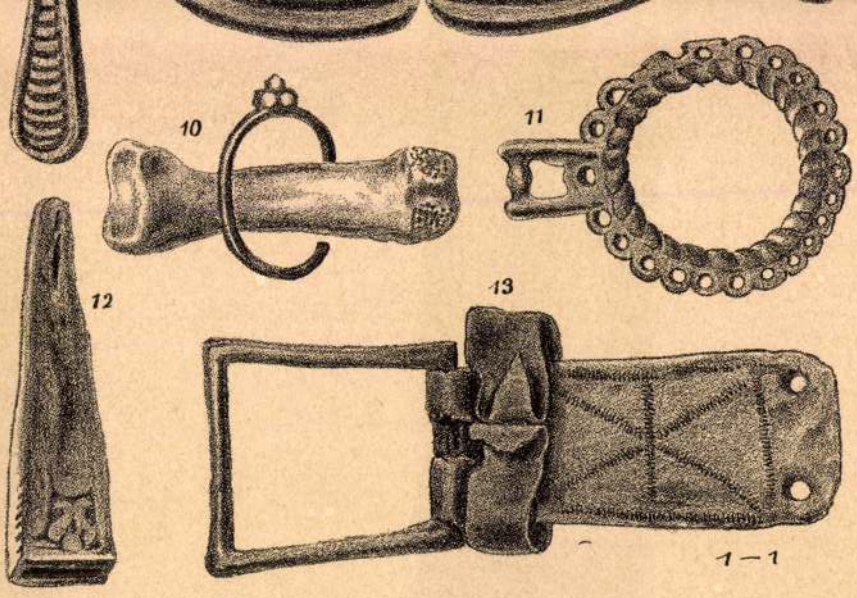

H. SCHUSCHNY

Hamvas Magda †

HAMVAS MAGDA kerámikus iparművésznő, társulatunk régi, buzgó tagja tragikus körülmények közepette elhunyt. Nagy és igaz részvéttel gyászoljuk meg őt, aki társulatunk életében tevékeny részt vett s kiállításainkról sohasem hiányzott. A Jó Isten adja meg neki az örök békességet munkás élete befejeztével.

MAGYAR IPARMŰVÉSZET
1938. 116. l.

ORDASI LELET.

Lásd 336—40. lapon.

Hamvas Magda

laid

Lamaszpiaralm

II. 525.1.

DR LUX KÁLMÁN ÉPÍTÉSZ
MŰEGYETEMI MAGÁNTANÁR
BUDAPEST, X., SZABÓKY-UTCA 40. SZ.
TELEFON: 37-8-83

A Műemlékek Országos Bizottságának

Budapest

VI Városház u. 4-6.

Hamvas Magda

Keramikus

l.

MAGYAR IPARMŰVESZET

1937. 21. l.

z á g o s T a n á c s a.

---

or u.13./

tárak Országos Tanácsa Népkönyv-

ak most megjelent második pót-

a Muzeumok és Könyvtárak Orsz.

megküldeni.

Kiváló tisztelettel

er hó 16-án

elnök.

1938 jun 9

MAGYARORSZÁG

Holtan találták lakásán Hamvas Magda iparművésznőt

Ma délben Kmetty ucca 20. számú házban lévő lakásán holtan találták Hamvas Magda 46 éves ismert iparművésznőt.

A déli órákban *Hamvas* Magda Elza nevű nővére fedezte fel a halálesetet. Mint mindennap, ma is látogatóba jött az ismert iparművésznőhöz, hogy rendbehozza háztartását és elintézze az üzleti ügyeket.

Megdöbbenve vette észre, hogy *nővére eszméletlenül fekszik a manzardlakásban.* Kihívták a mentőket. Megállapították, hogy *az iparművésznő valószínűleg már tegnap este meghalt.* Rendőri bizottság szállt ki a Kmetty uccai házba, tisztiorvos vizsgálja meg a holttestet és ezután döntenek arról, hogy *szükség van-e a boncolásra.*

Mindenki *értetlenül áll az iparművésznő hirtelen halála előtt.* Semmiféle jel nem mutatott arra, hogy *Hamvas* Magda, aki egyébként meglehetős rossz viszonyok között éli, *öngyilkossági gondolatokkal foglalkozott volna.*

Tegnap este látták utoljára, a szemben lévő asztalosnál volt, arra kérte, látogassa meg a mai nap folyamán, mert valamit szeretne rendelni.

Hamvas Magda jólismert iparművésznő volt. Neve ott szerepelt minden kiállításon. Főleg porcellánfestésekkel foglalkozott, de az utóbbi időben áttért a kerámiára is. Az iparművészeti társulatban nagy megdöbbenéssel értesültek a halálhírről.

— Az utóbbi időben nagyon jól ment Hamvas Magda műterme — mondották. — A Nemzetközi Vásáron is kiállított és nagyon sok finom munkáját adta el. Mindig nagyon vidám volt, senki soha nem hallotta panaszkodni, senki sem tudott arról, hogy valami baja lett volna.

Ketten látták a bujkáló foktői rémet

Két irányban folyik a csendőrségi nyomozás

Kalocsa, június 8.

(A Magyarország tudósítójának telefonjelentése.) Kedd dél óta *nem eszik a Való házaspár, Való* István, a foktői rém szülei. *Mindketten éhségsztrájkot tartanak.*

A csendőrségi nyomozás egyik része odairányul, hogy *összeállítsák az öreg Való Lajos bűnlajstromát.* Azt már megállapították, hogy *Való* Lajos *fiával együtt résztvett a községben történt sorozatos betörésekben, sőt néhány évvel ezelőtt emberölést is elkövetett.* Agyonütött aratás után egy községi polgárt. Ekkor el is ítélték, körülbelül *másfél évvel ezelőtt szabadult és ettől az időtől kezdve folytatta betöréseit.*

Vitéz Kazy Antal temetése

A *Magyarország* beszámolt arról a könnybombás razziáról, amelyet Foktőn tartottak a rém után. A razzia idején kísérték utolsó útjára a gyilkosságsorozat *hősi halottját, vitéz Kazy Antal 26 éves csendőrt Prónayfalván.* A temetésre a kis faluba az ország különböző részéből érkeztek csendőrküldöttségek. Körülbelül *száz főnyi csendőrcsapat* gyült össze koszorúval és virággal. Elküldték *kiküldötteiket a kalocsai, pécsi, szekszárdi, kecskeméti, kiskunhalasi csendőrörsök, ott volt Terey László csendőrezredes, a pécsi csendőrkerület parancsnoka, Huba Ferenc csendőralezredes, a kiskunhalasi csendőrlovasosztály parancsnoka, Bajor Kálmán őrnagy, a kecskeméti osztály parancsnoka, Kiskunhalasról Boda József főhadnagy jött el.*

Kivonult a Hősök Szobrához egész Prónayfalva lakossága, de rengetegen jöttek el Soltvadkertről is. A búcsúztatóbeszédek meghatott, lelkes szavakkal méltatták vitéz *Kazy* Antal csendőr *hőstettét.* Mindenki sírt, amikor a falu öreg plébánosa búcsúzott a nyitott sírnál a fiatal csendőrtől. A holttest beszentelése után megindult a menet a prónayfalvai temető felé. A menet élén a csendőrség *hatvan főből álló díszszakasza* haladt. Délután 4 óra volt, amikor elföldelték a hősi halált halt csendőr földi tetemét.

Két fontos bejelentés

Ugyanakkor Foktőn *tovább folyt a könnybombás razzia,* amely kedden este ½9 órakor ért végett, újra eredménytelenül: *a gyilkost nem találták.* A csendőrök éjszakára megszállták az egész községet. Szerda délelőtt megszólalt a kisbíró dobja Foktőn, Uszódon és a környékező falvakban, üzenték, hogy *vigyázzon mindenki, mert bűnpártolást követ el az, aki a gyilkost rejtegeti.* A vérdíjat, amelyet a gyilkos nyomravezetőjének jutalmazására tűztek ki, *többszáz pengőre* felemelték. Szerdán hajnalban kétszázötven nyomozócsendőr körvadászszerűen haladt előre, átkutatták a vidéket.

Szerda délben váratlanul *két ágra* szakadt a csendőri nyomozás munkája. A Kalocsán állomásozó 250 főnyi csendőrséget éppen ezért megerősítették. Újabb szakasz csendőr ment ki a nagyközségbe, mert *két olyan bejelentés érkezett, amelyek alapján talán sikerül elfogni a közeli órákban az ötszörös rablógyilkost.*

A Meszeserdő környékének egyik tanyájáról jelentkezett egy béres a községházán. Azonnal a csendőrtisztek elé vezették és itt elmondotta, hogy *hajnal felé a tanyájuk mellett egy födetlen fejű embert látott elsurranni.* A béresnek, aki régtől fogva ismeri *Való* Istvánt, az volt az érzése, hogy a gyilkos menekült el a tanya alatt. A személyleírás, amit adott, pontosan egyezik a rablógyilkos külsejével.

Alig hogy kihallgatták ezt a fiatalembert, jelentkezett egy gyerek is és *ő is hasonló adatokat mondott el a csendőröknek.*

A másik bejelentés *Baja környékéről érkezett Foktőre.* A bajai csendőrségen jelentették, hogy a *gemencei* határban látták a gyilkost. *Bajor* csendőrőrnagy azonnal teherautókat hozatott Foktőre és *90 csendőrt küldött a gemencei határba, hogy zárják körül az egész környéket, vonjanak kordont, gyűrűként fogják körül a határt, kutassanak át minden bokrot, cserjét, hogy a gyilkos ne tudjon elmenekülni.*

Mialatt a csendőrök Bajára indultak, a készültség másik része a Meszeserdő környékén nyomoz, hogy a Foktőre érkezett bejelentés adatait ellenőrizze.

Foktő polgársága még mindig lázban, izgalomban ég. Valóék tanyáját, amely a Meszeserdő felé vezető úton van és amelyet már 15 éve Rémtanyának neveznek, messziről elkerülik az emberek. Az 50 cseresznyefából álló liget közepén a kunyhó azért kapta ezt a nevet, mert az emberek az elmult évek alatt valóságos rémmeséket beszéltek arról, hogy *milyen élet folyt nyaranként a kunyhóban. Való* Lajos és fia, *Való* István ütötték, verték Valónét. Sokszor látták, hogy *a fiú hajánál fogva rángatta az anyját, földhöz verte, megrúgdosta.* Ha étkeztek, Valónét nem engedték az asztalukhoz ülni, a küszöbön kapott csak helyet.

Mert Valóné Kalocsára ment

A Rémtanyából ment *Valóné* hétről-hétre a paksi vásárra, hogy áruba bocsássa azokat a holmikat, amelyeket férje, majd amikor felcseperedett, fia is *lopkodott a faluban és környékén.* A csendőrök megállapították, hogy *véletlen folytán derültek ki pünkösd előtti szombaton a betörés- és lopássorozatok,* mert véletlen volt az, hogy *Való* Lajosné Kalocsára szekerezett, hogy piacra vigye azt az *öt tyúkot,* amelyet *Való* Pista lopott *Boldizsár* Zsófia asszonytól. Eleinte az volt a terv, hogy a *paksi vásárra mennek, ott senki sem gyanakodott volna, mint ahogy nem is gyanakodott a multban sem senki arra, hogy Valóné lopott holmit árul.*

Szombaton hajnalban *óriási vihar* dühöngött a Dunán, sem tutajos, sem csónakos nem merészkedett a hullámzó vízbe, ezért az öreg *Való* Lajos azt tanácsolta feleségének, hogy *menjen be Kalocsára és ott adja el a tyúkokat.* Ezért ismerte fel a károsult asszony a lopott tyúkokat, ami azután megindította a bűntény-lavinát.

226 embert felvett, 85-öt elbocsát a Beszkár

Szendy Károly polgármestert városházi hivatalában ma délben nagyobb küldöttség kereste fel. *A küldöttség tagjai Beszkár-alkalmazottak voltak, kocsivezetők és kalauzok, akiknek most a Beszkár felmondott* és akiket *június 18-án* állásukból elbocsátanak. *Nyolcvanöt alkalmazottjának* mondott fel a Beszkár és a küldöttség tagjai elpanaszolták a polgármesternek, hogy ugyanakkor olyanokat, akiket az eucharisztikus kongresszusra való tekintettel vettek fel a Beszkárhoz, *nem bocsátottak el.*

A *Magyarország* munkatársa beszélt dr. *Perczel* Györggyel, a *Beszkár vezérigazgatójával,* aki a következőket mondotta az elbocsátásokról:

— Az eucharisztikus kongresszusra való tekintettel *226-tal szaporítottuk a Beszkár-alkalmazottak számát.* Most, hogy a kongresszus véget ért, természetesen *ismét csökkenteni kell* az alkalmazotti létszámot. *Mégsem küldtünk el 226 embert, csak 85-nek mondtunk fel,* akiket semmiképpen sem tudunk foglalkoztatni. *A felmondásnál a szolgálati viselkedés volt az irányadó.* A *legrosszabbul minősítetteket,* azokat, akiket többször *rendbüntetéssel* kellett sujtani és akiket *magaviseletük* amúgy sem kvalifikál arra, hogy valaha véglegesítsük őket, bocsátottuk el. Ezeknek is azonban szociális szempontból *figyelembe vettük a családi állapotot.*

— A családos, rosszul minősített alkalmazottaknál *enyhébb mértéket* alkalmaztunk.

A Beszkár vezérigazgatójának e nyilatkozatából kiderül, hogy a Beszkár vezetőségét az elbocsátások alkalmával *kizárólag a vállalat érdeke vezette* és a szociális szempontokat is teljes egészében figyelembe vette. *Szendy* polgármester ezért kijelentette a küldöttség tagjainak, hogy *az elbocsátó rendelkezésen változtatni nem áll módjában.* A Beszkár alkalmazottainak száma végeredményben *emelkedett.* Érdekes, hogy az elbocsátott Beszkár-alkalmazottak *egy szélsőjobboldali párt támogatását próbálták igénybe venni,* hogy a főváros vezetősége hatálytalanítsa a felmondást.

Felelős szerkesztő:
Dr. MIHÁLYFI ERNŐ
Felelős kiadó: SÜMEGI VILMOS

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
VII. kerület, Rákóczi út 54. szám

Jegypénztár, hirdetési-, előfizetési-, utazási- és könyvosztály: VII. kerület, Erzsébet körút 18—20

KIADJA A MAGYARORSZÁG NAPILAP R.-T.

Kéziratot nem őrzünk meg és nem adunk vissza

Az Athenaeum irodalmi és nyomdai részvénytársulat nyomása. Felelős nyomdavezető: Kárpáti Antal.

Szigorú intézkedés készül a vendéglátó szobák tisztasága érdekében

Az Országos Magyar Idegenforgalmi Hivatal a multak tapasztalatai alapján szigorúan ellenőrzi a szállodák és egyéb vendéglátó helyek *tisztaságát*. Hasztalan fejtettek ki ugyanis a multban a magyar idegenforgalmi szervek minden lehető erőfeszítést az iránt, hogy Budapest és Magyarország idegenforgalma növekedjék, egy-egy külföldi csoport vagy magánturisták kellemetlen tapasztalatai csaknem kivédhetetlen ellenpropagandát jelentettek. Az Idegenforgalmi Hivatal két év óta állandóan ellenőrzi a szállodák, penziók tisztaságát és ahol kifogásolni valót talál, ott nagy erélyel lép fel.

Két év óta alig esett komoly kifogás a külföldi vendégek részéről a budapesti ellátást illetően. Annál kellemetlenebbül hatott az az eset, mely az eucharisztikus kongresszus alatt *11 belga utassal történt*. A belgák, akik autóikon érkeztek Budapestre, egy penzióban kaptak lakást. Az első éjszaka után azonban *felkerekedtek és itthagyták Budapestet*, noha hosszabb időt szándékoztak a fővárosban tölteni. Elutazásuk előtt azonban panaszt tettek, hogy a penzióban, ahol megszálltak, poloskás szobákat kaptak.

Az Országos Magyar Idegenforgalmi Hivatal a panasz megvizsgálására kiküldte két tisztviselőjét a szóbanforgó penzióba. Itt a tulajdonos méltatlankodva *tiltakozott a vád ellen*, kijelentette, hogy az ő szobái garantáltan tiszták. Az egyik tisztviselő személyesen akart meggyőződni az igazságról. Ezért bement a egyik szobába, felállott egy székre és kissé felfeszítette a tapétát leszorító keskeny aranylécet, hogy ellenőrizze a szoba tisztaságát. Nos, a léc alatt bizony voltak poloskák. Egy poloskát gondosan papírba zárva és a papírt lepecsételve távozott a szemléről és tette meg jelentését az Országos Magyar Idegenforgalmi Hivatalnál a lesujtó tapasztalatról.

A letagadhatatlan bizonyítékok súlya alatt az Idegenforgalmi Hivatal *a legszigorúbb eljárást indította meg* a penzió tulajdonosa ellen, mert nem hajlandó tűrni, hogy azt a fáradságos propagandát, amelyet a magyar idegenforgalom érdekében a külföldön folytatnak, ilyen esetekkel veszélyeztessék. Az OMIH előterjesztést szándékozik tenni a belügyminisztériumhoz, hogy *hasonló esetben vonják meg az iparengedélyt a penzióktól vagy szállodáktól.*

7.4 százalékot kaphatnának a Földhitelbank hitelezői

A felszámoló Földhitelbank ma tartotta meg közgyűlését. 1930. óta minden évben összegyűlnek az intézet részvényesei és betétesei és eddig rendszerint elégedetlen felszólalások hangzottak el. Az idei közgyűlésen *elmaradtak az ellenzéki felszólalások*, úgylátszik, az érdekeltek is belátták hogy a nehéz értékesítési viszonyok miatt senkit sem lehet felelőssé tenni.

Az évi jelentés megemlékezik arról, hogy *a Földhitelbank hitelezői hozzájuthatnának követelésük 7.4 százalékához, ha minden értéket el lehetne adni.* Sajnos azonban, *az értékesítés nehézségbe ütközik* és így még ezt a kvótát sem lehet biztosra venni. Még nehezebb helyzetbe kerültek azok a hitelezők, *akik a nem előnyös kielégítésre jogosultak* között szerepelnek: *ezek számára semmi kilátás sincs, hogy valami értékhez hozzájuthassanak.*

Maga a PK is kénytelen újabb áldozatot hozni, felszámolási költség címén *293.470 pengőt követel a tőmegtől, de erre a követelésre sincs fedezet.* A rövid lefolyású közgyűlésre 12 részvényes 73.050 részvényt helyezett letétbe.

Tengeribehozatal híre letörte a túlzott áremelkedéseket

Tegnap 17 pengőt fizettek budapesti paritásban a tengeriért, a júliusi tengeri is 16 pengő fölé emelkedett. Állítólag a hizlaldák vásárolják ilyen magas áron, viszont gazdakörökben nagy meglepetést keltett a tengeri ilyen arányú kiugrása. Vannak olyanok, akik indokolatlanul magasnak tartják a tengeri árát és ez a magas ár komoly károkat okozhat a sertéshizlalás terén. Viszont a gabonatőzsde kizárólag a hizlaldák élénk keresletével magyarázza ezeket a feltűnő árjavulásokat.

Ma erősen kiélesedett a gabonatőzsdén az ellentét a tengeri körül, a készárupiacon és a határidőpiacon egyformán 40 fillérrel magasabb árat kértek a tengeriért és eleinte a 40 filléres különbözetet meg is fizették. De a hosszhangulat nem tartott soká, hirtelen híre terjedt annak, hogy felsőbb helyen nem tűrik a túlzott tengeriárakat és megengedik a külföldi behozatalt.

Általában kevés hitelre talált az a hír, hogy tengeriimportra lehet számitani, hiszen a behozatal esetleg valutaáldozattal járna. Végül is a tőzsdén győzött a fegyelmezettség és a mai túlzott árkilengéseket sikerült eltüntetni: a 40 filléres árnyereség a határidős piacon elenyészett. Továbbra is feszült érdeklődés kíséri a tengeri áralakulását.

GAZDASÁGI JELENTÉSEK, PIACOK, VÁSÁROK

Nagy árhullámzás a tengeri piacán

A határidőüzleti forgalomban *ellanyhult az irányzat*, bár különösen a megnyitáskor és ezt követőleg a tőzsdeidő első felében *a tengeriüzlet rendkívül szilárdan alakult.* A tengerentúli gabonapiacok kedvező jelentései ösztönzően hatottak és ezt még fokozta az a körülmény, hogy a Zsiróban egyáltalán nem történt felmondás.

A *rozs* mindvégig *üzlettelenül tartott* volt, csak a végén lanyhult el és *esett öt fillérrel a tegnapi zárlat alá.*

A tengeri úgy júliusra, mint augusztusra *fokozatosan 40 fillérrel emelkedett*, később azonban ellanyhult az irányzata. Ezt a hangulatváltozást az a hír idézte elő, hogy az illetékes körök komolyan foglalkoznak *a tengeribehozatal kérdésével* és importtengerivel fogják a túlzott áremelkedést megakadályozni és a szükségletet kielégíteni.

Lemorzsolódott a tengeri 40 filléres árnyeresége és *júliusra változatlanul* a tegnapi árfolyamon, augusztusra *két fillér veszteséggel* zárult.

Rozs júniusra: 18.10, zárlat 18.00—18.10.

Tengeri júliusra: 16.53, 16.60, 16.20, zárlat 16.18—16.20, augusztusra: 16.40, 16.50, 16.12, zárlat 16.08—16.10.

A búza 35 fillérrel javult

A készárupiacon ugyancsak szilárd az irányzat, de a szilárdság csak egyes cikkekre terjed ki. Az üzleti forgalom jelentéktelen, úgyhogy az ármegállapítás nem is annyira a bejelentett kötések, mint inkább a hangulat alapján történik. *Búzából* összesen kettő és fél vagon eladását jelentették be, *35 fillérrel a tegnapi zárlat lett.* Ezt az újabb erős áremelkedést azzal okolják meg, hogy *változatlanul érezhető az áruhiány*, ezzel szemben a keresletet fokozatosan élénkül, mert *tegnap 200 vagon lisztet adtak el Olaszországba* és ezt a mennyiséget fedezni igyekeznek.

A *rozs* ára üzletlenség mellett *változatlan.*

A *takarmánypiacon* rendkívül szilárd a *zab*, 4½ vagónt adtak el belőle 40 fillérrel a tegnapi zárlat felett.

Ugyanilyen mértékben emelkedett a *tengeri*, amelynek áremelkedése a tőzsdeidő folyamán történt kötések alapján állapíttatott meg ugyan, de már a zárlatkor, de különösen a zárlat után *teljesen elveszett ez az árnyereség*, mert a készárupiacon is sikerült az import tengeri hírével ellanyhítani az irányzatot. Jellemző a tőzsde hangulatára, hogy bár nem tartják valószínűnek, hogy a Nemzeti Bank erre a célra devizát bocsát rendelkezésre, mégis számolnak az importnak valamilyen formában való megengedésével.

A korpa és a 8-as *takarmányliszt* ára változatlan. A *magpiac* üzlettelen, de irányzata tartott, az árak változatlanok, csak a *fehérbab árát* szállították le 25 fillérrel.

Búza: tiszavidéki, felsőtiszai, fejérmegyei, dunántúli, duna-tiszaközi 77 kg-os 24.65—25.05, 78 kg-os 24.95—25.35, 79 kg-os 25.20—25.35, 80 kg-os 25.35—25.65.

Rozs: pestvidéki 18.10—18.30, más származású 18.65—18.80.

Takarmányárpa: elsőrendű 17.00—17.30, középminőségű 16.50—16.80.

Zab: elsőrendű 17.25—17.40, középminőségű 17.00—17.25.

Tengeri: tiszántúli 17.10—17.40, egyéb áll. 17.00—17.30.

Őrlemények: korpa 15.00—15.10, 8-as liszt 18.25—18.75.

Búza: 150 mm felsőtiszai 80-as 25.65, 100 mm dunántúli m. sz. 81—82-es 25.80, 300 mm június 76-os 24.00, 300 mm június 76-os 24.10 budapesti paritásban.

Rozs: 150 mm dunántúli 19.45 érk. állomás.

Tengeri: 150 mm Szolnokon át 17.45, 150 mm Szolnokon át 17.45, 150 mm Szolnokon át 17.40, 150 mm 17.35 budapesti paritásban.

Zab: 300 mm minta szerint 17.00, 150 mm minta szerint 17.25 budapesti paritásban.

Biborbere: 300 mm július 20-ig 51.75 Dunántúl.

Magvak és hüvelyesek. Köles fehér 15.50—17.50, vörös 13.50—14.50, tökmag nagyszemű 29—31, kisszemű 24.50—25.25, kék mák 150—155, Viktória borsó 17—18, zöld expressz 19—21, fehérbab dunai 23—23.25, dunántúli 22—22.50, felsőmagyarországi 21—21.50, muharmag 18—19.

A budapesti lisztárjegyző-bizottság árjegyzései: Búzaliszt: dara 41.25—42.50, 0gg 40.75—41.75, 0g 40.75—41.75, 0f 40.75—41.75, 2gg 39.75—41.25, 2g 39.75—41.25, 2f 39.75—41.25, 4-es 39—39.75, 5-ös 37.75—38.50, 6-os 34—35.50, 7-es 23.75—25. Rozsliszt: 0-ás 34.50—35.50, 01-es 32.25—33.50, 1-es 27.50—20.50, 2-es 23—24.

A mai zürichi árfolyamok

Zürich, június 8. *(Záróárfolyamok.)* Párizs 12.185, London 21.7325, New-York 438.875, Brüsszel 74.30, Milánó 23.10, Amszterdam 242.45, Berlin 176.325, Osztrák silling 51.—, Prága 15.24, Varsó 82.50, Belgrád 10.—, Athén 3.95, Bukarest 3.25.

Csütörtöki menü: zöldborsós csirke, tiroli kenyér

A csirkét megtisztítjuk, felaprózzuk, még a combját mellét és hátát is kétfelé vágjuk. Zsírt forrósítunk, amelyben kevés reszelt *hagymát* és jó kanál *zöldpetrezselymet* futtatunk meg. A csirkét kevéssé besózzuk, beleforgatjuk és nagyon kevés vízzel pároljuk. Mikor félig puha, hozzáadjuk a tisztított zöldborsót és azzal egészen *puhára pároljuk.* Akkor lefőzzük zsírjáig, 2 kanálka liszttel beszórjuk és vízzel felereszt jük. Egy forrás után tálalhatjuk.

Két egész tojást 14 deka cukorral habosra keverünk, azután beleteszünk 7 deka héjasan őrölt mandulát, késhegynyi fahéjat és szegfűszeget, 1 citromhéját reszelve, 7 deka lisztet, 2 tojás sárgáját. Kikent, liszttel hintett keskeny plékben, *világosra sütjük.* A 3 szelet csokoládéból készített *csokoládéjéggel* vonjuk be a tésztát. Kihűlés után *keskeny szeletekre* vágjuk.

Felhozatal. Vasúton: rakomány 17, darabáru 35, összesen 52 vagón. Rakományból: burgonya 11, kalarábé 2, tojás 2, eper 2, összesen 17. Hajón: Tahi 31, DGT 343, MFTR 195, összesen 569 q. Őstermelő kocsi 333, őstermelő autó 5, rendelt áru kocsi 102, rendelt áru autó 45, kertészkocsi 5, élőbaromfiauló 10, tojás autó 1, batyus futó 6. Előbaromfipiacon a felhozatal 194 ketrec, tojás 46 láda. Vágottbaromfipiacon a felhozatal 59 q.

A csarnokban a forgalom élénk, a felhozatal kielégítő.

A mai budapesti élelmiszerpiac fogyasztói (zárójelben nagykereskedelmi) árai kg-ként:

Húsok és hústermékek: Marhahús, rostélyos és felsál 168—180, leveshús (fartő, tarja, szegye) 128—200, borjúhús, comb 240—320, vesés 180—260, pörkölt 180, juhhús, hátulja 160—210, eleje 120—160, sertéshús, karaj 200—210, tarja, comb 170—210, oldalas 124—176, zsirszalonna 140—164, háj 160—170.

Vad és vadhús: Szarvas, egészben 1 kg 40—400, őz, egészben 1 kg 40—500, vaddisznó, egészben 1 kg 180—250, fácán 1 drb 200—250, fenyvesmadár 1 drb 40—50.

Baromfi: Tyúk, élő 1 drb 200—350, 1 kg (120—130), csirke, élő, rántanivaló 1 drb 100—250, 1 kg (180—200), ruca, élő, hizott 1 kg (100—120), ruca, élő, új 1 drb (130—140), lúd, élő, hizott 1 kg 120—200 (110), lúd, fiatal, ujdonság 1 drb (135—140), pujka, élő, hizott 1 kg (105—125), tyúk, vágott I-a 1 kg 140—180 (140—150), II-a 1 kg (120—130), csirke, vágott, rántanivaló 1 kg 260—350 (220—250), ruca, vágott, hizott I-a 1 kg 120—180 (100—110), II-a 1 kg (95—100), ruca, vágott, ujdonság 1 kg (130—150), lúd, vágott, hizott I-a 1 kg 120—180 (115—125), II-a 1 kg (110—115), lúd, vágott, ujdonság 1 kg (125—150), pujka, vágott, hizott 1 kg (90—110).

Tojás: Teatojás drb 7—8, kg 130—145, ládateatojás (115—116), kosáráru (116), főző- és aprótojás drb 6—7, kg 125—135 (112—116).

Halak: Ponty, élő 140—200, jegelt 100—140, harcsa, élő 300—400, süllő, élő 240—400, kecsege 500—700, keszeg 60—70, keverthal 80—120.

Szárazfőzelék: Bab, fehér, aprószemű 28—40 (24—26), nagyszemű (26—28), színes (18—26), borsó, hántolt, feles 56 (22—38), lencse, hazai 56—88 (24—60).

Zöldségfélék: Petrezselyem I-a (120—140), II-a (90—120), új (3—16), vegyes zöldség (70—85), sárgarépa, karotta (4—14), sárgarépa (20—30), zeller I-a (40—68), II-a (30—40), cékla I-a (25—30), II-a (18—25), torma, vékony, erős (35—45), nemesített, hazai, édes (80—90), kalarábé drb 3—8 (2.5—6), karfiol, hazai, levéllel 100—120 (30—90), vöröshagyma, új, egyiptomi 66—76 (58—60), vöröshagyma, zöldjével 4—8 (3—4.5).

Főzelékfélék: Főzeléktök 40—50 (30—50), paraj, tisztított 18—26 (16—20), sóska, közönséges 20—36 (16—25), hónapos retek (3—8), zöldpaprika, apró, hegyes (4—10), nagy, töltenivaló (12—20), paradicsom, hazai (250—300), zöldbab, házai (200—250), zöldborsó, hazai 14—24 (10—15), csiperkegomba (120—160), spárga 20—140 (6—120), ugorka, savanyitani való 50—75, salátának 50—80 (40—60).

Káposztafélék: Fejeskáposzta 50—60 (35—45), kelkáposzta 24—44 (16—36), fejessaláta I-a 3—7 (3—4), II-a (2—3).

Burgonya: Őszi rózsa (12.5—13), Ella 11 (8.5—9.5), új 26—32 (13—22).

Gyümölcs: Alma, külföldi (75—165), nemesfaj 140—260 (100—160), aszaltszilva (120), cseresznye, hazai 40—120 (30—95), piros, ropogós (70—100), meggy, nagyszemű (65—85), szamóca 30—500 (20—300), egres (35—50), dióbél, csemege (370—400), mogyoró, olasz (180—220), mandulabél (420—600).

Déligyümölcs: Narancs (80—160), citrom I-a drb (8—9.5), II-a drb (6—8), füge, koszorús (56—64), zsákos (85—100), ládás (90—160).

Fűszer: Paprika, édesnemes 520—530 (370), félédes, gulyás 400 (330), I-a rózsa 290—320 (200—270), mák, kék (160—170), méz, pergetett (135).

IBUSz-fiók a Moktár pénztártermében. A Magyar Országos Központi Takarékpénztár központi pénztártermében (IV., Deák Ferenc ucca 7., Bécsi ucca sarok) a folyton növekvő belföldi és külföldi utazási forgalomra való tekintettel *az Ibusz fiókmenetjegyirodát létesített*, mely úgy a belföldi, mint a külföldi utazási forgalomban vasúti jegyek kiszolgáltatásával, nemkülönben a szükséges felvilágosításokkal a nagyközönség rendelkezésére áll.

Hamvas Magda

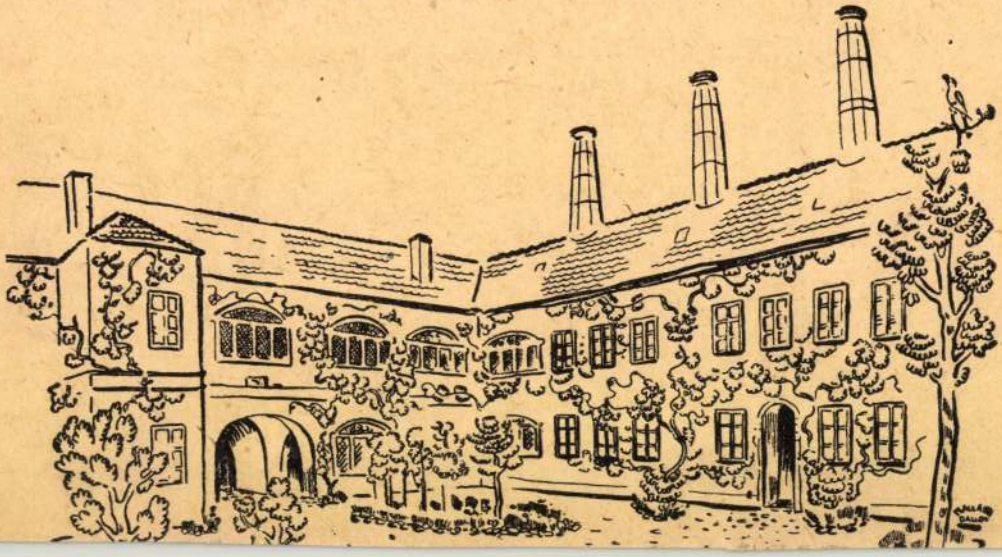
Keramikus

U. 4172

A frankfurti Kunstmessen nagy dijat nyert (1925? ben). 1926. febr. koll. kiáll. renderelt keramiáiból - stafírozos vázák, égyiptomi amphorák, teás szervick., bonbonnierek és számos apró használati tárgy, szépen komponálva és harmonikusan összevve.

Nemzeti Ujság

1926. febr. 7. (Iparművészeti kiállitás.)

Flamvas Magda

Lrod
2

Flamvas M.: A porcelan
A Pesti Hirlap Vasár-
napja - 1930. 43. sz.

Hamvas Magda

— **Egy iparművésznő rejtélyes halála.** Hamvas Magda 46 éves iparművésznőt szerdán délben nővére holtan találta a Kmetty-utca 20. számu házban levő lakásán. Az orvosok véleménye szerint még előző este halt meg. Hamvas Magda ismert iparművésznő volt, szerepelt a kiállításokon, főként porcellánfestéssel foglalkozott. Legutóbb a Nemzetközi Vásáron állitott ki. A rendőrség kutatja rejtélyes halálának okát.

Pesti Hírlap

1938. június 9.

46

k. 1892 Vetrprém

		Kikiáltási ár pengőben
1820.	CSÉSZE ALJJAL. Porcellán, elhintett nefelejcsekkel. Bécs, XVIII. század vége . . .	16.—
1821.	VILLA ÉS 3 KÉS. Porcellán nyelekkel. Meissen, XIX. sz. eleje	14.—
1822.	CSÉSZE ALJJAL. Porcellán, festett német vaskereszttel. Berlin, 1914.	5.—
1823.	CSÉSZE ALJJAL. Porcellán, festett díszítéssel. Bécs, 1803—1804. (Csorba.)	16.—
1824.	KÉS. Porcellán nyelekkel, kobaltkék alapon arannyal festett díszítéssel. Sévres, XIX. sz. 7 drb	20.—
1825.	FÜLESCSÉSZE FEDŐVEL. Porcellán, festett virágokkal. 6 drb (egyik kissé csorba.) . . .	54.—
1826.	KÉT KÉS ÉS KÉT VILLA. Porcellán nyelekkel. Orosz. (Az egyik hibás.)	10.—
1827.	PALACK. Szögletesen csiszolt üveg, kiköszörült díszítéssel. „Dieses soll mich scheiden" felírással. 1800 körül	10.—
1828.	MÁRTÁSOS CSÉSZE FEDŐVEL. Porcellán, festett virágokkal. Bécs, XVIII. sz. vége. (Füle hibás.)	18.—
1829.	KÉS. Porcellán nyéllel, festett díszítéssel. Meissen, XIX. sz.	3.—
1830.	CUKORTARTÓ, KÉT KANNA és ÖBLÖS TÁL. Feketemázú porcellán. Wedgewood. (Teáskanna fedele törött. Apró hibákkal.)	180.—
1831.	KÉS. Porcellán nyelekkel. Meissen, 2 db . . .	4.—
1832.	KÉS ÉS KÉT VILLA. Porcellán nyelekkel. Meissen	10.—
1833.	VÁZA. Porcellán, festett jelenetekkel. Cseh, 2 darab	50.—
1834.	MOKKÁSCSÉSZE. Porcellán, festett női képmással. Rosenthal	4.—
1835.	POHÁR. Hyalit, arannyal festett díszítéssel. 1830 körül	30.—
1836.	POHÁR, ALACSONY TALPPAL. Csiszolt üveg, kiköszörült táncoló puttókkal	13.—
1837.	UTCAI ÁRUSOK. Porcelláncsoport. Ludwigsburg	25.—
1838.	CSÉSZE ALJJAL. Feketemázú porcellán, zölddel festett szőlőlevelekkel. Elbogen, 1840 körül	16.—
1839.	KIS VÁZÁCSKA. Csiszolt üveg	5.—
1840.	VÁZA. Csiszolt üveg, kiköszörült díszítéssel, aranyozott szegéllyel. Moser, Karlsbad. 2 db .	20.—
1841.	PALACK DUGÓVAL. Irizáló öveg. Tyffani. .	20.—
1842.	VÁZA. Porcellán, feketével festett tájképekkel. Nympfenburg	25.—
1843.	ÖBLÖS VÁZA. Réteges üveg, de Vez . . .	30.—

		Kikiáltási ár pengőben
1844.	MAGAS CSÉSZE ALJJAL. Kékmázú porcellán, festett mytológiai jelenettel. (Kissé csorba.) .	15.—
1845.	TALPASPOHÁR. Pirossal és sárgával festett, szögletesen csiszolt üveg. Nürnberg város kiköszörült látképével	18.—
1846.	VÁZA. Csiszolt üveg	15.—
1847.	ÁLLÓ-ÓRA. Bronzfoglalatú porcellán tokban. Neorokokó	110.—
1848.	DÍSZTÁL. Porcellán, Hamvas Magda festette, dísszel	35.—
1849.	NAGY VÁZA. Majolika, Hamvas Magda festette dísszel	65.—
1850.	VÁZA. Porcellán, festett virágokkal	24.—
1851.	GYÜMÖLCSÁLLVÁNY. Kékkel átvont üveg, kiköszörült díszítés és arany festés. 1840 körül .	35.—
1852.	ÖBLÖS FÜLES VÁZA. Porcellán, Hamvas Magda festette dísszel	18.—
1853.	MOKKÁSCSÉSZE ALJJAL. Porcellán, Hamvas Magda festette dísszel	12.—
1854.	MOKKÁSCSÉSZE ALJJAL. Porcellán, Hamvas Magda festette dísszel	12.—
1855.	HAMUTÁL. Porcellán, Hamvas Magda festette dísszel	9.—
1856.	VIRÁGTARTÓ ÁLLVÁNY. Majolika, festett és áttört díszítéssel. Fischer, Budapest	60.—
1857.	ÁLLÓ-ÓRA. Porcellán, felrakott virág és alakos dísszel. Meissen. (Törött részekkel.)	80.—
1858.	FIÚ. Porcellánszobrocska. Höchsti-jellel . .	80.—
1859.	CSÉSZE ALJJAL. Porcellán, festett díszítéssel	10.—
1860.	DELFINNEL JÁTSZÓ PUTTOK. Fehérmázú porcellán. Bécsi bélyeggel	35.—
1861.	KÉT HÖLGY, VIRÁGGAL. Fehérmázú porcellán. Bécs. (?)	100.—
1862.	CSOKOLÁDÉS KÉSZLET. Porcellán, festett rózsákkal. Bécs, 1802 jellel. (2 kanna, 6 csésze aljjal és 1 kis tálacska.)	200.—
1863.	MOSDÓTÁL ÉS KANCSÓ. Porcellán, festett virágdísszel. Herend. (Hibás.)	70.—
1864.	VÁZA ÁLLVÁNNYAL. Fehérmázú porcellán, arany sávokkal. Bécs, 1835. (Hibás.)	40.—
1865.	CUKORTARTÓ ÉS KÉT KANNA. Porcellán, festett gyümölcsökkel. Új-Tata	50.—
1866.	TOJÁSPOHÁRKA. Porcellán, festett virágdísszel. Tata. 3 drb	6.—
1867.	CUKORTARTÓ FEDŐVEL. Fajánsz, festett dísszel. (Hibás.)	10.—
1868.	VÁZA. Porcellán, domború és festett dísszel. 1850 körül. 2 darab	20.—

Árverési Közlöny 1937. 2. szám.

Kikiáltási ár pengőben

1611. *Pohár alacsony talppal,* fehérrel átvont üvegből, kikoszörült díszítéssel. 1850 körül 30
(Illusztrálva a XI. táblán.)

1612. *Urnaalakú váza* porcellánból, zöld alapon festett virágokkal. 2 darab 40

1613. *Mokkáskészlet* porcellánból, festett díszítéssel. (Kanna, cukortartó, 6 csésze aljával tálcán) 30

1614. *Epertartóedény fedővel* keménycserépből 10

1615. *Pohár alacsony talppal,* pirossal festett díszítéssel . 14

1616. *Korsó* szürke keménycserép, domború fehér alakokkal. Wedgewood, 1840 körül. (Hibás) 25

1617. *Tentatartó* porcellánból, alakos kivitelben. Cseh, 1860 körül 35

1618. *Csésze aljával* porcellánból, kék és arannyal festett díszítéssel. Elbogen, 1850 körül 16

1619. *Csésze aljával* porcellánból, festett díszítéssel. Elbogen, 1860 körül 20

1620. *Csésze aljával* porcellánból, pirossal és arannyal festett díszítéssel. Elbogen, 1839 körül. Csorba 20

1621. *Csésze aljával* festett virágokkal. Bécs, 1815 körül. (Alja csekély csorbulással.) 16

1622. *Csésze aljával* porcellánból, aranyozott és festett csíkos díszítéssel 22

1623. *Csésze aljával* porcellánból, kék és arannyal festett díszítéssel. Elbogen, 1850 körül 16

1624. *Csésze aljával* porcellánból, festett díszítéssel. Klösterle, 1850—60 körül. (Alja kissé csorba.) . . . 12

1625. *Csésze aljával* porcellánból, festett virágokkal. Giesshübel, 1840 körül. (Kissé csorba.) 12

1626. *Csésze aljával* porcellánból, kék, arany és zölddel festett díszítéssel. 1830 körül. (Javított.) 18

1627. *Váza* porcellánból, kékkel festett és aranyozott díszítéssel 40

1628. *Csésze aljával* porcellánból, festett és aranyozott díszítéssel. Elbogen, 1839 körül. (Csorba és ragasztott) . 20

1629. *Tálacska* porcellánból, arannyal festett díszítéssel. Meissen, 1730 körül. (Javított.) 40

1630. *Csésze aljával* porcellánból, aranyozott díszítéssel, magyar felírással. Bécs, 1824 körül. (Alja csorba.) . 20

1631. *Váza* irizáló üvegből 5

1632. *Fali gyertyatartó* porcellánból, alakos díszítéssel. Meissen. (Javított.) 50

1633. *Váza* porcellánból, egy pár domború, aranyozott és festett díszítéssel. Cseh, 1850 körül. (Hibás.) . . . 60

1634. *Pohár,* puttók alakjában, XV. századbeli elefántcsont faragványt utánzó terrakotta 10

1635. *Csemegetányér* porcellánból, festett virágokkal. Pirkenhammer, 1860 körül 10

1636. *Tortatál* porcellánból, festett virágokkal és lepkékkel 12

1637. *Kávéskanna* porcellánból, festett és aranyozott díszítéssel. (Fedele hibás.) 8

1638. *Teatartó* porcellánból, fedővel, festett díszítéssel, angol családi címerrel. (Fedele javított.) 20

1639. *Korsó* keménycserépből. Zsolnay, Pécs 20

		Kikiáltási ár pengőben
1581.	*Palack dugóval* és *tányérral*, kék csontüveg, aranydísszel. 1850 körül	28
1582.	*Váza fedővel* fajánszból, delfti-modorban festett díszítéssel	50
1583.	*Váza fedővel* fehérrel átvont, részben pirosra festett üveg	16
1584.	*Nagy talpas pohár*, kékkel átvont üveg, kiköszörült dísszel	20
1585.	*Váza porcellánból*, japán-modorban festve. Herend	18
1586.	*Mosdótál* fajánszból, festett díszítéssel. Bécs, 1861. Tatai festés	40
1587.	*Kávéskészlet* porcellánból, mangánvörössel és arannyal festett díszítéssel. Karlsbad, 1870 körül. (2 kanna, 1 csésze aljával tálcán.)	18
1588.	*Csésze aljával* porcellánból, aranyozott szegéllyel. Elbogen, 1830 körül	6
1589.	*Váza fedővel* fajánszból, kékkel festett díszítéssel. Delft.	20
1590.	*Dísztál* porcellánból, festett díszítéssel	12
1591.	*Váza.* Satsuma-jellegű keménycserép	30
1592.	*Váza.* Satsuma-jellegű keménycserép	18
1593.	*Vázacska* porcellánból, négy különböző darab	10
1594.	*Csésze aljával* rosenthali porcellánból, Hamvas Magda festette díszítéssel	12
1595.	*Csésze aljával* porcellánból, Hamvas Magda festette díszítéssel	14
1596.	*Csésze aljával* porcellánból, Hamvas Magda festette díszítéssel	10
1597.	*Csésze aljával* porcellánból, Hamvas Magda festette díszítéssel	15
1598.	*Váza. Zsolnay*-porcellánból, *Hamvas* Magda festette díszítéssel	10
1599.	*Váza.* Zsolnay-porcellánból, Hamvas Magda festette díszítéssel	8
1600.	*Füles pohár* rózsaszínnel átvont üvegből, festett és aranyozott díszítéssel. 1850 körül	36
1601.	*Pohár alacsony talppal*, zölddel átvont üvegből, festett díszítéssel. 1840 körül	38
1602.	*Palack, pohár és tál* zöld üvegből. 1850 körül	12
1603.	*Pohár* pirossal festett üvegből, maratott díszítéssel. 2 darab. (Az egyik repedt.)	16
1604.	*Korsó fedővel* csiszolt üvegből, piros fülkékben maratott díszítéssel. (Csorba.)	15
1605.	*Tányér* fajánszból, domború peremmel. 1850 körül. 2 darab	5
1606.	*Női akt.* Szobor porcellánból. (Javított.)	200
1607.	*Hengeralakú pohár* öntöttüvegből, üveg alatt festett árvácskával. 1840 körül	18
1608.	*Talpas pohár* rubinüvegből, aranyozott peremmel. 1830 körül	18
1609.	*Papagáj.* Szobrocska porcellánból	25
1610.	*Pohár alacsony talppal*, fehérrel átvont üvegből, kiköszörült díszítéssel. 1850 körül	22

Árverési Közlöny
1929. jun. 4. vk. 7.

Törött porcellán, fayence, márvány, faműtárgyak művészi restaurálását elvállalja
BAHNÓ PÁL
okl. szobrászművész és restaurátor. Budapest, V., Kálmán-utca 17. szám.

		Kikiáltási ár pengőben
1681.	*Váza fedővel* fajánszból, kékkel festett díszítéssel. Delfti modorban	60
1682.	*Váza fedővel*, pirosra festett üveg	20
1683.	*Mosdótál* porcellánból, festett virágokkal. Ellbogen	16
1684.	*Váza*, kékkel átvont üveg, kiköszörült díszítéssel	24
1685.	*Pohár*, sárgával festett üveg, maratott díszítéssel	12
1686.	*Teatartódoboz* fajánszból, festett dísszel	12
1687.	*Szivardoboz* csiszoltüvegből, alpakkafoglalatban	22
1688.	*Gyümölcsállvány*, fehérrel átvont üveg, kiköszörült díszítéssel. Platted állványon	16
1689.	*Cukortartó és 3 kanna*, feketemázas keménycserép. (Kisebb hibákkal)	24
1690.	*Férfi és nő*. Festett keménycserépszobrocska. (Az egyik javított)	12
1691.	*Bokály* cserépből, népiesen festett díszítéssel. 2 drb	15
1692.	*Bokály* cserépből, népiesen festett díszítéssel. 2 drb	16
1693.	*Cukortartó és 2 kanna* porcellánból. Cseh, 1860 körül	8
1694.	*Váza* porcellánból, festett jelenettel. Cseh, 1870 körül. (Hibás)	10
1695.	*Kerektál*, rózsaszínű üveg, aranyozott szegélydísszel. 1850 körül	16
1696.	*Hialit-pohár*	25
1697.	*Álló villanylámpa* fajánszból, ernyővel	20
1698.	*Pohár alacsony talppal* csontüvegből, festett és aranyozott díszítéssel. 1830 körül	35
1699.	*Kulacs* majolikából, népiesen festett dísszel	12
1700.	*Váza* majolikából, festett díszítéssel. 2 darab	12
1701.	*Ivókészlet* üvegből. 12 személyes. 37 darab	30
1702.	*Kosár* üvegből	15
1703.	*Ebédlőkészlet* porcellánból, festett virágokkal. Herend. 121 darab	1.000
1704.	*Szendvicstál* üvegből	10
1705.	*Kávéskészlet* porcellánból, festett és aranyozott díszítéssel, Tata. (Kanna, cukortartó, csésze fedővel, csésze aljával és tálca, Javított)	80
1706.	*Csemegetányér* porcellánból, festett virágokkal és csipkékkel, herendi modorban. 2 darab	10
1707.	*Mokkáscsésze aljával* porcellánból, aranyozott díszítéssel. Herend. 10 darab	100
1708.	*Virágtartóállvány* üvegből, függő kosarakkal. 2 darab. (Egy kosár hiányzik)	16
1709.	*Névjegytartó* majolikából, festett díszítéssel. Zsolnay, Pécs, (Repedt)	8
1710.	*Dísztányér* porcellánból, festett mitológiai jelenettel. Bársonykeretben	20

		Kikiáltási ár pengőben
1711.	*Dísztányér* porcellánból, festett mitológiai jelenettel. Bársonykeretben	20
1712.	*Váza* réteges üvegből. Gallé	50
1713.	*Váza*, szögletesen csiszolt üveg. (Csekély csorbulással)	20
1714.	*Serlegalakú váza*, gazdagon csiszolt üveg (Talpán csekély csorbulás)	30
1715.	*Kosár* porcellánból, felrakott és festett díszítéssel. Herend	40
1716.	*Kosár* porcellánból, felrakott és festett díszítéssel. Herend	30
1717.	*Leányka.* Porcellánszobrocska	12
1718.	*Putto kecskével.* Porcellánszobrocska. 2 darab	20
1719.	*Görög nő bőségszarúval.* Porcellánszobrocska	10
1720.	*Játszó leányka és fiúcska.* Porcellánszobrocska. 2 drb	18
1721.	*Kompotostányér* csiszolt üvegből. 12 darab (2 darab csorba)	20
1722.	*Hosszúkástál és 12 csemegetányér* porcellánból. Herendi modorban, festett díszítéssel	55
1723.	*Váza* majolikából. Zsolnay, Pécs. Hamvas Magda festette díszítéssel. 2 darab	50
1724.	*Váza* majolikából. Zsolnay, Pécs. Hamvas Magda festette díszítéssel	18
1725.	*Csésze aljával* porcellánból. Hamvas Magda festette díszítéssel	17
1726.	*Csésze aljával* porcellánból. Hamvas Magda festette díszítéssel	7
1727.	*Csésze aljával* porcellánból. Rosenthal. Hamvas Magda festette díszítéssel	12
1728.	*Csésze aljával* porcellánból. Rosenthal. Hamvas Magda festette díszítéssel	12
1729.	*Egyszemélyes teáskészlet* porcellánból. Herendi modorban festett díszítéssel. 3 darab	25
1730.	*Gyertyatartó* porcellánból. Herendi modorban festett díszítéssel	10
1731.	*Egyszemélyes kávéskészlet* porcellánból, festett és aranyozott díszítéssel. 3 darab	25
1732.	*Mokkáscsésze* porcellánból, aranyozott és festett díszítéssel	8
1733.	*Kávéscsésze* porcellánból, festett és aranyozott díszítéssel. Schlaggenwald	15
1734.	*Fülestál* porcellánból, festett és aranyozott díszítéssel. Pirkenhammer	12
1735.	*Csésze aljával* porcellánból, festett díszítéssel. Rosenthal	10
1736.	*Csésze aljával*, festett díszítéssel	15
1737.	*Hengeralakú pohár* üvegből, köszörült és maratott díszítéssel. 1830 körül	4
1738.	*Ülő gyermek.* Faiánszszobrocska	10
1739.	*Tál* csiszolt üvegből	30
1740.	*Cukortartó* csontüvegből, ananász alakjában. 1830 körül	5
1741.	*Kávéskészlet* porcellánból, festett díszítéssel. Herend (Kanna, tálca és csésze aljával)	50

Árverési Közlöny
1929. ápr. 3. sz.

Hamvas Mária

Krammer

Született 1894 nov. 28-án
Veszprémben. Iparos-
növendékek lerakta
után Nemetországba
Düsseldorfban, Meister-
ben és Münchenben
a Borchtergadenben.
Hazajött 1923 ik
Budapesten tartózkodik.

Saját kezűleg
1926 XI. 28.

Bákhori István:

Térdig, állva, balra v
Köves forgó van; rövid haj
s arcza feleresztvált. Zöld
rakott ~~pánczélos bojár~~ ja
talon lévő oszlogalmain
nek ujain két hajtóra van,
ről aranykulcs lóg le; vállra
jobb vállán van átvetve s kar
ékesítve. Balra ~~a~~ hegyes vi
terében félrevont függöny ö
Olajfestés, vászonra, 9
M. Kert. 437
Niedermann Pál a
Kerelet 1898. VIII. 5. é

Hamvas Magda

iparművészeti. Vidéken
működött. Benkhardt, Voigt,
Provosil és Czizek Gyuláinál
tanult Pesten. Bécsben mű-
vészettörténeti előadásokat hallga-
tott és tanulmányozta a festőiket.
Tanulmányait folytatta Düsseldorf-
ban, Schneebergben, Meissenben s
azután Münchenben az iparmű-
vészeti körében képezte magát.
Járt Olaszországban (Velence, Firenze)
s azután ismételten dolgozott
Berchtesgadenben. Ferrara-
majolika modorában készült vázáit
és tányérait a külföldön is kiállí-
totta. 1924. szept. hó. 6-án rendezett
a Nemzeti Szalonban
kiállítása.

~~At counsel of VII. 242~~

Hamvas Magda

Vidéki kurián születtem és tanulmányaimat itthon kezdtem meg. Tanáraim: Benkhardt, Voigt, Prenoszil és Csizik Gyula urak voltak itthon. Külföldre korán kerültem és Németországban alkalmam volt betekinteni a gazdag és fejlett kerámiai-művészetekbe. Berlinben a művészettörténelmi előadások már megszerettették velem ezt a szakot és már akkor érdeklődtem az antik agyagfestő-művészet iránt. A fáraók korából származó kőkancsóktól, Sevres- és a Tuileria-kastély remekművein át egész Berchtenzgaadenig mindent átkutattam. Düsseldorf, Schneeberg, régi hires festékgyár-városokban a színek és festékek keverési módját sikerült segitőtársaim jóvoltából megismerni, majd Meissen modorát és gyártási titkait, festési technikáját áttanulmányozni. Vissza München a Hochschule évei, muzeumok, galériák, mütörténelmi előadások és a gyakorlati rész — megérleltette és kivitelezésbe hozta teóriáimat. Innen kirándulás Nápoly, Firenze, majd vissza Berchtensgaaden, a moden telepekig. Párisban a bulvardok régiségesei és mükereskedői kérték ferrara-majolika modorban készült vázáimat és kancsóimat. Párissal, Strassburggal, Béccsel állandó összeköttetésbe állok, Hollandia, Amerika és Romániába exportálok.

Mocca és kávéskészlet (ó-olasz stylben ferrara-majolica után).
Klasszikus figur. vázák.

Nemzeti Szalon 1924. szept. 40. cop. kiáll.

A mütárgyak eladását **Kató Kálmán** mütáros eszközli.

A vételár 50%-a a vásárláskor, a többi 50% pedig 8 napon belül, legkésőbb azonban a kiállitás bezárásakor fizetendő.

MDK

Hamvas -

müterem is a legjobb müveit állitotta ki ez alkalommal.

? Iparmüv.kiáll. ?
Müvészet.1938.III.évf. 22.sz. 16o.l.

Harvas Magda, ip.müv.

a Minár Pál által tervezett üveg - és porcellán tárlóban láthatóak müvei.

Az Iparm. Társulatnak az Ipam.Muz.-ban rendezett 50. év. jub.kiállitásának résztvevöi.

MDX

Hamvas Magda,

a N.Sz.által rend. 63 csop.kiáll. egyik-másikán
műveivel szerepelt. 1924.

A Nemz. Szal. 4oo-ik jub. és a KEVE XX-ik kiáll.-e.
1929. febr.

Hamvas Magda

MDK

porcelán, üveg

Az Iparművészeti Társ. Karácsonyi Vására, kiáll.
Magyar Iparművészet 1937. 247.o.

MDK

Hamvas Magda

Ezüstéremmel tüntették ki az 1937-évi parisi nemzetközi világkiállitason.

Cikk: A párisi világkiállitás magy.pavillonja kiváló nagy sikerének mérlege.

Magyar Iparművészet 1938. 179.l.

Hamvas Magda

MDK

kerámiái. repr.

Képzőművészet 1937. 23.o.

Hamvas Magda.

Az Ady-emlékpályázaton vörös vers pályaművével.

Nemzeti Újság, 1928. febr. 14.

Flamm Magda.

a Lúdasmokban bemutatott ady-versmélékpályázaton pályamüve szerepel.

a Reggel, 1928. febr. 13.

Hamvas Magda iparmüvész

Ernst Muzeum csoportkiállitása - "Alkotó iparmüvészek" kiállitása.Edényeivel vesz részt

Pesti Hirlap 1931.XII.13.

Hamvas Magda iparművész

Csoportkiállitás az Ernst Muzeumban - iparművészek kiállitása. Finom fayancejaival vesz részt.

Esti Kurir 1931.XII.15.

Hamvas Magda

Keresztkkal szórjad a
Nemzeti Szabad Tavaszi Tűzvarázs

Lipcsé 1927 VI. 16.

Hamvas Magda

kerámikus

Iparművészeti Társulat jubiláris kiállitása - Iparművészeti Muzeumban - kerámiai munkáival szerepel.

Pesti Hirlap
1935.XII.4.

Hamvas Magda (pasarnicé'52

tanárnő a Nemzeti Szalon
tanárnő-leánya

Pesti Hírlap, 1977 VI. 16.

Hanvas Magda szobrászművész

szerepel a Nemzeti Szalon május
havasi tárlatán

Magyarság 1927 VI. 16

Hamvas Magda keramikus

Vázái (nemzetközi) a Nemzeti
Szalon Nagy Tavaszi Kiállításán

Pesti Napló 1927 VI. 16

Flanwas Magda.

A Nemzeti Szalonban a Tüggetlen Müvészek első kiállításán kerámiai - és festett porcellánjai szerepelnek. (emlitve)

Nemzeti Ujság, 1927. szept. 4.

Hamvas Magda

Ernst-múzeum csoportkiállításán
neve szerepelt.

E.K. 932.T.10

MDK

Hamvas Magda keramikus

Acs Lipót: Iparművészeti a Technológián. Képzőművészet 1933. 63-64.sz. 182-3. l.

MDK

Hamvas Magda, iparm.

Magyar Iparmüvészet, 1931. 59. l.

MDK

Hamvas Magda keramikus

O. Iparm. és Háziipari kiáll. Magyar Iparművészet, 1929. 133. l.

Hamvas Magda, ip.müv., szobr.

{1 bridge mocca készlet.
{6 csésze, 2 cik., 1 kanna, 1 cukortartó
3 váza /Bauhaus stilus/
1 sárkányos-váza. /Vörös arany/
1 pár csésze /Vörös-fekete arany/
1 bonbonniere /vörös arany/kinai sárkány.
w2 hamutál. /Bauhaus/
1 bonbonniere lapos //Bauhaus/

Nems.Szalon.-A Független Művészek Társ.-III.kiáll.
1930.okt. Kat.

MDK

Hamvas Magda, ip.müv., szobr.

1 csésze /Service minta/ Ba uhaus.
1 modern váza /Zs./
1 sárkányos váza /párosan vehető/
1 sárkányos váza / " "
1 arany csésze.

Nemz.Szal.-A Független Müvészek Társ./ III.kiáll.
1930.okt. Kat.

MDK

Hamvas Magda, ip.müv., szobr.

1 madaras csésze.
1 födeles csésze /arany/
1 mamuth csésze a la sévrès
1 keksz-tartó
1 kis bonbonnière

Nemz.Szal.-A Független Művészek Társ./ III.kiáll.
1930.okt. Kat.

MDK

Hamvas Magda

Az Iparművészeti Társulat karácsonyi kiállitása.
Nemzeti Ujság 1933. dec. 6. 11.l.

Hamvas Magda

iparművész

Iparművészeti Társulat kiállitása - Iparművészeti Muzeumban - porcellántestű munkával szerepel

Magyarság
1929.VII.14.

MDK

Hamvas Magda

Munkájával résztvett a Berlini Nemzt.Kézművesipari Kiáll.-on. (Porcellánkészitők és festők csoportja)

Cikk: Magyar kézművesipar a berlini kiall.-on.

Magyar Iparművészet, 1938. 158.lap

HAMVAS MAGDA iparművésznő

Urbino-majolica stylben készült vázák.
Vázák magyar stiliz.motivummal modern
Szivarozó készlet
Szivarozó készlet mozaikos
Szivar tartó

Nemzeti Szalon 322-ik kiállitása. 1924.szept.
A XL.Csoportkiáll.kat.

MDK

Hamvas Magda

Kiállitott az Ipm.Társ.karácsonyi vásárán.

Pesti Napló 1936.dec.5. 11.1.

MDK

Hamvas Magda

porcelánmunkával résztvett az alábbi kiállításon

Karácsonyi vásár akadályokkal. Magyar Iparmüvészet 1937. 247.l.

Slamovits Magda.

A vízi Műcsarnokban rendezett Gyarminé-féle társulat kiállításán készített képeit szerették.

Magyarság, 1928. dec. 2.

HAMVAS MAGDA iparművésznő

Mocca és kávéskészlet
Klasszikus figur.vázák
Ó-görög vázák
Vázák 1576-ban készült temp.friz után

Nemzeti Szalon 322-ik kiállitása. 1924.szept.
A XL.Csoportkiáll.hat.

HAMVAS MAGDA iparművésznő

Jardinierek
Bonbonnierek
Hamutál cák
magyar butykos-kancsók

Nemzeti Szalon 322-ik kiállitása. 1924.szept.
A XL.Csoportkiáll.kat.

MDK

Hamvas Magda

Ács L.: Iparművészeti kiáll. a Technológián.
Képzőművészet 1933. 183.l.

MDK

Hamvas M.

Porcellántárgyakkal szerepelt a tallini kiállitáson.

Cikk: Népművészeti, háziipari és ...

Magyar Iparművészet, 1936. 29-30.lap

MDK

Hamvas Magda

Képzőművészet 1927. 5. sz. 32.l.

Múzeum-körút, Hanvay Magda

Pesti Napló. 1926. febr. 9. 11

Múzeum-körút

Hamvas Magda gyámivel

Pesti kilop. 1926. febr. 9. 11

Antoszem Elektár

Hanus Magda ügynök

Prot. vele

1924. 537-44.

Hamvas Magda

Szerepel az Iparművészeti Társulat Karácsonyi kiállításán. Modrony-utcai lakásában

P. H. 929 XII. 1.

Hamvas Magda

Porcellánmunkái az Iparművészeti Társulat karácsonyi kiáll.-án.

N.U.933.XII.6.

Hamvas Magda

Kerámiáival szerepelt a Független Művészek Társaságának kiáll.-án.

P.H.930.X.5.

Hamvas Magda

.....Festett porcellánedényeivel.....
szerepelt a Nemzeti Szalónban a Független
Művészek Társ.-nak kiáll.-án.

B.H.930.X.5.

Hamvas Magda

Kerámiai munkáival

.....

szerepelt a Független Művészek Társ.-nak

kiáll.-én.

8.O.Ú.930.X.5.

MDK

Hamvas Magda

iparmüvész

N.Szal. kiáll. 1927. jun. 30. l.

Hamvas Magda
iparmüvész

Ernst Muzeum Kiállitásai, CXXIII. Csoportkiállitás katalogusa 14 la p, 1931.

D Hlavnas Sarolta

Jestő

1921-22

Érintsk 1930. 83. l.

MDK

Hamvas Zoltán, épitész

Szendrői Jenő: Tervpályázat a szombathelyi uj városháza megoldására. -Epités-épitészet.1949.I.évf. 4.sz. A megvásárolt tervek ábrákkal. 35.l.

M HAMVAY DÁNIEL, mesterember

A Miskolc városi névjegyzékekben 1817-bdn szerepel. Hunyadi utca 1817-ben. Mai házszám, -. Házszán 1817-ben 771. Hamvay Dániel, műhely/fabrina/. 15 négyszögöl. 143. old.

MARJALAKI KISS LAJOS: Miskolc régi mellékutcái 143. old

A HERMAN OTTÓ MUZEUM ÉVKÖNYVE, I. 1957 x 1958. Miskolc

MAGYARORSZÁG

Valóra vált

a lengyel-magyar közös határ, a ruszin nép, a *gens fidelissima* visszatér Szent István birodalmába. Mikor a Felvidék magyarlakta területei felszabadultak, Horthy Miklós kormányzó gyönyörű szavakkal azt mondotta, hogy álmodjunk még szebbeket. Álmodtunk, s az álomból íme, valóság lett. Szabadon szoríthatjuk meg testvéri kezét a lengyel népnek, amelytől csak a mesterségesen összetákolt csehszlovák állam választott el bennünket, de amellyel lélekben mindig egyek voltunk. Testvéri találkozásunkat nem feszélyezi félreértésnek, lappangó ellentéteknek még az árnyéka sem. Minden érzésünk, minden érdekünk egyezik, barátságunk, sőt testvéri szeretetünk teljes, forró és tiszta. Dicsőséges és fájdalmas emlékek kötik össze szivünket mindörökké.

A lengyel-magyar barátság nem alkalmi képződmény. Legnagyobb költőink örök remekei írták a szivünkbe. Vörösmarty komor pompájú, Petőfi elragadó lendületű soraiból tanulja még a magyar gyermek szeretni a lengyeleket. Irodalmunk, a nemzeti léleknek ez a legőszintébb és legmélyebb megnyilatkozása a testvéri érzés melegével vonja be a lengyel nemzetet. Egymás szabadságáért harcoltunk, nagy embereket adtunk egymásnak, a lengyelek tőlünk kapták Báthory Istvánt, a lengyel hatalmi gondolatnak e tündöklő képviselőjét, mi a lengyelektől kaptuk Bem apót, szabadságharcunk legnépszerűbb tábornokát. Rokon a természetünk, a temperamentumunk; még a hibáink is hasonlók. Értjük, érezzük egymást, azonnal és tisztán rezonálunk egymás hangjaira.

Nem akarunk elvenni egymástól semmit; mindkettőnknek az az érdeke, hogy a másik nagy és erős legyen. Ezért az öröm, mely ezekben a napokban a lengyel és a magyar nemzetet átjárja, városokra és falvakra, hivatali helyiségekre és családi otthonokra egyaránt kiterjed. Hivatal és magánélet, költészet és valóság egyaránt résztvesz az örömben.

De megemlékezünk ünneplésünk közben azokról is, akik hatalmas barátságukkal segítségünkre voltak, hogy a Kárpátalját Szent István ezeréves birodalmához visszacsatolhassuk és a lengyel-magyar közös határt megvalósíthassuk. Hálával és szeretettel gondolunk rájuk.

A nagy olasz nemzet és nagy vezére, Benito Mussolini, óriási tekintélyét és befolyását mindig latba vetette igazságunkért. Mikor a szudétanémet probléma felmerült, a *totális* igazságért szállott síkra trieszti beszédében. Azóta is, a cseh-szlovák-ügy minden fordulata közben, mellettünk állt, mint hűséges és hatalmas barát. Most, hogy történelmi igazságunknak ismét egy örvendetes állomásához érkeztünk el, megerősödött szívünkben az olasz nép és a Duce iránt való szeretet is.

A német vezér és kancellár hatalmas fellépése rázta meg végzetes erővel a cseh-szlovák tákolmányt, melyet politikai önzés és rövidlátás hozott életre és tartott életben minden történelmi és természeti valóság ellenében.

Európa, sőt az egész világ felett villamos feszültséggel van teli a levegő. Történelmi időket élünk. Nagy problémák vetődnek fel, melyek eddig szunnyadtak, egyre határozottabban megformulázott kérdések várnak megoldásra. Mi derüs bizalommal és nyugalommal nézünk a jövő elé. Igazságunk egyszerű, nyilvánvaló és sugárzó tisztaságú. A trianoni bilincsek meglazultak testünkön, szabadabban mozgathatjuk már tagjainkat, lelkünket kedv és remény tölti el. A nyugtalan Európában erőseknek érezzük magunkat. Trianon nem tört meg bennünket, mi törtük meg Trianont. Megbecsülés és tisztelet árad felénk a világ minden részéből, igazságunk fénye és ereje végleg áthatolt a hazugságok burkolatán, melyet kínos erőlködéssel próbáltak ráhúzni. A mai ideges atmoszférában sem hangzik ellenünk ellenséges hang sehol.

Meghatottan tapasztaljuk, milyen lelkesedéssel és szeretettel térnek vissza hozzánk elszakított idegennyelvű testvéreink is. Államalkotó erőnket, birodalmi hivatásunkat a trianoni szerencsétlenség sem tudta elhomályosítani. Szent István koronájának misztikus fénye messziről tündököl.

És köszöntjük most a ruszin testvéreket, akik húszévi szenvedés, bizonytalanság, meghurcoltatás után az ezeréves egységbe térnek vissza. Nem fogják ezután idegen politikai érdekek szerint rángatni őket, nem fognak idegen terroristák bandái végigszáguldozni rajtuk. Lelkük szabadon követheti a völgyek és folyók Istentől megszabott, ősi irányát, gazdasági életük szabadon követheti természetes útját, szabadon torkolhat a magyar Alföld életébe, megindulhat az egészséges életműködés, melyet a trianoni kontársebészek elvágtak. A jogok és az életlehetőségek teljessége várja őket, mint Szent István birodalmának egyenlő rangú, ősi fiait. Együtt fogunk élni ezután örökké és együtt fogjuk álmodni álmunkat a büszke boldog jövőről.

Tanusítson minden magyar áldozatkészséget!

A főméltóságú asszony felhívása az ország népéhez

A Magyar Távirati Iroda jelenti: Magyarország kormányzójának hitvese tegnap este rádió útján a következő felhívást intézte *az ország népéhez:*

— Az ujjáébredt márciusi tél emberfölötti feladatokat ró a Kárpátalját megszálló és a határ felé menetelő, sőt a lengyel határt már elért honvédcsapatainkra. Katonaságunk ellátása minden tekintetben a legkifogástalanabb, a hirtelen beállott kárpátaljai hófuvás és a nagy hideg azonban mégis szükségessé teszi, hogy minden egyes magyar katonát néhány darab melegebb ruhával is ellássunk. Ezekből a holmikból nem áll túlnagy készlet rendelkezésre.

Ezért a Főméltóságú Asszony szeretettel felhivja az ország közönségét, hogy tanusitson minden magyar a mostani történelmi időkben hős katonáink érdekében áldozatkészséget s küldjön minél sürgősebben és minél nagyobb számban meleg sált, harisnyát és szvettert a kormányzósági palotába, ahonnan a Főméltóságú Asszony ezeket a holmikat haladéktalanul továbbittatni fogja a föltartóztathatatlanul előrenyomuló magyar katonáinknak.

Ha az említett meleg holmik nem állanak azonnal rendelkezésre, akkor leghelyesebb pénzbeli megváltásokat beküldeni, mégpedig Horthy Miklósné téli segélyakciójának 19es csekkszámlájára.

A rádió megcáfolta a Mussoliniről terjesztett álhíreket

Mussolini olasz miniszterelnök *betegségéről terjedtek el ma különböző álhírek.* A *magyar rádió* ezeknek a híreknek természetes cáfolatául ma reggel tíz órai híradásában felolvasta *a tegnapi római minisztertanácsról szóló táviratot.* A Duce elnökölt tegnap ezen a fontos minisztertanácson. Az ő javaslatára a minisztertanács elhatározta, hogy *felemeli a tisztviselők fizetését és elrendeli a földbirtokkataszter általános revízióját.*

A hír felolvasása után a rádió a *következő közlést tette:*

— A Rómából érkezett távirat, amely a nagyjelentőségü minisztertanács határozatáról ad hírt, *világosan mutatja, hogy Mussolini elnökölt az ülésen. Ez a tény tökéletes és hiteles cáfolatot ad az utóbbi napokban keringő gonosz indulatú hireszt elésekre,* amelyeknek destruktív forrásait jól ismerjük és amely híreknek a *magyar közönség egyáltalában nem ad hitelt.*

12. óra 40 perckor a rádió ismét visszatért az *álhírekre. A bemondó a következőket olvasta fel:*

— Budapesten terjesztett tendenciózus hír szerint a magyar rádió *olyan értelmü közlést tett Mussolini olasz miniszterelnökkel kapcsolatban, amely messzemenő téves következtetésekre ad alkalmat.* A magyar rádió ezzel szemben ma délelőtt a valóságban azt a hírt közölte, *hogy Mussolini olasz miniszterelnök tegnap nagyfontosságú minisztertanácson elnökölt* — és hozzátette, hogy ez a tény bizonyítja a legjobban *a rosszakaratúan terjesztett riasztó hirek alaptalan voltát.*

A Duce tegnap fogadta De Valerát

Róma, március 17.

A Duce tegnap este fogadta De Valera ír miniszterelnököt, a pápa koronázására érkezett ír delegáció vezetőjét és vele hosszabb szivélyes megbeszélést folytatott.

A találkozás nagy érdeklődést keltett Londonban

London, március 17.

A *Duce* találkozása *De Valera* ir miniszterelnökkel és az az estebéd, amelyet az ir miniszterelnök tiszteletére *Ciano* gróf adott, nagy érdeklődést kelt Londonban.

Schacht Svájcban

Bern, március 17.

Dr. *Schacht* németbirodalmi miniszter üdülés céljából a tessini kantonban lévő Asconába érkezett.

A honvédség bevonult a visszacsatolt Rekenye-újfalura és Andrásira

Rozsnyó, március 17.

Rekenyeújfalu és *Andrási* község visszacsatolása az előre megállapított terv szerint *teljes rendben ment végbe.* Mindkét községben fellobogózott házak, cigányzene és üdvözlő beszédek fogadták a bevonuló magyar csapatot. Mingyárt megkezdte működését a »Magyar a magyarért« mozgalom is, amelynek vezetője élelmiszert és ruhaneműt osztott szét a községek szegényei között. Rekenyeújfalu község a felszabadulás örömére ősi magyar szokás szerint ökörsütést rendezett és a falu minden lakosát megvendégelte.

A SZINÉSZKAMARA UJ TAGJAI

A *Színművészeti Kamarába* a következő új tagokat vették fel:

I. Művészeti ügyvezetők:

Sereghy Andor (Kassa), *Tóváry* Béla, dr. *Záborszky* László.

II. Előadóművészek:

Pórffy Mihály (Soroksár), Ila *Märy* (Schreiner Mária), *Lantos* Ica, *Timár* Kató, *Tahy* Anna, *Nagy* Emma, *Jánossy* Teréz (Sereghyné, Kassa), *Baló* Elemér, *Kézdi Kovács* Antal, *Szilvássy* Tusy, *Harasztos* Gusztáv, *Zsögön* Lenke, *Szász* Istvánka, *Horti* Lajos, *Erdősi* Irén, *Kocsondyné*, *Kocsondy* Lajos, *Simor* Erzsébet, *Verbőczi* Józsa, *Pulváry* Károlyné, *Szőreghy* Gyula, *Tóth* Magda, *Kazal* László, *Karády* Katalin, *Vérey* Dezső, *Pócza* Elza, *Weygand* Tibor, *Mikes* Béla, *Zilahy* Pál (rendező-csoport is), *Sulyok* Mária, *Hajnal* Margit, *Tubay* Sári, *Vigh* Klári, *Csorba* Klára, *Gaál* László, *Kaszab* Anna, *Hadházy* Kamilla, *Sir* Alice, *Pataky* József, *Balázs* János, *Bókay* Ferenc, *Zimonyi* Márta, *Püspöky* Rózsa, *Gazdy* Aranka, *Danis* Jenő (Pécs), *Szentgyörgyi* Gabi, *Hubay* Zsenka (*Szücs* Lászlóné), *Horányi* Karola, *Molnár* Vera, *Kőváry* Gyula, *Szalma* Sándor, *Dankó* Erzsébet, *Szalma* Sándorné, *L. Tóth* József, *Szende* Bessy, *Dienes* Ferenc, *Kongó* Mária, *Patayné* (Nagykőrös), *Zsedényi* Károly.

III. Művészeti ügykezelők:

Nagy Ervin (rendező), Papp J. Barnabás (karmester), Zilahy Pál (rendező és előadóművész is), Hamvay Jenő (díszlettervező), Ambrózy Iván Árpád (szcenikus), Keleti Erdélyi Gyula (díszletfestő), Mánya Károly (díszletfestő), Schwartzer Róbert Géza (főfestő), Pókász Endre Béla (festő), Jaschik Álmos (tervező), Márk Tivadar (tervező), Majorossy Aladár (karmester).

IV. Műszaki és igazgatási ügyvezetők és ügykezelők:

Kovács Eszter, *Sas* Eta (Trojákné), *Márk* Béla, ifj. *Kocsis* János, *Weiss* József, *Szende* Emma, *Almássy* Endréné Makó Lily, *Szabó* Magda, *Haán* Pál, *Szentimrey* Margit, *Csávolszky* Vince, *Papp* Sándor, *Papp* Sándorné, *Márton* József, *Márton* Józsefné, *Pogatser* Lajos, *Juhász* Andor, *Juhász* Andorné, *Mikulás* Dezső, *Tolnay* Pál, *Kolman* Emil, *Balla* Kálmán.

V. Gyakorlatosok:

Primusz István (II. csop.), *Bodor* György (IV. cs.), *Vörös* Anikó (II. cs.), *Rév* Erzsébet (II. cs.), *Odray* Géza (II. cs.), *Szerdahelyi* Rózsi (II. cs.), *Nagy* Csilla (II. cs., Szeged).

VI. Vizsgára utasították

(ideiglenes működési engedéllyel): *Horkay* Jolán (II. csoport), *Zombory* Pál (II. cs. Torna), *Selmeczy* Margit (II.), *Kisspál* Mária (V.), *Barabás* Sári (II.), *Angyal Nagy* Gyula (II.)!, *Kürtös* Károly (II.), *Király* József (II.), *Kovács* Emmi (II.), báró *Staudach* Alfonz (II.), *Egerváry* Olga (II.), *Surányi* Erzsébet (II.), *Strausz* Gizella (II.), *Józsa* Irma (II.), *Eöri Pordán* Lajos (II.), *Eöri Pordán* Gizella (II.), *Patay* Károly (II., Nagykörös), *Patay* László (II., Nagykörös), *Szombathy* Anna (II.), *Mészáros* Jolán (II.), *Inotay* Ditta (V.), *Vörösmarty Kovács* Piros (II., Komádi), *Bodnár* Mária (II.), *Nagy* Rózsi (V.), *Török* Kató (V.), *Kmetty* Mária (II.), *Görbe* János (V.), *Somogyi* Ferenc (V.), *Kollár* Livia (II.), *Csaday* László (V.), *Jankovich* Ferenc (V.), *Szakács* Rózsi (II.), *Szederkényi* Kató (V.), *Csornay* Vera (V.)!, *Szigetváry* Mihály (II., Kecskemét), *Laskay* Karola (II., Debrecen), *Ádám* Piroska (II.), *Vörös* Anna (II.), *Kovács* Mária (II.), *Kele* Anna (II.), *Tóth* Magdolna (II.), *Deák* Sándor (II.), *Várady* Kató Szabóné (V.), *Ferenczy* Zoltán (V.), *Csétalvay* Vilmos (V.), *Kató* János (II.).

VII. Vizsgára utasították

(működési engedély nélkül): Horváth Imre (II.), Szabó Klára (II.), Zádor Vilma (V. Felsőgöd), Nánay Valéria (V.).

A Kamara 12 kérvényt véglegesen elutasított. Ezek a következők: Deák Ferencné, Kelemen Béláné, Göndör József, Gyenes János, Hollós Ilona, Zomgory Henrik, Tomka János, Schirmann András, Gencz István, Doby László, Glos Helén és Hőfer Mária.

Azok, *akiket a színművészeti kamara vizsgára utasít, a miniszter ürelmi rendelete értelmében a szezón végéig játszhatnak ugyan, de időközben le kell vizsgázniok egy bizottság előtt.*

Ez a bizottság a *Színművészeti Akadémia* és *Zeneművészeti Főiskola* tanáraiból áll. A névsorban szereplő *Szabó* Klára, a *Magyar Színház aktiv tagja*, aki a szezón végéig ott felléphet, de ha a kamara tagja óhajt lenni, akkor *vizsgáznia kell* a bizottság előtt.

Igazi parasztlakodalmat mutatnak be holnap este a kolozsvári színházban

Kolozsvár, március 17.

Rendkívül érdekes »színielőadás« lesz holnap este a kolozsvári magyar színházban: *elejétől végig »eljátsszák« Kun Ilona györgyfalvi leány lakodalmát leánykéréstől kezdve a lakodalmas táncokon végig egészen a menyasszonytáncig és az új pár búcsúztatásáig.* Nem színpadi játék ez, nem is műkedvelő-előadás, mert *az összeesketett györgyfalvi új pár lakzitját valóban a kolozsvári magyar színház színpadán tartja. Még a lakodalmi vacsorát is a színpadon fogyasztják el.*

Czakó János református teológus diákkorától kezdve biztatta a falujabelieket, hogy ne hagyják elveszni *Györgyfalva* színpompás népviseletét, ne vegyék fel a *»városi« ruhákat.*

Szavára annyira hallgattak a györgyfalviak, hogy maguk kutatták fel *régi köszöntő rigmusaikat* a népviselet mellé. A teológus vetette fel azt az ötletet, hogy *az igazi Györgyfalvát meg kellene mutatni a városnak*, a kolozsvári magyar színházban kell megtartani a legszebb györgyfalvi pár lakodalmát. A nép megfogadta a tanácsot, megkezdték az előkészületeket, ki is tűzték a színházi lakzi időpontját, de — az *»előadást« Czakó* már nem érte meg. Agyhártyagyulladást kapott és meghalt.

Napok óta sütnek-főznek Györgyfalván, külön szekérsor viszi be szombaton reggel Kolozsvárra a násznépet, a tengernyi finom enni- és innivalót. Magukkal viszik a györgyfalvi cigánybandát is.

A színpadon megtartandó lakodalom előtt *Vásárhelyi* János református püspök mond megnyitóbeszédet. Az »előadás« iránt olyan nagy az érdeklődés, hogy a szombati jegyeket már elkapkodták. A györgyfalviak kijelentették, hogy *szívesen bemutatják még vasárnap is lakodalmas szokásaikat, táncaikat, megismétlik a lakzit,* természetesen az ifjú jár szerepét már másoknak kell játszani.

Színházak műsora

OPERAHÁZ: Péntek: Hoffmann meséi (C. bérlet, 19. sz. 1/28). Szombat: Parsifal (D. bérlet, 19. sz. 1/27). — **NEMZETI:** Péntek: Ludas Matyi (VI. bérlet, 18. sz. 1/28). Szombat d. u.: A nők harca (A Színművészeti Akadémia vizsgaelőadása, 1/24). Este: A makrancos hölgy (I. bérlet, 14. sz. 1/28). — **KAMARA:** Péntek és szombat: Utolsó tánc (8). — **VIG:** Péntek: Grófkisasszony (L. bérlet, 8). Szombat: Havasi napsütés (8). — **MAGYAR:** Péntek és szombat: Erzsébet (8). — **BELVÁROSI:** Péntek és szombat: Földindulás (8). — **PESTI:** Péntek: Próba (1/28). Szombat: Az angol bank nem fizet (8). — **ANDRÁSSY:** Péntek és szombat: Mondj igazat! (8). — **VÁROSI:** Péntek és szombat: Java-Bali (hollandindiai tánccsoport vendégjátéka, 8). — **ROYAL:** Péntek és szombat: Egy bolond százat csinál (1/29). — **PODIUM** (a Teréz-körútiban): Péntek és szombat: Elő az okmányokkal! (9). — **KOMÉDIA:** Péntek és szombat: Esti átképzés (1/29). — **ERZSEBETVÁROSI:** Péntek és szombat: Mezei pacsirta (1/26, 1/29). — **JÓZSEFVÁROSI:** Péntek és szombat: Napkelet rózsája (1/26, 1/29). — **KISFALUDY:** Péntek és Szombat: Elnémult harangok (1/26, 1/29).

Mozik műsora

Rövidítések: H = Híradók Sz = Szombat. V Ü = Vasárnap és ünnepnap M = Matiné.

ADMIRÁL (353—707. Margit körút 5. szám): **Táncolj és szeress** (Fred Astaire). Televér primadonnák. H. (1/24 1/26 1/28 1/10; V Ü 1/2 1/24 1/26 1/28 1/10.) Vasárnap d. e. 1/10 és 1/12-kor: **Az örvény.** — **ALKOTÁS** (155—374. Gömbös Gyula u. 11): **Kék róka** (Zarah Leander). Madárszerelem. H. (1/24 1/26 1/28 1/10; V Ü 1/2 1/24 1/26 1/28 1/10.) Vas. d. e. 11-kor: **Gasparone.** — **ANDRÁSSY** (124—127. Csengery u. 39): **Rozmaring** (Turay, Kabos). Földi paradicsom. H. (3/24 3/26 3/28 3/10; V Ü 2 4 6 8 10.) — **ATRIUM** (154—024, 153—034. Margit körút 55): **Kisértés órája** (Joan Crawford). Éneklő sasok. Híradó. (1/26 1/28 1/10; Sz V Ü 1/24 1/26 1/28 1/10.) — **BELVÁROSI** (384—563. Irányi u. 21): **Gyimesi vadvirág** (Tolnay, Timár). A jazz banditái. H. (4 6 8 10; V Ü jobbt. 2 4 6 8 10, balt. 3 5 7 9.) Vasárnap d. e. 1/11 és 12-kor: **Mária nővér.** — **BODOGRÁF** (149—510. József körút 63. szám): **Gyimesi vadvirág** (Tolnay, Greguss). Varietécsemege. H. (1/24 1/26 1/28 1/10; V Ü 1/2 1/24 1/26 1/28 1/10.) — **BROADWAY** (144—212. Károly körút 3): **Pajkos hercegnő** (repríz; Jeanette MacDonald). (1/24 1/26 1/28 1/10; Sz V Ü 1/2 1/24 1/26 1/28 1/10.) Vas. d. e. 11-kor: **Három ember a hóban.** — **BUDAI APOLLO** (351—500. Csalogány u. 46): **Gyimesi vadvirág** (Tolnay, Timár). Aranyrablók (Bob Baker). (1/25 1/47 9; V Ü 1/2 1/24 1/26 1/28 1/10.) — **CAPITOL** (134—337. Baross tér 32): **Szerelmes századok; Végig a Champs Elysée-n** (Sacha Guitry). H. (1/24 1/26 1/28 1/10; V Ü 1/2 1/24 1/26 1/28 1/10.) — **CITY** (111—140. Vilmos császár út 36): **Éjfélig tangó** (Pola Negri). H. (4/6 3/8 3/10; Sz V Ü 3/24 3/26 3/28 3/10.) — **CORSO** (182—818. Váci utca 9): **A válóperes leány** (Merle Oberon). H. (1/26 1/28 1/10; Sz V Ü 1/24 1/26 1/28 1/10.) — **CORVIN** (139—584, 138—988. József körút és Üllői út sarok): **Süt a nap** (Nagy Alice, Olasz János) és a kísérő műsor. H. (1/24 1/26 1/28 1/10; V Ü 1/2 1/24 1/26 1/28 1/10.) Vas. d. e. 1/11 órakor: **Hurricane** (Orkán; Dorothy Lamour). — **DAMJANICH** (134—806. Damjanich u. 1): **Az aréna hősei** (3 Ritz Brothers). Indiánbecsület (Jack Perrin). H. (1/24 1/26 1/28 1/10; V Ü 2 4 6 8 10.) — **DÉCSI** (121—343, 125—952. Teréz körút 28): **Válóperes lány** (Merle Oberon). H. (6 8 10; Sz V Ü 4 6 8 10.) — **ELIT** (114—502. Szent István körút 16): **Süt a nap** (Nagy Alice, Olasz János). Újzéland. H. (4 6 8 10; V Ü 2 4 6 8 10.) — **FORUM** (189—707, 189—343, 188—528. Kossuth Lajos u. 18): **Engadini kaland** (Luis Trenker). (1/46 1/28 3/10; Sz V Ü 1/24 1/26 3/28 10.) — **GLÓRIA** (144—800. Thököly út 56): **Gyimesi vadvirág** (Tolnay, Mály). Híradó. (1/25 3/47 9; Sz 1/24 1/26 1/28 1/10; V Ü 1/2 1/24 1/26 1/28 1/10.) — **HOLLYWOOD** (142—455. Bethlen tér 3. szám): **Réztábla a kapu alatt** (Robert Donat). Híradó. (1/24 1/26 1/28 1/10; V Ü 1/2 1/24 1/26 1/28 1/10.) Vas. d. e. 1/11-kor: **A rend katonái** (G-man; James Cagney). — **HOMÉROS** (296—178. Hermina út 7): **3 Ritz Brothers** (Aréna hősei). Az álarcos grófnő (Chavil Trevor). Nagytakarítás Kikuéknál (rajzf.). H. (1/25 7 1/10; V Ü 1/2-től folyt.) — **IPOLY** (292—636. Csáky u. 65. szám): **Rozmaring** (Turay, Páger) és a kísérő műsor. H. (1/24 1/26 1/28 1/10; V Ü 1/2 1/24 1/26 1/28 1/10.) — **JÓZSEFVÁROSI** (134—644. Kálvária tér 7): **Gyimesi vadvirág** (Tolnay, Mály). Motorsport rabjai. H. (1/24 1/26 1/28 1/10; V Ü 1/2 1/24 1/26 1/28 1/10.) Vas. d. e. 1/11-kor: **Makrancos menyasszony és a Banditák réme.** — **KAMARA** (144—027. Dohány u. és Nyár u. sarok): **Kisértés órája** (Joan Crawford). Sasok éneke (Mi bandánk: burleszk). (6 8 10; Sz V Ü 4 6 8 10.) — **KULTUR** (386—193. Kinizsi u. 16): **Rozmaring** (Turay, Páger) és a kísérő műsor. (5 1/8 1/10; V Ü 3/42 3/44 3/46 3/48 3/10.) — **LLOYD** (111—994. Hollán u. 7., a Szent István körútnál): **Réztábla a kapu alatt** (Rosalind Russel). (Mindennap: 3 1/46 1/28 1/10.) — **NYUGAT** (127—162. Teréz körút 41): **Gyimesi vadvirág** (Tolnay, Greguss). Stan és Pan válik. Híradó. (1/25 7 1/10; Sz 4 6 8 10; V Ü 2 4 6 8 10.) — **ODEON** (130—263. Rottenbiller u. 37/b. szám): **Gyimesi vadvirág** (Tolnay, Timár). Tevétől a versenyautóig (sportf.). Cirmos az emberevők közt (trükkf.). Scrapi úrfi kalandjai (miniatűrf.). H. (Folyt. előad.: 1/45 3/47 1/10; V Ü 1/2 1/24 1/26 1/28 1/10.) Vas. d. e. 1/11-kor: **Koldus és királyfi** (Errol Flynn). — **OLYMPIA** (342—947. Erzsébet körút 26): **Táncolj és szeress** (Ginger Rogers). H. (Mindennap: d. e. 11, d. u. 2 4 6 8 10.) — **OMNIA** (130—125. József körút és Kölcsey u. sarok): **A lázadó hős** (Warner Baxter). Kieg: Televér primadonnák. Híradó. (5 1/48 1/10; Sz V Ü 4 6 8 10.) — **ORIENT** (114—936. Izabella u. és Aradi u. sarok): **Nehéz apának lenni** (Szeleczky, Páger). Charlie Chan Montecarlóban. (Folyt. előad.: 1/45 3/47 1/10; V Ü 1/2 1/24 1/26 1/28 1/10.) — **OTTHON** (146—447. Beniczky u. 3. és Baross u. 87. sarok): **Táncolj és szeress** (Fred Astaire). H. (3/44 1/46 1/48 1/10; V Ü 1/42 1/44 1/46 1/48 1/10.) Vas. d. e. 10 és 1/12-kor: **Mellékutca** (Irene Dunne) — **PALACE** (136—523. Erzsébet körút 8): **Ködös utak** (Jean Gabin). H. (4 6 8 10; Sz V Ü 2 4 6 8 10.) Vas. d. e. 11-kor: **Az ember néha téved.** — **PÁTRIA** (145—673. Népszínház u. 13): **Az aréna hősei** (a 3 Ritz Brothers) és a humoros kísérő műsor. (3/44 3/46 3/48 3/10; V Ü 1/2 3/44 3/46 3/48 3/10.) Vas. d. e. 1/11-kor: **Matiné.** — **PHÖNIX** (144—454. Rákóczi út 68): **Kék róka** (Zarah Leander). Csodarevű az óceánon. H. (Mindennap: d. e. 11, d. u. 1 3 5 1/48 1/10.) — **RADIUS** (122—098, 120—564. Nagymező utca 22—24): **Egy pesti éjszaka** (Danielle Darrieux Budapesten készült filmje). H. (3/46 3/48 3/10; Sz V Ü 3/44 3/46 3/48 3/10.) — **RHX** (139—416. István út 39): **Gyimesi vadvirág** (Tolnay, Mály). Balatoni rapszódia. Híradó. (1/25 3/47 9; Sz 1/24 1/26 1/28 1/10; V Ü 1/2 1/24 1/26 1/28 1/10.) — **RIALTO** (139—497. Rákóczi út 70. szám): **Táncolj és szeress** (Fred Astaire) és a kísérő műsor. H. (D. e. 1/11, d. u. 1/21 3/43 5 1/48 1/10; V Ü d. e. 10 12, d. u. 2 4 6 8 10.) — **ROYAL APOLLO** (141—902, 342—946. Erzsébet körút 45. szám): Harmadik hétre prolongálva! **A nagy keringő** (Great Waltz; Louise Rainer). Híradó. (1/46 1/28 3/10; Sz V Ü 4 6 8 10.) — **SAVOY** (146—040. Kálvin tér sarok, Üllői út 2): **Csodák csodája** (Sonja Henie). Ismeretlen katona. Trükkfilm. (1/24 1/26 1/28 1/10; V Ü 1/2 1/24 1/46 1/28 1/10.) Vas. d. e. 1/11-kor: **Stuart Mária** (Catherine Hepburn). — **SCALA** (114—411. Teréz körút 60): **Szajnaparti szerelem** (Vivian Romance). Híradó. (1/46 1/28 3/10; Sz V Ü 3 3/46 1/28 3/10.) — **SIMPLON** (268—998, 268—999. Horthy Miklós út 62): **Süt a nap** (Nagy Aliz, Olasz János) és a kísérő műsor. Pápakoronázás. (1/24 1/26 1/28 1/10; V Ü 1/2 1/24 1/26 1/28 1/10.) Vasárnap d. e. 11-kor: **A 13 szék** (Heinz Rühmann). — **STUDIÓ** (140—840. Akácfa u. 4): Hetedik hétre prolongálva! **Alexander's Ragtime Band** (Alice Faye). H. (Mindennap: d. e. 11, d. u. 2 4 6 8 10.) — **TIVOLI** (123—049. Nagymező u. 8): **Gyimesi vadvirág** (Tolnay Klári, Mály). Tevétől a versenyautóig (sportfilm). Kuba, a boldogság szigete. Híradó. (1/45 7 1/10; Sz 1/24 1/46 3/48 3/10; V Ü 3/42 3/44 3/46 3/48 3/10.) Vas. d. e. 11-kor: **Koldus és királyfi** (Errol Flynn). — **TURÁN** (128—401. Nagymező u. és Mozsár u. sarok): **Táncolj és szeress** (Fred Astaire) és a kísérő műsor. (4 6 8 10; V Ü 2 4 6 8 10.) Vas. d. e. 11-kor: **Walewska grófnő** (Greta Garbo). — **URÁNIA** (146—046. Rákóczi út 21): Utolsó hétre prolongálva! **Bors István** (Páger, Tolnay). H. (5 1/48 1/10; Sz V Ü 1/43 5 1/48 1/10.) Vasárnap d. e. 11-kor dr. Benda Jenő előadása: **Ruszinszkó tragédiája.**

Hamvai Jenő

diószlatfestő a m. kir.
Operaházban.

Évkönyve, Magy. kir
Operaház, 1928–29.

PÉCS SZAB. KIR. VÁROS

NEMZETI SZINHÁZA

Igazgató: *Thuróczy Gyula.*

1941 január hó 5.-én, vasárnap este 8 órakor

ÜNNEPI ELŐADÁS

I. Himnusz. Előadja a pécsi honvédzenekar.

II. Herczeg Ferenc történelmi drámája:

BIZÁNC

Színmű 3 felvonásban.

Rendező: *Thuróczy Gyula.* Díszlettervező: *Hamvay Jenő.*

SZEMÉLYEK:

Konstantin császár	*Thuróczy Gyula*
Iréne császárné	*Bartók Julia*
Demeter nagyherceg	*Árossy Aladár*
Tamás nagyherceg	*Bossányi Ferenc*
Olga nagyhercegnő	*Torma Auguszta*
Pátriárka	*Pórfi Mihály*
Notarasz Lukács, fővezércézár	*Seress Gyula*
Spiridion, udvari főkamarás	*Késmárky Kálmán*
Leonidasz, Spárta címzetes ura	*Halmi Jenő*
Laszkarisz, tengernagy	*Buránszky Nándor*
Lizánder, udvari költő	*Mezey Lajos*
Krátesz, udvari bölcs	*Hamvay Jenő*
Zenobia, palotahölgy	*Bódi Rózsi*
Giovanni, genovai zsoldoskapitány	*Pethő Zoltán*
Herma	*Bálint Anna*
Ahmed khán	*Somkuthy Dezső*
Lalal Kalil	*Deák Lőrinc*
Anna, udvarhölgy	*Paxy Teréz*
Zoe, udvarhölgy	*Vörös Ilona*
Matteo, genovai zsoldos	*Bossányi Ferenc*
Folko, genovai zsoldos	*Lovass József*
Rableány	*Halmi Jenőné*

Történik Bizáncban, 1453 május 29-én.

Művészeti Hotek Pécs

1941

Gárdonyi Géza: „*Festő a falun*“ című elbeszélését felolvassa: Szeleczky Zita.

Kocsis László felolvassa: „*Janus Pannonius*“
„*Boldog Mór püspök*“ című költeményeit.

Babits Mihály: „*Itália*“
„*Szekszárd 1915 nyarán*“

Szabó Lőrinc: „*Nyitnikék*“
„*Hajnali rigók*“ című költeményeket előadja: Orsolya Erzsébet.

Az élménytől az olvasóig
Szabó Lőrinc előadása a versről.

Takáts Gyula: „*Dunántúli este*“

Weöres Sándor: „*Dunántúli képek*“
a) Koratavasz
b) Esős éjszaka
c) Eső után
d) Disznóetetés
e) Estharang
f) Kisvárosi villasorok
című költeményeket előadja: Szeleczky Zita.

Berzsenyi Dániel: „*Búcsú Kemenesaljától*“

Bárd Miklós: „*Siklós vára*“

Illyés Gyula: „*Ozorai példa*“ című költeményeket előadja: Táray Ferenc.

Hamvay

Részt vesz a Magyar Arcképfestők Társasága kiállitásán

_6.u. 930.X.21.

Hamza Méla

Illusztrációja, a Műcsarnok tav. tárlatán.

8.0.932.IV.24.

Ramsa Mela

Illustrated, a Moscatuck fav. tafiatan.

B.O. 952. IV. 24.

MDK

Hamza Ákos, érem vésö

Párizsban dolgozik.

Dr.Procopius Béla: A Magyar Emlékérem- és Plakett-művészet. MI 1934 125-127.l.

HAMZA Ákos festő

ÚJ Néplap

Jász-Nagykun-Szolnok megyei napilap

IV. évfolyam, 124. szám
1993. május 29., szombat

Ára: 13,80 Ft

HIRDETÉS-FELVÉTEL KEDDEN 18 ÓRÁIG Szolnokon, a Kossuth téri 1.sz. IRODAHÁZBAN

GONDŰZŐ

A sors akarta
Derűs lélek
Jogo jo-jó
Bogaras
bogárkáim
Kirándul
a gyerek

(Írásaink a 9. oldalon)

Miniszter marad

- Szó sincs arról, hogy lemondanék miniszteri tisztségemről - jelentette ki Für Lajos, cáfolva az egyik országos napilap információját.

Tüntetés lesz

Négy érdekképviselet - a Pedagógusok Szakszervezete, a Pedagógusok Demokratikus Szakszervezete, a Zenepedagógusok Szakszervezete, valamint a Közgyűjteményi és Közművelődési Dolgozók Szakszervezete - együtt rendez országos demonstrációt június 1–jén Budapesten. Amiatt tiltakoznak, hogy a közalkalmazottak jogállásáról szóló törvényben meghatározott előmeneteli– és illetményrendszer bevezetését a kormány el akarja halasztani.

Húsbehozatal

A Vám– és Pénzügyőrség tovább szigorította a húsáruk és húskészítmények, valamint az állatbetegségek terjesztésére alkalmas anyagok – élőállatok, állati eredetű élelmiszer-nyersanyagok, félkész és késztermékek, elsődleges kezelésen át nem esett étkezési célú állati eredetű ipari nyersanyagok – forgalmára vonatkozó rendelkezések betartásának ellenőrzését.

Takarítás

Példás gyorsasággal takarítják le az „illegális" helyekre ragasztott szakszervezeti plakátokat Szolnokon.

Vihar Újszászon

Tegnap délután nagy erejű vihar söpört végig Újszász környékén. A szél fákat döntött ki, villanyvezetékeket szaggatott le, háztetőket rongált meg.

Májusi nyár

Egy-két helyen zápor lehet, a szél megélénkül. A nappali hőmérséklet 25-27 fok körül alakul.

A munkavállaló is fontos!

A malmokat eladják, ugye?

A Szolnok Megyei Gabona- és Malomipari Vállalat privatizációja során termelő-kapacitásának mintegy 40 százalékát eladják.

A vállalat mostani vezetése a tenderkiírásoknál, illetve azok elbírálásánál figyelembe veszi, hogy az eljövendő tulajdonos milyen foglalkoztatási koncepciókat ír pályázatában.

A mostani privatizációs körülmények között kevés arra az esély, hogy a mintegy 400 dolgozót feltétel nélkül alkalmazza majd az új tulajdonos, hiszen a közgazdasági, illetve munkáltatói szabályozók nem teszik érdekeltté a törzsgárda alkalmazására. Ennek oka, hogy így megszabadulna az esetleges későbbi végkielégítés fizetésétől.

A cég privatizációs bevételeit várhatóan jelentősen terheli majd az így át nem vett dolgozók végkielégítése.

Az FM államtitkára szerint

Elég volt a nagyüzemekből

Tegnap a gazdakörök megyei gyűlését *dr. Skultéti Sándor* államtitkár nyitotta meg. Bevezetőjében szólt a megyei mezőgazdaság helyzetéről, problémáiról. A válságos helyzet oldására kormányzati intézkedések alig történtek – mondta.

Ezt követően *dr. Raskó György* földművelésügyi államtitkár tájékoztatta a megjelenteket a mezőgazdaság magántulajdonra alapozott pénzügyi és műszaki fejlesztésének lehetőségeiről. Elsődlegesen a kialakult helyzetet elemezte, illetve rámutatott annak okaira. A magyar mezőgazdaság exportjának közöspiaci korlátozásai az ottani túltermeléssel függnek össze. Egy figyelemre méltó EK-előrejelzésről is szólt: 2010-re a termőterület többmint 40 százalékát kivonják a művelés alól Európában!

A hazai mezőgazdaság fellendítése már nem csak állami feladat. Az érdekvédelmi szervezeteknek, így a gazdaköröknek is, harcolni kell a termelőért. Felsőirányítású, szakembe-rekből álló szervezetet is létre kell hozni a termelés és értékesítés megszervezéséhez. Ehhez egy országos információs hálózatot kell kiépíteni, erre az anyagi erőforrások is rendelkezésre állnak.

A nagyüzemi termelést nem szabad tovább engedni, szigorú forrás- és eszköztakarékosságot kell bevezetni.

Ugyanakkor ezzel ellentmondásos az a tény, hogy a szövetkezetek koncentrációjához, pontosan az aktív tulajdonosoknak a passzív tulajdonosok üzletrészének megvásárlásához, kedvezményes hitelű pénzforrás áll rendelkezésre. Ezzel szemben áll a decentralizált termelés megvalósításának hangoztatása, viszont a farmergazdaságok kialakításához nincs pénz.

A mezőgazdasági termékek feldolgozására és értékesítésére koncentrált szervezeteket kell létrehozni - mint mondotta -, hogy az értékesítési láncban a termelők részt vegyenek, és abból ők is profitáljanak.

A kormány rendeletet alkotott

Beruházások előtt környezeti hatásvizsgálat

– A jövőben környezeti hatásvizsgálatnak kell megelőznie minden olyan tervezett beruházást, amelynek megvalósulása jelentős környezetvédelmi károkat okozhat – jelentette be Gyurkó János környezetvédelmi miniszter a pénteki szóvivői tájékoztatón. A kormány erről szóló rendelete a Magyar Közlönyben való megjelenésétől lép hatályba.

A borsodi szénbányászat visszafejlesztéséről döntött a kabinet, miután a felszámolás két éve alatt a korábbi 3,8 milliárd forintos adósságát további 1,6 milliárddal gyarapította a vállalat. A Lyukó Bánya a tiszai erőművel szervezeti, vagy tulajdonosi integrációban működik tovább. A Borsodi Szénbányákhoz tartozó többi bányaüzem a megalakítandó Bányavagyonhasznosító Részvénytársaságba kerül.

Tóth Zoltán belügyminisztériumi főosztályvezető végezetül néhány lényeges elemmel kiegészítette a választási törvény módosítási tervével kapcsolatban a csütörtöki tájékoztatón elhangzottakat. Bejelentette, hogy az utolsó belügyi szövegsimítások után a jövő héten kerül pártközi egyeztetésre az előterjesztés. Az egyik legjelentősebb módosításként a kormány azt javasolja, hogy biztosítsanak választójogot a külföldön élő és tartózkodó magyar állampolgároknak.

Ez a változtatás a kettős állampolgárokra is vonatkozna. Nem érintené viszont azokat, akik a békeszerződések nyomán vesztették el állampolgárságukat. **(MTI)**

Álláskeresők az álláskeresőkért Abádszalókon

Tegnap délelőtt az abádszalóki Munkanélküliek és Álláskeresők Egyesülete termékkóstolóval egybekötött eszmecserére hívta meg többek között Vincze Ferencet, a község polgármesterét, Hukovics Zoltánt, a szervezet országos szövetségének elnökét, valamint lapunkat.

– Az egyesület tavaly tavasszal alakult tizenhárom alapító taggal, azóta 162-en léptek be – mondta Oláh Mihály titkár.

Az önkormányzattal szorosan együttműködve igyekeznek munkaalkalmakat teremteni a helybéli állástalanoknak. Tavaly decemberben így nyílt meg a szociális diszkont élelmiszerbolt, nemrégiben pedig a francia pékség, ahová néhány utcányiról is ínycsiklandó illatok csábítják a vendéget. Annak az épületnek az átalakítási munkálatai most folynak, ahol magyar ízű magyar pékáruk lesznek kaphatók, valamint az egyesület tervezi, hogy nyárra újabb helybéliek kapnak állást a strandon – mondta Bercsényi János az egyesület elnöke. Lapunk kérdésére válaszolva tájékoztatást kaptunk arról is, hogyan, mi alapján döntik el, mely tagjuk vagy mely kívülálló nyerheti el a megélhetést biztosító munkahelyeket. Erről az öttagú vezetőség dönt, elsősorban az iskolai végzettséget és szociális szempontokat figyelembe véve.

Avatás a szomszédban: Abony mától város

Bár Abony nem tartozik Jász-Nagykun-Szolnok megyéhez, mégis mindig közel állt a szolnokiak szívéhez. S nemcsak azért, mert határa szinte a cukorgyárig húzódik, hanem elsősorban az emberi kapcsolatoknak betudhatóan. Sok abonyi telepedett meg Szolnokon, és sok abonyi keresi kenyerét megyénk vállalatainál és intézményeinél. Sorsuk évszázadokon át összeforrt a szolnokiakéval. Így hát szavak nélkül is értik és becsülik egymást a két település lakói, s örülnek egymás sikereinek.

E gondolatok jegyében köszöntjük a ma várossá avatását ünneplő Abonyt. Nemcsak ünnep, hanem jelkép is a mai nap a város életében. Hű kifejezője az abonyiak élniakarásának és tettrekészségének, aminek eredményeként megannyi pusztulást átvészelve mindig friss hajtással, új erővel elevenedett meg lakóhelyük. Pedig mennyi csapás érte őket! Lakóhelyük önzetlen fejlesztése tette lehetővé számukra, hogy már 1748-ban megkapták a mezővárosi rangot, melyet 1882-ig megtartottak. 1890-től 1950-ig járási székhely is volt Abony. Ez a település szervező-ellátó szerepe az első tanácsválasztáskor szűnt meg. Azóta is sérelmesnek tartják a helybeliek.

Nemcsak a török-tatár hordák, a szabadságharcunkat el-

(Folytatás a 2. oldalon)

Lottószámok:
4, 21,
30, 34, 45

Megelőzendők a balesetek

Pénteken a Szolnok Megyei Rendőr-főkapitányság épületében megalakult a Városi Balesetmegelőző Bizottság. Az alakuló ülésen megjelent a polgármesteri hivatal képviselője, a mentőszervezet megyei vezető főorvosa, a Közúti Igazgatóság, valamint a Közlekedésfelügyelet osztályvezetője és a VOLÁN üzemvezetője.

A testület elnöke *Vörös Miklós* r.őrnagy Szolnok rendőrkapitánya lett, az ügyvezetői teendőket pedig *Szűcs Tibor* százados a megyeszékhelyi rendőrkapitányság közlekedési osztályvezetője látja majd el.

A bizottság tevékenysége során vizsgálja, hogy milyen intézkedéseket lehet tenni a balesetek csökkentése, megelőzése érdekében, de célul tűzte ki a közlekedés biztonságának megszilárdítását is. Az iskolákban több nevelő, felvilágosító jellegű propaganda előadást is tartanak majd. Az ülésen megalakították a feladatcsoportonkénti szakbizottságokat is.

Díszpolgárát temette Jászberény

A Fehértói temetőben helyezték örök nyugalomra **Hamza Dezső Ákos** festőművész, filmrendező hamvait.

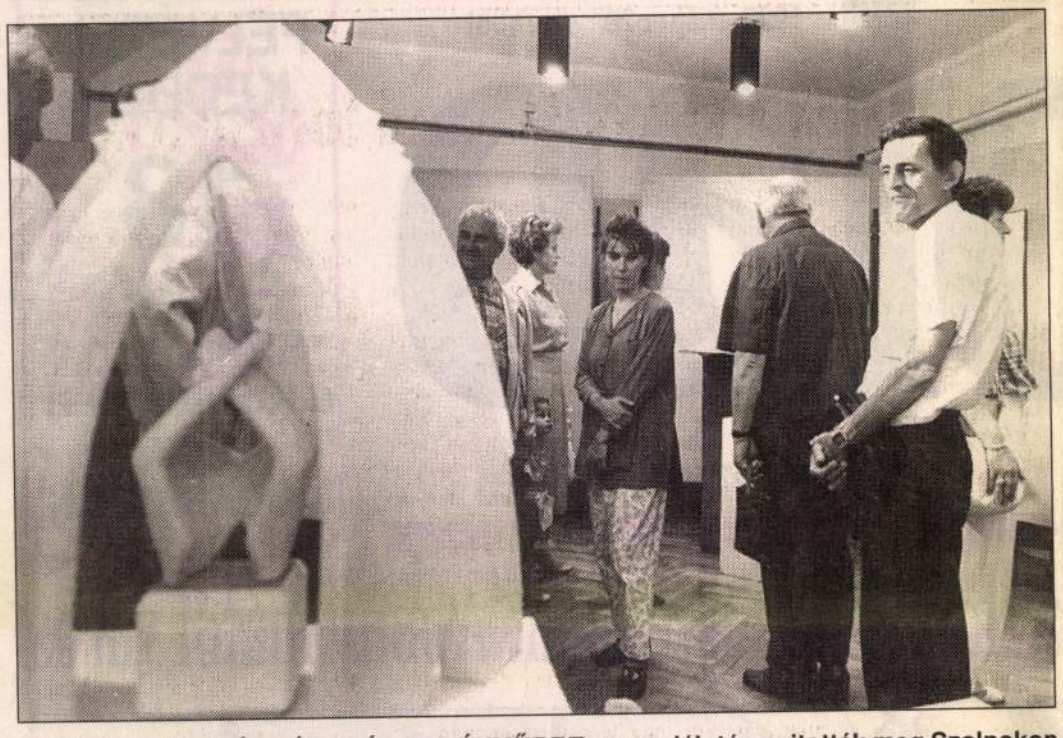
A főtemplomi szentmise után a ravatalnál Farkas Mátyás apátplébános ajánlotta Isten kegyelmébe a nagy művészt. Dr. Magyar Leventének jutott a feladat, hogy Jászberény polgármestereként elbúcsúzzon a város díszpolgárától. Ő arról beszélt, hogy emberként és művészként is méltó volt arra a címre, amit 1987-ben kapott a várostól.

Munkássága, s életútja, közéleti tevékenysége, Bajcsy-Zsilinszkyhez, s a magyar függetlenséghez való kötődése példaként állhat az utókor előtt. Az Istentől kapott sok talentumot jól használta, az emberek, a hazája, s a magyarság javára fordította mindenkor.

A Palotásy János Kórus hangja csendült fel a sírnál is, ahol dr. Dobos László, a Jászok Egyesületének ügyvivője vett végső búcsút a művésztől. Hamza Dezső Ákos, miután hazatért Magyarországra, s 1989 tavaszán Jászberényben találta meg végső otthonát, igyekezett bekapcsolódni a közéletbe. A Jászságért Alapítvány kuratóriumának elnökeként sokat tett a fiatalokért, a ma itt élő, s alkotó művészekért.

Ez a szellemi holdudvar kísérte most utolsó útján. Dr. Dobos László feleleventette Hamza Dezső Ákos csodálatosan gazdag, ám nehézségekkel teli életútjának legfőbb állomásait. A hosszú, önként vállalt sorsot a hazától távol, s a visszatérés végső szükségességét.

Beteljesedett akarata, oda tért meg, ahonnan vétetett, ahol elei éltek, a Jászság gazdag, emberi értékeket adó közösségébe.

PÁLYÁZAT II. VILÁGHÁBORÚS EMLÉKMŰRE. **Tegnap délután nyitották meg Szolnokon a Helyőrségi Klubban azt a kiállítást, amely bemutatja a II. világháborús emlékműre kiírt pályázat pályamunkáit. Az önkormányzat által meghirdetett pályázatra kilenc alkotó küldött méretarányos maketteket** **(Fotó: Mészáros)**

Kormánybukás

Varsó. Megbukott a lengyel kormány. A Szejm péntek reggel elfogadta a Szolidaritás képviselőinek bizalmatlansági indítványát - igaz, csupán egyetlen szavazaton múlott a kabinet sorsa. 223 képviselő szavazott a felmentés mellett; az indítvány ellen 198–an voltak, 24 képviselő pedig tartózkodott.

BT-határozat

New York. A Biztonsági Tanács csütörtökön egyhangúlag elfogadta azt a jelentést, amely véglegesíti Kuvait és Irak határát. A határkérdés tisztázásával még 1991 elején, az Öböl-háborút követően bízott meg a BT egy ENSZ–bizottságot. A testület nem állapított meg új határt, csupán az 1963–ban elfogadott határvonalat hagyta jóvá. A Biztonsági Tanács egyben felszólította Irakot és Kuvaitot, hogy ismerjék el a közös (régi–új) határuk sérthetetlenségét.

Maglaji támadás

Szarajevó. A boszniai szerb erők péntek hajnalban - tizenegy napi tüzérségi előkészítés után - támadást indítottak az észak–boszniai Maglaj bevételére. A városban 30 000 ember rekedt élelem és gyógyszer nélkül. Az ENSZ–erők tisztviselői a támadást megelőző nap még azt kezdeményezték, hogy a Biztonsági Tanács Maglajt is nyilvánítsa biztonsági övezetté.

USA-kedvezmény

Washington. Bill Clinton amerikai elnök csütörtökön megerősítette, hogy meg fogja hosszabbítani Kínának a legnagyobb kereskedelmi kedvezményt, mert ez érdeke az amerikai gazdaságnak. Egyúttal azonban figyelmeztetni fogja Pekinget: tiszteletben kell tartania az emberi jogokat és a fegyverzetkorlátozásra vonatkozó megállapodásokat, ha azt akarja, hogy a kereskedelmi kedvezményeket 1994–ben is megkapja.

Görög elutasítás

Athén. Athén csütörtökön elutasította a görög-macedón vita rendezését szolgáló ENSZ–indítványt. A görög kormány ugyanakkor késznek mutatkozott arra, hogy kétoldalú tárgyalásokon tisztázza a Macedónia név használatával kapcsolatos nézeteltéréseit a szomszédos országgal. A görög kormány ragaszkodik Macedónia nevének megváltoztatásához.

Abony mától város

(Folytatás az 1. oldalról)

nyomó osztrák csapatok és a két világháború esztelen pusztításai okoztak károkat Abonynak, vetették vissza fejlődését, hanem a békeidőszak megfontolatlan gazdasági intézkedései is. Így például Budapest indokolatlanul nagy fejlesztése, s tegyük hozzá, hogy kisebb mértékben ugyan, de Szolnok iparának gyorsütemű fejlesztése sem kedvezett az abonyi munkahelyteremtésnek. Az anyagi erőknek a nagyobb városokban való koncentrálása szívó hatással volt Abony életére, aminek következtében az ottani lakosság egy része még mindig ingázik.

Akik viszont a lakóhelyükön dolgoznak, életképes helyi ipart teremtettek. Példa erre az utcai telefonok gyártása a Mechanikai Művekben, a szerszámgépgyártás a Vasipari Szövetkezetben, a textil- és konfekcióipar az Elektra Kötöttáru Szövetkezetben, a sokrétű élelmiszeripar. A város kereskedelmi és szolgáltatóipara térségi feladatokat is ellát.

S ha már a városi „leltárnál" tartunk, számba kell venni a középfokú intézményeket. A helyiek azt mondják ezekről: „Teljeskörűek és kisvárosi színvonalúak." Tegyük hozzá: bárcsak ilyen színvonalú szellemi élet lenne hazánk mindegyik kisvárosában. Abonyban alakult például 1952-ben az ország első falusi zeneiskolája, melynek 40 év alatt 37 kihelyezett tagozata működött. 1992-ben nemzetközi zeneoktatási konferenciát is rendeztek a városban. A zeneiskola fúvós- és vonószenekara nemzetközi versenyeken ért el első helyezést. A település nevelőotthona és kisegítő iskolája megyei feladatokat is ellát. Jónevű gimnáziumukra és tagozatos osztályokkal rendelkező két általános iskolájukra is méltán büszkék az abonyiak. A szellemi élet pezsdítéséhez sajátos eszközeivel jól járul az Abonyi Lajos Falumúzeum, a Petőfi Sándor Művelődési Ház, a Pincegaléria.

Lehetne folytatni a sort az egészségüggyel, a közműellátottsággal és egyebekkel, mégpedig azzal a végkövetkeztetéssel, hogy Abony fejlettsége eléri a városi szintet.

Ma délelőtt 10 órakor, amikor a városavatási ünnepségen dr. Verebélyi Imre, a Belügyminisztérium közigazgatási államtitkára a városalapító okiratot átadja Gajdos István polgármesternek, bizonyára sokan éreznek erkölcsi elégtételt a korábban elvesztett városi és járási rangért, hiszen a városavatással is deklarálódik, hogy Abony nemcsak egy a környék települései közül, hanem kiemelkedő szerepet tölt be.

A ma kezdődő és holnap folytatódó ünnepségsorozat egyik kedves színfoltja a református templom tornyában elhelyezett zenélőóra avatása. Ez a szerkezet református zsoltárok zenéjével nemcsak áhítatos perceket szerez az abonyiaknak, hanem arra is figyelmezteti őket, hogy még csak a várossá válás első stádiumába jutottak, hogy sok még a tennivalójuk ahhoz, hogy ne csak a falvak, hanem a kisvárosok tengeréből is világítótoronyként emelkedjenek ki.

SB.

Flat klub sorsolás – tizenkét nyertes

Oldódó lakásgondok

A polgármesteri hivatal által is támogatott szolnoki Flat klub tegnap tartotta, közjegyző jelenlétében, első sorsolását. Így tizenkét szerencsés nyertes örülhet annak, hogy már egy éven belül megoldódik lakásgondja. Van, aki már júniusban beköltözhet az általa választott otthonba, igaz, még 6 évig kell teljesíteni törlesztéseit.

A klubtagok nem csak sorsolás útján juthatnak lakáshoz, hanem licitálással is, és tegnap hat lakásra várónak fél éven belül megoldódnak efféle problémái.

Maga a szolnoki klub harmadik az országban, vidéken először itt szerveződött össze az első százhatvan lakásra váró.

A következő sorsolás egy év, míg a legközelebbi licit fél év múlva lesz.

* * *

Miért is jött létre a Flat klub? Sajnos a mai viszonyok között nem lehet másképp sem lakáshoz, sem lakás finanszírozáshoz jutni. A klubtagok nyolcvan havi kamatmentes részletfizetéssel juthatnak otthonhoz. A lakásvásárlásra több forrás áll rendelkezésre. Így egy részét ingatlan közvetítőkön keresztül ajánlja fel a klub. Egy másik megoldás, ha a klubtag választ ki lakást, ekkor a klub ezt vásárolja meg számára. Van azonban építkezésből származó lakás is, melyet maga a klub épít. Például a Széchenyi városrészen – a félbemaradt építkezés miatt megmaradt területen – még ez év júniusában megkezdődik huszonnyolc garzon, és hat sorház építése. Várhatóan decemberig elkészül, a következő évben a szerencsésebbek már ide költözhetnek.

A klubot támogatja jelentősen az önkormányzat is, hiszen a Széchenyi területeket is biztosítja, illetve tőlük vásárolták meg. Megállapodás alapján az OTP által nyújtott szociálpolitikai kedvezmény és kiemelt támogatású hitel is igénybe vehető – igaz, kizárólag új lakás vásárlásakor.

– ez –

Pünkösd üzenete

Az egyházi év folyamán főként három harangszónak van különös varázsa és három ünnep áll közel a szívünkhöz.

Az első a karácsonyi harangszó, amely a fagyos, hóviharos téli éjszakában oly bensőséges, meleg szeretettel tölti el az emberek szívét. A Megváltó születésének örömünnepe a gyertyafényes, csillogó karácsony. Dicsőség Istennek, békesség az embernek.

A második a húsvéti, a megváltást hirdető, ujjongó harangszó. A véres nagypéntek, a Golgota és a Kálvária után a feltámadás diadalmas ünnepét hirdeti.

A harmadik a pünkösdi harangszó, a Szentlélek eljövetelét és az egyház születése napját zúgja bele a világba.

Már az Ószövetségben olvassuk: „Isten lelke lebegett a vizek felett." (1 Móz. 1,2). Az Újszövetség hajnalán megjelent Gábor angyal és mondja a szent Szűznek: A Szentlélek száll reád... és fiat szülsz... (Lk. 1,35). - Amikor Jézus a Jordán folyóban megkeresztelkedett, galamb képében jelent meg és szózat hallatszott az égből: „Ez az én szeretett fiam, akiben kedvem telik!" (Lk. 3,22). Amikor pedig az Úr Jézus feltámadása után a mennybe ment, ajándékot, vigasztalót ígért nekik; ő majd megtanít benneteket mindenre (Jn. 14,26).

És pünkösd napján a megígért vigasztaló, heves szél zúgása közben, tüzes nyelvek alakjában megjelent. Az eddig félénk apostolok egyszerre megbátorodtak és ettől kezdve rettenthetetlen hittel és bátorsággal hirdetik az evangéliumot. Vállalnak minden szenvedést, de Krisztus igazságából nem engednek.

A pünkösdi lélek jelképe a szél. Nem a pusztító vihar, nem az andalító szellő, nem a mindent kiégető, forró szél, hanem a tavaszi szél, amely felolvasztja a fagyot, új életet, új virágzást hoz, amely aztán gyümölcsöt érlel. A Lélek eloszlatja a félelmet, a kishitűséget, a gyengeséget. Ezt tette a Lélek az apostolokkal és ezt teszi ma is övéivel. Virágzásba tudja borítani a lelket, az egyházat. Olyan életet indít el a lelkekben, amelyről fogalmuk nincs azoknak, akik elreteszelik szívüket a kegyelem elől.

Másik jelképe a tűz. A Lélek, Isten szívének lehelete, a szeretet tüze, amely elhamvaszt mindent, ami régi: a kényelemszeretetet, az önzést, az irigységet. ... Kiégeti lelkünkből a bűnt, a gyűlöletet.

Harmadik jelképe a nyelv. A nyelv adja tovább mindazt, ami bennem van. A Lélek is azt akarja, hogy akire kiárad, az adja tovább a szent tüzet, a hitet, a szeretetet. Akinek szívében lángol a szeretet, az másokat is lángra tud lobbantani. A Szentlélek csodát tett az apostolokkal. Ma is csodát tesz a lélek mélyén. Veled is csodát tudna tenni, ha nem üres szólam, hanem igazi vágyból fakadó imádság lesz; jöjj, Szentlélek, Istenünk!

Pünkösd nagy ajándék, hiszen az egyház születésnapja. De születésnapja a mi lelki életünknek is. Szent Pál apostol mondja: Nem tudjátok-e, hogy az Isten temploma vagytok és a Szentlélek lakik bennetek? (1 Kor. 3,16). A Szentlélek először a keresztségben tett Isten templomává. Amikor megszülettünk, alig múlt el néhány nap és szüleink, keresztszüleink a legnagyobb nevelőre, a Szentlélekre bízták életünket. A keresztelés alkalmával belénk költözött ez a tűz, és mindig kész arra, hogy újabb ajándékait szívünkbe árassza. Tanító és nevelő munkája azonban csak akkor lesz eredményes, ha készséges lélekkel követjük tanításait, utasításait. Engedelmes lélekkel kell hallgatnunk a Szentlélek sugallatait. Nem szabad megrettennünk az áldozatoktól sem. Tudnunk kell, hogy Krisztus követéséhez hozzátartozik a szenvedés és a kereszt, és a világ szemében sokszor oktalannak látszik életünk.

A Szentlélek a bérmálásban megerősít bennünket. A bűnbánatban a halálból új életre kelt. A betegek szentségében megerősíti és vigasztalja a gyenge lelket. A papszentelésben a lelket Isten katonájává avatja. A házasságban pedig két lelket elválaszthatatlanul összeköt. A Szentlélek tüze tehát a keresztelői gyertya lángjától a halotti gyertya pislákoló fényéig elkísér.

Milyen nagy szükségünk van a Szentlélek tüzére, ha az örök életre el akarunk jutni. Ez az a fény, amely utat mutat és világít. Hit, amely melegít és éltet. Erő, amely felemel. Víz, amely üdít és tisztára mos.

Jézus kegyelme, szeretete, lelke járjon át minket és rajtunk keresztül a világot. Úgy , mint Puszta Sándor *A Szentlélek* című versében megfogalmazta:

A Lelket várom a nagyszerűt,
Mi szépségekben szíven üt,
A Lelket, ki az Atyától lett
S a vizek felett lebegett.

A Lelket, akiben élet forr,
És rózsáival teleszór...
A Lelket, mely gyújt, csodát mível,
És betölt kegyelmeivel,
Mi föntről, egekből árad át,
Az örök élet áramát,
Mi telít, ürít és újra tölt
És újjá születik a Föld!

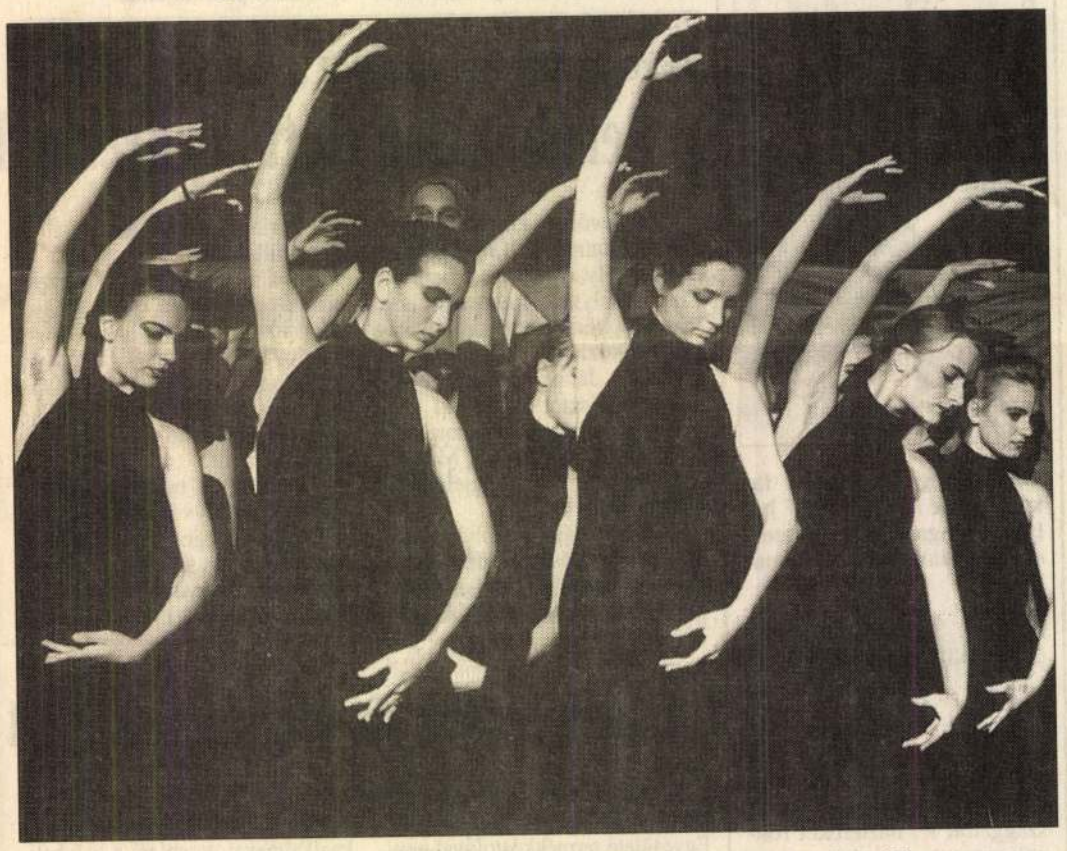
A Lelket várom, dús égi szél,
Ott fú, ahol akar és beszél.
Mond kimondhatatlan szavakat
És kormányoz virágokat...

Mint irgalmas szellő lengedez,
Békéjével simít, legyez.
Megkérem, mondjon majd értem szót,
Védje az egyedülvalót.
Velem, veled és vele legyen,,
Hogy minden ember szent legyen!...

Bárdos Ferenc
római katolikus lelkész

Ma és holnap Debrecenben szerepelnek

Országos döntő előtt a Szolnoki Balett

A nagylányok Morricone zenéjére a Fészek című versenytáncukat jelenítik meg

Tegnap délben a megyeszékhely városi művelődési házának a színpadán - Mosonyi Albert balettmester vezetésével - bemutatóval egybekötött sajtótájékoztatót tartott a Szolnoki Balett. A rádió, a televízió és az írott sajtó képviselőinek a több mint százharminc szereplő hét versenytáncot mutatott be.

Azokat, amelyekkel ma és holnap szerepelnek Debrecenben az országos balett- és moderntánc-verseny döntőjében. Mivel a szolnoki hölgyek és mesterük tavaly is elhoztak minden létező első helyet, reméljük ez a hagyomány most is folytatódik. Egy jelentős sikerről máris beszámolhatunk: Mosonyi Albert, a balettegyüttes koreográfusa, vezetője életművéért a Táncművészek Szövetsége nívódíját vehette át.

MEGHÍVÓ

HAMZA D. ÁKOS

„... apáim emlékére művészeti életem
eredményét ajánlom fel Jászberény város
és a Jászság javára,...
azok mostmár véglegesen a Jászság,
a jász nép tulajdonát képezik,
így visszatérnek oda,
ahonnan szellemileg vétettek."

(Hamza D. Ákos)

Hamza D. Ákos 1953–1987-ig a braziliai Sao Pauloban élt és alkotott, élete utolsó éveiben hazatért.

A HAMZA MÚZEUM ALAPÍTVÁNY - Jászberény,
a LITEA KÖNYVSZALON - Budapest,
a KNER NYOMDA RT.
DÜRER NYOMDA ÉS KIADÓ KFT. - Gyula,
a REPROSTÚDIÓ - Szeged
tisztelettel meghívja Önt, családját és barátait
a *BUDAPESTI TAVASZI FESZTIVÁL*
alkalmával

Dr. Koós Judith:

HAMZA D. ÁKOS (1903-1993) KÉPZŐMŰVÉSZETI ÉLETMŰVE

c. monográfiájának budapesti bemutatójára
1997. március 20-án, csütörtökön du. 5 órára.

A könyvet a szerző mutatja be
A műsorban elhangzanak Hamza-versek, valamint zeneszámok.

Jelen lesz a Brazil Szövetségi Köztársaság magyarországi nagykövete, őexellenciája ANDRÉ GUIMARÃES úr.

A könyvbemutatót a Magyar Rádió
Petőfi Adófőszerkesztősége rögzíti.

Cím: LITEA KÖNYVSZALON, Budapest
Budai Vár, Hess András tér 4., Fortuna Udvar
Telefon: 175-6987

A JÁSZBERÉNYI HAMZA MÚZEUM
ÉS A KASSÁK MÚZEUM RENDEZÉSÉBEN

HAMZA D. ÁKOS
(1903-1993)

FESTMÉNYEK, GRAFIKÁK, SZOBROK

MEGNYÍLIK
1998. DECEMBER 13-ÁN, VASÁRNAP DÉLELŐTT 11 ÓRAKOR

BESZÉDET MOND
ŐEXC. LUCIANO OZORIO ROSA
A BRAZIL SZÖVETSÉGI KÖZTÁRSASÁG NAGYKÖVETE

A KIÁLLÍTÁS MEGTEKINTHETŐ 1999. MÁRCIUS 7-IG

KASSÁK MÚZEUM
BUDAPEST III., FŐ TÉR 1., ZICHY-KASTÉLY

vasztották és főleg az étkezéshez használt edényekkel bocsátották a túlvilági hosszú útra. A temető a környék uralkodó pontján létesült, és nem hiányzott a halottak nyugvó helyét vigyázó feltűnő jel sem. A késő rézkori bádeni kultúra idejéből származnak az első ismert sírkövek Magyarországon.

Az észak-magyarországi Centernél (Ózd mellett) feltárt temetőben 70–80 cm magas, durván faragott köveket helyeztek el a sírok fölé, melyeket az erózió olyan gyorsan beborított, hogy kissé ugyan megbillenve, de álló helyzetben kerültek felszínre. Mezőcsáton, az alföldi síkságon hiányzik a kő, ezért a síremlék másféle alkalmazását tapasztalhattuk. Egyetlen hatalmas követ állítottak a temető közepébe, melyet kb. 20–25 km távolságból kellett beszerezni. A több mint egy fél tonna súlyú kő szállítása rendkívüli feladatot rótt a mezőcsáti kis közösség tagjaira. A megvalósítást az tette lehetővé, hogy éppen a bádeni kultúra idején felfedezett kerekes szekérrel hozhatták el a Bükk-hegységből a természetes állapotban talált követ, s amelyen csak kisebb formázást kellett elvégezni, hogy a céljának megfeleljen. Előlapját lecsiszolták, alsó végét kissé megfaragták és úgy állították fel a domb legmagasabb pontjára. Ez a kő feltehetően emberi alakot (talán a közösség ősét) jelképezte, aki az eltemetettek nyugalmát őrizte. A temető szent hely jellege annyira ismert lehetett, hogy a keleti sztyeppékről a késő rézkor idején beszivárgó, kurgánokat építő népesség is, miként máshol, ezen a helyen is a bádeni kultúra temetője fölé emelte sírhalmát. Sajnos itt a kurgántemetkezést a korábbi munkálatok már elpusztították, ezért azt nem találtuk meg. A kurgán létesítésével azonban a kőemléket beborították földdel és így az álló helyzetben, kissé oldalra mozdulva őrződött meg napjainkig. Ez a kő az első magyarországi emléke a halotti kultusz sokféle megnyilvánulásának.

Kalicz Nándor

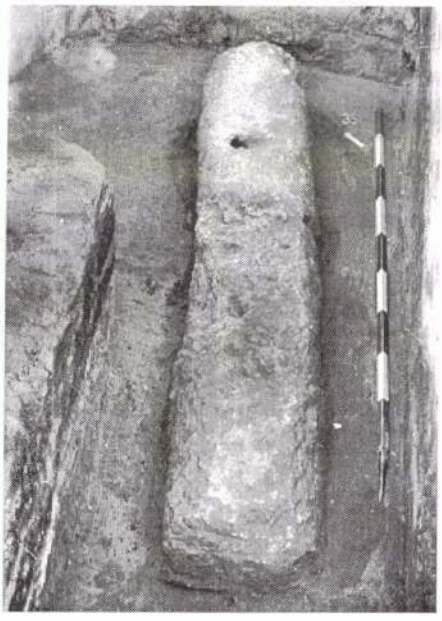
Egy újabban előkerült rézkori síremlék kapcsán

A sztélé-állítás jelenségéről – röviden

Tekintettel a mezőcsáti sztélé avatásával kapcsolatos nagy érdeklődésére – a Múzeumi Hírlevél szerkesztősége kérésére – a káposztásmegyeri sztélé rövid bemutatásával egészítjük ki a késő rézkori sztélé-állítás jelenségéről alkotott képet.

A bádeni kultúra magyarországi kutatása, a kultúra nagyszámú lelőhelyét tárta fel teljesen vagy részlegesen, azonban eddig mindössze négy esetben lehetett megfigyelni sztélé állítás szokását.

Budapest IV. kerületében, Káposztásmegyer-Farkaserdő területén 1983-ban a Budapesti Történeti Múzeum folytatott leletmentő ásatásokat. A régészeti lelőhely a Duna árterületéből kiemelkedő széles dombháton található, melyet délről és nyugatról a Szilas patak, távolabb a Duna, keletről és északról egy keskeny erdősáv, a Farkaserdő határol. A feltárások során 3000 m^2 nagyságú területen a késő rézkori bádeni kultúra hulladékgödrei mellett nyolc rituális állattemetkezés (szarvasmarha-, juh- és sertéscsontvázakkal) három állatkoponya temetés, két állatkoponyával eltemetett zsugorított csontvázassír került feltárásra. A humán sírok és a rituális állattemetkezések közelében feltárt, eldőlt, vízszintes helyzetű sztélé egy 104 cm mély gödörben állhatott.

A láthatóan megmunkált, homokkőből négyszögeletesre faragott, díszítetlen 225 cm magas, alsó részén 30 cm széles, felső részén 40 cm széles sztélé keskenyebb végét – a mezőcsáti sztéléhez hasonlóan ásták be a gödörbe.

A rézkor korai időszakában a sírok kövekkel történő jelölése, a sírok és csontvázak fölé emelt kőpakolás szokása (ez a sírok konstrukcióját jelenti) megfigyelhető volt, azonban a nagyobb méretű sírkövek, sztélék csak a bádeni kultúra klasszikus időszakában jelennek meg és valószínűsíthető, hogy összefüggésben állnak a csontvázas temetkezési rítus szélesebb körben való elterjedésével. (ld. fent Kalicz Nándor cikkében!)

Feltételezéseink szerint a bádeni kultúra elkövetkezendő kutatásai során további kőemlékek látnak napvilágot.

Káposztásmegyeren a bádeni kultúra telepén eltemetett, rituális állatáldozatok és humán sírok közelében előkerült sztélé a vallási élettel való szoros összefüggésre is választ adhat, hiszen a sztélé valószínűleg nemcsak a humán sírok, hanem a vallási élettel szoros összefüggésbe hozható rituális hely jelölését is szolgálhatta.

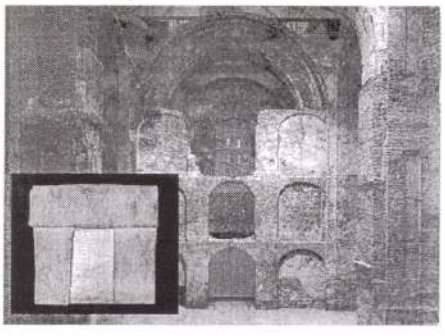
A Magyarországon előkerült sztélék általában homokkőből készültek, elnagyoltan megmunkáltak, díszítetlenek –, szemben a megalit kultúra szimbolikus jelentőséget hordozó díszített kőemlékeivel, melyek a bádeni kultúrát megelőző időből származnak. A legközvetlenebb hasonlóság a Pontusz vidéki Kemi Oba és Jamnaja (3600-2200 BC) kultúrákhoz köthető „simple stele"-ivel mutatható ki. A vallási elképzelésekkel összefüggő szimbolika és absztrakció vitathatatlanul fontos szerepet játszott és összefüggésben állhatott a gazdasági és társadalmi struktúrában végbement változásokkal. Ezekben a változásokban *a Gödörsíros kurgánok* népe játszotta a fő szerepet.

A káposztásmegyeri sztélé a BTM Aquincumi Múzeumában tekinthető meg.

Endrődi Anna
BTM

Záborszky Gábor kiállítása

BTM Fővárosi Képtár–Kiscelli Múzeum
Látogatható: 1999. január 17-ig

Megnyitotta Prof. Dr. Peter Baum, a Neue Galerie Linz igazgatója.

A Magyar Nemzeti Múzeum új szerzeményeinek kiállítása a Kupolateremben

Nyitva 1999. március 21-ig

A Nemzeti Múzeum 1998-ban az anyagi nehézségek ellenére is jelentős kollekciókkal gazdagította gyűjteményeit. Az

intézmény a munkatársak régészeti ásatásaiból előkerült leletanyagból, valamint a különféle gyűjteményeket fejlesztő vásárlásokból és nagylelkű ajándékozások révén gyarapodott. A tárlat a legjelentősebb szerzeményeket mutatja be. A múzeumok régészeinek ásatásai több ezer évet ívelnek át az i. e. 2. évezredtől kezdve a középkorig. Különösen érdekesek a bronzkori és vaskori urnasírok feltárt darabjai, némelyikből előkerültek a hamvak maradványai is. A munkálatokat a lelőhelyek területileg illetékes önkormányzatai jelentősen támogatták. Gazdag és változatos anyaggal szerepel a zalavári középkori feltárás, amely már évek óta kiemelt ásatása múzeumunknak. Az idei kiemelkedően eredményes feltárás költségeit a Nyugat-Dunántúli Vízügyi Igazgatóság biztosította.

A Nemzeti Múzeum immár másodízben használhatta fel gyűjteményeinek gyarapítására az állampolgárok adóiból felajánlható 1%-ból részére adományozott összeget. Ebben az évben is közel egymillió forintot kaptunk, amelyből jelentős műtárgyakat tudtunk vásárolni. Ezek sorából kiemelkedik egy századfordulós neoreneszánsz ebédlő, amely több generációt kiszolgálva mindmáig használatban volt egy középosztálybeli családnál, valamint egy unikális fotónegatív sorozat, amely Szálasinak és társainak a kivégzésén készült. A teljes sorozatról nagyítást készítettünk és bemutatjuk a kiállításon. Múzeumunk a Nemzeti Kulturális Alap és a területet felügyelő minisztérium támogatásából, valamint saját költségvetési forrásaiból is számos értékes műtárgyat vásárolt. Ezek sorából elsőként említhetjük meg a Szent István Rend öltözékének gallérját. Ez az önmagában is reprezentatív darab különösen azért oly becses rekvizitum, mert a Rend öltözetei megsemmisültek, illetve elkallódtak a II. világháború végén, a Budavári Palota pusztulásakor. A másik kiemelkedő vásárlásból származó műtárgyról, Madarász Viktor Petőfi-portréjáról már értesülhetett a közönség akkor, amikor a minisztérium ünnepélyesen átadta azt a Múzeumnak. Az értékes képet ezúttal abban az együttesben állítjuk ki, amelyben az 1848–49-i forradalom és szabadságharc emlékeit mutatjuk be. A 150. évforduló alkalmából számos relikvia került elő a szabadságharc idejéből, amelyekre intézményünk felfigyelt s tehetsége szerint megszerzett néhányat közülük.

Végezetül, de nem utolsósorban azokról a műtárgyakról essék szó, amelyek ajándékként jutottak az intézménybe. Szerencsére mindmáig folytatódik a nagylelkű elődök hagyománya és nem szakadt meg azoknak sora, akik muzeális értékű tárgyaikat közgyűjteménynek ajándékozzák. Példaértékű, hogy anyagias világunkban is több nagyon értékes ajándék került ez évben is múzeumunkba. Ezek közül kiemelkedik egy diadém, amelyet 17. századi boglárokból állítottak össze valamikor a múlt században. A diadém egy magyar főúri család hölgytagjait ékesítette olyan kiemelkedő alkalmakon, amikor magyar díszöltözetet viseltek. Múzeumunk Történelmi Képcsarnokának dr. Baumgarten Artúr ajándékozott hét festményt.

A nagy kulturális tradíciókkal rendelkező Baumgarten család e jeles képviselőjétől 19. századi és 20. század eleji, a család egyes tagjait ábrázoló olajképek kerültek hozzánk. Textilgyűjteményünk egy nagyon szép két világháború közötti női díszruhával gyarapodott Berkes Róbertné ajándékaként. Ajándékozás révén került a múzeumba a nagy múltú Acélhang dalárda történetét dokumentáló emlékanyag: az 1873-ban megalakult kórus alapszabályai, korai jegyzőkönyvei és tevékenységük elismerésének emlékei (oklevelek, serlegek, koszorúk, plakettek). Az anyag javát bemutatjuk a kiállításon.

A tárlatot a múzeum kupolatermében tekinthetik meg a látogatók 1998. dec. 18. és 1999. márc. 21. között.

dr. Pallós Lajos, főmuzeológus

Hamza D. Ákos (1903–1993) festményei, grafikái, szobrai

Kassák Múzeum

Hamza D. Ákos élete és munkássága bővelkedik fordulatokban, megszokottól eltérő mozzanatokban. Bár a művész Hódmezővásárhelyen született, és iskoláit Aradon, Szolnokon, Kecskeméten végezte, szülőföldjének apja és nagyapja szűkebb pátriáját, a Jászságot tartotta. A Párizsban, Rómában, Sao Paolóban eltöltött évek, évtizedek után hazatérve nem a magyar művészeti élet központjának számító Budapesten telepedett le, hanem Jászberényben. Úgy volt világpolgár, hogy számára a nagyvilágon a legfontosabb hely egy magyar kisváros volt. Pályakezdésekor, a Képzőművészeti Főiskolán folytatott tanulmányok, a párizsi ösztöndíj, az első önálló kiállítás sikere nyomán arra lehetett következtetni, hogy végérvényesen és kizárólag festőként fog működni, mégpedig avantgárd festőként, vállalva ezzel a csak kevesek által megértett alkotó keserves sorsát. Ám épp Párizs, a festészet fővárosa, minden ifjú képzőművész zarándokhelye volt az, ahol Hamzát a századunkban megszületett új tömegművészet, a film, elhódította a festészettől.

A megélhetés napi gondjaival csak mint szükségszerű kellemetlenségekkel törődő ifjú festőművész filmkészítővé válva hivatásszerűen foglalkozott bérügyekkel, színhely- és kapacitásbiztosítással, hitelek felvételével és visszafizetésével, cégalapítással, színészegyeztetéssel, érzékeny lelkű és túltengő önérzetű, egymásra gyakorta féltékeny sztárok fegyelmezett és gyors munkára szoktatásával, filmcenzorok kijátszásával vagy épp megpuhításával. A magányos alkotás után képes volt a legnehezebb csapatmunkára is. Akik vele dolgoztak, egybehangzóan állítják, a magyar hangosfilm hőskorának ő volt a leghalkabb szavú, legudvariasabb, legnagyobb pedagógiai érzékkel megáldott rendezője. Ez a nyilvános szereplések megannyi kellemes velejárójához hozzászokott, saját szakmájának körében jómódúnak, sőt gazdagnak számító művész és vállalkozó kockáztatni is hajlandó volt. Gellért-hegyi villalakása nemcsak a társas életnek volt színhelye, hanem a német megszállás idején a magyar ellenállási mozgalom vezetői által tartott megbeszéléseknek, tanácskozásoknak is. Hamza politikai vonzalmaiból és meggyőződéséből logikusan következett, hogy ez a lakás 1944 októberében a börtönből kiszabadult Bajcsy-Zsilinszky Endre ideiglenes menedékhelye lett.

Az 1950-es évek elején a világ másik felében egy brazíliai filmproducernek kellett tönkremennie ahhoz, hogy Hamza végérvényesen visszatérhessen a képzőművészethez. Ahhoz képest, hogy filmesként mi mindenre és mennyi más emberre kellett tekintettel lennie, e fordulattal mondhatni az abszolút szabadság négy évtizede következett el számára. Festőként, grafikusként, szobrászként valóban a maga szabhatta utat járhatta.

Századunk magyar képzőművészetének több mestere az avantgárd szellemében történő pályakezdéstől fokozatosan egy hagyományosabb, többékevésbé látványelvű kifejezésmódhoz, a törvények, az állandó megragadásától a szépségkultuszig érkezett el. Hamza az ellenkező utat járta be. Olaszországi város- és tájképeit a kubista ihletettség ellenére még a látványelvűség jellemzi,

Párizsban, Rómában és Sao Paolóban készült grafikai sorozatának legtöbb lapján is fölismerhetők az emberi, természeti, tárgyi világ formái. Ám már ezek a művek is jelzik alkotójuknak a törvények, az összefüggések érzékeltetésére, a mind erősebb absztrakcióra való hajlamát.

Míg sokan pályájuk alkonyán a szépségekre történő önfeledt rácsodálkozással vettek búcsút az élettől, addig Hamza egy intellektuális, filozofikus ihletésű festészetet hozott létre. Utolsó két évtizedének képei azonban úgy intellektuálisak és filozofikusak, hogy absztrakt forma- és színvilágukban mindvégig jelen van egy érzelmeit leplezni nem akaró lírai személyiség és egy olyan, számunkra, közép-európaiak számára egzotikusnak számító távoli világ és kultúra is, melyet a szenvedélyek és a színek túlfűtöttsége, a mozgás és az elevenség kultusza jellemez.

A különlegességekhez sorolható az is, hogy ebben az absztrakció elvére, a képzelet és a ráció működésére épülő festői világban alkalomszerüen ugyan, de helye van olyan közvetlen publicisztikai jellegű megnyilatkozásnak is, mint a külvárosi gyermekek segítségkérését megörökítő Mindennapi kenyerünk című festmény.

Különlegesen alakult Hamza képzőművészeti életművének sorsa is. Az első párizsi tartózkodás idején festett képek, köztük az első önálló kiállításon bemutatott művek alkotójuk hazatérése után Párizsban maradtak, s a háború alatt nyomtalanul eltűntek. Az Olaszországban és Brazíliában keletkezett művek egész sor dél-amerikai és európai kiállításon szerepeltek, tekintélyes részük adás-vétel vagy ajándékozás révén gazdát cserélt, ám egyetlen egy sem került dél-amerikai vagy európai közgyűjteménybe.

Hamza 1972-ben Budapestre látogatva festményt ajándékozott Ortutay Gyulának. A mű Ortutay halála után bizományi üzletbe, innen pedig dr. Gömöri Béla professzor magángyűjteményébe került. Ez a magánlakásban őrzött festmény képviselte Magyarországon Hamza művészetét egészen 1987-ig, a Jászberény városának ajándékozott anyag megérkezéséig. A különleges helyzet bizonyos értelemben ma is fennáll. A budapesti múzeumokban s vidéki nagyvárosaink rangos képzőművészeti gyűjteményeiben az idehaza elhunyt festő egyetlen műve sem található.

Csaplár Ferenc

Gyomaendrőd,
Kner Nyomdaipari Múzeum
Kozma Lajos-bútorok
Látogatható 1998. november 20-tól

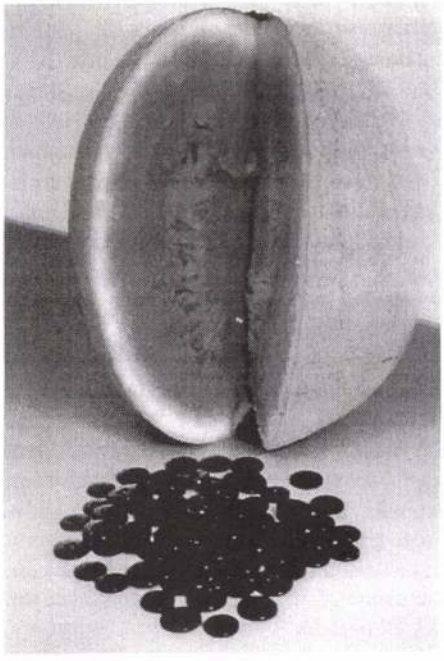
A Kner Nyomdaipari Múzeum épületét – Kner Imre egykori lakóházát – Kozma tervei alapján építették 1925-ben. Ennek egyik szobájában láthatók a bútorok, melyek a Rómer Flóris utcai Szegő lakás lányszobájának komplett berendezését alkották. Kiállításunkkal az 50 éve elhunyt Kozma Lajos emléke előtt kívánunk tisztelegni, aki hosszú éveken át volt a Kner család munkatársa és barátja.

Az 1920-as évek második felétől Kozma Lajos művészetét a formai tisztaságra, a célszerűség szempontjának fokozott érvényesítésére való törekvés határozta meg. Ahogy ő maga vallotta: ez az út művészeitől őszinteséget kíván, az anyagba való elmélyedést, a teremtő erőnek azt a sugárzó biztonságát, mely nem kölcsönvett díszek és elmúlt korok díszlettárával operál, hanem a maga lelkét viszi bele alkotásaiba. Lakásbelsői egyre világosabbak, tágas, nagy tereket alkalmaz, kevés bútorral, melyek semleges formálásúak és lakályos kényelmességükkel illeszkednek bele a térbeli összhangba.

Gia Edzgveradze:
Ultra Modern Nihilizmus
Kortárs Művészeti Múzeum – Ludwig Múzeum
Nyitva: 1999. január 31-ig

Gia Edzgveradze Németországban élő grúz művész, aki már számos nyugat-európai kiállítóhelyen – többek közt az 1996-os Velencei Biennálén – sikerrel mutatkozott be.

Növényekből, zöldségekből, hétköznapi tárgyakból, valamint fehér alapon fekete vonallal készült, rajzos, olykor karikatúraszerű festményeiből hozza létre ironikus hangvételű, ugyanakkor erőteljes installációit, melyek humora a formai megfeleltetésekből, valamint a tárgyaknak a szokásostól eltérő kontextusba helyezéséből fakad. A sokféle tárgy, médium mindig egységes, koherens művé áll össze. Infantilis, olykor trágár feliratával, videóival a belénk ivódott sztereotípiákra hívja fel a figyelmet. Ártatlan gyermek módjára kérdez rá olyan dolgokra, melyeket bár senki sem ért, mégis mindenki elfogad, mert így kényelmesebb. Művei olykor kegyetlenek, olykor megrázóak, olykor mulattatók, de mindig őszinték – mély, katartikus érzelmeket váltanak ki a nézőből.

A Kortárs Művészeti Múzeum kiállítóterében legújabb, erre a kiállításra készülő installációja tekinthető meg. Az utóbbi két évben készült festményei mellett eddig még ki nem állított új képeit, valamint a múzeum falára helyben készülő festményét komponálja új művé. Ebben szerepel az általa gyakran alkalmazott zöldségből, így a sárgarépából komponált térbeli elem, valamint egy feliratos ágyneművel megvetett ágy, melyben egy élő ember fekszik, várva a látogatókat. A másik kiállítóteremben a művész hét filmjéből összeállított installációt láthatunk.

Gia Edzgveradze 1953-ban született Tbilisziben, Grúziában. 1974 és 80 között a Grúz Állami Képzőművészeti Főiskolán tanult Tbilisziben. 1974-től kezdve készíti nagyméretű, fekete-fehér képeit. 1989 óta Németországban él. 1996 óta a düsseldorfi Képzőművészeti Főiskolán rajzot tanít.

Kurátor: Bálványos Anna. Bővebb információért forduljon Arany Andrea sajtóreferenshez: 375-9175, 375-7848.

Kortárs Művészeti Intézet
– Dunaújváros
A Perfect World
– Markéta Othová fotókiállítása
1998. december 11-től

Az Intézet pincegalériájában a művésznő két, az elmúlt években készült fotósorozata tekinthető meg. Markéta Othová

1968-ban született, jelenleg Prágában él és dolgozik. A prágai Iparművészeti Főiskola film és televízió szakának elvégzése után az alkalmazott grafika szakon szerzett diplomát 1993-ban. 1990 óta folyamatosan vesz részt csoportos kiállításokon és szinte évenként jelentkezik önálló kiállítással Csehországban, illetve külföldön. 1994-től a Divus grafikai csoport munkatársaként a Detail kortárs művészeti lap grafikai szerkesztője. Fotósorozatain tárgyak, testek, épületek részletei jelennek meg, ajtók, lámpák, ablakok, homlokzatok. Sokszor ezek a részletek a kierősített fény-árnyék kontrasztokban a felismerhetetlenségig feloldódnak. A mindig az adott térre tervezett elrendezés miatt a munkák nem egy tematikus sorozat mghatározott vizuális alkotóelemeiként való megjelenése a domináns, hanem inkább – a finoman fenntartott folyamatos változás lehetősége okán – egyfajta rezonancia jön létre közöttük.

D. Apa Hanna

Jean Nouvel francia építész kiállítása

Látogatható 1998. december 11-től

A prágai Jaroslaw Fragner Galéria a világhírű francia építész két prágai projectjének, valamint fotó-, dia- és videodokumentáció segítségével Jean Nouvel munkásságának egy átfogóbb bemutatására vállalkozott az Architectures Jean Nouvel-lel együttműködve. Az Intézet a kiállítást változatlan módon a galéria tér speciális adottságainak megfelelően mutatja be. A kiállításhoz kapcsolódó program: J. Nouvel az előzetes tervek szerint 1999. január 28-án a budapesti Francia Intézetben tart előadást, melyet beszélgetés követ. A végleges időpontról január folyamán tájékoztatjuk az érdeklődőket.

Móder Rezső: Időzenetengelyek Szobrok-festmények-performensz-fémzene-videók

1998. december 11-től

Móder Rezső a társadalomhoz és a közösséghez való viszonyát teljességgel a művészi gondolkodás alapján alakítja ki. Képzőművészeti, zenei, költészeti és szervezői tevékenységének eredménye egy olyan, állandóan változó, környezetét mindig provokáló életforma, amely kutatja saját szerepét. Művészetének komplexitása abból következik, hogy Móder szenvedélyesen vallja azt, hogy a műalkotásnak olyan szerepe van az emberi és közösségi életben, ami semmi mással nem helyettesíthető. Az általa „szellemiségnek" nevezett tartalom közvetítője, hordozója a műalkotás, amelynek így missziója van. Móder, a dunaújvárosi művész a Vasmű és Sztálinváros, az ipar és az átalakuló társadalom önjelölt antropológusaként egy olyan mikrokozmoszt lát városában, amely kozmikus tapasztalatok leszűrését engedi meg egy olyan különös életforma művelőjének, aki makacsul ragaszkodik származási helyének géniuszához és a művészként való élet létjogához annak érdekében, hogy újabb és újabb dimenziókat fedezzen fel önmaga és a közösség számára.

Magyar Fotográfiai Múzeum, Kecskemét

Nyitva: 1999. február 10-ig
Szünnap: hétfő és kedd

A Magyar Fotográfiai Múzeum nemzetközi pályázatára érkezett bármilyen technikájú saját vagy talált fényképek kiállítása. Minden olyan mű részt vesz a kiállításon, amely a kép és a szöveg egymás mellettiségére épül, akár úgy, hogy a kép egyik alkotóeleme a lefényképezett szöveg, akár úgy, hogy utólag kerül szöveg a képbe vagy installációjába, akár mellérendelt szövegként, akár kiegészítő képaláírásként kapcsolódik a képhez.

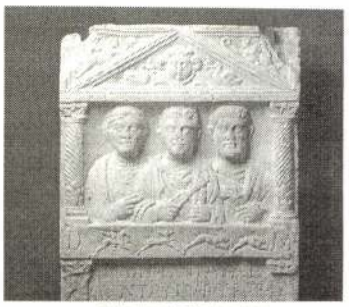
MÚZEUMOK AZ INTERNETEN

Újabb múzeumok, amelyek *Apropó* c. felhívásunkra jelentkeztek

MAGYARORSZÁG

A **Műcsarnok** új honlapja:
http://www.mucsarnok.hu
Világos szerkezet, kicsit keveslem a képeket, mert ilyen gyönyörű épületről jó lenne több részletet is látni!

A **Lapidárium a Magyar Nemzeti Múzeum honlapján**:
http://www.origo.hnm.hu
Egyszerű szörfölgetésünk eredményét közöljük, minősítése – szerintünk – elég szép! Ezt nem győzzük hangsúlyozni, hiszen a Magyar Nemzeti Múzeum WEB-lapja 1997-ben nem tartozott az Internettón a „100 legszebb web-lap" közé!

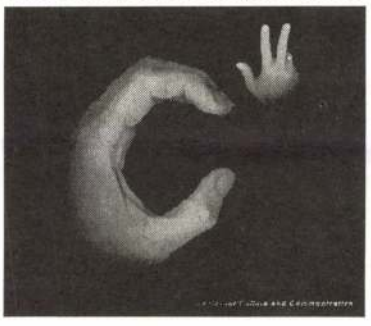
a szerk.

A **Liszt Ferenc Emlékmúzeum** elérése újabban: eckhardt@lib.liszt.hu

A gyöngyösi **Mátra Múzeum** elérése: museum@mail.hevesnet.hu

A kiskunhalasi **Torma János Múzeum**: szakal@freemail.c3.hu

A kecskeméti **Magyar Fotográfiai Múzeum** emailje: fotomuz@visio.c3.hu

(B2 – Sz. A. felvétele)

KÜLFÖLD

A **Csíki Székely Múzeum** – Muzeul Secuiesc al Ciucului – Csíkszeklerisches Museum: muzeum@cemc.topnet.ro

Terrassa, Spanyolország, Textilmúzeum: – email: con.mtextil@diba.es

Denise Sarrault: Homenatge

A kiállítás nyitva 1999. végéig.

A VILÁGJÁRÓ HAZATÉRT

Nem Jászberényben, hanem a sors szeszélye folytán Hódmezővásárhelyen született, mert apját odavezényelte az államvasutak határozata, minthogy vasúti tisztviselő volt. Onnan is tovább kellett költözniük Erdélybe. Ott is nőtt fel, úgyhogy családjában a jászság és a székelység együtt lélegzik. Iskoláit Nagyszebenben, Aradon végezte, és már itt elragadták a művészi álmok. Még hatéves sem volt, amikor egy kézi vetítőt kapott, amely ha másra nem, arra alkalmas volt, hogy a mozgó kép illúzióját megteremtse számára. Később egy különös pillanat adódott, amely ráirányította figyelmét a film világára. Együtt jártak ugyanis a középiskolába *Cziffra Gézával*, a majdani világhírű filmrendezővel és *Jerman Pállal*, aki *Jávor Pál* néven vonult be a magyar film és színház világába. Boldogan, az emléktől felvillanyozódva idézi fel az ifjúság fényes és különös pillanatait.

— Palival bensőséges, testvéri barátságban voltunk. Emlékszem, egyszer Aradon együtt indultunk a vasútállomásra, mert megérkezett városunkba a híres dán színész: *Waldemar Psylander*. Az egész város várta a világhírű embert, s ő a vonatról leszállva, fehér lovon vonult be az ünneplő, tapsoló közönség sorfala között a városba. Pali keserűen, de elszántan megjegyezte: „Nézd, Ákos, még a lovon sem tud ülni! Meglátod, ha majd én filmet csinálok, nem fogok ilyen idétlenül kuporogni a lovon." Jávor be is tartotta a szavát, igaz, meg kellett járnia jó néhány lépcsőfokot, míg a sikerhez eljutott.

— Jávor is, én is Pestre kerültünk. Én a Képzőművészeti Főiskolán *Csók István* növendéke lettem, tanultam *Strobl Zsigmond*nál is, és amikor végeztem, Csók mester válaszút elé állított. Megkérdezte, tanársegédje leszek-e, vagy egy kis ösztöndíjjal Párizsba utazom. Nem sokat tétováztam, Párizst választottam. Elannyira, hogy a hat hónapból tíz esztendő lett, s ezalatt nemcsak a festészetben, hanem a filmművészetben is megtettem az első lépéseket, úgyhogy mindkét műfajban felsőbb osztályba léptem.

— Nem volt a film akkor még olyan titokzatos, kanonizált művészi mesterség, amilyennek manapság hisszük. Mi úgy tekintettük, hogy ez a festészetnek egy mellékága. Meg kellett komponálni a képszerkezeteket, és a képet mozgatni kellett. Volt egy kedves kollégám és barátom, akivel még a Csók-osztályba együtt jártunk, őt is nagyon érdekelte a film, azóta világszerte megismerték a nevét: *Trauner Sándor*. Együtt filmeztünk, statisztáltunk, terveztünk, asszisztáltunk, míg az egyik legnagyobb rendező, *Jean Renoir* révén az események középpontjába kerültünk. A Dome kávéházban törzsasztalunk volt, ahol a párizsi művészélet újdonságairól szóló történeteket élvezhettük.

— Hogy lett a párizsi művészből magyar filmrendező és Bajcsy-Zsilinszky Endre munkatársa, barátja?

— Anyám betegsége hazahívott. Barátaim pedig, *Ajtay Miklós, Féja Géza* megismertettek *Bajcsy-Zsilinszky*vel, és munkatársa lettem lapjának, a *Szabadság*nak. Zsilinszky személyisége, szellemisége óriási hatást gyakorolt rám. Nagyszerű csapat volt együtt ennél a lapnál: *Simándi Pál, Talpassy Tibor, Kodolányi János*, Féja Géza, *Kertész Dániel*. Egész tevékenységünk arra irányult, hogy a fasizmus növekvő erőivel szemben megszólaltassuk a nemzeti ellenállás hangját. De a lap fizetni nem tudott. Kenyérkereset után kellett néznem . . .

— Úgy tudom, így indult el filmes pályafutásod, mintegy a kényszer hatására . . .

— Akkoriban az volt a szokás, hogy minden tanári diplomával rendelkező embernek joga volt életében egyszer kihallgatásra jelentkezni a kultuszminiszternél. Mivel nekem rajztanári oklevelem volt, jelentkeztem. Gondoltam, kérek egy tanári állást. *Hóman Bálint*, a miniszter elküldött *Szily Kálmán* államtitkárhoz, aki felvilágosult gondolkodású ember volt. Meghallgatott, kifaggatott, mit csináltam eddig, merre jártam, mihez értek. Majd azt mondta: „Kedves barátom, nekünk nincs szükségünk tanárra, rajztanár van tucatjával, azokat sem tudjuk elhelyezni, de nincs senkink, aki ért a filmhez. Menj a Hunnia Filmgyárba, dolgozz ott. Hiszen ehhez megszerezted a gyakorlatot Párizsban. Beszélek majd az igazgatóval."

— Gondolom, ezután már egyszerű volt az utad . . .?

— Szó sincs róla! Óriási bizalmatlanság fogadott, mint a miniszter protezsáltját. Szóba se jöhetett, hogy a filmgyártáshoz közel kerüljek, betettek a bérelszámolási osztályra. Nekem kellett a napi számlákat összegyűjteni, a statisztákat fizetni. Ezt is megoldottam. Majd miután kiderült, hogy értek valamit a filmügyekhez, rám bíztak egy gyártásvezetést. Itt egy új nyilvántartási rendszert dolgoztam ki, amelynek segítségével már gyártás közben meg tudtam mondani, tartani tudjuk-e a tervezett költségvetést. Nem akarom hosszan részletezni. Olyan gyakorlatra tettem szert, hogy barátaim tanácsára producer lettem. A tekintélyem a bankoknál végleg megszilárdult a *Tiszavirág* című film készítésekor, amely német—magyar verzióban készült, ennek már politikai érdekessége is volt, mert a német változat forgatása közben sikerült a stábbal jó néhány zsidó származású filmest kicsempészni a hitleri Németországból.

— Ekkor kezdődött sikersorozatod a magyar filmgyártásban?

— Mint mindennek az életemben, ennek is van valami regényes mozzanata. Az történt ugyanis, hogy a filmgyár megpróbálta *Herczeg Ferenc* műveit megfilmesíteni, de Herczeg elzárkózott; rossz tapasztalatai voltak a filmesekkel, nem bízott a filmgyártásban. Nekem szerencsém volt, mert megcsináltam *A Gyurkovics fiúk* forgatókönyvét, és Herczeg, aki roppant merev, szertartásos, de nagyon érdekes, szellemes ember volt, elfogadott tárgyalópartnerének. Vitatkoztunk, szembesítettük elképzeléseinket. „Rendben van, próbát teszek" — mondta. Így készült el a film, amely annak ellenére, hogy a cenzúrán nagyon nehezen akarták átengedni, végül is Herczeg közbenjárására nyilvánosság elé került és szép sikert hozott számunkra. Ezután már sorra készíthettem a filmeket, megszületett a *Bűnös vagyok*, a *Szíriusz*, a *Külvárosi őrszoba*, *A láp virága*, az *Egy szoknya, egy nadrág*, és az *Ez történt Budapesten*.

— Kérlek, beszélj ezeknek a forgatásoknak a hangulatáról.

— Hősi és boldog korszak volt ez, mert minden filmért meg kellett harcolni, de minden filmben volt annyi szellemi, művészi öröm, hogy azt éreztük, érdemes volt. Mindannyiunk számára feledhetetlen élmény volt a kor nagy művészeivel, *Karády Katalin*nal, *Csortos Gyulá*val, a két *Makláry*val dolgozni, mert ők nemcsak szereplői, hanem formateremtő, stílusteremtő tényezői voltak ezeknek a filmeknek. Karádyról gyakran mondták az irigyei, hogy szép hangja van, de nem igazán színésznő. Én azt tapasztaltam minden alkalommal, hogy érti, tudja, mit és hogyan kell a filmben ábrázolni, megjeleníteni. Feledhetetlen volt számomra például, amit a Külvárosi őrszoba című filmben alkotott. Ott egy furcsa alakot kellett ábrázolnia, a *Harmonikás Gizit*, aki abban az időben ismert, jellegzetes figurája volt a külvárosnak. Angyalföldön, egy rosszhírű csehóban játszott, énekelt; az ő sorsa, legendája, a róla szóló történetek inspirálták a film íróját, *Békeffy Istvánt*. Itt is együtt dolgozhattunk Csortos Gyulával, akinél különösebb művészegyéniséget keveset ismertem. Sokan féltek tőle, mert nehezen kezelhető színész volt. Én szerettem és becsültem, s tudtam, hogy az érzékenységét, hiúságát kielégítve lehet csak vele bánni.

— A filmezés mellett egyre több politikai feladatot is vállaltál . . .

— Ez már valóban történelem, és az események főszereplője természetesen Bajcsy-Zsilinszky Endre volt. A nagy lebukásnál rám azért nem került sor, mert a titkos találkozóra pontatlanul kaptam meg az időpontot. A legnagyobb veszélyek közepette is dolgoztunk, még filmet is készítettünk. 1944-ben készült el *Ez történt Budapesten* című filmünk, de már nem mutathatták be. Megrendítő volt, amikor a harcok elültével az egyik mozi homlokzatán megláttam a plakátot: *Ez történt Budapesten*. 1945 után igazgató lettem a Film Irodánál, de mivel úgy éreztem, hogy nehéz lenne az új filmgyártás világában helyet találnom, visszamentem Párizsba *Vas Zoltán, Ortutay* s mások segítségével. Az volt a célom, hogy előkészítjük majd a magyar televíziózást, s ehhez ott megszerzem a tapasztalatokat.

— Ebből a tapasztalatszerzésből hosszú vándorút lett!

— Igen, mert Párizsban csalódnom kellett. *Jean-Paul Sartre* forgatókönyvéből próbáltam filmet készíteni, de a gyártó megbukott. Így kerültem Olaszországba, Rómába, majd találkoztam egy brazil producerrel, aki meghívott São Paulóba, s ott kezdtem újra filmet készíteni. Ide érkezett meg közben Karády Katalin is. Innen települt át aztán később Amerikába.

— Te pedig évek múltán egyenesen Jászberénybe . . .

— A magyar konzul biztatott, hogy kint festett képeimet, életművemet hozzam haza. Azt hiszem, igaza volt, jól választottam. Nyugodtan, békében élek itt, Jászberényben feleségemmel. Az emberek kedvesek hozzám. Kialakult körülöttünk egy rokonszenves baráti kör fiatalokból, művészetbarátokból. Úgy döntöttem, hogy képeimet a városra hagyományozom. Ebben a házban, amelyben most élünk, halálom után emlékmúzeumot rendeznek majd be.

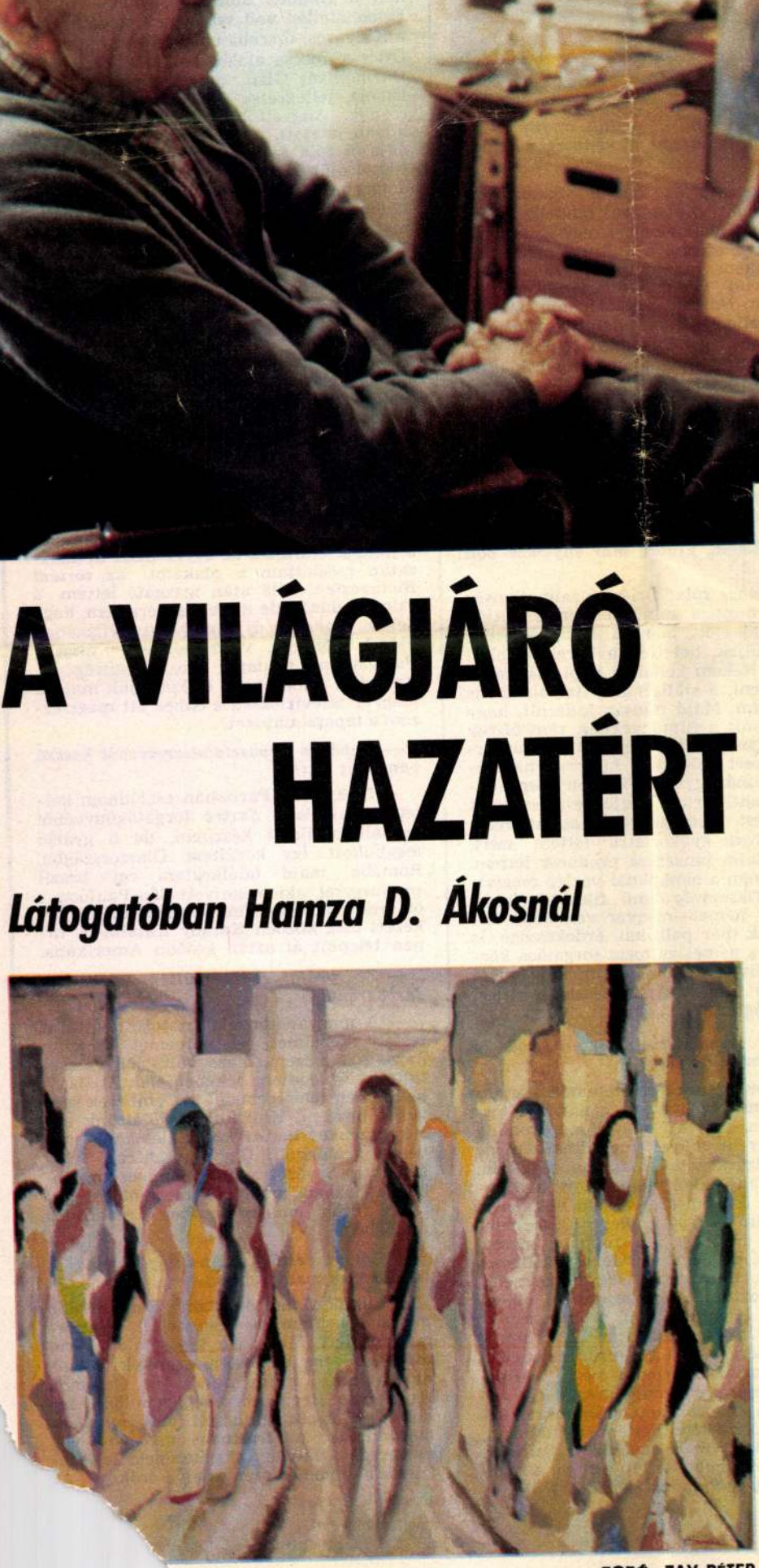
— Látom, festői tevékenységedet mai is fiatalos kedvvel folytatod.

— Fiatalon megtanultam írni, később megismerkedtem a festészettel, életformámmá lett. Most azt tapasztalom, írni nincs kedvem, de festeni szeretek. A színek, a festés öröme betölti az életemet. Egy levelet legfeljebb végiggondolni tudok. Úgy látszik, igaza volt *Radványi Géza* barátomnak: az írástudás nem szól egy életre, de a látvány rögzítésének, felfedezésének öröme és szenvedélye örök.

III

A VILÁGJÁRÓ HAZATÉRT

Látogatóban Hamza D. Ákosnál

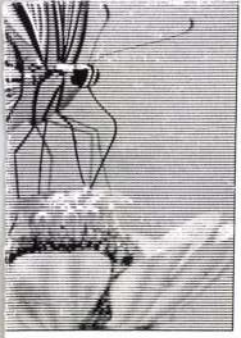
Békében, csendben él Jászberényben, szépen berendezett otthonában, képei közt feleségével Hamza D. Ákos, festőművész, filmrendező. A világjáró véglegesen hazatért. Párizs, Róma, São Paulo után a világvárosok, a nagy művészeti központok hangulataiból és izgalmaiból kilépve, nem hazajáró lélekként, álmokban és víziókban él a hajdani családi házikó közelében Jászberényben, hanem úgy, hogy személyes jelenlétével is gazdagítója, színesítője e kisváros szellemi működésének, légkörzetvételének. Otthonában, műtermében kerestük föl, hogy személyiségét, sorsát, művészeti küzdelmeit megidézhessük.

FOTÓ: ZAY PÉTER

HAMZA D. ÁKOS festő

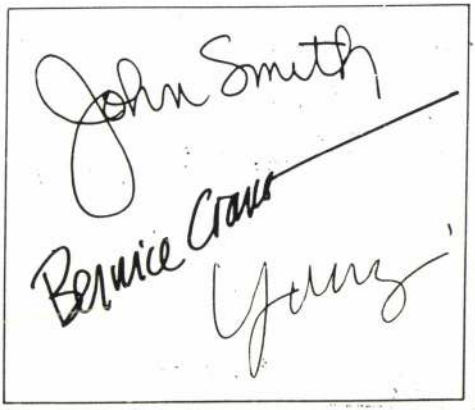
Ország Világ

XXXIV. évf. 17. sz. 1990. ápr. 25

different paper sizes are facilitated by a manual feed capability. And, despite its compact design,

ıigh-resolution copies
e NP-120 incorpo-
ter and an electro-
control panel for
te operations. The
sis function cuts
imum. The NP-120

the NP-120 features a fixed copyboard especially convenient when copying thick books, blueprints, or three-dimensional objects. The Canon NP-120 is a great energy and cost saver for your office. The Canon NP-120 is the ultimate in plain paper copiers for energy-conscious offices. Since it uses the Cold Pressure Fixing System the NP-120 eliminates warm-up and waiting time and allows quick-start copying. The NP-120 needs

PUB. TE04-046D 1282N17.5 PRINTED IN JAPAN

Hamza D. Ákos festő

Jászsági vita egy értékes hagyaték körül

Kié a kallódó jászberényi Hamza-gyűjtemény? – Egy szociális otthon tulajdonjogáért megegyezhetnek

Beváltható-e tizenegy festmény egy szociális otthonra? – ezt a furcsának tűnő kérdést teszik fel mostanában sokan azok közül, akik figyelemmel kísérik a jászberényi Hamza-gyűjtemény sorsát.

Az előzményekhez tartozik, hogy Hamza D. Ákos festőművész, filmrendező hagyatékának tulajdonosi jogain tizennyolc jászsági önkormányzat osztozik. Ezek a települések az elmúlt években egyetlen fillérrel sem járultak hozzá a jászberényi Hamza Múzeum fenntartási költségeihez. Ezért a város önkormányzata kezdeményezte, hogy a többiek mondjanak le tulajdonosi jogaikról, és akkor Jászberény vállalja a gyűjtemény támogatását. Tizenhat település meg is fogalmazta a lemondó nyilatkozatot, a jászladányi önkormányzat azonban nem kívánt megválni a rá eső tizenegy festmény tulajdonosi jogától, noha a múzeum fenntartásához továbbra sem ígértek hozzájárulást.

Hosszan tartó alkudozás kezdődött ekkor a két önkormányzat vezetője között, amelynek a végén megszületett az elhatározás: ha a ladányiak lemondanak a hagyatékról, úgy a berényiek esetleg felajánlják annak a jászladányi szociális otthonnak a tulajdonosi jogait a községnek, amely a hetvenes években került a jászberényi tanács irányítása alá. A tizenhat korábban a lemondó nyilatkozatot aláíró jász település polgármestereinek egyike-másika most úgy érzi: nem tisztességes egy ilyen kétoldalú megállapodás, hiszen a többiek ellenszolgáltatás nélkül mondtak le a hagyaték rájuk eső részéről. Talán, ha kéretik magukat, és a jászladányiakhoz hasonlóan „kivárnak", ők is kapnak valamit a hagyatéki hányadért cserébe – vélekednek a történtek után.

Ha csoportok érkeznek, napokkal korábban elkezdenek fűteni, másképp fagyosak maradnak a falak.

A Hamza Múzeum Jászberényben, egy családi ház épületében működik a Gyöngyösi úton. Csak a teakonyhában tudunk beszélgetni B. Jánosi Gyöngyivel, a múzeum vezetőjével, a kiállítótermekben dermesztő a hideg. Ha csoportok érkeznek, napokkal korábban elkezdenek fűteni, másképp fagyosak maradnak a falak.

– Két választásunk volt: vagy folyamatosan feléljük a Hamza Alapítvány pénzét, és akkor két-három év múlva felszámolhatjuk a gyűjteményt, vagy télen bezárunk, és legalább a fűtés költségeit megspóroljuk – mondja az igazgató, aki maga is festőművész és tanár. – Az utóbbi megoldás mellett döntöttünk, miközben arra vártunk, hogy a jászberényi önkormányzattól is támogatást kapjunk. A képviselő-testületet negyedévente bombáztam ilyen kérelmekkel, de mindig azt válaszolták: mivel nem az övék a gyűjtemény, nem adhatnak rá pénzt.

Hamza Dezső Ákos 1989-ben e szavakkal ajándékozta életművét annak a vidéknek, amely utolsó éveiben otthont adott neki: „Apáim emlékére művészeti életem eredményét ajánlom fel Jászberény város és a Jászság javára, azok most már véglegesen a jász nép tulajdonát képezik, így visszatérnek oda, ahonnan szellemileg vétettek."

Ki volt Hamza D. Ákos? A Hódmezővásárhelyen született, majd gyermekéveit Aradon töltő festőművész-filmrendezőnek a nagyapja élt Jászberényben, hozzá látogatott el minden nyáron, így alakult ki kötődése. Hamza D. Ákos a budapesti képzőművészeti akadémia elvégzése után Párizsba került, megismerkedett a filmművészet mestereivel, megtanulta a filmgyártás alapjait. A harmincas évek végén tért vissza Magyarországra, megalapította saját filmvállalatát, és olyan műveket hozott létre, mint például a *Gyurkovics fiúk*, a *Külvárosi őrszoba* vagy az *Egy szoknya, egy nadrág*. Dolgozott Karády Katalinnal – ennek emlékét őrzi az a cigarettatárca, amelybe a színésznő belevésette köszönő sorait –, Turay Idával, Csortos Gyulával. Hamza D. alapította meg a filmesek szakszervezetét. Nála talált néhány napra menedéket a fasiszták elől bujkáló Bajcsy-Zsilinszky Endre is.

Hideg van a jászberényi Hamza Múzeumban JAKAB LÁSZLÓ FELVÉTELE

A szovjet csapatok bevonulása után először Párizsba, majd Rómába ment. Itt találkozott egy brazil producerrel, aki hat film elkészítésére szerződött vele. A mecénás később tönkrement, Hamza és felesége azonban Sao Paulóban maradt harminchat éven át. A férfi visszatért a festészethez, itt készültek úgynevezett absztrakt, nonfiguratív alkotásai, de festett megrendelésre csendéleteket, tájképeket is. Nyolcvanhat évesen, 1989-ben települt haza, ekkor ajánlotta fel életművét a jászoknak. Cserébe díszpolgárságot kapott Jászberénytől és azt a házat, ahol élete utolsó éveiben is dolgozhatott, pihenhetett 1993-ban bekövetkezett haláláig.

Az életmű gondozására 1992-ben 50 ezer dolláros letéttel alapítványt hozott létre a művész felesége, Lehel Mária. Ebből a pénzből alakították ki a Hamza Múzeumot, majd sokáig az intézmény működtetését is innen fedezték. Az összeg azonban az évek során egyre apadt, tavaly december 15-e óta pedig már a fűtési költségeket sem tudják előteremteni, március végéig csak előre bejelentett csoportokat fogad az intézmény, egyébként pedig zárva tartanak.

B. Jánosi Gyöngyi arra számít, hogy a hagyaték körüli tulajdonosi viták hamarosan lezárulnak, és az idei költségvetési keretből már jut pénz a Hamza-gyűjteménynek is. Arra a korábbi felvetésre, miszerint Jászladány megkaphatná a rá eső tizenegy festményt, és ezzel véget érne a vita, a múzeum igazgatója lakonikusan ennyit mond:

– Egy életműről van szó, amelyet a maga fejlődésében mutathatunk be, kétszáz alkotáson keresztül. Ki mondja meg, melyik az a tizenegy kép, amely nélkül is egységes egészet alkot Hamza munkássága? Nem beszélve arról, hogy ez a gyűjtemény tizennyolc település oszthatatlan közös tulajdona, nem lehet széthordani. Hozzáteszem: ha a jog szemet hunyna is egy ilyen akció felett, erkölcsileg akkor sem volna szerencsés az életművet szétcibálni.

Magyar Levente, Jászberény polgármestere azt mondja: régóta húzódó ügy végére kerül pont hamarosan, mégpedig úgy, hogy egyik önkormányzatot sem éri hátrány. A jászladányi szociális otthon ügyét szerinte nem lehet összekeverni a hagyaték körül kialakult helyzettel, Jászberény nem a lemondó nyilatkozatért cserébe adná oda az otthon tulajdonosi jogát, hanem mert egyébként is rendezni kell ennek az ingatlannak a sorsát.

Dankó Istvántól, Jászladány polgármesterétől megtudom: a Jászladányban lévő szociális otthon épülete a század elején került az akkor még városi rangot betöltött település birtokába, egy helyi orvos adományozta szülőhelyének. A hetvenes években azonban egy kormányrendelettel Jászberényre szállt a tulajdonosi jog, és ezt sok ladányi máig egyfajta sérelemként hordta magában. Dankó István szerint ezeket az embereket megnyugtatja majd, ha az épület ismét a falué lesz.

A jászladányi önkormányzat hamarosan újból napirendre tűzi a Hamza-hagyaték ügyét. A polgármester szerint nem kétséges, hogy – immár a jászberényiek álláspontjának ismeretében – miként szavaznak majd a képviselők arról a kérdésről: lemondjanak-e a gyűjtemény tulajdonosi jogairól a jászberényi önkormányzat javára. Dankó István szerint minden bizonnyal lemondanak.

Újabb kérdés: mit szólnak mindehhez azok az önkormányzatok, amelyek ezt a nyilatkozatot korábban ellenszolgáltatás nélkül írták alá?

Doros Judit

INTERNATIONAL COMMISSION FOR THE PROTECTION OF THE DANUBE RIVER

INTERNATIONALE KOMMISSION ZUM SCHUTZ DER DONAU

ADVERTISEMENT

THE CONVENTION FOR THE PROTECTION OF THE DANUBE RIVER

The Convention for the Protection of the Danube River aims at achieving the goals of a sustainable and equitable water management, including the conservation, improvement and the rational use of surface waters and ground waters in the catchment area of the Danube River.

The Convention applies to activities that may cause trans-boundary impacts, like discharge of waste waters, input of nutrients and hazardous substances both from point and non-point sources, water construction works, etc.

The International Commission for the Protection of the Danube River is established in order to implement the objectives and the provisions of the Convention for the Protection of the Danube River.

The co-operation is carried out through consultations and joint activities in the framework of the International Commission for the Protection of the Danube River, and through the exchange of information on bi- and multi-lateral agreements, legal regulations, and on measures in the field of water management, etc.

The International Commission for the Protection of the Danube River of the Convention for the Protection of the Danube River is seeking to recruit highly qualified candidates for its Permanent Secretariat with headquarters in Vienna for the following positions :

- An Executive Secretary (post 1/1998)
- A Technical Expert, Water Management, in particular Pollution Control (Point and Diffuse Sources) (post 2/1998)
- A Technical Expert, Water Management, in particular Water Quality (post 3/1998)
- An Administration and Information Management Officer (post 4/1998)
- A Secretary (post 5/1998)

Duties and responsibilities

You will be primarily responsible for:

Post 1/1998: Overall planning and implementation work programme and decisions of the International Commission for the Protection of the Danube River. Overall management of the Secretariat including staff supervision. Representation of the International Commission for the Protection of the Danube River in changing situations. Supporting the International Commission for the Protection of the Danube River and its Steering Group during sessions. Liaison with other international [illegible]anisations. Developing and proposing the annual budget and managing its implementation.

[illegible] and ad[illegible] [illegible]rce and to the technical Expert Groups. Mobilise and co-ordinate donors' support.

Szolnoki Kirendeltség
5000 Szolnok, Kossuth L. u. 6-8., tel.: 56/423-233

Foglalkozás	Munkavégzés helye	Létszámigény	Kereset
vasszerkezeti lakatos	Szolnok	15 fő	20000-30000
hegesztő	Szolnok	8	20000-30000
asztalos	Szolnok	20	10000-25000
tűzőnő	Szolnok	10	11000-13000
varrónő	Szolnok	70	9000-20000
baromfi hús-feldolgozó	Zagyvarékas	80	12000-20000
baromficsomagoló	Zagyvarékas	60	12000-20000
kőműves	Szolnok	20	15000-21000
ács-állványozó	Szolnok	20	18000-25000
szakács	Szolnok	4	10000-20000
szakács	Balaton	3	20000-20000
ápoló	Szolnok	10	9000-15000
kinder-összeszerelő	Tiszajenő	20	9000-11500
betonozó	Szolnok	30	10000-20000
üzletkötő	Szolnok	80	9000-40000
hirdetésszervező	Szolnok	10	15000-40000
gyógytornász	Szolnok	6	9000-20000
tanár	Szolnok	12	15000-20000
tanár	Újszász	6	13000-20000
tanár	Tiszavárkony	4	15000-17000
gyors-gépíró	Szolnok	8	11000-20000

Karcagi Kirendeltség
5300 Karcag, Madarasi u. 27., tel.: 11-622

Foglalkozás	Munkavégzés helye	Létszám	Kereset
szakképzett varró	Karcag	20	9000-10000
állatorvosi szaksegéd	Karcag	1	15000-15000
szakképzett ápoló	Karcag	18	11000-13000
vill.mérnök-menedzser-üzletkötő	Karcag	1	12000-30000
életbizt.üzletkötő	Karcag-vidék	5	jut. rendszer
ügynök	Karcag-vidék	10	jut. rendszer
hirdetésszervező	Karcag-vidék	5	jut. rendszer
szakképzett szakács	Karcag	2	15000-15000
szakképzett felszolgáló	Karcag	1	9000-10000
betanított munkás (kindertojás-összeszerelés)	Karcag-Kunmadaras	200	9000-12000

Mezőtúri Kirendeltség
Cím: 5200 Mezőtúr, Péteri u. 6., tel.: 17.

Foglalkozás	Munkavégz.helye	Létszám	Kereset
vasaló	Túrkeve	2	9000-11000
ruhai.techn.meós	Túrkeve	2	14000-17000
szabó, varrónő	Túrkeve	3	9000-11000
bet.munkás	Túrkeve	15	9000-10500
pultos	Túrkeve	1	9000
felszolgáló	Mezőtúr	2	9000-13000
szakács	Mezőtúr	1	9000-13000
textilkonfekc.	Túrkeve	2	12000-13000
élelmiszer.ea.	Túrkeve	3	11000-13000
járművill.-szer.	Mezőtúr	1	10000-15000
kőműves	B.pest	1	25000-30000
műszaki eladó	Mezőtúr	1	11000-14000
gépjárműszerelő	Túrkeve	2	10000
irodavezető	Mezőtúr	1	13000-18000
szakács	Mezőtúr	1	12000-16000
gépkocsivezető	Mezőtúr	1	13000-14000
felszolgáló	Mezőtúr	2	9000
*bet.szerelő	Mezőtúr	7	9000-11000

*Megváltozott munkaképességűeket várnak

Kunszentmártoni Kirendeltség
Cím: 5440 Kunszentmárton, Mátyás kir. u. 5., tel.: 143.

Foglalkozás	Munkavégzés helye	Létszám	Kereset
varrónő	Csépa	5	9000-12000
konyhai dolgozó	Cserkeszőlő	2	10000-12000
biztosítási ügynök	változó	5	5000-60000
vasbetonszerelő	Cserkeszőlő	5	9000-20000

Jászberényi Kirendeltség
Cím: 5100 Jászberény, Jásztelki u. 17., tel.: 57/12-025

Foglalkozás	Munkavégzés helye	Létszám	Kereset
festő, mázoló	Jászberény	5	14000-14000
cipőfelsőrész-készítő	Jászjákóhalma	8	9000-15000
betanított tűzőnő	Jászjákóhalma	10	9000-14000
szabó, varrónő	Jászberény	15	9000-12000
szabó, varrónő	Jászfényszaru	15	9000-9000
ügynök	Jászberény	5	telj.szerint
autóbuszvezető	Jászfelsősztgy.	1	22000-22000
felszolgáló	Jászberény	1	9000-12000
kézilány	Jászberény	1	9000-9000
számítástechnikai programozó	Jászberény	1	15000-20000

Jászapáti Kirendeltség
Cím: 5131 Jászapáti, Kossuth L. u. 2., tel.: 109.

Foglalkozás	Munkavégzés helye	Létszám	kereset
bizt.ügynök	Szolnok megye	3	telj.szerint
bet.munkás	Jászszentandrás	5	9000-12000
hegesztő	Jászapáti	2	12000-12000
varrónő	Jászapáti	12	8000-18000
középisk.nyelvtanár	Jászapáti	1	13000-14000
magyar-történelem t.	Jászapáti	1	13000-14000

Tiszafüredi Kirendeltség
Cím: 5351 Tiszafüred, Kossuth tér 1., tel.: 59/351-322

Foglalkozás	Munkavégzés helye	Létszám	Kereset
cukrász	Tiszafüred	1	15000
fűztelepi munkás	Tiszafüred	5	9000
csomagoló technológus	Tiszafüred	1	25000-30000
gépi varró	Tiszafüred	45	10.500-16000
varrodai szalagvez.	Tiszafüred	3	19000-23000
pultos	Tiszafüred	2	9000
felszolgáló	Tiszafüred	2	9000-10000
konyhai kisegítő	Tiszafüred	3	9000-10000
vendéglátóip. eladó	Tiszafüred	1	10000-10000
üzletkötő	Tiszafüred térsége	3	jutalékos
sütő tésztaip. munkás	Tiszafüred térsége	3	10000-15000
textilkonfekcionáló	Tiszaörs	10	15000-18000
juhász	Kunmadaras térsége	3	13000-20000
szakács	Tiszafüred	1	10000-10000
mozgóárus	Tiszafüred térsége	2	9000

Kisújszállási Kirendeltség
Cím: Kossuth L. u. 16-20., tel.: 59/321-357

Foglalkozás	Munkavégzés helye	Létszám	Kereset
pénzügyi-számviteli vezető	Kisújszállás	1	20000-30000 csak mérlegképes könyvelői képzettséggel
gépi varró	Kisújszállás	97	11600-15000
gépi varró	Kisújszállás	7	10000-10000
gépi varró	Kisújszállás	58	8000-8000
gépi varró	Kenderes	10	10000-12000
vasaló	Kisújszállás	15	8000-8000
szabász	Kisújszállás	3	8000-8000
üzletkötő	Kisújszállás és Kenderes	2	jutalékos bérezés
üzletkötő	Kisújszállás és Kenderes	2	jutalékos bérezés
ügynök	J-Nk-Szolnok megye területe	15	jutalékos bérezés vállalkozói ig. szükséges!

Továbbra is rendszeresen közöljük a Jász-Nagykun-Szolnok Megyei Munkaügyi Központ segítségével az állásajánlatokat

FIGYELJE LAPUNKAT - MEGÉRI!

Vegetáriánusoknak

A Déryné Művelődési Központ évek óta rendezi a vegetáriánus tábort, ahol az ételek elkészítésétől az életmód kialakításáig sokféle kérdésben kapnak hasznos tanácsot a résztvevők. Az Öregerdőn sorra kerülő táborozás június 21-30-ig tart az idén.

A könyvtár a gyerekekért

A városi könyvtár egész nyáron fogadja a gyerekeket, s változatos programokat szervez számukra. Június 14-én zenés irodalmi vetélkedőre kerül sor, s ezt kéthetente mindig páros héten megismétlik. A Rejtvény Klub sorsolására is kéthetente kerül sor, csak ezt a páratlan heteken rendezik. Számítógépes játékok, videovetítés is várja a gyerekeket, ezeket hetente két délutánon rendezik. Rajzpályázatot is hirdetnek. Bármilyen mesét le lehet rajzolni, meg lehet festeni. Egy normál (A/3) rajzlapon augusztus 15-ig kell beadni.

Napközis tábor

A TIT Jászsági Szervezete és a Jászberényi Városi Könyvtár közösen szervez nyári napközis tábort általános iskolás gyerekeknek. Az első csoport június 28-tól július 9-ig, a második július 12-től július 23-ig tart. Naponta fél nyolctól fél ötig foglalkoztatják a gyerekeket. Sportvetélkedőket, strandolást, állatkerti látogatást és sok más játékos időtöltést szerveznek számukra.

Egy gyermek ellátása egy turnusban 1700 forintba kerül. A szülők jelentkezését június 22-ig várják a könyvtárban.

Színházi program

A Munkás- és Ifjúsági Ház „színházi busza" június 19-én szombaton 17 óra 30-kor indul a Bundás kúttól Budapestre. A résztvevők a Vidám Színpadon a „Végre 1 úriasszony" című vígjátékot látják majd.

Gyermekhét

A református egyház évek óta szervez egyhetes tábort általános iskolások részére.

A Thököly út 15. szám alatti gyülekezeti ház és a templom kertje a színhelye a táborozásnak. Idén július 21-től 25-ig foglalkoznak a gyermekekkel, s számos programot biztosítanak részükre.

Az oldalt szerkesztette:
Kiss Erika
Fotók: Nagy Zsolt
és Faragó László

Állandó és vándorkiállítás lesz

A Hamza-adomány sorsa

Együtt a jászberényi otthonban, a régi tárgyak és alkotások között

Jászberény néhány napja temette el díszpolgárát, Hamza Dezső Ákost, aki jelentős adományt hagyott Jászberényre, a Jászságra. Minderről keveset tud az egyszerű állampolgár, hisz jószerével az adományozóról is alig hallott. A 90 évet, csodálatosan magas kort szellemi frissességben megélt művészt csak egy szűk kör ismerhette. Századunk eme 90 éve különleges sorsot szabott ki Hamza D. Ákosra. Festőművész, filmrendező a nagyvilágban. Párizs, Róma, Sao Paulo, olykor Budapest a lakóhelye. Ám 1985-ben egy levelet ír. Jászberénybe címezi, gyermekkora egyik színhelyére. *„Magam részéről apáim emlékére, művészeti életem eredményét ajánlom fel Jászberény városa és a Jászság javára!"*

Felvetődik a kérdés: hol van hát ez az adomány? A választ Tálas László, a megyei múzeumi szervezet igazgatója adja, aki a Hamza Alapítvány kuratóriumának elnöke is.

– A Hamza-házaspár 1985 után úgy határozott, hogy hazatelepül. Mégpedig a Jászságba, mivel Ákos bácsi rokonai, édesapja, nagyapja innen származik. Az akkori megyei tanács egy jelentős összeget biztosított Jászberénynek, hogy megfelelő lakóhelyet teremtsünk számukra. A megvásárolt ingatlan, a Gyöngyösi út 7. számú ház alkalmas arra, hogy majdan egy Hamza-múzeum itt létrejöhessen.

– A festmények hol vannak? A Jász Múzeumban volt egy kiállítása 1987-ben, aztán idén egy a Gyakorló Általános Iskolában. Most, a művész halála után kinek a birtokában van a hagyaték?

– Ha tulajdonjogilag vizsgáljuk a kérdést, akkor a megyei önkormányzat tulajdonát képező házban, amely a megyei múzeumi szervezet működtetésében van. De úgy is mondhatom, hogy a Jász Múzeum egy külön épületében. A házaspár 1989 tavaszán települt haza. Hamza Lehel Mária, Ákos bácsi felesége – aki maga is egy különleges művész – 1992-ben egy felajánlást tett. Ötezer dollár alaptőkével létrehozta a Hamza Alapítványt. A célja az volt, hogy Hamza D. Ákos műveiből egy állandó kiállítás jöjjön létre. Az alapítvány kamatjövedelmeit lehet pillanatnyilag felhasználni, ami nem jelentős összeg. Mária asszony azonban jelezte, hogy az alaptőkét később 50 ezer dollárra kívánja emelni. Ekkor már jelentős összeggel lehet majd gazdálkodni. Az állandó kiállítás kialakítására lehet majd ezt felhasználni. Ugyanakkor a működtetés, a ház fenntartásának költségei a megyét, a múzeumi szervezetet terheli valószínűleg. Mindezt a jelenlegi finanszírozási rendszerek ismeretében mondom. Pillanatnyilag ez látszik valószínűnek.

– Az alapítvány kuratóriumának elnöke Ön hogyan lett?

– Ákos bácsi kívánsága volt. A hazatelepülés kapcsán sokat leveleztünk. Ő kérdezte, hogy van-e közöm ahhoz a Tálas Istvánhoz, aki az édesapjával Jászladányban jó barátságban volt. Tálas István az én nagyapám. A kuratóriumban egyébként a jászsági városok polgármesterei, a Jászok Egyesületének vezetője, a Jász Múzeum igazgatója van, továbbá a brazil nagykövet s egy művészettörténész.

– Most mi lesz az alapítvány teendője?

– Elképzelésünk szerint egy állandó kiállítást hozunk létre a Gyöngyösi út 7.-ben. Ez Ákos bácsi művészi munkásságát reprezentálná. Filmes tevékenységének is szánnánk teret ott. Ezt megtervezni, kialakítani lesz először a dolgunk. Ehhez idő kell. A kiállítás koncepcióját ki kellene találni, a kivitelezést megcsináltatni. Ehhez egy pályázatot is szükségesnek tartok kiírni. Az állandó kiállítás részeként minden alkotás nem mutatható be. Van egy halvány elképzelésem, hogy egy vándorkiállítási anyagot is össze kellene állítani. Mivel Ákos bácsi kifejezett szándéka szerint Jászberény és a Jászság javára adta képeit, a Jászság többi településein is be lehetne ezeket mutatni. Végakaratát így teljesíthetnénk leghívebben.

– Tulajdonképpen hány műalkotásról van szó?

– Pontos számot nem tudok mondani. Leltár szerint tételes átadás-átvétel nem történt. Ákos bácsi egy levelében 200 képet említ. Többször érkeztek festmények Magyarországra. Torinóból 40, majd 117 vagy 120 Dél-Amerikából. Ákos bácsi Jászberényben is dolgozott, születtek alkotások, tehát 200 körül lehet a számuk.

– Mikor tekinthetjük meg a Hamza állandó kiállítást?

– Erre pontos dátumot nem tudok mondani. Hamza Lehel Máriának az a ház az otthona, ezt figyelembe kell vennünk. Az alapítvány kuratóriumának össze kell majd ülni, s a koncepciót kidolgozni. Egyelőre ez, amit tennünk kell.

Idézet Hamza Dezső Ákos 1985-ben kelt leveléből: *„Egyetlen kérésem lenne csak: mindenféle művészeti hagyaték értékét az idő határozza meg. A művész halála után néha csak évtizedek múlva tud az utókor biztos ítéletet formálni. Ezért kérem, várják meg, s a képek számára is biztosítsák ennek az időnek zavartalan elmúltát. Bár bennem határozottan él a remény, hogy képeim – főleg a fiatalok körében – már előbb is igaz barátokra találnak."*

Nos, reméljük, hogy ez a vágya is teljesül Hamza Dezső Ákosnak!

Kiss Erika

Magyar siker Hellászban

Magyar kórus német operaénekesekkel . . . magyar operett német szöveggel . . . görögországi bemutató hatalmas sikerrel . . . Röviden így lehetne bemutatni a jászberényi Székely Mihály Kórus görögországi vendégszereplését. De hogy az olvasó számára is érthetővé váljon a dolog, egy kicsit tömörebben:

Görögország és Spanyolország az a két közös piaci tagállam, ahol gazdaságilag rendet tudtak teremteni, az elvárt EG-nívót meg tudták valósítani. A gazdasági felzárkózás kitűnő példája: Spanyolország az elmúlt esztendőben megrendezte az olimpiát és a világkiállítást. A gazdasági arculatváltást sikerült nagy léptekkel jó irányba előmozdítani, de a kulturális élet formálása valahogy mindig a háttérben maradt. Külső segítséggel és önerőből is a próbálkozik ez a két – történelmi múltban igen gazdag – ország az európai művészetek kincseiből átvenni.

A külső segítség egyik gyakorlati példája Görögországban, a Peloponnészoszi-félszigeten, Selianitika üdülőcentrumban létesített művészeti tábor, melynek érdekessége, hogy elsősorban német művészeti műhelynek ad otthont, biztosít továbbképzési lehetőséget, festői környezetben. Amatőr és profi előadók egyaránt részt vesznek a tábor által kínált kurzusok programjain, ahol kulturális rendezvényeket biztosítanak a görög városok részére. Május 24-e és június 6-a között rendezték meg az ének kulturális napokat és versenyt. A selianitikai rendezvényre – melyet a berlini opera kiváló szólistái szerveztek – a Székely Mihály Kórus is meghívást kapott. Az énekkar egyetlen nem német ajkú csoportként vett részt a műhelymunkában. A kulturális napok fő programja Lehár Ferenc: Víg özvegy című operettjének rövidített változatban történő bemutatása volt. Ezt a művet gyakorolta a kórus a tábor kurzusain belül, több napon keresztül. (A magyar csoport és a magyar operett furcsa módon – a szervezőktől függetlenül – Görögországban talált egymásra.)

Három helyen, az otthont adó Selianitikában, Pátrában az egyetemi színpadon és a történelmi Olympia színházban ismerhette meg a görög közönség a magyar művet, német nyelven.

A táborban rendezett énekversenyen a jászberényi énekkar tagjaiból alakult kvartettek és szólisták – „Kodály tanítványaiként" művészi kategóriához közel álló tudásszintjükről – adhattak számot. A verseny zsűribizottsága nem akarta elhinni, hogy a magyar éneknégyesek a kórus tagjaiból csak spontán alakultak. A színvonalból ítélve arra gondoltak, hogy ezek a kis együttesek már több éve profi kategóriában együtt dolgoznak. A magyarok elismerését hűen tükrözi, hogy az énekkar még erre az esztendőre meghívást kapott önálló görögországi hangversenyekre!

Molnár Károly

A Székely Mihály Kórust ünnepelték

Rákóczi nyomában Szlovákiában

A Pro Patria Szövetség berkein belül 1989 őszén alakult meg Jászberényben a 3. sz. Jászkürt hagyományőrző csapat. Az általános iskolás korú gyermekeket tömörítő szervezet hazánk követésre méltó hagyományait kutatja, ápolja. A '48-as emlékhelyek felkeresése, sokféle vetélkedő és próbatétel teszi izgalmassá a szervezet hétköznapjait. Idén először – az önkormányzat anyagi támogatásával – külföldre utaztak. Új mozgalom kezdődött idén, melynek neve: Pro Patria zászlók nyomában. A Rákóczi-szabadságharc nevezetes helyszínei pedig Szlovákiában vannak.

A negyvenfős gyermekcsapat először Borsiba, II. Rákóczi Ferenc szülőházához látogatott. Itt koszorút helyeztek el a szabadsághős mellszobránál. Útjuk ezután Kassára vezetett. A dómot is megcsodálták, ami önmagában is művészeti kincs. 1906 óta azonban itt nyugszanak Rákóczi hamvai az altemplomban, amit szintén felkerestek a gyerekek.

A kétnapos út során a szlovák karszt legszebb völgyét, a Szádelőt végiggyalogolták. Krasznahorka, majd Rozsnyó következett, ahol egykoron a Rákóczi-tallérokat verték. A szabadságharc színhelye volt Sárospatak is. Patakon is megfordultak a jászberényi gyerekek, már csak azért is, mivel a Pro Patria Szövetségnek itt van egy bázisa, ahol az éjszakát is el lehet tölteni. A szlovákiai úttal a gyermekszervezet idei tanévre meghirdetett programja lezárult, ősszel új programok várnak rájuk.

A városháza hírei

Holnap, azaz szerdán 15 órától tartja soros ülését a városi közgyűlés. Nagyon sok, rendkívüli jelentőségű téma szerepel a napirenden. Közel egy éve határozott a képviselő-testület arról, hogy a megyei víz- és csatornaművektől különváltan, saját maguk üzemeltetik a vízműveket. Ez még mindig nem vált valóra, mivel a VCSM-ből kiváló részek vagyona fölött hosszas vita folyt. A különböző egyeztetések és kompromisszumok sorozata talán végre lezárul. Erre alapozva kidolgozták az önálló vízművek üzemeltetési formájának koncepcióját, ami most a testület elé kerül, amiről hatrozniuk kell a képviselőknek.

A második nagy jelentőségű téma lesz az általános rendezési terv (ÁRT) koncepciójának elfogadása. Napirendre kerül az intézmények átvilágításáról szóló jelentés, s döntenek a megtakarítások és pótbevételek realizálásához szükséges intézkedésekről. Szintén rendkívül fontos az önkormányzat vagyoni helyzetét számba vevő jelentés. A vagyoni helyzet feltérképezése alapja annak, hogy majd novemberben rendeletet alkothasson a város vagyonáról.

Az igen hosszú napirendi lista tartalmazza továbbá a Jász Múzeum gyűjteményeinek tulajdoni rendezését, a kultúrpark, a Gyermekek Háza, a Munkás- és Ifjúsági Ház igazgatóinak megbízását. Ismét napirendre tűzik a múlt heti rendkívüli ülésen „elvérzett" orvosi műszer működtetési költségére kért összeg sorsát.

A szeretetszolgálat új bázisa

A Magyar Máltai Szeretetszolgálat tevékenysége jól ismert hazánkban. Magyarországon is kiépült a szervezeti rendszer, mely nélkülözhetetlen a hatékony munkához. Mégis, ahogy a térképre nézünk, az Alföld jelentős része, a Jászság fehér foltot jelent, azaz itt nincsenek helyi szervezetek. A segítségnyújtás nem kerülte el e vidéket. Jászberénybe 1988 óta rendszeresen érkeztek adományok. Helyi szervezet létrehozása is felmerült természetesen úgy két éve. Akkor ez valamiért nem valósult meg. Idén újabb kapcsolatfelvétel történt az önkormányzat és Kozma atya között. Mára már reálissá vált a jászberényi szervezet megalakítása, a Máltai Szeretetszolgálat szervezeti és működési szabályzatának megfelelően. Ez utóbbi azt takarja, hogy egy hívő, vallását aktívan gyakorló világi vezetőt kellett választani. Ezt *dr. Bérczes Anna* személyében találták meg, továbbá egy lelki vezetője is van a szervezetnek, *Sólyom József* esperes úr. A máltaiak elvárása, hogy a helyi erők összefogására kell támaszkodniuk.

Az elvárás teljesítése valószínűleg már nem lesz nehéz. Az önkormányzat szociális és vallásügyi bizottsága biztosított 100 ezer forintot számukra. A működéshez helyet is találtak a Tűzoltóság Jákóhalmi úti épületében. Itt, szintén a tűzoltók kétkezi közreműködésével egy raktárépületet felállítanak, hogy az adományok tárolását is biztosítani tudják.

Jászkunság XXXI.évf.2.sz. 1987

MŰVÉSZET

Egy „brazil" festő Jászberényben

HAMZA DEZSŐ ÁKOS ÉLETÚTJA ÉS MŰVÉSZETE

Május 15-én Jászberény tanácsa — ünnepi ülésén — a város díszpolgára címet adományozta Hamza Dezső Ákos festőművésznek, aki „számottevően gazdagította Jászberény kulturális értékeit, a városnak ajándékozott festményeivel hatékonyan szolgálja a közművelődés ügyét".

A Sao Paulóból hazalátogatott festőművész május 16-án megnyitott kiállítását igen nagy érdeklődés előzte meg. A Jász Múzeum új épületszárnyában rendezett tárlat a már itthon lévő gazdag képanyagból értő válogatás, impozáns látvány. A megnyitóünnepség közönsége elragadtatásának adott hangot, csakúgy — a vendégkönyv tanulsága szerint — a későbbi látogatók egész sora.

A május 14—május 26 között Jászberényben tartózkodó művészt és feleségét igen nagy szeretet, megbecsülés övezte, amelyet a vendégek meghatottan fogadtak.

Hamza Dezső Ákos és felesége Szolnokra is ellátogatott, ahol a művész gyermek- és ifjúkora egy részét töltötte: az Abonyi úti állami elemi iskola tanulója volt, majd néhány osztályt a Verseghy Gimnáziumban végzett.

Gyermekkor, főiskolás évek

Hamza Dezső Ákos — *Hamza Dezső* vasúti hivatalnok és *Mezei Róza* gyermekeként 1903. szeptember elsején Hódmezővásárhelyen született — az anyakönyvi kivonat bejegyzése szerint — a vasúti főállomás épületében. *„Az atya születéshelye: Jász-Ladány. Az anya születéshelye: Arany. Hunyad vármegye."*[1] Az

A könyvtári szolgáltatásokat az egyes évfolyamok differenciált igényeinek szabadidő struktúrájuknak, olvasási szokásainak, valamint tanulmányi feladataik figyelembevételével kell továbbfejleszteni. Ezzel összefüggésben a könyvtári szolgáltatások hatékonyságfokozására megfontolandó a szabadpolcos rendszer bevezetése, különös tekintettel a fontosabb kézikönyvek és szakanyagok elhelyezésére.

Újszerű, hatékony információszolgáltatás lehetőségét hordozza magában a Főiskolai Karon egyébként már működő videorendszer olvasóteremben való működtetése. Nehezen megszerezhető (pl. csak rövid ideig kölcsönözhető szakmai anyagok videokazettán történő rögzítése) forrásművek, videokazettán rögzített szakmai anyagok, egyedi példányok információáramlásának hatékonyságát elősegítő technikai feltételt biztosíthatna ez a megoldás.

(Vége)

SINÓROS-SZABÓ BOTONDNÉ

IRODALOM

Bartos É.—Mándy G.: Tematikus érdeklődésvizsgálat közművelődési könyvtárakban. Budapest. Országos Széchenyi Könyvtár Könyvtártudományi és Módszertani Központ. 1981. 21—23. p., 80—86. p.

Bácskai I.—Gereben F.—Nagy A.: Az olvasási szokások változásai Bácsalmáson. (Többlépcsős vizsgálat fiatalok körében.) Budapest. Országos Széchenyi Könyvtár Könyvtártudományi és Módszertani Központ. 1983. 16. p.

Bereczky László: Könyvtártípusok és a szabadpolc. Könyvtáros, 1957. 6. sz. 409—410. p.

Bóday Pál: Vita a szabadpolcról. Elvi tisztázás. Könyvtáros, 1957. 3. sz. 183—184. p.

Déri Miklósné—Maróti M.: Igényvizsgálatok módszertana. Budapest. Népművelési Propaganda Iroda. 1968. 102. p.

Frich M.: Egyetemi hallgatók olvasási kultúrája. Könyvtárosok a fiatal olvasókról és a nem olvasó fiatalokról. Budapest. 1983. 11—41. p.

Gereben F.: A falusi lakosok olvasási és könyvbeszerzési szokásai. Egy kétszakaszos felmérés eredményei. Budapest. Magyar Könyvkiadók és Könyvterjesztők Egyesülése. 1982. 18. p.

Gereben F.—Katsányi S.—Nagy A.: Olvasásismeret. Olvasásszociológia, olvasáslélektan, olvasáspedagógia. Bölcsészettudományi Karok, Tanárképző Főiskolák jegyzete. Budapest. Tankönyvkiadó. 1983. 408. p.

Időmérlegen. 12 ország városi és városkörnyéki népességének napi tevékenységei a Nemzetközi Összehasonlító Időmérleg Kutatómunkálat tükrében. Vál. szerk. és bev. Szalai Sándor. Budapest. Gondolat. 1978. 507. p.

Katsányi S.—Könyves—Tóth L.: Fölfedezem a könyvtárat. Budapest. Tankönyvkiadó. 1976. 143. p.

Könyves Tóth L.: A könyv és a könyvtár az oktatási folyamat korszerűsítésében = Ped. Szemle 1976. 7. sz. 598—607. p.

Köpeczi B.: A magyar kultúra harminc éve. Budapest. Kossuth Könyvkiadó, 1975. 199—299. p.

V. Kulcsár J.—Mándi P.: Könyvek otthon. Egy országfelmérés eredményei a könyvvásárlásról és a családi könyvtárakról. Budapest. Magyar Könyvkiadók és Könyvterjesztők Egyesülése 1983. 183. p.

Mándi P.: A könyv és közönsége. Budapest. Közgazdasági és Jogi Könyvkiadó. 1968. 294. p.

Mit olvasunk? Központi Statisztikai Hivatal. Budapest. 1965. 2—7. p. Statisztikai Időszaki Közlemények.

Sallai I.—Sebestyén G.: Könyvtárban a Tanítóképző Intézet II. évfolyama számára. 2. rész. A könyvtár használata. Budapest. Tankönyvkiadó, 1975. 275. p.

Szentirmai L.: Egyetemi hallgatók Szegeden. Budapest, Gondolat. 1976. 306. p.

Szentirmai L.: Az olvasó egyetemi hallgató. Budapest. NPI. 1981. 147. p.

A Turi Alma Mater. Emlékkönyv a mezőtúri Dózsa György Gimnázium és Szakközépiskola fennállásának 450. évfordulójára. Budapest. 1980. 5—7. p.

utóbbiakat azért tartottuk szükségesnek idézni, mert jelentős szerepük van Hamza gondolkodásmódjának, egyéniségének alakulásában. *„Szüleim 1912-ben költöztek Erdélyből Aradra, az Alföld szélére. Addig amíg újra berendezkedtek, új lakást találtak, engem Szolnokra vittek. Anyám nővére ott volt férjnél és két, velem hasonlókorú gyermeke volt. Mi, a két fiú, és a kislány úgy voltunk nevelve, mintha valóságosan testvérek lettünk volna. Így jártam az elemi iskola harmadik osztályát Szolnokon. Ha nem lett volna Berény a szomszédban és nem jártunk volna nagyapámhoz, talán még el is „kunosodom". Apám és sógora, aki lelkes kun volt, sokat ugratták egymást, hogy melyik a „különb" a kun-e vagy a jász? Mindenesetre mi gyerekek így aztán alaposan ismertük a jászok és a kunok minden kiváló tulajdonságát. De nem foglaltunk egyik mellett sem állást: minket ugyanis ahogy volt egy kis szünidő, vittek le Erdélybe, ahol is anyáink székely atyafisága lelkesen fogadott el székelynek. Szívesen mondogatták, székelyek vagytok ti lelkem legénykéi, ‚ojtott' székelyek."*[2]

Az első világháború, majd főleg 1919-ben a román intervenció hányatottá tette az ekkor már gimnáziumi tanulmányait folytató Hamza Dezső Ákos életét. Végül is Kecskeméten, a piarista gimnáziumban érettségizett.

Művészi hajlamai korán megmutatkoztak, egyaránt vonzalmat érzett a festészet és szobrászat iránt. Felvették a Képzőművészeti Főiskolára. *„...Csók István növendéke lettem: szobrászatból pedig Kisfaludy Strobl Zsigmond volt a mesterem. Ma is hálával gondolok rájuk. Ők tettek képessé annak befogadására, amit az akkori európai művészeti forrongás nyújtott minden fiatal művésznek."*[3]

A főiskolán későbbi neves szolnoki festők voltak az évfolyamtársai, barátai: *Chiovini Ferenc, Szolnoki Czinóber Miklós* — később ő is Párizsban élt — *Gecse Árpád* és *Háy Károly László*, aki utolsó alkotó éveivel a Tisza—Zagyva háromszögéhez kötődött. Közülük már csak Gecse Árpád van életben. Hamza Dezső Ákos ugyan csaknem félévszázada nem találkozott hajdani növendék- és művésztársaival, de ennyi idő után is jól emlékezik rájuk, nagy szeretettel beszél róluk.

1926-ban a Képzőművészeti Főiskola elvégzése után Csók István segítségével ösztöndíjjal Párizsba ment. Összesen — megszorításokkal — 15 évig élt a „fény városában". *„Párizs akkor nekem a világot jelentette, a szépséget, a szabadságot: de az értelmi, szellemi fejlődést is."*

Párizs ege alatt

„Mi, az akkor Párizsban élő magyar fiatalok általában azonos csalódások után kerültünk a Szajna partjára. 1914-ben a magyarságunkat gyalázta meg a háború, majd amikor a szabadság és függetlenségünk kivívásának történelmi lehetősége helyett újra elnyomatás várt népünkre, megcsúfolták emberségünket is. Ezért próbáltunk a Szajna partján új életet építeni Szent Genovéva védelmében. Sokan felejteni akartak, franciává válni. De hiába. A múlt századvég romantikus naivitással hirdette, hogy a művész hazája a nagyvilág, holott talán éppen az ő számára a legnehezebb a szellemi környezetváltás. Az alkotó művész

hazája népének lelkivilága. De amíg mi ezeken a problémákon filozofálgattunk és talajt kerestünk a lábunk alá, a Rajna túlsó oldalán fellángolt az őrület... És akkor a mi ottani látóhatárunkból és történelmi távlatból a magyarság, a magyar nép elpusztulásának félelme vetült elénk. Az ezer éve hódító, pusztító germán imperializmus végleges győzelmétől féltünk."[4]

Nem voltak felhőtlenek ezek az éveim sem, mondta beszélgetésünkkor. Pedig a mindig újat, korszerűbbet kívánó párizsi művészvilág eszményi közeg volt számára.

A művészi formanyelvét mindinkább megtaláló fiatal festő 1929-ben kiállításon mutatkozott be — az akkori *Galerie Miromesnil*-ben a párizsi közönségnek.[5] De új „szerelme" a film is éppen ezekhez az évekhez kötődik. Érdeklődése és tehetsége révén elérte, hogy az akkor már világhírű *Rene Clair* asszisztense lehetett.[6] A film — viszonylagosan — még akkor is új művészetnek számított, s Hamzát szenvedélyesen érdekelték az új művészeti ág formanyelvén egyszerűen, de hatásosan ábrázolható társadalmi korrajzok.

A René Clairrel, a filmmel való találkozás meghatározó erejű volt Hamza számára, hiszen életének következő két évtizedét a filmkészítés foglalta le. De más megközelítésből, Hamza világnézeti fejlődése szempontjából is nagyon fontosak az 1926—1935 közötti párizsi évek. Ösztönös „német"-ellenességét, amelyet mintegy családi örökségként kapott, tudatossá tette a francia szellemi élet, a párizsi utcák emberének hangulata. Hamza Hitler hatalomra jutása után tovább szilárdította kapcsolatait elsősorban a magyar emigráció baloldali szárnyával — antifasiszta újságot is szerkesztett — általában mindazokkal, akik már felismerték, hogy a német fasizmus Európa békéjét és szabadságát veszélyezteti. Barátai közül később többen a francia ellenállási mozgalom hőseiként haltak meg. Hevesi András, a Párizsi eső írója francia katonaként halt hősi halált.

De kapcsolata volt már ekkor az itthoni baloldali érzelmű írókkal, művészekkel is. 1929-ben amikor hazalátogatott, Féja Géza meghívta őt Esztergomtáborba, a fiúnevelő intézetbe, ahol az író Bányai Kornéllal együtt tanárkodott. Hamza Dezső Ákos Féja Géza közvetítésével ismerkedett meg Bajcsy-Zsilinszky Endrével. *„Az az igazság, hogy Bajcsy-Zsilinszkyvel szemben valószínűleg a régebbi események miatt előítéletem volt. Amikor Féja bemutatott neki sokáig beszélgettünk. Fokozatosan megváltozott a véleményem, nem nehéz volt felismernem, hogy Bajcsy-Zsilinszky milyen nagy kaliberű ember, messzire látó, vezetésre képes."*[7] — emlékezett első találkozásukra Hamza, amely — valószínűsíthetően — az 1929-es esztergomtáborbéli kirándulást követően történt.

Hamza Dezső Ákos ekkor még visszatért Párizsba, de a magyar filmgyártással is kapcsolatba került, az első magyar hangosfilm párizsi születésénél „bábáskodhatott". Itt gyártotta ugyanis az amerikai Paramount cég a filmjeit, több nyelvű változatban. *Hegedűs Tibor* rendezte. *Az orvos titka* és *A kacagó asszony* című filmek magyar változatát, *Bajor Gizi* és *Somlay Artúr*, illetve *Bajor Gizi* és *Rajnai Gábor* főszereplésével.[8] Hamza a Paramount-cég megbízottjaként, gyártásvezetőként irányította a filmkészítést. Egyébként arról a tényről, hogy René Clair asszisztense volt — ez a Hamzáról szóló irodalomban

A művész a jászberényi kiállításon feleségével

mindenhol szerepel — a festőművész minden hamis mítoszt eloszlatott. *„Kétségtelenül érdekelt a film, de meg kell mondanom, sohsem voltam René Clair felfedezettje, vagy kegyeltje. Először az éhség vitt ki a filmgyárba, s talán szerencsém volt, hogy a francia mester szűkebb stábjába bekerülhettem. Egyszerűen „ellestem" a filmkészítést. De az igazsághoz az is hozzátartozik, hogy az akkori Európa egyik legrangosabb műhelyében tehettem ezt."*[9]

Hamza nevéhez fűződik az első magyar szinkronkísérlet is. *„A Burt kapitány expedíciójáról készült amerikai filmet kellett magyarítanom". Egyszerűen kitaláltam, hogyan is megy ez: a szájmozgáshoz, az eseményhez igazítottam a fordítást."*[10]

1935-ben választ elé került. *Korda Sándor* Londonba hívta, — a szíve haza. Búcsút mondott a Pathé stúdióinak...

A „Hamza Film"

Hazatérése után kihallgatást kért a kultuszminisztertől, rajztanári állásért folyamodott. Hamar kiderült, a kulturális kormányzatnak — tekintettel a filmkészítésben szerzett ismereteire — más tervei voltak Hamzával. A Hunnia Filmgyárba irányították, ahol — nyilván szakmai féltékenységből — a számlázáshoz

osztották be. Hamza azonban tapasztalatai révén rövidesen gyártásvezető lett, majd később néhány barátjával *Hamza Film* néven önálló vállalkozásba kezdett. A Hamza Film akkor érte el első sikerét, amikor *Herczeg Ferenc* több regényének, írásának megfilmesítését engedélyezte. Így rendezhette meg első játékfilmjét Hamza, *A Gyurkovics fiúkat, Simor Erzsivel* a főszerepben. Ezt a filmet 1940-től játszották a mozik, *A láp virága* — szintén Hamza rendezése — 1942-ben került közönség elé, *Fényes Alice* és *Jávor Pál* szereplésével, ugyanebben az évben mutatták be az *Annamáriát — Szörényi Évával* a címszerepben — a *Szíriuszt* és a *Külvárosi őrszobát*. Ez utóbbi két film főszerepét *Karády Katalin* játszotta, a Külvárosi őrszobában *Nagy István* volt a partnere. Az *Egy szoknya, egy nadrág, Ragaszkodom a szerelemhez* (1943) mai megítélés szerint erősen kommersz filmek kategóriájába tartoztak[11] — *„meg kellett élnem valamiből"*, mondta az egykori rendező — de *Az ördöglovas — Fényes Alice* és *Benkő Gyula* játszottak benne — már alig leplezte németellenességét.

Közvetlenül a német megszállás előtt, 1944. tavaszán került volna a mozikba Hamza legtöbbet mondó, humanista elkötelezettségű filmje, az *Egy fiúnak a fele.*[12] *"Ez a filmem erős egyházi támogatással készült. Azt hittem, az egyház tekintélye talán megfékezi a cenzúrát. Tudtam, ha ez nem így lesz, akkor ez a film nem kerül bemutatásra. A film ugyanis a faji megkülönböztetés tarthatatlanságáról, embertelenségéről szólt. Sajnos, a római katolikus egyház tekintélye is kevés volt, az Egy fiúnak a fele nem került az akkori közönség elé, sőt engem „örökre" eltiltottak a rendezéstől. De ezt a büntetést barátaim révén sikerült valahogy kijátszani, s még elkészíthettem egy játékfilmet* (Ez történt Budapesten) *és egy kisfilmet* (Szerelmes szívek).[13]

Nem csupán az érdekesség okán jegyezzük meg, hogy az 1944-ben betiltott film főszereplői a későbbi szolnoki színészek, *Kelemen Éva* és *Gozmány György* voltak.

A felszabadulás után Hamza D. Ákos itthon nem rendezett játékfilmet, ellenben *A kommunista Budapestért* című dokumentumfilmet 1948-ban ő készítette. Rendezői pályáját Olaszországban folytatta, Rómában forgatta 1950-ben a *Különös találka*, 1951-ben pedig *A szép Tiberisz aranya* című filmet.[14] Brazíliában két játékfilm elkészítése kötődik nevéhez.

Az ellenállási mozgalomban

Bajcsy-Zsilinszky Endre és Hamza Dezső Ákos ismeretsége és kölcsönös rokonszenve az 1940-es évek elejére már bensőséges barátsággá változott. Hamza sikeres producerként és rendezőként igen széles körű kapcsolatokkal rendelkezett, számos befolyásos, vagy éppen illegalitásban lévő embert hívott meg Bajcsy-Zsilinszky kérésére, biztatására a pálkövi tanyára. Ezek, a baráti összejöveteleknek álcázott találkozók többnyire politikai egyeztetések, megbeszélések voltak. Ezeken a találkozókon egyre sürgetőbben vetődött fel a nemzeti ellenállás, a német megszállás veszélye. *„1943 nyarán kérésére leutaztam Balatonrendesre, ahonnan csak rövid séta volt a pálkövi Zsilinszky-tanya. Bajcsy-Zsilinszky ekkor nekem — és másoknak, bizalmi embereinek — arról beszélt,*

hogy a német megszállás tényleges bekövetkezéséig nem kezdhetünk nyílt ellenállásba, mert ez csak az ország hamarabbi megszállását hozná magával."[15]

A német megszállás napján, 1944. tavaszán — hosszas előkészítő munka után — Hamza vezetésével megalakult a Magyar Filmmunkások Szabad Szakszervezete. *„Talán pontosabb és érdemibb ha úgy mondjuk; egyik alapítója voltam ennek az ellenállási csoportnak. A lehetőségeink sajnos igen szerények voltak, inkább kapcsolatainkban volt az erő. Somogyi Miklós, a MÉMOSZ akkori elnöke nagyon sokat segített nekünk a konspirációban is. Somogyinak megbízható kapcsolata volt az illegalitásban élő kommunistákhoz, Rajk Lászlóhoz, Sándor Pálhoz és másokhoz, így én meglehetősen széles horizonton közvetíthettem."*[16]

1944 őszén az események felgyorsultak, a Lakatos-kormány Bajcsy-Zsilinszky Endrét kiszabadította Gestapó fogságából. A végzetes október 15.-ének reggelén hagyhatta el a börtönt, de a sikertelen kiugrási kísérlet után újra menekülnie kellett. *„Dr. Borsos Endrének, a közigazgatási bíróság elnökének lakásán jelentkezett, itt azonban nem merték vállalni befogadását. Mindössze addig engedték be, míg a bíró fia átszaladt Hamza D. Ákos, az ismert filmrendező és vállalkozó Feszty utcai lakására. Hamza kapcsolatot tartott fenn Somogyi Miklóssal, az Építőmunkások Szakszervezetének titkárával, Zsilinszky ezt tudta, s akkorra már megtanulta, hogy kockázatot csak erről az oldalról várhat.*

Nem is csalódott. Hamza dr. Borsosékhoz sietett, éppen egy légiriadó idején érkezett. A ház népe menekült a pincébe, Zsilinszky azonban nem tarthatott ideiglenes szállásadóival, nehogy felismerjék, és ezzel bajba sodorja Borsosékat. Hamza vele maradt, s azalatt megbeszélték, hogy Zsilinszky este átmegy Hamzáékhoz, s amíg valami gyanúsat nem észlelnek, ott marad. Első, igazi búvóhelye azért is megfelelőnek látszott, mert Hamza több ellenállási csoporttal állt kapcsolatban, a legélénkebben a Somogyi Miklóséval, akivel még nyáron közös tervet szőttek, hogy Zsilinszkyt a Gestapó markából kiragadják. Ezenfelül Hamza összeköttetésben volt Rajk Lászlóval, Faust Imrével, Linder Bélával, Sándor Pállal és Kalotay Gáborral is.

Hamza első dolga volt e vezetőkkel tanácskozni, s hogy a polgári oldal teljesebb képviseletet kapjon, bevonták a tárgyalásokba Bethlen Istvánt is. A konszolidáció egykori koronázatlan királya megérhette, hogy tíz körömmel azokba kellett kapaszkodnia, akiket a Peyerrel kötött paktumban eltiltott a falun történő szervezkedéstől. Dicséretére legyen mondva, beismerte tévedését, s amint Hamza nekem elmondotta, a legbiztosabb ellenállási bázisnak a munkásságot tekintette. Olyannyira, hogy felvetette a kérdést, nem tudnának-e a munkásság képviselői a fővárosban általános sztrájkot kirobbantani?"[17]

Hamza Dezső Ákos személyes találkozásukkor a fentiekkel kapcsolatban néhány — a dolog érdemi részét nem érintő kiigazítást tett. Úgy emlékezett, hogy Bajcsy-Zsilinszkyt október 16-án — egy figyelemelterelő „műriadó" idején — a délelőtti órákban kísérte át a Feszty úti lakásába.[18]

Sikerült néhány részletet megtudnunk a Bajcsy-Zsilinszky fegyveres kiszabadítására készített tervről. *„Bajcsy-Zsilinszky tudott a tervünkről, azzal egyet is értett, de 1944. szeptember végén, október elején türelemre intett*

bennünket. Azt üzente a felesége révén, hogy várjunk, valami van a levegőben... A fegyveres rohamcsapat készenlétét Somogyi fenntartotta, de a börtön megrohanására már nem került sor, hiszen Bajcsy-Zsilinszky október 15-én reggel kiszabadult."[19]

Hamza emlékezete szerint Bajcsy-Zsilinszky 10—12 napig tartózkodott a Feszty úti lakásában, onnan szervezte a nemzeti ellenállást.

„Zsilinszky menten régi barátját, Tombor Jenőt ajánlotta, aki az 1919-es hadjárat során igazolta, hogy nemcsak elméletileg a legképzettebb katonák egyike, hanem a gyakorlati hadvezetésnek is mestere. Senki sem emelt kifogást személye ellen, így Hamza érintkezést keresett vele, és lakására hívta. Tombor eljött, és összeült Zsilinszkyvel és a házigazdával. (Hamza beszélte el nekem a

A "Világosság" július 28. számában közlemény jelent meg Hamza D.Ákos személyével kapcsolatban és abban a külföldről most hazatért informátor kötségét fejezi ki Hamzának az ellenállási mozgalomban való részvételét illetőleg.Mintha ezek a kijelentések alkalmasak arra,hogy a mozgalmat mag ismerők előtt is kifejezésre juttatott kötség megrendítsék,szükségesnek tartom a következőket közölni:

Hamza D.Ákos boldogult fórjamnak mintegy tizenöt éven keresztül legbelsőbb munkatársa és a Szabadság c.lap felelős munkatársa volt.1944.október 15.-én,amikor fórjam szabadlábra került,Hamzánál talált menedéket,ő gondoskodott fórjam biztonságba helyezéséről,szervezte meg számára többi politikai barátaival és a Magyar Front vezetőivel való kapcsolatát és kőszítette elő az illegális munkát.

Az ellenállási mozgalom legfőbb vezérkara és az egyes katonai szervezetek közötti kapcsolatot Hamza tartotta fönn és a fegyveres ellenállás előkészületeinek minden mozzanatában tevékeny részt vett.

Az ellenállási mozgalom újkori történetének jövendő írója kijelentésére méltó helyre állítja majd Hamza D.Ákos működését,aki ennek a mozgalomnak egyik legdicsőbb,legbátrabb és legönfeláldozóbb katonája volt.

Budapest,1946.július 28.

özv. Bajcsy-Zsilinszky Endréné

részleteket.) Rögvest az elején kiderült, hogy nem értenek egyet. A késő éjszakába nyúlóan meghánytak-vetettek mindent. Tombor azonban váltig kitartott azon álláspontja mellett, hogy fegyveres ellenállást csak a szovjet hadsereggel karöltve, a szovjet vezérkar jóváhagyásával szabad kezdeményezni. Szakszerűen boncolta, hogy minden vezérkar pontosan, saját erejére alapozva, hosszabb időre előre kidolgozza terveit, s a terveibe nem illő cselekményektől nem engedi magát befolyásoltatni. Egy támadás előkészítésénél ugyanis aprólékosan fel kell mérni, milyen csapattestekkel rendelkezik a hadvezetőség, mennyi hadianyagra van szüksége, hogy eredményt érjen el, és azt hol, mikorra tudja összpontosítani. Minden eltérés a tervtől, egy látszólag kedvező is, esetleg az egész akció kudarcát eredményezheti. Nem lehet például ötven harckocsival kezdeményezni egy fontos áttörést, ha a vezérkar tudja, hogy ezt csak száz kocsival érheti el. Tombor tehát első teendőként írta elő az összeköttetés megteremtését a Malinovszkij-hadsereggel."[20]

Más forrásokból tudjuk, hogy Bajcsy-Zsilinszky Endre 1944. november 18-án — a Magyar Nemzeti Felkelés Felszabadító Bizottságának elnökeként — levelet írt Malinovszkij marsallnak, de a történelmi fontosságú kérés — ismert okoknál fogva — sajnos már nem érkezett meg Malinovszkij tiszaföldvári főhadiszállására.

Az Ideiglenes Nemzeti Kormány 1945. őszén kormányrendeletben ismerte el Hamza Dezső Ákos érdemeit *„a nemzeti ellenállási mozgalomban és németellenes szabadságharcban."*[21]

HAMZA D. ÁKOS ..... bajtársnak

BUDAPEST.

A Magyar Nemzeti Ellenállás Szabadságharcosainak Szövetsége

1946. évi október hó 6-án 12 órakor a Magyar Nemzetgyűlés üléstermében (VII. sz. kapu) tartja alakuló közgyűlését.

Tisztelettel értesítjük, hogy a kiküldött jelölőbizottság igen tisztelt Bajtársunkat egyhangúlag elnöki nagytanács-tag **tisztségre jelölte és a közgyűlésen megválasztására javaslatot tesz.**

Felkérjük, hogy a jelölést elfogadni és a közgyűlésen megjelenni szíveskedjék.

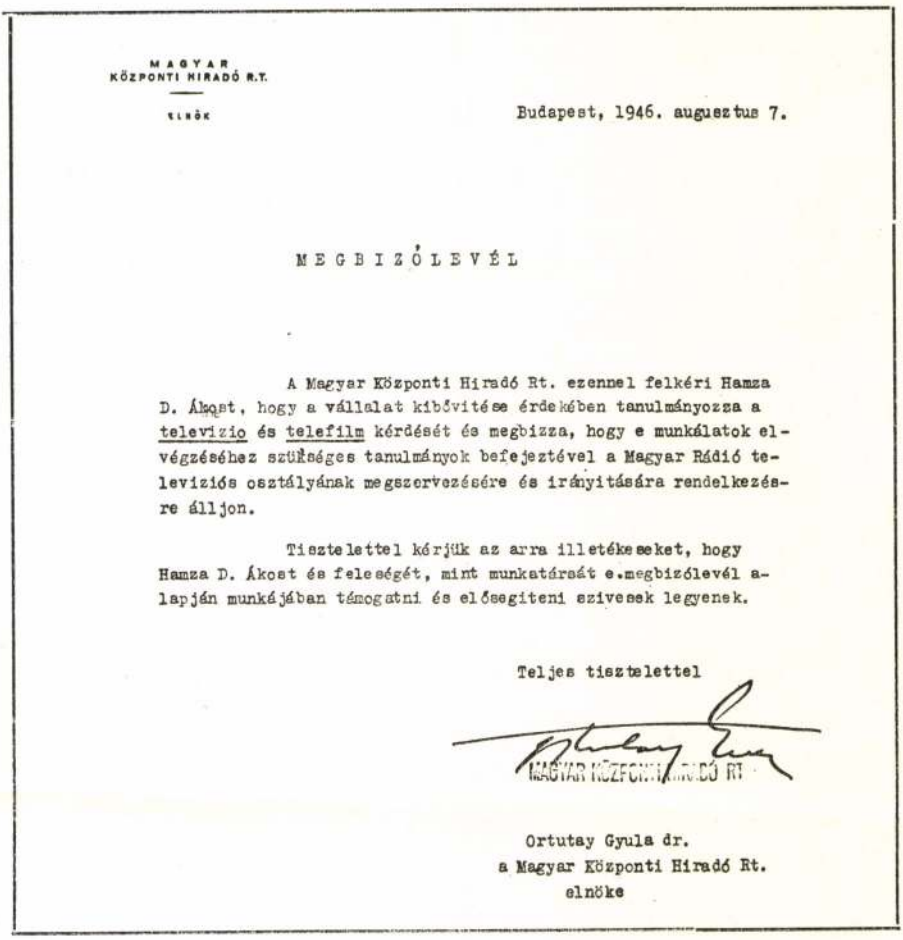
Tekintettel, hogy a Köztársasági Elnök Úr a megalakítandó szövetség díszelnökségét elvállalta, pontos megjelenést kérünk.

A közgyűlésen való megjelenésnél e meghívó felmutatandó.

Az alakuló közgyűlést megelőzően a Batthyány-emlékmécses előtt (V., Báthory és Klebelsberg utcák keresztezése) 11 órakor kegyeletes ünnepséget rendezünk.

Bajtársi tisztelettel:

Magyar Nemzeti Ellenállás Szabadságharcosainak Szövetsége
Előkészítő Bizottsága.

MAGYAR
KÖZPONTI HIRADÓ R.T.

ELNÖK

Budapest, 1946. augusztus 7.

MEGBIZÓLEVÉL

A Magyar Központi Hiradó Rt. ezennel felkéri Hamza D. Ákost, hogy a vállalat kibővitése érdekében tanulmányozza a televizio és telefilm kérdését és megbizza, hogy e munkálatok elvégzéséhez szükséges tanulmányok befejeztével a Magyar Rádió televiziós osztályának megszervezésére és irányitására rendelkezésre álljon.

Tisztelettel kérjük az arra illetékeseket, hogy Hamza D. Ákost és feleségét, mint munkatársát e.megbizólevél alapján munkájában támogatni és elősegiteni szivesek legyenek.

Teljes tisztelettel

MAGYAR KÖZPONTI HIRADÓ RT

Ortutay Gyula dr.
a Magyar Központi Hiradó Rt.
elnöke

A felszabadulás után Hamza élénk közéleti tevékenységet folytatott Budapesten. *„Nagy hittel láttam munkához, különböző politikai és szakmai felkérésnek tettem eleget. 1946-ban Ortutay — a Magyar Központi Híradó Rt. elnökeként — megbízott a televíziózás, a telefilm tanulmányozásával és külföldre küldött, hogy majd kellő tapasztalatok után megszervezzem a magyar televíziózást. Sajnos a megbízásnak a későbbiek folyamán már nem tehettem eleget. A körülmények arra ösztönöztek, hogy külföldön keressem boldogulásomat. De annyi év után is fontosnak tartom elmondani, hogy érvényes útiokmányokkal, Vas Zoltán kocsiján hagytam el az országot. Olaszországba mentem, s lehet ott nem festeni?”*[23]

Az „ecset” vonzásában

Friss diplomájával és Csók István ajánló levelével Hamza 1926-ban telepedett le Párizsban. Különböző festőiskolákat, műtermeket látogatott és természetesen festett. Megélhetési forrása azonban hamarosan a filmgyári munkája lett. De 1929-re így is volt már annyi képe, hogy kiállíthatott a Galerie Miromesnil-ben.

Sajnos élete első kiállításának képei közül egy sem maradt ránk. 1935-ben, amikor elhatározta, hogy hazatér, a Párizsban festett képeit egy bérház pincéjében helyezte el, gondozásukat két barátjára bízta. Kitört a második világháború, barátai meghaltak, a festményeknek nyomuk veszett.

A Jászberénybe hazakerült ajándékkollekcióban viszont két kép Hamza festészetének második életszakaszából származik. Értjük ezalatt az olaszországi tartózkodását az 1950-es évek elején. A *Dinnyeszüret* szerepel a tárlaton. Ez még nagyjából figurális kompozíció, meglehetősen groteszk hangvételű, de a téma középpontjában már fellelhetők azok a vonal- és színritmusok, amelyek a későbbi Hamza-műveket oly jellegzetessé teszik.

Az első brazíliai évek művészi terméséről is csak közvetve tájékozódhatunk. Egy Buenos Airesben megjelent magyar nyelvű folyóirat 1963-ban terjedelmes, alapos tanulmányt közöl Hamza festészetéről.[25] A folyóiratban is közölt portrésorozat — és más festmény — is bizonyítja, hogy Hamza a közlést megelőző időben még figurális kompozíciókat is festett. 1955—1971 között a tengerentulon hét nagyobb kiállítása volt, majd festményeinek hosszabb európai turnéja a bécsi Künstlerhausban kezdődött 1972-ben. Bécsi kritikusa szerint *„a filozófiai tartalmat nem nélkülöző képek Csók István életszemléletének és színvilágának derűjét árasztják."*[26] A Lettres francaises-ben — a párizsi *Galeire Transposition*-béli kiállításról szólva — *Henri Adam* azt írja, hogy Hamza Dezső Ákos *„festészete elsősorban színritmusaival tűnik ki"*,[27] a Carrefourban *Lucette Schouler a festői utalások jelentős művészének véli*;[28] a Le Nouveau Juvenal kritikusának *Andre Webernek* érett szimbolizmusa tetszik;[29] *Robert Vrinat* a Nouveaux Joursban a *vibráló absztrakt vonalakért* lelkesedik.[30] A Gazetta del Popolo pedig egy négyhasábos méltatásban *„romantikus nonfiguratívnak"*[31] véli Hamzát. Más olasz kritikus pedig *„absztrakt szürrealistának"* mondja.

A művész szerint minden megállapításban lehet valami igazság, de talán — szerinte — az olasz kritikus, *Miche Berra* meghatározása közelíti legpontosabban festészetét. — *De tudja* — teszi hozzá —, *a festészetre is igaz, ami a filmművészetre: az alkotónak az a dolga, hogy igyekezzék őszintén és tökéletesen kifejezni önmagát...*[32]

Hamzának ez az első kiállítása itthon. A nyolcvannégy éves — hál'istennek teljes testi és szellemi erőben lévő művésznek megadatott, hogy az életművet közelítő nagyságrendű, gazdag válogatással mutatkozzék be a magyar közönségnek. Képei láttán közhelynek tűnik a megállapítás, hogy Hamza igen széles gondolati horizonton alkotó, nagy felelősségtudatú művész, aki stílusirányzattól függetlenül, magabiztos technikával újat képes alkotni. Példázza ezt a kilenc képből álló *Genezis* sorozata (Koncepció, Alkotás, Éva, Első emberpár stb.), amely hosszabb gondolati érés után, 1972-ben absztrakt felfogásban került vászonra. Ugyancsak 1972-es születésű a hagyományosnak mondott festői formák szerint készült döbbenetes hatású képe, a *Mindennapi kenyerünket* című festménye. Erről a képről csont-bőr gyermekek néznek a világra, nagy, tiszta, de csodálkozó szemekkel: *miért nem adtok enni?!* Stílusában a Genezis és a Mindennapi kenyerünket közötti, a szimbolista irányzathoz közelítő alkotása, az 1980-ban készült, néhány egyszerű vonallal, folthatással építkező kép, a *Vég*.

A művész nézetével nagyjából azonosítható az a vélemény, hogy Hamza képi világa — festői pályája harmadik szakaszában, Brazíliában teljesedett ki, de a környezeti hatásoktól, Brazília művészeti sajátosságaitól mentesen. Absztrahált alkotásain a hullámzó, spirális vonalú ritmusok dinamikája van túlsúlyban, mintegy az élet változékonyságának, szüntelen folyamatának és önmagába való visszatérésének lenyomata. A művész azonban nem vész el a szüntelenül változó élet folyamatának puszta szemlélésében, hanem odafigyel az emberi drámákra, szenvedésekre, törekvésekre, sőt a néző figyelmét és együttérzését utalással és jelképes ábrázolással irányítja feléjük. Szimbolikus látásmódja számára az ember ellentmondásosságával együtt művészetének központi szereplője akkor is, amikor figurális alkotásain — pl. Mindennapi kenyerünket c. kép — drámai feszültséggel telített vásznát nézzük, de akkor is, amikor az elembertelenedett város betonrengetegét ábrázolja, vagy emberformájú számjeleket mutat be, amelyek kitekertségükben gyötrődnek, mintegy segítséget kérve emelik kezeiket. A kezeket, amelyek festészetében visszatérő ábrázolt elemként jelennek meg, de szervesen beillesztve a szimbólumoknak és jelzéseknek ebbe a rendszerébe. E művészethez akkor kerülhetünk közel, ha a képek tartalmát, hangulatát tekintjük hangsúlyosnak a formai elemekkel szemben.

A Jászberénynek ajándékozott képanyag — összesen 113 festmény — potenciálisan életmű kiállításnak is felfogható. Sajnos az indulás éveinek munkái — említettük — hiányoznak. Mindenesetre ezzel, vagy enélkül a nyolcvannégy éves mester eddigi életműve műtörténészi elemzésre vár.

Szólnunk kell még arról, hogyan is kerültek a Jász Múzeumba Hamza Dezső Ákos festményei.

Néhány éve még csak egy levél jelezte, hogy egy Sao Paulo-i felhőkarcoló tetején valaki milyen sokszor és milyen szeretettel gondol a Csörsz-árka szabdalta jász-homokra, a Zagyva-parti ligetekre, a berényi, a ladányi, a kiséri temetőkben rég elkorhadt fakeresztekre... "*...munkásságom végső értelmét jelentené, ha annak minden eredménye a forráshoz, az eredethez kerülne vissza. Eleimtől, Apámtól, Nagyapámtól a Jászföld mélységes szeretetét kaptam indító és alapot képező ösztönzésül. Nagyapám Hamza Pál katolikus néptanító volt. Oktatása nyomán már gyermekként átéreztem, hogy az ő lelki, értelmi világában életének célját a nép tanítása jelentette. Egyenes leszármazottjaival, fiaival és unokáival tizenegy pedagógus volt a családunkban. Apám emlékére művészeti életem eredményét ajánlom fel Jászberénynek, a Jászságnak. Ez gyakorlatilag az elmúlt években Bécsben, Párizsban, Münchenben és Torinóban rendezett kiállításaim anyagát jelenti...*"[33]

Az említett kiállítások anyagát külképviseleti szerveink segítségével még tavaly hazahozták.

A Jász Múzeum új épületszárnyában rendezett kiállítás nagyszerű látvány, a képek elhelyezéséről, a kiállítás rendezéséről Hamza Dezső Ákos a legnagyobb elismeréssel nyilatkozott.

TÁLAS LÁSZLÓ — TISZAI LAJOS

JEGYZETEK

1. Születési anyakönyvi kivonat. Napló 1406 t. szám (másolat). A Szolnoki Damjanich János Múzeum Hamza-gyűjteményében.
2. Hamza Dezső Ákos 1986. február 18-án Sao Paulóban írt, Szolnokra küldött leveléből. Eredetije magántulajdonban. Másolat: lásd Damjanich Múzeum.
3. Ugyanott.
4. Ugyanott.
5.
6. Film kislexikon, Akadémiai Kiadó, Budapest, 1964, 304. oldal.
7. Hamza Dezső Ákos szóbeli közlése. Az interjú 1987. május 15-én délelőtt a Jász Múzeum kutatószobájában készült. A hangvétel eredetije a Jász Múzeum Hamza-gyűjteményében.
8. 6. jelzett, 491. oldal.
9. Erről a kérdésről H. 1987. május 20-án, a Damjanich Múzeumban tett látogatásakor részletesen beszélt a szerzőknek.
10. Előző ugyanott.
11. Nemeskürty István: A magyar film története (1912—1963) Gondolat, 1965, 300, 304, 305, 306. oldal.
12. „Elég a háborúból, elég a céltalan vérontásból, elég a fajüldözésből" — mondja ki 1943—1944 telén a film egyik főszereplője, a katolikus pap.
13. 9. jelzett.
14. 6. jelzett.
15. 2. jelzett.
16. Előző, ugyanott.
17. Talpassy Tibor: Betöltötte hivatását. Magvető, 1975, 328—329. oldal.
18. 7. jelzett. Ugyanott.
19. Előző. Ugyanott.
20. 17. jelzett. 330—331. oldal.
21. Magyar Közlöny 1945. szeptember 19., szerda.
22. 2. jelzett. Ugyanott.
23. 2. jelzett. Ugyanott.
25. Hatikva XVII. évfolyam, 515. szám Buenos Aires, 1963. okóber.
26. Magyar Újság. 1972. április 3.
27. 1972. május 17-i szám.
28. 1972. május 17.
29. 1972. május 26—június 9.
30. 1972. május 15.
32. 2. jelzett.
33. Hamza 1985. július 25-én Sao Paulóban írt levele, amelyet a Jászberényi Városi Tanács elnökének küldött. Kivonatosan megjelent a Szolnok Megyei Néplap 1987. május 16-i számában.

TEKA

Új periodikával gazdagodott Szolnok megye

Megjelent a Szolnok Megyei Levéltár Évkönyve

A helytörténetírás számottevő eredményeket tud felmutatni Szolnok megyében. A publikációs tevékenység indulása, kibontakozása az 1954 augusztusában megjelenő Jászkunsághoz kapcsolódik. Az ötvenes évek végén a megyei múzeum számára is megértek a feltételek, hogy kutatási-tudományos eredményeit kiadványaiban megjelentesse. Az évek során a Damjanich múzeum országosan ismert műhelye lett a helytörténetírásnak. Értékes kiadványokat jelentetett meg a megyei könyvtár, a megyei levéltár, a Pedagógus Továbbképző Intézet és más intézmények, szervezetek. Hogyan tudott ebbe a kiadványpolitikába, pontosabban szólva kiadványstruktúrába beilleszkedni a levéltári évkönyv? *Botka János* szerkesztő előszavában a következőket írja „Az Évkönyvben elsősorban az őrizetünkre bízott iratok, illetve a Szolnok megyére vonatkozó dokumentumok között kutatók munkáit, eredményeit kívánjuk bemutatni. Segíteni szeretnénk az egyre erősödő honismereti mozgalom, az iskolai nevelő-oktató munka gazdagodását... Kiemelt figyelmet kívánunk fordítani a megyei monográfia kidolgozásának elősegítésére." Ennek a publicisztikai programnak a megvalósításával a levéltár fontos műhelyévé válhat a megyei kiadványmunkának, színvonalasabbá- tartalmasabbá teheti a helytörténetírást. A megjelent első kötet tanulmányai — a fent megfogalmazott program realitását bizonyítva — nemcsak beilleszkednek a megye helytörténeti irodalmába, hanem több ponton új szintézisek kialakításához teremtettek megfelelő feltételeket. Mindezek alapján az a véleményem, hogy a rendszeresen megjelenő levéltári évkönyv értékesebbé és színesebbé teszi Szolnok megye kiadványmunkáját.

Az évkönyvet nemcsak a Szolnok megyeiek mondhatják magukénak, hanem a magyar levéltárak is. Az első levéltári évkönyveket Fejér és Tolna megye levéltárai indították 1968-ban. Ezt követően a megyei levéltárak folyamatosan kezdték kiadni évkönyveiket, a Szolnok megyeiek számára most alakultak ki azok a feltételek, amelyek lehetővé tették a „Zounuk" megjelentetését. Az évkönyvnek a levéltári jellegét a forrásközlések, levéltártudományi-helytörténeti írások biztosíthatják.

Az évkönyvet Zounuk néven indította a szerkesztő. Eredeti, de főleg történeti értékű az elnevezés — biztos, hogy semmivel sem lehet összetéveszteni. Meg kell szokni, ha jó tanulmányok jelennek meg benne, nem lesz nehéz! A szerkesztői előszó az évkönyv programját fogalmazza meg, amivel nagyon egyet kell értenünk. A tanulmánykötet két jól elkülöníthető részre tagolódik: tanulmányokra és az adattárra. A tanulmányok sorát *Laszlovszky József:* Adatok az 1075-ös garamszentbenedeki oklevél helyneveinek lokalizálásához című

A vég (1980)

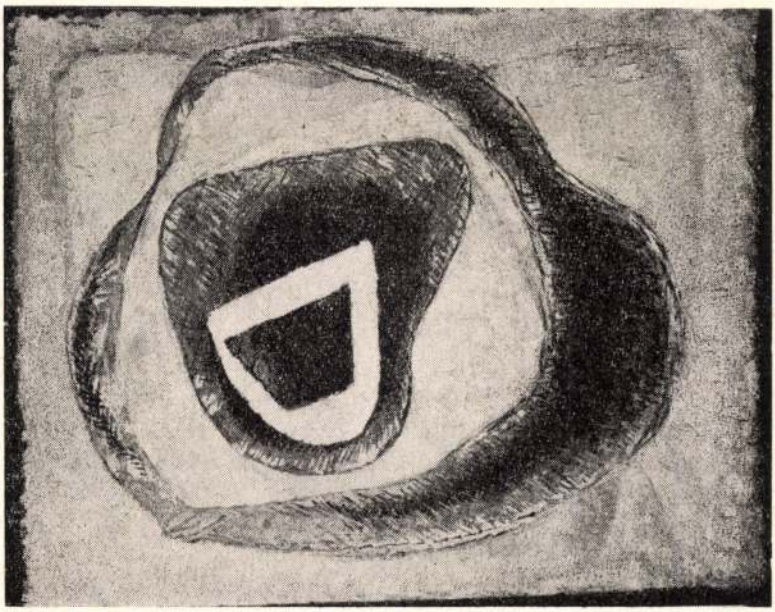
Ára: 12,– Ft

visz tökélyre, viszont az ezekhez kapcsolódó stíluseszközök — főbb vonásaikban — még jelentősen elütnek azoktól, amelyek olyan félreismerhetetlenül és megismételhetetlenül színessé teszik a Babel ábrázolta polgárháborús világot. Úgy véljük, Babel e négy méltatlanul elfeledett, a régebben és újabban szerkesztett gyűjteményes kötetekben nem szereplő novellája jelentős alkotói sikerként, fontos mérföldkőként értékelendő az író pályáján. Tartalmi tekintetben Babel humanista pátosszal leplezte le az európai burzsoázia kincstári hazafiságát, zászlólengető nacionalizmusát, soviniszta győzelmi mámorát, s megmutatta az I. világháború igazi arcát, embertelen, népellenes voltát. Ennek kapcsán alakította ki saját „háborús" látásmódját, világfelfogását. A művészi forma tekintetében pedig kikísérletezte azt a novellatípust, cselekményszövési technikát, amelyet majd később, továbbfejlesztve általánossá tesz a „Lovashadsereg"-ben.

VÉGVÁRI SÁNDOR

JEGYZETEK

1. **I. A. Szmirin:** O rannyem tvorcsesztve I. Babelja.[I. Babel korai munkásságáról. (tartalmi idézet)] In: Filologicseszkij Szbornyik. Vip. 8—9. — Alma-Ata, 1968. Unyiverszitet. 191—192. o.
2. **Sz. N. Povarcov:** Tvorcseszkie iszkanyija I. E. Babelja i nyekotorie oszobennosztyi lityeraturnogo processza 20—30-h godov. — (I. E. Babel alkotói útkeresései és a 20—30-as évek irodalmi folyamatának néhány sajátossága.) Kandidátusi értekezés. — M., 1970. 59. o.
3. **I. Szmirin:** U isztokov voennoj tyemi v tvorcsesztve Babelja. (I. Babel i Gaszton Vidal) — A háborús téma forrásánál Babel munkásságában. (I. Babel és Gaston Vidal — (L). Russzkaja Lityeratura, 1967/1. sz. 203—204. o.
4. Minden, a II. rész függelékeként készített készített novellafordításunkat az eredeti folyóiratszövegek alapján végeztük el.

Konvergencia III. (1966)

után kétségtelenül vonzotta egy magasfokú erkölcs szellemében élő, jólelkű ember típusa, aki ráadásul a lovak iránti szeretetében hasonlít is rá. Mindkét hős valláserkölcsi indíttatású (gondoljunk csak az emberölés tilalmának közös problémájára!) azzal a kétségtelen különbséggel, hogy míg Stone *még* „lelkiismeretének rabja", Ljutov pedig *már* elindult — a forradalmi valóság hatására — a vallásos előítéletek fokozatos leküzdésének útján.

Összességében megállapíthatjuk, hogy a „Kvéker" némileg elüt a ciklus többi novellájától a kollízió jellege és ebből eredően a jellemek és helyzetek tekintetében, de ennek ellenére sem lóg ki a többi közül azért, mert valamennyinit összefogja az írói humanizmus és az, hogy leleplezze és elítélje az imperialista háborút. Ennek az eszmei mondanivalóként megfogalmazható írói szándéknak fényében válik világossá, miért transzformálta Babel progresszív erkölcsi-politikai alapállásból a Vidal által megírtakat háborúellenes, leleplező erejű művekké.

Külön figyelemre méltó az író témaválasztása. Babel ezekben a novellákban a háború eseményei közül a hétköznapokat, s az utóbbiakból — úgy tűnhet — jelentéktelen, véletlenszerű szituációkat ragadott ki, de éppen ezek a hangsúlyozottan mindennapos epizódok szolgálják legjobban az oktalan vérontás elítélését. Minden novella egy kegyetlen epizódra épül (vagy erre vezethető vissza). A babeli valóságfelfogás szerint értelmetlenül pusztulnak el a katonák is, a polgári lakosság is, meg a magasfokú ideálok szellemében élő kvéker is, aki az *elembertelenedés* körülményei között *állatbaráti* fogadalmát akarja teljesíteni. Így érthető a novellák azon művészi sajátossága, hogy teljes mértékben hiányoznak belőlük a hősi jellemek, hiszen a háború rémítő valósága és a fékevesztett „tiszt urak" világa eluralkodott a katonák fölött: itt mindenki a kiszámíthatatlan erők játékszere, s nem saját sorsának irányítója. Az objektív alapkonfliktuson túl (ember és háború viszonya), ezekben a novellákban van egy-egy — az előbbi által determinált — szubjektív konfliktus is: a harcok közepette eltorzult személyiség korlátozás nélkül kiélheti alantas ösztöneit védekezésre képtelen áldozatán.

Babel jó érzékkel jelenítette meg a világháború antinómáit, kontrasztjait és disszonanciáját, amihez megalkotta azt a sajátos stílust is, amely művészi mondanivalóját leginkább érvényrejuttatta. Nyilván az ábrázolt valóságdarabok jellegéből fakadóan, illetve az alkotói cél, az eszmei mondanivaló függvényében alakult ki a novellák ékítmény nélküli „szikár" realista stílusa, amely jellemző mind a narratív, mind pedig a párbeszédes részekre. Valószínűleg azért tűnt el a korábbi elbeszélések-novellák jelzőkben, hasonlatokban, metaforákban gazdag stílusa és adta át helyét a hangsúlyozottan visszafogott, végletekig leegyszerűsített szerkesztésű írói elbeszélésmódnak és párbeszédnek, hogy ilymódon tovább tudja élezni a tartalmi-lényegi ellentmondásokat. Egyrészt a megjelenített tartalom megrázó volta, másrészt az írói hangvétel látszólag (külsőleg) nyugodt, szenvedélytől mentes jellege között húzódó diszkrepancia óriási feszültséget indukál a novellákban, s válik minden mű cselekményének tetőpontján a tragigum esztétikai minőségének forrásává.

„A becsület mezején" ciklus novelláiban tehát már megtalálta Babel azt a sajátos látás- és ábrázolásmódot, amelyet a „Lovashadsereg" miniatűrjeiben

SCHNEIDER LIPÓT:

Próbálkozom veled...

Próba 1.

Te adod ami nekem nincs
én adom ami neked nincs
két párhuzamos vonal ha találkozik
persze csak úgy tűnik
de nem igaz.

Próba 2.

Hagyj magamra kérlek
még meg sem fogtam a kezedet
nem kell, hogy elengedj
magamtól elindulok.

Próba 3.

Minek ez a gyűlölködés
arcra kent szörnyű
düh-ügyelet
szemed
mint két árva gyerek kérlel
maradj
ne menj el.

Genezis IV. (1972)

ZENTAI LÁSZLÓ:

Emlék-szerelem

Hallgatag éjt, szeretőm eleven vonalát felidézem.
Sziklatorokban akác lengeti zöld seregét.
Szusszan a hegy hasa, döng, s őrző alabárdok a szirtek.
Oly butaság régmúlt vétkek után kutyamód
újra csaholnod! Az érv nekigyűrkőzhet sok ezerszer,
s bármit elléd tehet így! Léted idő-guzsalyán
elszakad egyszer a szál. Hadakozhatsz ellene még, de
zárkaszobád reteszét nem töri szét gyönyörű
társkeresés. Ami volt, elmúlt. S cábár menedékét
– élveteg emlékért – mért kutatod, ha halott?

KERÉK IMRE:

Választok magamnak

Ágak pengenek:
cimbalomverők.
Sej, választok magamnak
igaz szeretőt,
vadvízkék-szeműt,
császárkörte-alakút.
Fonok lenhajába
búzavirág-koszorút,
százszorszéppel ékesítem,
kakastaréj-csillagokkal
telistele hintem.
Hócsipején fűszoknya
suhogása vágyaimat
bizsergeti, bogozza.
Dülledező varangyszemek,
fullánk-mérgű viperák
ne bűvölnék, rontanák:
szöktetem, röptetem
kéksátoros vadonba –
kökénybokor-felhők közé,
vadmadár-lakodalomba.

Szürke város (1981)

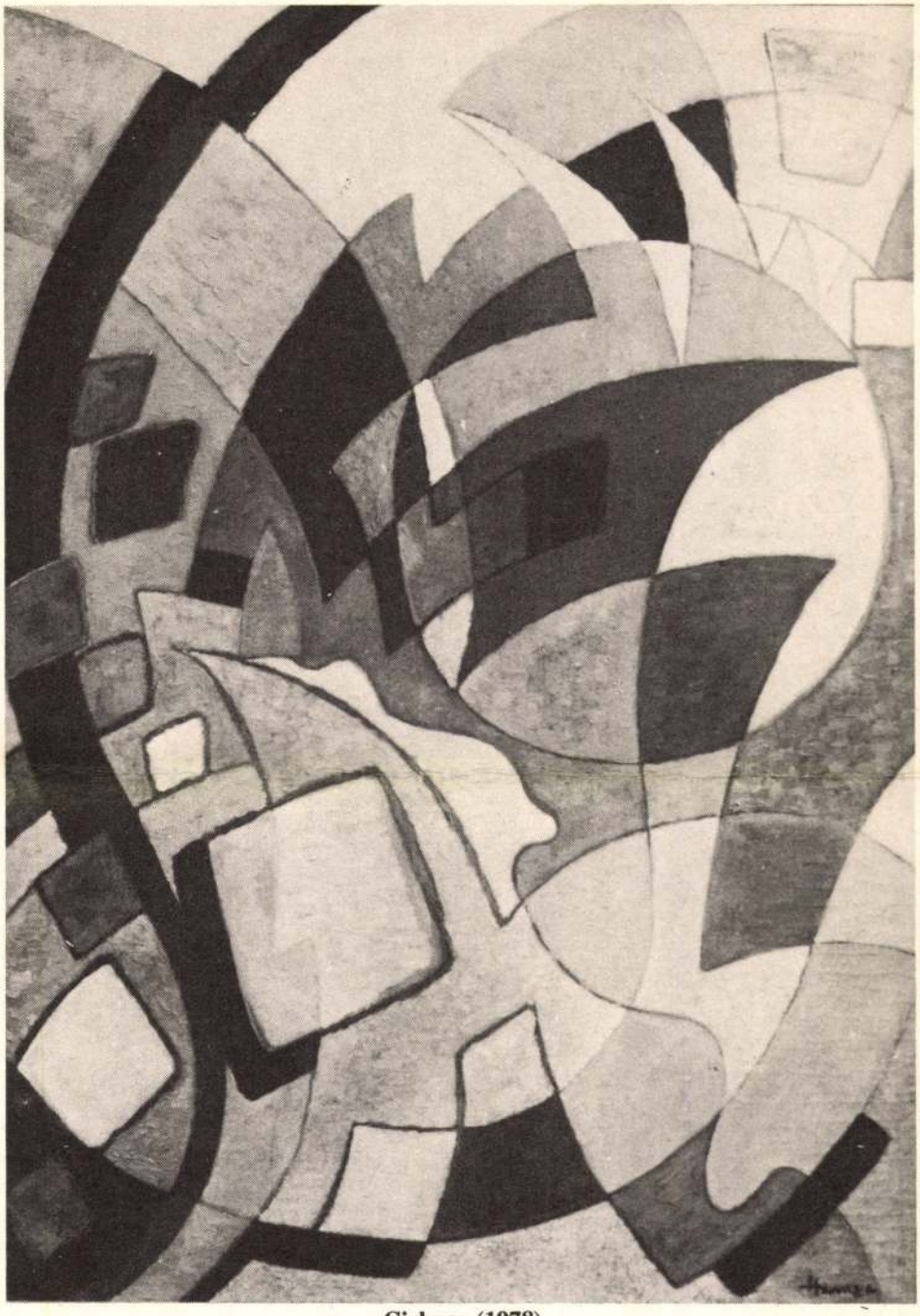
Praxitelész: Knidoszi Aphrodité

Lepléből kibontva mezítelen
testét, mielőtt a fürdőbe lépne,
megáll egy pillanatra, eleven
szépségében, mintha szemünkbe nézve

eltűnődne kicsit. Behajlított
jobb karja félénken fedi szemérmét.
Nyíltságában is csupa őstitok.
Hagyja: sóvár pillantások becézzék

iker-napként sugárzó melleit,
a telt csípők ívelő vonalát,
a mozdulatot, amikor a láb

a talajtól éppen elválni készül
s bokája kissé megemelkedik,
még mielőtt magunkra hagyna végül.

Cirkusz (1978)

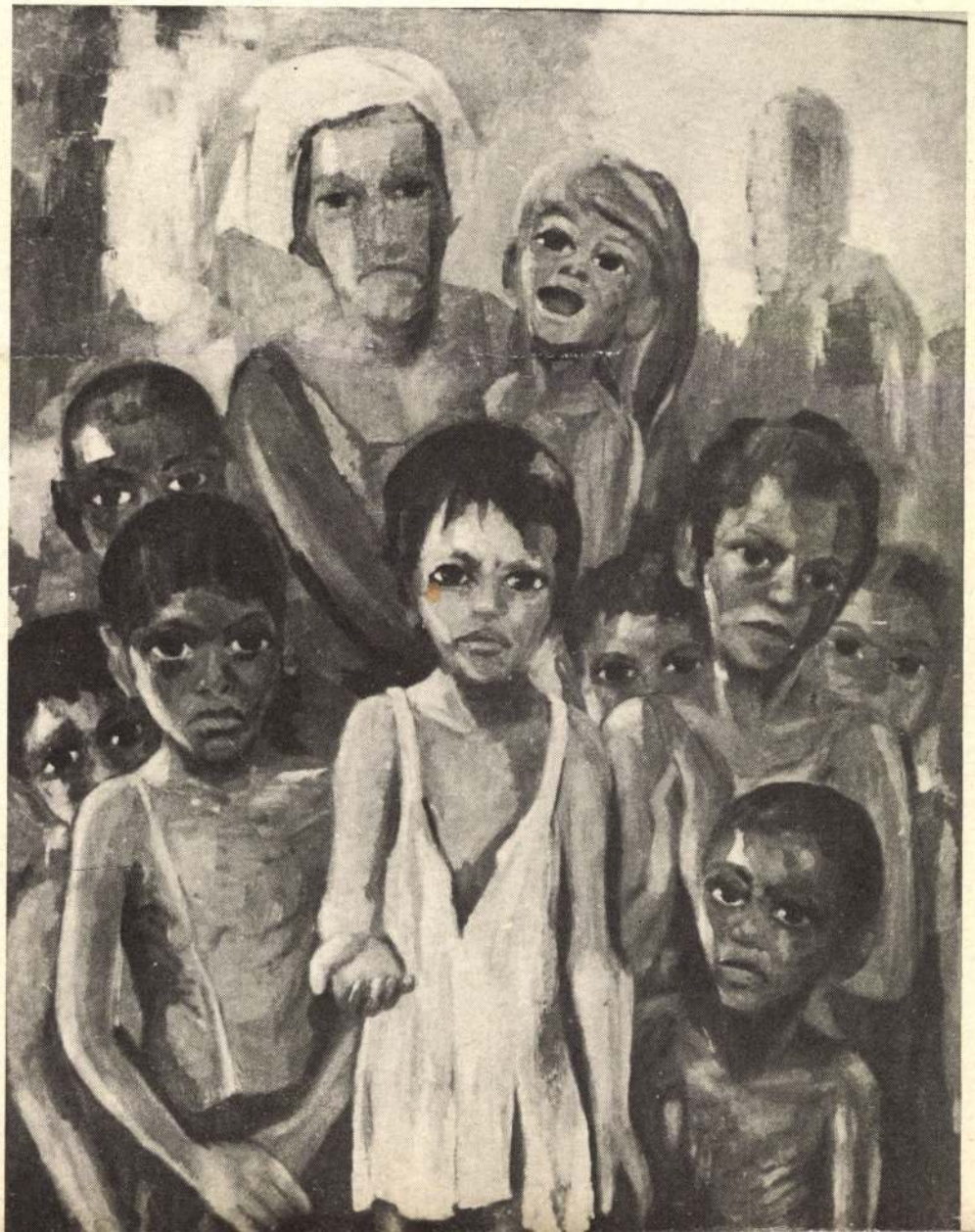
A címoldalon Hamza Dezső Ákos alkotása: Mindennapi kenyerünket (1972)

JÁSZKUNSÁG

Társadalompolitikai
művészeti és irodalmi
folyóirat

2

XXXI. évfolyam
második szám
1987. június

Hamza Dezső
festőművész

Közben Párizs foglalkozik egy egész fiatal magyar festőművésszel is, akinek első kiállítása olyan külsőségek között nyilt meg, amilyenekkel még a *nevesek* is ritkán dicsekedhetnek el. A fiatal magyar festő *Hamza Dezső*, aki huszegynéhány esztendős korára abban a kitüntetésben részesült, hogy észrevette a francia kritika és fölfigyelt rá a párizsi közönség. Ennél szebb elismerést a fiatal művész nem is kívánhat magának. Az elismerések és az erkölcsi siker után remélni lehet, hogy meglágyul majd Párizs szive és akkor méltóbb keretbe kerülnek Hamza Dezső vásznai, amelyeken a párizsi utca legegyszerübb dalait éneklik el palettájának szinei. Abba a vaskos könyvbe, amelyben a magyar tehetségeket nyilvántartják, szivesen irjuk be Hamza Dezső nevét is.

Szentgyörgyi Ferenc.

Pesti Hirlap
1929 10. 9

Hamza Dezső
festőművész

— **Magyar festő kiállítása Párizsban.** Pénteken nyilt meg a Galerie Moremesnilben *Hamza Dezső* fiatal magyar festő képkiállítása. A kiállitást báró *Villani Frigyes* párizsi magyar követ nyitotta meg a magyar kolónia tagjainak, valamint a francia művészeti és irodalmi világ számos kiváló képviselőjének jelenlétében. A kiállitás megnyitásán jelenvolt *Villat* magyarbarát besançoni egyetemi tanár is.

Pesti Hirlap
1929 III. 29

Hamza Dezső Ákos festőművész

KÉTSZÁZ FESTMÉNYÉT Jászberénynek ajándékozta a braziliai Sao Paulóban élő Hamza Dezső Ákos festőművész, akinek szülei, nagyszülei hajdan a Jászságban éltek.

Népszabadság, 1986. IX. 29

Hamza Dezső Ákos

■ Hamza Dezső Ákos festőművész és Borbereki Kovács Zoltán szobrászművész kiállítása a Szolnoki Galériában látható augusztus 2-ától.

Népszabadság, 1987. VII. 28

Hamza Dezső Ákos

HAMZA DEZSŐ ÁKOS, a brazíliai Sao Paulóban élő magyar festőművész kiállítását nyitották meg szombaton a jászberényi Jász Múzeumban. A tárlat megnyitóján részt vett a távoli földrészről hazalátogatott 85 éves mester is. A művész, akit Jászberény díszpolgári címmel tüntetett ki, nemrégiben 112 alkotását ajándékozta a városnak.

[illegible] PÁLKIOSZTÁSSAL

Népszabadság, 1987. V. 18

Hamza Dezső Ákos Hódmezővásárhelyen született 1903-ban. Gyermekként érzelmileg a Jászsághoz, elsősorban Jászberényhez kötődik, ahol nagyapja, Hamza Pál néptanító volt.

A Képzőművészeti Akadémián festészetből Csók István, szobrászatból Kisfaludy-Stróbl Zsigmond tanítványa. Az akadémiai tanulmányokkal egyidőben a jogtudományi egyetemet is elvégzi. Tanulmányainak befejeztével állami ösztöndíjat kap, és 1926-ban Párizsba utazik. Itt a „Grande Chaumiéret" látogatja. Részt vesz néhány csoportos kiállításon, megrendezi első egyéni tárlatát 1929-ben a párizsi „Miromesnil Galériában".

Párizsi évei alatt ismerkedik meg Rene Claire asszisztenseként az erőteljesen kibontakozó filmművészettel. A filmművészetben kifejtett munkásságának összegzését az 1982-es torinói kiállításának katalógusában olvashatjuk: „Mint rendező tizenkét játékfilmet és hat dokumentumfilmet irányít. Végül, mint producer mintegy tizenöt játék- és tizenegy dokumentumfilmet állít elő."

Sao Pauloban első kiállítását 1955-ben rendezik meg. (Ebben a városban több mint harminc évet töltött, innen telepedett haza Magyarországra.) Rendszeresen kiállít Dél-Amerika különböző városaiban, 1972-től tér vissza Európa kiállító termeibe is. 1986-ban művészi munkásságát Arany Éremmel ismerik el.

Hamza Dezső Ákos az életművét reprezentáló több mint száz festményét 1986-ban Jászberény városnak adományozta. Ebből az anyagból lát válogatást most e tárlat látogatója.

MEGHÍVÓ

A Jászberényi Tanítóképző Főiskola
és Gyakorló Általános Iskolája

tisztelettel meghívja Önt és családját

Hamza Dezső Ákos

festőművész

KIÁLLÍTÁSÁNAK MEGNYITÓJÁRA,

melyre 1993. március 2-án 11 órakor kerül sor a Gyakorló Általános Iskola Iskolagalériájában.

A tárlatot megnyitja:

DR. DOBOS LÁSZLÓ,
a Jászok Egyesületének titkára.

A kiállítás naponta 8 órától tekinthető meg,
szombat, vasárnap kivételével
1993. március 26-ig.

Meghívó

VERZÁL-PRINT KFT., Jászberény, 1993- 363 100

HAMZA D. Ákos

Pokany István: Magyar művésznő São Paulóban.
[Interjú] = Magyar Hírek, 1985. aug. 22. 14-15. o.

Hamza D. Ákos
Mágori Varga Béla

HAMZA D. Ákos

UMo 1998 dec. 16

Hamza D. Ákos művei

Az óbudai Kassák Múzeumban (Fő tér 1., Zichy-kastély) megnyílt *Hamza D. Ákos* (1903–1993) festő és szobrász kiállítása. A megnyitón beszédet mondott *Luciano Osorio Rosa,* Brazília magyarországi nagykövete. A tárlaton, amely 1999. március 7-ig látogatható, megtekinthetők a mester festményei, rajzai és szobrai. Hamza D. Ákos Hódmezővásárhelyen született, Aradon és Kecskeméten végezte alapfokú iskoláit, majd a Képzőművészeti Főiskola elvégzése után – itt *Csók István* és *Kisfaludi Strobl Zsigmond* tanítványa volt –, Párizsban filmes lett, majd itthon alapított 1938 és 1944 között sikeresen működő saját filmvállalatot. 1949-ben (a Rajk-per hírére) Olaszországba disszidált, 1953-tól pedig Brazíliában (Sao Paulóban) élt 1989-ig. Hazatérve Jászberényben telepedett le, ahol halála után létrejött a Hamza Alapítvány. A Kassák Múzeumban látható anyag nagy része a jászberényi Hamza Múzeumé. SEP

3 (Borovszky nyomán

HAMZA Dezső Ákos fest

MN 1995. dec 9.

HAMZA DEZSŐ ÁKOS festőművész, filmrendező hagyatékából válogatott kiállítás nyílik meg december 20-án délután öt órakor a Gellért Szállóban (Budapest XI., Gellért tér). A tárlat decemberben 30-ig tekinthető meg.

Szeretnék lenni a számok szerint haladni is!

A művészet határterületei

514. ~~511~~. BÜKI Ferenc: Pápa város jelvényei. = Veszprémi Honismereti Tanulmányok, 12, 1986 109-147. ill.

515. ~~512~~. CHARTAE antique. Válogatás a Szolnok Megyei Levéltár térképeiből, Szolnok, Damjanich János Múzeum, 1986. A vezetőt írta Gulyás Katalin, Cseh Géza. Szolnok, 1986 16 p., ill.

517 ~~513~~. FEISZT György: Rövid magyar címertan és pecséttan. Bp., Tankönyvkiadó, 1986 98 p. ill. **ism.** HERÉNYI István = Levéltári Szemle, 36, 1986, 4. 77-78.

518. ~~514~~. HOLČÍK, Štefan: Pozsonyi koronázási ünnepségek 1563-1830. Bp., Bratislava, Európa, Tatran, 1986 76 p., ill.

519. ~~515~~. KISS Márton: A budai vár címeres emlékei. = Levéltári Közlemények, 57, 1986, 2. 247-265.

511. ~~516~~. BARNA Gábor: Máriaradna. = Új Ember, 1986. május 25. 5.

512. ~~517~~. BARNA Gábor: Református vallási néprajzi konferencia Hajdúszoboszlón, 1985. március 24-27. = Etnographia, 97, 1986, 1. 140-142.

513. ~~518~~. BERTÉNYI Iván: Heraldika. = A történelem segédtudományai. Szerk. Kállay István. Bp., ELTE, 1986 141-168. ill.

516. ~~519~~. CZÖVEK Judit: Református vallási néprajzi konferencia Debrecenben, 1985. augusztus 26-30. = Etnographia, 97, 1986, 1. 142-143.

520. PATAY Pálné: Újabb ritkaságok a Térképtárban. = OSZK Híradó, 29, 1986, 7-8. 86-88.

521. Volksfröhmmigkeit in Oberösterreich, Linz, 1985 **ism.** SZILÁGYI István: Népi vallásosság Felső-Ausztriában. = Etnographia, 97, 1986, 1. 148-149.

522. Wallfahrt kennt keine Grenzen, München, Bayerischen Nationalmuseum, 1984 **ism.** VESZPRÉMY László = Ma-

A Hamza Múzeum Alapítvány

tisztelettel meghívja Önt

a Magyar Kultúra Napja alkalmával

Dr. KOÓS JUDITH
művészettörténeti tudományok kandidátusa

HAMZA D. ÁKOS (1903–1993) KÉPZŐMŰVÉSZETI ÉLETMŰVE

c. monográfiájának bemutatójára

1997. január 25-én, szombaton 11 órára.

A művész közel 40 évig a brazíliai Sao Paulóban élt és alkotott.

A vendégeket köszönti:
TÁLAS LÁSZLÓ,
a Hamza Múzeum Alapítvány kuratóriumának elnöke.

A könyvet bemutatja a SZERZŐ.

Közreműködnek:
Erős Dénes gitáron,
a Lehel Vezér Gimnázium női kamarakórusa
és a Vasas Munkásénekkar.
Karnagy: Bedőné Bakki Katalin

Jelen lesz a Brazil Szövetségi Köztársaság magyarországi Nagykövete,
Őexellenciája ANDRÉ GUIMARÃES Úr.

Cím: Hamza Múzeum, 5100 Jászberény, Gyöngyösi út 7. Tel.: 57/411-619

Megtiszó

Kamra D. Ákos

Készült a VERZÁL-PRINT Kft. Nyomda támogatásával, 1997-ben.

Készült a VERZÁL-PRINT Kft. Nyomda támogatásával, 1997-ben.

Dr. Koós Judith

HAMZA D. ÁKOS
(1903–1993)
KÉPZŐMŰVÉSZETI ÉLETMŰVE

Dr. Koós Judith

HAMZA D. ÁKOS (1903–1993) KÉPZŐMŰVÉSZETI ÉLETMŰVE

A kötet az első monografikus feldolgozása a filmtörténetből ismert Hamza Dezső Ákos képzőművészeti életművének. Magyarországon kevéssé ismerik festészetét, jóllehet Vaszary és Csók István növendékeként, mint festőművész kezdte életpályáját. Élete alkonyán visszatérve, párizsi, itáliai, brazíliai évtizedek válogatott műveit a Jászságnak és Jászberénynek ajándékozta, ahol ma emlékmúzeuma is található.

A szerző végigkísérve élete legnagyobb részét külföldön élő művész életútját, három fejezetben mutatja be a mester munkásságát:

Az ***első fejezet*** a gyermekkort, a családot, tanulmányait, az első és második párizsi évtizedet, az „École de Paris" hatásait, első kiállításait, majd olaszországi munkásságát tartalmazza.

A ***második fejezet*** a Brazíliában eltöltött 36 év eredményeit dolgozza fel a szerző közelmúltban végzett brazíliai kutatásai alapján, érintve az ország legfontosabb történeti, kultúrtörténeti adottságait, művészeti életét, a mester brazíliai és európai kiállításait, az ott kapott kitüntetéseit. E fejezetben kap helyet annak leírása is, hogyan került haza az életmű, s mi lett további sorsa.

A ***harmadik fejezet*** foglalkozik a Hamza Múzeum képzőművészeti anyagával, mintegy 200 festménnyel, grafikai lapokkal, plasztikákkal, és tartalmazza a Hamza D. Ákos életművének egyetemes jelentőségét összefoglaló részt.

A kötetet ***31 fekete-fehér archív fotó*** és dokumentum, valamint ***46 színes műtárgyfotó illusztrálja.***

Található a könyvben ***képjegyzék (műtárgyjegyzék)*** és a mester ***szignaturáinak jegyzéke.***

Az ***Adattár*** a szerző ***jegyzeteit*** és ***válogatott irodalomjegyzéket*** tartalmaz a Jászságra és Brazíliára vonatkozóan.

Végül ***angol, német és portugál nyelvű összefoglaló*** egészíti ki a könyvet.

A Hamza Múzeum Alapítvány által kiadott könyvet ***mindazoknak ajánljuk,*** akik szeretik századuk művészetét, akik kíváncsiak egy humanista gondolkodó, egy világot járt művész sajátosan eredeti képi világára, egyetemes jelentőségű életművére. Haszonnal forgathatják a filmtörténet hőskorának kutatói is, és azok is, akik a XX. századi művészsorsokat követik nyomon.

Különösen ajánljuk azoknak, akik ismerték és szerették Hamza D. Ákost, akik valamilyen kapcsolatban vannak a Jász-földdel, vagy akiket a földrésznyi ország, Brazília érdekel, és azoknak is, akik a könyv segítségével népek és kultúrák közelítésén kívánnak munkálkodni.

Terjedelem: 153 oldal, 46 színes, 31 fekete-fehér illusztr. Fóliázott kemény kötés
Kiadó: Hamza Múzeum Alapítvány 5100 Jászberény, Gyöngyösi út 7.
Tel.:57/411-619
Nyomda: KNER Nyomda Rt., Dürer Nyomda és Kiadó Kft., Gyula

HAMZA D. ÁKOS

1996. szept. 18.

Magyar Nemzet

Magyar Nemzet 13

NAPLÓ

HAMZA D. ÁKOS képzőművészeti életművének brazíliai korszakát Koós Judith művészettörténész ismerteti ma délután fél hatkor az ELTE BTK portugál nyelv és irodalom tanszékén (Budapest VIII., Múzeum krt. 4. C épület).

iegelkunde. München–Berlin 1914. 139; orváth 1937. 197. – Vö.: Kéry 1972. 128. skk.

*Az udvari élet súlypontjának áthelyeződésé-*ez: Szücs 1958.

*Martinus Opifex*nek és körének vitatott nüveiről: Hoffmann 1929. Vö.: Stange 1961. 38. k. Ziegler. Ch.: Zur österreichischen Kompo-ente des Buchmalers Martinus Opifex. Codi-es Manuscripti 3(1977) 82. skk.

*Zsigmond köré*hez: Mályusz 1960; Bónis Gy.: jogtudó értelmiség a Mohács elötti Magyar-rszágon. Bp. 1971. 93. skk; Kardos T.: A nagyar humanizmus kérdései. MTA I. OK 953. 149. skk; uö: A magyarországi humaniz-nus kora. Bp. 1955; uö: A magyar humanizmus Tasz kapcsolatainak alakulása és jellege. MTA OK XVII(1961) 113. skk; Huszti J.: P. P. ergerio. Filológiai Közlemények 1955. 521. kk; Mályusz E.: Középkori egyházi értel-niségünk társadalmi alapjai (A budai egyetem örténetéhez). Eszmetörténeti tanulmányok 984. 7. skk; Klaniczay T.: Egyetem és politika a nagyar középkorban. uo. 35. skk.

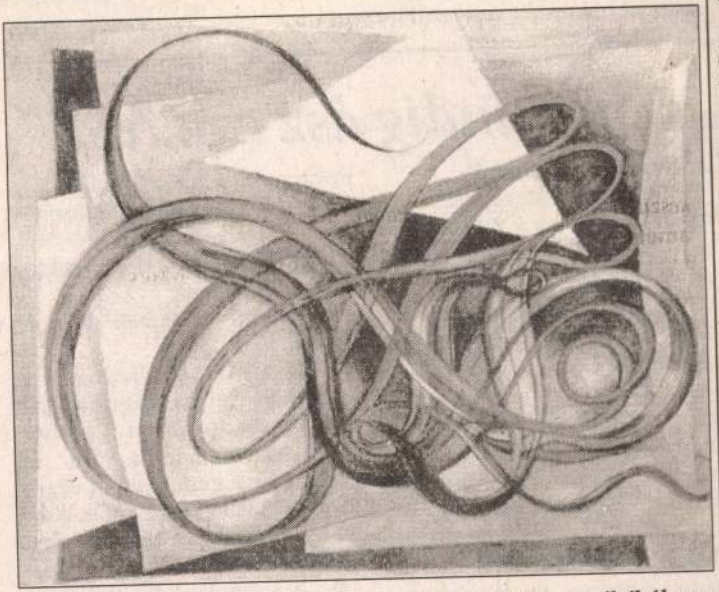
Az 1445. május 7-i decretum XV. articulusá-ak szövege. DRH 345.

*A Hunyadi-kor állapotai*hoz: Mályusz E.: 957.

*V. László berendezkedéséről és a lovagalakos ábrá*ról. Holl 1958. és Holl 1971.

koztatja, ugyanakkor felkeresi az egri Hittudományi Főiskolán tanító *Cs. Varga István* szerkesztőt, ír a szegedi, tragikus hirtelenséggel elhunyt *Herbszt Zoltánról*, de otthon van *Szervátiusz Tibor* erdélyi származású szobrász műhelyében és pontba, nem róla, a kritikusról, az interjúkészítőről szólnak a szövegek, hanem a művekről és az azokban foglaltakról. A másik: gazdag műveltséganyaga, éles megfigyelőképessége, elegáns – helyenként gáláns – fogalmazása.

Kovács Nándor

Hamza Dezső Ákos festőművész és filmrendező hagyatékából rendeztek kiállítást a budapesti Gellért Szállóban. A tárlaton látható művek közül húsz kép most kerül először közönség elé

SaRock

A múlt hieroglifái 2.

A 100 százalékosan magyar tulajdonú gyár megvásárolta a párizsi Transcommerce kereskedelmi vállalatot, és döntés született a németországi Hajdú GmbH megalapításáról is, ami annyit jelent, hogy a már eddig is három kontinensen jelen lévő hajdúsági termékek értékesítését saját hálózatán keresztül lesz a megfizethető ár.

Egyébiránt a Hajdú Rt. – elsőnek a magyar vállalatok között – megszerezte a német TÜV Bayern minőségvizsgáló intézet tanúsítványát arról, hogy az európai normáknak megfelelő minőségbiztosítási rendszert működtet.

(f.a.)

Nem mindig ász az „ÁSZ"

Folytatás az 1. oldalról

– Mindebből az következik, hogy a kifogások java része a Pénügyminisztériumot illeti, az ő intézkedéseit tenné szükségessé.

– Csakugyan, s ez már abból is kitűnik, hogy az ÁSZ is megállapította: az elmúlt években tíz új feladat közül öthöz nem kaptuk meg a szükséges feltételeket – hangsúlyozta *Arnold Mihály.* – Amikor az azonnali vámkiszabásról és beszedésről kellett gondoskodnunk, nem kaptunk ehhez béralapot. Később nem kaptunk költséget és létszámot a nyomozó hivatalok felállításához, nem kaptunk pluszembert az embargós és az idegenrendészeti feladatok ellátásához, a gazdasági bűncselekményekkel kapcsolatos nyomozó hatósági feladatok megoldásához sem.

– A vizsgálat jó néhány hónapos már, tehát bizonyára van arról ké-

érinti az ügy, mert minden bajunk gyökere az elavult információs rendszer. Ennek a fejlesztése, összehangolása végül is kormányzati feladat.

– Történt már valami ebben az ügyben?

– Bizonyára foglalkoznak vele, addig is: mi javítgatjuk a saját rendszerünket. Ami viszont megoldódott már: a vám- és pénzügyőrség működését végre törvény szabályozza, nem kormányrendelet, s a törvény jövő áprilistól lesz hatályos. Amiről még beszámolhatok: kezdeményezték a VPOP funkcióelemzésen alapuló teljes átvilágítását.

– Mégis, ezt megelőzően közös irányítás alá helyezték az APEH-et és a VPOP-t.

– Ez tény.

– Mint tudjuk, az idő pénz, s attól, hogy a VPOP hogyan működik, sok milliárd forint sorsa függhet.

a múzeumok produktumairól. Bevált szokás videofilmek, rövidfilmek bemutatása az illető témában. Szokássá vált a helyszínen, a kiállítás rendezőjének vezetésével megtekinteni a legfrissebb tárlatot.

A Sajtókávéházban jelen van az újságíró-társadalom kulturális kérdések iránt elkötelezett csapata. Törzsújságíróink vannak, akik rendszeresen járnak, hóban-fagyban a Várba, összeszedni a Sajtókávéházba elhozott, ott közkinccsé tett múzeumi-galériás programokat.

Újságíró-tagjaink alapanyagként használják fel az itt szerzett értesüléseket. Számos cikk, interjú, riport született a sajtókávéházi információk alapján, kötődtek a helyszínen hosszú távú ismeretségek a sajtó és a múzeumi szakemberek között. A múzeumok munkatársai éveken át hasznosítják, forgatják ezt a szellemi tőkét, jó értelemben vett érdekházasságokat kötve a Sajtókávéház oldott légkörében.

A Sajtókávéház kávéházi jellege komolyan veendő, szeretnénk a múlt századi és századelős írókávéházak kulturális műhely voltát ötvözni a valódi emberi kapcsolatteremtés, kollektív és intim beszélgetés és vita légkörével. Nálunk mindenki hozzászólhat, szavazati joga van minden jelenlévőnek. „Kávéházunkban" rendszeres tag, vendég a Népszabadság, a Magyar Nemzet, a Kurír, az Új Művészet, az Élet és Tudomány valamint az ÉS képviselője, az Express Lapok, Nők lapja és különböző egyházi lapok szakírói, a Pesti Műsor, és a létfontosságú MTI. Többször felvételt és interjút készített nálunk a TV Híradó egyes és kettes, a Duna TV, több kábeltelevízió. Magáról a Sajtókávéházról, mint civil értelmiségi szerveződésről, interjút készített és sugárzott a Civil Rádió és a Rádió Bridge.

Egyik legrégebbi újságíró tagunk a Magyar Rádió krónika rovatának jeles képviselője. A Múzsa c. tv-műsor, a 16 óra, a Reform, a Kritika, a Teszt Magazin, és szakmánk legrégebbi, rendszeresen velünk dolgozó fóruma, a Múzeumi Hírlevél - állandó résztvevők.

A Sajtókávéház régi tervei közé tartozik, hogy intenzívebb részvételre szeretné sarkallni a vidéki múzeumokat és a vidék kulturális sajtóját.

Egyelőre pár kellemes kivételtől eltekintve, nem látjuk a vidéki kiállítások, múzeumi programok előadóit körünkben, érthető okokból, hiszen egyre nehezebb havonta egyszer a fővárosba „felutazni". Szeretnénk ezúton felkérni a vidéki múzeumok munkatársait, vegyenek részt munkánkban, vagy programjaik írásos ismertetésével, vagy személyes megjelenésükkel.

Reméljük, hogy a Múzeumi Sajtókávéház mint szellemi műhely, a jövőben is, minden „szűk esztendő" túlélésével, fennmarad és szolgálja a múzeumok ügyét.

Demeter Judit

A legutóbbi találkozón Mravik László: *Mi történt a Szadovaja utca 302/B. számú házban a magyar műkincsekkel?* címmel tartott előadást.

Mravik László: *Hányszor megmentve?* című cikkének közreadásával (Múzeumi Hírlevél 1996. február, 31–34. o.) - úgy érezzük -, a szakmának beszámoltunk „hadifogságban levő" műkincseink helyzetéről, ott olvasható az eltűnt művek jegyzéke, a továbbiakban nem a mi kezünkben van a műkincsek sorsa. Nagyon örvendetes, hogy ez a kérdés szűk szakmai titokból diplomáciai feladattá lépett elő, amelyről lehet, sőt kell is nyíltan beszélni. Ha a műkincsek hazaérkeznek, ismét a mi feladatunk lesz, hogy további sorsukról beszámoljunk.

a szerk.

Szerkesztőségünkben bő tárháza van a vidéki múzeumok programjainak, ezt az anyagot szívesen megosztjuk a Sajtókávéházzal. Ennek illusztrálására álljon itt a

A WOSINSKY MÓR MEGYEI MÚZEUM programja:

Honismereti szakkör (Tolna megye középiskolás diákjainak)

Március 21. péntek

8 órától: - Dr. Gaál Attila: *„BAT - Egy 17. századi hadihajó feltárása Dél-Afrikában"*

10 órától: - Fakultációs foglalkozások muzeológusok és levéltárosok vezetésével

Történelmi játszóház *„Honfoglaló eleink"* címmel

Minden hónap első keddjén előadást hallgathatnak meg az érdeklődők a múzeumban, a hónap második keddjén gyakorlati jellegű kézműves foglalkozáson vehetnek részt a Babits Mihály Művelődési Házban.

Március 4. kedd

14.30 óra: - Ósdor János Gábor: *„Honfoglalás kori fegyverek: kovács, kardcsiszár"* című előadás

Március 11. kedd

14.00 óra: - Honfoglalás kori fegyverek - kézműves foglalkozás

Filmvetítés óvodásoknak

Minden hónap utolsó hetében 9, 10 és 11 órakor kezdődik előzetes időpont egyeztetés alapján.

Márciusban: - Tavaszcsalogató. „Haj, ki kisze, haj..."
- A fácán

Múzeumi mozi - filmvetítés nyugdíjasoknak

Minden második hétfőn 14.30 órakor kezdődik

Március 3. - Bujdosók nyomában. Törökországi kuruc emlékek
- Évszázadok műtárgyai: Szinyei Merse Pál: Lilaruhás nő

Március 17. - Európa természeti csodái. Mítoszok és legendák földjén
- Évszázadok műtárgyai: Raffaello: Esterházy madonna

„Nők a történelemben" címmel öt részből álló előadássorozatot szerveztünk.

Március 26. szerda

16 óra: - Dr. V. Molnár László: *„Nagy Katalin cárnő"*

TÁJAK–KOROK–MÚZEUMOK (Múzeumbarát) Klub

Minden második csütörtökön tartjuk klubfoglalkozásainkat.

Március 13. csütörtök

13.30 óra: - A tolnai Horváth család kékfestő műhelyének és múzeumának megtekintése

Március 27. csütörtök

15.30 óra: - *„BATO - Egy 17. századi hadihajó feltárása Dél-Afrikában"* címmel dr. Gaál Attila régész, megyei múzeumigazgató előadása a dél-afrikai búvárrégészet eredményeiről.

BARÁTI KÖRÖK

A Deák téri Evangélikus Egyházközösség és a Magyar Nemzeti Múzeum Baráti Köre a Deák téri Evangélikus templomban *Emlékezés*

Hamza D. Áron felv.

Pollack Mihályra címmel műsoros rendezvényt tartott 1997. II. 11-én, a múzeum építése befejezésének 150. évfordulója alkalmából.

MAGYAR NEMZETI GALÉRIA
Baráti Kör

Márciusi programok:

Március 5. szerda
17 óra: Gótikus oltárok a Felvidéken. Dr. Török Gyöngyi művészettörténész előadása

Március 13. csütörtök
17 óra: Hokiné Sallay Marianne előadása a műemlékvédelem újabb eredményeiről

Március 24. hétfő
16 óra: M.S. mester Vizitáció képe... A kiállítást a rendezők, Mikó Árpád és Poszler Györgyi mutatják be. Találkozás a C. földszinten.

Vajna Márta
titkár

Holland–magyar menedzsment

1997 áprilisának elején holland múzeumi szakemberek csoportja érkezik tanulmányútra Magyarországra. A látogatás az évek óta intenzívebbé váló holland–magyar múzeumi kapcsolatok eredménye (az együttműködés része a múzeumi menedzsment program, melynek negyedik munkakonferenciájára legutóbbi számunkban hívtuk meg a kollegákat).

A holland muzeológusok tanulmányútjának része egy egy napos konferencia 1997. április 9-én, mely a Magyar Természettudományi Múzeum új épületében (Bp. VIII., Ludovika tér 6.) kerül megrendezésre. Délelőtt két szekcióban (9–13 óra) a vendégek által megtartott 4–4 előadást hallgatható meg, mely mindegyikéhez magyar múzeumi szakemberek korreferátuma kapcsolódik, ezeket délután - az előzetes elképzelések szerint - kettő-négy workshop követ. A konferencia részletes programja a Hírlevél végén (a Review c. rovatban, angolul) található meg. A konferencia munkanyelve javarészt angol, minden érdeklődőt szeretettel várunk.

TUDOMÁNYOS TEVÉKENYSÉG

MÚZEUMI KIADVÁNYOK

Dr. Koós Judith:

Hamza D. Ákos (1903-1993) képzőművészeti életműve

A kötet az első monografikus feldolgozása a filmtörténetből ismert Hamza Dezső Ákos képzőművészeti életművének.

Magyarországon kevéssé ismerik festészetét, jóllehet Vaszary és Csók István növendékeként, mint festőművész kezdte életpályáját. Élete alkonyán visszatérve, párizsi, itáliai, brazíliai évtizedek válogatott műveit a Jászságnak és Jászberénynek ajándékozta, ahol ma emlékmúzeuma is található. A szerző végigkísérve az élete legnagyobb részét külföldön töltő művész életútját, három fejezetben mutatja be a mester munkásságát.

Az első fejezet a gyermekkort, a családot, tanulmányait, az első és második párizsi évtizedet, az École de Paris hatásait, első kiállításait, majd olaszországi munkásságát tartalmazza.

A második fejezet a Brazíliában eltöltött 36 év eredményeit dolgozza fel a szerző közelmúltban végzett brazíliai kutatásai alapján, érintve az ország legfontosabb történeti, kultúrtörténeti adottságait, művészeti életét, a mester brazíliai és európai kiállításait, az ott kapott kitüntetéseit. E fejezetben kap helyet annak leírása is, hogyan került haza az életmű, s mi lett további sorsa.

A harmadik fejezet foglalkozik a Hamza Múzeum képzőművészeti alkotásaival, mintegy 200 festménnyel, grafikai lapokkal, plasztikákkal, és tartalmazza a Hamza D. Ákos életművének egyetemes jelentőségét összefoglaló részt.

A kötetet 31 fekete-fehér archív fotó és dokumentum, valamint 46 színes műtárgyfotó illusztrálja.

Található a könyvben képjegyzék (műtárgyjegyzék) és a mester szignatúráinak jegyzéke. Az Adattár a szerző jegyzeteit és válogatott irodalomjegyzéket tartalmaz a Jászságra és Brazíliára vonatkozóan.

Végül angol, német és portugál nyelvű összefoglaló egészíti ki a könyvet.

A Hamza Múzeum Alapítvány által kiadott könyvet mindazoknak ajánljuk, akik szeretik századuk művészetét, akik kíváncsiak egy humanista gondolkodó, egy világot járt művész sajátosan eredeti képi világára, egyetemes jelentőségű életművére. Haszonnal forgathatják a filmtörténet hőskorának kutatói, és azok is, akik a XX. századi művészsorsokat követik nyomon.

Különösen ajánljuk azoknak, akik ismerték és szerették Hamza D. Ákost, akik valamilyen kapcsolatban vannak a Jász-földdel, vagy akiket a földrésznyi ország, Brazília érdekel, és azoknak is, akik a könyv segítségével népek és kultúrák közelítésén kívánnak munkálkodni.

A Magyar Természettudományi Múzeum új kiadványai

Folia Entomologica Hungarica 57. (1996) rendes és Supplementum kötete.

A múzeum és a Magyar Rovartani Társaság közös kiadványát a Pro Renovanda Cultura Hungariae Alapítvány is támogatta. Szerkesztette Ádám László segítségével dr. Mahunka Sándor.

A kötetben szinte valamennyi nagyobb ízeltlábú csoportról található érdekes és értékes tanulmány, összesen 23 cikk és 6 kisebb közlemény. Ezeket könyvismertetés és a „Társasági Élet" rovat egészíti ki. A Supplementum az 5. Nemzetközi Thysanopterológiai (tripsz) szimpóziumon elhangzott 26 előadás teljes szövegét tartalmazza.

A Magyar Természettudományi Múzeum évkönyvének (Annales historiconaturales Musei hungarici) 1996. évi 88. kötete.

A 338 oldalas kötetben 3 őslénytani, 2 növénytani, 5 állattani, 3 embertani és 1 muzeológiai tárgyú értekezés, valamint a múzeum 1995. évi közleményeinek teljes felsorolása és a diplomás szakalkalmazottak névsora olvasható. Kiemelt érdeklődésre tarthat számot a subalyuki ősembermaradványok újabb vizsgálati eredményeinek közzététele (magyar, francia és izraeli szerzők tollából).

1997/3

népszavazást követően – amelytés születik.

Továbbra is megyei tulajdonban a Hamza Múzeum

A művész hagyatéka a Jászságé

Megnyitásának első évfordulóját ünnepelte a jászberényi Hamza Múzeum. Hamza D. Ákos festőművész képzőművészeti hagyatékának örököse Jászberény városa. A művész özvegye, Hamza Lehel Mária által létrehozott alapítvány működteti a múzeumot, ahol a festőművész alkotásai megtekinthetők.

A most első születésnapját ünneplő múzeum épületének tulajdonosa a megyei önkormányzat. Ezen a helyzeten igyekezett változtatni a berényi önkormányzat, amikor kérte a megyei közgyűléstől az ingatlan tulajdonjogának ingyenes átadását. A kérést a közgyűlés június 21-én elutasította.

A kérdéses ingatlant még 1989-ben vásárolta Jászberény Város Tanácsa azzal a szándékkal, hogy a Brazíliából hazatelepülő művésznek otthonul, majd később képeinek kiállító múzeumául szolgáljon. A vételár teljes egészét a megyei tanács biztosította. Az épület még abban az évben a megyei múzeumi szervezet kezelésébe ment át. '91-ben a vagyonátadó bizottság a megyei közgyűlés tulajdonába jegyezte.

Tálas László, a megyei múzeumi szervezet igazgatója elmondta, hogy a döntéssel az intézmény funkciója sem sérül. További fejlesztésre ugyanakkor olyannyira nincs pénz, hogy a kezelésükben lévő kunszentmártoni, tiszafüredi és tiszaföldvári múzeumot télen egy időre be kell majd zárni.

regeinek gyakorlóterepévé válik Lengyelország. A dravsko-pomorskiei terület ugyanis, amely egy nemzeti park közepén fekszik, rendkívül olcsó.

A 44 éves *David Wyndham Montgomery* brit generális augusztus végén első ízben vezényli katonáinak manővereit egy valaha szocialista ország gyakorlóterepén. Az alsószászországi Bergen-Hohneban állomásozó 7. brit páncélos brigád Szczecinnél lépi majd át a német–lengyel határt, hogy elérje a 80 kilométerre lévő gyakorlóteret.

Az ezer járművel érkező 3500 katonát nem érdekli a lengyel állat- és növényvilág – írta a német Focus magazin. méteren elterülő természetvédelmi terület közepén található gyakorlótér foglalkoztatja őket. Németországi állomáshelyükön évente csak néhány hétig fejleszthetik ügyességüket a katonák, Lengyelország lehetőséget ad Nyugat-Európa „tehermentesítésére".

Ez a britek legfontosabb motívuma: NATO-csapatok sehol másutt nem gyakorlatozhatnak ennyire olcsó bérleti díjért. Egy nap 2,9 millió márkába (30 millió forintba) kerül. A lengyelek ajánlata mögött pedig az húzódik meg: hátha hamarosan az amerikaiak és a franciák is átlépik az Oderát.

A külföldi gyakorlatok fogadására minden bizonnyal megvan a törvényi felhatalmazás.

Ferenczy Europress

Clinton és a nőügyek

Állítólag pokrócban lopódzott ki az elnök

Bill Clinton amerikai elnök

rátja segítségével, annak kocsi-

Vlanka Dezső

Párisban 1929. Költ.
Kiáll.tást rendezett

Szentgyörgyi Ferenc:
Magyar művészek párizsi
műhelyében. Pesti
Hirlap 1929. ápr. 9.

Disznó viaszból X. 149

Hamza Dezső
festő
1929. III. ában Párisban
a Galerie Morenes-ben
kiállítást rendezett.
Pesti Hirlap 1929. III. 29. 7-

Sternthal: hadikórház X.173

Hamza D. Ákos

1922/23 – 1925/26

Ferkèpzomfoiskèvk

89.l.

Hamza Dezső Akos

Lebt in Paris, weiteres nicht bekannt.

Egy mese lenne -

Ihr Pomagyérem 245, l.

T. 8515.

éléssel. hátrafordul és jobbkezé-
szkodik. Felirata fölül:

rie Regiment.

Wien in Oesterreich.

resia aus dem bestehenden
. Rouvroy. Der starb (+) 1789 - Graf
lowrat.
11111.

: 10.2 cm.

04
.

Hámza Dezső

magyar festő

1929. Párisban

Utolsó I: Egy ctsw. m.
publikum, tob.
rajz. ex épít
Párisba

Literatura

1929. 162. l.

Geerta întrapreşe un tale compţ

⊛ A művészi képeket eleinte china papírra nyomták s aztán erekre fehér karton lapokra ragasztották. Sok a Degas-féle el art, hogy az eredeti litográfia is fehér színűnek hatott. Ez a hosszadalmas és költséges eljárást pótolta utóbb a különböző színű, főleg szürke alapszínnyomás - vagy tónusnyomás. A Gyűjt körlev.

Tolacadra)

Ybl Ilona Dezső
festő
Kollektiv kiáll. a pá-
rizsi Galerie Mi-
roménilben.

Budapest, Uri lap
1929. évi 29
Dátum levágva

min. iroda s.-t. lszt

rt a 127689 számu kiadási csekkszámla

zter rendeletéből: Dr. Tihamér Lajos

A hivatalos másolat hiteléül:

Fráter

min. iroda s. tiszt

Hamvas Emilné levelei

A Tanítványaimért Váll. és az Apostoli-vészeti Tanács a nyaralt tanítóiak levelezésére 1942-re pályadíjat hirdetett, melyen nyertes díjat nyert. Rajta egy tanítónő levelez volt, második díjjal tüntették ki.

Vincze Dóra: a sikker a legjobb ihlető.
Tetétlen, 1942. jún. 14.

Hamza Erzsébet iparművész

üveg - poharak, - vázák, - kelyhek:

(Művén az iparban — Repr.
Iparművé. — Múzeum.)

— : Ízléses használati tárgyak M. 10.

Népszabadság, Bp. 1973. szept. 30.

Hamza Erzsébet, iparművész

L: Uzinka Terem

-: Üveg, Textil, grafika

2.

Esti Hirlap, Bp. 1978. szept. 18.

Hamza Erzsébet, iparművész

L.: Takács Géza

– : Üvegművészet

8.

Esti Hírlap, Bp. 1978. okt. 6.

Hamza Erzsébet, iparművész

ÜVEGTERVEZŐK KIÁLLÍTÁSA. Két Salgótarjánban élő üvegtervező iparművész, Hamza Erzsébet és Takács Géza munkáiból rendezett kiállítás nyílt hétfőn Kecskeméten, a Bács-Kiskun megyei Építési és Szerelőipari Vállalat Széchenyi galériájában.

– Ui

8.

Népszabadság, Bp. 1980. márc. 18.

HAMZA EMILNÉ

A Pamutkikészítőgyár pártol textiltervezőinek kiállításai szerepel. Tavaly fejezte be az Iparművészeti Főiskola textiltanszakát levelező úton. Henger és filmnyomógépekre terves. Pályadíjnyertes.

"Textiltervek". repr.

Vincze Dóra: Bemutatkozás.

Textiléletek, 1971. nov. 20.

Hamza Erzsébet iparművész

az Iparművészeti Tanács és az Ifjúsági Lövek körös pályázatára beküldött munkáival díjakat nyert: a Perc IV. kehelyszériájával II. díjat, és a Perc V. palackszériával II. díjat.

Nógrád, 1942. jan. 5.

Hamza Erzsébet

Az Ötvösipari Műveknek az Iparművészeti Tanács pályázatán a kehelypáriákban I. díjat kapott. Új ötvöstárgyait is bemutatott az Ötvösipari Bemutató-terem kiállításán.

Ipari Művészet, 1969. 1. 57. l

Hamza Erzsébet

A Technika Házában rendezett üvegipari anyaggal egybekötött kiállítások-pályázatok díjseretben részesült.

Ipari Művészet, 1969. 1. 58. l.

Hamza Erzsébet

A Ilocsipari Bemutatóteremben boros-készletei emlékét érdemelnek.

Ipari Művészet, 1969. 1. 57. l.

Hamza Erzsébet

Pohárkészlet (repró)

Iparművészet, 1971. 1. sz. 5. l.

MDK

Hamza Erzsébet

V. Orsz. Iparm. kiáll. Műcs. 1965.

Klamza Erzsébet

Tűstrimű kehelynézája az Iparművészeti Tanács pályázatán dicséretben részesült.

Nógrád 1966. máj. 27.

Hamza Erzsébet.

A nyolcadik szlovákiai tavaszi fesztivál megnyílt, melyen a művészi műkedvelők versenyeznek.

Farkas András: A szlovákiai tavaszi fesztivál – egri szemmel.
Népújság (Heves), 1978. ápr. 25.

Hamza Erzsébet | üvegkerező

ÜVEGTERVEZŐK BEMUTATKOZÁSA. Hamza Erzsébet és Takács Géza üvegtervezők kiállítása nyílt meg a salgótarjáni Kossuth Lajos munkásotthonban; 370 üvegtárgyat, csiszolt és színes tálat, vázát, vizes-, boroskorsókat, -poharat mutatnak be.

-:

Hír

8.

Népszabadság, Bp. 1980. márc. 4.

Hamza Erzsébet

HAMZA ERZSÉBET üvegtervező iparművész kiállítása tegnap nyílt meg a balassagyarmati Palóc Múzeum glériájában. A művész száz színes csiszolt, festett vázát, készletet állított ki.

Magyar Hirlap 1978-214-13

Hamza Erzsébet
(pamutinas)

"Megtalálgyak"
a (negro)

—: Megtisztelnek
Vörös Lapja, 1972. okt. - 14 oldal

Hamza Erzsébet

Az Iparművészeti Vállalat Horváth Lajos utcai emeleti kiállítótermében rendezte meg ajándéktárgy terveinek kiállítását. A kiállított anyagából kiválasztottuk az üvegtárgyak, elsősorban Hamza Erzsébet üveggyári tervező II. díjat nyert munkái

m. k.: Iparművészet + Glass

Népművelés 1970/12 44 old.

Hamza Erzsébet /Parád, ill. Salgótarján/

Az Iparmüvészeti Tanács és az Üvegipari Müvek
által kiirt pályázaton dijat nyert.

Hirek; Ipari Müvészet, 1972/2, 28. l.

Erzsébet Hangza

Balassagyarmat, Palozenmuseum: Vasen von Erzsébet Hangza. Die Künstlerin arbeitet in der Glasfabrik von Salgótarján, beteiligte sich bereits an mehreren in- und ausländischen Ausstellungen. Diesmal stellte sie 100 bunte Vasen und Services zur Schau.

Tokaj, griechisch-orthodoxe Kirche: Gemälde von Malern aus Sátoraljaújhely.

Daily News, 1978. sept. 13.

Hamza Erzsébet igazgató

a Salgótarjáni Öblösüveggyár

levelét, mikor megnéztük az

Iparművészeti Múzeum Miskey az iparban c.

kiállítását

Magyar Nemzet 1973 október 24

4. old.

Hamza Erzsébet üdvözlete

az Iparművészeti Múzeumban
nyílt Vallúzata szeptember 11-én

Magyar Nemzet 1973 szeptember 21
4. old.

Hamza Erzsébet, üvegkerező

□ A SALGÓTARJÁNI ÖBLÖSÜVEGGYÁR tárgyaiból, valamint Hamza Erzsébet és Takács Géza üvegtervezők munkáiból Debrecenben, a művelődési központban rendeznek kiállítást.

– : □ A Salgótarjáni Öblösüveggyár 2

Esti Hírlap, Bp. 1980 júl. 31.

KHamza Erzsébet

és Pipa Ildikó alkotásaiból nyilt kiállitás a

Fegyveres Erők Klubbjában Gyöngyösön

Magyar Hirlap 1974 /215 8.

Hamza Erzsébet iparművész

Az üvegipari Művek alkalmazásában álló üveggyárdának tervezői - Takáts Gyula, Hamza Erzsébet és Gyenes Aurél iparművészek - a Szépmíves Nemzetközi Vándor kiállítják műveiket.

- Kulcsár József -: Nem félnek az idei évtől sem.
Nő pród, 1944. febr. 19.

Hanna Krisbet üvegtervei

a Szpasmüvészeti Világkiállításon nyert meg kiállítási.

Kiállítások.

Magyar Nemzet, 1943. okt. 4.

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 337-748, 340-726
Hamza Erzsébet
DAILY NEWS
Evening News
1979 OKT 13

1021

GLASS COMPOSITIONS by Erzsébet Hamza at a show of her works and those of fellow glass designer Erzsébet Katona, in the Ferencváros Pince (Cellar) Gallery

PHOTO MTI — TAMÁS FÉNYES

INTER

Andrevie, brings bac
s in her line at the
tions

like they were lifte
vision test patterns.

For jewellery An
big, clunky plastic
could easily double for a pair of dice in a Yahtzee game with a giant. Earrings were white vertical bars that covered the ears, a great asset around a construction site.

and land developers.

Tsatsos told the conference, organized by the Hellenic Society for the Protection of Nature, under Council of Europe auspices. "Greece has one of

Polish climbing success in Himalayas

Katmandu, Nepal (AP) — Four more members of a Polish Himalayan expedition to Mount Lhotse have climbed the 8,501-meter-high and the world's fourth highest peak Tuesday, the base camp reported Friday.

Success was reported by a West German member of the Polish team, Niklas Robert, 47, of Seelze, Sndrehr, and three Poles—Adam Bilczewski, 44, leader of the 22-member expedition, Janusz Baranek, 41, of Cliwice, and Stanislaw Cholew, 38, of Cliwice.

The summiters reached the top at 13.45 local time. They were reported to have stayed on the summit for 30 minutes before descending.

Earlier four other Poles of the team conquered the Lhotse summit Oct. 4.

N. HAMZA Erzsébet

Cím/Adress:
3100 Salgótarján, Palócz tér 1. XVII/3.

Születési év, hely/Date and place of born:
1944. Mosonszentpéter

Művei közgyűjteményekben/Works in public collections:
Magyar Iparművészeti Múzeum

Egyéni kiállítások/One man exhibitions:
Iparművészeti Múzeum
Salgótarján
Balassagyarmat
Gyöngyös

Csoportos kiállítások/Group exhibitions:
Bp. Műcsarnok
Bp. Iparművészeti Múzeum
Párizs
Luzern
Moszkva
Frankfurt
Jablonec

Szimpozionok/Symposiums:
I. Ajkai Sympozion 1985
II. Ajkai Sympozion 1990

Kiállított művei:
Kisplasztika I./Small Sculpture I.
fúvott üveg 15 x 16 cm
Kisplasztika II./Small Sculpture II.
fúvott üveg 15 x 16 cm
Kisplasztika III./Small Sculpture III.
fúvott üveg 15 x 16 cm
Gömbváza I./Orb-shaped Vase I.
fúvott üveg 13 x 15 cm
Gömbváza II./Orb-shapes Vase II.
fúvott üveg 13 x 15 cm
Színes üveggömb I./Colourful Glassball I.
fúvott üveg 12 x 14 cm
Színes üveggömb II./Colourful Glassball II.
fúvott üveg 12 x 14 cm

I. Tihanyi Üvegtriennálé, 1990. jún. 2-okt. 31.

Szimpozionok/Symposiums:

Ajka 1985
Ajka 1990

Válogatott Irodalom/Bibliography:

„Üvegművész
Napló 1975. dec. 13.
„A tervező tükre" Építők Lapja 1980. június 23.
Portréfilm, MTV. 1980.
„Jövőre jön a Restingset" Építőanyag 1987/9.
„F. J. iparművész" Napló, 1982.
„Portré F. J. iparművészről" Építőanyag 1987/9.
„Ipari formatervezők bemutatója" Népszabadság 1983. március 2.
„Sportdíjak" Napló, 1985. augusztus 29.
Művészet, 1987.

Kiállított művei:

Üvegplasztika I./Glass Sculptures I.
öntött üveg belső hólyagokkal m: 28 cm
Üvegplasztika II./Glass Sculptures II.
öntött üveg belső hólyagokkal m: 21 cm
Üvegplasztika III./Glass Sculptures III.
öntött üveg belső hólyagokkal m: 19 cm
Üvegplasztika IV./Glass Sculptures IV.
öntött üveg belső hólyagokkal m: 21 cm
Üvegplasztika V./Glass Sculptures V.
öntött üveg opál rétegekkel m: 25 cm

FARKAS Éva

Cím/Adress:
1037 Budapest, Remetehegyi út 169.

Születési év, hely/Date and place of born:
1948 Bajánsenye

Tanulmányok/Studies:

Iparművészeti Főiskola 1972

Művei közgyűjteményekben/Works in public collections:

Bp. Iparművészeti Múzeum

1021 Tervező

Művész az iparban – Mai magyar iparművészet

A kiállításokat az Iparművészeti Múzeumban láttuk. A „Művész az iparban" című kiállításon az Iparművészeti Tanács és a Művelődésügyi Minisztérium által 1972. évben meghirdetett szilikátipari pályázat díjnyertes alkotásait mutatták be.

A pályázat elsőrendű célja az volt, hogy az üveggyárak és finom kerámiaipari vállalatok tervezőit olyan edénytípusok kialakítására ösztönözzék, amelyek magas minőségi és esztétikai színvonalat elégítenek ki. A tervezőművészek kihasználva az adott lehetőségeket, igen tetszetős, jó ízléssel komponált új formákat produkáltak.

Sajnos, hely szűke miatt nem tudjuk valamennyi tervező nevét felsorolni, de hadd említsük azokat, akiknek munkája különösképpen tetszett: *Hamza Erzsébet, Takács Géza, Dienes Anna, Cs. Illés Irén, Torma Istvánné, Sz. Horváth Éva, Ambrus Éva, Horváth László.*

Meg kell említeni az *Amfora Üvért Vállalat* dicséretes kezdeményezését. Bár kereskedelmi vállalkozás — ösztönző pályadíjat tűzött ki alkotó művészek számára.

*

Szép, invenciózus anyagot láttunk a „Mai magyar iparművészet" című kollektív kiállításon. Kisbútorokat, kerémiákat, ötvös és textil (faliszőnyeg) munkákat. Szeretnénk, ha minél gyakrabban találkoznánk iparművészeink nyilvános seregszemlélével, mégpedig olyan formában, hogy a kiállított munkák, mint egyedi alkotások, a közönség számára is megvásárolhatók legyenek.

A számos kiállított tárgy közül ezúttal *Bedécs Sándor* tölgyfából készült italszekrényét, amely plasztikus bőrbetéttel, és *Riesz József* „tükrös"-ét, amely ugyancsak bőrből, színes, festett technikával készült — mutatjuk be.

A Magyar Népköztársaság Képzőművészeti Alapja megvásárolta *P. Szabó Éva* „Küllők" című nagyon dekoratív faliszőnyegét. Szabó Éva korábban „Pest-Buda" elnevezéssel nyomott függöny anyagot tervezett. Most, amikor Pest-Buda egyesítésének 100 éves jubileumát ünnepeljük ez az anyag csodás régi metszeteivel, fehér alapon fekete nyomással, nagyszerű, szemet gyönyörködtető függöny lehetne. Jó lenne, ha a Textiliparművészeti Szövetkezet — ahol Szabó Éva a művészeti vezető — vagy bármelyik más gyár, ahol textilnyomással foglalkoznak, — sürgősen gyártani és árusítani kezdené.

Lugosy Bálint

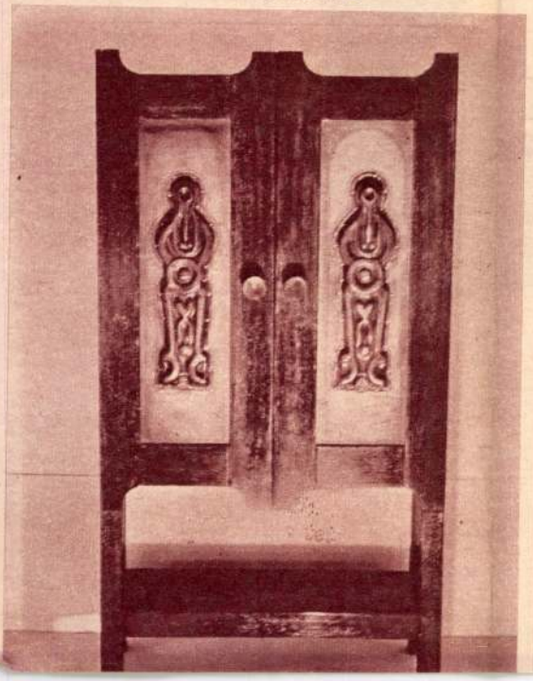

Tervező: Cs. Illés Irén

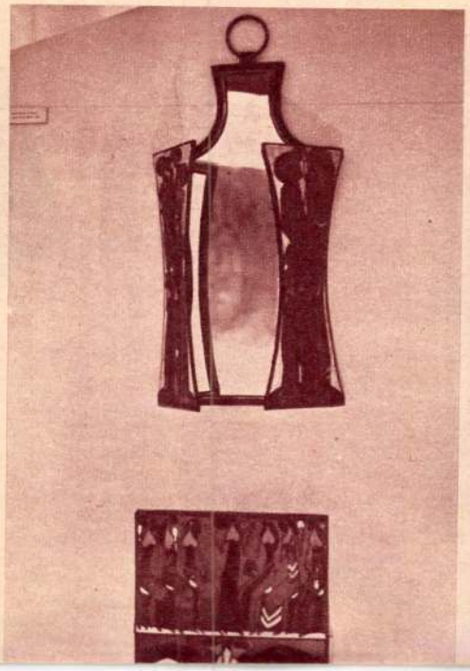

Tervező: Torma Istvánné

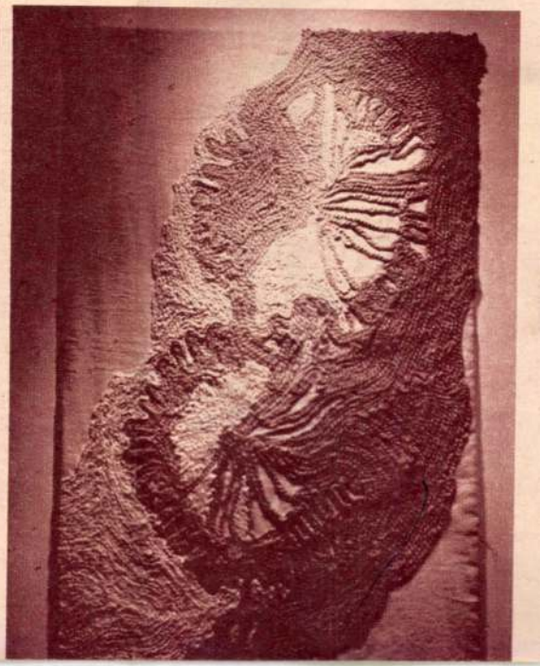
Tervező: Bedécs Sándor

Tervező: Riesz József

Tervező: Szabó Éva

PÁRIZS:

BÁRSONY SIKK BROKÁT

CHANEL: fekete csipke koktélruha, nyakkivágása és szoknyarésze fodrokkal díszített

CHANEL: barna bársonykosztüm. Az ékszergombos, gallér nélküli kabátot és a szoknya aljáit szatén paszpol díszíti. Csinos kiegészítő a fehér blúz

PACO RABANNE: brokát kosztüm. A rövid kosztümkabátot rakott fodor díszíti és szürke pánt szegélyezi. A pántszegély a szoknya alján ismétlődik

TED LAPIDUS: blúzkabát és ruha fekete Labbey bársonyból. A rövid ujjú kabát cippzárral csukódik

LOUIS FERRAUD: fekete alapon mintás, puffos ujjú, emprimé bársony nagyestélyi ruha, különleges pánt díszítéssel

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRKERTŐ
BUDAPEST, IX., Üllői út 81
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726
1973 26
EZ A DIVAT
Budapest

N. Hamza Erzsébet

— Tárlat brigádszervezésben. Az OTP Nógrád Megyei Igazgatóságának székházában kedden megnyílt N. Hamza Erzsébet üvegtervező és Mészáros Erzsébet textilművész kiállítása. Az év utolsó salgótarjáni tárlatát — immár nyolcadszor — az OTP Fáy András szocialista brigádja rendezte a síküveggyár Dallos Ida, a MÁV-Volán Május 1., a városi kertészet kertész szocialista brigádjának, valamint a Nógrád Megyei Nyomdaipari Vállalat dolgozóinak közreműködésével.

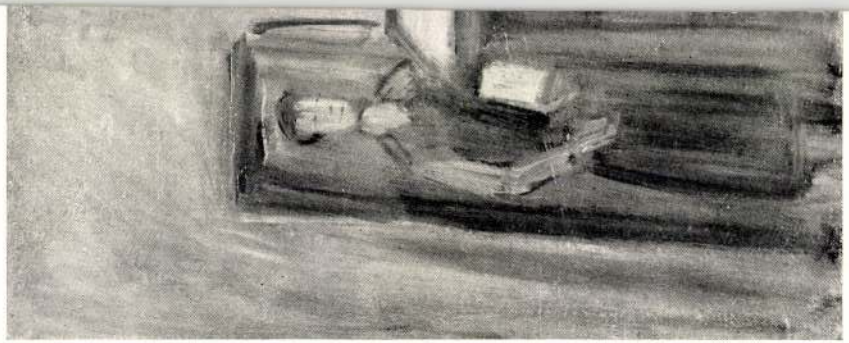
Népszava 1986. XII. 31.

Hanuza Magdolna

Keramikus

1929

Kínnik 1930. 83. l.

11. FIÓKOS SZEKRÉNY

1021

IPARMŰVÉSZET + GICCS?!...

Október végén, november első hetében rendezte meg ajándéktárgy-bemutatóját az Iparművészeti Vállalat. A Kossuth Lajos utcai emeleti kiállítóteremben szerepeltek az 1970-es országos ajándéktárgy-pályázat díjat nyert és elfogadott alkotásai is. (730 pályaműből 161-et fogadott el és 12-t díjazott a zsüri.) A pályázatra érkezett munkák mellett ott találhattuk a vállalat egyéb új ajándéktárgyait is. A *kereskedelmi jellegű* bemutató hűen tükrözte az e területen uralkodó szinte átfoghatatlan árubőséget — s ugyanakkor szegényességet is.

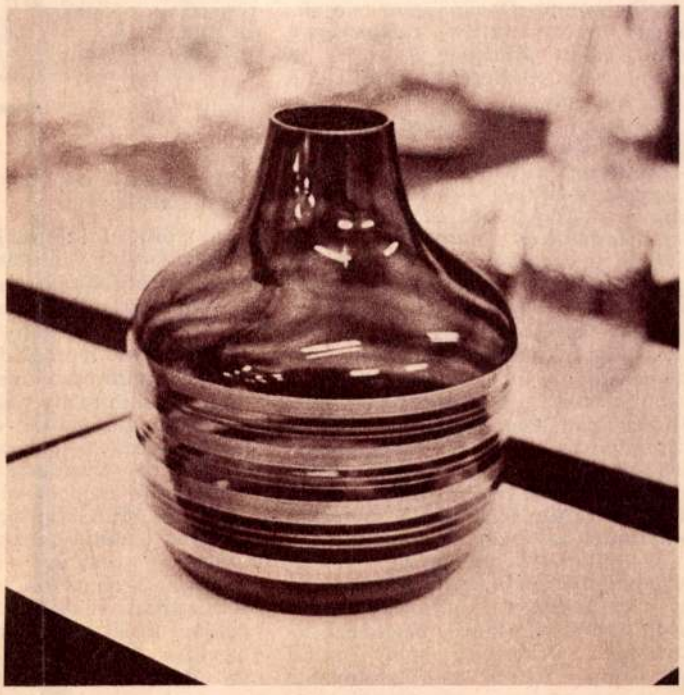
Szegényességet, ha a választékot az *iparművészet* igényeivel mérjük. A százféle „mütyür" között ott találhattuk a dohányboltok, bazárok, vásári sátrak kellékeit is, a műbőrtasakból ránk mosolygó fénykép-lányt, „Jó utat!" felirattal, a korábbi giccseskagyló vitorlásokat utánzó kisebb-nagyobb, tarkább vagy egyszerűbb, de éppoly giccses műanyagvitorlásokat, a primitív műbőr könyvjelzőket, a szövetből, fából, műanyagból készített állat- és karakterfigurákat.

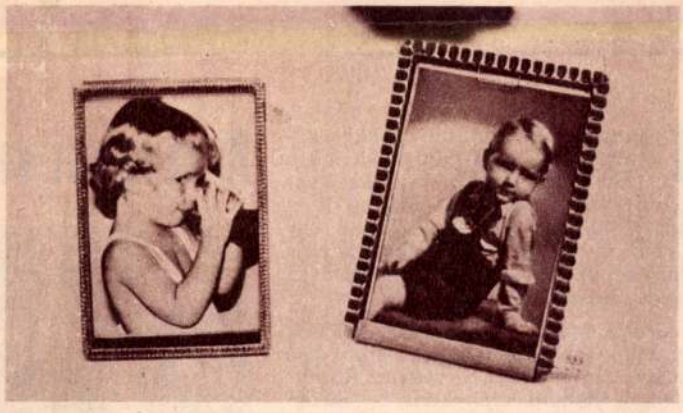
És ott találhattuk — szerencsére és talán éppen a pályázat eredményeképp — a valóban iparművészeti ajándékokat is. A kiállítás anyagából kimagaslottak az üvegtárgyak, elsősorban *Hamza* Erzsébet üveggyári tervező II. díjat nyert munkái. (Felfigyelhetnének rájuk az üveggyárak is!) De láthattunk szép ötvösmunkákat is, a III. díjat nyert *Vargyai* Gábor ékszereit, a szintén harmadik díjas *Somogyi* Lajos plakettsorozatát. És a legszebbet: *Rozbroy* Vilma I. helyezett ötvösdombormű-képét. A számtalan amatőr és hivatásos pályázó között tehát szép számmal vannak tehetséges iparművészek.

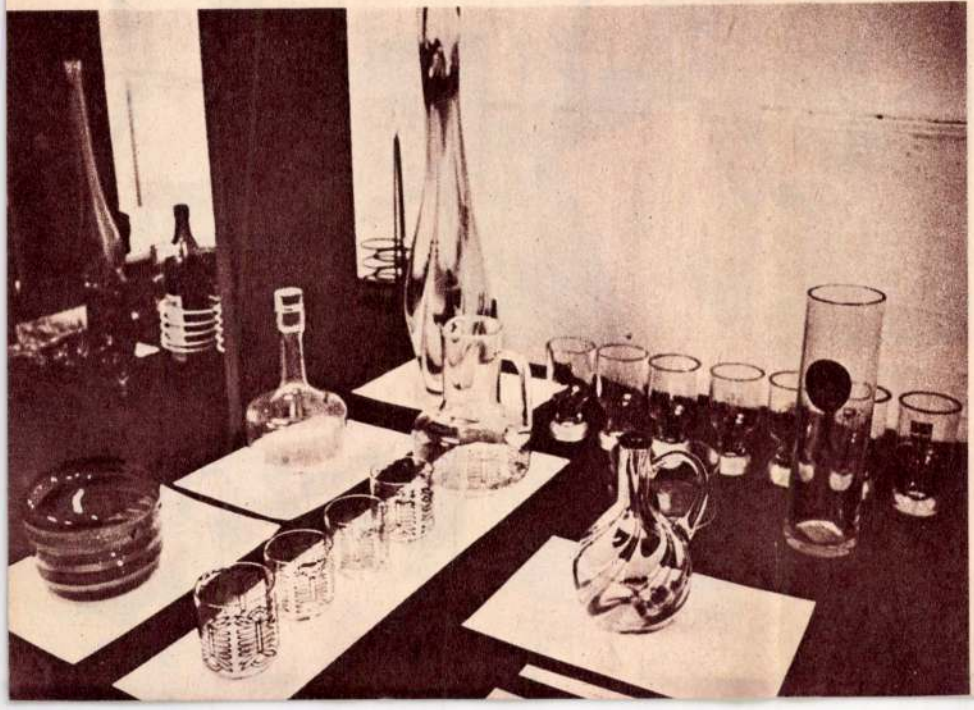
A kérdés ezek után csak az, hogy az értékében vegyes kiállítás anyagából mi tetszik meg majd a kereskedelemnek. A népieskedés, a giccs vagy az értékes — és amazoknál sokszor szerényebb áru — iparművészeti darabok?

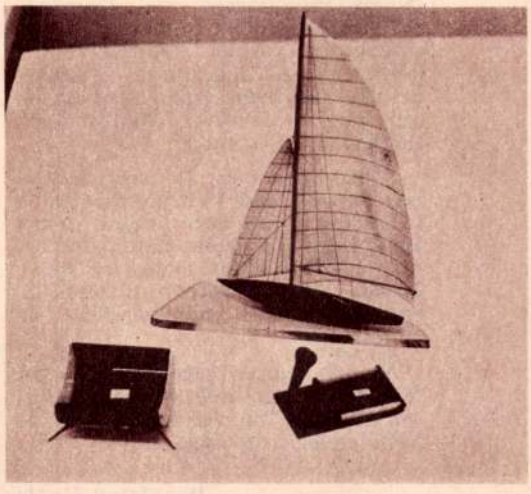
Hogy megkönnyítsük a tájékozódást, s egyben rangot kapjon az *iparművészeti* elnevezés: nem volna célszerű *eleve szétválasztani* ezeket az ösz-sze nem tartozó területeket?!

m. k.

A szőttesek MŰVÉSZE

Részlet Nyakas Mi

NÉPSZAVA
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-736
SAJTÓFIGYELŐ
1970 DEC.

A Múzeumi Hónap egyik hajdúbihari reprezentatív rendezvénye volt *Nyakas* Miklósné szövőnek, a népművészet mesterének kiállítása a Déri Múzeumban.

Nyakasné 1947-ben kezdett el szőni. 1952-ben a Debreceni Háziipari Szövetkezet szövőrészlegének vezetője lett, s 1970-ig — nyugdíjaztatásáig — ott dolgozott. 1957-től intenzív népművelési munkát is végez: egy ideig megyei díszítőművészeti szakreferens, a szakkörök állandó patrónusa, a művelődési otthonok, klubok berendezési és díszítési tanácsadója. Állandó rendezője, társrendezője a megyei és debreceni népművészeti bemutatóknak, a Déri Múzeumban évente ismétlődő *„Élő népművészet"* című kiállításnak. 1964-ben „A szocialista kultúráért" elismerést, 1965-ben „A népművészet mestere" kitüntetést kapta. Országos pályázatokon ötször nyert díjat.

A bihari népművészeti textilhagyomány felkutatója, feldolgozója és termékeny továbbfejlesztője. A bedői, berettyóújfalusi, bagaméri, tiszacsegei szőtteshagyomány hatott művészetére, ennek motívumanyagát alkalmazza a mai modern lakáskultúra textiljeire is.

A kiállított szőttesek egy része a legegyszerűbb mintázású kendermunka (törülközők, abroszok, asztali kendők), más része pamut, vászon, ugyancsak jelentékeny része gyapjúszőttes. A motívumokat, az anyagszerűséget határozza meg. A kendermunkák minimális díszítése a funkció, a használhatóság elsődlegességét hangsúlyozta a régi paraszti művészetben és Nyakasné szőttesein is. A második csoportban a díszítmény szín- és ritmusgazdagsága, egyedisége, az esztétikumnak a használhatósággal szembeni elsődlegességét mutatja. Ilyenek az ünnepi arany-, ezüstszállal átszőtt darabok, mint például a debreceni virágkarneválra tervezett fali futók, faliképek vagy az álmosdi Kölcsey-ház, a nagy- [illegible] nagyszerű színharmóniájukkal hatnak.

Az erdélyi szőttesek ünnepélyes fehér-fekete színezése, a fehéren fehérrel szövés bögözése, a bihari nyitott szárnyú madár és virágsor stilizálása, a kék-sárga debreceni színezés, a tüzes parasztpiros alapját adja szőtteseinek, de az egyéni tervezőmunka, a válogatni tudás, a modern lakáskultúra és az ünnepi alkalmak jellegéhez, stílusához való alkalmazkodás Nyakas Miklósné önálló művészi alkatáról vall.

A gazdag, sokrétű kiállítási anyagot Debrecen után a megye több községében, majd Gyulán is bemutatják.

Sz. Kürti Katalin

A szegedi vasutas képzőművészeti kör

Tizennyolc lelkes fiatal vasutas alapította meg 1948-ban Szegeden a MÁV Petőfi Művelődési Ház képzőművészeti szakkörét. Szeged központjában, a Széchenyi téren egy „árvíz előtti" ház udvarában a hajdani fényképész műterem ad otthont nekik huszonkét éve.

Szőke Győző festőművész — a kör vezetője — a 22 év alatt közel 600 taggal foglalkozott, nemcsak vasutasokkal, hanem diákokkal is. Sokan ma is visszajárnak ide. Évenként nyilvános kiállítást rendeznek. Részt vesznek a vasutas képzőművészeti körök országos kiállításán, és szerepeltek már nemzetközi vasutas kiállításon is: Bécsben, Münchenben, Párizsban, Helsinkiben.

Győző bácsi most 75 éves s ez évben kapott dicsérő elismerést a Művelődésügyi Minisztériumtól munkásságáért. Hetenként háromszor fáradhatatlanul oktat, magyaráz, bírál, dicsér, beszél a művészi fogásokról, nagy művészek módszereiről, az izmusokról.

Az ambiciózus tagok évről évre fejlődnek, s nemrég vándorkiállításon láthatta munkáikat Rőszke és Mihálytelek közönsége.

Bánkfalvy Gyula

Szakköri munka

Szakköri tagok képei egy kiállításon (Bauer Sándor felvételei)

1021

1972. XII. 16. 21.45 D. Petőfi.

Láttuk, hallottuk.

- Az Iparművészeti Muzeumban Müvész az iparban kiállitás sorozatának uj bemutatója három szilikátipari pályázat dijazott alkotásait tette közszemlére.

- A pályázatok céljáról, a kiállitás előzményeiről Dárdai Nicolette müvészettörténész, az Iparmüvészeti Tanács munkatársa tájékoztat.

- Az Iparmüvészeti Tanács az elmult esztendőben három szilikát ipari pályázatot rendezett, és ezeknek a dijnyertes alkotásait mutatjuk be. A három pályázat közül kettő gépi gyártásu edények kiképzésére irányult, a Salgótarjáni Üveggyárban beállitott pohár-, és kehelygáyrtó automata uj formatervekkel való kiszolgálása volt az egyik, az üvegipari pályázat célja. Az első dijas készlet Hamza Erzsébet salgótarjáni tervezőművész munkája, sikeresen oldotta meg a gépi gyártásu formához az ugyancsak gépi csiszolásu dekorációt. A másik nagy volumenü pályázat, a finomkerámia ipar kérésére jött létre, az alföldi porcelángyár edénygyártó automatájához kellett magyar formatervet készitení. A pályázatnak érdekes eredménye, hogy a külön dijat, ami 5o ezer forinttal messze a legmagasabb pálydij volt az ezévi összes pályázatokon, Horváth László nyerte Herenden készitett étkészlet prototipusával. Ez azonban nem

Hamza Erzsébet tervezőművész

kifejezetten gépi gyártásra alkalmas készlet, megoldottsága és esztétikai szinvonala azonban indokolják ezt a magas kitüntetést. A tényleges első dijat Ambrus Éva, az alföldi porcelángyár tervezője nyerte, Bella jeligés étkészletével. Ez gépi utoh kiválóan gyártható, több méretre kiegészitve jól kombinálható készlet. Egy harmadik, az Amfora Üvért mintastudiójának pályázatának a célaj nem kifejezetten a gépiedény gyártás formaparkjának a kialakitása volt, hanem olyan exluziv reprezentativ ötletes, akár egyedi daraboknak is a létrehozása,emyleket egy külön erre a célra létesitendő mintastudióban árusitana az Amfora Üvért Vállalat. Amint az üzlet megnyilik,ezeknek az itt bemutatott mintadaraboknak az alapján a kereskedelem megrendelheti az ipartól, és a gyártásnak különösebb akadálya nem hiszm, hogy lenne. Mind a három pályázatnak bizonyos felmérés jellege is volt, felmértük egyrészt a kereskedelmi igényeket, másrészt az ipari háttér fejlettségét, s nem utolsó sorban a tervezőművészeink felkészültségét.

- - - - - - -

Képzőművészet kritikai müsorunk hangzott el. Szerkeszti: Ambrus Tibor.

Hamza Erzsébet

„Kőhérlet"

Fekete Judit: Műszeres ternek - mai tervezők
Művészet, 1976. május - 28. oldal.

N. Hamza Erzsébet

— Az OTP Nógrád Megyei Igazgatóságának székházában kedden megnyílt N. Hamza Erzsébet üvegtervező és Mészáros Erzsébet textilművész kiállítása.

Magyar Nemzet 1986. XII. 31.

Hamvas Emlékelet üvegtervező 2) Fabeli tár-
kiállításának középpontjában az exteriőrben
elhelyezhető üvegtárgyak állnak. Munkáinak
egy részét alomkiállításból ismerjük, egy ilyen kerek
szerkezettel már elnyerte a Iparművészeti Tanács
és az Üvegipari Művek közös pályázatának elő-
díját. Kék hullámcsíkos keretek, fehér tárgyak pasztőrözött
felületei, kristálypoharai szerepelnek a kiállításon.

Lauer Sándor: Kiállításról kiállításra.
Magyar Hírlap, 1943. szept. 26.

Hamza Emlékét ápolja.

Szilágyi András: Hamza Emlékét.
= Üvegipar, 17, 1985, 8. 3.

Flamma Erzsébet üveglevelei. 1)

Művész a "Sparban" nyíló "Nő" alatt nyílt "nő és szabadművészeti" kiállításban először Flamma Erzsébet és Szabó Flóra kiállítását, mindkettőnket a magyarban tevékeny művésznek. — Flamma Erzsébet a szlovákiai Ólóls üvegnyár tervezője. Több pályázaton, kiállításon díjat nyert.

Lányi Sándor: Kiállításról kiállításra.
Magyar Hírlap, 1943. szept. 26.

Hamza Erzsébet

Pohárkészlet (Salgótarjáni Üveggyár)

Iparművészet, 1972/4. sz. 16. l.

Hamza Erzsébet

Munkája szerepelt a jablonecí kiállításon.

Szentes Lajos: A tárgyak világa; Ipari Művészet, 1972/5-ös. 29.l.

Hamza Erzsébet

Részt vett a Művész as iparban c. kiállításon (Ipar-művészeti Múzeum, 1972 december).

Iehete György vegyészt beszéde; Ipari Művészet, 1973/1-11. 27. l.

Hamza Erzsébet üvegtervező

Műveivel szerepelt a Művész az iparban c. kiállítássorozat keretében rendezett csoportkiállításon (Iparművészeti Múzeum).

Ipari Művészet, 1973/5. sz. 25. l.

Hamvas Erzsébet üvegtervező

a Magyar Képzőművészek Szövetsége Nógrád megyei csoportja tette ismertté a Salgótarjánban élő művész-fokozatosan bekapcsolódik majd a területi munkába.

T. E.: Vázlat képzőművészeti életünkről.
Nógrád, 1973. dec. 31.

Flamma Kornélia ipartörténeti
április hónapban nyílt meg a Salgótarjáni Tavaszi
kiállítás, melyen szerepelnek vázái,
kerámiái.

Tóth Elemér: Salgótarjáni Tavaszi Tárlat.
Nógrád, 1975. május 3.

Hamza Erzsébet

/Salgótarjáni Öblösüveggyár/diszüvegekkel, edényekkel szerepelt a FMM bemutatótermében.

Magyar Hirlap 1974 292/6

Haura Erzsébet

- Haura Erzsébet anyagában festi az üveget. Spirális tálakat, hamutartót tervez, a hutában formált, melegen alakított darabok a megolvadt üveg puha, nagyívű alakjait érzékeltetik.

Fekete Judit: Huszéves tervek - mai tervezők.
Művészet, 1976. május - 28.oldal.

Hanna Erzsébet

Hanna Erzsébet a Képző és Iparművészeti Gimnáziumba járt.

Fekete Judit: Huszéves tervek - mai tervezők.
Művészet, 1976. május - 28. oldal.

HAMZA József
Nagybánya, 1937. április 26.
Tképz. Főisk. Kvár, festő

Banner Erdély

tin ritusú testvéreikhe
be, ideiglenesen, pápai
zatának követésére. Ami
sitő püspök meghalt, cs
érsek levelével, amelyb
déktalanul jöjjön vissz
tért vissza Prágába, tö
tében. Püspökségének ez
kasza tettekben gazdagn
Benedek-Bonifác-Elek há
993. január 14-én fölsz
jött Anasztáziuszt álli
hinni lehet egy későbbi
foglaltatta egyházmegyé

Hamza Lehel Mária

APRÓHIRDETÉSEK

Az apróhirdetés szövegét hirdető ügyfeleink állítják össze. Közerkölcsöt, általános emberi jóérzést sértő hirdetést nem közlünk le lapunkban! Az abban foglaltakért anyagi illetve jogi felelősséget nem vállalunk. A jeligés hirdetésekre választ: Szolnok, Kossuth L. u. 11. sz. alatt várunk. Postafiók: 5001 Szolnok, 228.

JÁSZKUN KRÓNIKA
MEGYEI POLGÁRI NAPILAP

HIRDETÉS-FELVÉTEL

Szolnok, Kossuth L. út 11.
Tel./fax: 56/372-947
56/414-840

Vidéken a FÓLING Irodákban:

- Abony, Vasút dűlő 30/a. Tel.: 53/360-567
- Cegléd, Pesti út 1.
- Kisújszállás, Kurucz út 4/1. Tel.: 59/322-902
- Törökszentmiklós, Kölcsey út 24. Tel.: 56/390-758
- Jászberény, Táncsics M. út 6. Tel.: 57/412-542

INGATLAN

CSALÁDI ház fizetési könnyítéssel eladó. Érdeklődni: 06-30/681-932-es telefonon.

☎ TISZAFÖLDVÁRON kertes, telefonos, családi ház, azonnali beköltözéssel eladó. Érd.: 56/470-449

TÖRÖKSZENTMIKLÓSON, a Korona út 23. szám alatti ház eladó. Érdeklődni szombaton és vasárnap délutánonként lehet.

ZAGYVARÉKASTÓL 2 km-re, gazdálkodásra alkalmas tanya eladó. Érd.: 06-60/455-413

ÉPÍTÉSI telek Szandaszőlősön eladó. Tel.: 06-1/2911-262

1+2 félszobás, felújított, I. emeleti lakás a Vosztok-lakótelepen eladó. Irányár: 2.950.00 Ft. Érd.: Szolnok, Wágner G. út 6. Tóth.

SZOLNOKON jó állapotú családi házat vásárolnék 3,5 millió forintig. Készpénzben azonnal fizetek. (Két kisebb lakás is érdekel). Érdeklődni 18 óra után az 56/376-291-es telefonon.

GARÁZS

GARÁZS eladó a Bótár úti garázssoron. Tel.: 56/495-895

1995. III. hó Ford Mondeo 1,6, 16 szelepes, piros színben, 2. tulajdonostól, sok extrával, 5 ajtós, 1.950.000 Ft.

1995. VIII. hó Ford Mondeo 1,6, 16 szelepes, fehér színben, első tulajdonostól, sok extrával, 4 ajtós, 2.120.000 Ft.

1993. XII. hó Ford Mondeo 1,6, 16 szelepes, zöld metál színben, első tulajdonostól, sok extrával, 4 ajtós, 1.850.000 Ft.

1993. XII. hó Ford Escort 1,4 CLX fehér színben, második tulajdonostól, extrákkal, 4 ajtós, 1.280.000 Ft.

1994. XII. hó Ford Escort 1,3 CL kék metál színben, első tulajdonostól, extrákkal, 3 ajtós, 1.480.000 Ft.

1994. IX. hó Opel Astra 1,6 si fehér színben, első tulajdonostól, extrákkal, 5 ajtós, 1.350.000 Ft.

1991-es Ford Escort 1,8 D fehér színben, második tulajdonostól, extrákkal, 780.000 Ft.

1996. XII. hó Ford Tranzit 2,5 D, fehér színben, eladó első tulajdonostól, 6 személyre vizsgáztatva, 3.350.000 Ft.

Avia 89-es évjáratú, ponyvás, kék színben, 360.000 Ft.

2000-es Ford Sierra második tulajdonostól, 1984-es évjáratú, piros, 300.000 Ft.

1996-os évjáratú Ford Escort 1.3-as, 1.650.000 Ft.

Ford Transit, 95-ös évjáratú, hosszú tengelytávú, bordó, 2.190.000 Ft.

VW mikrobusz, fehér, 350.000 Ft.

1996. IX. hó Ford Tranzit 2,5 D fehér színben, első tulajdonostól, hossztengelytávú, 2.800.000 Ft.

Sándor Service Kft.
5310 Kisújszállás,
Közraktár u. 4.
Tel.: 59/321-134
Tel./fax: 322-300, 56/481-291

KA árkedvezménnyel: a Cuirass, metálfény ajándék a listaár alatt 1.699.000 Ft

Ford Mondeo 1,8 CLX, fehér, négyajtós, nullkilométeres, jelentős árengedménnyel illetve orvosi-ügyvédi kedvezménnyel, hitelre is!

Használt személygépkocsik:

Ford Transit 2,0 benzines+gázos duplafülkés, platós, friss műszakival 565.000 Ft.

Wartburg Trans tgk., ponyvás, 1987-es, 150.000 Ft.

Opel Astra GL 1,6, ötajtós, fehér. 1992. évvégi, extrákkal 1.097.000 Ft. Hitelre is!

Toyota Carina E 1,6 16 V első tulajdonostól, zöldmetál, ötajtós, ködlámpa, tetőcsomagtartó, rádiósmagnó, hátsó spoiler, elektromos első ablak, vezetőoldali légzsák, központi zár, riasztó, hátsó fejtámla 2.599.000 Ft. Hitelre is!

VW Vento TD CL, 1994. év végi, fehér, 90.000 km, magyarországi, gyári hátsó spoiler, riasztó, központi zár, szervokormány, állítható magasságú vezetőülés, rádiósmagnó, vidéken futott. Az új ár: 2.199.000 Ft. Hitelre is!

Ford Escort CLX 1,6 16 V 1994-es, gyári napfénytető, központi zár, riasztó, rádiósmagnó, telefonszett, stb., megkímélt. 1.650.000 Ft.

Ford Fiesta Courier Van 1,8 D 1992. februári 1.149.000 Ft. Hitelre is!

BARKAS 1000-es, zárt, lejárt műszakival: 70.000 Ft

Ford Escort 1,3-as, ötajtós, 1993 decemberi, ezüstmetál, extrákkal: 1.350.000 Ft. Hitelre is!

VW Golf 1,6-os, ötajtós, fehér, extrákkal. 1995-ös 1.699.000 Ft. Hitelre is!

Lada 1200-as kombi, piros, jó állapotban, 1,5 év műszakival 169.000 Ft.

GYÁSZHÍR

MEGEMLÉKEZÉS

Fájó szívvel emlékezünk szeretett nagyapánk és nagymamánk

HUDÁK JÓZSEF
halálának 2. évfordulója,

HUDÁK JÓZSEFNÉ
szül.: Horvát Regina
halálának 1. évfordulóján.

„Elcsitult a szív, mely értünk dobogott, pihen a kéz, mely értünk dolgozott. Számunkra ti sosem lesztek halottak, örökké élni fogtok, mint a csillagok."

Két unokája, unokavejei és négy dédunokája

Fájó szívvel mondunk köszönetet mindazoknak, akik szeretett halottunkat

FÁBIÁN SÁNDORT
utolsó útjára elkísérték.

A gyászoló család

MEMENTÓ

DOHÁNDI MIHÁLY
hősi halálának 55. évfordulójára.

Már csak egyedül siratlak drága jó apám, szeretteid mind honi föld alatt. Csak te nyugszol távol, idegen földbe, egy értelmetlen háború miatt.

Özvegy lányod: Mária

PÓCZ KÁROLY

halálának 5. évfordulójára.
Álom volt az élet veled, gyöngyvirágos álom. De mióta Te elmentél gyász lett a világom.

Feleséged: Marika

Mély fájdalommal tudatjuk, hogy

HODOS GÁBOR
nyugalmazott rendőr őrnagy
1998. február 12-én, 73 éves korában elhunyt. Temetése 1998. február 16-án 14.30 órakor a szolnoki Kőrösi úti temetőben lesz.

Szerető felesége, gyermekei, unokái és dédunokái

Elhunyt Hamza Lehel Mária

olaszországi Peveragnoban 91 éves korában, február 11-n délután elhunyt Hamza Lehel Mária. A jászsági származású festőművész Hamza D. Ákos és felesége 1989-ben tért haza Brazíliából. Jászberényben új otthonra, s új barátokra leltek, az idős házaspár szép éveket töltött itthon. A festőművész-filmrendező férj 1993-ban hunyt el, s Mária néni testvéréhez Olaszországba költözött. Hamza D. Ákos óhajának szerint hagyatékából jászberényi lakhelyükön kialakították a Hamza Múzeumot, melynek támogatására Lehel Mária egy alapítványt hozott létre. Az alapítvány karácsony előtt adta ki Hamza Lehel Mária újságírói munkásságából válogatott cikkeit, s divattervezői munkáját reprezentáló rajzait tartalmazó kötetet.

A csőd felé halad Mezőtúr?

folytatás az 1. oldalról

Szűcs a kilátástalanságért elsősorban az általa rendkívül igazságtalannak tartott normatív elosztást tette felelőssé, amely teljesen figyelmen kívül hagyja a helyi sajátosságokat, és legfőképpen egyre katasztrofálisabbá teszi a közoktatás helyzetét. A fideszes képviselő szerint ezzel a költségvetéssel zuhanórepülésbe kezdett a város, és lassan már az intézmények működtetése sem biztosított. Fejlesztésekbe csak és kizárólag pályázati segítséggel foghat Mezőtúr, bár ezek többségére — így például az újvárosi szennyvízhálózat bővítésére, a zsinagóga rekonstrukciójára — is csak a második félévben kerülhet sor. A felszólalók közül néhányan az iparűzési adó tavaly decemberi emelése kapcsán már-már vállalkozásellenességgel vádolták Mezőtúrt. *Nagy Imre*, a Turtrans Kft. ügyvezetője elmondta, hogy az esetek többségében a 100-200 százalékos adóemelés rendkívül túlzott, csak arra jó, hogy elijessze a vállalkozókat Mezőtúrról. A felvetésekre válaszoló Tokár István képviselő nem nagyon tudott biztató jövőképet festeni a túri képviselő-testület elé, rövid távon — véleménye szerint — ebből a helyzetből lehetetlen kilábalni.

A gazdaság nagykövetei

Tegnap a megyében működő gazdasági kamarák vezetőivel találkozott *dr. Melega Tibor*, a magyar cégek külföldre jutását, a külföldi tőke Magyarországra áramlását segíteni hivatott, állami pénzből alapított társaság, az ITDH (Magyar Befektetési és Kereskedelmi Rt.) vezérigazgatója. A tanácskozást követő sajtótájékoztatóján elmondta, a vállalatoknak szükséges nemzetközi piaci információk megszerzését kiterjedt külföldi hálózatuk is segíti, kirendeltségeik ott vannak minden európai országban, de a tengerentúli gazdasági centrumokban is.

Az ITDH és a kamarák képviselői arról tanácskoztak, hogy a kereskedelmi szolgálatok a helyi kamarák segítségével miként tudnák jobban figyelembe venni az egyes cégek igényeit, a magyarországi befektetési lehetőségeket bemutató anyagokba hogyan kerülhetne be több, a megyét vonzóvá tevő információ. Szóba került egy olyan együttműködés, melynek keretében az ITDH szolgáltatásait a helyi kamarai szervezetek bekapcsolásával tennék elérhetővé.

HÁTRÁNYOS HELYZETBEN

Hitel után néz Jászárokszállás

Jászárokszállás idén 552 millióval gazdálkodhat, ám ez még a működéshez is kevés. Éppen ezért 14,3 milliós hitelfelvétellel számoltak tegnapi ülésükön a képviselők. Így a város ismét pályázik az önhibáján kívül hátrányos helyzetű települések számára biztosított alaphoz.

K. E.

A csökkenő saját bevételek, valamint a növekvő feladatok — melyekhez központi támogatást csak részben kaptak az önkormányzatok — azt eredményezik, hogy szűkösek az önkormányzat lehetőségei. A jogszabályi változások miatt az iparűzési adóból kevesebb lesz a bevételük. Ráadásul az Electrolux a fagyasztóládagyártást Jászberénybe telepíti, ami szintén kiesést fog okozni, bár az optimistább képviselők remélik, hogy csak év végére következik be az áttelepítés, s akkor nem lesznek nagyok a veszteségeik. Ezért összességében csak 66,5 milliós iparűzési adóra számíthatnak. Az emberek keresete is szerény, így a lakosok jövedelemadójából csak 40,5 millió jut vissza Árokszállásra.

Az intézmények működtetésének költségei ugyanakkor nőnek, s bár erre az állam is többet juttat a településekhez, ez nem éri el az infláció mértékét, s nem fedezi a közalkalmazottak és köztisztviselők kötelező béremelésének teljes kiadásait.

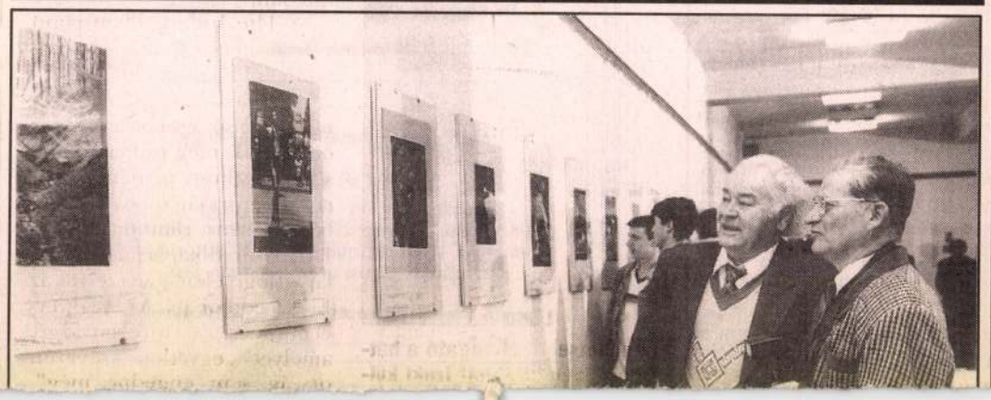
Ebben a helyzetben Jászárokszállás a fejlesztéseket kénytelen nagyon szerényen megszabni. Még tavalyról áthúzódó út- és csatornaépítésre kell pénzt szánniuk, és tervezik a Széchenyi iskola gázfűtésének megoldását. A város a regionális hulladéklerakó beruházáshoz csatlakozott, erre is szánnak pénzt. A vízhálózat és a közvilágítás korszerűsítésére azonban csak akkor lesz mód, ha pályázatokon megnyerik a rávalót.

Martfűi milliárd

Martfű több mint egymilliárdos bevételének 60 százalékát saját forrásból teremti elő — mondta az önkormányzat tegnapi ülésén *Kozma Imre*, polgármester. Beruházásra közel 120 milliót, felújításra 36,9 milliót, intézmények működtetésére 434 millió forintot szán a város. Társadalmi szervezetek támogatására 12 millió forintot szavazott meg a testület. Erre a pénzre 36 pályázat érkezett a bíráló bizottsághoz. Mindemellett a város költségvetése 39 millió forint általános tartalékot, valamint céltartalékot is tartalmaz. Lakásvásárlás és -építés támogatására 11 millió forintot különítettek el. Társadalmi és szociálpolitikai juttatásokra 47 milliót saját erőből és további

Bár néhány napja már nyitott kapukkal várja a kis- és nagykereskedőket a Hajdútej Rt. szolnoki depója, ám hivatalosan tegnap adta át a Thököly úti üzletet Gebrant De Boer kereskedelmi igazgató. A hatszáz négyzetméteres alapterületű raktáráruház harmadát foglalja el a hűtőtér — tudtuk meg Medvecky Ferenc depóvezetőtől, aki az első

Glamza Margit
ajda

Keramikus

l. Iparm.Isk.Évk.

1930-34. 39 l

Hamza Magdolna

Kerámia

1929-34

IparmIsk.Évk.

1930-34. 45 l

107. kép. *Pierfrancesco Fiorentino: Madonna a kis Jézussal.*

Pesellino miniatore. Dedalo, XII., 1932., 88. l. (Képe 88. l.) — Berti Toesca, 950—952. l. (Pesellino.) — Delogu, 184. l. (Képe 172. l.) (Pesellino.) — Leopold—Lippay 55. l.

PETRUCCIOLI, COLA (orvietói festő, XIV. század második fele)
Háromkirályok. Madonna trónon
Fa, tempera, 34×44 cm.
A kölni Ramboux- és az Ipolyi-gyüjteményből.
Hátoldalt márványutánzatú festésben: Giovanni da Melano (sic!) — Ramboux, 107. szám. (Giovanni da Melano.)

PIEMONTI ISKOLA, XV. század
Hármas kép. Balról *Sienai Szent Bernardin*, középen *Madonna Jézussal*, jobbról *Remete Szent Antal*
Fa, tempera, 48×83 cm.
A Bertinelli-gyüjteményből.
—ó: Az esztergomi herczegprímási képtár. Magyar Korona, III., 1879., 20. szám. — Maszlaghy II., 50. szám.

PIERFRANCESCO FIORENTINO (firenzei festő, XV. század második fele)

Hamza Márta

Mélyített üvegje a mai magyar üveg egyik sajátosságát, típusát képviseli.

Kovács Ákos hozzászólása; Japán Művészet, 1971. 1. sz. 10. l.

R.D.K

HAMZA Nicolai

1924-ben Nagybányán a Szabadiskola tagja

Rédi: Nagybánya ... 336. l

M.D.K.

HAMZA Nicolae

1926-ban Nagybányán a szabadiskola tagja

Réti: Nagybánya.. 337.l.

MDK

Hamza Tibor

Kiew látképe

Haditudósító kiáll. a Pesti Vigadóban. 1943. máj.
3 l.

MDK

Hamza Magdolna, kerám.

Iparm. Isk. Évk. 1934-36.

43.1.

Hamza Tibor

Kiew: Lavra 200 P
Kiew látképe 300 P
Kiewi romutca 200 P
c. képei

Hadikiadósító kiállítás
a Pesti Vigadóban
1943 máj. 2–12.

Vizsolyi, 1590-iki biblia uj-testámentomi része VI. 252—

HAMRA TIBOR
56 Tempera Mgtul.

Nemzeti Szalon

Tavaszi Szalon

1933

1450 körül, † meghalt Brüggében 1523-

ról innen,
fejjel balra, a földön feküdt a gyer-
del és imádkozik Mária, kinek ölébe
ki szúrta vihás meg (zöld-piros palástos
Jézus alá ette Fejének párna
ajtatos Kodik (zöld palástban) szeretettel térdelnek
piros ruhás és palástos viselő férfi)
ereszkedik térdre). Balra két pásztor
és szamarat lát mit, mig az istállóból a tetőn
n. A hegyes hátterben Betlehem város
be; jobbra, a hegyoldalban, pásztorok orzik
gyáltó szüleséről hirdető angyal a mint figyel

etei 76.5:56.7 gr. — Vétetett 1894:X. 22-dikén
(119/94). Kifiretett 1895:VI. 11-én (131/95.). El-
(53/95). L. a 34149/95 sz.

336

etett 1898. III. 15-én.

NYILIRÁNYBA
HÚZNI

dr. Szentiványi Gyula

urnak

Budapest

XI., Lágymányosi u. 16.

Feladó: Hamza Tibor Eger, Vécsey u. 29

SZAB. SEJ. HV 6962-947
„KULTUR"
MADE
IN
HUNGARY

BUDAPEST
1112

Hamza Tibor
Kecskés

Dr. Szentiványi Gyula úrnak

Budapest

Tisztelettel mellékelem életrajzi adataimat. Kérem majd hogy könyvük megjelenésére értesítsenek. Fáradozásukat megköszönve vagyok

teljes tisztelettel:

Eger, 1947. nov. 14-én

Flamm Géza
festőművész-rajztanár

Eger
Dobó u. 29.

H A M Z A T I B O R született Máramarossziget 1908. február 25. A Képzőművészeti Főiskolának rajztanári és továbbképző müvészi szakát elvégezte. Glatz Oszkár növendéke volt. Több főiskolai ösztöndijat nyert. Tanulmányutakat tett Bécsbe, Luxemburgba és Kievbe. Tanitóképző intézeti rajztanár. Még mint főskolai hallgató részt vett a Mücsarnok 1932. évi Őszi tárlatán, a Nemzeti Szalon 1933. évi Tavaszi tárlatán. Később önálló kiállitásai voltak: a Műteremben 1940.-ben, a Műbarátban 1944-ben. Gyüjteményes kiállitás keretében részt vett a budapesti VII. Nemzeti Képzőművészeti kiállitáson 1944-ben. Gyüjteményes kiállitása volt Egerben 1930., 1932., 1933., 1934., 1935., 1943., 1944. években. Miskolcon 1947-ben. A kievi kórház disztermének falára 11 nagyméretü freskót festett 1943-ban.

Jelentékenyebb müvei: " Magyar lány" /Borbereki Kováts Zoltán szobrászmüvész tulajdona/."Kisasszony utca" / Pápay Klára Nemzeti Szinház tagja tulajdona/. " Vasárnap" / Dr.Horváth Zoltán iró, miniszteri titkár tulajdona/. " Téli hangulat" és " Rom-utca" / Dr.Czapik Gyula egri érsek tulajdona/. "Kievi harangtorony" /Dr. Ivanovich Emil egri kanonok tulajdona/. "Dimerkai téli hangulat" / Dr. Szentgyörgyi József egri kanonok tulajdona/. "Pópák" /Dr. Boroskay László alispán tulajdona./ " Tamara" /Dr. Somos Lajos igazgató tulajdona./ "Dnyeper" /Dr. Kósa Kálmán miniszteri osztályfőnök tulajdona./ "Dnyeperi révészek" /Erdős József miniszteri tanácsos tulajdona./ " Menekülők" és " Vásár" Kállay István igazgató tulajdona/. "Vasárnap" /Dr. Lengyel Endre orvos tulajdona./ Több illusztrációja jelent meg könyvekben és folyóiratokban.

Ma a Képzőművészek Szabadszervezete egri csoportjának vezetője.

Legszivesebben freskófestészettel foglalkozik, szereti a nagyméretü falsikokat, melyen lényegre redukált, konstrukciót dekorativ foltokban festi föl, de keménységüket fénnyel itatja át.

Hamza Tibor

irod
=
Tavasz a művészetben
(Brest, 1940). 62. l.

MÜEMLÉKEK ORSZÁGOS BIZOTTSÁGA T. ELNŐK

Hlavza Tibor

festő

l.

Szépmüvészet
1944. 244. l.

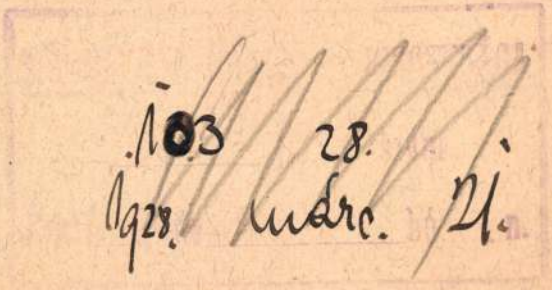
Hanvza Tibor

festő Eger

Szabadművészet

1948. 336. l.

tábrák

velezőlapokból 1000 garnitura önálló
táskákban és 1000 garnitura perforál
lapok nélküli tartaléktáska volna sz

Megjegyezzük, ho
kesfővárosi házinyomdában való előál
ter ur engedélye alapján történhetik

Budapest, 1928.

Másolta: Brxa
Egyezt.: Németh

Közp. nyomt XXVI. cs. 3/a sz.

Hamza Tibor

l.

Szabad Művészet

1948. 293. l.

Gyapjú 334×544 cm.

Restaurálta Thuma Anna 1884.

A szakolcai templomból. Simor prímás kapta 1878-ban.

Esztergom, 1878. V. évf., 386. l. — Rényi 51—52. l. — Simor János... Egyházművészeti Lap, V., 1884., 160. l. — A szakolcai gobelin. Egyházművészeti Lap, V., 1884., 242—243. l. — Gerevich PA, 258. l. — Dutka 78. l. (Képe 78. l.) — Lepold — Lippay 58. l. (képe XVI. táblán).

SÍPOLÓ PÁN

Francia, XIX. század.

Bordür nélkül. Gyapjú, kevés selyemmel, 140×55 cm.

Az Ipolyi-gyüjteményből.

Ipolyi, Biharvármegye, 327. szám. — Radisics Ipolyi, 183. szám. — Dutka 75. l. (Képe 77. l.) — Lepold—Lippay 58. l.

Hamza Tibor

Petőfi

Eger

l.

Szabad Művészet

1948. 270. l.

Kétpr.

Dicsőszentmárton, r. **Târnăveni** (tirnevén)
Dobsina, szl. **Dobšiná**
Dunaszerdahely, szl. **Dunajská Streda** (dunajszká-sztreda)

E

Egbell, szl. **Gbely** (gbeli)
Előpatak, r. **Vălcele** (velcsele)
Eperjes, szl. **Prešov** (presov)
Erzsébetváros, r. **Dumbrăveni** (dumbrevén)
Eszék, szh. **Osijek** (oszijek)
Érsekújvár, szl. **Nové Zámky** (-zámki)

F

Fehértemplom, szh. **Bela Crkva**
Felsőbánya, r. **Baia-Sprie** (bája-szprije)
Felsőderna, r. **Derna**
Felsőőr, n. **Oberwart**
Felsőrajó = **Vișeul de Sus**

I

Igló, szl. **Spišská Nová Ves** (szpis-szká nová-vesz)
Ivanšćica (ivansesica), hg.

K

Kalota, r. **Vlădeasa** (vlegyásza), h.
Kapnikbánya, r. **Cavnic** (kavnik)
Karánsebes, r. **Caransebeș** (karanszebes)
Kassa, szl. **Košice** (kosice)
Károlyváros, szh. **Karlovac**
Kárpát-Ukrajna, or. **Zakarpatszkaja Ukrajina**
Késmárk, szl. **Kežmarok** (kezsmarok)
Kézdivásárhely, r. **Târgu-Săcuesc** (türgu-szekveszk)
Kismarton, n. **Eisenstadt** (ájzenstat)
Kisszeben = **Sabinov**

Hamza J.

I.

Rajzoktatás

1943. IV. évf. 5. f.

borítók

Mag. 205 cm.
Bécsi munka 1820 körül.
Úrményi Péter esztergomi kanonok (1807—1839) hagyatékából.
Lepold: Adatok 33. l.

EREKLYETARTÓ,
Szent Anna ereklyéjével, ón. Talpas.
Mag. 39 cm.
Bécsi munka 1820 körül.
Scitovszky prímás szerezte Bécsből.
Lepold Katalógus 246. sz.

EREKLYETARTÓ,
Nepomuki Szent János ereklyéjé vel,aranyozott ezüst.
Mag. 27 cm.
Magyar munka, 1820 körül.
Jordánszky Elek esztergomi kanonok ajándéka, 1820 körül.

EREKLYETARTÓ,
Nepomuki Szent János ereklyéjével, aranyozott ezüst.
Mag. 33 cm.
Magyar munka, 1820 körül.
Jordánszky Elek esztergomi kanonok ajándéka, 1820 körül.

EREKLYETARTÓ,
több szent ereklyével. Empire stílű.
Mag. 27 cm.
Magyar munka, 1820 körül.

Hamza Tibor

rajztanár

Beregnán

l.

Rajzoktatás

1943.IV.évf.1.sz.

8.l.

-282-28.

1928. június 26.

A Kiadvan

A Műemlékek Országos Bizotts

A losonci

öreg iskola megindítóan szép ünnepében van valami, ami túlnő egy város keretein s szélesebb távlatokba sugárzik szét, mint a magyar kultúra ősiségének és állandóságának jelképe. Negyedfélszáz esztendővel ezelőtt, a török megszállás derekán, 1590-ben alapította ezt a magyar gimnáziumot a protestáns hitre tért Losonc. Azóta sok viszontagságon ment keresztül a régi iskola, magával a várossal együtt. Elég csak a negyvenkilences orosz pusztításra gondolnunk. — amikor egész Losonc az ellenséges gyujtogatás üszkös martaléka lett s két ház híján teljesen leégett — vagy a világháborút követő két évtizedes lelki rabság keserves megpróbáltatásaira, amelyek egyszerűen kettéhasították a losonciak híres iskoláját. De erkölcsi és szellemi alapja soha meg nem ingott az ősi iskolának, amely ma újra egységes és magyar, homlokán megint büszkén viseli Losonc boldogtalan költő-fiának: Kármán Józsefnek, a *Fanny hagyományai* írójának nevét. Ez a nagymultú iskola most ünnepelte meg fennállásának háromszázötvenedik évfordulóját, hazasereglő öregdiákjainak részvételével. Egész Losonc ünnepe volt ez a két nap, amelynek gazdag programja a hálás kegyelet virágait is koszorúba fonta s odahelyezte ötvennégy hősi halált halt losonci diák világháborús emléktáblájára. A gimnázium falába illesztett s most leleplezett márványemlék előtt *József főherceg* mondott ünnepi beszédet, *Sipos* Lajos, a kiváló losonci igazgató régebbi, pesti iskolájának önképzőköre pedig megható csereülést tartott az újjászületett gimnázium falai között. Losonci véndiákok hangversenye keretezte a diadalmas magyar kultúrának ezt a felvidéki ünnepét, amely méltó módon zárult a nógrádmegyei magyar írók és művészek Kármán József Társaságának megalakulásával. Nehéz időkben — amilyeneket ma élünk — külön és különös jelentősége van minden ilyen magyar szellemi megnyilatkozásnak. Ezért a jelen krónikása örömmel jegyzi fel emlékkönyvébe a háromszázötvenéves losonci gimnázium jubiláris ünnepét, amely eleven cáfolata a »háborúban hallgató múzsákról« szóló, régi latin közmondásnak. A magyar betű, a magyar művelődés szelleme tovább él és munkál a mai Európa puskaporfüsttől elkomorult, sötéten fenyegető égboltja alatt is.

Erdélyben magyarul is tárgyalhatnak a döntőbíróságok

Kolozsvárott érdekes döntést hozott a törvényszék. A legújabb döntés értelmében *Erdélyben magyar nyelven is tárgyalhatnak a választott bíróságok*, vagyis a felek magyarul tökéletesen tudó elnöknek kiküldését kérhetik.

Nyilttér

A mindenféle rémképek által megzavart álmok, amelyeket sok esetben csak az elégtelen székürülés és az ennek következtében beálló emésztési nehézségek idéznek elő, gyakran hosszamos időre elmúlnak, ha a természetes »Ferenc József« keserűvizet rendszeresen használjuk. Kérdezze meg orvosát!

A nyugati győzelem sorozat titka a német közvélemény megvilágításában

Bécsben töltötte ezt a két utolsó hetet egy ismerősöm — mérnök — és a következőkben számolt be arról, amit ott hallott:

A németek nyugodtak, nem csodálkoznak.

teljesen el voltak készülve arra, ami most történik.

pedig ami most történik, még nem fordult elő. Nyiltan beszélnek most már arról, amit senki sem ért meg, vagy nagyon kevesen. A két utolsó hét hihetetlen győzelmi sorozata *egyáltalán nem csoda, sőt nem is valami titkos, ismeretlen fegyvernem, vagy kivált »halálsugarak« hatása.*

Megpróbálom dióhéjba összesüríteni. Tehát

ezt az egész győzelmet nem hat év munkája, hanem a legutolsó hat hónap készítette elő.

Igen: előkészítette és pedig így. Novemberben megkezdődtek a »portyázó-betörések« a Maginot-vonalba, hol itt, hol ott, de *heteken keresztül mindig történt valami ilyen.* A franciák e név alatt könyvelték el ezeket a rájuk nézve egyáltalán nem nagy veszteségekkel járó kis betöréseket: »nyugtalanítás, zavarkeltés« és *bizony a németek elég sok vért vesztettek.* De a németek mindig visszavonultak, megfogyva, de visszavonultak, legtöbbnyire számottevő eredmény nélkül. Míg azután egyszerre abbahagyták a portyázó-betöréseket. Miért? Mert már nem volt rájuk szükség.

Amiért portyázgattak, megkapták: a legutolsó portyázásnál sikerült zsákmányul ejteni egy francia ágyút.

Diadallal vitték haza. — ám muníciót nem sikerült vele zsákmányolni.

A franciáktól zsákmányolt ágyú alapján szerkesztették az új német tankok páncélzatát

Megindultak a kísérletek a legjobban ható löveg gyártására és hetek szorgalmas munkája meghozta az eredményt. »Belőtték« a lövegeket különböző erősségű páncélokra és

a legerősebb löveg hatása ellen kezdték gyártani az új páncélburkolatot, amely erősebb minden eddigi páncélburkolatnál. Ezzel vonták be a harcikocsikat

és jöhettek azután a jégeső-módjára hátukon kopogó gépfegyvergolyók és gyorstüzelőágyúk pergőtüzei. *az új, hihetetlen vastagságú és erősségű páncélosok fel sem vették, mentek vígan tovább, mintha mi sem történt volna.* Ők pedig már most *ezzel az új, erős lövegekkel lőtték be magukat egyes erődökre.*

Amikor az előkészítés megtörtént,

elindultak negyven kilométeres sebességgel a 35—40 tonnás acélszörnyek, melyek árkon-bokron átzúdulva, egyszerűen »rámentek« a francia ágyúra, belenyomták behemót súlyukkal a földbe

és mentek tovább benyomni a legközelebbi ágyút. Így némultak el egymás után a pompás gyorstüzelő ágyúk, majd a 35 tonnás páncélkocsik után jöttek a »könnyebbek«, a 15—20 tonnások, ezek már járt úton haladtak.

Repülőgépek? És hadvezetőség? Hát ez így fest náluk. *Egy repülőraj lelőtt kerek száz ellenséges gépet és mindössze két gép vesztesége volt.*

Göring maga akart jelen lenni a századik gép lelövésénél és felszállt maga is, de nem volt szerencséje, mert csak a 98-ik gép lelövésénél lehetett szemtanu, a századikat két nap mulva lőtte le egy őrmester.

Voltak persze repülőgépek, amelyek »nem tértek vissza«, de a legtöbb visszajött. Félszárnnyal, lelőtt farkkal, szétlyuggatott testtel, oldalra billenve, megtépve bár, de törve nem. Amelyik vánszorogni tud még, hazavánszorog. *Elképzelhetetlen repülőgéproncsok kerülnek így haza.*

A holland fegyverletétel titka

Van azután a németeknek még egy hatalmas fegyverük: *a feltétlen bizalom vezérükben, aki maga is állandóan ott van az első harcvonalban.* Ők tudják, hogy győzni fognak, mert nem tudnak nem-győzni.

A franciákat minden német mélyen sajnálja és nagyra becsüli.

A hollandok nem tehettek másképp, mint ahogy tettek. Ha nyiltan a németek mellé állnak, akkor az angolok — angol győzelem esetén — elveszik az értékes holland szigetgyarmatokat. Ha tovább folytatják a »látszat«-harcot a németek ellen, ugyanez történik velük a másik változatban. Ha tovább is ilyen irtóháború folyik hazájukban, akkor *elvész a gyönyörű kultúra, tönkremegy az anyaország* és német győzelem esetén a németek kebelezik be a fentemlített értékes gyarmatokat.

Harcoltak egy kicsit, azután — meghajolva a túlerő előtt — letették a fegyvert és látszatból átmenekültek Angliába.

Ha sok angolnak sikerül is rengeteg veszteséggel behajózni a csatorna kikötőiben, mégis óriási az a szám, amely az acélgyürűben szorul és előbb-utóbb fogságba kerül. Ez már csak idő kérdése. Ilyen ember- és hadianyagtömeggel nem lehet, — de nem is kell — olyan hirtelenséggel elbánni. *Meghozza az idő ennek a problémának a megoldását is*, ami voltaképpen nem is probléma többé.

Második marnei csoda nem valószínű. És ha nem történik, akkor megoldódik a helyzet magától. Ha a csatorna Ostendetől Cherbourgig meg lesz szállva, előtt itt is a harc és akkor már

meg lehet valósítani a híres Schlieffen-tervet, amely az erősebb jobbszárny-harchoz kinyujt lefelé, visszafele egy hosszú kart és Páris alatt vonulva, nyugatról fogja Párist támadni.

A Maginot-vonal teljes kizárásával. A Maginot-vonal előtt, ahol nincsenek számottevően kiépített állások, erődök, hiszen a Sécurité vonalán belül húzódik.

D. L.

A magyar társadalom-kutatás új útjai

A szociális viszonyok megismerésére való törekvés az utóbbi időben felszinre hozta a *társadalomkutatás* kérdését. A kezdeti provalkozások azonban csupán egy társadalmi réteg, a falu népének életét tárták fel és a másik nemzetépitő néptömeg, az *ipari munkásság életsora mindeddig ismeretlen maradt.* A közelmultban azonban néhány fiatal közgazdász összefogott, hogy világosságot derítsen az ipari és a gyári munkásság életkörülményeire. Munkájuk eredménye egy hatalmas tanulmánykötet, *»A magyar gyári munkásság«*, amely a Magyar Közgazdasági Társaság kiadásában a könyvnapra jelenik meg. Irói: *Urbán* János statisztikus, *Nötel* Rudolf és *Csikós-Nagy* Béla neves fiatal közgazdászok. *Hantos* László, a visszacsatolt Felvidék egyik ismert közgazdasági irója és még sokan mások, közöttük egy gyári munkás, sőt egy vállalati igazgató is. A tanulmánysorozat szerkesztője dr. *Rézler* Gyula, míg az előszót vitéz dr. *Surányi-Unger* Tivadar egyetemi ny. tanár, a miniszterelnökség gazdaságtanulmányi osztályának vezetője irta, kihangsúlyozva a mű hézagpótló fontosságát, amely az életviszonykutatásokban eddig ismeretlen módszerrel, a tudomány tárgyilagosságával dolgozza fel az ipari és gyári

Szülők figyelmébe!
Szünidei elsőrendű üdültet tanulók részére. Külön leányosztály. Szi nak. Államérvényes vi
Felvilágositás Magyar Iskolaszanatórium Egyesület központ

SPORT

Kormányzó urunk helyezi el csütörtökön a Nemzeti Sportcsarnok alapitólevelét

A Nemzeti Sportcsarnok földmunkálatai a régi lóversenytéren ma már annyira előrehaladtak, hogy az Országos Testnevelési Tanács kitűzhette a sportcsarnok alapkőletételi ünnepségét, amely május 30-án, csütörtökön délben lesz.

A Sportcsarnok alapítólevelét kormányzó urunk helyezi el ünnepélyes keretek között a Horthy Miklós Nemzeti Sportcsarnok alapkövébe.

Három futballtábor, három hangulat

A futballbajnokság vasárnapi sorsdöntő fordulója után *terepszemlét* tartottunk a bajnokság élén egyenlő pontszámmal, de nem egyenlő gólaránnyal haladó *három csapatnál.*

A Ferencvárosban

ezt mondják:

— **Kétségtelenül mi voltunk ebben a futballbajnokságban a legjobbak és így megérdemelten kerültünk az élre. Hogy nem hamarább, annak az volt az oka, hogy kapust, hátvédet, jobbszélsőt, balösszekötőt, majd középcsatárt kellett pótolnunk és keresnünk. Ebben a nagy keresésben lett bizonytalan néha a csapat és vettek el tőlünk meglepő pontokat. Szerencsére az idény végére minden helyre megtaláltuk a megfelelő embert és dr. Sárosi vezérletével a csapat visszanyerte gólképességét.**

A Hungáriában

munkásság életviszonyait.

FOGSÁGBAESETT FRANCIA-MAROKKÓI KATONÁK ÚTBAN A FOGOLYTÁBOR FELÉ

Kelebiai cseresznye és sárgadinnye a piacon

A *korai áruk* termelésében az egyes vidékek között nagy verseny van. Az idei salátát, retket, zöldhagymát, parajt és sóskát már minden körzet szállítja. Az új kalarábé zömét Szentes küldi, az első újburgonya Csanád megyéből jött, az idei fokhagymát Makó szállította, a hazai expressz-borsót először egy dunántúli uradalom küldte. *Ma megjött a kelebiai cseresznye, amelyből egy tételt 90 fillérjével adtak el, a melegágyi cukordinnye 6 pengő kilónként.*

A saláta ára 100 fejenként 1—12, a reteké 100 csomónként 2—10, a zöldhagymáé 1.50—4 pengő Csepelen. A paraj 20—40, a sóska 25—45 fillérig olcsóbbodott. A békéscsabai zöldpaprika 100 darabonként 6—40 pengő. Egy váci kertészeti üzem a melegágyi zöldbabot 6—7 pengőért árusította kilónként. A pestszentlőrinci magyar kertészek az idei csomózott sárgarépát 5—10 fillérért adták.

A *tojáspiacon* árubőség van, a friss ládaáru 172—185 fillér kilónként.

A *baromfipiacon* már idei rucát is árusítottak 240—260 fillérért kilónként. Az idei lúd ára 220—240 fillérig csökkent, az idei csirkét 320—380 fillérért kínálták.

Léleknyilvánosságok

jártak itt Pesten. A napilapok hirrovatában, oly szerényen, mint amilyen feltűnésnélküliek ők maguk is, rövidke pár sor jelent meg arról, hogy az elmult három napon az óvónők országos kongresszusukat tartották Budapesten. Eljöttek az Alföld úttalan távolából, Kárpátalja messzi völgyeiből, magukra hagyva néhány napra azokat a kicsiny emberpalántákat, akiknél ők pótolják a nehéz munkában görnyedő anyát s ők adják meg azt az istápolást, meleget, amely bizony oly gyakran kiszorul az otthon falai közül. Keveset hallunk róluk. Munkájuk a viharzó élet felszíne alatt folyik, abban a nyugodt mélységben, amelyet az isteni gondviselés épít a virágbimbóként csukott apró gyereklelkek köré, hogy megvédje érzékenységüket a tülekedő életiram időelőtti roncsolásaitól. És éppen az óvónők azok, akik őrt állanak itt a csöpp lelkek tudatküszöbén, lassan nyitogatva értelmük zárját, hogy gyengéden felkészítsék a sarjadó magyar nemzedékeket arra, ami előbb-utóbb bekövetkezik, a »nagy« életbe való kilépésre, de úgy, hogy jövendő reménységeink már megvetett sarokkal lépik át a választóvonalat. Magunk sem tudjuk, mily sokat köszönhetünk nekik, a magyar óvónőknek, ezeknek a derék léleknyitogatóknak.

—iő—

— **A Nemzetközi Vasúti Hálókocsi és Európai Nagy Expresszvonat Társaság** magyarországi képviselete annak közlését kéri, hogy a Berlin—Losonc—Budapest—Bukarest közötti közvetlen hálókocsiforgalmat nem a Nemzetközi Hálókocsi Társaság, hanem a Német Birodalmi Vasutak igazgatósága szüntette meg. A helyzet a jövőben az lesz, hogy a Losonc—Budapest—Bukarest közötti közvetlen hálókocsi forgalmat, mint eddig is, változatlanul a Nemzetközi Hálókocsi Társaság fogja ellátni, míg Budapest és Berlin között közvetlen hálókocsi forgalom egyelőre nem lesz.

Két Glatz-tanítvány a „Műterem"-ben

Két fiatal festő kiállítása nyílt meg a *Műterem* helyiségeiben. *Hamza* Tibor és mányi *Csizmazia* Kálmán alföldi származású festőművészek *Glatz* Oszkár tanítványaiként kezdték művészi pályafutásukat. Kettőjük közül *Hamza* Tibor a merészebb egyéniség, aki újszerű meglátásával és szinte matematikai korrektségével tünik ki. Piktúrájában megnyilvánul a fiatalság újító szelleme, amely azonban nem csábít szélsőségek felé, hanem a színkezelés egyéniségével s a témát kerek egységbe foglaló grafikai érzékével alkot újszerűt és egyénit. Legérdekesebb és legértékesebb képei azok az üres falvak, amelyek a hó sárgás derengésében és a híg holdfény kísértetti világosságában tündökölnek. Mányi *Csizmazia* Kálmán már több konzervativizmust mutat fel, több hűséget a mester iskolájához, egyénisége inkább a bravuros technikában és a műfajok széles elhatárolásában nyilvánul meg. Feltűnő néhány pasztellje és valószerűség illatát lehelő virágcsendéletébe. *(b)*

— **Ájtatosság a Szent Jobb előtt hazánk jólétéért és a békéért.** A *Magyar Kurir* jelenti: Május 30-án, csütörtökön, a Szent Jobb megtalálásának ünnepén d. u. 6 órakor a m. kir. udvari és várplébániatemplomban ájtatosság lesz szentbeszéddel, amelyet dr. *Mészáros* János budapesti érseki általános helytartó, a Szent Jobb őre mond. Az ájtatosságot hazánk jólétéért és a békéért ajánlják fel. A litánia után a Szent Jobbot a hívek tiszteletadására hozzáférhetővé teszik a templomban.

— **Elgázolta egy autó.** Ma reggel Rákospalotán a *Körvasut*-sor utcában vérző fejjel, eszméletlen állapotban találták *Krizsán* Jánosné 24 éves rákospalotai asszonyt. Kihívták a mentőket, akik megállapították, hogy *egy autó gázolta el.*

LÓSPORT

Érdekes apróságok a lóversenyzés történetéből

Az Angol Derbyt több mint másfél évszázados fennállása alatt csak öt kancának sikerült megnyerni. Érdekes, hogy a több mint másfélszáz esztendő alatt szürke ló csak kétszer nyerte meg a Derbyt: 1821-ben Gustawus, 1912-ben Tagalie. Ezzel szemben sem az osztrák, sem a magyar Derbyben eddig még szürke ló nem aratott győzelmet.

*

Az osztrák Ügető Derbyt fennállása alatt négy olyan ügető nyerte, mely angol telivértől származik: 1884-ben Andal, 1887-ben Regedal és 1889-ben Ajándék (mind a három gróf Esterházy Miklós tulajdonában volt). Mindhárom ügetőnek a híres angol telivér fedező méntől, Buccanertől származó Waisenknabe volt az apja. A negyedik telivéreredetű Derby-nyerő az 1885-ben győző Revolver volt, mely a francia Dami-tól származott.

*

Hét futam után nyerte meg 1896-ban a bécsi pályán a *Nemzetközi Nagy Dijat* egy *Autrain* nevű amerikai tulajdonban lévő ügető.

A nyerőnek *három heat-futamban kellett győznie. Autrain* megnyerte *az első heatot 1:26.3-as időben, a hatodikat 1:28-ban és a hetediket 1:29.5-ben.*

*

A Millenniumi díjban negyvennégy esztendős fennállása óta négy kanca aratott győzelmet. Ezek: Patience, Miczi, Tovább és az idén Alom.

*

Az amerikai lovaglási rendszer (rövidre húzott kengyelszíjak) 1897-ben indult el világhóditó útjára. Ennek az évnek a végén került a lóversenyzés hazájába, Angliába egy Tod Sloan nevű idegen lovas, aki ellentétben az akkor használatos, hosszúra engedett kengyelszíjakkal és nyeregben ülő lovaglással, majommódra felhúzott térdekkel kuporodott a nyeregben. A konzervativ angolok fölényesen mosolyogtak az idegenen. Sloan azonban alig pár hónap alatt húsz versenyt nyert, majd a következő esztendőben, újabb rövid vendégszereplése alatt 42-szer győzött, a rákövetkező esztendőben pedig nem kevesebb mint 108 versenyt nyert. Ezekután az angolok is siettek átvenni a nem is olyan régen még fölényes vállvonogatással lebecsült »majomkuporgást«.

*

Washingtonban a legkiválóbb ügetőlovak emlékét egy *hatalmas méretű fehér márványoszlopon örökitették meg.* A négy oldalas emlékmű minden oldalára *tiz-tiz* »ügető-nagyság« neve van belevésve.

— **Thierry** bukaresti francia nagykövetet Buenos Airesbe helyezték át. Helyére az eddigi buenosairesi francia nagykövetet, *Peyroutont* nevezték ki.

— **Megjelent a magyar idegenforgalom új évkönyve.** Az Idegenforgalmi Ujságírók Egyesületének szerkesztésében és kiadásában most jelent meg *A Magyar Idegenforgalom Évkönyve 1940.* című munka. Az évkönyv ismerteti idegenforgalmunk szervezetét, hazánk passzív és aktív idegenforgalmát, idegenforgalmi intézményeink és vállalataink működését úgy fővárosi, mint vidéki viszonylatban. Közli a könyv az utazási irodák, a fővárosi s vidéki szállodák, továbbá a budapesti penziók név- és címjegyzékét, a magyar diplomáciai és konzuli képviseletek pontos névsorát.

— **A bukaresti mezőgazdasági kutatóintézet laboratóriumában robbanás történt.** Két vegyészmérnök, egy főszerelő és két munkás súlyosan megsebesült. A robbanást rövidzárlat okozta.

Hamza Tibor

66 képe volt kiállítva a Műcsarnokban.

Művészet
1940. 74. l.

Planning Time

A hercegprímás nagy beszédet mondott a Szent István Társulatban

„Krisztus egyháza mindig kereste és most is keresi a békét"

A *Szent István Társulat* ma tartotta 68. rendes közgyűlését a Szentkirály-utcai székházának dísztermében. A közgyűlésen a nagyszámú és előkelő közönség soraiban megjelent a magyar katolikus közélet számos egyházi és világi kiválósága. A pápai Himnusz elhangzása után *Serédi* Jusztinián nagyszabású megnyitóbeszédet mondott.

A hercegprímás beszédében *az ember elméleti és gyakorlati következetlenségeire mutatott rá.* Elmondotta, hogy minden vonatkozásban csupa következetlenséget látunk itt a földön, mert az igazsággal elméletben és gyakorlatban szembehelyezkedő értelem és akarat közreműködésének hiánya mindenütt érezhető. *Következetlenséget látunk a tudomány művelése terén, amikor* megfelelő szellemi felkészültség nélkül, tudatlan emberek olyan bátran hozzá mernek nyúlni a legsúlyosabb tudományos problémákhoz; mikor a gyors szellemi munkában fontos igazságok elkerülik a figyelmet, mikor munkaközben tévednek és vagy nem veszik észre, vagy ha észreveszik is, nem törődnek a helyreigazítással. Temérdek *következetlenség van a művészet különböző ágaiban is,* hogy ha nem az esztétikai szép *és az erkölcsi jó az irányadó, hanem az ízléstelen divat.*

Következetlenség a divatban, közéletben

— Az emberek magán- és társadalmi életében is mérhetetlen sok következetlenséggel kell találkoznunk, — folytatta fejtegetéseit a hercegprímás. — Mennyi következetlenség van például *a beszédben, a cselekedetben, a társadalmi érintkezésben és a divatban.* Pedig Isten a beszédet arra rendelte, hogy annak segítségével az igazságot következetesen közöljük embertársainkkal és azt akarta, hogy *beszédünk megfeleljen cselekedetünknek, cselekedetünk pedig beszédünknek.*

— És mégis mennyi következetlenség van etekintetben kivált a társadalmi érintkezésben, a suttogó és nemsuttogó propagandában. *Következetlenség van a divatban is, mikor a ruha már nem a test takarását és védelmét, nem is a női erkölcsöt, hanem sokszor az exhibicionizmus szolgálja.* A gazdasági élet és a társadalmi morál is mennyi következetlenséget mutat.

A közélet bel- és külpolitikai viszonylatban még inkább tele van következetlenséggel, mert az elhatározások és a cselekvések rugója igen sokszor nem az igazság, hanem az érdek. A következetlenség miatt *látunk embereket, akik már szinte az összes és egymással homlokegyenest ellentétes politikai pártokat egyforma lelkesedéssel kiszolgálták;* látunk létrejönni és felbomlani szövetségeket a nemzetek között, úgyhogy megbékülnek egymással a régi ellenségek és halálos ellenségekké lesznek azok, amelyek azelőtt égig magasztalták egymást.

Hangsúlyozta a hercegprímás, hogy *a párthűség, illetve a szövetség megkötése és felbontása egyaránt az igazságon, valamint az erkölcsi törvényeken alapuljon és mindig összhangban legyen az érdekelt nemzetek igazi közjavával.* Magyar szabadságharcunk idején sok nemzet szimpátiája mellettünk volt, de azért egyik sem áldozta fel magát érettünk.

A mult világháború után pedig még szimpátia sem volt mellettünk, mert a hálátlan Európa megfeledkezett róla, hogy ugyanakkor, mikor mi magyarok hosszú, három évszázados szakadatlan védelmi harcainkban nem annyira Európa, mint inkább az Isten segítségével saját nemzetünk életét megmentettük, de állandóan fogytunk: a nyugati nemzetek számára mi tettük lehetővé a biztonságot, a nemzeti gyarapodást és a keresztény kultúra nagyszerű kifejlesztését.

„Az egység reményéről nem mondunk le".

Rámutatott ezután a hercegprímás az emberek között *a hit- és erkölcsi élet terén tapasztalható következetlenségre.* Kifejtette, hogy *Krisztus egyháza mindig kereste és most is keresi a békét* más vallásokkal és a különböző közületekkel, nevezetesen az államokkal, de az Istentől reábízott hit és erkölcsi igazságok kérdésében semmit el nem alkudott és *nem is fog elalkudni soha.* Hosszabban foglalkozott a hercegprímás *a keresztény egyházak egységi törekvéseivel.*

Hangsúlyozta, hogy Krisztus nem több, hanem csak egy egyházat alapított. Krisztus egyháza nem állhat részekből, sem valamely az emberektől létesítendő magasabb egységnek része nem lehet. *Bár a vallási egység reményéről a magyar katolikusok nem mondanak le,* most mégis úgy látszik, hogy előbb inkább *a nemzeti élet terén* találunk egymásra, ami szintén nagyon értékes és kívánatos eredménye lesz az egységi törekvésnek.

Végezetül a hercegprímás *az egyház következetességéről* beszélt, különös tekintettel a házasság szentségére. Hatalmas beszédét azzal fejezte be az illusztris szónok, hogy *minél buzgóbb katolikus valaki, annál derekabb magyar is,* mert annál engedelmesebb, annál áldozatosabb és ha kell, önfeláldozóbb polgára a hazának.

A nagy tetszéssel fogadott megnyitó beszéd után *Erdősi* Károly pápai prelátus terjesztette elő jelentését a társulat könyvkiadásáról. Dr. *Takács* Ernő vezérigazgató bejelentette, hogy *a gróf Zichy Nándor-jutalomdíjat ezévben Ijjas Antal írónak és katolikus ujságírónak, a római 1000 pengős ösztöndíjat pedig Kocsis László pécsi papköltőnek ítélték oda.*

Majd az üresedésben lévő választmányi tagsági helyekre megválasztották *Gömöry-Laiml* László ny. rendkívüli követ és meghatalmazott minisztert, *Bulogh* Albin főigazgatót és *Mátray* Gyula hercegprímási titkárt.

Magyarországon kevés az igazi paraszt

Czettler Jenő előadása

Az Országos Nemzeti Klub *Karafiáth* Jenő dr. elnöklésével rendezett vitaestjén *Czettler* Jenő műegyetemi tanár a parasztkérdésről tartott előadást. Megállapította, hogy *a paraszt szó helytelen magyar kifejezés,* mert nem adja vissza az egyetlen pontos fogalomnak a német törvényekben körülírt Bauer és Bauernhofnak tárgyi tartalmát.

Az előadó a törzsöröklés hiányában keresi az okát annak, hogy nálunk, ahol pedig a kisgazdák száma igen nagy, *a szó teljes értelmében vett paraszt igen kevés van.* Beszélt még a nyaklónélküli földosztásról, amely nagy rombolást idézhet elő az agrárországok gazdasági szervezetében. Kivezető út a zűrzavarból más nem lehet, mint *a mezőgazdasági termelés együttes átszervezése.* Az előadáshoz *Marschall* Ferenc, *Örffy* Imre és *Szentjóbi Staub* Elemér szóltak hozzá. *(MOT)*

— A MAGYAR KÖZGAZDASÁGI TÁRSASÁG csütörtökön délután ½7 órakor a Közgazdaságtudományi Kar aulájában (IV., Szerb-utca 23.) tartja XLIX rendes évi közgyűlését, amelynek keretében dr. Neubauer Gyula egyet. c. ny. rk. tanár, miniszteri tanácsos »A világgazdaság újjáépítése a háború után« címmel előadást tart. Vendégeket szívesen látnak.

Bengázi
Fosco Giacheti
Tasnády Fekete Mária
Kizárólag
MESEVAR

METROPOL GRILL
Kitünő műsor kezdete este 8 órakor
BORSZÉKI? világhirű parodista, óriási siker
Buzogány Anci énekel
Welmerth—Milkó—Toperczer-jazz. Tánc! Hangulat!

KÁLLAY MIKLÓSNÉ RÁDIÓFELHÍVÁSA A HADIÁRVÁKÉRT

A miniszterelnök hitvese, *Kállay* Miklósné szerdán rádiófelhívással fordult a hadiárvák érdekében a magyar társadalomhoz. A studió épületében ünnepélyesen fogadták a kormányelnök feleségét, aki a 3. számú studióból mondotta el rádiófelhívását.

Utalt arra, hogy a háború súlyos áldozatai sorában a legnagyobbat azok hozták, akik megkapták a legmagasztosabb kitüntetést: *a fakeresztet.* Sohasem szünő hálával gondolunk rájuk, de kell, hogy *gondolataink az árva otthonok felé szálljanak.*

— Szeretném, — folytatta — ha szavam messze elhallatszanék: *»édesapa helyett gondozó apát a hadiárváknak!«* A magyar vasutasok 20, a máltai lovagrend 10, gyermeket vállalt, intézmények és magánosok eddig körülbelül 40 hadiárva gondozásának elvállalását jelentették be. Ez azonban még mind nem elég, mert *egységes, céltudatos, az egész társadalomra kiterjedő mozgalomra van szükségünk.*

— A család elválaszthatatlan az otthontól, az otthon pedig a háztól, melynek fedele alatt él. Így született meg a gondolat, hogy a hadiárváknak *a házak* jöjjenek segítségére. Így dolgoztuk ki azt a különleges tervezetet, amelynek alapja maga a »Ház«. Ez a mozgalom arra kér minden bérház vagy házesoporttulajdonost, *vállalja magára egy egy hadiárva ellátását, nevelését és az életbelépésig való eltartását.*

Ezért minden fővárosi és vidéki háztulajdonos házának összes lakóit felkérik, hogy bizonyos önként felajánlott, csekély összeggel (havi 50 fillér és 10 pengő között) biztosítsák a ház hadiárvájának minden szükségletét. Ez az összeget azután a háztulajdonos a maga részéről megfelelően kiegészíti.

Kállay Miklósné felkérte hallgatóságát, hogy azok a háztulajdonosok, akik gondoskodni kívánnak ilyen alapon egy-egy hadiárváról, jelentkezzenek akár nála a Hadigondozó Szövetségben, akár a Városi Ingatlantulajdonosok Országos Szövetségénél (Budapest V., Akadémia-utca 5.)

Köszönetet mondott mindazoknak, akik a terv kidolgozásában és megvalósításában segítségére vannak. Hangoztatta, hogy az áldozat, melyet a társadalom e mozgalomban vállal, *sohasem lehet arányban azzal az áldozattal, amit a hősi halottak hoztak a hazáért.* Az a néhány fillér, vagy néhány pengő, amint mindenki a maga tehetősége és lehetősége szerint most majd felajánl, valóban Istennek tetsző és az örök magyar hazának üdvös, dicsőséges ajándék lesz.

— Meg vagyok győződve róla, — fejezte be rádiófelhívását *Kállay* Miklósné — hogy a magyar szív kitárulnak az árvák felé és a magyar nemzeti szellem megvalósítja a nagy gondolatot, hogy minden magyar hadiárva az ő hősi édesapja helyett *apát kapjon.*

Hamza Tibor

Meghalt Tamás Ilonka operaénekesnő

Tamás Ilonka, az Operaház nagyrahivatott fiatal drámai szopránja, ma délelőtt kilenc órakor *a Szent István-kórházban meghalt.* 1941 december 14-én lépett fel utoljára, a *Fidelio* Marcellináját énekelte, rögtön utána kórházba vitték, állapota a mult hónapban válságosra fordult, meg kellett operálni. Számos repertoárszerepe volt: mind egyikben kedvelt és elismert tagja volt Operaházunknak. Halálát családja, vőlegénye, *Udvardy* Tibor, az Operaház tenoristája és az Operaház gyászolja. *Temetéséről még nem történt intézkedés.*

Felmentette a bíróság a bőrdíszművest, aki hadonászás közben halálra sebezte a keleti pályaudvar ügyeletes tisztjét

A törvényszék *Vályi Nagy* István tanácsa ma tárgyalta *Lintner* Ferenc rákoscsabai bőrdíszműves bűnügyét, aki a mult év július 16-án a keleti pályaudvar ügyeletes tisztjét, *Krall* Ferenc főintézőt *zsebkésével megszúrta,* úgy, hogy Krall súlyos sérülésébe néhány nap mulva *belehalt.*

A *műlábas* vádlott elmondotta, hogy a vonaton a kalauz le akart szállítani egy jegy nélkül utazó katonát, mire ő ajánlkozott, hogy kifizeti a katona helyett a jegy árát. A kalauz leintette, mire összeszólalkoztak és a pályaudvaron Krall elé került, aki *lecsirkefogózta és a cullötötte őt, úgy, hogy elesett.* Amikor feltápászkodott, barátait tanúként akarta behívni a forgalmi helyiségbe, de Krall ráugrott, majd több hordár támadt neki, *a földre dobták ütlegelték és rugdosták, végül is elájult.* Önvédelemből rántotta ki zsebkését és hadonászás közben, *nem szándékosan* szúrta meg a főintézőt.

Az elnök megállapította, hogy Lintner *dobhártyarepedést* szenvedett Krall ütése következtében. A tanukihallgatások után a bíróság Lintnert azon a címen, hogy *túllépése a jogos védelem megzavarodottsága következtében történt, a vád alól felmentette.* Az indokolás szerint a vádlottat jogtalan támadás érte és Krall főintéző fellépését a vádlott magatartása nem indokolta.

Az ítélet *nem jogerős.*

Ma a takarékházak és egyéb épületek elsötétítése 20 órakor, a járóműveké 23 órakor kezdődik és hajnali 5 óráig tart

BIOLAX
2 drb ára 18 fillér
10 drb ára 85 fillér
20 drb ára 132 fillér
a jó hashajtó

Nyolcvanezer magyar él Braziliában

A Magyarok Világszövetségében vitéz dr. *Boglár* Lajos volt *saopaolói* konzul érdekes előadást tartott a braziliai magyarságról. Az előadást végighallgatta vitéz ifj. *Horthy* Miklós r. k. követ és meghatalmazott miniszter, vitéz *Bonczos* Miklós államtitkár és sokan mások. Vitéz Boglár Lajos előadásában megállapította hogy *jelenleg 80.000 magyar él Braziliában.* A legtöbben Sao Paolóban laknak, de jelentős magyar telep van Rio de Janeiróban is. Az előadást kísérő vetített képeken megelevenedett a délamerikai magyarság élete. Elmondta az előadó, hogy *Santa Katarina* államban Jaragmatelepen a veszprémmegyei *Ajka* községből kivándorolt svábok laknak, akik *a legnagyobb szeretettel fogadták a látogatóba hozzájuk érkező magyar követet, ifj. vitéz Horthy Miklóst.* Bemutatták azt a filmet is, amelyet *Sao Paolóban* vettek fel a Miklós-napi magyar ünnepségről. *(MOT)*

MAGYARORSZÁG KISKIRAKATA

KULACS
Viharkabát Hátizsák Kenyérzsák
MOLNÁR GYULA
VII., Károly-krt. 3/c. Saroküzlet. T: 427-575

OLCSÓN, JÓ HANGSZER
Sternberg
RÁKÓCZI-ÚT 60.

Használt férfiruhák vétele eladása Zálog
tárgyért egyenruháért, fehérneműért legtöbbet fizet GRÜN ruházlet. Népszínház-u. 30. Tel.: 849-957

Lakásában aludhat
közvetlen a féregmentesítés után.
Újrendszerű gázzal tökéletesen irtunk. (Nem cián)
„Totál" vállalat, Révay-utca 25 (az Opera mellett). Tel.: 120-829
Takarítást is vállalunk!

Használt férfi, női ruháért, egyenruháért szenzációs árat fizetek Gerstl. István-út 28. Tel.: 426-547

Különleges fotelágyak
REKAMIÉK és KÁRPITOZOTT bútorok nagy választékban, Pflum kárpitosnál, Nefelejts-u. 29. (István-útnál.) Tel.: 226-306.

Mária Terézia kovácsolt vas, biedermeier,
stil és modern csillárok nagy választékban BUGYI csillárszalon. VI., Teréz-körút 17. Telefon: 121-847

Szegedi-útnál 1 emeletes, adómentes, komfortos lakásokkal, 4040 P bérjöv., 180.000.
Pestszenterzsébeten 1 emeletes komfortos lakásokkal, 8000 bérjöv., 175.000.
Zuglóban villamoshoz köze! 2 szoba, komfortos 45.000. Ugyanott 3 szoba, komfortos 67.000.
Egressy-útnál 194 öl közműves telek, 1 emelet építési engedéllyel 40.000.
Gyarmat-utcánál 146 öl, közm. telek, 40.000.
József-körút 2. Telefon: 145-712. Lövey.

Fotelágy 85 P-től rekamié 185 P-től nagy választékban Mayer kárpitosnál, Klauzál-u. 9. (Corvinnál.)

Festményeket Minden fajtát magas árban veszek.
Értesítést kérek, ki festette és hol nézhető meg. Winkler ker., Tisza Kálmán-tér hat, II. huszonhat

Mindent veszek
használt férfiruhát, fehérneműt, cipőt, bútort, hagyatékot, legmagasabb áron. Tel.: 137-634.

Telefonáljon a leggyorsabb taxigépkocsinak! Telefon: 226-136

A K. H. Ö. 50. §-a
kötelezővé teszi a könyvvezetést.
Törvény által előírt könyveit szakszerűen felfekteti!
„KONTOSERVICE"
Telefon 291-735.

A honvédelmi miniszter Pécsett

Pécs, március 18. Zászlódíszben várta Pécs város vitéz nagybaczoni *Nagy* Vilmos honvédelmi miniszter, vezérezredest. A minisztert és kíséretét csütörtökön délelőtt kilenc órakor a városháza bejáratánál a város tisztviselő kara élén dr. *Esztergár* Lajos polgármester és dr. *Vörös* Mihály helyettes polgármester fogadta. Esztergár polgármester meleg szavakkal üdvözölte a minisztert, aki néhány közvetlen szóval köszönte meg az üdvözlést.

Nagy Vilmos honvédelmi miniszter pécsi látogatásának célja az, hogy a város mintaszerű szociális intézményeinek megszemlélése kapcsán tanulmányozza a háborúból visszatérő leszerelt katonáknak a polgári s gazdasági életbe való bekapcsolódásának kérdését és ezzel kapcsolatban az állam által nyujtható támogatásnak a lehetőségeit.

A városházán tartott értekezleten ez a gyakorlati hadigondozási probléma volt a megbeszélések anyaga.

Az értekezlet után a honvédelmi miniszter és kísérete a rétutcai hadikórházat szemlélte meg, majd a város szociális intézményeit és a Dunagőzhajózási Társaság bányatelepeit látogatta meg, ahol melegen érdeklődött a bányamunkásság munkafeltételei és szociális körülményei iránt. Délben a székesegyházat és a környékén folyó ásatási munkálatokat, valamint a Hősök emlékművének elhelyezési helyét tekintette meg.

Március 29-én éjjel 2 órakor életbe lép a nyári időszámítás

A kereskedelem- és közlekedésügyi miniszter rendeletet adott ki arról, hogy az ország területén jelenleg fennálló időszámítás *március 29-én 2 órakor megszűnik és helyébe ismét a nyári időszámítás lép.* A rendelet alapján március 29-én éjjel 2 órakor az órákat egy órával előre igazítjuk, illetve éjszaka 2 órakor 3 óra lesz.

A Németbirodalom területén, a német időszámításhoz csatlakozott más területeken és Norvégiában is március 29-én lép életbe a nyári időszámítás. *(MTI)*

Hamza Tibor hadnagy művészi freskókkal díszítette a kievi honvédkórház dísztermét

A március 15-ét a Kievben állomásozó magyar alakulatok is megünnepelték. Az ünnepségek során avatták fel a helybeli honvédkórház dísztermét, melyet *Hamza* Tibor festőművész nagyméretű freskókkal díszített.

A kievi katonakórház a háború előtt *iskola* volt, hatalmas dísztermének falát különböző értékes festmények borították, ezeket azonban a német csapatok közeledtének hírére az oroszok részben elhordták, részben megsemmisítették. Az imponáló terem falaira szinte kívánkoztak a freskók. *Hamza* Tibor hadnagy, aki az első vonalakban szerzett sebesülésével került a kórházba, lábadozása idején elhatározta, hogy *freskókkal* díszíti a falakat. Vázlatokat készített, bemutatta őket a kórházparancsnoknak, aki a gyógyulás útján levő fiatal festőművész-hadnagyot megbízta a tervek kivitelével. Igy született meg a 11 darab négyméteres freskó, mely az egészségügyi katonák, az orvosok munkáját mutatja be az első vonalban s a kórházban.

Fáy István államtitkárt választották a Protestáns Irodalmi Társaság elnökévé

A *Magyar Protestáns Irodalmi Társaság* tegnap esti közgyűlésén áldozott egyik elnöke, *Hegedüs* Lóránt emlékének. *Kapi* Béla evangélikus püspök megnyitója után *Demel* Aladár dr. országgyűlési képviselő mondott emlékbeszédet. Ismertette Hegedüs Lóránt életművében a tudós, politikus, publicista, államférfi költő, közgazdasági irányító és a társadalmi szervező munkáját. A közgyűlés a tisztujítás során *Hegedüs Lóránt halálával megüresedett elnöki helyére egyhangúlag megválasztotta fáji Fáy István államtitkárt,* akinek beiktatása később megy végbe.

A tavaszi püspökkari konferencia határozatai

A magyarországi latin és keleti szertartású római katolikus Püspöki Kar *Serédi* hercegprímás elnöklete alatt tegnap kezdte meg tanácskozását és a püspökkari értekezlet szerdán késő este ért véget. Az értekezletről a következő *hivatalos jelentést* adták ki:

A Püspöki Kar tanácskozása során dr. *Scheffler* János szatmári püspök személyében *kibővítette a katolikus iskolai főhatóságot.* Tárgyalta a papság és a hívek időközben felmerült ügyeit, köztük *a hitbuzgalmi lapok tömörítésének* kérdését, a kegyúri kérdéssel összefüggő problémákat és a bajtársi szolgálat egyházmegyei megszervezését. *A hívek közösen mondott imádságainak egységes szövegezésére* bizottságot küldött ki. Lehetővé tette a népiskolai III., IV. osztályos *új katekizmus* fokozatos bevezetését és felkérte a hittanárok és hitoktatók Egyesülete által benyujtott munka szerzőjét, hogy a I., II. osztály számára is készítse elő a hittankönyvet. *A katolikus iskolák és ifjúság* sok kérdése is napirendre került, köztük a gyakorlati irányú katolikus középiskolák kérdése. a leventék vallás-erkölcsi oktatása és a leánylevente mozgalom ügye. *A katolikus polgári iskolákat a püspöki kar bekapcsolta a katolikus iskolai főhatóság jogkörébe.* Foglalkozott a katolikus tanítóegyesületek Országos Szövetségének a népiskolákat és tanítókat érdeklő közjavaslatával és *Boldog Margit szenttéavatása ügyének* helyzetével.

Esterházy János 42 éves

Pozsony, március 18. *(Bud. Tud.)* *Esterházy* János gróf, a szlovákiai Magyar Párt elnöke, március 14-én ünnepelte meg *42-ik születésnapját,* amely alkalomból a szlovákiai magyarok nagyszámban keresték fel jókívánságaikkal a pártelnököt, akit biztosítottak szeretetükről és ragaszkodásukról.

ZENEKARI EST

A *Filharmonikus Zenekar* élén érdekes egyéniségű vendég adta elő tegnap este *Beethoven* és *Brahms* hegedűversenyeit. *Flesch* Károly világviszonylatban nagynevű pedagógusa a hegedűjátéknak, mesteriskolájából számos világjáró hegedűművész került ki. A többévtizedes tanári tapasztalat (Flesch ma hetvenéves) és a hegedűjáték fölényes intellektuális ismerete másoknál alig tapasztalt nyugodtságot, a szenvtelenség határán járó mértéktartást biztosít Fleschnek, *az előadóművésznek.* A művészi meggyőző erő, az eljátszott művekből kínálkozó lendület és a szenvedély hangja mind megvan Flesch hegedűjében, de ezeket az *eszközöket* a művész mindig józanul alkalmazza, úgyhogy az adagolásuk nem kiütköző és kellemetlen. *Fleschnek* a legjobb értelmű zenekultúrája van, amelyet tökéletesen biztosan és szépen képzett, anyagszerűen hajlékony és vékony hegedühangjával kitűnően érvényesít. A mi hegedűseink többsége számára mindenesetre tanulságokkal járt ez a hegedűhangverseny: mindenesetre kiderült belőle az, hogy így is lehet hegedülni és hogy az elméleti tudást az előadó is hasznosíthatja. *Majorossy* Aladár figyemes vezényletével szépen szólt a filharmónikusok zenekara, mely a Beethoven-versenynél még kicsit erősnek tünt fel Flesch egyszál hegedühangja mellett. Bevezetőül Majorossy *Mozart* Varázsfuvola-nyitányát vezényelte rövid, határozott mozdulatokkal.

(b. j.)

A mérnöki rendtartás alkalmazása a visszacsatolt Délvidéken

A hivatalos lap csütörtöki száma közli a mérnöki rendtartásról szóló törvénycikknek a visszacsatolt délvidéki területen való alkalmazásáról kiadott miniszterelnöki rendeletet, amely részletesen meghatározza, hogy a rendelkezések a volt Jugoszláviában működött mely mérnökökre terjednek ki. A rendelet szabályozza a mérnöki cím használatát, a mérnöki gyakorlat végzését, valamint a Mérnöki Kamarába való felvételt. *(MTI)*

MAGYARORSZÁG KISKIRAKATA

Ballonkabát
raglán, eső, viharkabát, sportmellény.
MÁRTON és SZÁSZ
Gróf Teleki Pál (Bálvány)-utca 3.

„MESE" gyermek sportkocsit vegyen
Megyer és Udvardytól
Katona József-utca 7. Telefon 123-098.

FIGYELEM! Használt ruhákért egyenruhákért legmagasabb árat fizetem. — Győződjön meg és hívjon. Schulz, Népszínház-u. 21. Tel.: 140-667

BRILIÁNST
ékszert veszek, eladok!
IV, Kristóf-tér 2, I. 3. D. e. 12—2 közt. T. 182-647

Irodabútor olcsón
LAKÁSBÚTOR Klauzál-u. 26

Használt ruhát, cipőt
fehérneműt, szőnyeget, hagyatékot, feloszlott háztartást veszek. Tel. 144-739

Márkás
FESTMÉNYEK!
Báró Mednyánszky, Komáromi-Kacz, Murin, Gaal Ferenc, Bruck Lajos, Berkes, Szüle, Udvary, Háry, Neogradi, Polczer, Herman, Pentelei Molnár, Fried, Viski, Juszkó, Glatter Gyula, Náray, Pólya és sok értékes kép olcsón eladó. Winkler ker., VIII., Tisza Kálmán-tér hat, II. emelet huszonhat.

Női kosztümöt férfiruhából
szépet, elegánsat készít
Obermann Ferenc divatszalón, Calvin-tér 2., II. 1

ÚJ KÉT SZOBA
összk., 1 em., 5 évre kiadó vagy eladó, földdel cserélhető. Kispest, Nagyenyedi-utca 26.

Kutya találtatott:
komondor, fiatal him, elajándékozandó. Kuvasz, dobermann, puli, farkas, spitz, kisebb-nagyobb házőrzők és szobakutyák elajándékozandók. Telefon: 189—681.

Veszek bútort, iroda-, lakberendezést, régiséget, szőnyeget, képet.
Magyary Ferenc, VIII., Dobozi-u. 1. T.: 133-869.

Márkás festmények eladók
Népszínház-utca 44., II. 1. Képszalon.

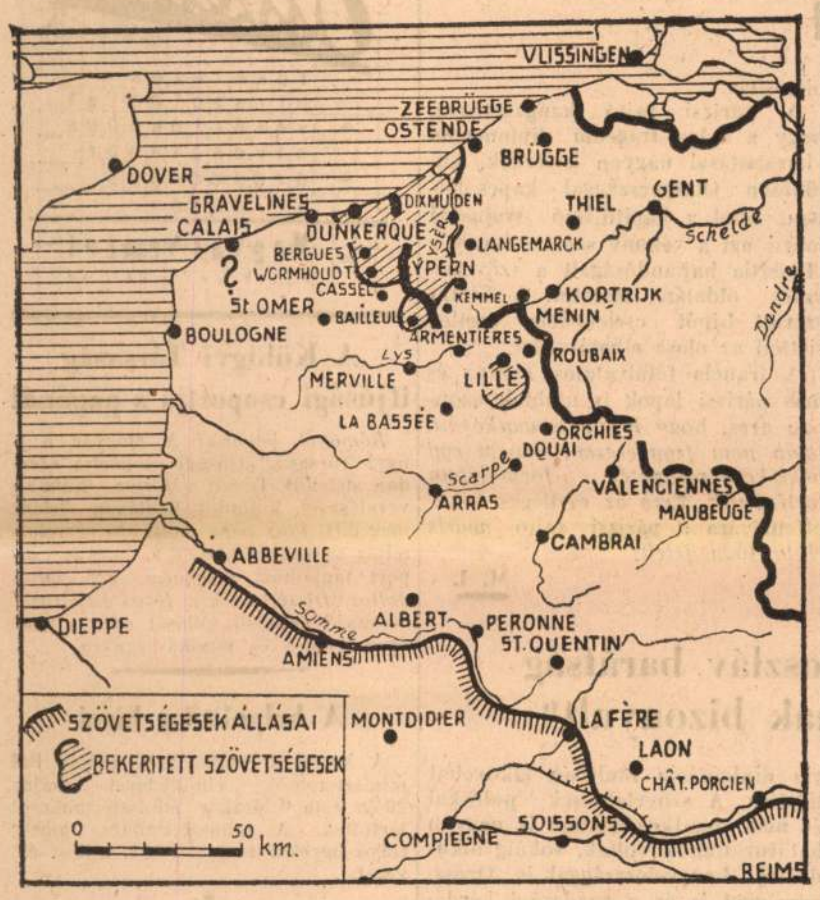
TÖRÜLKÖZŐK
konyharuhák, zsebkendők, felmosóruhák, nem műrostos, rendkívül olcsón
Weisz Paulay Ede-u. 58. Udvarban

Budán négyemeletes bérház liftes
60.000 bér, 1,200.000 P. Tel.: 124-654. 2—6-ig.

25.000 bontott téglát vennék
esetleg fuvarral. »Tégla 25.000«.

BERKEL gyorsmérlegek
rövid szállítási határidőre
Schuszter Ferenc
Budapest, XI., Kruspér-u. 5/7. Tel.: 268-146.

Német hadijelentések

Vezéri főhadiszállás, május 29. *(Német Távirati Iroda.)*

A véderő-főparancsnokság jelenti:

Az Artois-ban lévő francia hadsereg sorsa megpecsételődött. A franciák ellenállása Lilletől délre összeomlott. Az angol hadsereg, amely Dixmuident, Armentieres, Bailleul és Bergues területén Dünkirchentől nyugatra összezsúfolva harcol, összpontosított támadásunk következtében ugyancsak a megsemmisüléshez közeledik. Gyorsan előretörő csapataink Észak-Flandriában áthaladtak Brüggen. Ugyanezek a csapatok elfoglalták Ostendet és elérték Duxmuident. Yperntől északra az Yser és az Yser-csatorna mellett az ellenség még kétségbeesetten védekezik. A német ifjúság langenmarcki emlékművén — itt ez az ifjúság 1914-ben hősi harcokat vívott — a német hadilobogó leng. Lillet egy nyugatról és keletről indított támadás eredményeképpen elfoglaltuk. Nyugatra történő előrenyomulásunk során megszálltuk Armentierest. Bailleul mellett még folyik a harc.

Casseltől keletre áttörtük azt a megerősített francia határállást, amelyet az ellenfél fordított arcvonallal védett és elértük a belga határt.

Wormhoudt mellett a harcok még folyamatban vannak.

A német légi erő megtámadta a különböző visszaözönlő menetoszlopokat, csapatösszevonásokat és harckocsikat. A belga és francia tengerpart előtt végzett felderítő tevékenységünk során repülőink bombái három torpedórombolót, két szállítóhajót és két teherhajót találtak el és súlyosan megrongáltak. Az Északi-tenger közepe táján repülőbomba-találattal elsüllyesztettünk egy tengeralattjárót, egy másik tengeralattjáró elsüllyesztése pedig valószínűnek látszik.

Német gyorshajóknak — a rossz idő ellenére — sikerült Nieuport belga kikötő előtt egy Anglia felé menekülő nagy ellenséges torpedórombolót egyetlen torpedólövéssel elsüllyeszteni.

A déli harcvonalon az ellenség gyalogságának és harci kocsijainak több támadását visszavertük. Az ellenség repülőgép-vesztesége május 28-án összesen 24 repülőgép; ebből harcirepülőink tizenhatot, légvédelmi ágyúink nyolcat lőttek le. Három német repülőgép elveszett. Mölders hadnagy elérte huszadik légi győzelmét. A légvédelmi ágyúk által lelőtt repülőgépek száma — újabb pontosabb megállapítás szerint — május 16-a és 25-e között nem 100 repülőgép, hanem kétszázhatvanöt. A légvédelmi ágyúk által május 10 óta lelőtt ellenséges repülőgépek száma ezzel hatszázhétre emelkedett. A légvédelmi ágyúk ezenkívül ugyanebben az időszakban százegy ellenséges páncélkocsit pusztítottak el.

Az angolok elérték az ércvasutat és behatoltak Narvikba

Norvégiában az ellenség kedden nagyszámú hadihajó támogatásával elérte az ércvasutat és behatolt Narvikba. A német csapatrészek megtámadták a Narvikba benyomult ellenséget. Egy nagyobb hadihajót súlyos találat ért, minek következtében a hadihajó füstbe borult és beszüntette a tüzelést. Három cirkálót és egy szállítóhajót súlyos bombatalálatok értek. Andenes mellett partraszálló ellenséges csapatok ellen bombatámadást intéztünk. *(MTI.)*

Ypern és Kemmel is elesett

Berlin, május 29. *(Német Távirati Iroda.)*

A véderő-főparancsnokság jelenti:

Az angol hadsereg megsemmisítése céljából indított eredményes támadásaink során csapataink rohammal elfoglalták Ypernt és Kemmelt. *(MTI.)*

„Megadja magát, vagy elvérzik"

Berlin, május 29

A *Német Távirati Iroda* harctéri jelentése a következőket mondja:

A flandriai harci területből, amelyért már napok óta heves csaták dúlnak, a német csapatok, amelyeket a légi erő szünet nélkül nyomatékosan támogat, egyik darabot a másik után szakítják ki. A rendkívül szűk térre összezsúfolt ellenfél most már az előtt a választás előtt áll, hogy vagy megadja magát vagy hasztalan ellenállásában elvérzik. Keletről és nyugatról Lille ellen intézett elszánt áttöréssel az ellenfél haderejének egy része körül, Észak-Franciaország legjelentősebb városától délre gyűrűt vontunk. Körülbelül húsz négyzetkilométernyi területen itt főként francia csapatok vannak bezárva. Más pontokon hasonló hurkokat vontak. Az eddigi harci területből a franciák és az angolok részére már csak a Lilletől északra a tengerpartig nyúló terület marad. A terület merő csatatér, amelyet a német tüzérség minden oldalról pásztáz. A jelen pillanatban még keményen küzdenek. Az ellenfél egyes csapatrészei, amelyek a való helyzettel még nincsenek tisztában, azt hiszik, hogy „visszavonulás"-t kell fedezniök. E csapatrészeknek azonban már a repülés szempontjából rossz időjárás sem segíthet, hogy sorsuktól meneküljenek. A német csapatok az északflandriai gyors előretörés nyomán egészen az Yserig jutottak előre Dünkirchen irányában. Az ellenség által még tartott tér legszélesebb része körülbelül 40 kilométer volt, amikor a szerdai hadijelentés részlethíreinek feldolgozását befejezték. Időközben az ellenség elhurkolását tovább folytatták. Dünkirchen a német nehéztüzérség tüze alatt áll, nem is szóval a német bombázók hatásos támadásairól. A kikötőberendezés elpusztult és a Csatornán át való menekülés a kikötőből említésreméltó méretekben már nem lehetséges — Dünkirchennél német repülőgépek és gyorshajók őrködnek. *(MTI.)*

A franciák — a németek szerint — rosszul bánnak a német foglyokkal

Berlinből jelentik: A *Német Távirati Iroda* több jelentést kapott arról, hogy francia fogságba került német katonákkal kegyetlenül bántak. Öt német katona, köztük két tiszt, akinek sikerült megmenekülnie francia hadifogságból, elmondották, hogy *ott úgy bántak velük, mint közönséges gonosztevőkkel.* Egy másik esetben egy lezuhant német repülőgép személyzetének két sebesültjét, noha a feléjük rohanó francia katonák felé zsebkendőikkel integettek, *tűz alá vettek és megölték.* Egy másik esetben, amelyről a *Német Távirati Iroda* részletes jelentést kapott, mintegy 20 német katonát, akik francia fogságba kerültek, durván szidalmaztak, majd a német tűzvonal felé parancsoltak, ahonnan a németek géppuskákból lőtték az utat. A német foglyok közül kettő olyan súlyos sebet kapott, hogy belehalt sebesülésébe.

Az angol repülők nem fogadják meg a német figyelmeztetéseket

Berlin, május 29. *(Német Távirati Iroda.)*

Brit repülőgépek az ismételt német figyelmeztetések ellenére folytatják tervszerűtlen bombavetéseiket a német birodalom területén az éjszakai repülések során. Az angolok tudósításaikban kiváló hadititeknek dicsőítik nem katonai célok bombázását, ami tulajdonképpen a nemzetközi jog előírásainak arculcsapása. Az angol repülők bombáikat békés városokra válogatás nélkül dobják le és a bombák a polgári lakosság lakónegyedeit, szállodákat, iskolákat, gyógyszertárakat és kórházakat találnak el. Németországban az e bombatámadások során életüket vesztő személyekről pontos kimutatásokat készítenek. Ha a leszámolás órája üt, minden bombát sokszorosan visszafizetünk. *(MTI.)*

London, május 29.

Azzal a német jelentéssel kapcsolatban, amely szerint angol repülőgépek nem katonai célpontokat bombáznak, hivatalos londoni körökben kijelentették a *Reuter-iroda* munkatársa előtt, hogy az angol kormány kitart a külügyminisztérium által május 10-én leszögezett álláspontja mellett. Az angol kormány ez alkalommal kijelentette, hogy nincs szándékában nem katonai célpontokat bombázni, bármilyen legyen is a német kormány által követett magatartás. *(MTI.)*

A belga fegyverletétellel sok minden lehetségessé vált

Berlin, május 29. *(NST.)*

A belga fegyverletétel katonai következményeivel foglalkozik a *Lokalanzeiger* hasábjain *Metzsch* tüzérségi tábornok. A katonai cikkíró a következőket fejti ki:

— Minden idők legnagyobb arányú fegyverletétele után a német hadvezetés ismét hatalmas lépéssel jutott közelebb a döntéshez. A nyugati hatalmak haderejének északi balszárnya hirtelen fedezetlenné vált Belgium megmaradt részében. Az a szűk hely, amelyre az angolok és franciák összeszorultak, nemsokára még sokkal szűkebb lesz. A német bekerítő arcvonal lényegesen megrövidül, a harcoló német csapatok számban megerősödnek és a felszabadult német erőket másutt lehet felhasználni. Mindezek az új *előnyök,* amelyeket a *belga hadsereg fegyverletétele* teremtett, olyan helyzetbe hozzák a német haderőt, hogy sok minden akadályt leküzdhet, amelyet eddig leküzdhetetlennek tartottak, sok minden lehetségessé vált, ami eddig lehetetlennek látszott és a hadtörténelem eddig elért rekordteljesítményeihez a német haderő újabb rekordteljesítményeket fűz. Németország teljes joggal remélheti, hogy a belga fegyverletétel hozzájárul a háború eldöntésének meggyorsításához s az egész vétket azokra hárítja vissza, akik a háborút előidézték.

Német tengeralattjáró spanyol vizeken elsüllyesztett két szövetséges hajót

Madridból jelenti a *Stefani-iroda:*

A *Tegena* nevű 6000 tonnás brit tartálygőzöst, amelynek 55 főnyi legénysége volt és a *Marie José* nevű 5000 tonnás francia kereskedelmi gőzöst, amelynek legénysége 32 főből állott és amely gabonával volt megrakva, német tengeralattjáró naszád szerdán reggel 5 órakor Galicia tartomány partvidéke közelében ágyúlövéssel elsüllyesztette. A két gőzös hajókaravánban, brit hadihajó védelme alatt haladt és Gibraltár felől jött. *A támadás Salvora szigete közelében történt.* A tartálygőzös 12 embere, a kereskedelmi gőzös 3 embere eltűnt. Spanyol halászok eddig 5 holttestet találtak a tengerben. Ugyancsak spanyol halászok 67 hajótöröttet megmentettek, közöttük a brit tartályhajó parancsnokát és hat tisztjét is.

Szemtanuk elbeszélése szerint *a támadás oly hirtelen történt,* hogy sem a tartályhajó, sem pedig a kísérő hadihajó nem tudták kellő időben fegyverüket használni.

Róma: A német tervek elsősorban London ellen irányulnak

Rómából jelenti a *Magyar Távirati Iroda:*

A *Tribuna* berlini tudósítója szerint német körökben hangsúlyozzák, hogy a franciák hiú ábrándban ringatják magukat, ha azt hiszik, hogy a somme—aisnei vonal létesítésével kezükbe ragadták a háborús kezdeményezést. Úgylátszik, a franciák még nem ismerték fel, hogy *a német tervek elsősorban London* és csak másodsorban *Párizs ellen irányulnak.* Párizs eleste ugyanis még nem vonná maga után London elestét, míg London elfoglalása minden bizonnyal megnyitja az utat Párizs felé is.

A *Lavoro Fascista* berlini jelentése szerint a legvalószínűbbnek az látszik, hogy most német részről Anglia ellen következik támadás, amellyel egyidejűleg a német hadsereg megkísérli bekeríteni a Maginot-vonalat és elfoglalni az elzász-lotharingiai gazdag bányavidék. Ami az Anglia elleni támadást illeti, a német fővárosban a legkülönbözőbb feltevések keringenek. Olyan hírek vannak, hogy Németország negyven ejtőernyős- és repülőhadosztállyal rendelkezik, amelyeket a „Junkers 58" gépeken, az úgynevezett légi dilizsánszokon szállítanának Angliába. Más hírek szerint Németország sokezer új kistípusú tengeralattjárót épített, amelyek mintegy sorfallal védenék az Anglia felé hajózó német flottát. Tény az, hogy katonai köröket nem is annyira a katonaszállítás, mint inkább a nyersanyag- és hadianyagutánpótlás problémája foglalkoztatja. Sokat beszélnek Berlinben arról is, hogy a német hadvezetőség egészen új hadászati módszert talált ki, amely a meglepetés erejével fog hatni. Egyelőre azonban Berlin figyelme elsősorban a flandriai front felé irányul. A szövetséges hadseregek itt két dolog között választhatnak: vagy lemészároltatják magukat vagy megadják magukat. Berlinben az utóbbi feltevést valószínűbbnek tartják.

A szövetségesek hadijelentései

Párizs, május 29. *(Havas.)*

Hivatalosan jelentik május 29-én délelőtt:

Csapataink északon bámulatos hősiességgel állnak ellen az ellenség elkeseredett erőfeszítéseinek. Biztos értesülések szerint a németek a keddi és a ma éjszakai csaták folyamán rendkívül nagy veszteségeket szenvedtek. A Sommenál és az Aisnenél sikeres helyi jelentőségű hadműveletek történtek. Chateau Porcientől délnyugatra visszavertük az ellenség rajtaütésszerű támadását. Az Aisnetől keletre az éjszaka folyamán nem volt jelentékenyebb harci tevékenység. *(MTI.)*

Párizs, május 29. *(Havas.)*

Északon a helyzet bizonytalan. Az ütközet rendkívül heves. Az összekeveredett egységek között majdnem mindenfelé gyilkos csaták folynak. Kedden este a francia osztagok még tartották Calaist. Az összebombázott Dunkerquet közvetlen veszély nem fenyegeti. *(MTI.)*

Narvikot a szövetségesek elfoglalták

London, május 29. *(Reuter.)*

Hivatalosan jelentik, hogy a szövetséges csapatok a szerdára virradó éjszaka elfoglalták Narvikot.

Fagernes és Forsneset szintén a szövetségesek kezén van. *(MTI.)*

Nicolson: Ez még nem lesz az végső döntés

Londonból jelenti a *Reuter-iroda:*

Nicolson, a tájékoztató minisztérium államtitkára rádióbeszédet intézett a birodalom népeihez s a többi között ezeket mondta:

— Szembe kell néznünk azzal a ténnyel, hogy a németek döntést csikarnak ki Flandriában, de ne felejtsük el, hogy *ez még nem lesz a végső döntés.* Rossz hírek érkeznek. A következő napokban talán még rosszabb hírekre kell elkészülnünk. Az is lehetséges, hogy a németek — az előző háborúban nem ismert módszerek alkalmazásával — néhányezer katonát tudnak majd partratenni Angliában, de 45 millió ember hajlíthatatlan férfiúi elszántsága nem engedi őket hosszabb ideig ott maradni s nem tarthatják magukat sokáig hajóhadunk szétmorzsoló erejével szemben.

— A jelenlegi ütközettől délre hatalmas francia hadsereg gyülekezik és *Weygand* parancsnoksága alatt arra készül, hogy kiragadja a németek kezéből az általuk remélt végső győzelmet. *(MTI.)*

„Az angol hadsereg még érintetlen"

London, május 29. *(Reuter.)*

Hivatalos londoni körökben azt mondják, hogy a nyugati harctérről kevés hír van. A legutóbbi jelentések szerint a brit expedíciós hadsereg még mindig érintetlen, összefüggő csoportot alkot. A brit csapatokat

KIVÍRULT A Vokréta
A MAGYAR ÚRIHÖLGYEK VIRÁGMINTÁS NYÁRI RUHÁJA
ÁRA 7.80 P-TŐL 14.80 P-IG
EGYEDÜLI ÁRUSÍTÓJA Nagykovácsy ÜZLETHÁZ
KOSSUTH LAJOS UTCA 9
Idei ujdonságaink szebbek, mint valaha!

8 hétig ezen nevettek Pesten és Budán!
Kár volt hazudni!
IRENE DUNNE, CARY GRANT
Mától: Casino Kizárólag!

A TÁNCREND
A francia filmművészet legnagyobb művészeinek reprízfilmje!
Mától! MARIE BELL, PIERRE BLANCHAR, RAIMU, HARRY BAUR, JOUVET, FRANCOISE ROSAY, FERNANDEL
City

néhány kilométerrel a part felé vonták vissza. Egyelőre nem lehet pontosan jelezni, hogy ez idő szerint hol állanak. Harcaikban kitünően támogatják azok a francia csapatok, amelyek ugyanezen a vidéken küzdenek. *(MTI.)*

Párizs: Szerdán este még részben tartották Calaist

Párizsból jelenti a *Havas-iroda:*

Ádáz, összegabalyodott kézitusa folyik északon, ahol a francia—angol csapatok a német tömegeken keresztül utat törnek maguknak a tengerpart felé. A tengerparton *Abrial* altengernagy és a francia tengeri erő Dunkerque-nél szilárdan tartja elszánt állásait. Szerda este a francia—angol egységek részben *még mindig tartották Calaist. (MTI.)*

Az angol király üzenete

Londonból jelenti a *Reuter-iroda:*

Mint a hadügyminisztérium jelenti, *György* király üzenetet intézett a brit expedíciós haderő főparancsnokához. Kifejezésre juttatja, hogy minden angol büszkeséggel és bámulattal kísérte figyelemmel a brit expedíciós haderő ellenállását a legutóbbi két hét folytonos harcában. Rajtuk kívülálló körülmények folytán a legnagyobb nehézségek közepette *olyan hősiességet fejtenek ki, amelyet még sohasem múltak felül a brit hadsereg történetében.*

Új amerikai robbanóanyagtalálmány

Washingtonból jelenti a *Reuter-iroda:*

A szenátus haditengerészeti bizottsága közzétette, hogy egy hírneves amerikai tudós olyan robbanóanyagot talált fel, amely sokkal hatásosabb, mint a trinitrotoluol. *(MTI.)*

Darré német miniszter Rómába megy

Berlinből jelenti a *Német Távirati Iroda:*

Darré német birodalmi élelmezésügyi miniszter a tengelyállamok közötti együttműködés keretében *Tassinari* olasz földmüvelésügyi miniszter meghívásának eleget téve, június 8-án Rómába utazik. *(MTI.)*

Vilmos porosz herceg temetése

Potsdamból jelenti a *Német Távirati Iroda:*

Potsdam lakosságának nagy részvéte mellett temették el a nyugati arcvonalon, százada élén főhadnagyként súlyosan megsebesült és a tábori kórházban elhúnyt *Vilmos* porosz herceget. A gyászünnepségen az özvegyen kívül résztvettek az elesett szülei, *Vilmos* herceg gyalogsági tábornok, *Cecilia* hercegnő, *Frigyes Eitel, Oskar* és *Ágost Vilmos* herceg, az elesett legidősebb fivére, *Ferdinánd Lajos* herceg, *Mackensen* vezértábornagy, valamint *Frigyes Adolf*, Mecklenburg hercege. Megjelent továbbá a dán és a görög követ, valamint az olasz nagykövetség képviselője. A *volt császár Doornból koszorút küldött.*

Belgrádi lapok Magyarország helyzetéről

Belgrádból jelenti a *Magyar Távirati Iroda:*

A *Politika* budapesti tudósításában közli a magyarországi behívásokkal kapcsolatos magyarázatot. A tudósítás ezután rámutat arra, hogy a *magyar közvélemény és sajtó milyen nagy érdeklődést tanusít Olaszország magatartása iránt* és hogy érdeklődés nyilvánul meg Szovjet-Oroszország álláspontja iránt is.

A *Vreme* budapesti jelentésében szintén azt állítja, hogy Magyarországon nagy figyelemmel kísérik a *délkeleteurópai status quo* fenntartására irányuló szándékokat. A cikk megcáfolja azt a hírt, amely szerint a *közeljövőben magyar—román eszmecserék indulnának meg.*

WAGONS-LITS/COOK
3 napos hétvégi társasutazásai
Kárpátaljára
Rahóra és a mármarosi havasokba
(500—2000 méter)
Hálókocsival oda-vissza minden pénteken estétől hétfőn reggelig
Részvételi díj: 49.50 P
Legközelebbi indulások:
június 7 és június 14-én
Jelentkezési határidő az egyes utazásokra **minden héten csütörtökön este 5 óráig.**
Jelentkezés kizárólag: Wagons Lits/Cook menetjegyirodában, Budapest, V., Vörösmarty-tér 5. — Telefon: 162 905 és 74 75-ös mellékállomás.

Pénteken dönt a belga kormány a dinasztiáról és az államformáról

Párizs, május 29.

(A „Magyar Nemzet" párizsi tudósítójának telefonjelentése.) A francia sajtót és a közvéleményt szinte kizárólag a belga tragédia és Lipót király kapitulációja foglalkoztatja. A lapok kivétel nélkül a legszélsőségesebb kifejezésekkel illetik az uralkodó elhatározását, amelynek értelmi szerzője, mint kiderült, elsősorban *Van Overstraten* tábornok, Lipót bizalmas embere,

Lipót a kapitulációra a wynendali várkastélyban a legdrámaibb körülmények közt szánta el magát. A jelenlévő belga miniszterek és a korona tanácsosai kétségbeesetten igyekeztek arra bírni az uralkodót, hogy folytassa a harcot vagy pedig menjen Angliába vagy Franciaországba és a hadvezetést engedje át a belga vezérkarnak. *A király mégis Overstraten befolyásának engedett* és a kapitulációt olyan villámgyorsan, fegyvertársainak előzetes értesítése nélkül, sőt ezt az értesítést éppen megakadályozva bonyolította le, hogy a flandriai angol—francia hadsereg helyzete enyhén kifejezve *tragikussá vált.*

A párizsi sajtó egybehangzó véleménye szerint a kapituláció *nem pillanatnyi gyengeség eredménye,* hanem előre megfontolt cselekedet volt és amint most kiderült, Lipót király Belgium hadbalépésének pillanatában a belga harcot külön akarta választani a szövetségesek küzdelmétől és önhatalmúan, a szövetséges vezérkarral való érintkezés nélkül óhajtotta vezetni a belga hadsereget. *Daladier* francia hadügyminiszter *ezért* utazott közvetlenül a német támadás után Belgiumba és csak nagy nehézséggel tudta kierőszakolni a hadvezetés összeműködését, azonban a szövetséges nagyvezérkar tiltakozása ellenére Lipót önálló rendelkezéseket bocsátott ki, visszavonulásokat rendelt el, megbontotta a harcmozdulatokat és végül feladta a küzdelmet.

Francia részről tehát a legszélsőségesebb a felháborodás. Belga részről viszont mély kétségbeesés mutatkozik. A belga kormány tagjai kedden megjelentek Albert király párizsi szobra előtt, amelyet megkoszorúztak.

A francia sajtót a király kapitulációjával kapcsolatban megtöltik az alkotmányjogi problémák a tekintetben, hogy a kapituláció után mi Lipót törvényes helyzete. Mint ismeretes, a belga kormány már kedden feloldotta az összes katonatiszteket és hivatalnokokat hűségesküjük alól. Carton *de Wiart* volt belga miniszterelnök, aki ma is a belga kormány tagja, a következőkben ismerteti az alkotmányjogi helyzetet:

— Alkotmányunk szerint, amelyre Lipót felesküdött, az uralkodó egyetlen cselekedete sem lehet érvényes egy tényleges miniszter ellenjegyzése nélkül. *A kapitulációs határozat hitelesítésére a belga kormány egyetlen tagja sem volt hajlandó,* így a király aktusa *nem kötelezi a szuverén nemzetet,* amelyet megbizottai a szenátus és a képviselőház tagjai képviselnek. Az alkotmány 28. §-a meghatározza, hogyha a király képtelen uralkodni, akkor a minisztertanács gyakorolja a végrehajtó hatalmat. Ez az uralkodási képtelenség elmebaj, tehetetlenség, ellenséges főhatalom és más esetekre vonatkozik. A belga kormány által hozott döntés tehát jogilag és alkotmányjogilag *megtámadhatatlan:* a király akadályozva van az uralkodásban, tehát a hatalom a kormányt illeti. A belga parlament később dönt majd arról, hogy régenstanácsot nevezzen-e ki vagy *megváltoztassa Belgium alkotmányjogi szerkezetét.*

Mint ebből a nyilatkozatból látszik, a belga kormánykörök *III. Lipót trónfosztásának vagy talán a köztársasági rendszerre való áttérésnek gondolatával foglalkoznak.* A belga parlament e pillanatban Limoges-ban székel egy szállodahelyiségben. Pénteken is itt ül össze, hogy kimondja a dinasztiával kapcsolatban a végső döntést. Amint ez megtörténik, francia földön megszervezik a belga hadsereget, amelynek létszáma *körülbelül háromszázezer fő* lesz. Lipót király egyébként Párizs értesülése szerint visszatért Brüsszelbe, ahol királyi kastélyát a németek rendelkezésére bocsátották. *A király Brüsszelben új kormány megalakításán fáradozik.*

A kapituláció katonai következményei még áttekinthetetlenek, de az bizonyos, hogy a németek hatalmas egységekkel, motoros tüzérséggel és gyalogsági tömegekkel vetették magukat a feladott frontszakaszra, hogy a helyzetet kiaknázzák. Az angol csapatok új állást foglaltak el és kétségbeesett erővel küzdenek. A flandriai ellenállás célja már csak az, hogy a szövetséges haderők tengeri elvonulását biztosítsa.

A párizsi sajtó hangsúlyozza, hogy a belga tragédia diplomáciai visszahatásai nagyon keserűek, különösen Olaszországgal kapcsolatban, ahol a kapituláció szabaddá teheti azt a vékony szálat, amely a dinasztia hajlandóságait a szövetségesek oldalán tartotta. A *Temps* szerint Lipót cselekedete esetleg sietteti az olasz elhatározást.

A francia félhivatalos *Temps* és más párizsi lapok is utalnak azonban arra, hogy *Róma beavatkozása talán nem fegyveresen, hanem egy béke-kezdeményezés formájában történhetik.* Erre az esetleges békeoffenzívára a párizsi sajtó *máris elutasitóan felelt.*

M. I.

„A magyar—jugoszláv barátság erősen tűzállónak bizonyult"

Belgrád, május 29.

(A „Magyar Nemzet" belgrádi tudósítójának telefonjelentése.) A jugoszláv—szovjetorosz kereskedelmi szerződés ratifikálására pénteken Belgrádba érkezik *Lavrentiev* szófiai orosz követ *Tyrov* követségi tanácsossal és a hivatalos *Tass* távirati ügynökség képviselőjével. Egyidejüleg megindulnak a tárgyalások a jugoszláv—szovjetorosz diplomáciai kapcsolatok felvételéről is. Belgrádban úgy tudják, hogy Jugoszlávia első moszkvai követe vagy *Sumejkovics* jelenlegi ankarai követ vagy *Jeftics* volt miniszterelnök vagy *Gavrilovics* Milán, a jugoszláv földmüves párt elnöke lesz.

A jugoszláv—német kereskedelmi tárgyalások már nagyon előrehaladott stádiumba jutottak és valószínüleg csütörtökön befejeződnek.

*

Isztanbuli jelentések szerint török politikai és sajtókörökben a nyugati események *bizonyos kritikát* váltottak ki. Azt mondják, a szövetségesek taktikai és sztratégiai hibákat követtek el, amelyeknek következtében helyzetük megromlott, bár biztosra veszik, hogy *Weygand tábornok ezt a helyzetet meg fogja javitani.* A *Tafviri Eskiar* rámutat az angol és a francia diplomácia multban elkövetett hibáira. A szövetségesek politikai és más vonatkozásokban is nagyon határozatlanok voltak, sokáig alkudoztak, Lengyelországgal is, Oroszországgal is és a gazdasági kérdésekben a Balkánon is sokat mulasztottak. Viszont *a balkáni események alakulásával nagyon meg vannak elégedve Törökországban,* örömmel állapítják meg a balkáni államok egymásközti viszonyának javulását és a még szorosabb együttműködést sürgetik. A Balkán csak akkor menekülhet meg, ha a közös sors tudata még nagyobb mértékben érvényesül.

*

Szerda este a Balkánon úgy látják, hogy bár az olasz sajtó a belga hadsereg fegyverletétele után már a német erők nagy győzelmét ünnepli, ez mégsem fogja arra bírni Olaszországot, hogy mostani magatartását megváltoztassa.

*

Balkáni politikai körökben nagy megelégedéssel vették tudomásul, hogy a jugoszláv—magyar közeledés az utóbbi napok kritikus eseményei között is *erősen tűzállónak* bizonyult és mindenki örül a magyar külpolitika reális magatartásának.

—i —6

Gayda szerint a szövetségesek még további nagy meglepetések előtt állanak

Róma, május 29.

(A „Magyar Nemzet" római tudósítójának telefonjelentése.) Római diplomáciai és politikai körökben mindinkább tért hódít az a felfogás, hogy már az Egyesült Államok beavatkozása sem mentheti meg többé a szövetségeseket sorsuktól. Ezzel a nézettel felelnek az olasz lapok azokra a hírekre, amelyek azt hirdetik, hogy az Egyesült Államok mindinkább hajlamosak a háborúba való beavatkozásra. A római sajtó véleménye szerint a német csapatok előretörése Észak-Franciaországban olyan gyorsan bonyolódik majd le, hogy *ha az Egyesült Államok be is avatkoznának a harcba, későn jönnének.* Ez *Gayda* vezércikkének a vezető fonala is, sőt ezt a véleményt nemcsak a *Giornale d'Italiá*-ban, hanem más olasz lapokban is olvashatjuk. Gayda kifejti, hogy a szövetségesek végre felismerték, hogy a totális háborút nem lehet kizárólag a blokád és a propaganda eszközeivel megvívni, hanem az egyben az emberek, a fegyverek nehéz csatáját és áldozatos kötelességteljesítését is magával vonja. A német birodalom — írja Gayda — most már az élelmiszerek, a nyersanyagok, a fémek és a különféle gyáriparok nagy mennyiségével rendelkezik, miután Lengyelországot, Dániát, Hollandiát és Belgiumot megszállta, közben pedig gazdaságilag együttműködik Oroszországgal és a Balkán-államokkal is. Nemzedékekre el vannak látva a németek élelmiszerrel, sőt a harcok során még hatalmas fegyverkészleteket is szereztek. Nem Németországban, hanem Angliában és Franciaországban lesz élelmiszerhiány és a szövetséges hatalmak *Gayda szerint még további nagy meglepetések előtt állanak.* Cikke végén Gayda ezt írja:

— Mindazok, akik Párizsban és Londonban ma az Egyesült Államok felé néznek és onnan csodát várnak, nem veszik észre, hogy ezzel olyan területekre terjesztik ki a konfliktust, amelyeket *eddig a földrajzi helyzetük megóvott.* Mindezt anélkül, hogy sajátmaguknak a legcsekélyebb mértékben is használnának.

Ezekkel a fejtegetésekkel párhuzamosan a római sajtó rámutat arra, hogy a szövetséges hatalmakkal szemben *még nagy szerepe juthat a háborúban Spanyolországnak is.* Az olasz lapok szerdán madridi tudósítóik tollából azt írják, hogy Gibraltár visszakövetelése naprólnapra élesebben történik. Sir Samuel *Hoare* brit nagykövetet különleges megbizatással Madridba küldték, de az olasz tudósítók véleménye szerint ez a kísérlet már eleve sikertelen, mert Spanyolország sohasem felejti el Anglia magatartását a spanyol polgárháború idején és most ennek megfelelően foglal állást Angliával szemben.

—ff —gy

Katona Jenő lapja, a
Jelenkor
a független Magyarországért harcol
Szerkesztőség és kiadóhivatal: Váci-utca 36. III. 16. T.: 185-246. Előfizetés: fél évre 2 P, egy évre 4 P. Csekszámlaszám: 11.870

Összeadás
tökéletes hírszolgálat
+ vásárlóképes olvasótábor
+ eredményes hirdetés
= Magyar Nemzet

A Külügyi Társaság ifjúsági csoportja a pápánál

Rómából jelentik: A Magyar Külügyi Társaság ifjúsági csoportja szerdán délelőtt Técsői *Móricz* Kálmán vezetésével különkihallgatáson jelent meg *XII. Pius* pápa előtt, aki szeretetteljes szavakat intézett a magyar csoport tagjaihoz; *magyarul ezt mondotta: „Dicsértessék a Jézus Krisztus!"* — majd apostoli áldását adta a magyar ifjakra és munkásságukra.

A belpolitika hírei

A kormány tagjai gróf *Teleki* Pál miniszterelnök elnökletével május 29-én este 6 órakor minisztertanácsot tartottak. A minisztertanács, amely folyó ügyeket tárgyalt, ½9 órakor ért véget.

*

A honvédelmi törvény alapján kiküldött 36-os országos bizottság, mely a felsőház és képviselőház vegyes bizottsága, *Kozma* Miklós elnökletével ülést tartott, amelyen megjelent *Bartha* Károly honvédelmi miniszter, a kereskedelem- és közlekedésügyi miniszter képviseletében *Álgyay-Hubert* Pál államtitkár, az igazságügyminiszter képviseletében pedig *Antal* István államtitkár. Az ülésen honvédelmi miniszteri rendeleteket tárgyaltak, főleg honvédelmi közigazgatási vonatkozásokban. Előadó *Simon* Elemér volt.

*

A kisgazdapárt szerdán délután *Tildy* Zoltán elnökletével értekezletet tartott és adminisztratív kérdésekkel foglalkozott. Elhatározták, hogy a nyolcosztályos népiskoláról szóló törvényjavaslatot általánosságban megszavazzák. A vezérszónokuk *Nagy* Ferenc lesz.

*

Az egyesült kereszténypárt szerda esti értekezletén gróf *Zichy* János kegyeletes szavakkal emlékezett meg *Strausz* István haláláról. A párt a parlamentben elfogadja a nyolcosztályos népiskolákról szóló javaslatot.

Hamza Tibor és Csizmazia Kálmán képei a Műteremben

Két vidékre költözött, nemrég még egyazon főiskolai tanulmányon nevelkedett, de ma már teljesen önálló mederben áradó művészélek. Egymástól lényegesen elütnek, de így, közös tárlaton bemutatva, alkalmasan egészítik ki egymást, megadva a változatosságot.

Hamza Tibor energikus fiatalságot sugároz, néha a nyerseségig éles, körvonalaj gyakran metszők, szereti az egyenes vonalakat, némelyik rajza szinte csupa geometrikus. Fényei is élesek, gyakran átmenetek nélkül. Nem bont sok színt, árnyéka legtöbbször komor, fénye sajgásig éles. Legtöbb képét Eger, majd az Alföld tájairól vészi, de mozgalmas élő alakjai is vannak, mozgásra feszült testek és arcok. Legjellemzőbb képei közé tartoznak dombháti szántóföldjei, „Erős fényben" című képe, igen jó egy önarcképe is. Néha a többiektől elütően, párás, elmosódó rajzot, enyhe világítást, líraibb színket is próbál.

Mányi *Csizmazia* Kálmán csupa engedelmes gyöngédség, szelíd áhitattal merül el realizmussal ábrázolt tárgyaiban. Egy-egy arcképe a kései reneszánsz áhitatos szerzeteseire emlékeztet. „Gyöngyszínű reggel"-je s még több képe női gyöngédségű, meleg és fínom. Pasztellben és akvarellben egyaránt közvetlen, bensőséges, lírai elmélyedésű. Képei felerészben alakképek, a táj-háttér csak járulékuk, de ugyanannyira kedveli a virágos, ünnepdélutáni vagy alkonyati tájakat is. Néhány virágzó ágacska egyegy képén valóságos japáni remekmű, szerény, hű, nemes. Igen jó arcképfestő is, a közönség méltán fogja kedvelni.

B. A.

KÜLÖNLEGESSÉGI FŐZŐTANFOLYAMOK BUDÁN. Június hó 4-től minden kedden és csütörtökön d. e. 10—1-ig, június hó 5-től minden szerdán és pénteken d. u. 5—8-ig négyhetes különlegességi főzőtanfolyam indul a II., Batthyány-u. 8. szám alatti polgári leányiskolában. Beiratkozni ugyanott naponként d. e. 10—1-ig. Bemutatásra kerül: a terítés, tálalás és díszítés művészete, továbbá halak, pecsenyék, guzok, parfaitok, italok, stb. elkészítése. Tandíj, beírási díjjal és anyagmegtérítéssel együtt 16.— P.

Hamza Tibor

Tanítóképzőintézeti
rajz tanári oklevél

Ferk. pzomfoisk. vk

1939-41. 152. l.
176

Hamza Tibor

Képz. főisk. IV. é. n.
összöndij.

Evk képzőisk
1931-32. 87. l.

126

Hamza Tibor

1928/29 – 1932/33

Ferkèpzomfoisk`vk

25,89,1.

Hamza Tibor tanár

a salgótarjáni gimnázium 50. évi jubileuma alkalmából az iskola volt tanárai és tanulói képzőművészeti kiállítását a volt tanár alajképei rendezték.

th Elemér: Kiállítások a Madách Gimnáziumban és Salgóbőzépiskolában.

Salgó, 1973. jún. 6.

Hamza Tibor

Magyar falképek a kievi katonakórházban

A Schaffendes Ungarn című németnyelvű magyar folyóirat hírt ad arról, hogy művészeink a háború közepette is igyekeznek bajtársaik szenvedéseit a szépségen át enyhíteni. A kievi katonakórház azelőtt iskola volt. Annak idején az aulát hatalmas falképek díszítették, a német csapatok bevonulása előtt az oroszok vagy magukkal vitték, vagy pedig megsemmisítették. Dísztelenül és kopáran maradtak a falak az iskolából átalakított katonakórházban. A sebesültek között volt *Hamza* Tibor hadnagy és festőművész is, aki, midőn állapota megengedte, elhatározta, hogy a csupasz falakat művészi képekkel fogja díszíteni. Vázlatokat készített, melyeknek kiviteléhez a kórházparancsnokságtól megkapta az engedélyt. Így történt, hogy az ellenséges földön tizenegy négyméteres falkép született meg, az orvosok és az egészségügyi katonák áldozatos munkáját ábrázolják az első vonalban.

Az Ország 1943. május 1.

A. Silberman Galleries termeiben. A kiállítás Magyarország washingtoni követének és newyorki főkonzulának védnöksége alatt állott. A The Art News ezeket írta róla :

„A kiállítás az idény egyik legmegkapóbb művészeti eseménye. A magyar festők műveit költői egyszerűség és rendkívül finom színesség jellemzi."

New York Times : Bernáth és Szőnyi jellegzetesen magyar palettáján derűs színek virulnak és dalolnak. Mind a ketten tiszteletben tartják a hagyományt és mélyen értelmezik a természetet.

A New York American-ben Malcolm Vaughan ezeket írja : Magyarországon a 20. század folyamán a festőművészetnek erős, eleven iskolája alakult, amely nemzetközi figyelemre méltó. Szőnyi képein az impresszionizmus hatása látszik. Napfényben fürdenek, de tele vannak ritmussal, színes költőiséggel. Bernáth is érzelmes festő, de az ő képeiben egyúttal igen jelentős szellemi tudatosság nyilvánul. Látomásában sok a rejtett finomság.

*

Czóbel Béla művészetéről az Ars Hungarica sorozat 7. kötete gyanánt Kállai Ernő tollából monografia jelent meg, 32 képpel, Bisztrai Farkas Ferenc kiadásában, Budapesten.

72468. — ATHENAEUM

Felelős kiadó : Fränkel József.

Szorul a hurok az uzsorás Löwinger Samu körül

A negyvenkét rendbeli uzsora büntettével vádolt *Löwinger* Samu milliomos váci gabonakereskedő, ismert bünügyében ma folytatólagos főtárgyalást tartott a pestvidéki törvényszék dr. *Csikmák* Lajos-tanácsa. Ezúttal a bizonyításkiegészítés kérdésében előterjesztett indítványok ügyében kellett a bíróságnak döntenie. Dr. *Angyal* Endre és dr. *Blauner* Mór. *Löwinger* Samu védői, terjedelmes bizonyításkiegészítés iránti kérelmet terjesztettek elő s azt igyekeztek kifejteni, hogy *Löwinger nemhogy uzsorát követett volna el, hanem segitségére volt kölcsönügyleteivel a váci gazdáknak.* Azt hangoztatták, hogy egyetlen esetben sem árverezte el a hitelezőit.

Dr. *Szokolányi* Zoltán kir. ügyész ellenezte ezt a bizonyítást.

— *Löwinger* Samu mint rutinirozott uzsorás — mondotta az ügyész — jól tudta, hogy ha árveréseket foganatosit a gazdák ellen, abban az esetben az ő tönkremenésük következtében elesik a további busás haszontól, nem lesz fejöstehén, melyből a nagy hasznot hozó uzsora sápjait kifejheti. Tehát *Löwinger Samu nem szociális érzelmektől áthatva tekintett el az árverésektől, hanem önzésből és üzleti számitásból.* Amikor a beperelt gazdák hozzáfordultak panaszukkal, az iratokat elvette tőlük azzal az ígérettel, hogy majd emberséges módon elintézi az ügyeiket, azonban éppen ellenkezőképpen cselekedett. Ezzel elérte azt, hogy az adósokkal szemben Löwinger igérete folytán a bíróság kénytelen volt marasztaló ítéletet hozni, mivel azok a tárgyaláson meg sem jelentek.

A törvényszék a védők bizonyítási kiegészítési indítványainak csak részben adott helyt, ellenben dr. *Szokolányi* Zoltán ügyész indítványait teljes terjedelmében magáévá tette és a főtárgyalást június közepére napolta el.

Kiegészítő rendelkezés az állampolgárság anyakönyvi bejegyzéséről

A Magyar Távirati Iroda jelenti: A belügyminiszter az állampolgárság anyakönyvi bejegyzésére vonatkozó rendelkezéseket kiegészítő rendeletet adott ki. A belügyminiszter az igazságügyminiszterrel egyetértve elrendelte, hogy a kétes állampolgárságnak a születési, illetve halotti anyakönyvbe való bejegyzését mellőzni kell, ha a gyermek atyja (házasságon kivüli gyermek anyja), illetve a meghalt személy Magyarországnak a trianoni szerződés előtt volt területén született és sem az anyakönyvekben, sem egyebütt nincs az anyakönyvvezető előtt ismert olyan adat, amely arra utalna, hogy az illető nem magyar állampolgár. Azt, hogy a völegénynek, illetőleg a menyasszonynak magyar állampolgársága meg nem állapitható, továbbá azt, hogy a menyasszony nem igazolta, hogy a házasságkötéssel magyar állampolgárságot szerez, a házassági anyakönyvbe csak akkor szabad bejegyezni, ha a bejegyzést az igazságügyminiszter az 1894. évi XXXIII. t.-c. 113. §-a alapján adott felmentéssel kapcsolatosan vagy egyébként a házasságkötési ügyben hozott határozatában elrendeli.

Ma összeül a felsőház

Ma délelőttre összehivták a felsőház ülését, hogy letárgyalják a képviselőház által már elfogadott különböző nemzetközi egyezményeket, kisebb jelentéseket s törvényjavaslatokat. Délelőtt tizenegy óra után pár perccel kezdődött az ülés, s előreláthatóan ma le is tárgyalja a 12 pontból álló napirendi anyagot.

Csütörtökön délelőtt a képviselőház ül össze és megkezdi a nyolcosztályú elemiiskolákról szóló törvényjavaslat tárgyalását.

Eltüntek a brüsszeli éslöweni képtárak műkincsei

Páris, május 28. (NST)

A párisi lapok jelentése szerint Brüsszel kiürítésénél nyomtalanul eltünt számos pótolhatatlan értékü műremek. A brüsszeli és a löweni képtárak világhirü festményeit a kiürités elrendelésekor tizenkét teherautomobilra rakták s Párisba akarták szállitani, az automobilok azonban nem érkeztek meg a francia fővárosba és eddig nem lehetett megtudni, mi lett a sorsuk. A bajok sürgős vizsgálatot követelnek.

A BELGA HADSEREG FELTÉTEL NÉLKÜL ADTA MEG MAGÁT

Vezéri főhadiszállás, május 28.

(Német Távirati Iroda)

A német fegyverek megsemmisitő hatása alatt a belgák királya elhatározta, hogy a további oktalan várontásnak véget vet és fegyverszünetet kér. A király elfogadta a német követelést, hogy a belga hadsereg feltétel nélkül adja meg magát. A belga hadsereg ennek értelmében a mai napon letette a fegyvert és megszünt létezni. (MTI)

Weygand bejelentette, hogy nem tudja megvédeni a francia kikötőket

Róma, május 28. (MTI)

Az olasz lapok egyre nagyobb érdeklődéssel vetik fel azt a kérdést, hogy

a német támadás második szakasza Anglia vagy Franciaország ellen irányul-e majd.

A *Popolo di Roma* berlini tudósítója szerint erre a kérdésre a jelenlegi körülmények között még nem lehet teljes biztossággal válaszolni, bár

Berlinben ma elsősorban Anglia elleni támadásról beszélnek.

A német hadvezetőség a franciaországi szövetséges haderő kiküszöbölése után olyan stratégiai helyzetben lesz, hogy

Anglia és Franciaország ellen a siker egyenlő reményével, sőt mindkettő ellen egyszerre is újabb hadműveleteket kezdhet.

A támadás második szakasza előtt természetesen bizonyos idő telik el, minthogy szükség van a támadásban résztvevő csapatok felfrissitésére és átcsoportositására.

A *Messaggero* berlini jelentése szerint **a világ nemsokára olyan valamit lát, amit kilencszáz év óta nem látott: a háborút angol területen.**

A németek már a legközelebbi napokban elhelyezik újszerű nehéz tűzérségüket az angol partokkal szemben, ahonnan ellenőrzés alatt tudják tartani a Csatorna egész keleti részét és az angol partvidéknek errefelé néző szakaszát. Ugyanekkor

a holland, belga, észak-franciaországi és norvégiai kikötőkben a repülők ezrei várják majd a parancsot az Anglia elleni támadás megkezdésére.

A *Popolo di Roma* londoni jelentése szerint Ironside tábornok áthelyezése azzal függ össze, hogy

Weygand tábornok közölte vele, hogy nincs módjában megvédeni az Angliával szemben fekvő francia kikötőket.

Az angol kormány ekkor határozta el, hogy Ironside tábornokot közvetlenül megbízza Anglia védelmével, minthogy a franciországi kikötők feladása után ez látszik a legszükségesebb feladatnak.

Az ál Hampton lord azt állítja, hogy aranyrudjai -rézből voltak és sohasem csempészett valutát

A büntetőtörvényszék Vályi-Nagy tanácsa ma délelőtt folytatta az ál angol lord valutaügyében tegnap megkezdett főtárgyalást. A mai nap folyamán tovább tartott a vádlott kihallgatása. Hampton az elnöknek arra a kérdésére, hogy

mennyi pénzt hozott Magyarországra, amikor átlépte a határt, azt válaszolta, hogy körülbelül 35.000 pengőt.

— *Hogy lehet az, hogy Ön itt Budapesten körülbelül 300.000 pengőt költött el és csak 30.000-et hozott magával.*

— Vagyonos ember vagyok és *levélben is kaptam külföldről pénzt.*

A vádlott ezután elmondotta, hogy téves a vádiratnak az a megállapitása, hogy 300.000 pengőbe került volna a budapesti tartózkodása, mert számitása szerint körülbelül csak 170.000 pengőt költött el.

Az elnök ezután azokra az *aranyrudakra* nézve tett kérdéseket az ál-lordhoz, amelyeket egyes tanuk szállodai lakásán láttak.

Állitólag 15 ilyen aranyrúd volt a vádlott birtokában.

Hampton kijelentette az elnök kérdésére, **hogy ezek a rudak *rézből voltak és ő csak hencegésből állitotta, hogy aranyból valók.*** Éppen igy nem volt arany az a hatalmas tintatartó sem, amely iróasztalán feküdt, azt srapnelből készittette és Németországból hozta magával.

— Ha ön olyan dúsgazdag ember, hogy saját bevallása szerint *naponta átlag 1700 pengőt költött Budapesten, miért hozott Németországból magával ilyen ócska tintatartót?*

— Emlékül kaptam, — felelte a vádlott.

Ezután elmondotta még, hogy többen fordultak hozzá telefonon és levélben, kérve őt, hogy Budapesten lefizetett pengőért szerezzen nekik londoni fontkifizetést, ő azonban elhárította magától ezeket a kéréseket már csak azért is, mert

Londonban olcsóbban kapta volna a pengőbankjegyet, mintha ilyen átutalási manőverbe fog.

A lord kihallgatása valószinűleg a holnapi napra is áthúzódik. A tárgyalás tart.

A III. Richárd előadása angolul Sárospatakon

Sárospatak, május 28.

(Az Esti Ujság munkatársának jelentése)

Esztendőről-esztendőre fényes ünnepségei voltak a régi időkben a magyar kollégiumoknak azok az előadások, amelyeken egy-egy görög vagy római dráma bemutatásával gyönyörködtették a diákok a pátrónusok, iskolai elöljárók és szülők messze vidékekről egybegyült seregét. Ezt az ősi kollégiumi szokást elevenitette fel a sárospataki református angol gimnázium, amikor *Szabó* Gyula igazgató kezdeményezésére öt esztendő óta *minden tanév végén előadnak a növendékek egy-egy hires angol drámát eredeti nyelven.*

Ezidén különösen nehéz feladatot vállaltak magukra a kollégium diákjai, mert Shakespeare III. Richárdját tüzték műsorukra. Szombaton este nagyszámú és előkelő közönség nézte végig a kitünően mozgó diákszinészek játékát.

A vér és a gyász vörös és fekete szinei vonták be a gótikus ivelésü kamaraszinpadot, amelyen az angol történelem egyik legvéresebb korszaka tárult a közönség elé.

A darab rendezői, diszletezői maguk a diákok voltak, akik G. Tier és A. Milne angolszületésü tanárok vezetésével *hosszú hónapokon keresztül készülődtek erre a szép sikerrel végződött előadásra.* A szereplő diákoknak nemcsak a kitünő angol nyelvkészsége, de egyiknek-másiknak ügyes szinészi játéka is nagy tetszést aratott. Különösen sok tapsot kapott *Irányi* Edit, *Thuránszky* Zoltán, *Horváth* István, *Opler* Gábor, *Szilágyi* László, *Putnoky* János és *Szabó* Mihály.

Hegyi József.

KÉPZŐMŰVÉSZET

Gyüjteményes kiállítás a Műteremben

A rendkívül tehetséges vitéz Litkey György kiállítása után, amely szakkörökben és a nagy közönségben is megérdemelt feltünést keltett — most ismét egy másik, szintén vidéken élő, tehetséges fiatal festőművész, Hanza Tibor müveivel ismerkedhetünk meg a Kossuth Lajos-utcai Műterem falain. Az egri származású, de most a Kúnságban tanárkodó Hamza Tibor Glatz Oszkárnak volt a növendéke, azonban korán önállósitotta magát mestere hatása alól és most már erőteljes, egyéni stilusa biztosan bontakozik ki. Nem lirikus természet, nem ellágyuló és szentimentális, hanem erősen konstruktiv formaadású, keményen zárt vonalvezetésü, éles kontürokkal dolgozó művész. Puritán, keménymetszésü egyéniségéből következik, hogy kedveli a bravúros formai konstrukciót, ezért müveinek nagyrésze városrészeket ábrázol, másrészt pedig csoportkompozíciókat kitünő térbeli elrendezéssel, a mozgás ritmusának ösztönösen jó érzékeltetésével. Főtémája szülővárosa, Eger, amelynek ódon hangulatát, utcarészleteinek, házainak jellegzetes vonásait még egy festő sem tudta ilyen mélyről megragadni és ilyen biztos kézzel elénk vetiteni.

A Műterem másik kiállitója, Mányi Csizmazia Kálmán leginkább pasztellekkel mutatkozik be. Könnyed előadásu, a régi Mücsarnok szellemét idéző, simamodorú, tetszetős müvei az átlagközönséghez szólnak.

(T. D.)

— **Halálozás.** Roeszler Ernő m. kir. kormányfőtanácsos, ny. MFTR müszaki igazgató május 27-én 68 éves korában elhúnyt. Temetése május 29-én ½5 órakor lesz a Kerepesitemető halottasházából, a róm. kat. egyház szertartása szerint. Az engesztelő szentmiseáldozatot május 30-án 9 órakor mutatják be a felsőkrisztinavárosi plébániatemplomban.

Székrekedés? Bélrenyheség? használjon Neda-Gyümölcskockát
Ártalmatlan, enyhe, megbizható
DOBOZ 0.60 és 2.40 PENGŐ
Minden gyógyszertárban kapható

Ujság Szava

az Esti Ujság teljes rádióműsora

május 28. déltől — május 29. délig

Kedd, május 28

12 óra

Budapest I.: 12 Harangszó. Himnusz. Időjárásjelentés. 12.10 Bachmann Géza hegedül zongorakisérettel. 12.40 Hírek. — 12.55 Éneklő ifjúság.
Kassa: 12—15.25 Budapest I.
Belgrád: 12 Lemezek.

13 óra

Budapest I.: 13.20 Időjelzés. Időjárás- és vízállásjelentés. 13.30 Kiss Lajos cigányzenekara.

14 óra

Budapest I.: 14.30 Hírek. 14.45 Műsorismertetés.

15 óra

Budapest I.: 15 Árfolyamhírek. Piaci árak, élelmiszerárak.
Kassa: 15.25 A 21. honv. gy. e. zenekara.

18 óra

Budapest I.: 16.10 Asszonyok tanácsadója. 16.45 Időjelzés, időjárásjelentés, hírek.
Bécs: 16 Szórak. zene.
Lipcse: 16.10 Könnyű z.
Stuttgart: 16.10 Lemezek.

17 óra

Budapest I.: 17 Hírek szlovák és ruszin nyelven. 17.15 A Rádió Szalonzenekara.
Budapest II.: 17.45 Ruszin hallgatóinknak. Ruszin népdalok, zongorakisérettel.
Berlin: 17 Rádiózenekar.
Boroszló: 17 Hangjáték.
Lipcse: 17.30 Fuvola és zongoraverseny.

18 óra

Budapest I.: 18.05 Mikszáth Kálmán magáról mesél. Felolvasás. 18.30 Közvetítés a Városligeti Gerbeaud pavillonból.
Budapest II.: 18.45 Francia nyelvoktatás.
Kassa: 18.10 Budapest I. 18.45 Budapest II.
Belgrád: 18.20 Zongoramgverseny.
Bécs: 18.30 Lemezek.
Boroszló: 18.30 Népzene.
Hamburg: 18.30 Szórakoztató zene.
Königsberg: 18.30 Szórakoztató zene.
Lipcse: 18.30 Szórakoztató zene.
Stuttgart: 18 Könnyű z.

19 óra

Budapest I.: 19.15 Hírek. — 19.25 Örökéletű hangok. Zakál Dénes dr. előadása, hanglemezekkel.
Budapest II.: 19.25 A földmivelésügyi min. mezőgazdasági félórája.
Kassa: 19.15—0.15 Budapest I.
Angol műsor 391 és 419 méteren: Zongora hgv.
Belgrád: 19.40 Énekkar.
Berlin: 19.15 Könnyű z.
Bécs: 19.30 Donizetti: Don Pasquale opera, Scala lemezeken.
Firenze: 19.30 Fuvós z.
Hamburg: 19.30 Indulók.
Königsberg: 19.15 Rádiózenekar.
Milánó: 19.55 Magyar hírek.
München: 19.15 Hangjáték.
Stuttgart: 19.15 Szerenádok.

20 óra

Budapest I.: 20.10 Kézfogó. Szinmű három felvonásban.
Budapest II.: 20 Hírek magyar, szlovák és ruszin nyelven. — 20.25 Hanglemezek.
Ankara: 20.30 Könnyű z.
Belgrád: 20.10 Beethoven szonáták.
Berom: 20.10 Lemezek.
Boroszló: 20.30 Hangkép.
Firenze: 20 Hírek. Lemezek.
Hamburg: 20.30 Szórakoztató zene.
Königsberg: 20.10 Beethoven négyese.
Milánó: 20 Lemezek.
München: 20.15 Kamarazene.
P. Parisien: 20.40 Párisi est.
Pozsony: 20.20 Hangverseny.
Róma: 20 Hírek. Lemezek.
Sottens: 20.30 Hangjáték.
Stuttgart: 20.25 Népdalok.
Zágráb: 20 Hangjáték.

21 óra

Budapest I.: 21.40 Hírek. Időjárásjelentés. Hírek szlovák és ruszin nyelven.
Budapest II.: 21.25 Egy udvari festő és parádé-rendező. Előadás. 21.45 Időjárásjelentés.
Angol műsor: 21.35 Katonazene.
Ankara: 21.50 Jazz.
Berlin: 21.15 Lemezek.
Bécs: 21.15-től Berlin.
Boroszló: 21.20 Hangjáték.
Firenze: 21.50 Trió.
Königsberg: 21.30 Hangverseny.
London: 21.15 Magyar hírek.
Milánó: 21 Szimfi.
München: 21 Hangverseny.
P. Parisien: 21.30 Lemezek.
Pozsony: 21.00 Operettrészletek.
Riga: 21.20 Romantikus zene.
Róma: 21 Tánczene.
R. Szófia: 21 Trió.
Toulouse: 21.30 Szórakoztató zene.
Zágráb: 21 Hangverseny.

22 óra

Budapest I.: 22.10 Közvetítés az Arizonából.
Angol műsor: 22.30 Tánczene.
Belgrád: 22 Zongora hgv.
Firenze: 22.10 Dalok.
Milánó: 22.20 Dalok.
P. Parisien: 22.15 Jazz.
Pozsony: 22.15 Lemezek.
Riga: 22 Lemezek.
Róma: 22 Szalon-ötös.
Stuttgart: 22 Szórakoztató zene.
R. Szófia: 22 Tánczene.
Toulouse: 22.30 Tánczene.
Zágráb: 22 Hírek. Tánczene.

23 óra

Budapest I.: 23 Hírek német, olasz, angol és francia nyelven. 23.20 Közvetítés a Baross kávéházból. 0.05 Hírek.
Berlin: 23 Hangverseny.
Milánó: 23.15 Tánczene.
Prága I.: 23 Operákból.
Róma: 23.15 Tánczene.

Szerda, május 29

Budapest I.: 6.40 Ébresztő. Torna. 7 Hírek. Közlemények. — Hanglemezek, utána étrend. 10 Hírek. — 10.20 Szent Johanna. Felolvasás. 10.45 Guidonia — a levegő városa. Felolvasás. 11.10 Nemzetközi vízjelzőszolgálat.
Kassa: 10 Budapest I. 11.05 Néphiedelmek és babonák. Előadás. — 11.25 Hanglemezek. — 11.40 Hírek magyar és szlovák nyelven. Műsorismertetés.

— Akinek bélműködése és gyomoremésztése rossz s ezért kedvetlen, levert, végül pedig munkára teljesen képtelen, az a már emberöltők óta ismert, rendkívül enyhén ható természetes „Ferenc József" keserűvizet, reggelenként felkeléskor egy fél, szükség esetén egy egész pohárral, kitűnő eredménnyel használhatja. Kérdezze meg orvosát!

SZORAKOZOTTSÁG

Irta: DALLOS SÁNDOR

Ez velem történt a napokban. Egy elég hajszás napon. Különben ez nem is számit, nem igen van különbség a napok között. Az ember lélekben folyton rohan.

Nos, színházban voltam a minap, előadás után sietek a ruhatárba, magamra kapom a kabátomat, — este tiz óra, még van dolgom ez, meg ez, meg ez, azon gondolkodom: hogy lehetne mindent úgy elintézni, hogy mondjuk éjfélre otthon legyek, — közben mellettem egy férfi meg egy nő öltözködik s látom, hogy a férfi kalapja mellett elől, mint valami cégér, ott maradt a ruhatári szám. Nevetséges így ez az ember, gondolom, odamegyek hozzá és megmondom, mi van vele, de akkor valaki a vállamra csap:

— Szevusz, öregem!

Egy régi ismerős, beszélgetni kezdünk s nekem kimegy a fejemből, hogy mit akartam. Vagy öt percig beszélgetünk még kint a kapu előtt is, akkor elválunk, szervusz, szervusz, én szaladok a megállóhoz, hogy el ne késsem az autóbuszról s egyszerre látom, hogy a ruhatári férfi és nő ugyancsak ott állnak és várnak. Abban a pillanatban eszembe jut, hogy a férfit elfelejtettem figyelmeztetni a toalett-hibájára s anélkül, hogy körülnéznék, odalépek hozzá:

— A szám ott maradt a kalapja mellett.

Rám néz.

— Mi az?

— A ruhatári szám — magyarázom. Szivességet akarok tenni.

A férfi leveszi a kalapját, megnézi s akkor látom, hogy a szám már nincs a kalap mellett. Közben bizonyosan levette, maga is észrevette, hogy valaki figyelmeztette rá. Hát egy pillanatra bámuljuk a kalapot, iszonyú zavarba jövök s dadogva hátrálok:

— Bocsánat . . .

A férfi úgy néz utánam, hogy látszik, nem tudja: bolond vagyok, vagy őt akarom bolonddá tenni. Először dühös, aztán elneveti magát.

— De ilyet!

Fejébe csapja a kalapot, mosolyog, megérkezik az autóbusz, felszállnak, én zavaromban lemaradok s azon gondolkodom: mi volt ez? S végre megállapitom, hogy semmi. Szórakozottság, elfogultság: egyszerűen folytattam a bennem elindult, de a beszélgetés miatt megszakadt cselekvést anélkül, hogy megnéztem volna, szükség van-e még rá. S egyszerre nevetni kezdek. Nem magamon nevetek, a másikon. Hogyne: az már egy bevégzett cselekvésről nem tudja, hogy megtette-e. Levette a kalapját, mikor szóltam neki.

Ceruzarajzok a jövő tudósairól

akik a Madách-gimnáziumban versenyeznek

Csak a Körút felől kiabál a lárma a Barcsay-utca szintelen, vén bérkaszárnyái közé, amelyek komoran állnak egymás mellett a napsütésben. Még a Madách Imre-gimnáziumból se hallatszik a vidám diákfiúk hancúrozása, a hatalmas, szürke épület egészen kihalt. A léptek kopogását tompán visszhangozza az üres lépcsőház, amint a dór és ion oszlopok, meg a gipszfrizurás görög mellszobrok között elhalad valaki.

Amint a tárva-nyitva álló teremajtókon betekint az ember, meggyözödhetik afelől, hogy *a zsengekorúak is tudnak órákhosszat csendben ülni, ha kell.* A padokban ugyanis halálos csendben üldögélnek a feketeruhás, vakitó keménygalléros diákok és matrózruhás diáklányok — legfeljebb a torkát köszörüli időnkint némelyik. A fiúk és lányok előtt papirtömeg fehérlik. Nemes vetélkedés folyik itt a válogatott diákok és diáklányok között — számszerint 246-an vannak, 38 budapesti és 29 vidéki iskola képviseletében, — mégpedig kizárólag az ész és tudás fegyvereivel, annál is inkább, mert a verseny kezdetén

vitéz Fraknóy József tankerületi főigazgató külön kérte őket, hogy tartózkodjanak a diáktechnika nagyjelentőségű és sokszor sikert hozó vívmányának, a „puskának" használatától.

A „versenyzőkön" meglátszik az izgalom. Némelyiknek az arcát egészen fehérre meszelte a szorongás, másiknak pedig még a füle tövén is nagy foltokban piroslik az izgalom. Legtöbbje felnéz a mennyezetre és szemmelláthatólag az égiektől kér segitséget, de *sokan csodálkozva nézik a fehérruhás, ősz felügyelő tanárt is, akiről azt hihetné az ember, hogy a képek fehértógás alakjai közül lépett a dobogóra.* Találtatódik olyan versenyző is, aki bizonyára abban a hiszemben, hogy a tollszár tele van tudalommal, azt rágicsálja buzgón. Az egyik csupalokni, szöghajú kislány viszont a szalámiszemlétől akarja megtudni, hogy mi az alumínium jelentősége a modern életben, vagy melyek a legveszedelmesebb robbanóanyagok. Ugylátszik, sikerült is ihletet kapnia, mert miután vagy ötször megmártotta a tollat, szélsebesen irni kezd.

A rajzteremben van a legjobb hangulat, — úgy érzi magát az ember, mintha virágoskertben járna: a bakokon szerteszét parasztkancsókba tett vérpiros rózsák állják a modellt. A rajzterem egyébként gyönyörü parasztszobához hasonlit: *Römer* Camilló, a Madách Imre-gimnázium rajztanára, kivitette az akantuszleveleket, a görög oszlopokat, szobrokat és helyükbe hozta a parasztedényeket, parasztvázákat, söt paprikát, paradicsomot, meg egy szép miniatür gémeskutat is. A rózsák kisvártatva az ablakba kerülnek, a művészek és művésznők pedig elvonulnak a legtávolabbi sarokba, felállnak a bakokra és innen, madártávlatból nézegetik szakértő szemmel a müalkotásokat. De nem tart sokáig a pihenés, mert az egyik diák nagy, düledező betükkel felirja a tábálra:

„Jöjjön az udvar apraja, nagyja, —
Jöjjön elö Bárc, a falu mind!..."
Megkönnyezetlen senki se hagyja,
Kedves urára szánva tekint —
Nem fakad a seb könnyre megint.

Arany János balladájához kell tehát szövegképet készíteni.

Az egyik fiú ugyancsak nehéznek találja, mert azt mromolja a foga között:

— Inkább fejből megrajzoltam volna a Laokoon-csoportot, pedig eddig azt hittem, hogy az a legnehezebb . . .

Délre véget ér a verseny. A fiúk, leányok a teremből kilépve, kifújják a nyomasztó izgalmat és megkönnyebbülten törölgetik verejtékes homlokukat. Csoportokba verödnek, összedugják a fejüket és megvitatják a lehetőségeket. Mindegyiknek az arcára rá van irva a remény: egészen biztos, hogy ő lesz a győztes . . .

FERCSEJ JÁNOS

KÖZGAZDASÁG

Megérkezett a kitűnő felvidéki saláta

A *nagyvásártelep* mai forgalmában különösen a *zöldségfélék* piaca hozott nagy élénkséget. Ma végre megérkezett az első felvidéki salátaszállitmány. A felvidéki áru egészen kiváló minőségű, úgyhogy az egyéb saláták *3—5* filléres árával szemben ez a kitünő *saláta 9—10 fillérért* került eladásra fejenként a nagybani forgalomban, pedig

ma valóságos krach volt a salátapiacon

a nagy kinálat miatt. *Olcsóbbodott a magyar borsó is.* Ebben a cikkben a kereskedőket nagy veszteségek érték, mert a vidéken 130—150 fillérért összevásárolt árut alig tudták ezeken az árakon eladni, úgyhogy a költségeket és a szállítás díját ráfizették. A *spárga* és a *paraj* ára kissé emelkedett. *Sóskában* és *retekben* bőséges volt a kinálat. *A gyümölcspiacon a hazai cseresznye 80 fillérig olcsóbbodott.*

Felhozatal: 35 vagón. Darabáru 29, burgonya 1, zöldség 1, olasz zöldborsó 4 vagón. Hajón 217 mázsa. Őstermelőkocsi 109, autó 1. Rendeltárukocsi 74, autó 7. Kertészkocsi 4. Élőbaromfi 305 ketrec, vágott 57 mázsa. Tojás 150 láda.

Javult a tengeripiac irányzata

A *gabonapiacon* kenyérmagvakban ma szünetelt a forgalom, mert sem *búzából,* sem *rozsból* nem érkezett áru Budapestre. Ami kevés árut a gazdák eladnak, azt főleg csereüzlet formájában értékesitik, mert még mindig szükségük van takarmányfélékre.

Kukoricában javult az irányzat, mert a termelők kinálata a vidéken megcsappant és már a Kisalfüldről sem ajánlanak azonnali szállitásra nagyobb mennyiségeket. A fővárosi szükséglet részére tovább folynak a fedezések, ami javitólag hat az irányzatra. A hivatalos forgalom kezdetén tiszavidéki kukoricáért *22.40—22.50 pengőt* fizettek, júniusi szállitásra dunántúli kukorica *22.40* és júliusra *23 pengővel* talált vevőre. *Sörárpából* csak egy-két vagón érkezett eladásra felsőmagyarországi állomásokról. A *zabforgalom* szünetelt, úgyszintén *takarmányárpában* sem kötöttek üzletet. A *magvak* közül tovább drágult a *mák,* amelyért feladóállomásokon már *172 pengőt* fizetnek.

Csendes forgalom az értéktőzsdén

A newyorki értéktőzsde megszilárdult, ennek azonban csak igen kis hatása volt a budapesti tőzsdén az árfolyamok alakulására. A hivatalos forgalom megindulásakor javult a kereslet a vezetőértékekben, ez azonban nem terjedt át a többi értékcsoportra és igy az irányzat javulása nem volt általános.

Az üzletmenet kissé élénkebb

a tegnapinál, különösen azokban a részvényekben, amelyekben nagyobb vételmegbizások érkeztek. Később a forgalom elcsendesedett és *az árfolyamok lassan lemorzsolódtak.* A *fixkamatozású* értékek piacán eléggé barátságos hangulat volt az üzletidő elején, de később itt is gyengültek az árfolyamok.

Több helyen zápores

A METEOROLOGIAI INTÉZET HIVATALOS ELŐZETES JELENTÉSE. VARHATÓ IDŐJÁRÁS A KÖVETKEZŐ 24 ÓRÁRA:

Élénk északnyugati szél. Változó felhőzet. Több helyen zápores, zivatar. A hőmérséklet alig változik.

Budapesten ma délben a hőmérséklet +22 fok

Rendkivüli kedvezményes

EGY HETI ÜDÜLÉS

a

Balatonon vagy Hévíz-fürdőn

Budapestről és Dunántúlról egy heti teljes ellátás, gyorsvonat útiköltség oda-vissza P 57.—
Az ország többi állomásáról (Felvidékről is) P 59.—
Meghosszabbításnál a második hét P 47.—
Jun. 25-ig és aug. 22-től szept. 30-ig.
A jegyfüzet kapható Utazási Irodánkban VIII. József-körút 5. Telefon: 14-44-00.
Vidékre, az összeg és egy pengő portó előzetes beküldése után, elküldjük.

HAMZA TIBOR festőművész

született Máramarosszigeten 1908-ban. A Képzőművészeti Főiskolán mint továbbképzős Glatz professzor osztályán dolgozott. Szerepelt a Műcsarnokban, Nemzeti Szalónban. Volt önálló kiállítása több vidéki városban, Budapesten 1940-ben. Mint tartalékos főhadnagy végigküzdötte a Don melletti csatákat. Sebesülései után, lábbadozása idejében a kievi kórház számára freskó-sorozatot festett. Staryj Oszkolban és Kievben festette a most kiállításra kerülő képeit. Első vázlataival vett részt a Haditudósítók vigadói kiállításán (1943). Jelenleg Egerben él.

		P
1/b	Kiev: Derna torkolat	300
2/b	Oszkol híd	150
3/b	Rom utca	100
4/b	Hajléktalanok	800
5/b	Nagymosás partizánéknál	200
6/b	Távoli barlangtemplom	300
7/b	A Lavra felső kapuja	150
8/b	Dimerka: Téli hangulat	600
9/b	Az Oszkol folyó	250
10/b	Őszi Dnyeper	500
11/b	Sportház az Oszkol mellett	200
12/b	Staryj-Oszkol: kiégett házak	150
13/b	Téli Dnyeper	200
14/b	Kiev: Uszály a Dnyeperen	600
15/a	Kiev: Téli árusok	800
16/a	Két muzsik	600
17/b	Kiev: A Vladimir kolostor pápái	600

KOVÁSZ IMRE ÉS

VITÉZ PATAKY FERENC

FESTŐMŰVÉSZEK

A „MŰBARÁT"
61. KIÁLLÍTÁSA

Igazgató: KRIVÁTSY–SZŰTS GYÖRGY festőművész, tanár

BUDAPEST, V.,

MÁRIA VALÉRIA-UTCA 12

FERENC JÓZSEF RKP. 34

Hamza Tibor

tévés hallg.

100 P számlmanyj

József

Ferképzőmfoiskévk 25.1.

Szerkesztőség !

zágos Bizottsága által rendezett
nusitott jóindulatára támaszkodva,
en tisztelt Szerkesztőséget, hogy
tkozó és idemellékelt rövid hirdc-
mában a közművelődési célravaló te-
ltóztassék.

csém van megküldeni az előadásról
ancsak azzal a kéréssel, hogy an-
bbi szánban helyet adni méltóztas-

ttel

Hamza Tibor

az 1931/32. tanévben
polgári fiúiskolai
rajztanári oklevelet
szerzett

Kajdácsi főisk. évk
1931/32: 126-l.

1871-BEN

R & G. SCHL
MŰINTÉZET
TI FIÓKJA

BUDAPEST 193o november 1o.
VII., CSENGERY-UCCA 20

os Bizottságának,

Budapest.

ánlatot a Dr. Rados Jenő müegyetemi ad-

ján készitendő autótypiák szállitására,

Hanza Tibor

festő

Műcs. kiáll. 1932 tól
Pipics 113. l.

Budapest székesfő

K. 525
szám
194 0.-XIII.

Nagyméltóságú
Méltóságos
Nagyságos

Müemlékek Or

Hivatalból
Közszolgálati ügyben
DÍJ ÁTALÁNYOZVA

Központi boritéko

Hamza Jenő

tanítóképzőintézeti
rajztanári oklevelet
kapott 1941-ben.

Fejk pzomfoisk vk
1939-41. 176. l.

munka, 1875 körül.
Mag. 15 cm.
Rudolf trónörökös ajándékozta történelemtanárának, Rónay Jácintnak. Kohl Medárd ajándéka.

GYŰRŰ,

arany, fejében topáz.
Átm. 2·8 cm.
Osztrák munka, 1875 körül.
Rudolf trónörökös ajándékozta történelemtanárának, Rónay Jácintnak. Kohl Medárd ajándéka.

Lepold Katalógus 130. sz.

CIBORIUM,

aranyozott ezüst fedővel.
Mag. 34 cm.
Magyar munka, 1875.
A talpán levő felirat szerint Simor prímás készíttette, 1875.

SIMOR PRÍMÁS KELYHE,

arany, kék és fekete zománccal és drágakövekkel.
A lábon: CALIX JOAN. CARD. SIMOR MDCCCLXXVI.
Mag. 26 cm.
Lippert terve után Anders bécsi ötvöstől, 1876.
Zománcos paténája ugyanattól.

Dankó 91—92. l. (Képe XXVIII. táblán.) — Irodalom. Egyházművészeti Lap I., 1880., 369. l. — Martinov: Le trésor de Gran. Revue de l'Art Chrétien, XV., 1881., 208. l. — Lepold—Homor 71. l. — Gerevich: PA, 192—193. l. — Lepold Katalógus 114. sz.

A „MŰBARÁT" 61. KIÁLLÍTÁSA A RÉGI TERMEKBEN

Bpest, V. Mária Valéria u. 12. Dunapalota mellett. Telefon: 18-16-16. Igazgató: Kivátsy Szűts György festőművész, tanár

KÜLDI: .....

MEGHÍVÓ

BÁNRÉVY MAGDA, HAMZA TIBOR
KUTASSY IMRE
VITÉZ PATAKY FERENC

FESTŐMŰVÉSZEK GYŰJTEMÉNYES KIÁLLÍTÁSÁRA

MEGNYITÁS: 1944 június 11-én, VASÁRNAP D. E. 10 - 2 ÓRÁIG

Naponta nyitva: 10-3. Szerda, péntek: 10-½6 Ünnep, vasárnap 10-2. ZÁRUL: június 26-án hétfőn d.u. 3 órakor

Belépődíj: **1 60**, P. Megnyitáskor és ünnep-, vasárnap, valamint tárlatvezetésen a megcímzett meghivó felmutatójának és kisérőinek **80** f. Bármely napon munkásoknak, diákoknak stb. **30** f. A Műbarát művészeknek és családjuknak díjtalan.

ÚJ BEJÁRAT: (ha a bombakár helyrehozása miatt a Mária Valéria-utca 12. el volna zárva) ugyan e ház dunaparti oldalán a Dunapalota szabadtéri asztalai között megközelíthető Ferenc József rakpart 34. jelzésű kiskapun.

Kitünő ÓVÓHÓLYHEZ KÖZVETLEN LEJÁRÓ a kiállításból.

A „MŰBARÁT" 61. KIÁLLÍTÁSA A RÉGI TERMEKBEN

Bpest, V., Mária Valéria-u. 12. Dunapalota mellett. Telefon: 18-16-16. Igazgató: Kivátsy-Szűts György festőművész, tanár

Nagyméltóságú
Méltóságos
Nagyságos

_____ úrnőnek
úrnak

Következő kiállításunk:

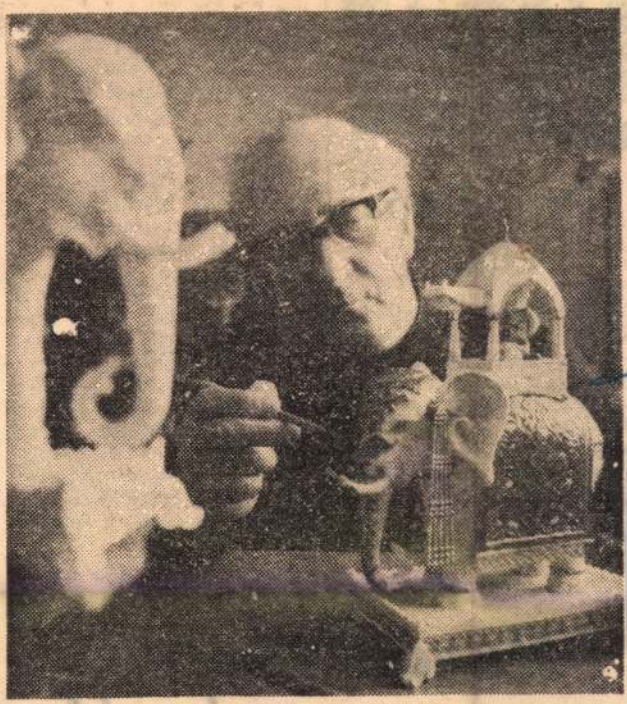
HOLLÓSY SIMON (1857-1918)
a magyar naturalista festészet úttörője
és apostoli vezéralakja hagyatékának
KIÁLLÍTÁSA: egész nyáron át,
AUKCIÓJA: ősszel.

BUDAPEST

MTI SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726
1975 ÁPR 16
ESTI HÍRLAP

Hamzaly Jenő iparművész

1021

A maharadzsás e[illegible] a Távol-Keletre indul. Készítésére a megrendelést a Herendi Porcelángyár kapta az Air-India légitársaságtól. A gazdagon aranyozott figura mintapéldányát Hamzaly Jenő iparművész készítette. A különleges dísztárgyból — előreláthatóan —, összesen harminc készül.

(MTI Fotó — Rózsa Sándor felv.)

Davis Kupa előtt

A hét végén, a hazai szadtéri teniszidénynyitón *Budapesti Spartacus* verenyén *Taróczy* kivételével z egész élmezőny rajthoz l. Ezen a viadalon dől el, ogy ki kerül a hollandok leni Davis Kupa-csapata. A mérkőzésre május án, 3-án és 4-én fővárankban kerül sor.

nyébe tartozó együttesek győzelmével értek véget. S azok már bejutottak a legjobb négy közé.

A férfiaknál a kupavédő *Csepel* a *V. Izzó*, a nőknél az MNK-győztes *Ú. Dózsa*, *a Közgazdasági Egyetem*, a bajnok *NIM* pedig a *BVSC-vel* játszik ma délután. A győztesekkel alakul ki véglegesen a négyes döntő mezőnye.

Hazaérkeztek a magyar úszók

A Cincinnatiban szerepelt agyar úszók — Hargitay ndrás, Verrasztó Zoltán mesterük Széchy Tamás tegnap délután hazaérztek Amerikából

is, amelyet először rendeznek 50 méteres medencében.

LAPKIADÓ VÁLLALAT
SAJTÓFIGYELŐ SZOLGÁLAT
BUDAPEST, VII., LENIN-KRT 9—11
Telefon: 227-651, 221-285

Szabad Nógrád
Salgótarján

Hamza Tibor

NÓGRÁD 1956. május 12.

610

Hamza Tibor kiállítása elé

A III. Megyei Képzőművészeti Kiállításon látta először Hamza Tibor képeit a salgótarjáni közönség. Akkor néhány festmény alapján nem alkothatott magának képet művészetéről a kiállítás látogatója. Erre, Hamza Tibornak a TTIT és a Megyei Tanács Népművelési Osztálya rendezésében május 13-án megnyíló kiállítása lesz hivatott. Mivel Hamza Tibor nemrégen került városunkba és művészetét csak barátai ismerik; szükséges, hogy a kiállítás előtt többet tudjon róla Salgótarján művészetet szerető közönsége. Nem életrajzot akarok írni, hanem művészi pályafutást ismertetni.

Glatz Oszkár tanítványa és fiatalon, 1930-ban tartja az első kiállítását városában, Egerben. Megszokott dolog volt akkor, hogy elsiklottak a fiatal művészek fölött, egyszerűen nem látták meg őket. Hamza Tibor kiállítását nem lehetett agyonhallgatni. „Akvarelljei minden érdeklődést megérdemelnek" — kénytelenek elismerni.

Akvarell és tempera. Ezzel kezdi és ez is marad művészetének anyaga.

Sűrűn követik egymást a kiállítások. Érdekes lenne mindegyikkel foglalkozni, mert egy-egy állomást jelentenek művészi pályafutásában, itt azonban kénytelen vagyok a legjelentősebbekre szorítkozni.

1932 februárjában a Képzőművészeti Főiskola házi tárlatán a főiskola ösztöndíját kapja. Másfél év múlva pedig már így írnak róla: „A fiatalok közül Hamza Tibor erőteljes, merész vonásai tűnnek fel teli impressziókkal. Meglepetést kelt a fiatal festő gyors emelkedése, ami figurális képeinek határozottságában, tájképeinek hol zord, hol finom poézisében egyformán szembetűnő."

És nem bódítják el a korai sikerek. Dolgozik, töri magát. Munkájának nem maradt el az eredménye. Két év múlva, 1935-ben már így írnak egri kiállításáról: „Figurális és tájképeire a nagyvonalúság nő fel a formák és kifejezések egyszerűségével és tisztaságával. Eger város megtalálta a festőjét."

Nagyobb dolog történik ennél. Hamza Tibor művészetének egyszerűségében eljutott önmagáig. Itt nincs póz, hatásvadászat, csak a lényeg. Ekkor azonban „színes tempera anyagát virtuózan kezeli és csodálatosan finom sugárzásokat tud kihozni." Hamza Tibor „befutott" művész lett. Ez nemcsak a vidéki sajtó esetleg elfogult hangja, így ír a Népszava, az Ujság, a polgári lapok is.

Most következne az igazi alkotások ideje, a történelem azonban közbeszólt. Hamza Tibor katona lesz, frontra kerül, megsebesül és súlyos fejsebével a kievi kórházban tér magához. Jelentős állomás ez a kórház. A gyógyuló művészből előtör az alkotási vágy. A kórház épületét nem hagyhatja el, itt fog tehát munkához. 11 négyméteres freskóval díszíti a kievi kórházat. Csatajelenetekkel vajon? Nem. Azok munkáját örökíti meg, akik visszaadták az életnek, a művészetnek, az orvosokat, az egészségügyi katonákat.

Most már elhagyhatja időnként a kórházat. Vázlatkönyve gyorsan telik. A Larva, a Dnyeperpart, az egyszerű szovjet emberek kelnek életre. Nem tud betelni a számára annyira új világgal. És hogy mennyire megérti ezt a világot, mi sem bizonyítja jobban, mint az 1943 szeptemberében rendezett kiállítás, amelynek 10 nap alatt 1600 látogatója van. „Ezek a kifejezetten orosz tárgyú képek a világ minden sarkába bevilágítanak, ahol emberi élet, szenvedés és öröm lakik" — írják a kiállításról.

Hatalmas hatása van ezeknek a képeknek. Nemcsak Egerben, hanem 1944 nyarán Budapesten is. Nem akad olyan újság, amely ne foglalkozna a kiállítással.

A felszabadulás nem viszi csigaházba, mint olyan sok művészt. Épülő hidak, házak elevenednek meg ecsetje alatt. 1947 januári kiállításának fő anyagát mégis az oroszországi képek alkotják. Most van igazi hatásuk! Magyar munkások, szovjet katonák szoronganak a képek előtt. Hatalmába keríti őket Hamza Tibor művészete. Mi sem jellemzőbb, hogy nem a hivatalos kritika foglalkozik először a kiállítással, hanem „munkás szemmel" írnak róla. Igy: „Hamza Tibor képei a közösségi szellemet képviselik. Nála nem öncélú a művészet, nemcsak egy arcot, csendéletet fest, hanem tömegeket is mozgat."

És nem pihen. 1948: Eger, Centennáris kiállítás. 1952: Eger ünnepi hete egy-egy állomásai a további útnak.

Aztán egy újabb állomás: 1955 szeptemberében Salgótarjánba kerül. Két hónapja van csak itt, amikor a III. Megyei Képzőművészet Kiállításon látjuk a képeit. Ezek még egriek, túl közel van ez a kiállítás ahhoz, hogy Hamza Tibor megteljen Salgótarjánnal.

Ez se váratott sokáig. A május 13-án megnyíló kiállításon már az orosz- és egri tárgyú képek mellett megjelennek az ismerős tarjáni városrészek, munkásarcok. Hamza Tibor Salgótarján festője lett.

Molnár Jenő

A családtagok bevonásával gyorsan halad a munka az érsekvadkerti Dimitrov Tsz-ben

Termelőszövetkezeteinkben a növényápolási munkák megkezdésével mind jobban felvetődik a munkaerő hiánya. „Kevesen vagyunk, nincs elég munkaerő" — mondják egyes termelőszövetkezetekben és bizony ahol ezt tartják nem is tudnak megfelelő terméseredményeket elérni, mert annoz, hogy minden munkát időben végezzenek el, szükséges, hogy a tsz-tagok mellett a családtagok is kivegyék részüket a munkából.

Az érsekvadkerti Dimitrov Termelőszövetkezetben még a tavaszi munkák kezdetén úgy szervezték meg a munkát, hogy a tagok mellett tevékenyen dolgoznak a családtagok is. A kertészetben, a dohányosban, de a növénytermelés minden ágában a tagok mellett, a családtagokat is bevonták a munkába. A családtagok bevonása nagyban elősegítette a munkák idejében és jó minőségben való elvégzését. Eddig már elvégezték a mák, a cukor és takarmányrépa horolását, kiültették a paradicsom, a paprika, a káposztapalántákat és most folyik a dohánypalánták ültetése. Ezeket a munkákat nagyrészt a családtagok végezték el.

A családtagok közül a legjobb eredményt Verki Etel érte el, aki már 81 munkaegységet dolgozott. Rajta kívül Pelle Jánosné 80, Rék Margit 70, Bojtos Erzsébet 68 munkaegységet ért el. Dicséretre méltó munkát végzett a 15 éves Verenczki Erzsébet, aki ebben az évben már 52 munkaegységet dolgozott.

Gyorsan halad a 18 hold dohány ültetése az érsekvadkerti Dimitrov Termelőszövetkezetben. A tagok mellett a családtagok is tevékenyen kiveszik részüket a munkából.

Az érsekvadkerti Dimitrov Termelőszövetkezetben a családtagok mellett alkalmazzák a korszerű mezőgazdasági gépeket is. A tavasz folyamán 12 hold burgonya és 22 hold kukorica ültetését végezték el géppel. A gyomirtást pedig a korszerű vegyszeres gyomirtó géppel, amely egy nap alatt 70 fő fáradságos és nehéz munkáját végezte el. A családtagok bevonásával, a fejlett mezőgazdasági gépek alkalmazásával a termelőszövetkezet elérte, hogy a növénytermelés minden munkáját idejében és jó minőségben elvégezte.

MI ÚJSÁG EGYHÁZASDENGELEGEN?

Nagy újság és jó hír, hogy szép termést ígér a borsó. Örülnek neki a dengelegi termelőszövetkezetek és egyéni gazdák, hisz itt a borsó jelenti azt, amit Dejtáron az új-burgonya, vagy Örhalomban a korai káposzta. Pénzt, sok forintot. Nagyon népes most a határ. Nagy munkába [illegible] az óra. Most a cukorrépa és a borsó van soron. Öröm benne dolgozni, olyan szép és sokat ígér — mondja Jakus János. Ahogy így elnézem a borsót, a jövő hónapban már pénzelni lehet ebből.

Mintegy 180 hold borsója van a falunak. A tanácson már éppen számítgatják, mennyi tagjai csak az ősszel fogtak össze, akkor léptek a közös gazdálkodás útjára — de van hozzá tehetségük, erejük, akaratuk, hogy sok más egyéb mellett a szarvasmarhatenyésztésben is példát mutassanak.

Szépen sorjában megvalósulnak Dengelegen a község-

HANÁK IVÁN, térképész,/1870-1880/

ULBRICH könyve II.részében Burgenland és környező államok községi térképei,legtöbb 1770 után.A koraiak méret arányai premetrikus korból valók,a későbbiek legtöbbje méterrendszerben készült és nagyrészük a bpesti Államnyomda terméke.A térképek szerzői többségükben mágyarok, így Hanák Iván is. 289.old

BENDEFY LÁSZLÓ: Karl Ulbrich: Allgemeine Bibliographie des Burgenlandes 287.old

VASI SZEMLE, XXVIII.évf. 1974. 2.sz. Szombathely

HANAK, Jakob, pozsonyi asztalossegéd

J.H. Tischlergesell,

3 gyermeke megh.

1815, 332 l.
1816, 431 "
1817, 57 "

Pr.Z.

HANAK, Jakob, pozsonyi ártalomtéd

J. Hanack, Tischlergesell, 5 hónapos fia meghalt. (1815, 332 l)

—

J. Hanak, Tischlergesell, 2 hetes lánya meghalt (1816, 431 l)

—

J. Hanack, Tischlergesell, 4 éves lánya meghalt. (1817, 57 l)

—

Preßburger Zeitung
(Gothen)

Találkép. Lázrády Károly arcképe,
Hamák

Pesti Hírlap. 1932. jan. 16. 1

Mélai Lázrády Károly arcképét...

Hanák

A tragikusan elhunyt olimpiai bajnok, Terstyánszky Ödön arcképét festette meg a müvész.
Repr.

Délibáb, Bp. 1929. juni. 29. III. évf.
26. sz. 31. lap.

HANACK s. HANAK

Hanabusa

Münchner 1915, 170

Kabadsighaver, 1848/49. emlékei

VIII.175.

Ø Flan, Paul Conrad

reim -

laid oko

Kőhalmi Béla

Könyvgyűjtő Év-
könyve 1919-re

57. l.

MDK

Klán Antal festő

1877. „Virágoscsokor" c. képe K.T-nél.

MDK-A-I-1/805

MDK

Hári Gyula festő

"Hegyvidéki tó" c képét a király vette meg.

1891.

MDK-A-I 1/2989.

Haan térkép rajzoló

MDK

1789 ből. Délkeleti fájolású térkép Győr Vármegyéről. 1:4014400 méterarány. Német nyelvű. 314.old

Gazdag László: Győr város térképei. 295.o.

Arrabona, 7.1965. A Győri Múzeum Évkönyve. Győr.1965
Győr-Sopronmegyei Nyomda. Győr.

MOK

20. Ilan János kanonok, miniátor.

Az 1480-as években készíti liturgikus kódexeit.

Radó Polikárp: E. Barkovits.
Magyar Könyvszemle · 1941. 405. l.

MDK

Han József

Haldokló honvéd, of.

Ernst Muz. aukc. Árv.Közl. 1.rk.sz. 1939. jan.
23 l.

Ham Hem

~~Hatvani~~ ~~1481-1557~~ ~~Hatvani~~ ~~Vitéz~~

Han Janos

1480-as evekben miniator

Kodex liturgicus miniatore

XV. sz.

L.

Berki Miniatori

46-47

2. Gradualéja 14. l. 55

23. l. képpel.

1487-88

Poppy párás kot-ban

Ex Miscellaneis (Rosenbaleria Magdolna-féle)

Szécsi kot-ban

Csukárdi kötegben kálvária lépe

Miscellaneus Szalaszthvári Balthy kot

MDK

Hamzsár I. építész

Felszabadult Bp. művészete. M.Szal. 1960.

Bemerkt I.

MDK

Ham

térképet készít Győr területéről
1789-ben. (repr.)

Borbíró - Valló: Győr, Bp. 1956. 23., 24. l.
297. l.

MDK

Hamza Tibor

Kiewi rom-utca

Haditudósitó kiáll. a Pesti Vigadóban. 1943. máj.
3 1.

MDK

Hamza Tibor

Gönczi-Szabó: Az 1956.évi magyar művészettörténeti irodalom bibliográfája Művért 1957.VI.évf.4.sz. 341.l. 342.l.

MDK

Hamza Tibér

Zolnay László irása

Müvészet 1967 dec.p.27.

M.D.K

Kamaraiibor

festő

Ötvenkilenc éves korában meghalt Kamaraiibor festőművész, rajzpedagógus.

—: Kamaraiibor
Művészet, 1967. december: 24 lap

M.D.K.

Klaniczay Tibor
levele

Az Eötvös Gimnázium föld-kiállításon szerepelt bemutatta tájait, karikatúrapotréit, kalandos elbeszéléseit.

— : Klaniczay Tibor

Mátészalka 1967. december 27-ben

HAMZA TIBOR

86. Kiew: Lavra
97. Kiewi rom-utca.
89. Kiew látképe

Haditudósitó Kiállitás a Pesti Vigadóban 1943.május 2-12-ig. Képek és szobrok jegyzéke.

Ylauza Tibor.

a Heves megyei Képzőművészek Kiállításán a művek mindkét ~~mindkét~~ Kiállításán a művek minőségi is tetszettek.

Heves megyei Népújság, 1982. okt. 12.

Hamza Tibor festő

Szabad Művészet, 1949

III. évf. 7-8. sz. 357. o. A Szabadművészet
körkérdései.

Hamza Tibor festő

Szabad Művészet 1948

II. évf. 10. sz. 326.o. A szabadművészet körlevelei:

Eari crop.

Harmat Tibor

szobrászművész

„Lear Ortrúna" c. kompozíció, melyet négy szobrászművésszel együtt közösen alkotott, az egri képzőművészeti kiállításon szerepelt. (Kiállítás.)

Magyar Nemzet, 1972. okt. 12.

Homza Vera, epikus

L. Fadrusz 2.

... követség hírek

6

Magyar

Építőművészet 1983

83/3

MDK

Kamrál, magyar fegyverkovács

Tatán

dr. Kalmár János közlése: Magyar fegyverkovácsok művei.

Pleasant, merry holidays
Greetings

Hearty greetings and best wishes
for Christmas and New Year.

MDK

Hamza Tibor, festöm.

Kiew: Lavra.
Kiew látképe.
Kiewi rom-utca.

Pesti Vigadó. -Haditudósító kiáll. 1943. máj.2.-12.
Kat.

MDK

Hamza

Hamza Tibor, graf.

86. Kiew:Lavra.

89. Kiew látképe.

97. Kiewi rom-utca.

Pesti XXXXX Vigadó- Restituáló kiáll.
1943.máj.2.-12.
Képek és szobrok jegyzéke.

M.D.K.

Hamza Tibor festő

a Képzőművészek egri csoportjának vezetője.
1947.szept. 10. Kérvénytezi a Vkm-nél Egerben Képzőművészeti és Iparművészeti Szabadiskola engedélyezését

Képzőművészeti élet a felszabadulás után 190.1.
A MŰVÉSZETTÖRTÉNETI DOK.KÖZPONT FORRÁSKIADVÁNYAI II.
Bp. 1965.

M.D.K.

Hamza Tibor festő

okl. tanitóképző intézeti rajztanár.

Az Egerben létesitendő Képző- és Iparmüvészeti Szabadiskola tanáraként javasolva, , 1946.

igazgató, alakrajz -tanár

Képzőművészeti élet a felszabadulás után 196-197.l.
A MÜVÉSZETTÖRTÉNETI DOK. KÖZPONT FORRÁSTANULMÁNYAI II.
Bp. 1965.

Hamza Tibor

1908-1967

Müvész és pedagógus.

Diákéveit Egerben élte.

"Az alkotó" /repr/

In memoriam Hamza Tibor
Rajztanitás 1967. IV. 28. l.

Hamza Tiborné

A Stúdió Rádia

Akadémiai Pedagógiai Képzőművészeti Stúdiójának 1953-1963. Bev. Vajkai Aurél Bp. 1963
37.0

ÖSTERREICHISCHE KUNST
MONATSSCHRIFT FÜR BILDENDE UND DARSTELLENDE KUNST, ARCHITEKTUR UND KUNSTHANDWERK

Telephon U-25-403 / Österreichisches Postscheckkonto 26.646 / Postsparkassenkonto Prag 300.568 / Erscheint am 15. jeden Monats / Bezugspreise: Jährlich S 28.—, RM 18.—, P 26.—, Kč 140.—, halbjährlich S 14.—, RM 9.—, P 13.— Kč 70.—, Einzelhefte S 2.60, RM 1.60, P 2.50, Kč 13.—. Nicht rechtzeitig gekündigte Abonnements gelten als erneuert / Prospekte und Probehefte auf Verlangen kostenlos

HEFT 1 5. JAHRGANG JÄNNER 1934

Der große Plastiker Österreichs

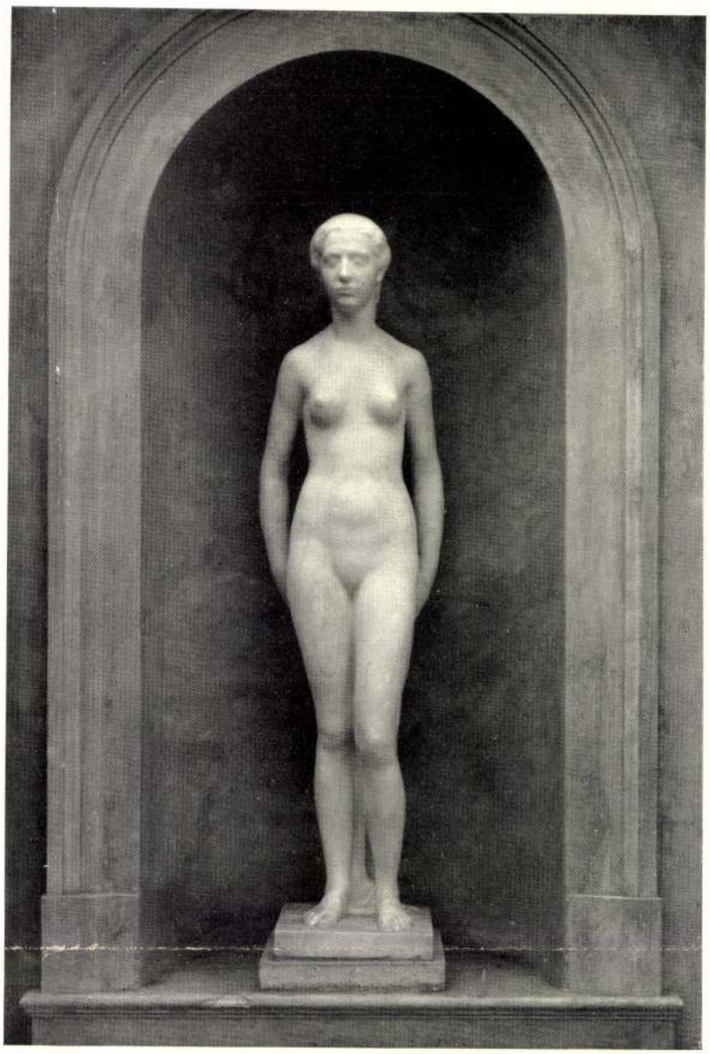
(Zum Tode Anton Hanaks)

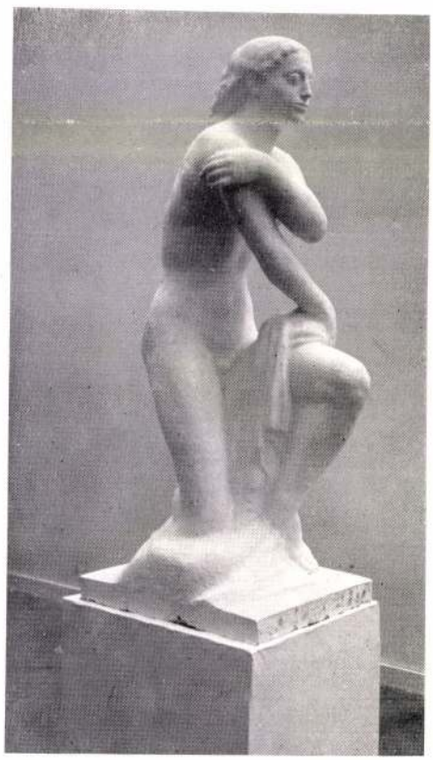
Anton Hanak Pieta

Unheimlich rasch mäht der Tod unter den großen Künstlern Österreichs. Schnell folgte auf Adolf Loos, den großen Architekten, auf Jakob Wassermann, den großen Dichter, im Tode nun auch, kaum 58 Jahre alt, Anton Hanak, der geniale Plastiker . . .

Ein Wald mächtiger Statuen steigt visionär vor uns auf, wenn wir an Anton Hanak denken.
Wer immer die weitläufigen Atelierräume Hanaks besuchen durfte, war zunächst schon suggestiv erschüttert von der Dynamik und dem Pathos der Gewalt und Größe dieser leidenschaftlich bewegten

Anton Hanak — Die junge Sphinx

Anton Hanak — Der Frühling

Gestaltenwelt, ehe er noch an der Hand des Meisters die einzelnen Werke erfassen konnte . . . Nach einem Wanderleben, das den jungen mährischen Bildhauergesellen durch alle Gaue des alten Österreich geführt hatte, kam Anton Hanak zweiundzwanzigjährig nach Wien und erhielt seine volle künstlerische Ausbildung auf der Akademie der bildenden Künste unter Hellmer.

Mühsam war der Weg des werdenden Künstlers, Freundschaft mit Josef Hoffmann, dem schöpferischen Architekten, Jan Mestrovic, dem großen südslawischen Plastiker, verschönten sein Ringen. Langsam gewann Hanak Gönner und Aufträge.

Anton Hanak Der letzte Mensch

Seine Eigenart, ja sein Genie, wurden deutlich bei der Plastik „Junge Sphinx", die eine zarte Mädchengestalt in der ersten schüchternen Blüte zeigt. Dieses Werk aus edlem weißen Marmor ziert jetzt die Orangerie des Belvedere, die Moderne Galerie Österreichs, ebenso das grandiose Werk „Der letzte Mensch". „Der brennende Mensch", „Der Fanatiker" und ähnliche Bekenntnisgestalten Hanaks offenbaren die rasende innere Bewegung und die Spannweite seiner Schöpferkraft. Barocker Schwung und griechische Schönheit sind in seinen Gestalten, aber das seltsame Leben der beseelten, nervös zitternden Oberfläche ist ihm allein eigen.

Zwingend denken wir vor seinem Werk an Rodin. Aber Hanaks Atem ist heißer, seine Leidenschaft brennender.

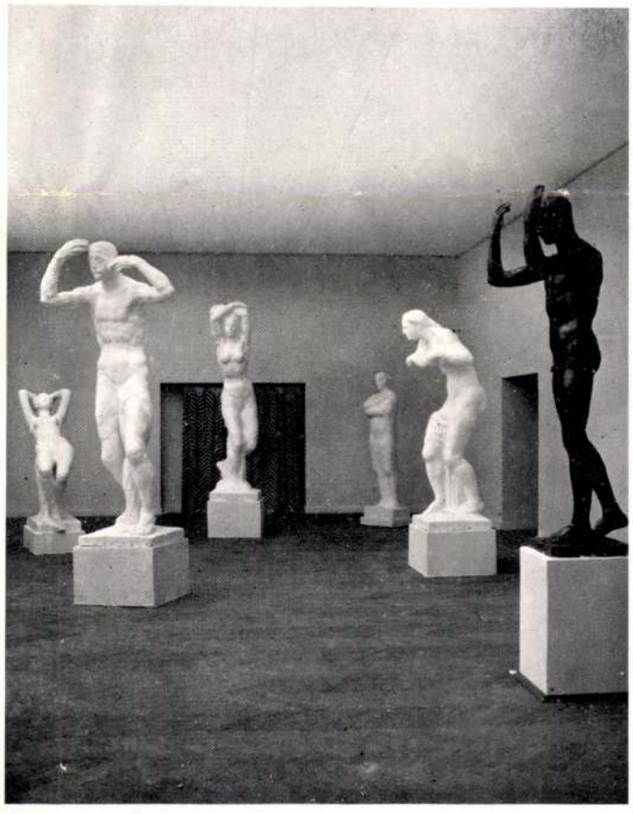
„Der brennende Mensch" — es ist sein Ich, sein Bekenntnis. Aus den tausenden von Skizzenblättern und Entwürfen, die in Stössen in seinen Schränken lagen, schrie die Sehnsucht nach Arbeit, Werken, Taten.

Die letzten zehn Jahre brachten ihm Aufträge: Plastiken für Gemeindebauten, das Denkmal der Republik mit dem Kopfe Viktor Adlers, die Heldenmutter auf dem Zentralfriedhof, die Magna Mater, das repräsentative große Gruppenwerk in der Kinderübernahmestelle IX., Lustkandlgasse. Die Akademie der bildenden Künste hat ihn vor einem Jahre zu den Ihren gewonnen und ihm die Ateliers am Rande des Praters, in der Böcklinstraße geöffnet . . .

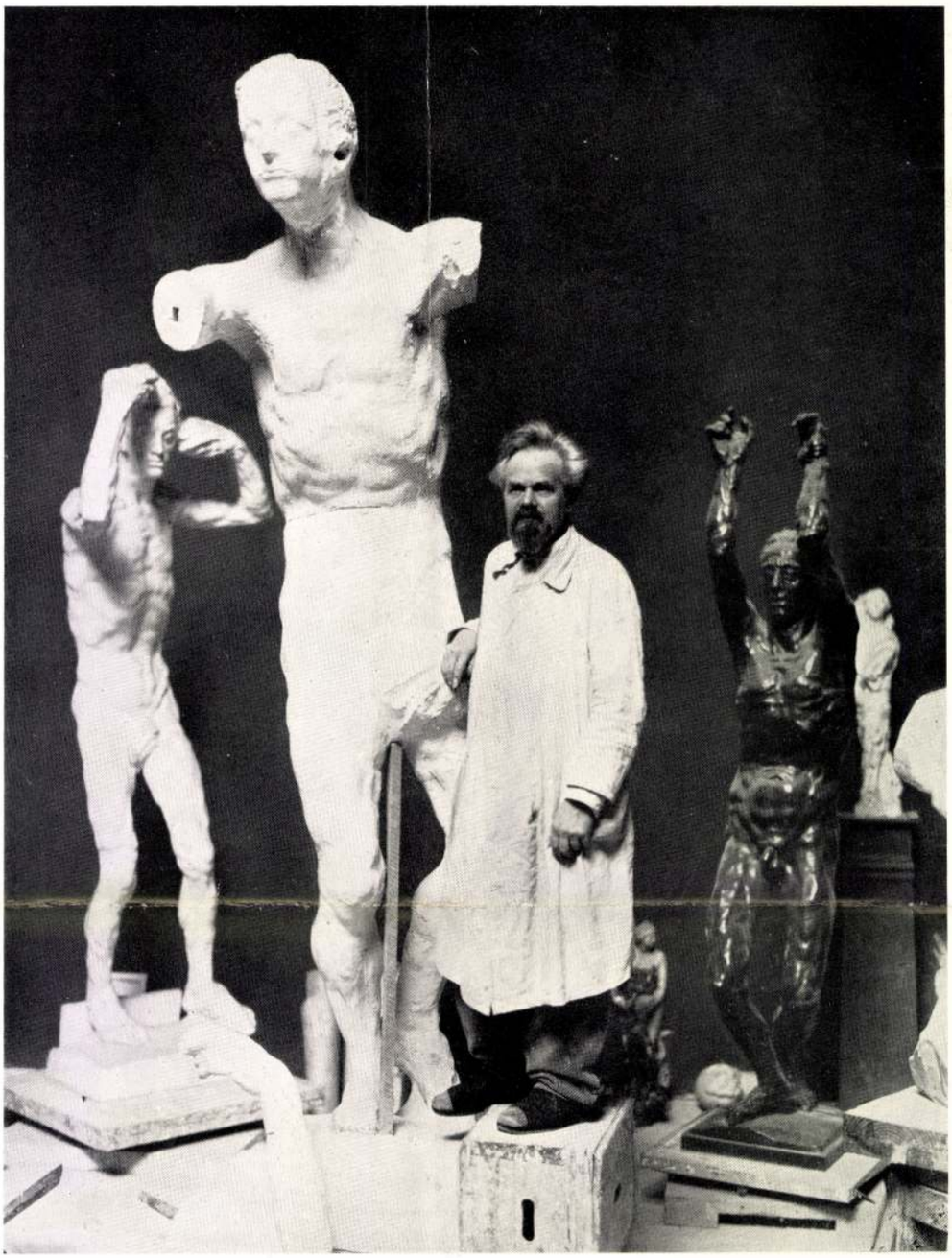
Aber alle diese Werke genügten der heroischen Sehnsucht des Meisters nicht.

Erst das vorige Jahr brachte Hanak die erlösende Aufgabe: Für Ankara, die moderne Hauptstadt der Türkei, deren leitender Architekt Prof. Clemens Holzmeister ist, sollte er das „National-Denkmal der neuen Türkei, das Emuiyet-Denkmal, schaffen, gewaltige Idealplastiken und Reliefs.

Bis zum Gusse sind die Arbeiten jetzt gediehen. Prachtvolle Charakterköpfe. geistreiche Alle-

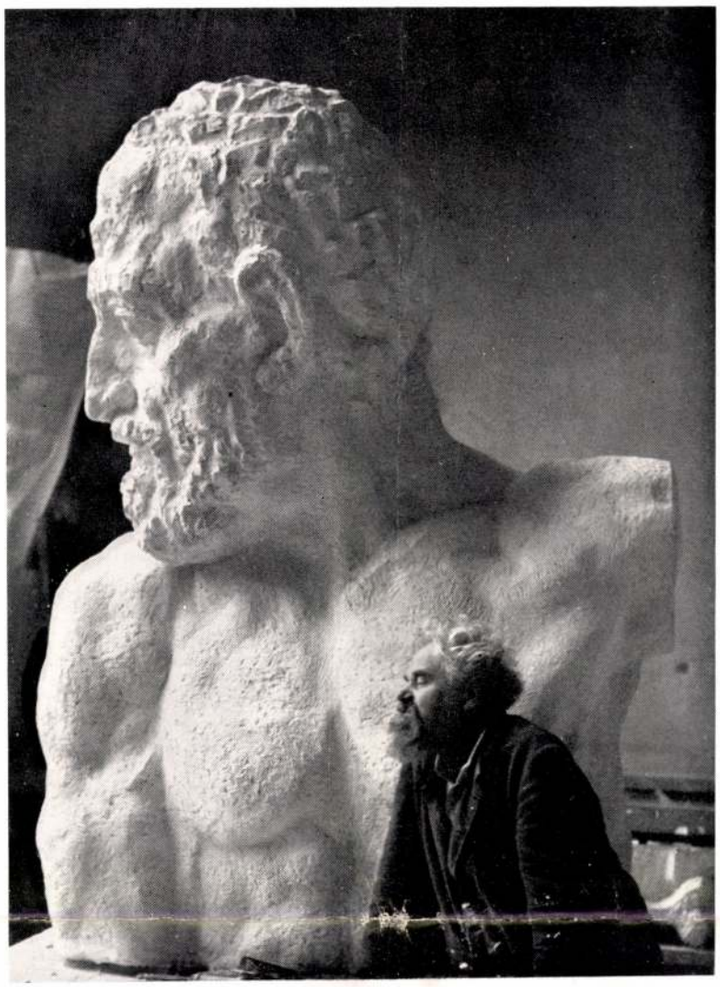
Anton Hanak Aus einer Ausstellung
Im Vordergrund „Der Fanatiker" und „Der Jüngling"

Anton Hanak — Im Atelier

gorien. Nun aber — da er vor der Vollendung dieses seines größten Werkes stand, ist die Hand, die so viel gestaltet hat, gesunken, der Schöpfergeist dahin.
Ein großer Österreicher starb — Anton Hanak!

Wie aber Prof. Peter Behrens, der Rektor der Akademie als Vertreter des Kollegiums der Professoren es dem großen Künstlerkollegen Hanak ins Grab nachrief: Anton Hanak ist nicht vollends dahin — denn er ist unsterblich!

Anton Hanak — Plastik vom Emuiyet-Denkmal in Ankara
(Nationaldenkmal der Neuen Türkei)

„Ich freue mich Ihrer lebendigen Mitarbeit auf dem Gebiete
der bildenden Künste und verbleibe in ergebener Verehrung
A. HANAK"

Aus einem, an die Redaktion der „Österreichischen Kunst" gerichteten Schreiben des verstorbenen Künstlers

Die geistige Schicksalsgemeinschaft zwischen Österreich und Ungarn

Zur Aufführung „Die Tragödie des Menschen" im Burgtheater

Von Dr. Kurt Schuschnigg, Bundesminister für Unterricht

Das Geistesleben der Ungarn und der Österreicher verbindet mehr als Sympathie. In ihrem geschichtlichen Raum hatten sie die gleiche Aufgabe zu erfüllen, verschiedene Nationen in einer höheren Kulturgemeinschaft zu verbinden. Kraft und Wesen ihrer Kultur bestimmte also schlechthin ihr Schicksal, und darum drückt auch jede kulturelle Verbindung zwischen Ungarn und Österreich dasselbe aus, was Jahrhunderte gemeinsamer politischer Geschichte verkünden: eine Schicksalsgemeinschaft.

Die Aufgabe des heutigen Österreich inmitten eines Kreises anderer Nationen und anders gearteten Geistes war die der Vermittlung. Es war die natürliche Rolle der deutschen Künstler Österreichs, Brücken zwischen dem Geistesleben im Norden und Süden, im Osten und Westen zu schlagen. Das hat dem Wesen des Österreichers die Vielseitigkeit als schöpferische Eigenart aufgeprägt. Aber die Vielseitigkeit konnte nur verbunden mit einer anderen Einsicht wirken: mit der Erkenntnis der Unvergleichbarkeit und Einzigartigkeit jeder Nation und Kultur, zwischen denen die österreichischen Deutschen lebten und schufen. So hat, auch mit der natürlichen Wirkung des Gegensatzes, gerade die leidenschaftliche Betonung seines Volkstums, die jedes Zeugnis ungarischer Kultur auszeichnet, die Geister Österreichs stets in hohem Maße gefesselt. Und wenn in unseren Zeiten immer mehr die Erkenntnis durchbricht, daß nur das von seiner Eigenart und geschichtlichen Sendung überzeugte Volk geeignet ist, mit anderen Nationen sich zur Zusammenarbeit in einem größeren Gesichtsraum zu verbinden, so zeigt das Geistesleben Österreichs und Ungarns seit je aufs schönste diese beiden Lebenskräfte: den Willen zur schöpferischen Eigenart und den Willen zur schöpferischen Zusammenarbeit.

Aus diesem letzten Grund erklärt sich, warum auch nach Auflösung des gemeinsamen politischen Gefüges für Gefühl und Denken des Österreichers Ungarn und sein Volk noch immer in der gleichen Nähe leben und wohl nicht anders Österreich für die Ungarn. Wieviel finden wir nicht an lebendigem Zeugnis solcher Verbundenheit im Schaffen beider Völker in Literatur, Theater, Musik, bildender Kunst. Wie oft hat ein modernes Schauspiel Molnars und seiner Zeitgenossen bei seinem Erfolgsweg über die ganze Welt von Wiens Theater den Ausgang genommen! An die magische Wirkung, die von Franz v. Liszt auch auf Österreich und den ganzen deutschen Raum ausgegangen ist, reihen sich in unablässiger Folge in jedem Jahrzehnt Dutzende ungarischer Namen, die aus dem österreichischen Musikleben nicht wegzudenken sind. Und zuletzt ist auch kaum zu vergessen, daß Lehar und Kálmán, die in der heiteren Musik unserer Zeit Weltgeltung erlangt haben, zugleich Wien und Budapest ihre Heimat nennen.

Nicht minder stark berührt uns das lebendige Abbild, das ungarische Schicksal, ungarisches Wesen und ungarische Landschaft in österreichischen Werken gefunden hat. Man denke, wie stark Grillparzer von Geist und Geschichte Ungarns berührt war. Die Verse Nikolaus Lenaus, der in beiden Völkern wurzelt, machen uns noch heute den ganzen Zauber ungarischer Landschaft lebendig.

Deshalb ist es nur der sichere Ausdruck natürlicher Kräfte, wenn jetzt, eineinhalb Jahrzehnte nach dem Weltkrieg, die Völker, in ihrer Tiefe aufgewühlt und zu neuer Besinnung ihrer Aufgabe in der Welt gedrängt, sich abermals mit Bewegung bewußt werden, was sie einander bedeuten. Die geistige Jugend hier und dort beginnt das Erbe der Väter auf eine neue Weise fortzusetzen. Hiezu sei auch eines besonderen künstlerischen Ereignisses gedacht. In seinem Zyklus „Stimmen der Völker" bringt jetzt das Burgtheater Emmerich Madáchs „Tragödie des Menschen" zur Aufführung. Diese Nationaldichtung voll wahrhaft elementarer Kraft, die man mit Recht den „ungarischen Faust" nennt, wird fortan ein kostbarer Teil im großen klassischen Repertoire des Burgtheaters sein.

Nichts kann fruchtbarer für die politischen und wirtschaftlichen Gespräche sein, die zwischen den Völkern Europas zurzeit zum Ziel einer allgemeinen Zusammenarbeit im Gang sind, als daß ein jeder vom anderen seine reine Stimme, die Stimme seines Geistes, richtig erkennt und hört. In diesem Sinne ist jede Arbeit an kultureller und geistiger Gemeinschaft zugleich auch wichtigste Hilfe für den Fortschritt zu politischer Beruhigung und einer freien und friedlichen Zukunft in der Mitte Europas.

Handák József

33

A legifjabb festő-generáció kiállítása

A Képzőművészeti Főiskola növendékei a régi Műcsarnokban

— Az Est tudósítójától —

Az Andrássy úti régi Műcsarnok első emeleti termeiben érdekes és a magyar piktúra nézőpontjából nagyjelentőségű kiállítás nyílik meg holnap: *a Képzőművészeti Főiskolának karácsonyi vásárral összekötött reprezentatív kiállítása.* Az előző években maga az ifjú művésznemzedék szokta karácsonyi tárlatát rendezni. Idén azonban, hogy *a főiskola komoly anyagi válságba került*, magúk a főiskolán működő művésztanárok, a magyar piktúra nagynevű művelői vették kezükbe a rendezést és keltek csoportjaikkal szokatlanul érdekes versenyre.

Családiak az, aki a művésznövendékek tárlatán szemtelenségeket, túlzásokat, holmi futurista törekvéseket fog keresni. A tárlat többszáz, jobbára *kész képe* mind azt bizonyítja, hogy a *Képzőművészeti Főiskolán a piktúra tanításának a szabatos, a becsületes rajz az alapja.* Egyetlen elrajzolt aktot nem lehet látni a tárlaton, de annál több jól megcsinált, térben és vonalban szerencsésen megérzett kompozíciót. A növendékek tárlatát szigorúan elhatárolt csoportokra osztották. *Csók* István csoportjában *Handák* József, *Ecsődy* Ákos és *Papp* Emília állította ki a legjobban ható képeket. *Bosznay* István csoportjában *Gát* János a legerősebb. Különösen *Wein* Dezsőről festett portréja sikerült. Szépek itt a grafikák is.

Vaszary János csoportjában *Emőd* Aurél »Reggelizö nő«-je, *Debre* Lóránd »Szénaboglyát-i, *Gerber* Magda »Kártyázó nő«-je, *Mihálcz* Pál »Elhagyatva« képe tűnik fel előnyösen. A negyedik teremben szintén *Bosznay* tanítványai állították ki, köztük *Deák-Ebner* Lajos unokája, *Deák* Adrienne is egy finoman megfestett női aktot. Nagyon becsületesen megfestett kép *Lühnsdorff* Károly »Öreg paraszt«-ja is. *Glatz* Oszkár csoportja talán a legérdekesebb a tárlaton. Ahány kép a falon, annyi új törekvés, annyi új úton való előretörés érzik rajtuk. Különösen érdekesek *Vadász* Endre munkái, továbbá *Szabady* Lajos »Önarcképe«-e, *Pallay* József »Lakodalmas menet«-e. *Réthy* István csoportjának a Párizsban élő *Göbl* Jenő kissé furcsa és groteszk, de ennek ellenére is nagy erővel festett kompozíciói a díszei. Szép még *Rozgonyi* László, *Sándor* István és *Heintz* Henrik néhány képe.

Benkhárt Ágoston csoportjában *Döbröczöny* Kálmán erőteljesen megfestett friss színekben csillogó képei ragadják meg a figyelmet. *Rudnay* Gyula csoportja fejezi be a kiállítást. Tanítványain erősen megérzik mesterük hatása. Sok szép tájkép, jól megrajzolt kompozíció és néhány nagyobb vászon teszi feltűnővé Rudnay csoportját. Legerősebb tanítványának *Istókovits* Kálmán látszik, akinek »Falusi tája« című képe az egész kiállítás egyik legszebb darabja.

Eredeti felfogásra vall *Révész* Pál »Koldusa« is. *Czinober* Miklós több nagy vásznat állított ki, csupa jól megcsinált kompozíciót. Legjobb munkája a nagyon eredeti felfogású »Golgotája«. Szépek *Patak* Tibor intimhangulatú tájképei is, amelyeken már nemcsak Rudnay, hanem a mesterével rokon Goya hatása is érzik.

A kiállított képek egytől-egyig olcsók. Az árak 600.000—3,000.000 korona, ilyen csekély összegért a vásárlóközönség már nagyon szép, művészi alkotásokat kaphat.

a Ferenc József Magánegyesületi Betegsegélyző Pénztár önkormányzati jogát, kitessékolték azokat az orvosokat, akik a Kereskedelmi Kórház élén állottak, előbb *kormánybiztost neveztek ki, majd az önkormányzati jog tökéletes felfüggesztésével megszüntették minden beleszólási jogot azok számára, akik ezt az intézményt megalapították és felvirágoztatták.*

Ezelőtt egy héttel *Ledermann* Mór írásai közt kutatva, megtalálta a *Ferenc József Kereskedelmi Kórháznál* tett rozsnyófürdői alapítólevelét és az alapítólevél átolvasása után megállapította, hogy *neki joga van ellenőrizteti, hogy tulajdonképpen mi is történt az öt esztendő alatt Rozsnyófürdővel?* Elküldötte a Ferenc József Kereskedelmi Kórházba titkárát, *Szarka* Istvánt, hogy tudja meg, mi a helyzet Rozsnyófürdőben, *sok beteget küldtek-e oda, van-e valamire szüksége, kell-e talán bővíteni az alapítványt?*

Ez a kis fürdőhely körülbelül

8—10 milliárd koronát érhet a mai viszonyok között

és így joggal érdeklődött Ledermann Mór, hogy alapítványát a kurzus öt esztendeje alatt kellő gondossággal kezelték-e?

A titkár megdöbbenve érkezett vissza.

— *Rozsnyófürdő már rég nincs a Ferenc József Kórház birtokában* — mondotta — *eladták.*

— Különös. — mondotta Ledermann — hiszen *az alapítólevélben benne van, hogy az eladásról engem értesíteni kell és a pénzt le kell tenni a Magyar Általános Hitelbanknál,* hogy ezzel egy másik fürdőtelep létesíttessék az eladási árból, mert hiszen én azért adtam a pénzt, hogy *beteg kereskedelmi alkalmazottak üdülést találjanak.*

Hanák József, graf. MDK

Nyomorékgyermekek otthona javára rendezett gyüjtés
váci-uteai sáreában rajzolt.

Müvész-sátrak Budapest uteáin.-PH. 1929.jun.15. 1o.1.

Handák József.
festőművész

Handák József, az ismert festőművész, e hónap 10-én vezette oltár elé *Szántó* Vera festőművésznőt, Szántó Menyhértnek, a novisádi csavargyár igazgatójának leányát.

Ett 928 VII/17

Ett, 1928. Jún. 17.

Hanák József.
festőművész

— Az iró- és művészvilág előkelőségeinek jelenlétében vasárnap délelőtt tartotta esküvőjét a Dohány-utcai izraelita templomban *Hanák József* ismert festőművész, Hanák Nándor, a Légrády Testvérek lapkiadóvállalat igazgatójának fia *Szántó Vera* festőművésznővel. —

Reggel 928. VI. 11

Reggel, 1928. jún. 11.

Hanák József MDK

Courteline portréje
Café Rotonde figurái
Párisi tipusok
Foujita
Pich Lili, olf.

Nemzeti Szalon 1928. ápr.
Tavaszi Szalon

MDK

Hanák József ,festö

szereplésével kiérdemelte, hogy nevét külön emlitsék.

Tárlat.K. Tavaszi Szalon. Szinnyei Társ. rendezésében "Képzünüvészet" 1928. 10.sz. 132.l.

HANÁK József

1925-ben Nagybányán a szabadiskola tagja

Réti: Nagybánya.. 337.l.

MDK

Hanák József

Önarckép, of.

Képzőm.Főisk. ifjusági kiáll. Ernst Muz. 1924.

4. l.

MDK

Hanák József

Boglyák, of.

Képzőm.Főisk. ifjusági kiáll. Ernst.Muz.1924.

5. l.

MDK

Hanák József

Akt-studiumok, tusr.

Képsőm.Főisk. ifjusági kiáll. Ernst Muz. 1924.

14. 1.

MDK

Hanák József

Akt-studiumok, tusr.

Philadelfia, szénr.

Képzőm.Főisk. ifjusági kiáll. Ernst Mus. 1924.
14. l.

MDK

Hanák József

Karikatura, kréta

Képzőm.Főisk. ifjusági kiáll. Ernst Muz. 1924.
14. l.

MDK

Hanák József

Fiufej, rézk.

Képzőm.Főisk. ifjusági kiáll. Ernst Muz. 1924.

14. 1.

Hanák József

Fiufej, tusr.

" "

Arckép, szén

Képzőművész. Főisk. ifjusági kiáll. Ernst Múz. 1924.

23. l.

A magyar reklám nagyjai

Dehmal Károly zongoragyáros

Nagyságos Asszonyom!

Ma először kopogtatok ajtaján. Ne méltóztassék rossz néven venni, hogy nem személyesen jöttem bemutatkozni, de remélem, rövidesen alkalmam lesz tiszteletemet tenni, hogy Nagyságos Asszonyomat megismerhessem és megkérjem arra, hogy most megnyílt fűszer- és csemegeüzletemet látogatásával megtisztelje.

Jól tudom, Ön is régóta kíván egy olyan fűszer- és csemegeüzletet, mely az Ön háztartásával úgy törődik, mintha a sajátja volna.

Nagyságos Asszonyom, én nem ígérek sokat, de azt a keveset, amit kilátásba helyezek, azt be is tartom. Én szeretném legjobban, ha a házvezetés gondjaiból valamit magamra is tudnék vállalni. Biztosítom Nagyságos Asszonyomat, hogy konyhájára csak a legfrissebb és legtisztább élelmiszer kerül, a nagymosás ép oly gondot fog nekem is okozni, mint Önnek, minden kívánságát, óhaját a legprecízebben fogom kielégíteni. A nap bármely szakában házhoz szállítom a kívánt árut. Reggelenként megbízottam tiszteletét fogja tenni, hogy a napi szükségletet összeírhassa és leszállíthassa. Jégszekrényem, telefonom és minden egyéb üzleti felszerelésem Nagyságos Asszonyom rendelkezésére áll.

Kívánságára bevásárlási könyvecskét bocsátok rendelkezésére és az elszámolást az Ön kedve szerint, hetenként, félhavonként vagy havonként ejthetjük meg.

Holnap reggel megbízottam ott lesz, hogy Nagyságos Asszonyom parancsait átvegye.

Kérem szíves megbízásait és maradok Nagyságos Asszonyomnak őszinte híve:

Kovács Máté
fűszer- és csemegekereskedő,
Ibolya ucca 16.

Ezt a körlevelet természetesen olyan tempóban kell elküldeni, amilyen tempóban a személyzet másnap reggel a háztartásokat le tudja látogatni. Mert kissé furcsa volna, ha a levélben másnapra jelezzük a segéd látogatását és csak három nap mulva jelentkezik. Számítsuk ki, hogy a személyzet korán reggel 7-től 10-ig hány háztartást látogathat meg és ez fogja meghatározni, hogy az 50—60 környékbeli házat hány nap alatt kell a körlevelekkel megdolgozni.

Másnap korán reggel a segéd beállít a háztartásba, csinosan, tisztán felöltözve, megborotválkozva s a háztartási alkalmazottnak a következő szövegű kartont adja át, hogy juttassa el a ház úrnőjéhez.

Nagyságos Asszonyom!

Igéretem szerint megbízottamat elküldtem, hogy kívánságait feljegyezhesse. Kérem vele közölni, hogy ezentúl milyen időpontban jelenjék meg, hogy Nagyságos Asszonyomat alkalmatlan időpontban ne zavarja.

Őszinte híve:
Kovács Máté
fűszer- és csemegekereskedő

Ha a háziasszony még alszik, akkor a kártyát nem adja le, hanem később tér vissza. A háztartási alkalmazott nevét írja fel, mert arra egy későbbi propaganda-akció során szükség lesz.

A bemutatkozásnál három eset fordulhat elő. A háziasszony *vagy nem ad megbízást, vagy azt mondja, hogy egyelőre nincs szükség semmire, vagy megbízást ad.*

Az első esetben a segéd udvarias formában megtudakolja, hogy miért s ezt referálja a tulajdonosnak. Ha a háziasszony nem akarja megindokolni, akkor a segéd igyekezzék másnap összeköttetést találni a háztartási alkalmazottal s megtudni, hogy mi az oka az elutasításnak. Igyekezzék kifürkészni, hogy az eddigi szállítóval volt-e valami kellemetlenség, vagy azt, hogy a szállító milyen cikket nem tart, amire pedig a háztartásban gyakori szükség van s azt kénytele-

ÁTÉLÉSEIM ÉS EMLÉKEIM

Irta: NEMES MIHÁLY

Művésznövendék koromban, magyar lelkiségemnek megfelelően, a történeti képfestés volt az ideálom. Tanulmányaim közben igen fontosnak gondoltam nemzeti jellegzetességeink és a korhűség pontos kidomborításához való ismeretek megszerzését, azonban szomorúan tapasztaltam, hogy komoly, szakszerű magyar viselettörténetünk nincs.

Székely Bertalan, a kiváló magyar történeti festő tanárom, ha e kérdésben hozzá fordultam, rendesen azt felelte, hogy a történeti magyar viseleteket magunknak kell megszerkeszteni, szigorú tanulmányok alapján, de magyar átérzéssel. 1886-ban a »Budapest« napilap leszerződtetett napiesemény-illusztrátornak. Az aktuális rajzok mellé azonban sikerült beleillesztenem történeti kompozicióimat is, sorozatos képciklusok formájában. Ezalatt erősen kutattam múzeumokban az ősi magyar viseletek után.

A millenniumi években azután Wlassics Gyula báró, az akkori kultuszminiszter, előtanulmányaim alapján, megbízott az első kimerítő, rendszeres magyar viselettörténet megalkotásával, melyet Nagy Géza, azóta elhunyt jeles archeológussal társulva el is készítettem. E munkám sikerén felbuzdulva, kezdtem el az ősi magyar történeti viselet érdekében való munkálkodásomat. Első s egyik kimagasló pontja volt ilyirányú munkáimnak a *Millennium* évében rendezett történeti díszfelvonulás. A vármegyék fő- és alispánjai egyre-másra ostromoltak megyéjük történetének kimagaslóbb korát feltüntető korhű viselet figurinjaiért. És midőn Nagymagyarország bandériumainak a Vérmezőn összesereglett ragyogó tömegét megpillantottam, az ősi rákosi királyválasztó gyűlések káprázatos képét láttam szemeim előtt s akkor eszméltem föl, midőn jobbról is balról is kedves »jó reggelt«-tel köszöntöttek az ősökké átalakult zászlósurak és főispánok. Szép volt, mese volt és bizony-bizony fájdalmas most e tündérálomra visszagondolni.

1902. év tavaszán *Hunyadi-kori lovagjátékra* készült, az udvarral élén, a főúri Magyarország, a szegény elhagyott gyermekek javára. Ismét egy

Szabó Magda rajza

Yvette Guilbert. Hanák József rajza

(Szentgyörgyi-Hanák: Párisi portrék)

11 (Wodianer-nyomda)

Hlaváček József

1928. ápr. Szalon. (Művészi Szalon)

Courtoline portréje

Café Rotonde figurái

Párizsi típusok.

Fotójuk.

Pick Lili, olajfest

Fejérpataky László IX. 69

Hanák József

grafikus

a Pesti Hírlap 1927. évi
folyamában látta
több régi rajzát.

Magyar.

1920-30-as évek

Reklám-életben
portré sorozata

1928-29

FEBRUÁR

6

Hanák József

Hanák József festőm. rajz, reklámtervező. V. Jégrády Károly-u. 8/10. 498-193

Budapest. 1940-szept.

Hanák József
Fiufej, tus
" "
Arckép, szén

O.M.Kir.Képzőműv. Főisk. kiáll. 1924. 23 l.

Hanák József

Fiufej, rézk.

O.M.Kir. Képzőműv. Főisk. kiáll. 1924. 14 l.

Hanák József
Akt-studiumok, tusr.
Philadelfia, szén

O.M.Kir. Képzőmiv. Főisk. kiáll. 1924. 14 l.

Hanák József
Karikatura, kréta

O.M.Kir. Képzőmüv. Főisk. kiáll. 1924. 14 l.

Hanák József

Akt-studiumok, tusr.

O.M.Kir. Képzőműv. Főisk. kiáll. 1924. 14 l.

Hanák József
Boglyák, olaj

O.M.Kir. Képzőmüv. Főisk. kiáll. 1924. 5 l.

Hanák József
Házikó; olaj

O.M.Kir.Képzőműv.Főisk. kiáll. 1924. 4 l.

Hanák József

Akt, tus

O.M.Kir. Képzőműv. Főisk. kiáll. 1924. 24 l.

Hanák József
Önarckép, olaj

O.M.Kir.Képzőmüv.Főisk. kiáll. 1924. 4 l.

Hanák József

1921/22 I., 1922/23 I.,
1924/25 – 1925/26

Ferképzőmfoiskolák

89. l.

radt fenn a képrombolás viharai után, legfeljebb a szaloniki-i Szent György-templom kupolamozaikjai és u. o. a Szt. Demeter-templomában fennmaradt mozaikok, amelyek keletkezését az V. sz. végére vagy a VI. sz. elejére teszik. A Justinianus-korabeli bizánci mozaikművészet kiváló emlékei maradtak fenn azonban Ravennában, a keleti császárság exarchátusában, amelynek templomai mind az architektúra, mind a mozaikdísz tekintetében oly felülmúlhatatlan képet adnak a nyugati és keleti szellem küzdelméről. Így a S. Apollinare Nuovo-templom hajójának falait díszítő újtestamentumi mozaikok még határozottan nyugati jellegűek, élénk, pregnáns, kifejező elbeszélés uralkodik bennük, míg az alattuk levő két képsor, egyfelől Krisztus, másfelől az Istenanya (a keleti egyház bálványozott Theotokosa), szent férfiak és nők ünnepies menetével, az alakok arányaival, hieratikussá dermedt lényével, a csillogó arany és ornamentális részletek túltengésével egészen keleti jellegű. Ugyanígy a híres S. Vitale-templomban megkülönböztethetjük a nyugati eredetű képeket a keletiektől, arra az esetre is, ha azok anyagi elkészítése egyöntetű lett volna. Itt Justinianus császár és Theodora császárné megjelenése pompás kíséretük közepette, a legékesszólóbb kifejezése a B. expanziójának Nyugat felé. Magában Bizáncban az emlékek hosszú sora maradt fenn a képrombolást követő századokból. A konstantinápolyi Hagia Sophia mozaikjai ugyan, amelyek a IX. sz.-ban készültek, mészréteg alatt lappanganak és csak némelyiküket ismerjük felvételekből, de más nagy ciklusok, így a nikaeai Koimesis-templom szentélyének mozaikjai (u. o. az előcsarnok mozaikjai 1025-ben keletkeztek), valamint Kiti (Ciprus szigetén) Panhagia-templomának pompás Mária-mozaikja

MDK

Hanák József

Akt, tusr.

Képzőm.Főisk. ifjuságí kiáll. Ernst Muz. 1924.

24.1.

MDK

Hanák József

Házikó, of.

Képzőm.Főisk.ifj.kiáll. Ernst.Muz. 1924.

4. 1.

HANÁK Josef fest.

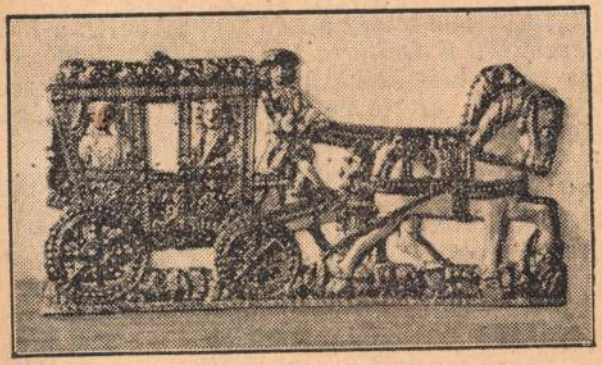
OMILE 1904-1944

díj 1924 174

A magyar „mézeskalács-kerámia" meghódította Angliát

(Saját tudósítónktól.) Angliából került vissza a híre egy magyar festő érdekes találmányának, amelyet csodálatosképpen eddig még nálunk nem is ismernek: a »mézeskalács-kerámiának«.

Hanák József, a fiatal festő- és szobrászgeneráció egyik érdekes alakja az eredeti gondolat megvalósítója. — A debreceni *Déry-múzeumban ődöngve felfedez-*

Mária Terézia korabeli díszhintó mézeskalácsutánzata

tem egypár ősrégi mézeskalács faformát, a népművészet valódi remekeit — mondja. — Ezek nyomán elindulva, a környék falvaiban lakó egyszerű bábosmestereknél találtam meg ezeket *a három-négyszázesztendős, múzeális értékű, ősmagyar motívumokkal ékes, kivésett faformákat,* amelyek — szerintük — »már kimentek a divatból« és használatlan lomként hevertek szanaszéjjel. Ezeket mind összevásároltam — csaknem fillérekért — és most már valami olyan massza készítésén törtem a fejem, amely kiadja ezeknek a népies motívumoknak csipkeszerű finomságait, eredeti ornamentikáját a maga különös szépségében. A kerámia agyaga nem jó, mert betömi ezeket a finomságokat, kikerekíti, ellaposítja. *Gyúrható, könnyen formálható massza kellett* erre a célra, hogy a festéket is szépen adja vissza és amellett elég rugalmas, nem túlságosan törékeny.

— Végre sikerült ilyen masszát elkészítenem és azzal úgynevezett »mézeskalács-kerámiákat« készítettem. A »kerámia« szó nem fedi teljesen eljárásom lényegét, mert bár hatásilag talán kerámiaszerű amit csinálok, de összetételében minden, csak nem kerámia; talán inkább relief. *Jellegzetességük az eredeti, naiv, plasztikai elgondolás, a különös fantasztikus mesevilág és az a dús, keleti ornamentika, amit ezekbe a virág-, madár- és állatfigurákba a nép naiv hite és mesélő kedve belevitt.*

A kis műterem erősen magán viseli Hanák mester etnográfiai tanulmányainak nyomait. Jól esik a szemnek megpihenni azokon az üde színfoltokon, amelyek a 15. századbeli Bolond Istókról, a Mária Terézia korabeli díszhintóról, meg az édesen primitív 16. századbeli huszárról ragyognak felénk! Színtiszta magyar népművészet, naiv mesélőkedv, élettel teli, élő színek — nem csoda, ha megfogják a külföld szemét és meghódítják, felénk hajlítják a szívét.

Szívet — szívért. Mert a szív-ornamentika szinte valamennyin rajta van!

Pesti Napló 1938 ápr. 17

kulcsok fickándoztak a végén. A gyerek kitalálhatta hogy ez az akit ő keres.

— Maga itt a számadó ugyina?

— Mi-i vagyok én te? — az öltözőből jött a főúr, most kezdődik a hivatala, még lélegzik egy kis szabadságot. — Mi kell neked? — meg is csípte derültében a proletár csemete orcáját.

— El akarnék állani magokho kisbojtárnak.

A főúr kikapta a zsebkendőjét, olyan neveletlen nagyot talált kacagni. Mikor a kacagást lefojtotta:

— Na hát, ez osztán fejes! Kisbojtár? Az akarsz lenni?

— Hát! Amék az ujságot hurcolja az asztalokho. Hátha kell jelenleg magoknak.

A főúr most már megbarackolta a gyereket, az olyan bátran, olyan okosan, olyan bután, oly ártatlanul mosolygott felfele az ő szemébe.

— Várjál csak, gyere csak, vagyis itt maradj — ellépett, szenzációs vidám pofával, először is odabókolt az első asztalkához és hajolt ujságolni az uraknak, a gyerek irányába bökve a fejét, hogy micsoda kis vadember szabadult be Pestre. Az a csüggedt három úr mindahárom elnevette magát, muszáj volt; odanéztek a kisbojtár-aspiráns felé, az a vén krokodil köztük, az felnyomta a félhold-pápaszemet a szemöldökére, úgy rántott egyet a fején, mint aki azt jelzi: na mi ujság? A gyerek is arra bökött a fejével és kacsintott.

Azalatt a főúr föltépte a kávést a sarokból, ahol az a likőrügynökkel hadakozott:

— Bocsánat, tessék jönni mérnök úr, csak egy percre

— Balázs.

— És hány éves vagy?

— Tizenhárom, többi a papoké.

— Olvasni tudsz?

— Csak pézt nem mer az nincs.

Üzletvezető, főúr, pincérek úgy néztek nevetésök közt a kávésra: nahát mit szól, nincs igazunk?

Az lett a vége, a kicsi parasztot fölvette a főúr, rögtön küldte le a souterrain lépcsőjén, adjanak néki kávét kiflit. Azután adott a telefonosnak annyi pénzt, vigye el holnap reggel a gyereket a Dob uccába, vegyen néki spencert, nadrágot cipőt.

Estefele mikor a nép fogyatkozott, a főúr leszállott a souterrain foglyához, lehozatta az egész bel- és külföldi sajtót, ő maga személyesen vezette be a gyereket az ujságos tudományba.

Három nap mulva csudálni kellett már a kisbojtárt, hogy kezdte kiismerni azt a kávéházi világot. Hogy tudott ott teremni a friss vendég asztalánál, hogy tudta a törzsvendég melyik milyen estilapot áhít legelőször, s hogy mely esti vendégeknek kell a reggeli lapokat is odatenni, sőt ki mellé a német lapot is, vagy angolt franciát, esetleg olaszt. Hogy tanul belé, hogy véletlenül elébe bukkanjon köszönni a távozó vendégnek, aki még nem adott néki tízfillért meg hogy lesi már meg a divatlapot bújó hölgyet mikor az a drága szép lapot ügyesen az ölébe tett pellerinbe akarja pólyálni, s pardon szabad? — kiáltással a divatlapért nyúlni, mintha sürgősen más hölgynek kéne odaadni. Egy hét alatt a legtökéletesebb pesti ujságos lett a mezők gyer-

A főváros 8000 pengő segélyt ad a kiadóhivatali tisztviselők nyugdíjintézetének

Az egyesület évadnyitó vacsorája — Beszámoló a jubileumi előkészületekről

Október 20-ikán, szombaton este tartotta az *Ujságkiadótisztviselők Nyugdíjintézete* évadnyitó vacsoráját. A szép számban megjelent tagok és vendégek jelenlétében

Sümegi Vilmos,

a Nyugdíjintézet elnöke számolt be a főváros tanácsának nagyjelentőségű elhatározásáról, amely az intézet komoly, humanitárius munkájának legszebb elismerése. A főváros tanácsa ugyanis 8000 P segélyt szavazott meg a nyugdíjintézetnek, az összeget már folyósította is és minden remény megvan arra, hogy a következő évben is megadják ezt a segélyt. Hálás köszönetet mond e nagyjelentőségű támogatásért *Liber Endre* tanácsnoknak, a főváros közjótékonysági ügyosztálya vezetőjének, aki megértéssel karolta fel az ügyet.

Az egyesület most lép negyvenedik esztendejébe. Reméli, hogy sikerül majd olyan eredményeket elérni, amelyek örömmel fogják eltölteni az egyesület tagjait.

Üdvözli *Rákosi Jenőt*, aki három hét mulva lesz 86 éves és akinek neve egybeforrott az Ujságkiadók Egyesületével. Az egyesület őt kérte meg, hogy a jubiláris negyvenedik év emlékkönyvének előszavát megírja. Az ő nevének jegyében indul meg a jubiláris esztendő és hiszi, hogy *Rákosi* nevével és közreműködésével olyan sikereket lehet elérni, amelyek méltók lesznek az egyesület negyvenéves multjához.

Megemlékezik még arról, hogy az egyesület néhány nappal ezelőtt nyitott német nyelvtanfolyamot a tagok részére, amivel az egyesület kulturális téren való kötelességét teljesíti.

Vadnai Henrik társelnök visszapillantást vet az egyesület legelső éveire, amikor túltengtek a lapokban a „szakorvosi rendelő" hirdetések a titkos betegségek gyógyításáról és elárasztották a pesti lapokat a bécsiek úgynevezett szédelgő hirdetésekkel és nem lehetett mást olvasni, csak azt, hogy egy forintért aranyórát és komplett háziasszonyi felszerelést adnak. Ma már a szédelgő hirdetések cseppet sem szimpátikus fajtájával csak elvétve találkozunk.

Illés József a szakma szempontjából ki-

SÜMEGI VILMOS

az Ujságkiadó Tisztviselők Nyugdíjintézetének elnöke

Hanák József rajza

emelkedő eseménynek tartja, hogy Vadnai Henriket kormánytanácsossá nevezték ki. Ez nemcsak az ő kitüntetése, hanem a szakmáé is. Az Est-lapokat a legutóbbi események miatt együttérzéséről biztosítja. Azt a reményét fejezi ki, hogy a főváros támogatása állandó lesz, ami *Sümegi Vilmos* elévülhetetlen érdeme. Őrá üríti poharát.

Jókai-Szilágyi Miklós az elnök munkássága mellett nem akar megfeledkezni munkatársairól sem és ezért melegen üdvözli *Róna Ödönt* és *Auer Gézát*. Végül **Nádas Jenő** a hirdetésszerzőtisztviselőknek mond köszönetet, amiért segítségére vannak a jubileumi szerkesztőbizottságnak és reméli, hogy munkájuk anyagilag is számottevő lesz.

A magyar neoncső bölcsőjénél

A körúton ujonnan nyílt úridivatüzlet előtt nagy csoportosulás: neontranszparenst szerelnek s azt nézik érdeklődéssel az emberek. Egy úr állandóan utasításokat ad a szerelőmunkásoknak s dirigálja a kis hadműveletet. Az illető ur az Első magyar neoncsőgyár társtulajdonosa: *Unterberger* Oszkár. A transzparens, a neongáz kivételével, utolsó porcikáig magyar munka. Eszünkbe jut a Magyar Hét, a magyar munka propagandája s örömmel gratulálunk a szakszerűen és ambicióval magyarázó úrnak, aki mingyárt meg is hív a gyár megtekintésére.

*

Szív ucca 12. Egy kezdő magyar iparág bölcsője: *Első magyar neoncsőgyár*. A szuterén tele villanymotorral, zakatoló géppel, kapcsolótáblával, vezetékkel, lüktető munkával. A üvegcsőraktárban különböző vastagságú csövek katonás rendben. Ezekből a 2 méteres egyenes üvegcsövekből készül a neonbetű.

Első állomás az üvegműhely. Ügyes kezek itt formálják a merev üvegcsövet karcsú betűkké. Nagy meleg van. A formázás az üveg magas hőfokú izzítása által történik. A tüzelőanyag a világítógáz, melyhez komprimált levegőt vezetnek. Így a sok oxigén hozzáadásával a gáz hőfokát többszörösére emelik.

A formázás után a betű bekerül a mosóhelyiségbe, ahol vegyszerekkel kimossák és töltőképes állapotba hozzák.

A legfontosabb periódus a töltés. Első dolog itt a betűk evakuálása. A betűkből minden idegen anyagot és levegőt kiszivatytyúznak, hogy a neongáz meg ne bomoljék. A töltés ikerszivattyúval történik. Most kapja a neonbetű a szép vörös, zöld, vagy kék fényt. A gázkeverék, melyet egy külföldi cég üvegpalackokban szállít, különböző összetételű. (Itthon nem szabad előállítani, mert a németországi cég szabadalma.)

A vörös fény 99.5% neongázból és 0.5% heliumból áll. Ha ezt argonnal és higannyal keverik, gyönyörű búzakék színt kap. A zöld színt úgy nyerik, hogy barnára festett csövekbe vezetik a búzakék neongázt s a barna üvegen keresztül világító kék gáz zöldet eredményez.

A töltés befejezése után következik a színek egyeztetése és a cső ellentállóképességének kipróbálása. Erre a célra szolgál a műhely dísze: az óriási kapacitású transzformátor, melynek segítségével a csövekben 1-től 10.000 voltig terjedő feszültséget lehet előidézni.

A levizsgázott betűk szerelésre kerülnek. Bádogból vagy fából készült betűsablónokra erősítik a neonbetűket és így teszik fel a kívánt házfalra vagy portálra. Még egy utolsó helyszíni próba következik a hordozható transzformátorok segítségével. Ha ez sikerült, a transzparenst átadják rendeltetésének.

A neontranszparens a rendes villanyáramfogyasztás 70%-át takarítja meg. A színes gáz 4—5000 órai világításra elegendő, illetve ennyi idő után kell a betűket újból tölteni, mert kissé halványabbak lesznek.

A gyár két-három hét mulva betűállományát akkorára szaporítja, hogy feliratokat kölcsönözhet és nem lesz akadálya annak, hogy a budapesti uccát minél több neontranszparens világítsa és tegye színpompásabbá.

K. J.

Hanák József

A Párisban élő magyar festőművész két portréját bemutatja a lap: "Foujita hires párisi festőművész" az egyik és "Millerand, a francia szenátus elnökének portréja a másik Repr.

Délibáb, Bp. 1927. okt. 1. I. évf.
4o. sz. 9. lap.

Hanák József

Horvay János portréját festette meg a művész, melyet bemutat a lap.
Repr.

Délibáb, Bp. 1927. nov. 19. I. évf.
47. sz. 6. lap.

Hanák József

"Szajnapart" cimmel hozza a lap a müvész rajzát.
Repr.

Délibáb, Bp. 1927. ápr. 16. I. évf. 16. sz. 4. lap.

Hanák József, grafikus
újságíró

Hanák József rajza Honeggerről, a szerző aláírásával és a Dávid király fő dallamával

Bruel János

Új Tükör

az új zene 28.

16. XXIV/11

Hanák József

festő 1903 nov. 15.
Mest. Képző-
művészeti főiskola
és Párisban tanult
Byttén el. és
Perst Lajos
mesternél.

III. Hrad. ia 22

Képz. Főisk.
1921-26 Csók y.

Charitas

463. Ygnatz Unterbergen

Klonák József

grafikus, „festő" és zsidóvész (született 1903) 1945 elején halt meg a fasizmus áldozataként. Közölt műve: „Szegi Pál" fekete fehér reprodukció.

cím és jeltelen cikk: „Művészet" folyóirat, Budapest, 1968. febr. 2. sz.

21 l.

Hlaváček Josef

festő

l.

Nemzeti Szalon

1928. ápr

Tavaszi Szalon

T. 2758.

, 1840, 1802, 1815 és 1840 évi
k egy-egy tagja van ábrázolva. Feli-

K.K. OESTERREICHISCHE ARMEE.

nz-Cordon Bataillons.

lich.
Bermann & Sohn in Wien am Graben zur
one.

osnak. 28.8: 42.1 cm.
sterreichische Armee am Laufe
n & Sohn in Wien.

-91-5.

HANÁK *József*, festő és illusztrátor, * Budapest 1903 nov. 25. A bpesti képzőm. főiskolán és Párizsban végezte tanulmányait. Egy ideig a Pesti Hírlap rajzolója volt.

Gy. Gy. I 440 l

Mannes. — 1844: III. 10. *J. Jordaens:* Männliches Bildniss. — 1865, 1866, 1867, 1869: VI. 8. *J. Jordaens:* Férfi-arczkép.

b) Az Orsz. Képtárban. 1871: VI. 8. *J. Jordaens:* Férfi-arczkép. — 1873: VI. 8. *J. Jordaens:* Männliches Bildniss. — 1876, 1878, 1879: XVI. 659. *J. Jordaens:* Férfi-arczkép. — 1881: 428. *J. Jordaens:* Férfi-arczkép. — 1888: XXI. 722. *J. Jordaens:* Férfi képe. — 1896, 1897: XXI. 772. *J. Jordaens:* Férfi képe. — 1897: XXI. 722. *J. Jordaens:* Portrait eines Mannes. — 1898: XXI. 722. *J. Jordaens:* Portrait d'homme. — 1901, 1904: XXI. 722. *J. Jordaens:* Férfi képe.

Hanák Károly

Pesto

Kassa

l.

Csikvári Mary

149. l.

Viselet.

Női [illegible] és gyermek r

A jobbra forduló és gyer
főkötőt és pongyolát visel bő
puffasztott ujjakkal. A kis le
színű tafotával és zsinorzássa
magyarka , rövid szoknya, szük
háttért szőlőhegyek képezik jo

ÖSZI
Alter An
a Divatcsarno

alól jobbra: Ny. Rohn. A. Pest

Kny., mér. 23.6: 21.5 cm.

HANÁK KÁROLY (Kassa)

29. Sárosi téli kép, olajf.
30. Hegyvidéki táj, olajf.
31. Szajnaparti fák, olajf.
32. Külváros, olajf.
33. Interieur, olajf.

Nemzeti Szalon

Felvidéki kiáll.
1940. márc.

Tamás Károly

szerepelt a Kassai Kaszinó - Társaság „Képző-
művészeti" kiállításán.

VII 1939. V. 9.

NDK

Hanák Pál épitész

kecskeméti borfeldolgozó 1954.

Szabó Árpád:A mezőgazdasági ipar épitészete
Magyar Epitőművészet 1954.7-9.sz. 240.1.

M. D. K.

HANÁK Pál építész

Földszintes üremi konyha és étkezőépület gépállomások és áll. gazdaságok részére MNOT 91-56

Munkásfürdő áll. gazdaságok részére MNOT 156-56.

MNOT katalógusa 1958. 117., 119.

M. D. K.

HANÁK Pál építész

12+1	férőhelyes	gyógyászati	HNOT 135-56
22+2	"	"	HNOT 136-56
40	"	"	HNOT 137-56

Mnot katalógusa 1958. 163—165. l.

K. D. K.

HANÁK Pál épitész

6-24 vagonos műtrágya és növényvédőszer raktár MNOT 134-56.

Kis tejgyűjtőcsarnok MNOT 114-56

MNOT közlöny 1958. 146., 149. l.

Hanák Pál

építész

l.

Építészet

1943. 14. l.

Hanák Pál

l.

Építőnek 1943.

30 l.

31. l.

Hanák Pál

l. Építészet 1943. 40. l.

mény
özön-
bér-
nélkül
ő. Az
fiakat
skor
izeti.

V.
III. 2.

T. EUROPA RT.

Budapest.

Kérem további intézkedésig kiadványaikból az alábbi példányszámokat küldeni:

Magyar Nemzet	Központ 2, vidéki 5 db.		
Független Magyarorsz.			
Film, Szinház, Irodal.			
Képes Sport			
Magyar Rejtvény Ujság			
Bereczky Jusz			
Erdőváros			
1942 II 5.			
Kozma			

Hanák Pál

építész

l.

Építészet

1942. 84. l.

89. l.

	1200 —		
50 —	200 —		
	1500 —		
	1686 —		
	275 40		
	259 60		
76537 50			
120,987 —	6122 50	22660 —	
	16.537 50		
	22660 —	22660 —	

Hanák Pál

l.

Építészet

1943. 114. l.

117. l.

122 szám.

1

Műemlékek Orsz

Tárgy:

A beadv

Melléklet

Egyúttal

Előirat s

Utóirat s

Másolta:

Összeolv

Hornák Pál

épitész

Magyar Építőművészet

1941. 190. l. (Vezérpályázat Kőbánya-alsó pályaudvar új állomási épülete tervére.)

Fentiek az Államvasutak igazgatóságától hirdetett tervpályázaton tervét megvásárolták.

T.

EUROPA

film-, könyv-, lapterjesztő és könyvkiadó rt.

Budapest, V.,

Visegrádi-utca 36.

Hanák Pál

az OTI Akadémiai
beltári tervp.
diszeret

MMÉE-ből

1938. 323. l

Tsz.:

Kelet	Beszélő neve (olvashatóan)	Hiv.	Magán	Inturb.	Kelet	Beszélő neve (olvashatóan)	Hiv.	Magán	Inturb.

Hanák Pál

Államvasutak Kő-
bánya alsó pályaud-
varán építendő
állomásépület terve.
Vegyvétel

MMÉEK Ozl.

1940. 33. l.

Kat. Hamv. sz.
Prot. Alfréd

A hold kelte 6.41, nyugta 16 48 óra.

10. Karalamp

CSÜTÖRTÖK

24

Kat. Szökőnap
Prot. Szökőnap

A hold kelte 7.18, nyugta 18.10 óra.

11. Balázs vt.

PÉNTEK

25

Kat. Mátyás
Prot. Mátyás

A hold kelte 7.52, nyugta 19.30 óra.

12. Melét pk.

SZOMBAT

26

Kat. Géza vt,
Prot. Géza

A hold kelte 8 22, nyugta 20.48 óra.

9. hét

1944 FEBRUÁR 29 nap

13. Martinián

Hlanák Pál

a BSzKRT Kenatéri vágányrendszer átépítésével kapcsolatos magasépítmények terve. I. díj.

MMÉ Közl.

1940. 71. l.

9 Kat: Sz. család Prot. Marcel.	A hold kelte 15.50 nyugta 6 44 óra	27. Istv. föd.
HÉTFŐ **10** Kat. Vilmos pk. Prot. Melánia	A hold kelte 16.42 nyugta 7 35 óra.	28 Több e,v.
KEDD **11** Kat. Higin p. vt. Prot. Ágota	A hold kelte 17.38, nyugta 8 19 óra.	29, Aprószen.
SZERDA **12**		

Hanák Pál

A XIV. ker. Mályva-tér-
ren építendő kéttanerős pol-
gári iskola tervpályázatán dicsé-
ret.

MMÉEK közl.
1941. 55. l.

Hanák Pál

a győri vendégségi
vérkar versenyében
III. díj.

MMÉE Közl
1941. 203. l.

Hamák Pál

építészmérnöktől az alábbi épületek rendelkezésünkre jánl felvételét

MMÉL. Közl

1942. 40-l.

Hanák Pál

Budapest Pécsi tér. Elek-
tromos Művek műtárgyiránti
érdemi vezeti épületeinek
konzervatív tervvázlatainak
közül Terv. megvétel

MMÉEKözl

1942. 56 d.

V. 87
V. 66
V. 64

V. 64

V. 77
V. 66
V. 82

Hanák Pál

az OTI Bécsi-úti
bérház tervp.
dicséret

MMÉEK közl
1942. 72. l.

POPOVICS BÉLA
SZEGSZÁRD
Hirlap bizományos.

T.

EUROPA

film-, könyv-, lapterjesztő és könyvkiadó rt.

Budapest, V.,

Visegrádi-utca 36.

Hanák Pál

a BSzKRT által a Horthy Miklós-körúti vágány-rendszer átépítésével kapcsolatos üzemi épületek tervének beszerzésére kiírt tervp.

III. díj

MMÉLKözl

1942.72.l.

Gruber Verona
Kölcsei ut 286

Ajánlva

T.

EUROPA

film-, könyv-, lapterjesztő és könyvkiadó rt.

Budapest, V.,

Visegrádi-utca 36.

Hanák Pál

szolnoki melegvizű strandfürdő terv.

II. díj

MMÉE Közl.

1942. 120. l.

T.

EUROPA

film-, könyv-, lapterjesztő és könyvkiadó rt.

Budapest, V.,

Visegrádi-utca 36.

Hanák Pál

az OTI Albertfalvai épitendő földmüves sorházak terv. díját nyert

MMÉE Közl.
1942. 128. l.

Hanák Pál

a Budapest 2. sz. m. kir. „kerbesítő" postahivatal kartonfedezem és internátus épületére kiírt terve.

3. díjat nyert.

MMÉT Közl

1943. 184. l.

T.

EUROPA

film-, könyv-, lapterjesztő és könyvkiadó rt.

Budapest, V.,

Visegrádi-utca 36.

Hanák Pál

építész

l.

Szendy K. Budapest
művészet. közig. lexik.
1942. Bp. 1943. 382. l.
391. l

való hivatkozással, van sz
előadó golopi utiszámlájá
lettel visszaküldeni.

Budap

Hlavák Pál

építész

l.

Rendy K. Bpest

vízerőt. közig. eik-

1942. Bp 1943. 391.

84857-1911.szám

A Müemlékek Országos Bizottságának, f.hó 5-én 486.sz.a.kelt fölterjesztésére, tudomása és további megfelelő eljárás végett azzal a megjegyzéssel adom ki, hogy a bemutatott számláből kitünik, hogy a Bizottság mult évi beszerzéseit a f.évi javadalomból kivánja fedezni. Mivel évek között való hitel átruházás megengedve nincs, egyben és pedig ismételten felhivom, hogy ettől a

Hanák Pál

építészmérnök

A Szell Kálmán téri végállomás két várócsarnokát egy árusító pavilont, a Hermelzet részére szolgáló kezelőépületet fenti terveire, ki ezekre pályázaton első díjat nyert.

Zlinszky István:
A Szell Kálmán-téri új villamosgócpont.
Magyar Építőművészet.
1941. 186. l. Képekkel.

Hanák Pál

Budavár. 1940. szept.

Hanák Pál okl. építészmérnök,
IX. Vámház-krt 9. 380-415

MDK

Hanák Pál

Az OTI visegradi tisztviselői lakóépuleteinek tervp. dijat nyert.

MMÉEKözl, 1943. 38.l.

MDK

Hanák Pál épitészmérnök

Az Elektromos Müvek tervpályázatának nyertesei. Pest 1942. márc. 20.

M.D.K.

Hanák Pál, építész

1200 p-ős első díjat nyert a Szféna [Ulica Moszkva]-téri Berchárt-magasépítmények tervpályázatán

Vállalkozók Lapja. Bp. 1940. LXI. évf.
márc. 14. sz. 8. old.

M. P. K.

HANÁK Pál építész

Földszintes üzemi konyha és étkező épület típusterve gépállomások és állami gazdaságok részére Terv.

Benkő Péter: Ipari és mezőgazdasági épülettervezésünk gyakorlatából Magyar Építőművészet 1958 (V.) 1. sz. 16., 18. l.

M.D.K.

Hanár Pál, építész

második díjat nyert
a Rolnoki strandfürdő
tervpályázaton.

Vállalkozók Lapja. Bp. 1942. LXIII. évf.
jul. 23. sz. 7. old.

Hanák Pál, építés M.D.K.

terve 550 p-ös megv. vételben részesült az OTI Kl. ker. rendelőintézetének pályázatán.

Vállalkozók Lapja. Bp. 1941. LXII. évf. nov. 6. sz. 4. old.

Handler Ferdinánd,építész

Sopronban dolgozott.A soproni származású Ruzler Pál Ferenc szobrász által készitett képmása a Soproni Liszt Ferenc Múzeumban van. 175.old. 44.jegyz

Szabó Gyula: Ruzler Pál Ferenc soproni szobrász /1836-1875/ 171.old

Soproni Szemle.Helytört.Folyóirat.XIX.évf.1965 Sopron

Handler Ferdinánd

Tompos Ernő: Handler Ferdinánd vázlat-
könyve. - Soproni Szemle, 1966. 20. évf.
3. sz. 259-260. -

Az 1966. évi magyar művészettörténeti irodalom bibliográfiája /Művtört.Ért. 1969. 3.sz. 243-284.l./

258. l.

Handler Ferdinánd,épitész

Sopronban dolgozott.Korán elhunyt.Atyjával,Józseffel együtt a rohamosan fejlődő város szükségleteit el. tudták látni. 168.old

Mocsa Jenő: Bécsi müépitészek szerepe Sopronban a 19.sz.második felében 168.old

Soproni Szemle,Helytört.Folyóirat.XXII.évf.1968 Sopron

M.D.K.

Hanák Pál, építész

tervei dicséretben és
400 P. díjában részesült
a főváros Mályva-téri iro-
dájának ezirnei pályázatán

Vállalkozók Lapja. Bp. 1941. LXII. évf.
ápr. 3. sz. 5. old.

M.D.K.

Hanár Pál, építész

Terve 1100 P-ös nyer-
vételben részesült a matra-
vidéki erdőmű épületére ki-
írt pályázaton.

Vállalkozók Lapja, Bp. 1942. LXIII. évf.
márc. 19. sz. 5. old.

M.D.K.

Hanák Pál, építész

terve 300 p-ös magyar
keltben pénzesült az OTI
székesfehérvári zárkertes
házaira kiírt pályázaton.

Vállalkozók Lapja. Bp. 1940. LXI. évf.
Nov. 14. sz. 5. old.

Harnák Pál, építész

M.D.K.

1200 P-ös első díjat nyert a Beszkárt, Szemere téri magasépítményeire kiírt tervpályázaton

Vállalkozók Lapja. Bp. 1940. LXI. évf.
március 14. sz. 8. old.

M.D.K.

Harnák Pál, építész

Terve 200 P-ös meg-
vételben részesült a Kőbánya
alsó p.u.-i állomásépületé-
re kiírt pályázaton.

Vállalkozók Lapja. Bp. 1940. LXI. évf.
febr. 1. sz. 5. old.

M.N.K.

Hanár Pál, építész

az Ő egyetemi 1000 P-ös díjat egyéni nyertes el az OTI elberfalvai földszintes kistarásos lakóházának tervpályázatán

Vállalkozók Lapja. Bp. 1942. LXIII. évf. aug. 13. sz. 5. old.

M.D.K.

Hamar Pál : építész

és Táby Ervin városépítész tervei az épület első díját nyerték el az OTI Városrészben épülendő tisztviselői épületeinek pályázatán

Vállalkozók Lapja. Bp. 1943. LXIV. évf. 6vf.
márc. 11. sz. 5 old.

Hanák Péter, 1.) Folytatás
a MÉSZ Mesteriskola Előadásai
VII. ciklus 1982–84.

Hanák Péter: Társadalmi és művészeti utópiák a század első évtizedeiben.

Magyar Építőművészet, 1989., 1–2 szám, 5 old.

Hanák Sándorné

(ISZÖVOSZ) tervezte a műemlékhelyi védelmet ellátó berendezéseket.

Csoh István: Képi és ipari műemlékeink védelme /1963-1966/. Magyar műemlékvédelem 1963-1966. Bp. 1969. Akadémiai k., 389 l., 369 kép, 269-281. l.

272., 281.l.

M.D.K.

Hanák Sándorné

nemesvámosi

A helyreállitott [illegible] csárda belsőépitésze, berendezője,

Épitész: Cseh István

Magyar Épitőművészet 1967/5.46-48.1.

KDK

Hanák Tibolt

Képzőműv. Főisk. kiáll. Esti Kurir, 1924. dec. 19.

HANGAI SZABÓ MIKLÓS *Csendélet*

Nemzeti Szalon 1928
Ume febr

Hangai Szabó Miklós

M.D.K.

Hanáh Pál, építész

Harmadik díjat nyert a Beszkárt üzemi épületére kiírt terv-pályázaton

Vállalkozók Lapja. Bp. 1942. LXIII. évf.
ápr. 2. sz. 5. old.

A mennyezet virágai

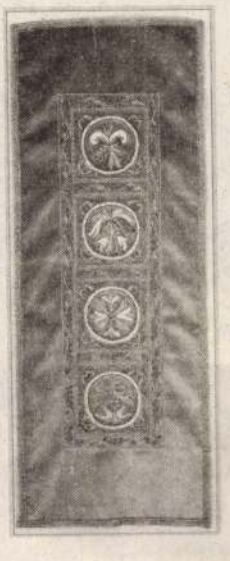
A Magyar Kulturális Alapítvány székházában 2004-ben volt látható a Régi magyar templomok kazettás mennyezetképei hímzéseken és üvegtárgyakon című kiállítás, ahol több tájegység, de főleg az erdélyi területek XVI–XVIII. században épült templomait díszítő mennyezet-kazettáinak színpompás motívumai jelentek meg párnákon, terítőkön, poharakon (Ádámos, Miklóstelke, Énlaka, Körösfő, Szacsva, Bánffyhunyad, Zubogy, Sajószentpéter, Zabola, Tákos, Mánd). A különleges dísztárgyak készítője dr. Tomcsányiné Szemere Sarolta aranykoszorús kézművesmester, akinek idén karácsonykor A mennyezet virágai címmel jelenik meg könyve, ez alkalomból kerestük fel őt.

Árról érdeklődöm először, hogy honnan ött az ötlet: ezeket a páratlanul szép, egyei darabokat textíliákon örökítse meg?

— 1985-ben mentem nyugdíjba, ezután yéni vállalkozó lettem, és lakástextíliák észítésével foglalkoztam. Saját tervezésű, egyedi vagy kis szériás hímzett terítők és párnák kerültek ki a kezem alól. 1987-ben kiállítottam néhány munkámat a Marczibányi Téri Művelődési Központban, ennek alapján választottak be a magyar kézművesek soraiba. A Magyar Kézművességért Alapítvány minden évben témát hirdet, ilyen volt például a Honfoglalás, Árpád-kori motívumok, vagy Szent István kora. 2003-ban Rákóczi kapcsán vártak tőlünk műveket, de tanácstalanul álltam, és elkeseredtem, hogy nem találok hímzésre alkalmas motívumot. Aztán eszembe jutott Rákóczinak a száműzetésben is hű társa és krónikása, Mikes Kelemen, róla pedig szülőhelye, Zágon, és mellette Zabola. Amikor megláttam a zabolai templom kazettás mennyezetét, nagyon megtetszett, s eltökéltem, hogy a továbbiakban ezt a témát fogom textíliákon megjeleníteni.

Már nem emlékszem, ki tanácsolta, hogy menjek el az Iparművészeti Múzeum könyvtárába anyagot keresni. Nem tétovázva, felkerestem a könyvtárat és elmondtam, hogy a régi magyar protestáns templomok kazettás mennyezeteiről szeretnék olvasni. A számítógép nagyon sok könyv címét „dobta ki", ezeket átlapozva beleszerettem a témába, és később magamnak is kialakítottam egy kis könyvtárat.

Erdélybe nem tudtam eljutni, de a kelet-magyarországi kazettamennyezetes templomokat megcsodáltam: voltam Csengeren, Tákoson, Csengersimán. A szentendrei skanzenben található a mándi templom rekonstruált tornya, és darabokban a mennyezet kazettái is. Munkáim többi részét könyvből készítettem.

Ma már csupán egyedi megrendeléseknek teszek eleget, mert a hímzés igencsak munkaigényes feladat, és a témákat is magam rajzolom meg. Magamat egyébként hobbinyugdíjasnak nevezem, és kedvtelésből dolgozom, illetve az a célom, hogy a magyar népművészet e kevébé ismert ágát szélesebb körben elterjesszem. Nagyon szeretem a kazettahímzést, mindig megragad a motívumok gazdag variációja, hiszen egy mennyezeten belül is a legtöbb esetben mindegyik kazetta más.

A Mennyezet virágai címmel idén karácsonykor jelenik meg *dr. Tomcsányiné Szemere Sarolta* húsz kelet-magyarországi, erdélyi és kárpátaljai templom kazettadíszítésének hímzett változata bő magyarázó szöveggel és ajánlásokkal. A könyv nemcsak szép kiállítású, hanem rendkívül gazdag tárgyi ismertetésekben, bibliográfiai adatközlésekben is.

A szerző külön megemlékezik azokról a festő- és asztalosmesterekről, akik a középkortól — a fejedelmi paloták mellett — a templomi kazettafestést is művelték. Részletesen beszámol a kazetták hímzéseken történő megvalósításáról, az úgynevezett tamburtechnikáról.

A könyv jelenleg három helyen kapható: a Püski Kiadó könyvesboltjában (I., Krisztina körút 26.), az Unitárius Könyvesboltban (V., Alkotmány utca 12.) és a Litea Könyvesboltban (I., Hess András tér 4). Ára — könyvkereskedéstől függően — kb. 4800 forint.

VARGÁNÉ TOLDI SAROLTA

Erzsi néni százéves

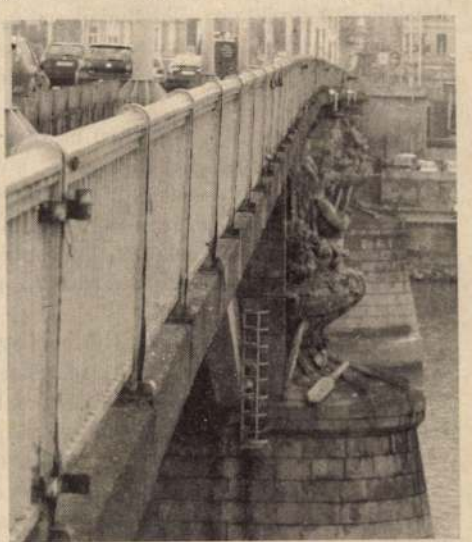
Az Időskorúak Árpád-házi Szent Erzsébet Szociális Otthonában november 13-án ünnepelte századik születésnapját *Galgóczi Józsefné Gézáné*. A Szerb Antal utcai intézmény lakói kedves dallal, *Dankó Virág* alpolgármester pedig az önkormányzat nevében szép csokorral és az ilyenkor szokásos pénzbeli elismeréssel köszöntötte Erzsi nénit. Az ünnepelt elmondta, hogy ifjabb korában, sajnos, többet betegeskedett, ám mostanra szerencsére rendbe jött az egészsége, így panaszra semmi oka. Az egészségügyben asszisztensként dolgozó Erzsi néni Ko-

lozsváron született, majd 1924-ben költözött a fővárosba, de közben Kassán is több évig élt.

Hídfelújítás 2009-ben

A Margit Híd Konzorcium nyert a fővárosi önkormányzat pályázatán, amelyet a Margit híd már régóta esedékes felújítására ír-

tak ki. A rekonstrukció azonban addig nem indulhat meg, amíg nem lesz kész az Mo-s út hídja, mert kerülőút hiányában a több mint egy évig tartó hídlezárás miatt összeomolhat a főváros közlekedése. A munkálatok várhatóan három év múlva kezdődhetnek meg, a Margit híd a szakértők szerint addig is biztonságosan használható.

A gócpont genezise

Talán csak a legelvakultabb budai polgárok látnak esztétikai értéket a mai Moszkva térben, ebben a furcsa képződményben. Nehezen lehetne mást elképzelni ezen a téren, mint sok-sok és még több forgalmat, környezetszennyezést, városi idegbajt. Mintha mindig is ilyen lett volna, mintha „génjeiben" hordozná azt a jellegét, hogy az ember legszívesebben átrepülne rajta.

„Rohadalom" — írja róla Para-Kovács Imre, mai képét tekintve alighanem igaza van. És láss csodát: ezt a teret valaha megtervezték. Mi több, egyike volt a modernista urbanisztika és építőművészet vívmányainak a II. világháború előestéjén, 1940-ben.

Mondanunk sem kell, akkoriban, a frissen elkészült tér nem így nézett ki. Volt egyfajta nagyvonalúsága, finom kiképzésű épületek tagolták és gyorsan áttekinthető volt.

A tér kialakítása a nagy budai honvédelmi szervezkedés része volt: a Déli és a Kelenföldi pályaudvart villamospályákkal csatlakoztatták a városi közlekedés érhálózatába, hogy a hadianyag- és élelmiszerellátás zökkenőmentes legyen. Ezért épült ki Észak-Budán a Széll Kálmán téri, Dél-Budán pedig a Móricz Zsigmond (akkor Horthy Miklós) körtéri „villamosgócpont", ahol még áll a középső pavilon, és mivel műemlék, legalább reményünk van rá, hogy fennmarad.

A Déli pályaudvarról és a Krisztina körútról korábban nem volt villamos-összeköttetés a budai körútra, a Várfok utca dombja még nem volt átfúrva, ráadásul 1940-ben megépült a mai, Böszörményi úti XII. kerületi polgármesteri hivatal is, amelyet a Zugliget felől érkezők csak többszöri átszállással értek el. Ezen is változtatni kellett.

Érdemes egy félmondattal tisztázni, hogy a Széll Kálmán tér, a „Kalef" csak a mai Moszkva tér felső, Szilágyi Erzsébet fasor felőli csücske volt, a többit, amelyen az új villamosvégállomás kiépült, előtte Széna térnek hívták. Ez utóbbi — leírni is bizsergető — egy sporttelep volt: a Budapesti (Budai) Torna Egylet jégpályája, nyáron tenisz- és atlétikai pályája volt. (A klubnak 1938-ban kellett felszámolnia a sporttelepét és kiköltöznie a Pasaréti útra, ahol nem sokkal ezután megépült új klubházuk, a mai Vasas-telep.)

A sportolók tehát elhagyták a terepet, és rövidesen gyökeres fordulat állt be a tér történetében. Zlinszky István, a BSZKRT műszaki igazgatója megtervezte a tér közlekedési hálózatát, Hanák Pál építész pedig a térre épített várakozóbódékat és a ma is álló, de meglehetősen rossz bőrben lévő üzemépületet.

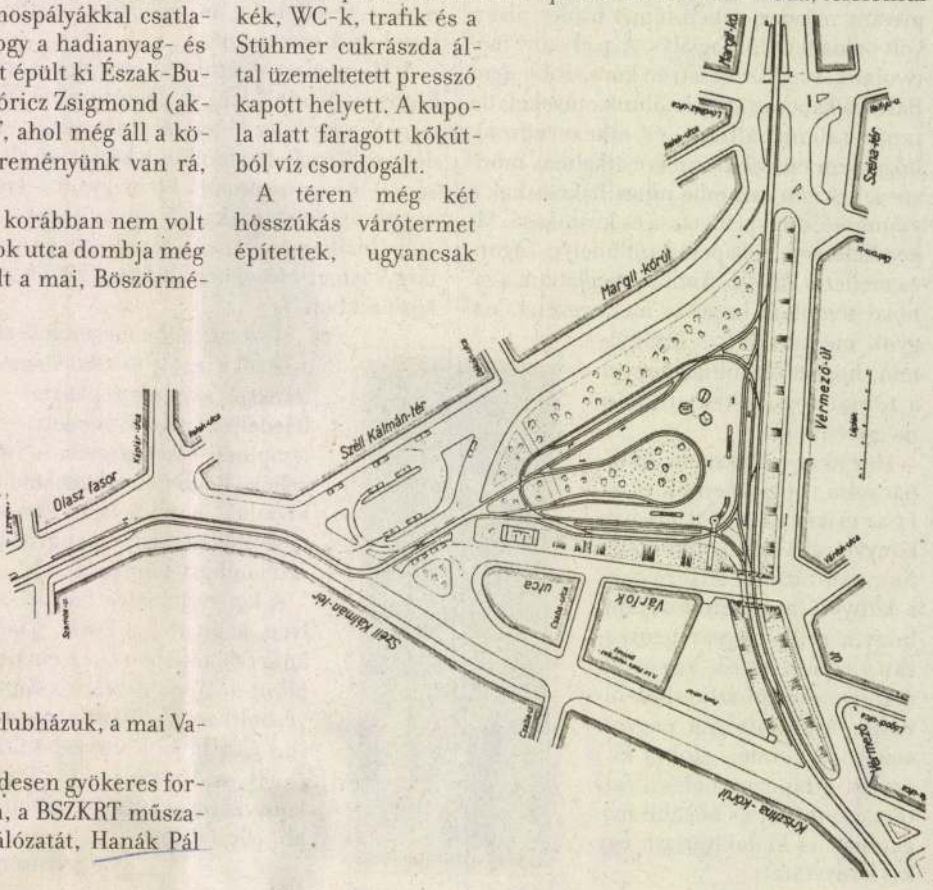
Zlinszky logikus, sőt túl logikus rendszert talált ki a tér közlekedésére. A síneknek az az átláthatatlan és értelmetlen kuszasága, amelyet ma tapasztalunk, azért alakulhatott ki, mert túlságosan is ki volt találva. Minden átmenő, itt végállomással rendelkező viszonylatnak megvolt a pontos helye és a jól kifundált mozgási iránya. Ám mihelyt a gyorsan változó politikai és a kicsit lassabban lépést tartó városi tömegközlekedési rendszer új viszonyokat teremtett, az eredeti szerkezet — átalakítás nélkül — a jól ismert, fentebb jellemzett állapotba került. A racionalitás rugalmasság nélkül: irracionalitás. Hogy levonjunk egy jól hangzó tanulságot.

A közlekedési elv a következő volt: a háromszögletű tér minden oldalán 3–3 pár villamossín futott párhuzamosan. A tér belseje felé eső vágányok szolgáltak a három irányba — Szilágyi Erzsébet (akkor Olasz) fasor, Déli pályaudvar, Margit körút — induló járatok felszállóhelyéül. A középső vágányok mindig a téren végződő vonalak leszállóhelyei voltak. „A közönség leszáll, a leszállás után a kocsikat kitakarítják" — írta a tervező a végállomásra befutó szerelvényekről.

Az üres kocsik azután beálltak a belső vágányra, ahol az utasok felszállhattak az indulásra kész szerelvényre. Végül a harmadik, a külső vágányok minden oldalon az átmenő villamosok számára szolgáltak. Ezt a háromszöget egészítette ki a jól ismert és a mai gyalogosforgalmat ellehetetlenítő belső hurok, amelyet ugyanúgy mint ma az 56-os villamos számára, a zugligeti és hűvösvölgyi járatoknak találtak ki, éspedig azért, mert akkoriban ez a viszonylat nyári hónapokban a kirándulók tömegei miatt olyan túlterhelt volt, hogy nem lehetett „rászabadítani" a többi pályára.

A tér legfőbb jellegzetessége a gomba, amely voltaképpen három árusítópavilon közé kifeszített lyukacsos kupola volt. A három lába a tér levezető útjainak irányába mutatott, és ezek üveg szerkezete, a kupolát tartó oszlopok és maga a fényárban úszó középső betonhéj, ez a felülről nézve háromlevelű lóhere pazar modernista épület volt. A három pavilonban IBUSZ-iroda, telefonfülkék, WC-k, trafik és a Stühmer cukrászda által üzemeltetett presszó kapott helyett. A kupola alatt faragott kőkútból víz csordogált.

A téren még két hosszúkás várótermet építettek, ugyancsak

üveg-acél szerkezettel, mettlachi lapokkal burkolt padlóval. Minden egyes kis bódé százszemélyes volt.

A negyedik irányba, a Várfok utcán át fel a Várba azzal a merész vasbeton lépcsővel oldották meg a gyalogosok feljutását, amely ma is áll, és néhány éve újították fel.

Végül Hanák legkomolyabb építménye a szintén meglévő üzemépület, amely a Várfok utcai domboldalba épült. Homlokzatát budakalászi mészkővel burkolták. Itt kapott helyet a BSZKRT, itt volt a dolgozók tartózkodási helye és már a tér háborút előrevetítő indítóokát megmutatva, itt alakítottak ki a dolgozók részére óvóhelyet.

A térre összesen két kilométer vágányt fektettek és 6300 m^2-en burkolták az addig sportolásra szolgáló talajt.

A munkálatok záróakkordjaként a szorosan vett, azaz az eredeti Széll Kálmán téren felszedték a síneket, és új vonalakat befogadó buszvégállomással ajándékozták meg a budai polgárokat.

Mi lett volna, ha nincs a háborús készülődés, és nem szippantja magába az urbanisztika állandóan ugrásra kész szörnye a BBTE-pályát? El lehet-e képzelni, hogy ma is korcsolyáznánk a Moszkva téren, és állna a Posta-palota építészének, Sándy Gyulának másik itt épült műve, a budai korcsolyacsarnok? Ne legyünk naivak, szinte kizárt, hogy akkor, amikor Mammutok dübörögnek a szomszédban, és amikor a város zöldfelületei lassan eltűnnek, akkor pont Észak-Buda szívében megmaradhatnának a teniszpulóveres urak vagy a gimnasztikázó lányok. Menekülés ma (is) csak előre lehetséges: csakis új, a régihez, az eredetihez hasonló nagyvonalú tervvel lehet ismét emberivé tenni a Moszkva teret.

ROSTÁS PÉTER

Ha kihajt a Borbála-ág

„Aranylanak a halvány ablakok.../Küzd a sugár a hamvazó sötéttel./fönn a tetőn sok vén kémény pöfékel,/a hósik messze selymesen ragyog." Nagyon időszerűek Kosztolányinak a téli alkonyt idéző sorai; rövidülnek a nappalok, elérkezett az advent, az ünnepvárás, a reménykedés ideje, amelyet dédanyáink böjttel is megszenteltek. Úgy gondolták, hogy „András zárja a hegedűt", ezért Hidegkúton sem rendeztek zajos mulatságokat szilveszterig.

A lányok és a legények a korai sötétedést, a hosszú éjszakákat hathatósnak találták a szerelmi varázslatokra, melyeket többnyire már Katalinkor elkezdtek. András apostol emlékünnepén (november 30.) rendszerint titokban láttak a különféle praktikákhoz. A lányok böjtöltek naphosszat, csupán három szem búzát ettek, három csepp vizet ittak rá, este elimádkoztak három Miatyánkot és Üdvözlégyet, majd férfiruhát tettek a párnájuk alá, hogy bizonyosan megálmodják, ki lesz a párjuk.

András-pogácsát is készítettek: egy-egy férfinevet rejtettek három frissen sütött sós süteménybe. Mikor elkészült, kitették a küszöbre, mert hittek benne, hogy amelyiket a kutya legkésőbb viszi el, az abban levő cédulán szereplő legény lesz a jövendőbelijük. Ólmot öntöttek, és az öntvény alakjából a férjük foglalkozását igyekeztek megtudni. A legények is kíváncsiak voltak menyasszonyukra: lányneveket írtak tizenhárom cédulára, azokat eldobálták Lucáig egyenként, amelyik utolsónak maradt, olyan keresztnevű leányra vártak.

Harsányi Zsuzsanna: Szent Borbála

Mivel az idősebbek szerint Szent András-kor megjósolható a következő év időjárása, sokan készítettek hajdan hagymakalendáriumot. Egy fej vöröshagymát négyfelé vágtak, és ízekre szedtek. Kiválasztottak tizenkét egészséges lemezt, mindegyikbe sót szórtak, majd tányérra rakták, és megjegyezték, melyik hónaphoz melyik lemez tartozik. Feltették a tányért a kemence tetejére, és csak újév reggelén nézték meg. Hittek benne, hogy amelyik hónap hagymalemezén elolvadt a só, az esős lesz, amelyikben nem volt víz, az meg száraz. Dédapáink megfigyelték, hogy az *„András-napi hó a vetésnek nem jó."*

Szent Borbála (december 4.) ókeresztény vértanú volt, 306-ban halt meg hitéért. Legendája szerint a könnyű elmúlás patrónája volt; óvta a tüzéreket a váratlan haláltól, védőszentje volt az ágyú- és harangöntőknek. Bányászaink munkaszünettel, nagymisével emlékeztek meg róla. A Miatyánk után így imádkoztak: *„Óh Szent Szűz Borbála, hozzád fordulunk mindazok, kik a föld mélyébe leereszkedünk. Oltalmazz meg minket minden szerencsétlenségtől és bajtól, könyörögj érettünk és légy erős pártfogónk mindörökké. Ámen."* A férjre vágyó lányok a szűz emléknapján tették vízbe a Borbála-ágat, mert erősen hitték, ha az kizöldül szenteséig, hamarosan férjre lelnek. A budai falvakban a jó termés előjelének gondolták, ha karácsonyig levelet hozott a cseresznyeág.

Kedves, öreg Mikulásunk olyannyira élő személy volt, hogy myrai püspökként 325-ben részt vett a niceai zsinaton. Szent Miklós emléknapján (december 6.) dédanyáink apró jelekből következtettek a jövő évi termésre és az időjárásra. Hittek benne, hogy az ünnepen született kismalacokat fölneveli a koca egytől egyig. A december eleji hóesésben manapság is hallani a mondást: *„Miklós megrázta a szakállát."*

PINTÉR CSILLA

A Budai Gyermekkórház fél évszázada

Ötven évvel ezelőtt, 1956 novemberében nyitotta meg kapuját a Budai Gyermekkórház, akkor még Heine-Medin Utókezelő Kórház néven. Az ötvenes évek egyik legfontosabb egészségügyi feladata az ismételten előforduló Heine-Medin (gyermekparalízis) járványok áldozatainak utógondozása volt. Ennek megoldására Nagy Imre akkori miniszterelnök utasítást adott a Rózsadombon álló elhagyott, az ÁVH tulajdonában lévő épületek átminősítésére.

Hét, a Rózsadombon szétszórtan — többek között a Cserje, a Borbolya, a Bolyai utcákban — elhelyezkedő villaépületben indult el a kórházi munka, elsősorban gyógytorna, légzésrehabilitáció és ortopédiai műtét. Ahogy a hatvanas években sikerült lekűzdeni a paralízis járványszerű terjedését, csökkent a megbetegedések száma. Ez tette lehetővé, hogy 1964-ben a kórház átminősüljön, és Budai Területi Gyermekkórház néven folytassa működését. 1977-ben a Logodi utcai Gyermekorvosi Rendelőintézetet is a kórházhoz csatolták, azóta Budai Gyermekkórház Rendelőintézet lett a kórház neve.

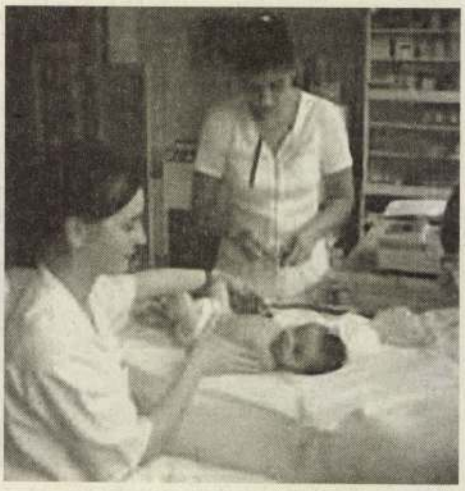
A nyolcvanas évektől jelentős szemléletbeli változás indult meg a kórházban. Ennek lényege, hogy a gyermek csak addig maradjon a kórházban, amíg a állapota ezt szükségessé teszi, ugyanakkor erősíteni kell a megfelelő színvonalú járóbeteg-ellátást. Így jelentősen csökkent az ágyak száma, nőtt viszont az ambuláns ellátásban részesülőké.

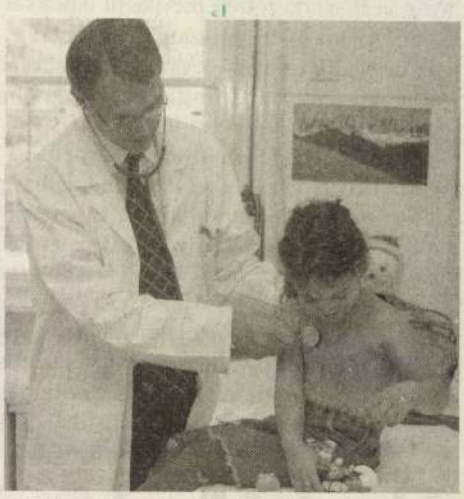
1990-től érlelődött a gondolat, hogy az elszórtan működő épületek funkcióit egy helyre tömörítsék. 1996-ban ugyan veszélybe került nemcsak a terv, de az egész kórház működése is. Ekkor az önkormányzat telket ajánlott fel az új épületszárny felépítéséhez, így 1998 nyarára felépült a Bolyai utcában az új, korszerű pavilon, amely már úgynevezett anyás szobáknak is helyet ad.

2005-re a kialakult finanszírozási rendszerben egyre nehezebbé vált az intézmény működése. Erre megoldásként 2005. október 1-jétől a kórház közhasznú társasággá alakult. A kht. ügyvezető igazgatója *dr. Badacsonyi Szabolcs* gyermekgyógyász lett. A kórház addigi főigazgatója, az idén II. Kerületért Emlékéremmel kitüntetett *dr. Blatniczky László* jelenleg az intézmény tudományos igazgatójaként dolgozik. *Dr. Madarasi Anna* a Budai Gyermekkórház megbízott orvos-igazgatója, *Scholtz Andrásné* pedig az ápolási igazgatója.

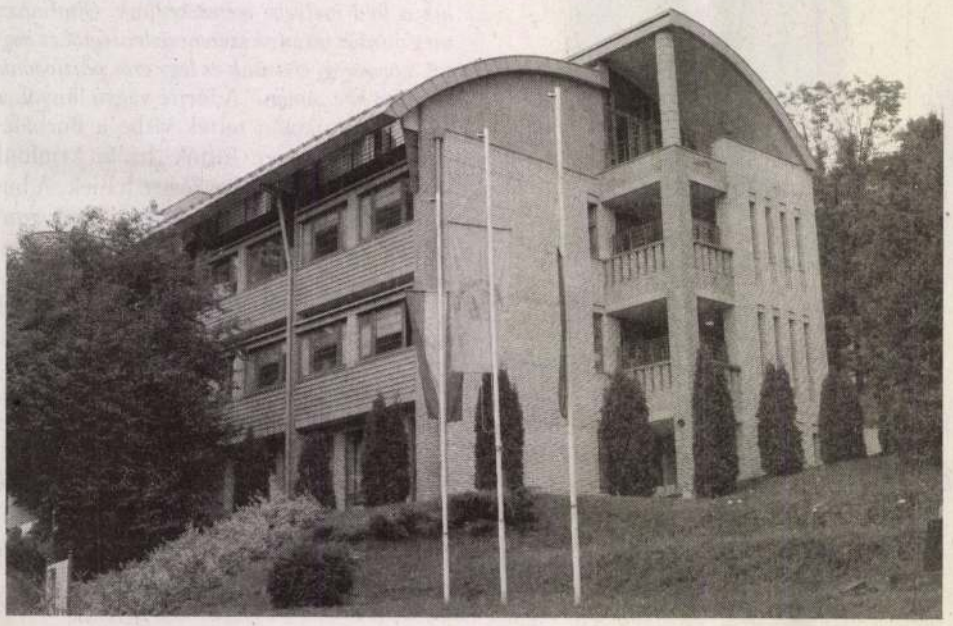
Az elmúlt fél évszázad alatt a kórház, amely a gyermekgyógyászat szinte valamennyi ágát felölelő osztálynak helyet ad, Magyarország gyermekegészségügyi ellátásának fontos tényezője lett. Az itt folyó szakmai tevékenység és a betegeknek nyújtott szolgáltatások színvonala eléri, sőt, több területen meg is haladja az átlagos nyugat-európai mércét.

P. Zs.

A belgyógyászati osztály régen és ma

Jótékonysági koncert a gyermekkórház javára

2006. december 13. szerdán este 19 órakor a Duna Palotában jótékonysági koncert lesz az 50 éves Budai Gyermekkórházért.

Az est házigazdája *Till Attila*, fellépnek: *Pápai Erika* Jászai Mari-díjas színművész, a Magyar Táncművészeti Főiskola növendékei (Diótörő-részlet), *Érdi Tamás* zongoraművész és a kórház sikereket elért gyermekei. Az est védnökei Buda polgármesterei. A koncert főtámogatója a Mammut Bevásárló- és Szórakoztató Központ. Jegyek elővételben: 3000 forint, jegyrendelési lehetőség a (06 30) 571-4272-es telefonszámon vagy parragh.zsofia@ypsylonmedia.hu e-mail-címen.

A jótékonysági koncert jegybevételét a Budai Gyermekkórház eszközparkjának korszerűsítésére fordítja.

Hanák Vera I. c.

Szobrász Illy.

Ferk. pszomfoiskola

1935-36. tan. é.

Budapest.
VII. Erzsébet körút 2.

Válaszolok az ódvari állvány-
ja részletes iránt intézett
f. évi május 27-én kelt levelére, örömmel
veszem tudomásul, hogy mindenek-
előtt a lemez elállításának helyre-
igazításáról van szó. Ugyanis az említett
szemben u. i. arra kell állás-
pontomra helyezkednem, hogy ez nem felel
meg sem a műemlékek
1937. Bizottságával nem
állapodott meg az iránt,
hogy az ódvari templom
helyreállításánál használt
állványzatokat eladja, és a

Hanák Vera

II. éves rajztanári hallg.

Képzm. Főisk. Esk.

1936/37. 73. l.

Ferképzőmfoiskévk

Hanák Vera

1938/39. II. éves
rajztanárnak,
rendes hallg.
I - II. félév

Ferképzőmfoiskola
1937/39.

155. l.

Hlaváč Vera

Zabran

1. Ferk pzomfoisk vk

1939-41. 143. l

150

Vk 16199 Dr. Derecsényi Dezső	540,5	4	5,0	2
Vk 123804 Szabó Erzsébet	223,3	0	1,8	0
Vk 02768 dr Csabai István	339,1	1	4,2	0
Vk 15211 Dr. ~~vit. Nagy Zoltán~~				
Vk 16915 dr Pálinkás László	59,1	1	4,2	0
Összesen:	3.320,8	4	37,4	1

Figyeleztetés: 1. A fizetési jegyzéket **nem**
havi sorrendben irattárába
2. A téritményeket a fent n
Igazoljuk, hogy a 16. számú hasábban feltünt

---

főnök.

561. rakt. szám.

Jl. Hanák Vera

mohair

l.

Szabad levegőn

1948. 232. l.

alsó kép helyi szent. Szent Ádá
feliratait sajnos nem ismerjük,
fiai programm megállapitásánál.

A porta speciosának már (e
XII. századi francia és olasz, pl
puk ikonografiai rendszerével.
régen kimutatta, hogy szoros kap
tonnak tulajdonitott beszéddel,
dók ellen szól. Ezt a pseudo Aug
ban Karácsony ünnepének reggelé
a hitetlen zsidóval szemben az
egy-egy mondatot adva szájukba,
mellett. Isaiás, Jeremiás, Danie
riás, Keresztelő Szt. János egym
ságot tesznek Jézus Krisztus is

A beszédet erősen dra
ja, hogy liturgikus játékká vál
tént. Ezzel egyidőben a székeseg
féták és az ószövetség nagyjai,

Hanák Vera

Kobrás

Ferképzomfoiskèvk

1939-41. 150:l.

mín.s.hív.ígazgató.

tszámla terhére:

ségekre 100 P-t, azaz Egyszáz pengőt.

ás hó 2-án.

A miniszter rendeletéből:

dr. Takács Menyhért s.k.

miniszteri tanácsos

MDK

Hanák Vera

Csontszerkezet-tanulmány (Futó). Repr.

Műcsarnok.Képzőm.Főisk.kiáll. 1937.

Hanák Vera MDK

Csontszerkezet-tanulmány, futó, repr.

Mücsarnok 1937 Képzőm. Főisk. Kiáll.

Hanák Vera MTA

Összehasonlító-irodalmi, Turó, repr.

Műcsarnok 1937 képzőm. Fólak. Kiáll.

Hanák Zoltán

Hanák Zoltán divattervező, VI.
Jókai-tér 7. 312-655

Szabó. 1940. szept.

MDK

Hanala I.

Kat. Szemle, 1894. 30-51, 233-247, 419-440,
529-603, 799-812.
Velics: Az egyházi...

MDK

Hanala József

Tanulmányfej, gipsz

Nagy. Művészetért kiáll. r.Műcs. 1940. febr.

21. l.

MDK

Hanala J. Szepes

Velics: Az egyházi... Kat.Szle, 1894. 3o-51, 233-247, 419-44o, 529-6o3, 799-812.

Hanaly Ödön, müépitész. 1897-ben született. Középiskoláinak elvégzése után a kir. József müegyetemen épitészmérnöki oklevelet szerzett. Diplomájának elnyerése után neves bel- és külföldi épitészi irodákban szerzett gyakorlatot. A világháboruban katonai szolgálatot teljesitett. 1921 óta mint önálló tervező épitész, illetőleg 1925 óta Ambrus Zoltán müépitésszel együtt mint társas cég működik. Az utolsó évtized fellendülő magánépitési produktumainak számos szép és nagy alkotása az ő kezük alól került ki. Müveik közül közlünk néhányat, amelyekkel nagyban hozzájárultak Budapest épitőmüvészeti képének emeléséhez és a főváros müvészi és társadalmi rétegeiben maradandó müvészi sikert arattak. Működésükről többek között: a Trieszti Általános Biztositó Társulat átépitett székházai, az Alkotás-utca 13., Horthy Miklós-ut 144—146., Ercsi-ut 3., Parádi-ut 2., Márvány-utca 42., Eötvös-utca 47., Bakáts-tér 8. szám alatti bérpaloták, ezenkivül számos bérház, családi ház, iskola, stb. tesz tanuságot.

Rátsky
591. l

. . . és még számos kodik munkáink kivá

Asbest-padló
linoleum és gumiburkolási vállalat
Császár Imre
Budapest IX, Lónyai-u. 36. T. 1-887-49

RILO
szerkezetekben specia
GERŐ ÉS GY
Thermolux
villamos- és
tése, javítása

Hanatschek Emil

III. Zsigmond u. 4756.
hrsz. 3 em. kár

Vállalkozók Közlönye

1906. nov. 28.
(Magasépítési engedélyek Budapesten.)

Dear Mr. Wilson,

Thank you very much for your letter

Hanatschek Emil

optician

1907 VIII. Dominikanerbastei 7

Hanauer

11170

II. Ferencz.

Térdig, balrafordultan áll és arczélben látható. Jobb kezével az aszt.alra támaszkodik, a hol kalamáris, kalpag és több irat fekszik, baljában pedig görbe kardját fogja. Mögötte szék és a pilléren innen félrevont függöny látható. Az erkélyről folyotól szelt hegyes vidékre nyilik kilátás. Felirata:

Franz II. Könich von Hungrn

alól jobbra: Cp. Hanauer sc.
legalól középütt: bey Engelmann in Wien.

Sz. rm., mér. a rl. 25.7:20.5 cm.

Szn. 101-908
894-908-2

Hanauer, Clemens

rerum.

1) Franc II. Konich von Hungr
Rerum, 4° Cl. Hanauer sc.
bey Engelman in Wien.
Finitve.

2) Maria Theresia Königin:
v. Hung. Finis rerum,
4° Cl. Hanauer sc -
bey Engelmann in Wien.

MDK

Hanauer György

Magyar Müvészet 1933. 59.l.

M.O.K.

Hanauer György ejtőernyős tatai kivételepte – Vörös Ferenccel együtt – az ungvári r. k. tplomot.

Gerster Mûemk. 1959 I. 79.

HANAUER György uradalmi épitész

1840-1841

HEGYI Ferenc: Uj adatok a tatai piarista kollégium XVIII. századi történetéhez. = Piaristák Magyarországon 1642-1992. Bp.,1992

108.

Hanauer ~~Ixxxxx~~ épitész

Aradon müködött kb. a XVIII. sz.-ban

Lyka K: Egy magy. épitészcsalád. Magy.Müvészet, 1933, 57-59 l.

Hanauer János, építész; szül. 1839-ben Tatán, hol atyja építőmester volt. 1858 nov. 18-án iratkozott be a münchani képzőművészeti akadémián Ziebland építőiskolájába, hol 1859 febr. 22-én kapta meg a matrikelt.

Somogyi Miklós: Magyarok a münchani képzőművészeti akadémián. Művészet. 1912. 180. l.

Hanauer János

zobrán, építőmester
fia, Tatáról, 1859 ben
20 éves.

Sz. 1839 Tata
† 1873 Bécs
H. Georg építő fia
Bécs

19 éves Münchner -
Liebland
építősk.

lásd Fleischer Bécs 49. l.

17. MŰTEREMSAROK

Hanauer

4 /
MAGYAR MÜVESZET
1933. 58.

SZERDA

24

Timót, Tádé

CSÜTÖRTÖK

25

Pál ford., Pál ford.

PÉNTEK

26

Polikárp, Vanda

SZOMBAT

27

Ar. sz. Ján., Lothár

Hanauer János

Lyka cikk

4 1

MAGYAR MŰVÉSZET
1933/59.
58

nik meg a Könyv-
önyvei legújabb kö-
ttó élete. A nagy ter-
etnografus tettekben

VASÁRNAP

4

Oculi, Kázmér

es életét tanítványa:
ián írta meg a *magyar*
. Ez a kötet a Könyv-
önyve hetedik kötete.

HÉTFŐ

5

Özséb, Adorján

gjelent kötetek:
ska, cserkészregény.
badkai diákok.
en és vízparton.

KEDD

6

Perp. és F., Gottlieb

Hanáček Jan

.l.

Lykantropie romantika
82, 128, 145.l.

hirlap bizományi iroda és könyvterjesztési vállalat
Cégtulajdonos: ifj. GREIF BÉLA KALOCSA.

KALOCSA
942-DEC.30-N5
B

J.

Európa R. T.
Kiadóhivatala

Budapest
V. Visegrádi u. 36. IV. 1.

Hanauer János

Münchner 1912

180

Schweng József VI. 154.

Hanauer János

építész

19 éves korában Tatán (Tatai)

Magyarországon, atyja építő-

mester. Kath., Ziebland

építőtársolása 1858. nov.

18. 1859 febr 22-én

megnyitja a metszeti

Somogyi Miklós: Magyar

a münchen képzőművészeti

akadémián

Művészet 1912. 180. l

Hanauer Johann

geb. in Tokis.

20 J. alt.

1859-60

Bècsi akadèmia
Ujhàzy

Matrózkatonák (olasz) Könyvtárai V. 16, 20

II. 1549. Hanauer János, 19 éves, szül. Totison, Magyarországon, atyja építőmester, kath., Ziebland építőiskolája, 1858 nov. 18., 1859 febr. 22. megkapja a matrikelt.

Som 1804

Harrauer János építész * 1839 Tatán. 1858–9. a münchen-
ni képzőmüv. akadémián Ziebland építőiskolájában tanult.

Papp Gusztáv dr. II. 166.

MDK

Hanauer János épitész
/Tata, 1839-1873/

Lyka K: Egy magy. épitészcsalád. Magy.Művészet, 1933, 57-59 l.

MDK

Hanauer Johan

porcelán- festő, művezető

A Zsolnay-gyár művészeti munkáiban közreműködött 1927-28.

66.o.

NIKELSZKY GÉZA: A Zsolnay-gyár művészete.
Pécs. 1959.

MDK

Hanauer György épitész

Aradról Tatára telepedett, ott ~~xxxxxxxxxx~~ müködött az 183o-as években

Lyka K: Egy magy. épitészcsalád. Magy.Müvészet, 1933, 57-59 l.

Hlaváč Albert

geb. in Jesenz Maler

Li J. alt.

1859-60 Bécsi akadémia

Ujhely

Albanói takarékpénztár V. 15.

Flanca Georg

Lapicida

Eger 1758

l.

Sen Egerien

215 f.

Hivatalból
díj átalányozva

Á. 4 - 58. Megrende

Hanácz Gyula

Kőrárago.

l.

Kapossy József

215. l.

Kovasznánkok VII. 242

Klancz János

Kőfaragó

1728-tól Kolozsvár város szolgálatában állott. 1745-ben még Kolozsvárt élt. Obsitos német volt.

Bíró Kolozsvári Adattár

19. l.

BUDAPEST
34 NOV 27 21
BS
SA

BUDAPEST
34 NOV 27 45

Stoncz Johannes

(Kőfaragó Stoncz János). Kőfaragó. Az 1728-as számadáskönyvben neve szerepel. A Stoncz név még az 1745-ös összeírásban is szerepel.

D. Nagy Margit: Reneszánsz és barokk Erdélyben, Bukarest, 1970.

3031.

Hancz Michael

Apostolos. Neve az 1745-ös összeírásban szerepel.

B. Nagy Margit: Reneszánsz és barokk Erdélyben, Bukarest, 1970.

303 l.

Hlavcz Pál

kőmüves

1774-ben háztulaj-

donos Aradon.

Lakatos Arad

II-k. 124. f.

HANCZ Wolf egri kővágó. A városi iratokban 1718-ban szerepel a neve.

A Hevesmegyei Topográfia adatgyüjtéséből. Voit

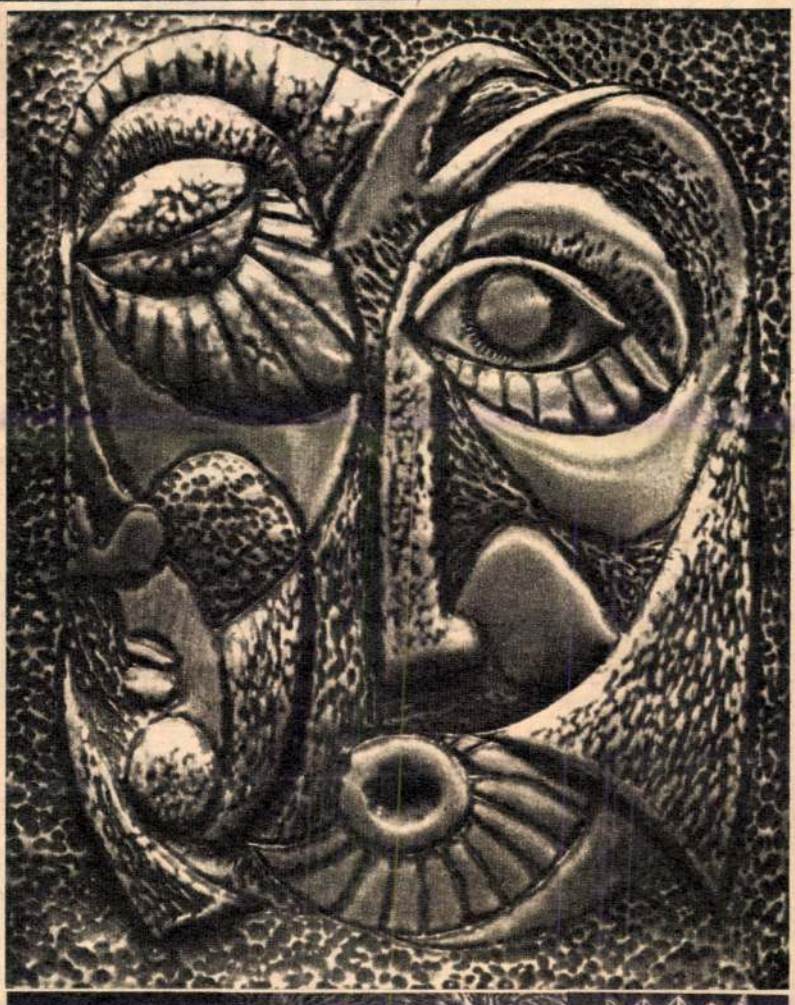
M.D.K.

Hanez Wolf, ceri kővágó

neve 1718-ban szerepel a városi iratokban.

Heves megye műemlékei I. irta Voit Pál,
Magyarország műemléki topográfiája VII. köt.
Szerk.: Mercsényi Dezső.
Bp. 1969. Akadémiai Kiadó, 336. old.

1021

PÁLYÁJÁN MOST INDULÓ ÖTVÖS JELENTKEZETT NÁLUNK MŰVEIVEL. ÖRÖMMEL MUTATJUK BE OLVASÓINKNAK HANCZIK JÁNOS SZIGETVÁRI BARÁTUNKAT RÖGTÖNZÖTT IM-TÁRLATUNK KERETÉBEN

Hanczik János

TELESZUBJ

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V. Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307
1a
IFJÚSÁGI
MAGAZIN

METEOR

Reméljük, üstökös lesz a könnyűzene egén az új együttes, amely tapasztalt zenészekből alakult nemrég. Első számukat — a Gárdistát — még az Olympia-együttes játszotta el a slágerkupán, de Demjén Ferenc újabb szerzeményét már az új együttes játszotta hanglemezre. Címe: Kívánj te is nekem szép, jó éjszakát! Hosszú cím, reméljük, hosszú sikert fog jelenteni.

ZENESZERZŐ, ÉNEKES ÉS LÁNY

Késmárky Mária ígéretes bemutatkozás után hirtelen eltűnt a hazai színpadokról. Mi azonban reméljük, nem véglegesen. A szünet oka: három évre külföldre szólították szerződései. Fellépett Münchenben, Hamburgban, Baden-Badenben, s gyakori vendége volt a könnyűzenei tévéműsoroknak. Maria Marky néven három lemezfelvételt készített vele az Elektrola cég. Hamarosan hazai felvételei is lemezre kerülnek. Érdekessége, hogy nemcsak énekese, hanem a számok zeneszerzője is Késmárky Marika. Fülöp Kálmán és S. Nagy István szövegével énekli el a Felhős napokon és a Nincs boldogság szerelem nélkül című dalokat.

Áprilisban
Klementinán
fél év, de ma
zott. Augusz
berben pedi
hívást a spli

CANNES—MOSZKVA—SOPOT—SPLIT

1021

Hanczik János

HANCZIK JÁNOS rajza

egy pillanatra se hássen
a köszönet és há
öledbe rakni mir
mert visszahozha
ha a Hold
benéz ablakodba
és szemeden
kifakad az árvas
rettenetes
magánya –

JELENKOR
Pécs
...
1970 JAN
SZÁMÍTÓGÉPES
MAGYAR HÍRKÖZTO
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

A népek korm

A népek korm
az a bölcs bes
hagyják őket é
ahogy a madár el,
vagy mint halak a vízben,
sok víz kell hozzá,
hogy éljenek,
sok levegő,
sok fény,
erő a szerelemre,
bátorság a halálra,
vérébe a nyár árama,
gyümölcs és cukor csontjainak,
homloka tölé csillag.

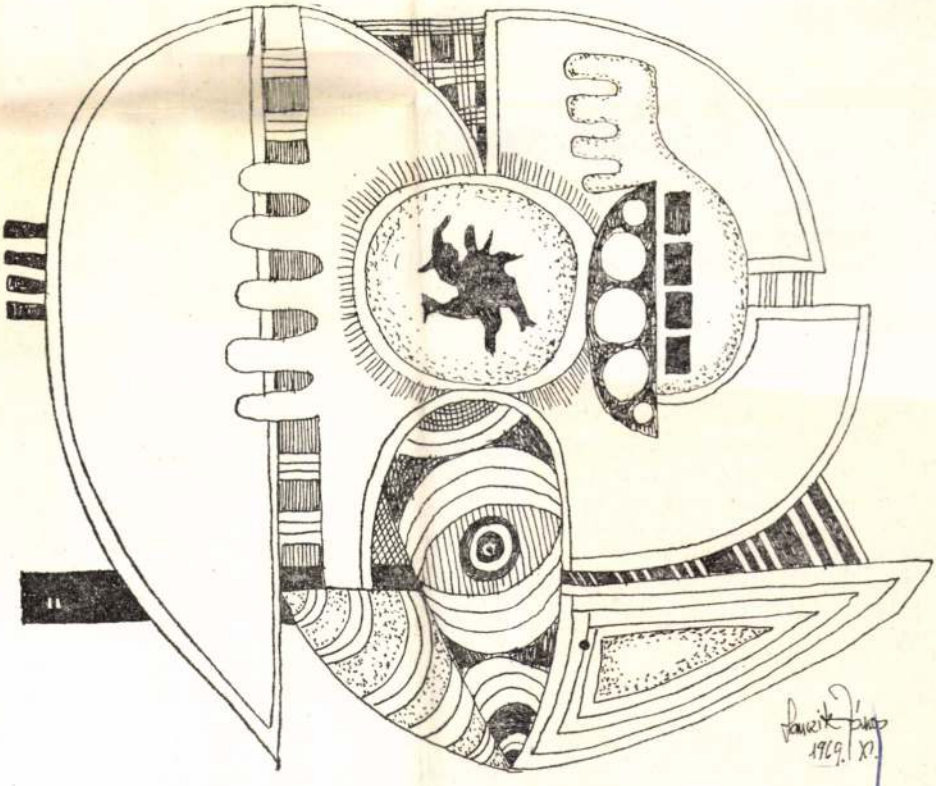
SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 61
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

LÁTÓHATÁR
Budapest

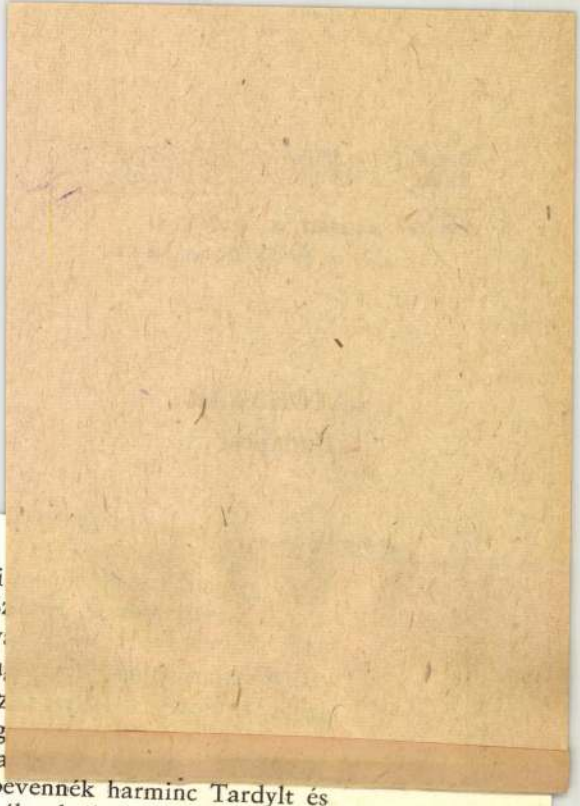
1971 DEC -1
1021

Hanczik János

Vége

Hanczik János rajza

sértett azóta [illegible]

Károly sápadtan, magába süppedve hallgatta: – Hát más is láthatta a szétfőtt testet, a fortyogó vizet? őt is megindítja társának keserű tépelődése, de iménti só tördöfésre késztette. – Nem, azért sem lesz tied S nak, az őrült fajankónak, a jellemtelen hazugnak is v tál, hát mért ne toldjam meg még egy utolsóval? Hazu vonalat húzni az igazság és a hazugság között? Eh, hisz is mondta, valamikor a gyónás idején: „Ha nagy-nag lemmel szeretnék meg valakit, s csalódnom kellene, a úgy is tönkretett az élet, tudnám, mit kell tennem: bevennék harminc Tardylt és húsz Noxyront, s úgy elaludnék, hogy még akkor sem ébrednék fel, ha ezer angyal fújná fülembe harsonáját!" És hátha valóban úgy történt? Előfordulhat ilyesmi . . . pillanatnyi elmezavar . . . hiszen célzott rá . . . valami szellemi rövidzárlat . . .Szöszi emlékéhez csak nekem van jogom . . . de hátha valóban úgy történt . . .

A festőnek nem tűnt fel Károly szótlansága, csak a maga mélységes bánatát érezte, s szinte eszelősen suttogta maga elé:

– Sárga zsírkarikák úsztak a víz tetején, mint a húslevesen . . . Ó, mennyire szenvedhettél, szegénykém . . .

Károly metsző hangja riasztotta fel marcangoló kábulatából:

– Ne hidd, hogy szenvedett! Öngyilkos lett! Tudd meg, te gazember, hogy a szennyes ölelésed elől menekült a halálba . . .

– Hogy merészelsz . . . – csattant György hangja keményen, mint az ostorcsapás. – Hogy merészeled . . .

– Hogyan? Úgy, hogy te vagy a gyilkosa, előled menekült a halálba! És nem szenvedett semmit, mert már a vízbe lépése előtt bevett harminc Tardylt és húsz Noxyront.

Minden szó jégverésként kopogott György lelkén. Döbbenten nézett minden ízében reszkető társára: – Dehát . . . honnan veszed . . . ezt a . . .

A képsenge élességével metszette a levegőt Károly gyűlölettől sziszegő hangja:

– A feleségem volt! Hát nem érted? Balthazár Katalin, a te Catherine-ed, az én feleségem volt!

– Te úristen . . . én meg . . .

Szemük egy pillanatra összevillant. Mi volt ebben a villanásban? Düh? Keserűség? Gyűlölet? Fájdalom?

Talán percekig, talán csak pillanatokig állottak egymással szemben, szótlanul.

MK SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726
1972 MÁR

KORTÁRS

Hanczik János

1021

HANCZIK JÁNOS: Vörösréz domborítás

pillantott: háromnegyed tizenegy volt, legfölj
ideig csönd volt, aztán fölhangzott a bevág
várták, mégis összerezzent tőle. „Szent Isten
ajtót nyitni és az előszoba küszöbéről nézte
ledő férfit. Ugyanaz a loncsos bunda volt rajt
koszlott taplósapka; csak a frissen borotvált a
valamicskét nőtt és vállasodott volna, amióta

Niki földülöngélt a lépcsőn; bundája mo
a földig, másik fele éppen csak derékig; szélese
gott, és meg-meglódult, ahogy járás közben a zsebében kotorászott.

Végre megtalálta, amit keresett: egy kagylóból készített kis vitorlást, amilyet annak idején ők is árultak a trafikjukban, fölírással az oldalán: „Balatoni emlék." Tenyerére tette, úgy közelítette lassan az asszony arca felé.

– Dddezső bbbácsinak hoztam.

Az asszony megsimogatta az arcát, akár egy gyereknek.

– Isten hozott, Niki. Hát megjöttél a Balatonról?

M.D.K.

Hanczik János

"Domboritás" c. müvének repr.-ját hozza a lap.

Élet és Irodalom, Bp. 1969. dec. 13.
XIII. évf. 5o. sz. 11. lap

Hlaucziek János
grafikus

Roja Repr.

Fiatal pécsi grafikus

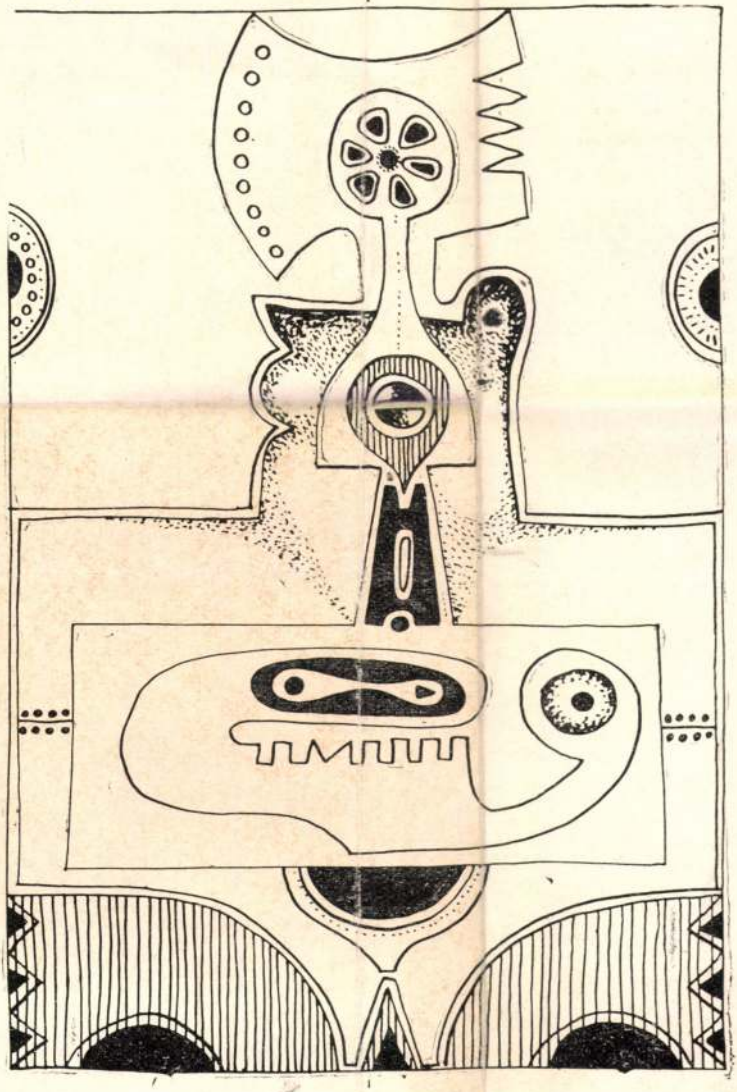
Telenkor, Pécs 1970 I. 26.

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

1973 - 6

ÉLETÜNK

Hanczik János
1021

HANCZIK JÁNOS: *RAJZ*

Helmut Sakowski 1924-ben született Jüterborgban.

Jövőre lesz ötven éves.

Késői indulása miatt a „fiatal írók" nemzed
azonban egyik elismerést a másik után szerezte, író
bíti".

Egyik legjobb barátja Hermann Kant. Erwin
Egyik példaképe Anna Seghers, a másik Bertolt Br

1963 óta Neubrandenburg megyében él, az egykori Mecklenburg szívében, a negyvenezer lakosú Neustrelitzben.

Prózai munkáiban azóta egyre gyakrabban bukkannak fel mecklenburgi falunevek.

Egyik legismertebb portréja a neustrelitzi újságárus asszonyról készült. „Ott mentem el minden nap a bódé mellett, ott vettem az újságot, s mindig volt valami mondanivalónk egymásnak. Egyszercsak megírtam."

Legutóbbi tévé-játéka, az Összeesküvők, történelmi mű, a német forradalmi hagyományok fölelevenítése. Sakowski szerint a közönséget hozzászoktatták a történelmi hősök egyoldalú ábrázolásához. Most megkísérli a történelmi eseményeket és hősöket a köznapi élet oldaláról megközelíteni. Hogy sikerült-e? Ezt majd a nézők döntik el.

*

1973 júniusában találkoztunk Neustrelitzben, a Freie Erde szerkesztőségében. Két dedikált kötetével ajándékozott meg, az egyik az Országutak, a másik elbeszéléseinek 1971-ben kiadott kötete.

Akkor még nem tudta, hogy a magyar tévé rövidesen műsorra tűzi az Országutak című sorozatot.

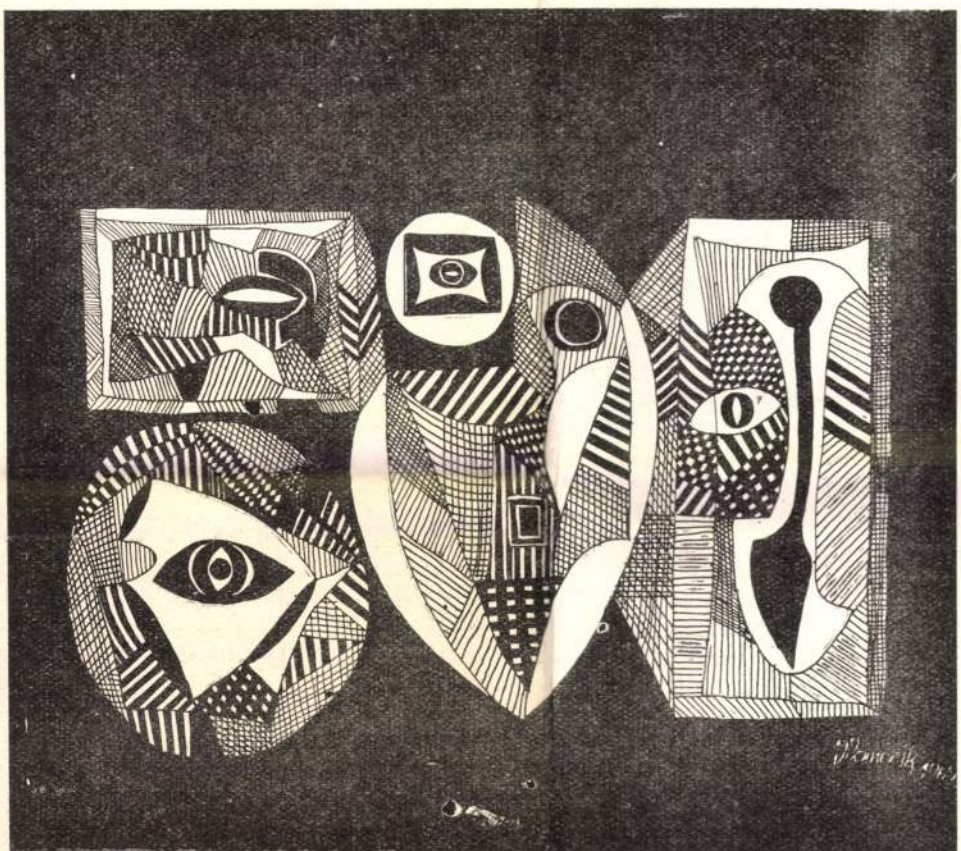
Az ilyen kölcsönös ügyleteket a két ország televíziói intézik egymás között.

MTI SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-776

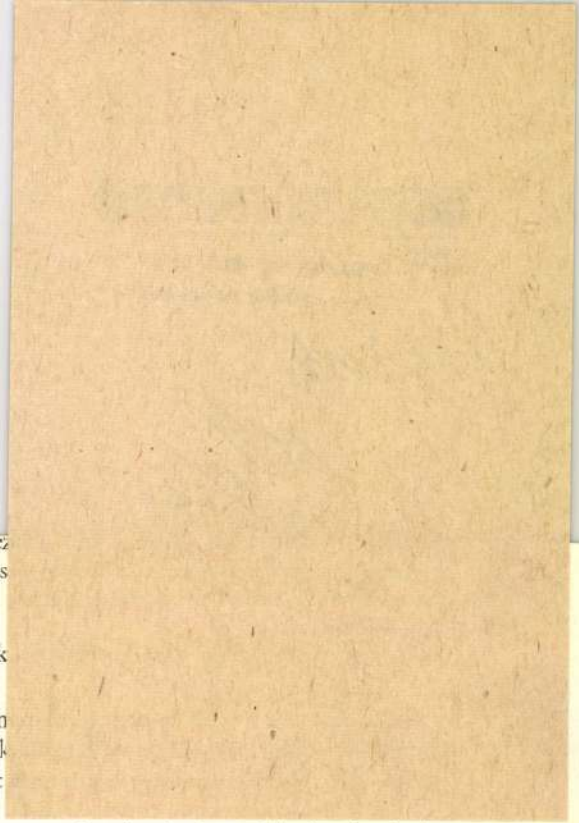
Érkezett
1972

1021

Hanczik János

HANCZIK JÁNOS: *KOMPOZÍCIÓ*

volt a kezének. Nem szólt semmit, de megerez
sen járt-kelt a szobában, idegesítette, hogy lass
födőt a lábas tetején, mint akire még nagyon
váratlanul megszólalt.

– Ti csak feküdjetek le – mondta felénk
gyobbakkal kimegyünk még.

Úristen! Hát ezért kell a viharlámpa. Nen
nék miatta, de nálunk akkor senki nem tiltak
Mintha természetes lett volna, hogy a tizenhat
nak a lucskos répakupacok mellé.

Nem tiltakoztunk, inkább olyan izgalom vett erőt rajtunk, hogy feledtünk minden fáradtságot. Nagy könyörgések után apám beleegyezett, hogy a kisebbek is kimehetnek. Jól felöltöztetnek bennünket s elüldögélünk a kupacok mellett. Kánt nem teszünk.

A lámpát apám hozta. Nem gyújtotta meg, csak úgy himbálta a kezében. Minket a nagyobbak kézenfogva vezettek. Hűvös szél kerekedett, negyednyi „istenkalácsa" ragyogott a fejünk fölött. Fekete árnyakként vonultunk a Csordahajtó úton, keresztül a nagyréten, s máris ott voltunk a répaföld sarkánál. Megálltunk, földbe gyökerezett a lábunk. A nagy táblán feketén sötétlettek a répakupacok, s itt is, ott is megcsillámlott a petróleumlámpák fénye. Olyan volt a föld, mint a csillagos ég. Közel volt a Szent Márton napi vásár . . .

Lerogytunk a négyes kupacok mellé, s apám hangosan imádkozni kezdett. Halkan, mormicolva mondtuk vele. Mert az estéli imádság nem maradhatott el. Emlékszem, később is mennyit imádkoztunk. Külön a jó rokonokért, a távolban élő testvérekért, a holtakért és az élőkért. A háború után két évre bátyám hazajött a fogságból. Eszébe jutott, hogy apám testvére Amerikában él, levelet írt, elküldte a szekrény mélyéből előásott címre. Csakhamar csomagot kaptunk tőlük, erős naftalinszagú ruhaneműt, s ettől a naptól fogva szaporodott az imádság, mert apám az Amerikában élő testvért is belefoglalta a rózsafüzérbe.

Kezdetben nem értettem, miért tartja egzotikumnak az én korábbi életemet. Aztán lépésről lépésre kicsalta belőlem, amit akart. Pontosan akarta nyomon követni, miként jutottam el az istenfélelemtől az ateizmusig.

Miért akarta tudni ezt? Miért lelt izgalmat abban, hogy egyszerű történeteimmel beleélte magát a mi világunkba? Egyáltalán, miért állított meg annakidején az utcán, hogy attól kezdve ismerősként köszöntsük egymást? Nem volt-e jobb azelőtt, míg elmentünk egymás mellett anélkül, hogy üdvözlésre emeljük kalapunkat?

Hanczik János vörösréz domborítása

Kortárs, 1972/3. 410. o.

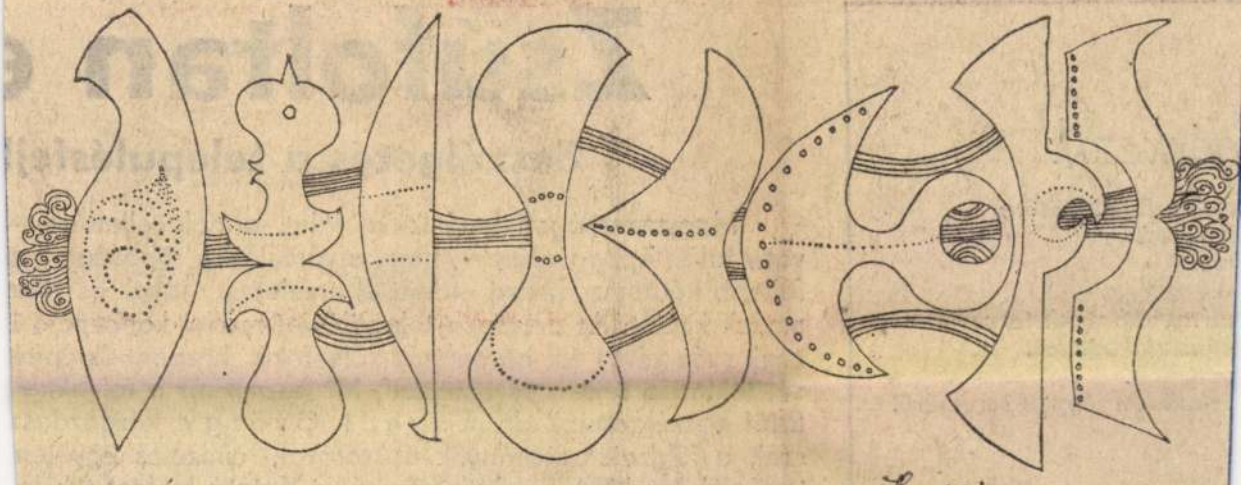
MK SAJTÓFIGYELŐ
MAHIR MAGYAR HÍRLAP
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

Hanczik János
grafikus

ÉLET ÉS IRODALOM

1980 1.26

1021

Hanczik János rajza

eérkezik

olok a fiatal költőre
et rakott
rseit
onászott is
zárnyfelületnek tervezte meg
et csatlakoztatott
gett
szkodva a tények pereméről

Zsúfoltan é

Beszélgetés a településfejl

Magyarországon lenézik a falut, annak ellenére – vagy talán éppen azért –, hogy a városlakók többsége leg feljebb kétnemzedéknyi ideje él emeletes házak és villa mosok között. Az országos településfejlesztési koncepció i csak száz város és háromszáz alsófokú központ kiépíté sét tekinti a fejlesztés alapjául. Mi lesz akkor a falvakkal Erről beszélgettünk dr. Enyedi György közgazdász szal, a földrajztudományok doktorával, címzetes egyeten tanárral, az MTA Földrajztudományi Kutató Intézet terüle fejlesztési osztályának vezetőjével, aki a hazai kutatás me lett hetedik éve irányítja a falusi településfejlesztés lehet

MTI SAJTÓFIGYELŐ

MAGYAR HÍRLAP

BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51

Telefon: 182-068, 337-748, 340-726

Hamvai k. Kalmos

DUNÁNTÚLI NAPLÓ

1971 MÁR 13.

— **Foto és grafikai tárlat Szigetváron.** Hanczik János ötvösmunkáiból és grafikáiból, valamint Pálffi Cezár fotoiból bemutató kamarakiállítás nyílik ma, szombaton délután 4 órakor a szigetvári járási könyvtárban.

Takari

Hanczik János, festő

Kiállítások Pécsett: maj: 2 l-l.

768.

—: A jelenkor krónikája

Jelenkor, Pécs, 1977- júl-aug. XX/7-8.

N

1021

A MAGYAR
KULTURÁLIS MEL

1976. NOVEMBER

HANCZIK JÁNOS
RAJZA

IFJÚSÁG
LÉKLETE

...művelődésünk ...nye

MAGYAR IFJÚSÁG
1976 NOV 26
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 61
Telefon: 387-748, 340-736
SAJTÓFIGYELŐ

...el ezelőtt – 1971 szeptem-...ében – fogadta el az or-...ggyűlés az ifjúsági tör-...yt. A szocialista jogalkotás ...ai gyakorlatának megfele-...n, széles körű társadalmi ... után fogalmazódtak meg ...Magyar Népköztársaság if-...gpolitikájának jogi alap-... A törvény előkészítésének ...yi magyar fiatal közvetlen ...tott az ország kormányzá-...csolódás, a szocialista jog ...den állampolgárt meghall-...us útja. A törvény megal-...én másodszor ülnek össze ...mentek, hogy szembesítsék ... a törvénnyel és a törvényt ...miközben fiataljaink azt is ... éljenek a lehetőségekkel, ... és a kötelesség egysége. ...használt kifejezéssel élve ...atnánk: csaknem egymillió ...tanulmányokat folytat". A ...ményeik pedig egyre job-

...l ifjúságinak nevezhetnénk ...relődésről szóló törvényt is, ... számára készült, a szocia-...zág közművelődését kodifi-...esen nem kisajátítani akar-...ép számára fogalmazott jo-...agunkénak érezzük annak ... abból következő feladato-...ődést mi az ifjúság oldalá-...zemével nézzük.

...éretű nevelőmunkánk egyik ...ogyan tudjuk felkészíteni, ...k alkalmassá tenni az ifjú ... jövő feladatainak elvégzé-...ságot kell nevelnünk, amely ...olni tud a jövő kérdéseire, ... aktív részese, alkotója, for-...ta utunknak. Ha meg aka-...nk követelményeinek, olyan ...et kialakításáért kell dol-...ben az egyén alkotóképes-...ége maradéktalanul kibon-...alista jellegű és eszmeiségű ...lődési alkalmak megterem-...ítenünk a szocialista élet-...kodás, az értékrend kialakí-...művelődési tevékenységünk ... hogy a kulturális értékek ...vel, a kultúra eszközeinek ...l segítsük a fiatalok szocia-...evelését, a művelt, marxista ...zösségi ember kialakítását. ...élt nem szűkíti le a szerve-... munkára, mert legalább ...k tartja az ifjúsági szövetség ... de az alapszervezetek által ...elődést. Felfogásunk a tör-...gfogalmazott alapvető érde-...közművelődésben való haté-...tosabb – a fiatalok közös-... aktivitására építő részvétel

...lós jelenségei az ifjúság kö-...kozó különféle közösségi mű-...almak. Ezek többségükben ...n nyilvánulnak meg, a fia-...gi vágyából és szórakozási, ...ényéből táplálkoznak. Felka-...gatásuk, szervezésük és fej-...SZ felelősségteljes feladatát

A jelen időszakban két tevékenységi forma kap főszerepet az ifjúsági szövetség munkájában. Az amatőr művészeti mozgalom az egyik széles lehetőségeket kínáló közösségi forma az alkotó ember nevelésében. A művészeti tevékenységben való cselekvő részvétel hatásai – ha értő módon használjuk fel – óriásiak. A műalkotás nyújtotta élmények „továbbgondolása", megjelenítése, visszaadása, közösségi „kivetítése" és megértése már alkotómunka, viszonyulás, magatartásforma. Ezt szeretnénk egyre színvonalasabb, tömegesebb formákban megvalósítani az országos ifjúmunkás napok, a diáknapok, az amatőr művészeti fesztiválok keretében. Erre ösztönözzük a KISZ-szervezeteket, amikor az amatőr csoportok támogatására hívjuk fel figyelmüket; amikor azt igényeljük, hogy tagjaik kapcsolódjanak be a csoportok munkájába. A művészetek aktív élménnyé alakítását nemcsak a produkciókban látjuk. Hasonló kibontakoztatást biztosítanak a művészetbarát körök, filmklubok, olvasóklubok és -táborok.

A másik – talán legnépszerűbb – közösségi forma az ifjúsági klub. Éppen elterjedt, kiszélesedett és közkedvelt jellege miatt érdemel különös figyelmet. A klubok ma már szórakoztató-művelődő funkciójuk mellett a fiatalok közéleti tevékenységigényének kielégítésére is vállalkoznak. Legjobb klubjaink olyan új típusú közösségekké izmosodnak, amelyeket az azonos érdeklődés, művelődési igény mellett már a közösen végzett munka kovácsol össze. Közéleti töltésük, művelődési funkciójuk kötelezi a KISZ-t, hogy nevelőmunkája sajátos eszközének tekintse, amellyel hatni tud tagjaira és a szervezeten kívüli fiatalokra. Ezért vállalunk az eddiginél is nagyobb szerepet a klubmozgalom fejlesztésében, tartalmi munkájuk irányításában.

Az ifjúsági szövetség közművelődési munkájában két összetevőt különböztetünk meg. Az egyik a saját eszközeinkre, lehetőségeinkre épülő, a mozgalmi életen belüli tevékenység. A másik, amelyet más szervek, szervezetek, intézmények lehetőségeit kihasználva, hozzájuk kapcsolódva, illetve velük együttműködve valósítunk meg. Törekvésünk, hogy alapszervezeteink – megőrizve mozgalmi-politikai jellegüket – váljanak mindinkább művelődési közösségekké, illetve politikai nevelőmunkánk és befolyásunk révén a különböző művelődési csoportokban erősödjön a közösségi jellemvonás, a közéletiség, az elkötelezettség. E célokkal, munkaformákkal meg tudunk felelni a törvényben megfogalmazott kívánságoknak és megfelelő módon hozzá tudunk járulni megvalósításához.

Az MSZMP KB közművelődési határozata után ifjúsági szövetségünk is megfogalmazta saját tennivalóit. Két dolgot nagyon fontosnak tartottunk, illetve tartunk: meggyőzni a fiatalokat a művelődés társadalmi jelentőségéről, és megmutatni, bizonyítani számukra, hogy mit jelent az ifjúság művelődése a jövőnk szempontjából. Ehhez konkrét közművelődési feladatok megfogalmazásával, gazdagabb, szélesebb körű kulturális munka kibontakoztatásával kezdtünk hozzá. Bíztunk a gyakorlatban végzett tevékenység meggyőző erejében. Ugy érezzük, hogy szövetségünk tagjai eljutottak ezekig a felismerésekig.

Az ifjúsági szövetség IX. kongresszusát megelőző beszámolási időszakban a közművelődés fontosságát mind jobban elismerő, lehetőségeinkkel számoló és megnövekedett figyelemmel találkoztunk. Fiatal alkotó- és előadóművészeink keresik a kapcsolatot a KISZ-szel; az ifjúsági szövetség épít e kapcsolatokra és felhasználja nevelőmunkájának tervezésében. Tudjuk, hogy a fokozódó figyelem sok éves munka kezdeti eredménye és ma még csak a szemlélet változásáról beszélhetünk. Tudjuk azonban azt is, hogy ennek a fontos, a társadalmi élet minden területére kisugárzó munkának évtizedekben kell mérni a szakaszait, és tudjuk, tapasztaljuk, hogy az előttünk járó nemzedékek már sok évtizedet harcoltak azért, amit ma sok fiatal természetesnek tart.

Nincs ma a közművelődés területén dolgozók között egyetlen ember sem, akit meg kellene győzni az együttműködés fontosságáról.

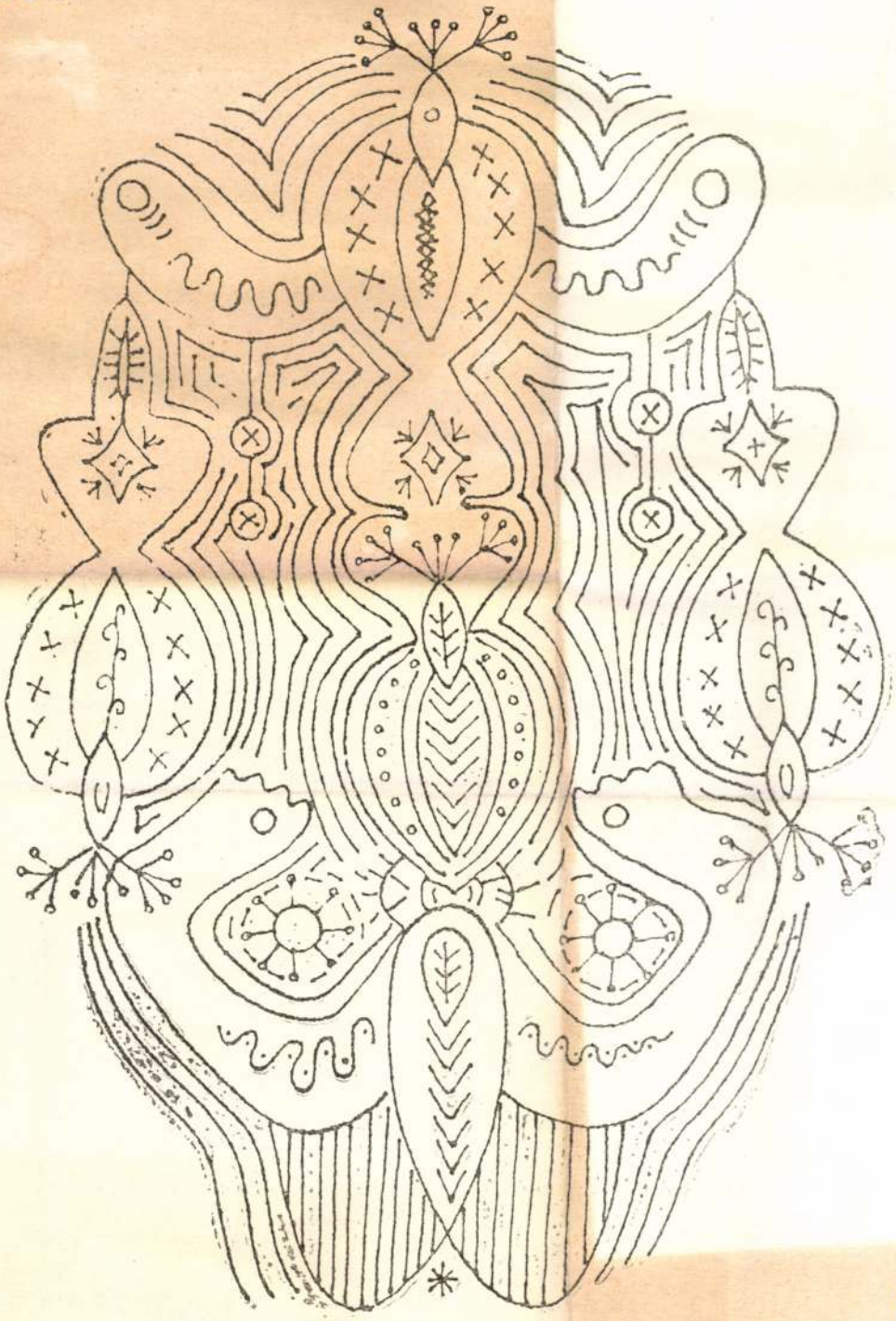
A közművelődési törvény is ezt hangsúlyozza: egy sor további kérdést megoldott: választ adott arra, hogy miért kell együttműködni, miben, kinek és hogyan kell ezt a munkamegosztást, a koordinációt megvalósítani. Bizonyos, hogy ezek között a legalapvetőbb a jelenleg uralkodó szemlélet fogyatékosságainak felszámolása. A közművelődésben érintett területek közötti kapcsolatban túl kell lépnünk azon a felfogáson, hogy mindenkinek „saját" művelődéspolitikai céljai vannak, melyeknek megvalósítására „saját" feladatrendszert dolgoznak ki, és „saját" eszközrendszert hoznak létre. Szükség van annak tudatosítására, hogy a kulturális élet – a politikai és gazdasági élettel szoros összefüggésben – egységes egészet alkot. Minden ágazat, intézmény, minden szektor, valamennyi művelődési mozgalom és forma egyetlen elvre vezethető vissza: a művelődő emberre, a szocialista társadalom felépítésének alapvető feltételére. Innen könnyű belátni, hogyan tartoznak össze a kulturális élet nagy ágazatai – a tudomány, a művészet, az oktatás és a közművelődés –, hiszen van közös cél és vannak közösen megoldható feladatok. Ebben a kérdésben a törvény jelentős lépést tesz előre.

Az ilyenfajta tartalmi komplexitásra jó példa a munkásmozgalom története: a hajdani munkásközösségek életében együtt volt a munka, a művelődés, a szórakozás, a sport – melyeket a politizálás, a politikai harc céljai fogtak egységbe.

Ifjúsági szövetségünk közművelődési munkájában ezeket a hagyományokat szeretnénk tudatosan felhasználni, a változó, gazdagodó lehetőségek között új hagyományokat is teremtve. A közművelődésről szóló törvény meggyőz arról, hogy jó úton járunk, a KISZ hasznosan munkálkodik a korszerűbb közművelődési szemlélet és tevékenység kialakításán, feladatunkat fontosnak és megtisztelőnek tartjuk. Ugy véljük, hogy az új törvény végrehajtása társadalmi rangra emeli – az alapvető jog és kötelesség szintjére – a közművelődést.

Pándi András

Hanczik János
1021

HANCZIK JÁNOS: *RAJZ*

rekhez alkalmazkodik, felnőtt ember és fizi
szolgálja, akkor vulgarizálással van dolgu
garizálja, hogy a mi társadalmunk „jó tár
„jó" vonások önkényes kiemelése, az ugya
dőzése kezdete lehet a gyerekben a hamis

Befejezésül még néhány gondolatot.

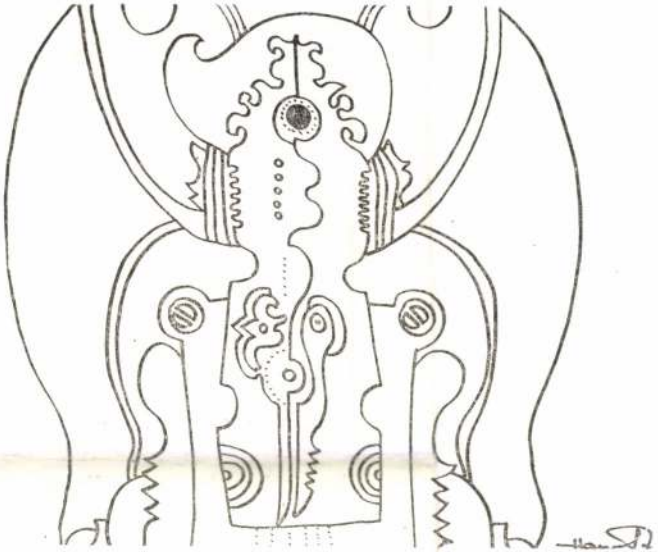
A vulgarizálás következménye kétágú
csak mint a megismerés eszköze, hanem mint a
navehetetlen, legyen bár szimpla tévedés, tudatta
tés eredménye. S mert a vulgarizálás újratermel
s mert a konvencionális gondolkodásmód tömeges
dolkodásmód, csak a társadalom törvényeinek ú
várhatunk javulást. Méghozzá nem rendeletek, h
mélyebb megismerése révén. Az a tudomány, amely
tatás milyen pszichikai erőket és képességeket fejlesz
a tudomány, amely az oktatás gazdasági, anyagi, termelési kihatásait elemzi (oktatásgazdaságtan), támogatói lehetnek a vulgarizálás elleni küzdelemben az objektív igazságra vágyó, örök és elpusztíthatatlan emberi tudásszomjnak.

ÉLETÜNK
SAJTÓHÍRVÉLŐ
MAGYAR NÉPKÖZTÁRSASÁG
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-088, 837-743, 340-720

BARABÁS LÁSZLÓ: *ESTE*

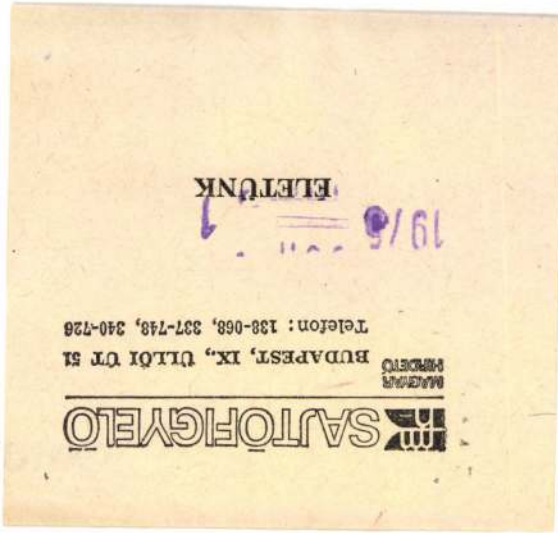
Hanczik János
/ 1021

HANCZIK JÁNOS: RAJZ

hol cifra kínunk ismerős
és elviselhető.

Jó a felhők alatt
ködben lucsokban is
ismerős tájakon
bolyongani esőben
inkább a sár
inkább a gyötrelem
csak otthonos vidék
nézzen szembe velem.

Míg behajóz

Mindig a másikon látjuk a ráncot
az öregség rúnáit kibetűzzük
mindig a másikon várunk a csöndben
míg behajózunk a sötét öbölbe.

Hanczik János

Többféle motivumokból készitett három rajzát hozza a lap.
Repr.

Élet és Irodalom, Bp. 1973. aug. 18.
XVII. évf. 33. sz. 16. lap.

Hanczik János

"Motivum" cimmel három rajz különféle motivumokból összeállitva.
Repr.

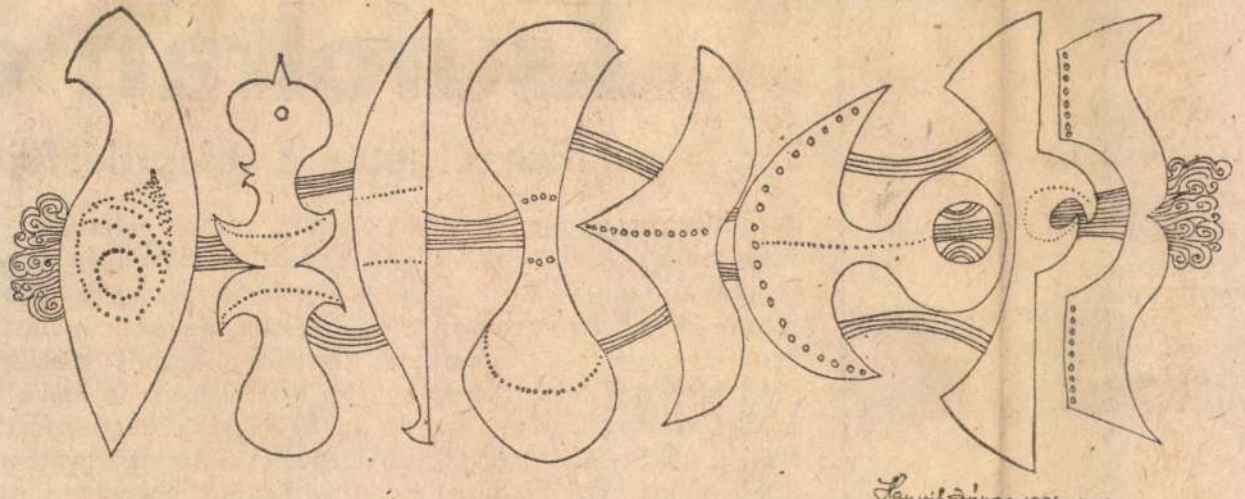
Élet és Irodalom, Bp. 1973. szept. 1.
XVII. évf. 35. sz. 15. lap.

Hanczik János

rajz

Látóhatár 1970/11-12 lo74.old

Hanczik János

Hanczik János rajza

Élet és Irodalom, Bp. 1980. jan. 26.
XXIV. évf. 4. sz. 8. lap.

leérkezik

ndolok a fiatal költőre
épet rakott
verseit
ndonászott is
szárnyfelületnek tervezte meg
eket csatlakoztatott
végett
gaszkodva a tények peremérõl
n

Zsúfoltan

Beszélgetés a településfe

Magyarországon lenézik a falut, annak ellenére vagy talán éppen azért –, hogy a városlakók többsége le feljebb kétnemzedéknyi ideje él emeletes házak és vill mosok között. Az országos településfejlesztési koncepció csak száz város és háromszáz alsófokú központ kiépít sét tekinti a fejlesztés alapjául. Mi lesz akkor a falvakka Erről beszélgettünk dr. Enyedi György közgazdás szal, a földrajztudományok doktorával, címzetes egyeter tanárral, az MTA Földrajztudományi Kutató Intézet terüle fejlesztési osztályának vezetőjével, aki a hazai kutatás me

Világ benedek emlékezete

HANCZIK László grafikus

Kiállítása volt: Szigetváron, a vár dzsámijában június 7-től *Hanczik János* grafikái.

Jelenkor, 1985. 7-8.sz. hátsó - belső borítón közölve

HAND, Jacob, nassaui várméster

J. H. bürgerl. Uhrmacher † 42 éves korában, Inventurgasse saját házában, 1771 febr. 16. (1771, 15. vám, 41)

Preußische Zeitung
(Gentzon)

Bordély az egész világ...

Aki nem akar gyilkolni, költözzön Portugáliába? • A hús-vér emberek elvesztett ártatlansága • Szeretetre méltó rémület a Katona József Színházban

Nagy, keserű ráismerések pillanatai robbannak a Roberto Zucco című, újonnan bemutatott modern francia drámában. Az ember elveszti az ártatlanságát, miközben tervezgetheti a gyönyörű aktust, a szép jövőt, keresgélheti a méltó társakat az élethez

Helyettük sokszor a kegyetlen valóság jön, hús-vér emberek, és méltatlan küzdelmek. Mindezek nyomán egy Roberto Zucco nevű 19 éves férfi bensőjében kinyílik a fekete doboz, és Zucco gyilkolni kezd.

Meglátta a srácot köröző rendőrségi plakátot a párizsi metrón egy számunkra ismeretlen nevű író, Bernard-Marie Koltés. Élt 1948-tól 1989-ig. Elindult Roberto nyomában, és a történetről írt egy drámát.

Hiányok, nyomorult körülmények, kiszolgáltatott emberek, akik nem hajlandók alulmaradni. Küzdenek, kíméletlenek egymással és önmagukkal. Ha színház az egész világ, és Koltés, a szerző színpada olykor bordély, akkor az egész világ egy kupleráj?

Bán János játssza Roberto Zuccót. Szeretetreméltóan és rémisztően, hogy csak két erős színt említsünk. *Szirtes Ági* igyekszik emelt fővel tenni-venni magát, miközben menthetetlenül lecsúszik.

Szerencse, hogy az állampárti kultúrpolitika a 80-as években nem csapott le erre „a kapitalista társadalmat bíráló darabra". Untuk volna nézni, mit csinálhat az emberből, ha a pénz, piac, szakadatlan verseny uralja az életet. Most viszont láthatjuk a színpadon is, amit idehaza immár egyes városnegyedekben, pályaudvarok környékén, álcázott bordélyokban tapasztalhatunk.

Védekezni is kellene, nemcsak borzongani. Koltés egy tekintélyes német lapnak, a berlini Tageszeitungnak ilyeneket mondott: „Az átlag franciától egyszerűen okádni kell." „Az európaiak, a nyugati országokban élők igazi szörnyetegek." „Úgy érzem, Portugália az egyetlen európai ország, amely sziget lehet számomra, ahová elmenekülhetek."

Koltés sokat bolyongott, keresett valamit... Nigériában, Mexikóban, Guatemalában kétszer is, Nicaraguában, többször New Yorkban, majd újra Afrikában.

Roberto Zucco drámája a bennünk és körülöttünk lévő erőszakról, emberségről szól. Aki nem akar gyilkolni, költözzön Portugáliába?

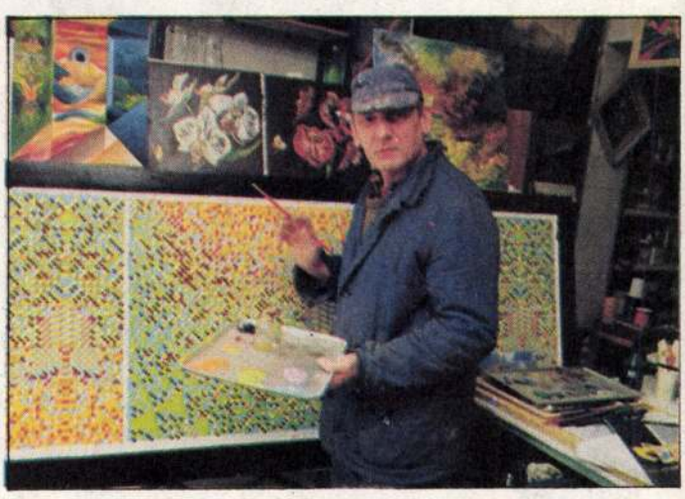
(bei)

Handa Galéria a szállón

Hogyan kapcsoljuk össze a számítógépet egy ajtólappal

Handa úr nem a kalandvágytól vezérelve jutott arra a kelenföldi munkásszállóra, ami 12 éve ad otthont számára. Az intézmény egyben munkahelye is, ahol az épületek karbantartását végzi; munkaidőben közfalakat bont és emel, vakol, fest, tapétázik, csempét rak, vízvezetéket szerel, vagy éppen hegeszt. Eddig meglehetősen szokványos a történet. Ami igazán megkülönbözteti őt több ezer „kőhodályban" lakó sorstársától, az a tevékenység, amit szabadidejében végez

Néhány négyzetméteren *univerzális* lakást találunk. A helyiség hálo- és dolgozószoba, nappali, konyha, műterem, kiállító galéria, könyvtár és múzeum is egyben. Ebben a mennyezetig zsúfolt kéglíben csakis egy művészlélek tanyázhat. *Handa Imre* szerényen mutat legfrissebb művére, a Handa Galéria közepére állított lepedőnyi színkavalkádra. Különlegessége: a mester festővászon helyett kerített egy közönséges ajtólapot, majd felületét telepingálta tizennégyezer(!) egy négyzetcentiméteres színes kockával. A látszólag összefüggéstelen négyzethalmaz nem a képzelet szülötte. Egy homokdomb számítógépes szimulációját ábrázolja.

Csillogó tűzzománcainak egy részét hagyományos fürdőszobai csempére égeti, a többit fémlemezekre. Az utóbbiak származásáról érdeklődve derül ki, hősünk lomtalanítások alkalmával begyűjti az utcára került hűtőszekrények, mosógépek, gáztűzhelyek oldallemezeit. Némi darabolás után jöhet a zománcfesték, és a 840 Celsius-fok elektromos minikemencéjében.

A maga készítette polcrendszer könyvek súlya alatt roskadozik. Vaskos lexikonok, szótárak, japán, orosz, angol, tibeti, kínai nyelvkönyvek, különböző tudományos kiadványok láttán gondolhatjuk, gazdájuk nem véres krimiből és limonádé történetekből csemegézik fizikával, kémiával, matematikával. Számos találmánya, újítása van, de eddig még senki sem vette komolyan, mint ahogyan őt magát sem.

Sok „művész" vígan megél hanyagul összekent vásznai árából. A mi emberünk szorgalmas és kitartó munkája ellenére sem mondhatta ezt, mert az eladásban még nem volt szerencséje.

(rigó)

HAUDA Imre

SE KÉP, HANG

DARYL VISSZATÉR?

Daryl Hannah, **akit a hazai közönség sok más között, például a Roxanne-ban, a Wall Streetben, az Acélmagnóliákban láthatott, visszatér az égi csatornákon futó Hunter sorozathoz. A harmincegy éves színésznő, aki tizenhat folytatás után Dryer „hatalmi törekvései és elviselhetetlen modora", valamint egy jó filmajánlat miatt kilépett a szériából, októbertől visszaveszi a szerepét.**

Rabbiátus szerelem

Melanie Griffith **az abszolút főszereplője Sidney Lumet még készülő új filmjének, melynek címe Közel az Édenhez. A szép Melanie egy fegyverét szívesen használó, szuperintelligens rendőrnőt**

alakít, akit egy New York zsidónegyedében elkövetett bűnügy felderítésével bíznak meg. Noha a rendőrnő a fajgyűlölő Délről származik, a nyomozás során nemcsak leküzdi előítéleteit, de beleszeret egy rabbi fiába.

Mahart-hajót egy dolcsiért

Folytatás az 5. oldalról.

szenzáció. A két hajó idén töltötte be 27. életévét, üzemeltetési és fenntartási költségük miatt ráfizetésesek. Az új tulajdonos – a cég egyébként kimondatlanul szintén a Maharté – pedig *olyan jogrendben használja majd a hajókat, amelyben nincsenek jogok.* A legutóbbi átírásra pedig azért került sor, mert az előző „tulajdonosok" „elszármaztak" a cégtől. Miután a Mahart birtokában van a nyilatkozatuk, amelyben a hajó tulajdonosai az úszóeszközzel kapcsolatos *minden jogukról lemondanak,* így az állami rt. biztos lehet abban, hogy a hivatalosan más tulajdonában lévő tengerhajók körül a hullámok nem csaphatnak magasra. *A társasági vagyon törvényes* kezelése biztosított, szögezte le a vezérigazgató. Mindezért hajónként mintegy 480 ezer forint átírási illetéket pedig azért kellett fizetni, mert ezt jogszabály írja elő...

A tengerhajózás pedig veszteséges ágazat – jelentette ki a főmahartos. Korábban csak az állami támogatás miatt lehetett nyereséges üzlet a nagy vizeken hajózni. A központi „segélyre" most már nem számíthatnak. Éppen a szakszervezet lenne legjobban felháborodva, ha *a veszteséges ágazatot megszüntetnék.* De ha valakinek nem tetszik és nem írja alá a Mahartnál a munkaszerződés módosítását, az nem jelent elbocsátást. Ötszázalékos jutalék ellenében elszerződhet bármelyik ügynökségen keresztül tengerésznek. Ilyen közvetítésre a Magyar Tengerész Szakszervezet is vállalkozik. A Munka Törvénykönyve szerint ugyanis a *munkaszerződés csak két félre tartozik, amibe a harmadik – mondjuk a szakszervezet – nem szólhat bele.* A tengerészek 80%-a, míg a 700 folyami hajós közül 575-en írták alá a munkavállalói okiratot. A vezérigazgató inkább azon töri a fejét, hogy *kinek áll érdekében a privatizálás előtt a cég imágóját rontani,* a Mahartot szétrombolni. Mert szerinte erről van szó.

Más információk szerint a még Mahart-tulajdonban lévő hajókat a későbbiekben szintén eladják, de hogy *kinek és mennyiért, az egyelőre a hajózók s a sajtó előtt üzleti titok.*

BUBURNUSZ–Szép

Egy kis lakbérháború

Folytatás a 4. oldalról.

nyolcvan bérlő állt sorba a polgármesteri hivatalnál lakbértámogatásért.

Még vagy nyolc, zömmel külterületi önkormányzatot érint a kényszerbérletek ügye. Ők viszont nem lépnek, tipródnak. Kiderült ugyanis, hogy a köztársasági megbízotti hivatal másként olvasta az ártörvényt. Szerinte ez a vállalkozói bérbeadásokra vonatkozik, nem a kényszerbérletekre, ott a szabad megállapodás érvényes, ezért – mint a hivatalvezető elmondta – felülvizsgálják a négy önkormányzat határozatának törvényességét.

Ezek után mindenki a megszülető lakástörvénytől várja az egyre mérgesedő helyzet megszüntetését. Igen ám, csakhogy a kormány által elfogadott tervezet az önkormányzatokra bízza a megoldást. Ők meg költségvetési pénz nélkül nem mozdulnak, a bérlők központi elvek által szabályozott kifizethető lakbéreket akarnak. A Kényszerbérbeadó Lakástulajdonosok Egyesülete pedig nemrég juttatta el javaslatát néhány országgyűlési képviselőnek. Ennek lényege: a bérbeadó és az önkormányzat egyezzen meg abban, hogy vagy kapja a bérlő a piaci árakhoz alkalmazkodó lakbér után a különbözetet, vagy két éven belül – törvényben meghatározott költségvetési támogatással – elhelyezik a lakót. Ebbe az ügyletbe – *Vass János* egyesületi elnök szerint – a tehetősebb tulajdonosok még pénzzel is hajlandók beszállni.

Tóth Andrea

A Cottelli Collection rendkívüli ajánlataiból

LUXUS csomag
M: 36/38 Rend.sz.: 28 0267
M: 40/42 Rend.sz.: 28 0275
M: 44/46 Rend.sz.: 28 0283
csak 4500,-

Valamennyi csomag színültig tele a legjobb minőségű csábító dessous-kal, amiket ha egyesével vásárolna meg, akkor sokkal többe kerülnének. Szóval ez az, ami kell egy meghitt, és intim együttléthez. Rendelje meg most!

Szombat esti láz
Ne csak szombat este vegye fel! Szemérmesen mindent befed, de szemérmetlenül átlátszó csupa csipke body. 100 % polyamid.
Fekete 36-40 méret Rsz. 208213
Fehér 36-40 méret Rsz. 208221

Fekete és fehér overall
Irigy női pillantások, vágyakozó férfitekintetek! Kell ennél több? Lezser nadrág és húzott felsőrész. 100 % polyester.

Méret	36/38	40/42	44/46
Fehér	200662	200670	200689
Fekete	200697	200700	200719

Crazy lady
Bolondulnak érte a férfiak... Fekete elasztikus csipkéből készült body-stocking. A lábak között nyitott. 100 % polyamid.
36-40 méret Rsz. 230502
42-44 méret Rsz. 230510

Megrendelőlap
Utánvéttel megrendelem az I.W.L. Kft-től az alábbi termékeket:

Db.	Rsz.	Megnevezés	Ár

Név:_____
Cím:_____
ir. sz.:_____
Utca, házszám:_____

Kérjük a megrendelőlapot az alábbi címre elküldeni:
I.W.L. Kft. 1525 Bp. Pf: 11.
Tájékoztatásul közöljük, hogy árut csak minőségi hiba esetén cserélünk.

Handa Imre

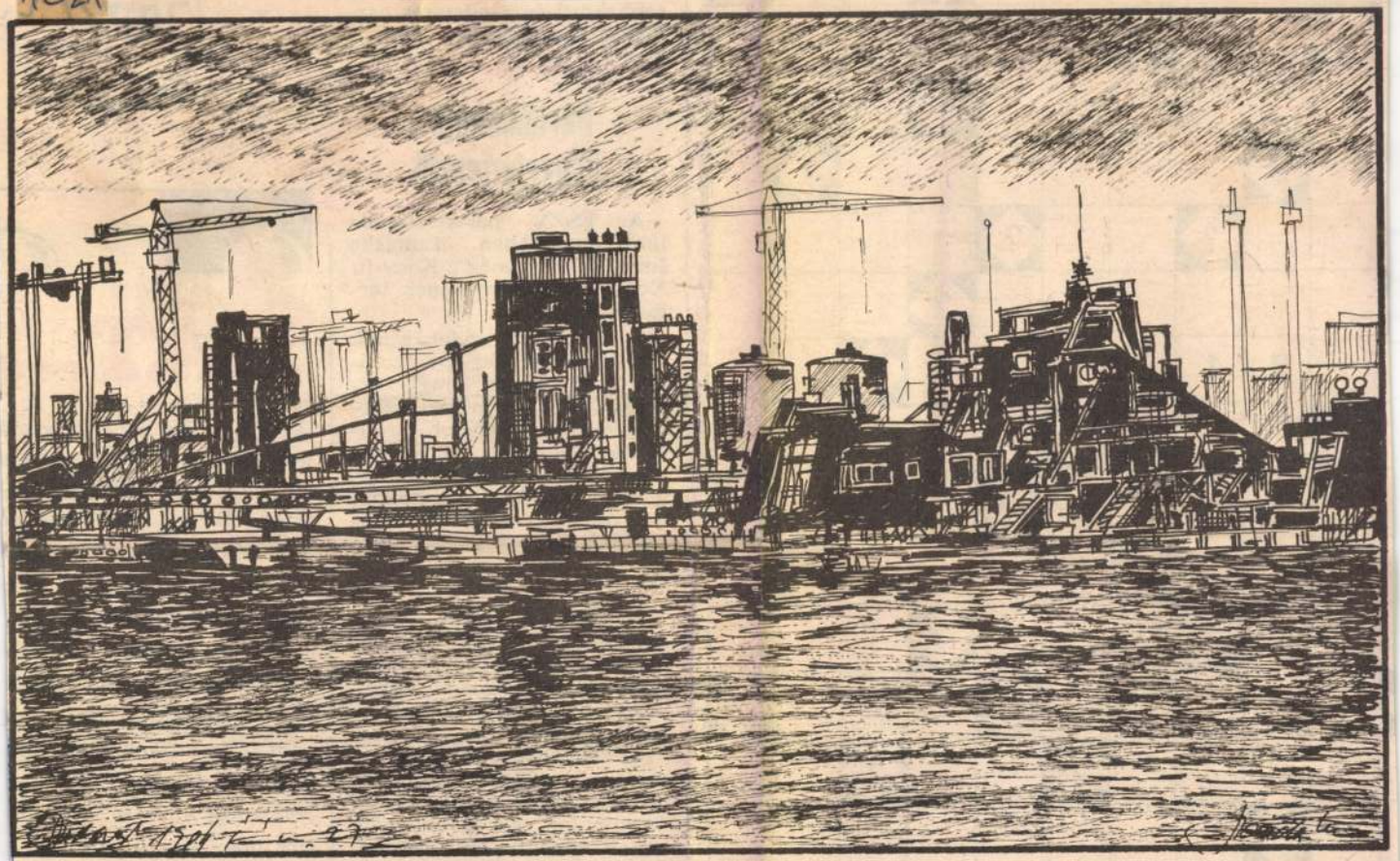
SAJTÓFIGYELŐ

1091 BUDAPEST IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

Építők Otthona

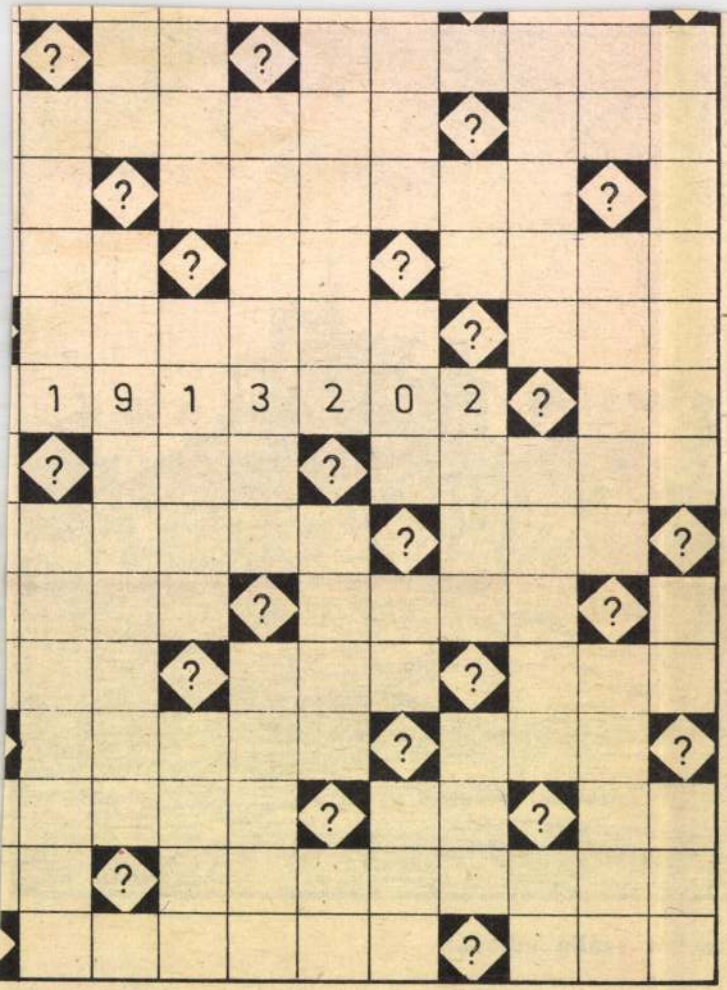
84/7

1021

Handa Imre rajza (Poscher szálló lakója.)

ÉPÍ

sebb körű és r
szefogása szüks

Pártmu
könyvte

Az ÉSZV pártszervezete 1984. májusában Tamáska Imrénét bízta meg a Kossuth Könyvkiadó könyveinek terjesztésével.

— Az ÉSZV irodaházának hetedik emeletének folyosóján lévő üveges könyvszekrényben bárki megtekintheti a könyvválasztékot. Az első négy hét alatt 200 Ft értékű könyvet vásároltak tőlem. Kelendőek az országokkal, orvosi témákkal, a szakácsművészettel kapcsolatos írások. Volt aki egyszerre 360 forintért vásárolt tőlem.

— Mint magánember nagyon sokat olvasok. természetesen nem csak a Kossuth Könyvkiadó gondozásában megjelent műveket. Most inkább azokat a könyveket tanulmányozom, amelyek az eladási listámon szerepelnek, hiszen az embernek ismernie kell azt a könyvet, annak íróját, amit ajánl megvételre az ÉSZV dolgozóinak.

— *t* —

HÁT...

lapunk ez évi hetedik számá
ban talán egy kicsit sokra si
keredett a különböző kultu
rális és sportvetélkedőkr
kapcsolatos írás. Úgy látszi
az 1984-es esztendőt a veté
kedők éveként tartják ma
számon a szállók közművel
dési történetírói. Ezért azt
néhány tudósítás, fotó kim
radt júliusi számunkból. Mi
ilyenkor írni szoktuk, cikk
róink, szerzőink türelmét ké
jük, hogy csak augusztusi sz
munkban tudjuk közöl
beküldött anyagaikat.

Handa Imre

MAHIR
MAGYAR HIRDETŐ
SAJTÓFIGYELŐ
LEVÉLREKLÁM
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

ÉPÍTŐK OTTHONA

1984 -10- -

1021

Handa Imre rajza

egyértelműen.

— Azért nem ennyi tét a kép...

— Jó, hát volt, hogy mit tudtam is mag vagyis valami átlagosr tékesebbet tudtam feli ni. Az egyik a Riff v West Side Story-ból még a Színművészeti Főiskolán, a másik szintén Riff, csak a klasszikus Riff, a Mercutio, hiszen itt ugyanazt játszom, teljesen más szöveggel és környezetben. A jelenleg műsoron lévő darabjaim közül Mercutio áll a legközelebb hozzám. Nem sokkal lemaradva követi a Magyar Elektrából az „Aegistus király".

— Filmjeid alapján. Vérszerződés, Az óriás, alkatodhoz mintha a film állna közelebb...

— Sokszor elmondtam már, hogy ha egyszer döntenem kellene, színház és film között — persze, remélem, erre nem kerül sor, — gondolkodás nélkül a színházat választanám. Itt derül ki, hogy ki a színész igazán!

— Azt rebesgetik, nem véletlen, hogy ilyen gyakran Kubik Annával szerepelsz. Vannak „mélyebb gyökerei" is a dolognak?

— Pokoli mély gyökerei vannak! Egy osztályba jártunk a Színművészeti Főiskolán, egy színházhoz köt a szerződésünk évek óta már. Alaposan megismertük egymást. Ezt kell, és jól tudjuk kamatoztatni a munkánk során.

P. HORVÁTH GÁBOR

Fernegy... út vezet Vecsésen keresz... Üllőre, ezért kapta az út az Üllői út nevet. Ez az út tulajdonképpen a 4. számú főútvonalhoz tartozik, amelyik a Kálvin tértől a szovjet határig tart. Az Üllői úton számtalan műemléképület található. Ezekről az újság következő számában jelenik meg részletes tájékoztatás.

Mi jut eszünkbe, ha meghalljuk az üllő szót?

Leggyakrabban egy tőkére erősített, csónak formájú acéltömbre gondolunk, amelyen a kovácsok, lakatosok az izzó vasat formázzák, kalapálják. Az anatómiában (bonctanban az üllő a középfül egyik hallócsontját jelenti. Harmadik jelentése valaminek a középső, szilár, állandó pontja (pl. a kerék agya, a Föld pólusa).

Hogyan keletkezett az üllő szó? Származékszó, az ül igéből keletkezett, annak főnévesült folyamatos melléknévi igeneve.

Hogyan alakultak ki a különböző jelentések? Az üllő név eredetileg az eszköz szilárd elhelyezésére utalt. Valószínű, hogy az üllő vas szókapcsolat volt az előzménye. (A fenti adatok megtalálhatók a következő művekben: Budapesti lexikon, Értelmező kéziszótár.)

—st—

M.D.K.

Handel Gáspár, egri ácsmester

1782 - 1803-ig körök működik
Egerben és környékén

Heves megye műemlékei I. írta Voit Pál,
Magyarország műemléki topográfiája VII. köt.
Szerk.: Dercsényi Dezső.
Akadémiai Kiadó, 336-337. old.

K. D. A.

HANDEL Elemér festő

Holló-tanulmány Abonyból

1903. a Szabadiskolában

Réti István: A szabadiskolai művésztelep.

Szn-1954., 59. l.

K. D. K.

HANDEL Elemér festő

1904-ben Nagybányán a Rubad-
iskola növendéke

Rébi Bp. 1954. 326. l.

M. D. K.

HANDEL Elemér festő

1903-ban Magyarországra a Szabadiskola növendéke

Réti Ban. 1954. 326. l.

M. D. K.

HANDEL Elemér festő

1906-ban Nagybányán a Hobad-iskola növendéke

Béli Pál - 1954. 324. l.

M.D.K.

HANDEL Elemér festő

1911-ben Nagybányán dolgozott.

Rótí: Nagybánya, Bp. 1954. 329.l.

Handel

peitsveró

moje katalóg. Elí kaviar

a XIV. stráad veřejen.

Handel pénzverő a 14. sz. végén Kassán. (Kemény L., Arch. Ért. 1903 71. l.)

~~Hjálvi Ingv V. 294, 295.~~

Leleplezett Benczur tanitvány

A mester távirata Szabadkán

Szabadka, május 26.

A képzőművészetek számára Szabadka hosszu ideig terra incognita volt. Szabadkán nem ismerték a képzőművészetek produktumait, legfeljebb a budapesti tárlatok távolságán át, a képzőművészek pedig nem ismerték Szabadkán, csak hirből; azt tudták csak, hogy itt a lakásukat képekkel diszitő intelligens emberek még csak az olajlenyomatoknál tartanak s a város leghatalmasabb urának lakását a Petőfi halála cimü olajlenyomatba transponált hőskölteményi disziti. Ide tehát komoly müvésznek nem érdemes a lábát betenni.

Sokáig ez volt a vélemény Szabadkáról. Alig néhány éve, hogy müvészkörökben másképp gondolkoznak róla. A terra incognitát fölfödözték s kiderült, hogy vannak itt emberek, akik szeretik, megbecsülik a képzőművészeti termékeket s áldoznak is értük. Sőt üzleti szempontból is jó terrénumnak bizonyult Szabadka. Ami ezután történt ,az már tipikusan magyar eset. Meindult az inváziő. Annyi képkiállitáshoz volt szerencsénk nehány év leforgása alatt, hogy ezt egy nálunknál jóval fejlettebb kulturváros sem birta volna el. Nagyobb baj ennél az, hogy akik jöttek, nem mind támogatást érdemlő tehetségesek voltak s sok silány mü, sőt müterem szemét is lerakódott itt.

A közelmult tapasztalatai arra késztettek bennünket, hogy éber figyelemmel kisérjük a Szabadkára kerülő képzőművészeti produktumokat. Érthető, ha kellő bizalmatlansággal fogadjuk a jövevényeket, akiknek nevét az ismeretlenség homályából egy meleg kommüniké veti csak felszinre.

A legnagyobb bizalmatlansággal értesültünk egyik szabadkai lap minapi számából, hogy Szabadkán ismét egy *nagy tehetségü* müvész telepedett le, aki *természet után* fest arcképeket.A Kossuth-utca egyik kirakatában meg is pillantottunk egy természet utáni önarcképet, aminek szemlélésében nem volt, nem lehetett nagy gyönyörüségünk. Egy minden tehetség nélkül való fiatalember technikailag is primitiv munkája volt az önarckép, amit reklám céljából állitott ki. Amellett naiv is az a fiatalember. Azt hiszi, hogy Szabadkán lehet, még mindig lehet ilyen képekkel mecenásokat fogni. Holott még Nemesmilitiesen is alig lehet.

Az illető lap más véleményen volt. Ezeket irta a müvészről május 21-iki számában:

Horváth Elemér festőmüvész, *ki Bencur mester kiváló tanitványa,* Szabadkán időzik. Horváthnak néhány festménye a Képzőmüvészeti Társulat tárlatain feltünést keltett. — A nagytehetségü müvész egy évvel ezelőtt meghivást kapott a Rio de Janeiroi orientalis muzeum freskóinak megfestésére. E munkáját azonban kénytelen volt befejezetlenül abbahagyni, mert szervezete nem birta a mocsaras partvidéki éghajlatot. Egészségének helyreállitása végett San-Pauloba utazott, ahol bőven volt alkalma a braziliai őserdők exotikus lakóiról tanulmányképet festeni. Hazautazása alkalmával — amennyire csak alkalma volt — nagy érdeklődéssel tanulmányozta az utbaeső gyönyörü tropikus tájakat. Volt a braziliai Santos, Viktoria és Bahia városokban, majd Verdefoki és Kanári szigetek érintésével az afrikai Orán, Alger kikötőket nézte meg, végül Malta érintésével Fiuméba érkezett. Itt tartózkodása alkalmával szivesen vállalkozik a *természet után* arcképek megfestésére. *Munkája valóban elsőrangu s a vidéket felkereső müvészeket messzire tulszárnyaló müvészetet fejti ki.* Horváth Elemér Erdő-utca 23. szám alatt lakik.

Tehát: Szabadkán időzik egy nagytehetségü festőmüvész, akinek képei tárlatokon feltünést keltettek; akit Rio de Janeiróból egyenesen meghitak az ottani orientális muzeum freskóinak megfestésére. (Itthon tán senki sem ismeri ennek a nagy müvésznek nevét; külföldön, sőt az oceánon tul nagyon jól ismerik: egyenesen meghivják freskók festésére. Ujabb bizonyitéka ez annak, hogy senki sem próféta a hazájában.) A müvész mielőtt a Szabadkán való letelepedést megvalósitotta volna, a mennyire csak alkalma volt nagy érdeklődéssel tanulmányozta a gyönyörü tropusi tájakat s Malta valamint Ujdombovár és Baja érintésével e vonal minden festői szépségének átgyönyörködése után érkezett meg Szabadkára az este fél hétkor berobogó vonattal. Illő még azt is kiemelni, hogy a Szabadkán időző müvész *Bencur* Gyula mester kiváló tanitványa.

Ez már igazán valami. Aki Bencur Gyulának a tanitványa volt, az ezzel a ténnyel olyan ajánlólevelet szerzett a maga számára, a mely neki müvészi érvényesülését mindenkor előmozditja. Mert köztudomásu, hogy a mester csak kiválóan tehetséges müvészembereket fogad el tanitványainak.

Amikor láttuk a müvész önarcképét, nyomban tisztában voltunk azzal, hogy ő Bencur Gyulának tanitványa nem lehetett. Egyenesen Bencur Gyulához fordultunk távirattal, amelyben kérdést intéztünk hozzá, hogy volt-e neki valaha egy Horváth Elemér nevü tanitványa? Ez a válasz érkezett a Bácsmegyei Naplónak:

Bencur Gyula mester felhatalmazása folytán szives tudomásukra hozom, hogy Horváth Elemér nevezetü ur tanitványa nem volt.

Stetka Gyula tanársegéd.

Tehát nem volt. Bencur mester nevével tehát visszaélt az, akinek „munkája valóban elsőrangu s a ki a vidéket felkereső müvészeket messzire tulszárnyaló müvészetet fejt ki. Remélhetőleg, ezután nem teszi ezt.

A MÁV.

elnökigazgatója Szabadkán

Tolnay Kornél tárgyalt a főispánnal és a polgármesterrel

— *Eredeti értesülésünk.* —

Szabadka, május 26.

Több izben irt a *Bácsmegyei Napló* arról, hogy *Tolnay* Kornél a magyar királyi államvasutak uj elnökigazgatója sorra látogatja az üzletvezetőségeket, Szabadkára is el fog érkezni. Eleinte a szabadkai látogatásnak hire körül különféle kombinációk keltek szárnyra. Szó volt arról, hogy az uj elnökigazgató csak az uj szabadkai üzletvezető kinevezése után fog ide érkezni, mert vele óhajt tárgyalni. Most ez a kombináció megdől, mert Tolnay Kornél, az államvasutak elnökigazgatója tegnap este 6 óra 1 perckor a gyorsvonattal Szabadkára érkezett titkárának, dr. *Luger* Kamillónak kiséretében. A vasuti állomásnál *Bernáth* Kálmán nyugalmazott üzletvezető fogadta a zelnökigazgatót, aki az estét a vasutasok körében töltötte, majd szalonkocsijába tért aludni.

Tolnay Kornél ma délelőtt dr. *Purgly* Sándor főispánnal és dr. *Biró* Károly polgármesterrel folytatott tanácskozást a Szabadkán eszközlendő vasuti épitkezésekről.

Ma délben dr. Purgly Sándor főispán vendége volt a Máv, elnök igazgató. Jelen voltak az ebéden még dr. Biró Károly polgármester, Janiga János országgyülési képviselő és Bernáth Kálmán nyug. üzletvezető.

Tolnay Kornél ma este a gyorsvonattal utazik vissza Budapestre.

Aki valamit tud, hall, vagy lát, azt közölje a Bácsmegyei Naplóval. Telefon 510.

Szabadka

futballistái francia labdarugók ellen

Bácska játékosai a délmagyarországi válogatottak között

— Saját tudósitónktól. —

Szabadka, május 26.

Irt már arról a Bácsmegyei Napló, hogy pünkösdkor francia válogatott csapat fog Magyarországra ellátogatni s pünkösd első napján Budapesten fognak játszani a magyar válogatottak ellen, másnap pedig Szegeden egy délvidéki kombinált csapat ellen.

Most a Komité Francais Interfédéral arról értesitette a Magyar Labdarugók Szövetségét, hogy reprezentativ csápata Cargouet gróf vezetésével május 30-án érkezik meg Budapestre. A budapesti mérkőzést május 31-én tartják meg az Üllői-uti sporttelepen. Junius 1-én reggel Szegedre utaznak a francia vendégek a MLSz. vezetőségének és Yolland Artur dr. egyetemi tanárnak, a nemzetközi szövetségi bizottság tagjának kalauzolása mellett, ahol pünkösd hétfőn egy délvidéki kerületi válogatott csapattal mérkőznek. Junius 2-án kedden reggel utaznak vissza Budapestre és ugyanaznap este a MLSz. lakomát rendez a francia vendégek tiszteletére.

A francia válogatottak elleni mérkőzést a Szegedi AC. rendezi, mint amelynek legnagyobb befogadó képességü tribünje van a délmagyarországi sportegyletek között. A mérkőzés szinhelye a Sz. A. K. ujszegedi pályája lesz.

A délvidéki válogatott csapatot tegnap állitotta össze az erre kiküldött bizottság, amely a következő játékosokat jelölte ki a francia válogatottak ellen játszani: György (SzAK.)—Jopi (SzAK.), Szabó (Kinizsi, Majkó (SzAK.), Tóth (Kinizsi), *Bleszics* Zsigmond (Bácska), Wurfer (Kinizsi), Szidon (Kinizsi), Blum (Sz. A. K.), *Marcikics* Jeromos (Bácska) és *Copkó* Antal (Bácska). A mérkőzést *Retschoury*, az osztrákok legkiválóbb football-birája vezeti.

A válogató bizottság nem minden tekintetben találta el, kiket kell kiállitani a franciák ellen. Igy a sporthoz értők szerint György kapusnál feltétlenül jobb Milassin Andor (Bácska), vagy a Kinizsi kapusa. A két hátvéd kiválasztása sem szerencsés: Jopinál sokkal jobb a szabadkai Kocsmár Emil. A fedezetek választása helyes volt. A csatársor összeválogatása legszerencsésebb. Ami Wurfer a jobbszélen, ugyanaz Copkó a balszélen. Mindketten a délvidék leggyorsabb játékosai. Hir szerint helyes volt, hogy a válogató bizottság a két szélső megszokott

Kuntics József uri- és divat szabó.
Szabadka, Kazinci-u. 2.
Készit uri ruhákat a legelegánsabb kivitelben.
Modern szabás! Pontos kiszolgálás! Olcsó árak!

partnereit is „besorozta“ a délvidéki válogatott csapatba, mert a szélsők csak összjátékkal tudnak érvényesülni.

A szabadkai futballisták szereplése elé e rendkivül érdekes és izgalmasnak igérkező mérkőzésen sok várakozással tekintenek. A délmagyarországi labdarugás legkiválóbb alakjai állanak szembe a franciák válogatottjaival. Szabadkáról eddig csaknem ezren jelentették az átutazásukat a szegedi mérkőzésre, de hasonló tömegben érkezik publikum Temesvárról is, ahonnan szintén jó nevü futballisták állnak a mezőre.

Mikor a tolvaj nyomoz

— Saját tudósitónktól. —

Szabadka, május 26.

A rendőrség nemrégiben egy határozottan pályatévesztett embert tartóztatott le. Az eset meglehetős feltünést keltett, mert nem kevesebbről volt szó, minthogy egy volt vasuti tisztviselő a legkomolyabban felcsapott — zsebtolvajnak s utjában Szabadkára is elkerült . . .

Faludi József nyugdijas vasuti tiszt lassanként egészen ráadta magát a zsebtolvajlásra. Még pedig nagy sikerrel. Tavaly nyártól az idén tavaszig kinos egymásutánban szaporodtak a vasuti zsebtolvajlások s mint a bizonyitékok jelezték, Szabadkán is többször megfordult a zsebtolvaj vasuti tiszt. Eresbankók és drága ékszerek tünték el s a detektiveknek valtig volt dolguk a tettes nyomozásával, aki makacs következetességgel ismeretlen maradt. Mig végre a zsebtolvaj kézrekerült.

Hiába a kitünő szakértelem, emberismeret és kézügyesség. A nemezis ott settenkedik a legzseniálisabb operációk mögött. Pedig igazán hidegvérrel és bámulatos leleményességgel operált ez a nem közönséges tolvaj. Szabadkai vonatkozásu példa ez a sok közül.

Egyszer sikerült neki egy magasrangu vasuti tisztviselőnek vasuti jegyét ellopni és azzal indult egy jóidieg a fosztogató járatra. Behelyezkedett egy elsőosztályü fülkébe és illő leereszkedéssel fogadta a kalausz alázatos tisztelgését.

Éjszaka volt . . . Egy elsőosztályu utas a Szabadka-budapesti vonalon egyszerre csak arra ébredt, hogy a kupéajtaja hirtelen becsukódik. Mintha valaki lopva kiosont volna a fülkéből. Gyanut fogott s nyomban a pénztárcája kereséséhez fogott. Csakugyan — eltünt! Az utas ideges ember volt és nagy lármát csapott. Az utasok és kalauzok összeszaladtak.

— Megloptak! — kiabálta az utas. — Micsoda ellenőrzés az, a hol szabadon járnak a tolvajok?

Ez a szabadkai kalauzoknak szólt, akiket nagyon kellemetlenül érintett a dolog. Nagyon megrestelték az ügyet és azon voltak, hogy a szomszéd kocsiban utazó felügyelő vagy főfelügyelő valahogy ne tudja meg. De hiába, már az is ott volt az érdeklődők között. Szerencsére nem mutatott haragos arcot. Elmondatta magának, hogy mi történt, azután bemutatkozott a meglopottnak, lecsititotta és fogadkozott, hogy mindent megtesz a zsebtolvaj kézrekerítésére. Halas állomáson a nyomozás érdekében még táviratot is adott fel.

A nyomozásban segédkező „felügyelő“ ur maga volt a tolvaj, s mialatt javában sopánkodott a más tolvajok lehetetlen merészsége felett, a lopott bankók némán ott lapultak a zsebében.

— Persze akkor nagyot nevettem az eseten! — mondotta a rendőrségen, mikor ez ügyben most kihallgatták, — most pedig maguk nevetnek. Ilyen az élet sora! Hiába, aki utoljára nevet . . .

És lemondó kézlegyintéssel adta le többi viselt dolgait, melyeknek szerencsés kimeneteléről a nála talált corpus delictik és teménte-len zá ogécdula tanuskodott.

LIFKA BIOSKOP

a budapesti Uránia fiókintézete.

IV. KÖR DEAK-UTCA

HUNGARIA - ÉPÜLET.

Szerdán, folyó évi május hó 27-én Csütörtökön, folyó évi május 28-án

Egész előadást betöltő mozgókép

A filmtechnika csodája.

Mesés rendezés. Többezer szereplő

A Gladiatorok.

(Spartacus)

Filmtragédia 1 előjáték és 5 felvonásban. Főszereplő: **Mario Ausonia** a legplasztikusabb férfi szépség.

Előadások kezdete délután 5 és este fél 9 órakor. — Kedvezményes szelvények és szabadjegyek az esti előadásra érvénytelenek.

RENDES HELYÁRAK

Telefon 3—94. — Telefon 3—94.

A NAP ESEMÉNYEI

Kitüntetés.

A király dr. Markovics Péternek szül. Dolovcsák Verának, a zemuni (Zimonyt a hivatalos lap is kemunnak irja — horvátosan) Vörös Kereszt fiókegylete elnöknőjének II. osztályu Erzsébet-rendet adományozta.

Bérmálás.

Dr. Horváth Győző felszentelt püspök most van a megyében bérmauton. Mindenütt meleg szeretettel fogadják a népszerü főpapot. Legutóbb Csurog községben járt Horváth püspök s most a sajkásközségeket veszi sorra.

A költőt — előléptették.

Báró Hazay Samu honvédelmi miniszter dr. Farkas Imre miniszteri segédfogalmazót a neves *fehér költőt,* a leányszobák kedvelt poétáját miniszteri segédtikárrá nevezte ki.

Nyugdijazták a nagykikindai képviselőt.

Nagykikindán csak nem régiben választották meg Polit Mihállyal szemben bTaakovics Miklós munkapárti képviselőt, miniszteri tanácsost, Tabakovics Miklós miniszteri osztálytanácsost — a hivatalos lap mai közlése szerint — miniszteri tanácsosi cimmel és jelleggel saját kérelmére ideiglenesen nyugdijazták.

Esküvő.

Rittinger Rezső vármegyei előadó, főispáni titkár házasságot kötött Kaich Erzsikével. Násznagyok voltak a vőlegény részéről Laczkovich Károly magyarkanizsai h. polgármester, a menyasszony részéről Kaich Iván budapesti gyáros.

Birkózó verseny Szabadkán.

A magyar Atlétikai szövetség megbizásából rendezi le a Munkás TE. Délmagyarország 1914. évi birkózó bajnoka cimért kerületi nagy amatör birkózóversenyét junius 7-én d. u. Szabadkán a Pest szálloda nagytermében, amelyet e napon e célnak megfelelően át is fognak alakitani. A vesreny nevezési zárlata csak vasárnap jár le, de már most is nagy számmal érkeznek a résztvevő egyesületek részéről felvilágositást kérő levelek és nevezési bejelentések. Már ez is élénk bizonysága annak, hogy ezen a napon a Délvidék birkózás iránt érdeklődő sportpublikuma érdeklődésének központjában Szabadka fog állani.

A Horvát Országos Bank R.-T.-gal

szoros viszonyban álló Első horvát-szlavon cukoripar rt., 1914. május 24-én megtartott közgyülésén elhatározta, hogy a folyó évre a 8. számu szelvényeire 50 korona osztalékot fizet részvényenként. Nevezett intézet szelvényeit Szabadkán a Horvát Országos Bank rt. fiókja mától kezdve minden levonás nélkül beváltja.

A fősorozásról elmaradás vétség.

A honvédelmi minisztériumból körrendelet érkezett, amelyben szigoruan utasitja a miniszter a sorozójárási tisztviselőket, hogy a fősorozásról elmaradt állitásköteleseket, a legszigorubban vonják kérdőre, mi az oka elmraadásuknak és ha az illeték teljesen elfogadható módon, lehetőleg okmányokal, mulasztásukat igazolni nem tudják, véderő elleni vétség, vagy kihágás miatt ellenük nyombna eljárás inditandó.

Nem lesz törvénytelen gyermek.

A polgári törvénykönyv megszövegezésére kiküldött bizottság a legutóbb tartott ülésében a részletes vita során a tervezetnek a családi jogról szóló fejezetét tárgyalta és elfogadta azt a javaslatot, hogy a törvénytelen gyermekre vonatkozó megbélyegző kifejezést elhagyják és helyette a „természetes gyermek“ kifejezést iktatják a törvénykönyvbe.

A feleségnyuzó pék a táblán.

A nagy port fölvert Hnatyuk-ügy utolsó fejezete elé közeledik. Ismeretes ez az ügy, amely rendkivüli brutalitásával szenzációsnak indult, de azután az idők folyamá ncsak sulyos testisértés ügygyé dealválódott. Hnatyukot a szegedi kir. törvényszék 1 hónapi fogházra itélte a vele közös háztartásban élő Fuszkó Rozál és annak udvarlója: Hirschl Fülöp sérelmére elkövetett sulyos testi sértésért. Az itélet ellen azonban az ügyész is, Hnatyuk is fölebbezett s annak fölebbviteli tárgyalása junius 8-án lesz a szegedi kir. itélőtáblán.

Vonatkozással

a lapunk f. április 11-iki számában megjelent Triesti Általános Biztositó Társaság közleményére utólag még megjegyezzük miszerint ezen biztositó intézet szabadkai főügynöksége Délvidéki Közgazdasági Bank rt.

SPITZER VENDÉGLŐ

Kerthelyisége

MEGNYILT.

Elsőrendü köbányai sör. Tiszta asztali borok. Kitünő magyar konyha. (házikoszt)

Egy ebéd 1 kor.

házi kihordásra is.

Figyelmes kiszolgálás. Naponta cigányzene

Szives pártfogást kér

BAÁN GÁBOR

Spitzer Ignác megbizottja.

BIKSZÁD GYÓGYFÜRDŐ

Megnyitás május hó 15-én

Prospektust, vizről árjegyzéket kivánatra küld a Fürdő igazgatóság

SZATMÁRMEGYÉBEN.

Melegásványviz fürdők, szénsavas fürdő, hideg gyógyintézet, dr. Bulling-féle inhalácizó, 160 kényelmesen berendezett szoba vizvezeték, acetylén világitás, vasut állomás, posta, távirda, telefon, gyógytár helyben. : :

Horváth Handel
Elemes

Nagybánya k. k. 1912.
88

Pataky László: Zászlószentelés

cr. Rejre IX. 104.

Horváth

H. 5. *(Handel) Elemér*, festő, * Újpest 1881, † Budapest 1911. A budapesti mintarajziskolában, Hollósy Simonnál Münchenben és Nagybányán tanult. Egy ideig Firenzében is volt. Művei többnyire figurális képek plein-air-ban. Könyvdíszítéssel is foglalkozott.

K. Gy. I 777 l

Zoltai Lajos VIII. 125.

Horváth Handel
Elemér

Művészet 1911. 426, 427. – Incze: Magyar Művészeti Almanach 1913, 137.

Horvát (Handel) Elemér

=

fest.
1887 – 1912

u. ő
v

Krück I. 517. l.

Rossetti (vagy Roscetto), Federico
perugiai ötvös
II. 28.

1904. augusztus 22. 428

Szolnok-Doboka vm. főszolgabírájának: értesítés Schönherr Gyula előadó-tiszt részére a dési múzeum ügyében történt kiküldetése felől (622/1904.)

Händel Elemér

Művészet 1909

46

Handel Elemér

Pest

Selyés élet

Lárd

Művészet

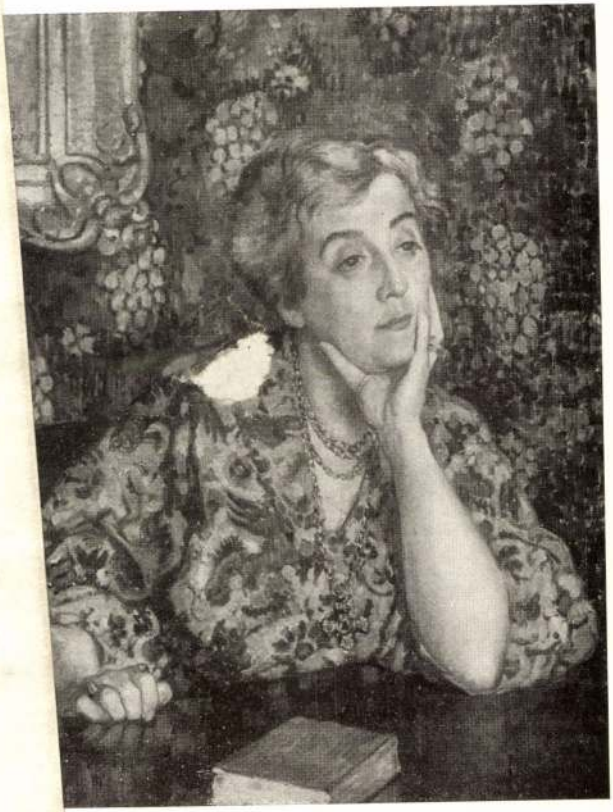
1911. 426 l.

106.70
450.—
60.—
616.70

Horváth Elemér
raytanár
Bonyhád
Belépett a Rajz-
tanárok Egyesületébe
Rajzoktatás
1942. III. évf.
10 m. 88-l

Théo van Rysselberghe. — *Il "tub ,,.*

n Rysselberghe. — *Ritratto della signora V. R.*

Horváth-Handel Elemér festő *) 1879 április 17 én Újpesten, ~~meghalt~~ † 1912

~~A középiskola négy osztályának elvégzése után a budapesti~~ A budapesti iparrajziskolában Horti Pál ~~vezetése alatt kezdte művészeti tanulmányait. Egy év múlva azonban kilépett innen, s mostoha anyagi viszonyai miatt kényszerült hároméves katonai szolgálatra bevonulni.~~ 1897-8. az ~~budapesti~~ iparművészeti iskolában ~~járt~~ Papp Sándornál tanult. ~~Súlyos betegsége miatt azonban innét is hamarosan eltávozott.~~ 1899. Nagybányára ment Hollósy Simonhoz, (kinek iskolájában) ~~tanult~~ 1900. ~~tavaszán~~ Münchenben ~~tartózkodott~~ ~~magyarokat Hollósy~~ (Közel egy évig) iskolájában is töltött néhány hónapot. 1902. ~~tavaszán~~ Firenzében ~~élt, hol közel egy évig~~ tartózkodott s ez idő alatt Rómában, Pisában Páduában és Velencében is megfordult. 1903 óta Budapesten lakott s ~~magánúton~~ nyaranként Nagybányán Ferenczy Károly és Réti István vezetése alatt folytatta tanulmányait. Legtöbb arcképeket festett, s az ~~Képzőművészeti~~ (OMKT) 1907. ~~évi~~ tavaszi kiállításán is egy fejarcképpel lépett (először) a nyilvánosság elé. A Nemzeti Szalonban és a Könyves Kálmánnál is kiállított.

D Handel Fsene

~~Zobrán~~

1916-18.

Címmiok 1930.83.l.

Ö Zlandel Erzsébet

Zsil Budapesten 1896 március
4-én. Zsr. nyolc. gimn.
1915/16. I. elsőéves növendék
volt. Dear Ebner L. Polch D.
1915/16. II. elsőéves u. o.
1916/17. I. másodéves u. o.
1916/17 II. " " " "
1917/18. I. harmadéves u. o.
1917/18 II. " " " "
Jogalom hallgatás 4.

gnola, Guido III. 158.

Handel Erzsébet

1915/16 – 1917/18

Ferképzőmfoiskòvk

89. l.

öltöről emberöltőre új eszméket vet fel, hanem inkább kvantitatív ingadozásra, amely nem a művészet és művészek életére, hanem külső körülményekre, az állam és egyház életében beálló változásokra vezethető vissza. Ez az oka annak, hogy a B. emlékeinek korbeli meghatározása írott adatok hiján igen nehéz és ezért fontos emlékek kronológiája tekintetében is jelentékeny nézeteltérések uralkodnak a B. legjobb ismerői között. És ez az oka annak is, hogy azoknak az országoknak művészete, amelyek a keleti egyházzal együtt mintegy a bizánci mentalitást is átvették, a keletrómai császárság bukása után is évszázadokon át, mai napig, ragaszkodik az ősi, hieratikusakká vált formákhoz. Figyelemreméltó, hogy a képrombolás néven ismert mozgalom is, amely egy évszázadon át annyira belenyúlt Bizánc egyházi és politikai életébe, lényegbevágó változást nem idézett elő. III. (Izauriai) Leó császár 726. rendeletet adott ki a faragott és festett képek babonás tisztelete ellen, a 753. évi zsinat megtiltotta azok használatát és a 787. évi zsinat visszaállította ugyan a képek tiszteletét, az üldözés azonban csak a VIII. sz. derekán ért véget. Ettől számítják a B. második virágkorát, anélkül azonban, hogy most európai értelemben vett fejlődésről, újításról lehetne szó.

Mint Nyugaton, a B. körében is az építészettel legszorosabb összefüggésben áll a mozaikfestés, amelynek ragyogó, ünnepélyes hatása olyannyira megfelel a keleties szellemnek, míg Nyugaton ez a technika, mihelyt az egyéni érzés szabadabb kifejezésére került a sor, a freskófestés kevésbbé káprázatos, de több lehetőséget nyujtó eljárásának adott helyet. Az első századok alkotásaiból csak kevés ma-

Handel Elemér

1903. nagybajai
Szabad festőiskola

1904 dito

Talpraesi hajókirr. VI. 223

Nagybányai kiáll. kat.
1912

393-1904 sz.

Nagyméltóságú Vallás és közok-
tatásügyi m.kir. Miniszteriumhoz

Jelentése

a közalapitványi királyi
ügyigazgatóságnak

Horvát Handel
Elemér

Nagybányai kiáll kat. 1912

79

Temesvári vegykísérleti állomás

működése 1910-ben

VI. 187

Horváth Handel

Elemér

Nagybirnyai kiáll. kat.

1912 80

Šumegvidéki Füzetastó, fuvaggolt

V7.149

orváth Handel

Elemi

Nagybánya kiáll. kat. 1912.

8 2

Csongrád megye III. 237

HANDEL Erzsébet festő

OMIKE 1909-1944

139

HANDEL Gáspár gyöngyösi ácsmester. Az ujonnan épitendő városháza munkájára a gyöngyösi városi tanáccsal 5oo forintban megalkuszik 1782-ben. A gyöngyöshalászi plébániaház restaurálását 1785-ben végzi --+ Oberlieutner kőművessel együtt. A gyöngyösi városházán tett munkáit 1786-ban fizetik ki számára. Résztvesz --+ Császka János épitőmesterrel 1789-ben a markazi plébániaház épitésében, illetve tervezésében --+ Bajner kőművessel és --+ Ferencz áccsal együtt. A --+ Rabl Károly által épitett

A Hevesmegyei Topográfia adatgyüjtéséből. Voit

gyöngyösi Farkas vendégfogadó ácsmunkáit 179o-ben készíti, majd 1798-ban találkozunk nevével, mint aki --+ Császka kőművesmesterrel együtt a markezi templom terveit és költségvetését csinálja. Ugyancsak --+ Rabl Károllyal együtt dolgozik 1803-4 között a gyöngyösi megyei kvártélyházban. Handel Gáspár a markazi templom tervéhez 1816-ban ujabb költségvetést készit el.

A Hevesmegyei Topográfia adatgyüjtéséből. Voit

Hauadl és Lobmeyer

M.D.K.

Az 1876-os harmadik védegyleti kiállításon részt vett.

Borsos Béla: A magyar üvegművesség története a reform-korban és az elmagyarosodás idején.

Művészet, 1954. 2 sz. 25-31 l.

M.D.K.

Handel Gáspár, építési és
nevét Császka János kő-
művessel kapcsolatban emlí-
ti.

Heves megye müemlékei I. irta Voit Pál
Magyarország müemléki topográfiája VII. köt.
Szerk.: Dercsényi Dezső,
Bp. 1969. Akadémiai Kiadó, 318 old.

HANDEL György egri kőfaragó. Aznegri megyeházához 1748-ban készit kőfaragó munkát, majd 1750-ben és 1753-ban szintén itt szerepel. Egerben az adókönyvekben az 1753. évi kötetben fordul elő.

A Hevesmegyei Topográfia adatgyüjtéséből. Voit

K.D.K.

HANDEL (HÄNDL) János Dávid ötvös

Késmárkról Pestre költözése

Fedeles rajzú XVIII. sz.

(rézk.)

Bruckner győző: Késmárki szob. kiáll. város műemlékei. Lipcse 71. l.

Handel Faun's David

ötvös 1774.
Kösmárkról Lőcsére
maradt.

l.
Bruckner 71. l.

Kappel

Handelmann építész. 1871. készítette a boros-
jenői Rákóczi-vár átalakítási tervét, melyet 1872.
bemutattak a M. Tud. Akadémia Arch. Bizottságának.
A bizottság rajzolatát fejezte ki a felett, hogy a terv-
ben a vár hajdani alakja oly hevessé jött tekin-
tetbe és hogy a ~~korbet~~ kellőnél régibb formákat hasz-
náltak. (Arch. Ért. 1872 46. l.)

Handelmann

építész

Bemutattatván a borosjenői Bárczi
féle várnak Handelmann által
készített átalakítási terve, a bíró-
ság sajnálja, hogy e tervben a vár
hajdani alakja oly kevéssé jött
tekintetbe és kalletinél régibb
alakok használtattak.

Kivonat a m. kir. Arader arch.
törvényéje 1872. jan. 9. tartott ül.
jegyzőkönyvéből. Arch. Ej. 1872. VI. k. 46. l.

Ø Handelsmayer

läsd
2

Bm 1901 50

Jelentem, hogy .....

távolmaradását.

Tudomásul vette:

.....

az osztályfőnök aláírása.

Enged

.....

a műhelyfőnök
a

8. sorsz. Műhelyi minta

Homdl György

egri kőfaragó az egri Kossuth Lajos u. 9. sz. a. városháza ablakait és párkányköveit faragta 1748 körül.

Voit Pál dr.: Heves megye műemlékei II.
Magyarország műemlékei topográfiája VIII. köt.
Budapest, 1972.

3478

Honold Hansjörg

egy kőfaragó 1753-ban műemlékösszeírást folytatott az egri Dobó u. 13 sz. épületet építtetőjéről.

Voit Pál pld.: Heves megye műemlékei II.

Magyarországi műemlékek topográfiája VIII. köt.
Budapest, 1972.

373

HANDLER FERDINAND, építész

---

5. kép.-Lenin krt.86.sz.ház.Handler Ferdinánd ,1877.-
-jellegzetes dekorativ törekvései miatt érdemel védelmet
Fekete repr. 208.old

WINKLER GÁBOR: Sopron 19.századi építészeti emlékeinek védelméről 195.old

SOPRONI SZEMLE. Helytört.Folyóirat, XXVIII.évf. 1974. Sopron, 1974

HANDLER FERDINAND, épitész

A Templom utca 3.sz.ház meglepően korai/1873/remantikus neobarokk architekturajat városképi védettség óvja.nozz zaértéssel gonddal végrehajtott helyreallitas. Handler müve.- 207.old

WINKLER GABOR: Sopron 19.szazadi épitészeti emlékeinek védelméről 195.old

SOPRONI SZEMLE, Helytort.folyóirat, XXVIII.évf. 1974. Sopron, 1974

HANDLER FERDINAND, épitész és Schöne Lajos

7. kép.-Május 1. tér. az Állami zeneiskola épülete. Handler Ferdinánd 1879-ben és Schöne Lajos k893-ban.--Winkler Gábor felvétele. 212l.old. fekete repr.

WINKLER GÁBOR: Sopron 19.szazadi épitészeti emlékeinek védelméről 195.old

SOPRONI SZEMLE, Helytört. folyóirat, XXVIII.évf. 1974. Sopron, 1974

A PÉCSI KÉPZŐMŰVÉSZEK

A mult évben megalakult Pécsett a »Pécsi Képzőművészek és Műbarátok Társasága« Török Lajos pécsi államrendőrségi főkapitány elnöklete alatt. A céltudatosan működő művésztársaság áprilisban harmadszor állott ki képeivel egy anyagban gazdag, értékben nivós szép kiállítás keretében. A társaság vezetősége és tagjai meg akarják szólaltatni a baranyai művészeken keresztül a speciálisan baranyai értékeket. A cél lassan a megvalósulás felé közeledik. Tudják már országszerte, hogy van baranyai és pécsi művészet. Budapesten a Nemzeti Szalonban január elején bemutatott kiállításuk nagy sikert hozott a pécsi művészeknek. Baranya és Pécs közönsége megértette ennek a kultúrtársaságnak a feladatát s a legnagyobb szeretettel támogatja.

ÚJ MŰVÉSZETI ÁRVERÉS A POSTATAKARÉKPÉNZTÁRNÁL

Június 11—23-ig szezont zár a Magyar Királyi Árverési Csarnok is. Mozgalmas és érdekes, sok tekintetben tanulságos aukciós anyaggal zárja le mostani évét is, mely üzleti és erkölcsi eredményeiben egyaránt sikeresnek mondható. Bár csak elrendezetlen mivoltában tekinthettük át anyagát, így is alkalmunk volt látni, hogy a vezetőség nagy buzgalma általában jó anyagot, a gyüjtők érdeklődésére is méltó tárgyakat szedett össze. A képek sorában ezuttal kevés a külföldi, de annál több a magyar mester. Sorra vonulnak fel a mult századi festészet legkiválóbb nevei, amelyek közül feljegyeztük *Bihary*, *Brodszky* (két nagy tájképpel), *Kimnach*, *Markó* Ferenc, *Szemlér*, *Mednyánszky*, *Vastag* neveit, míg az újabbak közül kitünő darabokkal szerepel *Rudnay*. A klasszikus festészet több jeles alkotása közt *Seghers* csendélete emelkedik ki. Kvalitásban nagy emelkedést mutat a régibb aukciókhoz képest a bútoranyag. Sok jó barok használati darab közt egy-két valóban nagy műbeccsel bíró renaissance-darab tünt fel Ugyanezt mondhatjuk az ezüstökre is, melyek közt gyüjtőink kedvvel fognak válogatni. A szőnyegek kiválogatásában is a praktikus és művészi szempontok érvényesülnek. »Békebeli« minőségekkel találkozunk ezek sorában is, mint ahogy a vagyonmentő egész tendenciája az, hogy az ötletszerű vásárlók megcsappanásával inkább egy megbízható ízlésű törzsközönség igényeihez igazodjék.

MOZART-OPERA PORCELLÁN FIGURÁKKAL.

Nemrégiben szó volt róla a Műgyüjtő hasábjain (1928 : 125 l.), hogy altonai műbarátok Mozart-dalok kiséretében porcellánfigurákat vonultattak a színpadra emberi nagyságban. Ezzel kapcsolatosan most *Ybl* Ervin dr., az ismert műtörténeti író arra figyelmeztet bennünket, hogy ennek az ötletnek a bölcsője a budapesti Operaházban ringott. Még a háború előtt játszották itt — írja Ybl dr. — Mozart bájos balettjét az »Ámor játékai«-t és ebben történt először, hogy Bánffy Miklós gróf, az akkori intendáns és Hevesi Sándor igazgató, akitől a szöveg is származott, a nagy zeneszerző muzsikáját rokokó porcellán-figurákkal házasították össze. A színpad egy vitrint ábrázolt, melyben Mozart muzsikájára megelevenedtek a meisseni figurák. Örömmel nyugtázzuk itt tehát, hogy ennek a stílusos ötletnek két finomízlésű magyar volt a megteremtője.

A Huldschinsky-aukció katalógusa, hatalmas folioalakú rendkivül diszes könyv, a Műgyüjtő olvasóinak megtekintésül rendelkezésre áll lapunk kiadóhivatalában.

KITÜNTETETT IPAROS

Csöndben, szerényen, de művészek s műbarátok százaitól méltányolva dolgozik négy évtizede Handelsmann Arnold. Finomízlésű, modern üvegek s porcellánok megválogatása mellett, szép keretek készítésével szolgálja a magyar otthonok művészibbé tételét. Ezt a tisztes ipari és kereskedelmi munkát a cég negyvenéves jubileuma alkalmából azzal honorálta most az Országos Iparegyesület, hogy Handelsmann Arnoldnak adományozta ezidei ezüstérmét. Bizonyára sokak szerencsekivánata párosul a szép elismeréssel.

PÉCSI MÚZEUMOK

A Zsolnay-centennárium alkalmából az egész ország figyelme ráterelődött a nagy dunántúli egyetemi városra, mely régi török s keresztény emlékeivel, jelentős iparművészeti multjával műkincsekben is fontos pontja az ilyenekben nagyon megfogyatkozott csonka országnak. A most felavatott Zsolnay-múzeumban kizárólag e nagy fazekasmester remek kerámiai munkáit foglalták össze az utódok, képet adva a nagy fazekasmester Wartha Vincével folytatott kísérleteiről s a régi Zsolnay-vázák színbeli s formai gazdagságáról. Ezenkívül még egy múzeummal dicsekedhetik Pécs városa. Ez az úgynevezett Pécs-baranyamegyei múzeum, melyet épen mostanában, huszonhét évvel alapítása után megteremtőjéről neveztek el Majorossy-múzeumnak, a néhai pécsi polgármester nevéről. Ottani lelkes múzeumbarátok, számszerint háromszázhatvanöten karolták fel s tartják benne ébren a kultúrát. Huszonhétezer darabból álló régiségtára, közel tizennégyezer darabból álló néprajzi tára s harmincezer kötetes könyvtára imponáló gazdagságot jelentenek a magyar vidéki életben. Tavaly nyáron, mikor az orvosok és természetvizsgálók gyűléseztek Pécsett, külön kis patikakiállítást rendeztek régi anyagukból, azonkívül felolvasóüléseket tartanak s képvásárlásokkal szolgálják a művészet ügyét. Az egyesület folyóirata tíz évi szünetelés után újra megjelent, dr. Fejér György szerkesztésében egy békésebb kultúrélet hajnalhasadását köszöntve.

GLÜCK FRIGYES HETVENÉVES

A magyar gyüjtők nesztora, minden művészeti törekvés és nagy emberi gondolat lelkes támogatója csendben, de a szeretet figyelmességétől elhalmozva, ünnepelte meg hetvenedik születése napját. Teljes testi és lelki frisseségben, a fáradhatatlan emberek kedves mosolyával fogadta tisztelőinek s barátainak gratulációját. Ezek közt elsősorban az Idegenforgalmi Szövetség küldöttsége kereste fel a magyarországi propaganda egyik legbuzgóbb támaszát s *Némethy* Károly meghatott szavai kíséretében nyujtotta át neki azt a művészi bronz-plakettet, melyet Csillag István szobrászművész készített róla. A magyar művészeti gyüjtők összessége a legjobb kívánságokkal gondol a nagy magyar műbarátra, akinek példás szelleme és tevékeny élete ezen a jelentős állomásán is belevilágít a nagy magyar éjszakába.

MAGYAR SZOBA

Az Iparművészeti múzeum vezetősége egy modern magyar szoba berendezésének terveivel foglalkozik. A kultuszminiszter tudvalevőleg tízezer pengőt utalt ki az Iparművészeti Múzeumnak abból a célból, hogy azon tetszése szerint vásároljon mai magyar iparművészek munkáiból. A múzeum főigazgatója legcélszerűbb megoldásnak azt találta, hogyha egy modern magyar szoba berendezésével interieurszerű keretet ad a megvásárolandó tárgyaknak. Mint halljuk, ezirányban már megbízást is adtak Kozma Lajos iparművésznek, Gádor István keramikusnak s azonkívül néhány iparművészeti műhelynek, művészi tárgyak készítésére, amelyek együttesen méltó módon fogják a mai magyar tervező-szellemet képviselni.

A Mügyüjtő 1928, 6-7 sz.

Handlová Lobmayer

üvegyára

l. 1846

Ságóüvegárjegyzék

231-l

O
R
S
Z
Alsó Lyubkova
Veliki Breg
DUNA
FOLYAM
Dobra
Berzásska
S o r n j a
I
A

Handl József
Szervác

l.
Bar Eger
19.l

Tengeri, kender, krumpli, piros virágú gombos hereföldek. Közbe-közbe egy-egy rétsáv. A réten fehérernyőjű, bóbitásvirágú tarkaságok. Aztán rozstáblák. Széleiken kékvirágú katáng, haragos vörös pipacs, lila szarkaláb, égkék búzavirág. A megnyírottnak látszó domboldalon magasra törő, kénsárga virágú ökörfark ékes csoportja rajzolódik a felhőtlen égre.

Az út kanyarog. Szembejövő, nyikorgó, a kőbörcökön ide-oda döccenő szekerek verik a port. Újra malomkerék-kattogás, ütemes, egyhangú duruzsolását libbenti a szellő. Aztán összeszűkül a völgy. Az ösvény pompás szálerdő árnyékába kanyarodik. Mintha zöld bársony függönyökkel borított falak közt járnánk, a fehércsillagos virágú iszalag olyan sűrün futotta be az útmenti bokrok és fák lombját.

Tilinkó hangfoszlányait görgeti a szellő. Vele ritmikusan bongó kolompszó szállong. Pulivakkantás, pásztorösztökélés, adjisten köszöntés és az útkanyar lombfüggönye mögül — mintha forgó szinpad volna, — új díszlet tárul a csodálkozó elé: virágos rét, a réten kolompoló gulya, farkcsóváló, gyöngyszemű, fürgemozdulatú puli s az útmenti vadalmafa törzséhez támaszkodva tilinkózó pásztor, mintha szoborrá volna kifaragva.

Festők nem tudnak ilyen szép, színgazdag, összhangzatos képet festeni!

Még mindig a látottak hatása alatt állunk, mikor az erdő sürűjéből egy malomház körvonalai tünnek elő. Térképünk fölvilágosít, hogy a Vadalmás malomnál járunk, tehát közvetlen közelében a Gaja híres szurdokának.

Keskeny ösvény kanyarog a bozóttal benőtt erdőben. Az iszalag szö-

Handl József M .D.K.

részt vett a pályázaton

fenett buter, dijazva ,

/f.r./ Abrosszá alakitható rafia-táska, divatszaty

kisbuterek.

220 munka érkezett a kosár- és fonóáru-pályázatra

Magyar Nemzet 1963. október 6. 6.l.

Hlander Károly

akad. növendék

Molitor halála után (1838)
tavaszán Sopron város tanácsa Pentit
bízta meg az akkori iskolában helyettesítésével és a
rajztanítói állásra való ki-
nevezésére második helyen
ajánlotta. Kinevezésére
azonban nem került sor.

Verbényi (Veszelka) László dr: A soproni rajziskola története.
Soproni Szemle
1939. 195. l.

ket a most dívó tudományos
sának történelmi részében fog-
és kötelesség is.
szó nemes és mély értelmében
magistra vitae», maga is terme-
beri lét is a természettől való
rok között szakaszosan mozog.
a hatalom szolgálatában állott,
a birtoklás, ezeknek fejlődése

Az egyénben éppen u
és egészben még nem szakad
zatától, igen erős conservativ
conservativismus megvan az
életen át a társadalom egész
dalom fenmaradása lényegese
melyek már eredettől fogva,
nincsen, az anyagi lét biztosí
az utóbbiakat nevezem én ő
áthidalását kell eszközölnöm.

Az áthidalás a tárgyi
föltehető, hogy oly társadalm
olvadtak be a magasabb műv
letekben számos szerszám, fo
megőrizte a valódi ősi jellege
most folyó élet alapján felisme
előtti korok reánk maradt tárg
sugár sem juthatna el.

Megvan ezentúl anna
tárgyi elemekre is, a melyek
maradhatott; de a nemzedékr
újítva, átjuthatott a mostkorra
tehát a történet előtti korsz

M.D.K.

Handtke, Kasper, ácsmester

1807-ben költségvetést készített az abasári (Lengyel) templomépület rendbehozására 851 forint végösszeggel.

Heves megye müemlékei I. irta Voit Pál,
Magyarország müemléki topografiája VII.köt.
Szerk.: Dercsényi Dezsö.
Bp. 1969. Akadémiai Kiadó, 460. old.

Handler építész család

A múlt századról elejétől a családból 8 épületben 104 házat épített 15.7%-ot.
18 oldal.

Pompos Árnó: Handler Ferdinand építész és családjának többi építész tagjai. 17.o.

Soproni Szemle, Helytört. Folyóirat. 1962. XVII. Kiadja Sopron Város Tanácsa

Handler családról, építészek MDK

Soproniban a romantikát e családról magyarországi képviselők.

Tompos Ernő: Handler Ferdinánd építész és családjának többi építész tagjai..17.o.

Soproni Szemle, Helytört. Folyóirat. 1962. XVII. Kiadja Sopron Város Tanácsa

Handler [építész ?] MOK

Soproni építészcsalád. [?]

Gerő László: A XIX. sz. végi kétőcskolektikus építészet jelentőssége Budapesten 162-175.

MŰEMLÉKvédelem Bp. 1960. 3. sz.

HANDLER, Andreas, pozsonyi asztalossegéd

A.H.,Tischlergesell,

† 35 éves korában, Pozsony,
1835 jul.6. ideglázban ‖1835,756 1

Pr.Z.

HANDLER, Andreas, pozsonyi ügyvédjelölt

A. H. Tirchlergasse, † 35 éves korában, Pozsony, 1835 július 6, idegláz(ban. (1835, 756.)

Preßburger Zeitung
(Genthon)

mdk

Handler Ferdinánd

legsikerültebb műve a soproni volt Szentgyörgyi-Horváth ház (gőzfürdő palota) 1856-.

(Kovács Éva: Magyar Művészet az Ellenforradalom korában. Bp. 1962. 41. l.)

M.D.K.

Handler Ferdinánd épitész

Vendéglő, előbb volt Exinger kávéház, 1888-ban épitette Handler Ferdinánd és Markl épitész. Sopron, Dorfmeister u. 2.

Ev. tanitóképezde. 1857-ben épitette 32 iskolai és internátusi helyiséggel.

Dr. Heimler Károly:Sopron topográiája utca és házjegyzékkel. Sopron. 1936. 161. l. lábjegyzet.
214. l. lábjegyzet.

Handler Ferdinánd

Kugler Ferenc József szoborportrét készitett róla.

Csatkai Endre: A soproni képzőművészet története
Soproni Szemle 1962. 13.1

HANDLER FERDINÁND /

Ikrei reneint épület 1856 ban a Soproni Líceumi téren látható nagy, romantikus, gótikus elemeket mutató épület (81. kép)

Csatkai Endre: Sopron. 2. kiad., Bp., 1956.
/ Magyar Müemlékek /

39

M.D.K.

HANDLER Ferdinánd építész

(1828-88)

A Sopronban működő neves építész-család legkiválóbb tagja.

Sopron, Orsolyita leányiskola és iskola (1857)

Rest.

Radocsay Jenő: Magyar építészettörténet Bp. 1961. 272. 273.

Rados Jenő: Magyar építészettörténet Bp. 1961.

M.D.K.

Handler Ferdinand
építész

Sopron, Kr. Mária templom, volt Irgalmas templom. Romantikus
1867

Gerth. Műeml. 1959 I. 324

Handler Ferdinand építész M.I.D.K.

Sopron, Színház u. 6. volt kávéház romantikus 1861.

" Színház u. 17. 1852

" Színház u. 22 1850 körül

Gerster. Művész 1959 I. 319, 320

Handler Ferdinand M.D.K.

épitész

Röjtökmuzsaj r.k. templom 1879

Gerle: Műeml. 1959 I. 282

M. D. R.

HANDLER Ferdinánd építőmester

Sopron. Egykori takarékpénztár 1856.

Cat. Sopron 39. l. 81. kép.

HANDLER Ferdinánd

Sopron, árvakán, 1858 ~~163~~.
Sürhai u. 22. 1852
Sékhy. tei 21. 1857 + ma kéint
Komárik 1984 167.
187.

Handler Ferdinánd

M. D. K.

építőmester

Az Orsolyita leányiskolát, zárdát és iskolát építette.
A kegyetlen kolera tombolása a Tanácsos utcában. Később átépítették.

Tompos E.: Sopron romantikus épületei.
Művtört. Ért. 1958 (VII.) 2-3 sz. 185

HAUDLER Ferdinand

1861/64. Orsolya nővérek, templom, rendház

Komárik 1982 295.

Handler Ferdinánd,épitész

Sopronban dolgozott.a hatodik és hetedik ceruzarajz:
Egy nagy*gráci gyártelep rajza. 259.old .64.lapos
vázlatkönyvéből.

Tompos Ernő: Handler Ferdinánd vázlatkönyve 259.old

Soproni Szemle.Helytört.Folyóirat.XX.évf.1966
Sopron

Handler Nándor, épitész

A soproni orsolyita templom/1861-64/ homlokzati szerkesztésébenaz angol gotika, a nemzeti gotika, az ekletizáló német alkotások nyújtottak példát. 238.old

Török László: A historizmusok korának épitészete Sopronban 230.old

Soproni Szemle. Helytört. Folyóirat. XXII. évf. 1968 Sopron

Handler Ferdinánd, épitész

Sopronban müködött. A kiállitáson tervei vannak, melyeket a mai Berzsenyi Gimn. átépitéséhez készitett.
Fasc. XXIV. Nr. 6412. 281. old

Tompos Ernő: "A XIX. sz. épitészete Sopronban" c. kiállitás 280. old

Soproni Szemle. Helytört. Folyóirat. XIX. évf. 1965
Sopron

HANDLER FERDINAND, épitész

Eletmüvét eddig az 1850-től 1865-ig tartó romantikusneo neogotikus és neoroman alkotásai alapjan értékeltük, de életmüve terjedelmesebb. Epitészetét végigkiséri az 1850-es évek szabadabb romantikus szemlélete. Igy érthetöbbek és indokoltabbak késöi neoreneszansz és neobarokk kisérletei. 207.old

WINKLER GABOR: Sopron 19.szazadi épitészeti emlékeinek védelmérol 195.old

SOPRONI SZEMLE, Helytört. folyóirat, XXVIII.évf. 1974. Sopron, 1974

Handler Jakab, épitö mester MDK

Sopronban 1808-18 körölt Benka Venel
Kömüves és Zepko Ignác Kömüves
pallér prémiára épitett egy-egy 2 szoba
Konyhás házat. 19 old

Kompos Ernő: Handler Ferdinánd épitész és családjának többi épitész tagjai. 17.c.

Soproni Szemle, Helytört. Folyóirat. 1962. XVII. Kiadja Sopron Város Tanácsa

Handler József,építész

Sopronban aSzinház utcai 8.sz.ház timpanonjával,első emeleti zárterkélyével Sopron romantikus építé zetében klasszicista eredetü. 236.old. 14.jegyz

Török László: A historizmusok korának építészete Sopronban 230.old

Soproni Szemle.Helytört.Folyóirat.XXII.évf.1968 Sopron

Handler József,építész

Handler József terve a Templom u.24.sz.ház bővitésére Romantikus stilusban.Sopronban 1856.Fekete repr. 1.kép.111.old

Tompos Ernő: Eltünt müemlékekről és a megmaradtak védelméről. 310.old

Soproni Szemle.Helytört.Folyóirat.XII.1958.Sopron

Handler Ferdinánd,épitész

Sopronban müködött.Az Orsolya téri templom,volt zárd
és iskolaépülethez készitett tervei/Fasc.XXIV.No.555
mutatják,hogy a gotikus elemekkel tisztában volt és
vizfestéssel szinezett tervei is elsőrendüek. 281.old

Tompos Ernő: "A XIX.sz.épitészete Sopronban"c.ki-
állitás 280.old

Soproni Szemle.Helytört.Folyóirat.XIX.évf.1965
Sopron

Handler Ferdinánd,épitész

Soproni épitész.64 lapos vázlatkönyvének cimlapján gotikus keretben két cimerpaizs.Egyik üres,a másikban körző,derékszög.Felirat:Fernand Handler,1855.aug.3. Ceruzarajz. 1.ábra. 259.old

Pompos Ernő: Handler Ferdinánd vázlatkönyve 259.old

Soproni Szemle.Helytört.Folyóirat.XX.évf.1966
Sopron

Handler Ferdinánd, épitész

A soproni épitészcsalád legtehetségesebb tagja volt. Gantner Antal gyüjteményében van egy 64 lapos vázlatkönyvede csak 29 lapon vannak vázlatok. 259.old

Tompos Ernő: Handler Ferdinánd vázlatkönyve 259.old

Soproni Szemle.Helytört.Folyóirat.XX.évf.1966
Sopron

Handler Ferdinánd,épitész

Sopronban dolgozott.64 oldalas vázlatkönyvének cimlapja.Művészcimere.Ceruzarajz.Fekete repr. 259.old. 1.ábr

Tompos Árnó: Handler Ferdinánd vázlatkönyve 259.old

Soproni Szemle.Helytört.Folyóirat.AA.évf.1966
Sopron

Handler Ferdinánd,épitész

A soproni ev.liceumot,melyet a 19.sz.első harmadában épitettek,1871 körül az ő tervei szerint kibővitették. Háromemeletes,földszintjénklasszicista ives ablakok, els,második emeletén szerény keretezésü ablakok.
362.old

Winkler Gábor: Sopron épitészete a 19.században
339.old

Szerk Soproni Szemle.Helytört.Folyóirat.XXII.évf.
1968.Sopron

Handler Ferdinánd,építész

A soproni Orsolya rend iskoláját épitette 1862-ben. 1863-ban. Igazodik a templom gotizáló jellegéhez,mértéktartó,kőből faragott tagozatai egységes homlokzati rendszert alkaitanak ki. 362.old

Winkler Gábor: Sopron épitészete a 19.században 339.old

Soproni Szemle.Helytört.Folyóirat.XXII.évf. 1968.Sopron

Handler Ferdinánd,építész

Sopronban ,~~1858x~~ 1861,a Szinház utcai 6.sz.kávéház tervezője.Egyszerü homlokzatalakitás jellemzi. 364.old

Winkler Gábor: Sopron épitészete a 19.században 339.old

Soproni Szemle.Helytört.Folyóirat.XXII.évf.1968 Sopron

Handler Ferdinánd,épitész
- -----

Sopronban dolgozott.Müvei már elmozdulások a klasszicismustól.A Szinház u.22.nél még csak a földszinti ablakok kialakitásánál újit.Valószinüleg az ő müvei a Templom u.25 és 27.házak is.233.old

Török László: A historizmusok korának épitészete Sopronban 230.old

Soproni Szemle.Helytört.Folyóirat.XXII.évf.1968 Sopron

+Handler Ferdinánd
építész

1828-81 Sopronban működött. Építészcsaládból tagja.

Művei: orsolyiták zárda, iskola és templomépületei. Rep.

Radó: Magyar építészet tört. 284.
Művészeti kislex. 1979.

Hlavnolec Ferdinándol
építték

~ tervelte a sóstói Osztya és Irsel-
mes templomot.

↓

Repr.

Raabs: Magyar építészettört. 280.
Művészi kiadó 1971. 342. kép.

HANDLER FERDINÁND,épitész

Sopron multszázadközépi épitkezéseiben a XIV.századi gotika formaelemeivel találkozunk sok esetben.Pl Handler müvében,Sopron,Széchenyi-tér 19./1856/.Ez jellemző akkor az egész ország épitkezéseire is.236.old.17.jegyz

TÖRÖK LÁSZLÓ: A szegedi eklektika 227.old

A MÓRA FERENC MUZEUM ÉVKÖNYVE, 1964-65, 1. Szeged, 1966

Handler Ferdinánd
építész

~ rk: Tompos Enikő: Handler Ferdinánd építész és családjának több építész tagja / Soproni Szle 1962 12-32./

A városrendezés műv. tört. I. 379. Corvina 1970.

Handler Ferdinánd, épitész

Sopronban dolgozott. Az acélgerendák gyorsan terjedtek az épitkezéseken, a hatvanas években. Acélgerendát elősször szintén a Lenin krt. 77. épületén alkalmazott Handler. 348. old

Winkler Gábor: Sopron épitészete a 19. században 339. old

Soproni Szemle. Helytört. Folyóirat. XXII. évf. 1968 Sopron

Handler Ferdinánd,épitész

Sopronban dolgozott.64.lapos vázlatkönyvének13.lapja.
Stralsund város egy részlete.Tudorives ablak és gótikus részletek. 259.old Ceruzarajz

Tompos Ernő: Handler Ferdinánd vázlatkönyve 259.old

Soproni Szemle.Helytört.Folyóirat.XX.évf.1966
Sopron

Handler Ferdinánd,épitész

Soproni épitész.64.oldalas vázlatkönyvéből a 11.lap:
Késői-angol-gót stilusban épült templom,egy sarok-
megoldás és egy bástyatorony vázlata.ceruzarajz.
259.old

Tompos Ernő: Handler Ferdinánd vázlatkönyve 259.old

Soproni Szemle.Helytört.Folyóirat.XX.évf.1966
Sopron

Handler Ferdinánd,épitész

Sopronban dolgozott.64 lapos vázlatkönyvének 9-10. ceruzarajza: Gótikus részletek. 259.old

Tompos Ernő: Handler Ferdinánd vázlatkönyve 259.old

Soproni Szemle.Helytört.Folyóirat.XX.évf.1966 Sopron

Handler Ferdinánd,építész

Sopronban dolgozott.64.oldalas vázlatkönyvének másodi
dik lapja.Gótikus ház fajza.Vizfestékkel aláhazúrozo
zott ceruzarajz. 259-60.old.2.ábra.Fekete repr.

Tompos Árnő: Handler Ferdinánd vázlatkönyve 259.old

Soproni Szemle.Helytört.Folyóirat.AA.évf.1966
Sopron

Handler Ferdinand

M.O.K.

építész

Sopron, Széchenyi tér 19, románkori ház 1856.

(300. kép)

Genth. Műeml. 1959 I. 314.

Handler Ferdinánd,épitész

Sopronban dolgozott.64 lapos vázlatkönyvében a 20.-21. lapon: „iránduló vendéglő/Schweizerhaus auf dem Schlossberg/és háttérben erdős hegyek.Jelz:Graz am"/a dátum helye üres. 259.old .Ceruzarajz.

Tompos Ernő: Handler Ferdinánd vázlatkönyve 259.old

Soproni Szemle.Helytört.Folyóirat.XX.évf.1966
Sopron

Handler Ferdinánd, építész

Sopronban dolgozott. 64 lapos vázlatkönyvében a 19. lapon a gráci óratorony rajza. Ceruzarajz. 259.old

Tompos Ernő: Handler Ferdinánd vázlatkönyve 259.old

Soproni Szemle. Helytört. Folyóirat. XX. évf. 1966
Sopron

Handler Ferdinánd,épitész

Sopronban dolgozott.64 lapos vázlatkönyvének 16.-17. lapján Gótikus részletek.Ceruzarajz. 259.old

Tompos Ernő: Handler Ferdinánd vázlatkönyve 259.old

Soproni Szemle.Helytört.Folyóirat.XX.évf.1966
Sopron

Handler Ferdinánd,épitész

Sopronban dolgozott.64.lapos vázlatkönyvének 12.lapja
Bástyatornyok és egy ~~épület~~ épület oromzata. 259.old
Ceruzarajz

Tompos Árnó: Handler Ferdinánd vázlatkönyve 259.old

Soproni Szemle.Helytört.Folyóirat.XX.évf.1966
Sopron

Handler Ferdinánd,épitész

Sopronban dolgozott.64.lapos vázlatkönyvének 15.lapja
Kő vagy homokbánya rajza.Ceruzarajz. 259.old

Pompos Árnó: Handler Ferdinánd vázlatkönyve 259.old

Soproni Szemle.Helytört.Folyóirat.XX.évf.1966
Sopron

Handler Ferdinánd,épitész

Sopronban dolgozott.64.lapos vázlatkönyvének 22.-23.l
lapján:Egyemeletes romantikus épület és kertház alap-
rajzi és homlokzati vázlata.Megépült-e nem tudjuk,leh
et,hogy a kivitelezés közben megváltozott. 260.old
Ceruzarajz.

Tompos Ernő: Handler Ferdinánd vázlatkönyve 259.old

Soproni Szemle.Helytört.Folyóirat.XX.évf.1966
Sopron

Handler Ferdinánd,épitész

Sopronban dolgozott.64 oldalas vázlatkönyvének 28.-29. lapja:Rheinstein vára.a 29-es oldalra csak kissé nyúlik át a rajz.Ceruzarajz. 260.old

Tompos Ernő: Handler Ferdinánd vázlatkönyve 259.old

Soproni Szemle.Helytört.Folyóirat.XX.évf.1966
Sopron

Handler Ferdinánd,épitész

Sopronban dolgozott.64 lapos vázlatkönyvének 26.-27. lapján Férfi részlet.Ceruzarajz. Fekete repr. 3.ábra. 261.old

Pompos Árnó: Handler Ferdinánd vázlatkönyve 259.old

Soproni Szemle.Helytört.Folyóirat.XX.évf.1966
Sopron

Handler Ferdinánd,épitész

Sopronban dolgozott.64 lapos vázlatkönyvének 26.-27. lapján egy másik Fertői részlet.3.ábra. Ceruzarajz.
260.old

Kompos Árnó: Handler Ferdinánd vázlatkönyve 259.old

Soproni Szemle.Helytört.Folyóirat.XX.évf.1966
Sopron

Handler Ferdinánd,építész

Sopronban dolgozott.64 lapos vázlatkönyvének 24.-25. lapján a Fertő tó egy részlete,Fertőboz felől Balf felé nézve. Ceruzarajz. 260.old

Lompos Ernő: Handler Ferdinánd vázlatkönyve 259.old

Soproni Szemle.Helytört.Folyóirat.XX.évf.1966
Sopron

Handler Ferdinánd,épitész

Sopronban dolgozott.64 oldalas vázlatkönyvének 76. lapja:Tájképrészlet/szines ceruzarajz/.Valószinü,hogy a Fertő déli szegélyét kisérő dombvonulat egy részlete. 260.old

Tompos Ernő: Handler Ferdinánd vázlatkönyve 259.old

Soproni Szemle.Helytört.Folyóirat.XX.évf.1966.
Sopron

Handler Ferdinánd,épitész

Sopronban dolgozott.64 oldalas vázlatkönyvének 78.-79
lapja.Tájképrészlet egy gloriettel/szines ceruzarajz/
260.old

Tompos Ernő: Handler Ferdinánd vázlatkönyve 259.old

Soproni Szemle.Helytört.Folyóirat.XX.évf.1966.
Sopron

Handler

Handler Ferdinánd,épitész

Sopronban dolgozott.64 lapos vázlatkönyvének 32.-33.
lapja:Átnyúlóan kupolás templom.Ceruzarajz. 260.old

Tompos Ernő: Handler Ferdinánd vázlatkönyve 259.old

Soproni Szemle.Helytört.Folyóirat.XX.évf.1966.
Sopron

Handler Ferdinánd,épitész

Sopronban dolgozott.64 oldlas vázlatkönyvének 1. lapja:Romantikus kastély nézete.Ceruzarajz. 260.old

Pompos Arnó: Handler Ferdinánd vázlatkönyve 259.old

Soproni Szemle.Negyedtört.Folyóirat.XX.évf.1966.
Sopron

Handler Ferdinánd,épitész

Sopronban dolgozott.64 oldalas vázlatkönyvének 30. lapja:Gótikus részletek/ablak,párkány metszete, kószó virág/. Ceruzarajz. 260.old

Tompos Ernő: Handler Ferdinánd vázlatkönyve 259.old

Soproni Szemle.Helytört.Folyóirat.XX.évf.1966. Sopron

Handler Ferdinánd,épitész

Sopronban dolgozott.64 lapos vázlatkönyvének harmadik lapján:a második oldal gotikus rajzainak kidolgozása vizfestók alálazúrozás,finom rajz. Hibája,hogy nem számitja ki a terjedelmet,átmegy más lapokra,vagy elmaradnak részletek.Lásd.2.ábrát. 259.old

Tompos Ernő: Handler Ferdinánd vázlatkönyve 259.old

Soproni Szemle.Helytört.Folyóirat.XX.évf.1966
Sopron

Handler Ferdinánd,épitész

Sopronban dolgozott.64 lapos vázlatkönyvének második lapján:Gótikus részletek/oromzat,szószék,oszlopfő, paizs kétfejü sassal,ajtó. 259.old

Tompos Ernő: Handler Ferdinánd vázlatkönyve 259.old

Soproni Szemle.Helytört.Folyóirat.XX.évf.1966
Sopron

Handler József,építész

Sopronban müködött. Tervei lényegesen egyszerübbek fia Ferdinándénál. A Lenin krt és Széchenyi tér sarkán lévő házhoz,amelyet gazdagabban képeztek ki,mint tervei.
281.old

Tompos Ernő: "A XIX.sz.épitészete Sopronban"c.kiállitás 280.old

Soproni Szemle.Helytört.Folyóirat.XIX.évf.1965
Sopron

Handler Ferdinánd,épitész

Sopronban dolgozott. Templomhomlokzatok:I.Balra az Orsolya téri templom/1862-3/,jobbra az Irgalmas nővérek temploma/1887,Handler Ferdinánd/.3.ábra.Fekete repr. 347.old

Winkler Gábor: Sopron épitészete a 19.században 339.old

Soproni Szemle.Helytört.Folyóirat.XXII.évf.1968 Sopron

Handler Ferdinánd, épitész

A soproni Reáliskolaát épitette.1857-ben.Szakit a kla Klasszicismussal,az angol gotika formakincséből merit. 762.old

Winkler Gábor: Sopron épitészete a 19.században 339.old

Soproni Szemle.Helytört.Folyóirat.XXII.évf.1968 Sopron

Handler Ferdinánd,épitész

Sopronban 1879-ben épitette.Rákóczi u.3. Téglalapalakú zárt tömegü épület.Homlokzata a francia reneszánsz épitészettel mutat rokonságot.Schöne Lajos épitett hozzá 189?-ban újabb szárnyat. 368.old.A Russ házat épitette.

Winkler Gábor: Sopron épitészete a 19.században 339.old

Soproni Szemle.Helytört.Folyóirat.XXII.évf.1968 Sopron

Handler Ferdinánd,épitész

Középrizalittal tagolt homlokzatok Sopronban.Fent:
Lenin krt.79.1845x 1849 körül,klasszicista.Hild Ferdinánd müve.Középen:Széchenyi tér 19.1856.romantikus.
Handler Ferdinánd.Lent:a Russ villa.Rákóczi u.3.eklektikus.Homlokzatok.5.ábra. 354.old. Fekete repr
Handler Ferdinánd

Winkler Gábor: Sopron épitészete a 1:.században
339.old

Soproni Szemle.Helytört.Folyóirat.XXII.évf.1968
Sopron

Handler Ferdinánd,építész

Sopronban a Színház u.11.sz.ház két szélén oldalrizalittal tagolt homlokzata.1855. 6.ábra.356.old.Fekete repr.

Winkler Gábor: Sopron Építészete a 19.században 339.old

Soproni Szemle.Helytört.Folyóirat.XXIX.évf.1969 Sopron

Handler Ferdinánd,épitész

Jellegzetes városi terek Sopronban.a 19.század folyamán.Fent a Szent Széchenyi tér északi térfala.17-21.sz. Balra lent:a Széchenyi tér keresztmetszete a Széchenyi palotával.1.sz.és az akácsorral.Jobbra lent:az Orsolya tér keresztmetszete a templommal/Azt épitette Handler/. 1.ábra. 742.old Fekete repr.

Winkler Gábor: Sopron épitészete a 19.században
339.old

Soproni Szemle.Negyedtört.Folyóirat.XXII.évf.1968
Sopron

Handler Ferdinánd,épitész

A 19.sz.épitészetének tipikus nyiláskeretezései Sopronban.Balról fentről lefelé a második:Romantikus ajtókeretezés.Szinház u.11.Romantikus ablakkeretezés Szinház u.11.1855. 8.ábra. 359.old. Fekete repr.

Winkler Gábor: Sopron Épitészete a 19.században 339.old

Soproni Szemle.Helytört.Folyóirat.XXII.évf.1968 Sopron

Handler Ferdinánd,épitész

Sopronban dolgozott.Az Irgalmas Nővérek Táncsics Mihály utcai temploma /1866/.részletformálását a templom alapját képező kápolna határozza meg/1866/Homlokzata tagoltabb,mint az Orsolyatéri templomé,jellege és arányai az előbbivel szembetünő hasonlóságot mutatnak.3.ábra 360.old

Winkler Gábor: Sopron épitészete a 19.században
339.old

Soproni Szemle.Helytört.Folyóirat.XXII.évf.1968
Sopron

Handler Ferdinánd,épitész

Sopronban dolgozott.Tervei:Szinház u.22.1852.;Szinház u.11.1855.;Széchenyi tér 20.1855.;Széchenyi-tér 19.1856 Szt.György.u.24.1859.;Lenin krt.74.1860.;Lenin krt.56.1861.;Lenin krt.77.1868.;Lenin krt.56.1861.;Lenin krt.77.1868.;Lenin krt.56.1861.;Lenin krt.96.1876.;Lenin krt.62.1887.;Russ János magánpalotája,Széchenyi gimn.1856,Orsolya téri templ.zárda,isk.1862.Irgalmas Nővérek templ.1887.stb. 343.old 15.jegyz

Winkler Gábor: Sopron épitészete a 19.században 339.old

Soproni Szemle,Helytört.Folyóirat.XXII.évf.1968 Sopron

M.D.K.

Handler Ferdinand építész

Sopron, Halász u 9. Árvaház.

romantikus 1858.

Genthe. Műemk. 1959 I. 305.

de. D. K.

HANDLER Ferdinánd élete

Sopron. Orsolya-templom, 1864.
" Széchenyi-tér 19. Kétemeletes lakóház, 1856 (Rep. 195.)
" Irgalmasok temploma, 1866.

Magyar életrajz. Bp. 1954. 104. l., 270. l.

Handler Ferdinánd épit sz és
családjának épitész tagjai, Soproni
szemle/1962/17-36 c cikket irta
Tompos E.

Müvészet és felvilágosodás
Akadémia Kiadó 1978. Bp.
Winkler: A soproni evangélikus templom he ye
S opr n épitészetében 207.o.

HANDLER FERDINAND, épitész

Kurz polgármester házának engedélyezési terveit Handler József irta alá.1858-ban.A terveket valószinüleg fia,Ferdinánd készitette és kivitelezte is.A gazdag,plasztikus kőkeretezésbe foglalt H.F.a tehetséges épitésznek első hitelesitő adata.Becses emléke Sopron épitészetének.Bombatalalat érte,de megmaradt részét helyrehozták. 206.old

WINKLER GABOR: Sopron 19.szazadi épitészeti emlékeinek védelméről 195.old

SOPRONI SZEMLE, Helytört.Folyóirat, XXVIII.évf. 1974. Sopron, 1974

HANDLER FERDINAND, épitész

Lenin krt.86.sz.Padlásterének lebontását javasolták.de hazai épitészetünk egyik korai kisérlete,mely a történe- stilusok eszközeit sajátosan uj impresszionista hatások elérésére használta fel.A kis épület éppen jellegzetes dekorativ törekvései alapján érdemel védelmet./5.kép./ 207.old

KINKLER GÁBOR: Sopron 19.szazadi épitészeti emlékeinek védelméről 195.old

SOPRONI SZEMLE, Helytört.folyóirat, XXVIII.évf. 1974. Sopron, 1974

HANDLER Ferdinand.építész

Az ötvenes évek a kiteljesedett romantikus historizmus a romantikus gotika évei,a kor helyi építészete egységes képet alkot,sok figyelemreméltó épület keletkezett ekkor A szinvvonal egyenletes,a város építői,igy elsősorban a HANDLER család tagjai,József és Ferdinand a korábbi építőmesterekhél nagyobb tekintélyt vivtak ki maguknak és építészetüknek.-205.old

WINKLER GÁBOR: Sopron 19.századi építészeti emlékeinek védelméről 195.old

SOPRONI SZEMLE, Helytört.Folyóirat, XXVIII.évf. 1974. Sopron, 1974

HANDLER FERDINAND, építész

Késői alkotása a Szt.Mihály u.37.sz.ház.1884.-Szokatlan sikszerű,ives-vonalas kompozició,mely nemcsak homlokzatának plasztikájával,,inkább grafikus felületi megoldásával vonja magára figyelmünket.A földszintes,domború-homorú partazatos oromzatos épület csupán sajátosan átértékelt tégla-ornamentikájával utal a történelmi stilusok építészeti rendszereire.Inkább a 20.sz.szecessziós törekvéseire emlékeztet. 207.old

WINKLER GÁBOR: Sopron 19.századi építészeti emlékeinek védelméről 195.old

SOPRONI SZEMLE, Helytört.Folyóirat, XXVIII.évf. 1974. Sopron, 1974.

HANDLER FERDINAND, épitész

---

védetlen All. zeneiskola. A Huss család hajdani palotája két ütemben épült. A Május 1. tér felé néző szárnyát Hand ler 1879-ben tervezte/7. kép./kupolás timpanonos főhomlok zata Schöne Lajos alkotása/1893./. Az épület egymastól el térő felfogásban megfogalmazott épitészeti részletei ell lenére is-ma is egységes hatásu, monumentális együttes, ke kertje egykor a város legszebb maganparkja volt.-210. old 44. jegyz

WINKLER GÁBOR: Sopron 19. szazadi épitészeti emlékeinek védelméről 195. old

SOPRONI SZEMLE. Helytört. folyóirat, XXVIII. évf. 1974. Sopron, 1974.

Handler Ferdinand.
später Sopron

und

Bauzeitung für Ungarn

1876. 88. l.

Handlir Nándor

1862-ben építi a sopron Orvosigatemplomot

vad

Bergmann Pál =

Sopron városfejlesztési tervének főbb irányelvei

MMÉE Közl. 1.

1939-243-1

K. Berlin, 1850 k. 1570 gr. illusztrálva v. tábl.

919. 520 gr.

930.— 189. NAGY NÉGYSZÖGÜ TÁLCA, ez
Bécs, 1859. 3740 gr.

290.— 190. OVÁLIS TÁL, ezüst peremén dor

340.— 191. OVÁLIS TÁL, ezüst, hasonló a 19

340.— 192. OVÁLIS TÁL, ezüst, hasonló a

193. OVÁLIS TÁL, ezüst, hasonló az

340.— 194. NAGY OVÁLIS TÁL, ezüst, perem

450.— 195. NAGY OVÁLIS TÁL, ezüst, hasor

400.— 196. NAGY OVÁLIS TÁL, ezüst, hasor

480.— 197. NAGY OVÁLIS TÁL, ezüst, haso

480.— 198. KEREK TÁL, ezüst, peremén dor

320.— 199. KEREK TÁL, ezüst, hasonló a 1

320.— 200. KEREK TÁL, ezüst, hasonló a 19

310.— 201. KEREK TÁL, ezüst, hasonló a 1

330 202. JARDINIÈRE, hosszukás, kék üv

203. MÁRTÁS CSÉSZE, ezüst, ovális a

Handler Wunder

(Ferdinand).

Soproni épitész

1836–1888.

1856. Soproni Takarékpénztár

1861/4. Soproni Orsolyita temp-
lom és zárdaház

» Soproni Orsolyita-zárda
Széchenyi-tér.

» ~~Pech-kávéház~~
vigadóvá változtatva

1866. Szürke nemek romanja
Stilü Kápolnája Sopron.

1870. Ágfalvai ev. templom (nyilvános templom)

1879. Rájtoki kat. templom

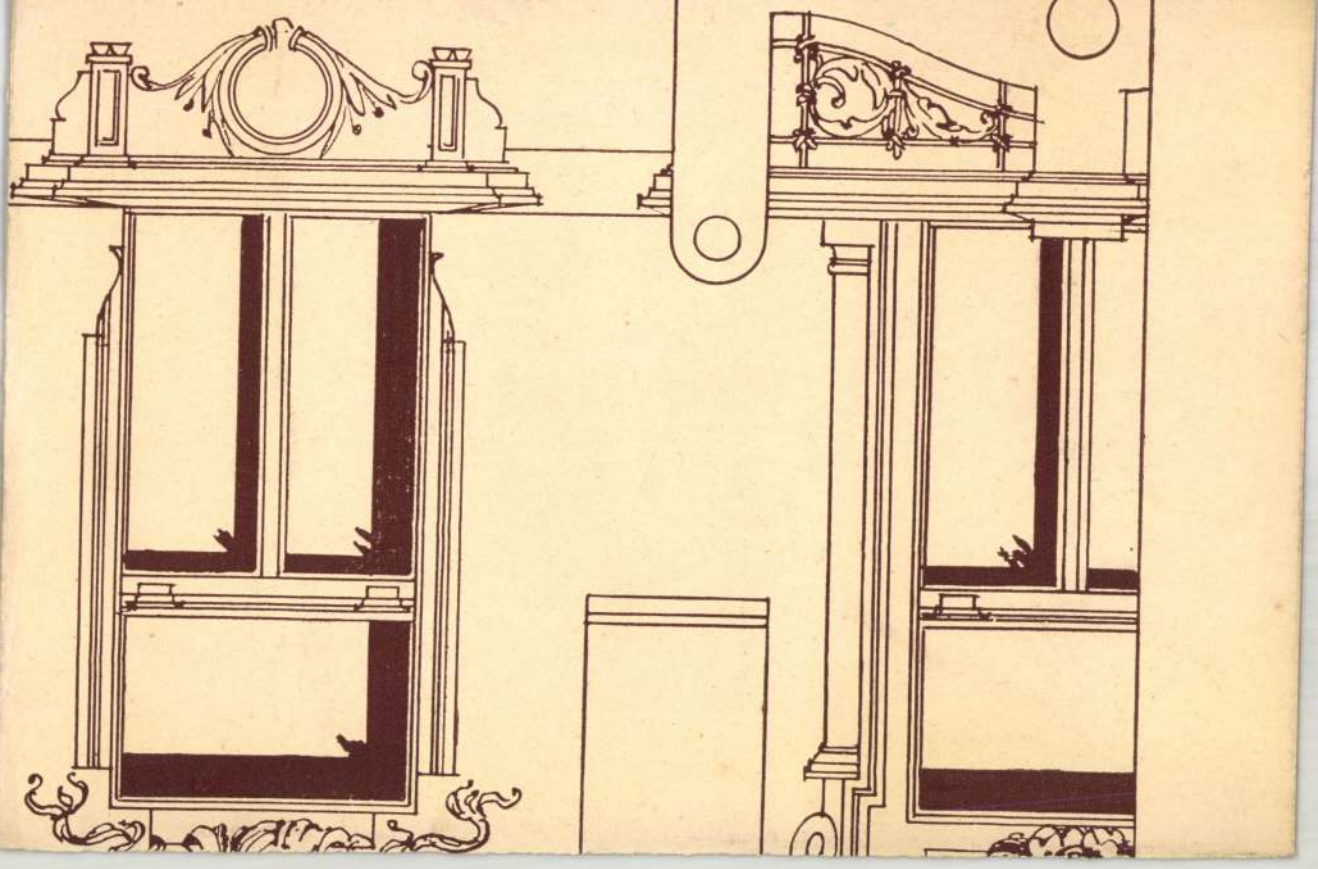
1886. Sopron Kálvária kat. kápolna

1886/7 ~~Belvárosi kápolna~~ Belvárosi templom Soproni

1888. Konventhaz (Sopron)

1886. Pech-kávéház Sopron.

Csatkról

Handler Nándor
építési

l.

Csatkai tsp. könyv ?

68. l. vázl.

1932

A Magyarországi

PROHÁSZKA KÖRÖK

alakuló ülése 1935. október 2-án, (szerdán) délután 1/25 órakor a SZENT ISTVÁN-TÁRSULAT díszter-mében. (Budapest, VIII., Szentkirályi-utca 28. szám.)

Felelős kiadó: Kézai Béla. Stephaneum r. t. Budapest.

Handler Ferdinánd

éjjeli

l.

Csatkai soproháza

5. l.

1936

ragott diszítmény.
V-ik század.

Aranynyal átszött kelme.
Broccats XV-ik század.

t, sőt igen nagyra becsült művészet volt.
rzőnk előszeretettel gyűjtötte össze a faragó
vészet legszebb emlékeit, s érdekesen állítja
nk a tulajdonképen diszítő faragványokat,
yek az épülettel kapcsolatban vannak, de
anakkor nem mellőzi a faragott szobor-
veket sem. Az előbbiek közül a legszebb
vek, különösen mennyezetek, templomi
kek és egyéb butorok a XV. században
zültek.
Velencze fénykorában a selyem, bársony,

Handler Ferdinánd

soproni építész

tervezte 1879-ben

a vöjtöki R. kastélyt

neoromán stílusban

Csatkai Endre dr

A vöjtöki kastély.

Sopron. 1940. 16. l.

T.

EUROPA

film-, könyv-, lapterjesztő és könyvkiadó rt.

Budapest, V.,

Visegrádi-utca 36

Handler Ferdinand

soproni építész

1881-ben a város Solymossy-család megbízásából modernizálta az alábbi házhelyt, valamelyik forrásban építész tervei voltak.

Csatkai Endre dr.

A nagyhorsi város Solymossy-kastély. Soproni Szemle 1940. 266. l.

T.

EUROPA

film-, könyv-, lapterjesztő és könyvkiadó rt.

Budapest, V.,

Visegrádi-utca 36.

Handler Ferdinand

soproni építész.

H. József fia

† 1888-ban?

Lásd

Csatkai Endre dr.

Három klasszicista

építész.

Soproni Szemle

1942. 124. l.

125. l.

könyvtárunkban

HANDLER *Nándor*, építész, * 1828, † 1888. Sopronban, ahol évtizedekig működött. Főműve az Orsolyaszűzek temploma Sopronban, mely 1864. épült. Említésreméltók még az Üdvözítőről nevezett nénikék soproni házikápolnája és a röjtöki románstílű templom (1879).

K. G. I. 441.

721.

721. Antwerpeni festő.

A XVII. századból.

Tájkép.

A hegyes vidéket kanyargó folyó szeli, partjain bevert czölöpökkel. Az előtérben facsoport díszlik, a mely előtt, a domb körül elszéledő birkanyáját két pásztor őrzi. Az egyik jobb kezében hosszú rudat tart, a földön ül és könyöklő baljával fejét támasztja meg, a másik pedig jobb kezével hátramutat és baljával rövid botot fog. Közelökben kutya alszik. A háttérben, balról az egyik hegyen, házak körvonalait veszszük ki, az égbolt felhős és a magasban madarak röpködnek.

I
335.

Vászon, méretei 99 : 122 cm. — Mündler: VII. 24.

Kifüggesztésére vonatkozó adatok:

a) Az Esterházy-Képtárban. 1812: VIII. 7. *Unbekannt:* Eine Landschaft, im Vordergrunde Hirten mit ihren weidenden Schafen. — 1815: IX. 64. *Unbekannt:* Eine Landschaft, im

Handler Nándor

Asztroni épület

I.

Esztárom. Lap

I. 1880. 160. l.

r f.é. jan.16-án 100019/903.sz.a.
vatalhoz intézett rendeletének

ár 1904. évi fentartási és keze -
olcvankilencz/989/kor.42 fill.
vatalt, hogy ezen összeget Nán
éghez mért részletekben bélyegte-
ötelezettsége mellett fizesse ki,
aplóban kiadáskép számolja el.
jan.16.

hiteléül:

gat8.

Handler Mándor

[Egyházm. Lap]

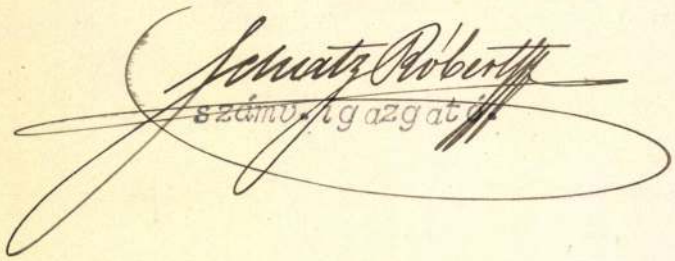
1881. 71. l. 72 l.

74. l.

számláját, 24 K.-ra érvényesitve,

i.

908. május hó 13-án.

Handler Vándor

ejutex

Egyházm. Lap

1885. 191. l.

Az előadó. Az előadó a bizotts

nyozása alapján a teljes

adja saját

itve, a VI. fizetési osztályig való

lkalmazott hávidijas épitészek és
alkalmaztatásukkor esetről-esetre
részesülnek.
val a bizottság tagjai a VI. fizetési
dijban részesülnek, a magasabb osztály-
yuknak megfelelő magasabb napidijat
ldött szakszerü müködést fejt ki, ez
.
§.
helyettes elnök egybehivja a gyülése-
adályoztatásuk esetén a jelenlevő leg-
nökül.
k egyenlő megoszlása esetén az elnöklő

hatóságokkal és egyéb felekkel szemben

Handler építész

1879 ben Bauer Antal sop-
roni gazdag polgár özvegyétől építette a Böjtöki (sop-
ron m) templomos román styl-
ben. A rítkeséből ort veszem
ki, hogy Soproni lakós volt.
Képzőművészeti szemle 1879. 140 l.

Handler Győző

MAGYAR MUVESZET
1928. 539

Doszkár János és Ferenc

Háztatarozási, építési és átalakitási
vállalata

Budapest.

Iroda:
IV. Veres Pálné u. 40.
Telefon 117-04

Telep:
IX. Márton u. 3/B.
Telefon József 8-53.

Handler Nándor

Orsolyiták gótikus templo-
ma Sopronban 1864.

Irgalmas nővérek román
stílu temploma u.o.
1867.

Ford. Fenti szerzők:
Kiczáty Ernő: A Szépl. vr.
műemlékei Sopronban. Első-
sője. A pannonhalmi szent-
Benedek-rend soproni főgim-
náziumának — az 1913-14.
isk. évről. Sopron, 1914.
59. l.

Mélyen tisztelt

A Műemlékek Orsz
előadássorozat iránt eddig is ta
van szerencsém arra kérni a mélyc
a legközelebbi előadásunkra vona
tést nb. lapjának febr. 1. szá
kintettel, díjtalanul közölni mé

Egyuttal szeren
szóló beszámoló ismertetést, ugy
nak az előadást követő legközele
sék.

Kiváló tisztele

Budapest, 1928.

Handler Vándor

építőmester

vezette az 1886.
évi restaurálási al-
kalmával a Romá-
nus munkákat az alább
kápolnán

Póda Endre: A Szent
Jakab-ról címzett
régi temető-kápolna
toronbane. Sopron
1887. XVIII. l

Ismeretlen festő.
A XVIII. századból.

565. Rákóczy György.

van áll
fordul, de nem

Egész alak, kissé jobbra (n
zogányt, baljában pedig levelet tart
Georgio Rákoczi DEi Patria Transylva
Domino et Siculorum Comiti ẽc ẽc Dno
forgó disziti; haja, bajusza és szak
szeme sötétbarna. Balra a földön
jobbról mig az asztalon, melyet rojtos terit
sak ~~látszik~~ van. A félrevont vörösbarna
rany. Felirata a képről leszelt vász
niae.

Vászon, méretei 236: 141 c
Lanfranconi Enea gyüjteme
Átvétetett az 1895: V. 30-
No 593).

565

904: III V. 2.

1907:

Handler Nándor

terverte a soproni róm. kath. templomnak nevezetes oltárait és templomot sekrestyében, valamint 1886. ajtóinak kárpitok építésén

Pódafai Póda Endre

A soproni kath. „Parochia" és a soproni kath. hitközség története. Sopron, 1892 (128. l.) Képek 124, 126. lap

Fenti terverte a soproni kath. hitközség Külvárosi iskolaházat 1886 ban. Neogot stílusépület. u. o. 153. l. után képek

eretlen festő.

ázadból.

gr. (I).

fordultan áll. Jobb kezével
a, balját pedig kardjának
ugtatja. Haja, szemöldöke,
a sötétbarna. Vállravetett
atillája és szűk nadrágja
id szára fűzős. Az arany-
alon szekrénybe helyezett
líszkard van. Fölül balra

Németújvárnak látképét
olt felhőzött.

cm. — Lelt. sz. 568. — Véte-
389 és az 1895 márczius 26-iki
Lanfranconi gyüjteményéből
Átvétetett 1895 május 5. és 6.
yta az 1895 május 30-iki 28402
vételi jegyzék 557. tétele.
adatok. 1907 : III. 26. *Isme-*
hyányi (I) Ádám gr., a dunán-

Handler Nándor

építész

1
2

Religio. 1886. jul. 31.
(Sopron, tt. Jakab nap-
ján. kt. Jakab-ká-
polnájának felszente-
léséről.)

565. *Rákóczi György.*

Egész alak, kissé jobbr
néz. Leeresztett jobb kezében
levelet tart e címzéssel: »C
Rákoczi DEi Patria Transy
Regni Hungariae Domino e
Dno Domino mihi gratiosm
diszíti; haja, bajusza és szak
öldöke fekete; szeme sötétba
lobogó hever a vért mellett,
melyet rojtos terítő takar, a
A félrevont vörösbarna függö
arany. Felirata a képről le
RÁKOCZI PRINCEPS TRANSYLVa

Vászon, méretei 236 : 141 c
tett az 1895 márczius 20-iki 153
16399 sz. leirat alapján Enea
(81–895). — Értéke 300 K. — Á
napján. — Az átvételt jóváhagyt
sz. határozat (140–895). — Átv

Kifüggesztésére vonatkozó
retlen festő a XVII. szból: II.
delem.

Flandler Nándor

soproni építész

levelei szerint épületek

az ágfalvi ev. templom

tornyát

(az 1870-es években?)

Laid

2

Soproni Szemle

1940. 152. l.

Handler Sándor
építész
soproni országgyűlési
megbízott templomai
l.

Történelmi adatok
121. l.

131

Zsigmond magyar Király IV. 13.

Flandor Nándor

építész.

Sopron-i Istenitiszteletre
való Kegyesmesterek
könyvtára, ~~iskolai~~
iskolai és vitatási.

Anno
1667

l.

Thirfelsődmaitúl

131.l.

Tarchiani, Nello VII. 210

Flandler

soproni építész

l.

Vállalkozás, 543 l.

Koronna
" palest

k. Szász Jenő.

○ Vaclavi Sódor

○ K. Erzs.

○ Esztergomi Marjich

○ Imre

○ Gyula Kerestes

○ Demi Gyul.

5 Kun. Elmer

○ Kéjer Kún. Csinál.

Trevsdo

○ Zsigmond Arch.

~~Joh.~~

Posta Speciosa.

Köpnyegző Esztergomi

Rauxi Istvánt

Johanna Napos

Handler Ferdinánd

ajtósz

meghalt 1888-ban

Sopronban 60 éves

korában

Vas. Ujs. 1888. 646

Storno Ferenc

~~Handler Sándor~~

tervezte Storno Ferenc
közreműködésével a sopro-
ni Orsolyasárok gótk
stílű templomát.

vod
2

Velics László: Az egyházi
művészetek fundamentuma
során. - Bpest, 1894. 70. l.

Ugyancsak fentiektől a
Salvator-árvák temploma
Sopronban.

u. o. 71. l.

SZELLEMI EGYÜTTMŰKÖDÉS SZÖVETSÉGÉNEK MAGYAR EGYESÜLETE
UNION INTELLECTUELLE HONGROISE

ELNÖKSÉG

I., WERBÓCZY-UTCA 23

Nagyságos

Genthon István urnak

Budapest.

Handler Vándor

id. Storno Ferenc
kőműves mesterével
1861-64-ben készer-
tet és építette a sop-
roni Orsolyazárdák
nevezet stílű templo-
mát

Velics 1894
Fo. l.

Ugyanígy a sopron
Salvator-árvák
neoroman templo-
mát -

U. o. Fi. l -

Hajját előreſésüli, bajusza lenyirott s
ála rövid. Jobb kezét a párnázott fali-
s gyűrűs balját térdére támaszta. Inge-
gyt, atillája zsinóros s órájának láncza
három sorban:

ános

tanácsos, s Lipót rend lovagja,
aság l. tagja s. a. t."
isakép: „Balassa"
a"
tvérek Pesten"
tartatik"
zados tanársága nimepélyének emlé-

agyága 25-i 9bi.
chinai papirosra

.

Handler Vándor, magyar építész; szül. 1828-ban, megh. 1888-ban Sopronban, ahol évtizedekig működött. Főműve az Orsolyaszürke temploma Sopronban, mely 1864-ben épült. I. Említésre méltók még az Üdvözítőről nevezett soproni ének-házi Kápolnája és a röjtöki (Sopron megye) roman stylü templom (1879).

I Ives | Et H. Tört. épit. Csatkai szerint

Képzőművészeti Szemle 1879 p. 140. — Egyházművészeti Lap 1881 p. 71. — Vasárnapi Ujság 1888 p. 646.

Handler Vándor soproni épitész

Handler Nándor
(Ferdinánd)
sorrom épitett
gyász-mellszobra
Kugler Ferenctől
(1864) a H. csa-
ládi (?) tulajdonában

Csatkától

Bizánci festő, XI. század: Krisztus bevonulása Jeruzsálembe. Fa, tempera, 37 × 28 cm

Ipolyi; Kisarvárnegyi, 5. szám.

Handler Nándor

1867-ben építette az irgalmas nővérek soproni román stílű templomát és 1864-ben a soproni orsolyiták rendjébe készült gótikus templomát.

Mihályi Ernő: A középkor emlékei Sopronban. A soproni főgimnázium értesítője az 1913–14. iskolai évről. 59. l.

Hannelore Neudorf

1869. Im Gründerjahr des Deutschen Reiches kam Johann Neudorf zur Welt. Er wurde Bauer und heiratete Helmtrud Gerber. Sie hatten zwei Kinder.

Nachkommen: Johann, Gerhard, Hannelore, Ingeborg, Ingrid, Ingeborg, Ingrid, Ingeborg, Ingrid

Handler Nándor

építész

az orvosi akadémia templomát és iskolaházát Sopronban tervezte fentiről, amit 1861-1864-ben Neugut Kópic repr.

Pódafai Póda Endre:

A soproni kath. "Parochiá"-és a soproni kath. kitkörnyéki története. Sopron, 1892. 124. l. (mellett) 126. l.

A XVII. sz

568. *Batthyányi Ádám*

Egész alak, kissé jobbra
a derekát szorító övet fogj
kosár nélküli markolatán ny
szeme, bajusza és körszakáll
ezüst zsinórzású mentéje,
piros, sárga topánjának röv
rojtos terítővel letakart aszt
óra, réteges buzogány és

függöny lóg, míg jobbra
szemléljük a falon. Az égb

Vászon, méretei 233 : 139
tett az 1895 márczius 20-iki 15
16399 sz. leirat alapján Enea
(81–895). — Értéke 100 K. —
napján. — Az átvételt jóváhag
sz. határozat (140–895). — Át

Kifüggesztésére vonatkozó
retlen festő a XVII. szból : Batt
túli hadak fővezére.

Handler Nándor

soproni építész

Csatsoproni könyv 68. l.

1870-ben építette az
ágfalvai (Sopron m.)
ev. templom tornyát
neogót stílusban. Ő
ugyanakkor átalakította a
templom keleti ívét.

Handler Mander

1.

Egyhasim Lap

I. Nov. 1.

1880

Handler Ferdinánd

építész

† 60 évés korában

Sopronban.

Vas. Ujs. 1888. 646. l.

- 60

1828

ÁSZAT MAGYARORSZÁGON

Handler Nándor

Lajd

Egyházművészeti lap
1881. 71 l.

..... nevü munkás igazolta

.....

a müvezető aláírása.

ezem:

..... helyettesének

Endrényi Imre, Szeged.

Handler Nándor

epitaz

Lvód

Om II 16 l.

magyar királyi államvasutak.

T. Műhely

Miután keresményemnek 191..... év

tésénél.....

jelenhetek, keresményemnek átvételére ....

nevü munkástársamat szóbelileg megbizta

Kelt ....., 191..... é

.....

tanu.

.....

tanu.

M.D.K.

Handler Ferdinand, építész

Sopron, Orsolya kunglow, romantikus, felszentelés 1864-ben.

Paplak, romantikus 1864

Genth. Müemk. 1959 I. 311.

Kandler Ferdinand

építőmester

M. D. K.

K. József fia. Pécsen élt 19 sz. har valószínűleg nagyrészt az ő közreműködésével készült Kossuth u. Szilvássy bár tervezése Lenin krt. 74 sz. bár

Tompos É.: Sopron romantikus épületei. műtörténeti. ÉrT. 1958 (VII.) 2-3 sz. 180-81, 184

le. D. L.

HANDLER Ferdinánd építész

leeph. 1888. szept. 12.

Építészcsaládok

Magyar Építőművészet 1960. 5. sz. 64. l

le. D. K.

HANDLER Ferdinand

Szül. 1836. febr. 27.

Építész életrajzi adatok
magyar Építőművészet 1960. 1. sz. 64. l.

le. D. U

HANDLER F. építész

Sopron Lenin körút 116., orvosi rendelő

Sopron Széchenyi tér 19.

Gerő László. Építészeti stílusok

Bp. 1954. 115. l

Handler Ferdinánd, építész (1814)

Soproniban dolgozott. H. Jakob unokája, H. József fia. Ő is még a romantikában dolgozott, miként atyja, de már áttért az eklektikus épületek tervezésére. (Vö. I.)

Tompos Ernő: Handler Ferdinánd építész és családjának többi építész tagjai..17.o.

Soproni Szemle,Helytört.Folyóirat.1962.XVII.Kiadja Sopron Város Tanácsa

Handler Ferdinánd, építész MDK

Sopronban dolgozott a múlt sz. Vége felé. Épületei alapvetően átgondoltak, szépen megrajzolt építészeti részletekkel Pl. Fried-hegyi tér 20 sz.; Fürst Sándor u. 11; Fő tér Széchenyi u. 24; Fürst Sándor u. 17.; Orsolya tér 1. 2608/61.

Tompos Ernő: Handler Ferdinánd építész és családjának többi építész tagjai. 17. o.

Soproni Szemle, Helytört. Folyóirat, 1962. XVII. Kiadja Sopron Város Tanácsa

Handler Ferdinánd, épitész MTK

Sopronban dolgozott a múlt sz. második felében. Sokat építtetők kivételesség volt. Pl. Kurz Sándor polgármester háza Templom u. 18. (1818) A reáliskola emeletes épülete 1837. Az angol gót stílus bevezetése Sopronba. Zbold

Tompos Ernő: Handler Ferdinánd épitész és csaádjának többi épitész tagjai. 17.o.

Soproni Szemle, Helytört. Folyóirat. 1962. XVII. Kiadja Sopron Város Tanácsa

Handler Ferdinánd, építész

Sopronban dolgozott. A ~~belső~~ belső terek kialakítására példa Joseph Haus vendéglőjének megtervezése a Bécsi utcában, ma a Storno család műterme. A polgári lízenál, osztják mérőkre és edényre van a zenekar részére. 1838- 26 okl.

Pompos Ernő: Handler Ferdinánd építész és családjának többi építész tagjai. 17.o.

Soproni Szemle, Helytört. Folyóirat. 1962. XVII. Kiadja Sopron Város Tanácsa

Handler Ferdinánd, építész MDK

Soproni utolsó tervei: Rk. Orsolya templom terve 1862 Fekete rajz, 2 fólió.

Pompos Árnó: Handler Ferdinánd építész és családjának többi építész tagjai. 17.o.

Soproni Szemle, Helytört. Folyóirat. 1962. XVII. Kiadja Sopron Város Tanácsa

Handler Ferdinánd, építész MDK

Sopronban működött. A Fehér-u. 10 sz. ház tervei 1860 körül. Fehérkő, vegyes. 27 old.

Pompos Árnó: Handler Ferdinánd építész és családjának többi építész tagjai. 17:o.

Soproni Szemle, Helytört. Folyóirat. 1962. XVII. Kiadja Sopron Város Tanácsa

Handler Ferdinánd, építész MBK

Sopronban dolgozott a múlt m. Városépítés Terv Terveiről Feliratmelléki a Schneider féle vendéglő tervén 1880. Részletes részletes rajz élénk színei iso gondos hatás jellemző. A rajz másodpéldánya ugyancsak gondos Városterv Ebből.

Pompos Ernő: Handler Ferdinánd építész és családjának többi építész tagjai. 17.o.

Soproni Szemle, Helytört. Folyóirat. 1962. XVII. Kiadja Sopron Város Tanácsa

Handler Ferdinánd, építész MNK

Sopronban dolgozott. Összesen öt egyházi építkezésben a Szt. Orsolya rend templomán, zárdáján és kollégiumán, középkoriaknak látnak, de belül korábbi állók. A boltozat záróköveit domborművesíti, a fordítások munkatársaié, köztük H. Jósseféi is, akit a kivitelezésre vezetett. Zsolt.

Tompos Ernő: Handler Ferdinánd építész és családjának többi építész tagjai. 17.o.

Soproni Szemle, Helytört. Folyóirat, 1962. XVII. Kiadja Sopron Város Tanácsa.

Handler Ferdinánd, épitész

Sopronban dolgozott. A hatvanas évektől Rend-
vé a új életet jelentő eklektikus stílust vette
át, és csak ritkán alkalmazott romantikus
elemeket. 2 kötet.

Tompos Brnő: Handler Ferdinánd épitész és családjának többi épitész tagjai. 17.o.

Soproni Szemle, Helytört. Folyóirat, 1962. XVII. Kiadja Sopron Város Tanácsa.

Handler Ferdinánd, építész MDK

Sopronban dolgozott. Rőjtökön épített egy rk. templomot és a soproni ág. h. ev. egyházkerület részére tervezett egy templomtornyot. Ennek rajza nincs meg. 28 old.

Tompos Ernő: Handler Ferdinánd építész és családjának többi építész tagjai. 17.o.

Soproni Szemle, Helytört. Folyóirat, 1962. XVII. Kiadja Sopron Város Tanácsa.

Handler Ferdinánd, építész MDK

Soproniban dolgozott. Másik egyházi műveinek a Tanácsics M. utcai templom. Romos elemek, de a torony építésével elrontották. 2 old.

Tompos Árnó: Handler Ferdinánd építész és családjának többi építész tagjai. 17.o.

Soproni Szemle, Helytört. Folyóirat, 1963. XVII. Kiadja Sopron Város Tanácsa.

Handler Ferdinándról, építész MDK

Handler Sirnek építő mesterházai, ahova tudjuk hol tanulhatott, hogyan kerülő rajzoló, jó tervező, atyja oldalán dolgozott, és úgy marad tudjuk, melyek az ő eredeti tervei, rajzai, azokról

Tompos Ernő: Handler Ferdinánd építész és családjának többi építész tagjai.17.o.

Soproni Szemle, Helytört. Folyóirat, 1962. XVII. Kiadja Sopron Város Tanácsa

Handler Ferdinánd, építész MDK

Soproni levéltárban dolgozott: „Kneidlburg" (Gombócz Kálmán) Mária u. 27 sz. épület elnyelvesítette Bolla Vazul kőfaragómester pallérja részére. Nyugati lakóház, de eredeti anyagszükséglet nélkül befolyásolva az épülethez. Romantikus stílus. 1874. 29 oldal.

Tompos Ernő: Handler Ferdinánd építész és családjának többi építész tagjai. 17.o.

Soproni Szemle, Helytört. Folyóirat. 1982. XXVII. Kiadja Sopron Város Tanácsa

Handler Ferdinánd, építész MOK

Fogalmban dolgozott. Egy deszkából kivágott díszítésű villa rajza. Fekete rajz. Pet. Istvánkút 9. 12. Kép. 29 old. 1864.

Tompos Ernő: Handler Ferdinánd építész és családjának többi építész tagjai. 17.o.

Soproni Szemle, Helytört. Folyóirat. 1962. XVII. Kiadja Sopron Város Tanácsa

Handler Ferdinánd, építész MNK

Soproni szolgálat: A helytörténeti német - fülep bejár. - parasztházak, deszkából kivágott díszítéseit alkalmazta a villákon. 2 fotó.

Tompos Brnó: Handler Ferdinánd építész és családjának többi építész tagjai. 17.o.

Soproni Szemle, Helytört. Folyóirat. 1962. XVII. Kiadja Sopron Város Tanácsa

Handler Ferdinánd, építész MDK

Sopronban dolgozott. Az új stílusú házai nem
igen sikerültek. A dr. Mayer Gyula részére épített
ház (Petőfi u. 12.) romantikus formakészletű és
nehéz, jellegtelen sikerült. 1880 30 sed

Tompos Ernő: Handler Ferdinánd építész és családjának többi építész tagjai. 17.o.

Soproni Szemle. Helytört. Folyóirat. 1962. XVII. Kiadja Sopron Város Tanácsa

Handler Ferdinánd, építész MDK

Soproni polgárok. Gerenits Antal építész mester háza Fő u. 44. Homlokzata közöl van, de el van tüntetve a díszítés. A kapubejáró felett angol, holland építésstílus, egyemeletes ház, kőház, 1877. 30 ölsi.

ompos Árnó: Handler Ferdinánd építész és családjának többi építész tagjai. 17.o.

Soproni Szemle. Helytört. Folyóirat. 1962. XVII. Kiadja Sopron Város Tanácsa

Handler Ferdinánd, építész MDK

Sopronban a Wanitschek-féle kőnyomdászatban H. József írta alá, de fel van tüntetve a tervező H. Ferdinánd neve is. A H. Ferdinánd általában előnyt sopronban hercegeket vastagított. 1868 30 cédi

ompos Ernő: Handler Ferdinánd építész és családjának többi építész tagjai. 17.o.

Soproni Szemle. Helytört. Folyóirat. 1962. XVII. Kiadja Sopron Város Tanácsa

MNK

Handler József, építőmester

Sopronban a Wenitschek-féle hőn szép terveréről írta alá, de fel van tüntetve a tervező H. Ferdinánd neve is. 1911 Használtak Sopronban első ízben hengerelt vastartót. HÉK. 30 old.

Gompos Árnó: Handler Ferdinánd építész és családjának többi építész tagjai. 17.o.

Soproni Szemle. Helytört. Folyóirat. 1962. XVII. Kiadja Sopron Város Tanácsa

Handler Ferdinánd, építész MTK

Sopronban dolgozott. Sulyovszky Mór tervei-
re terverelt lakóházban 12 mdb. elpusztult
Kossuth L. u. 24. A tervben ~~meg~~ szereplő ajtó-ról
nyílászáróról így nem tudjuk, hogy kivitelre
került-e 1878-ban.

Tompos Ernő: Handler Ferdinánd építész és családjának többi építész tagjai. 17.o.

Soproni Szemle, Helytört. Folyóirat. 1962. XVII. Kiadja Sopron Város Tanácsa

Handler Ferdinánd, épitész MDK

Sopronban elhunyt 1888 szept. 12-én
53 éves korában agyvérzésben elhunyt. Vagler Ferenctől mellszobra a Hirt F. Múzeumban
3 rolsd.

Pompos Ernő: Handler Ferdinánd épitész és családjának többi épitész tagjai. 17.o.

Soproni Szemle, Helytört. Folyóirat. 1962. XVII. Kiadja Sopron Város Tanácsa

Handler Ferdinánd, építész MDK

Sopronban Selyerrét: Rust Sámos borkereskedő házának terve 1879. Sopron Rákóczi út 3. Felszte egy. 31 old.

Sompos Arnó: Handler Ferdinánd építész és családjának többi építész tagjai. 17.o.

Soproni Szemle, Helytört. Folyóirat. 1962. XVII. Kiadja Sopron Város Tanácsa

Handler Ferdinánd, építész MDK

A soproni Russ János borkereskedő háza egyszerű kastélyszerű, eklektikus stílus, nagyobbított méretű, karcsúbb, striktebb mennyezetekkel, műkövény kandallók, velencei villákból jól ismert.
Az utolsó nagy épülete: Tüköri 1879-

Pompos Árnó: Handler Ferdinánd építész és családjának többi építész tagjai. 17.o.

Soproni Szemle, Helytört. Folyóirat. 1962. XVII. Kiadja Sopron Város Tanácsa

Handler Ferdinánd, építész MDK

Soproni származású. Dolgozott a magyaróvári volt bécsi Polymossy-Vastelyt tervezte. Vö. 61.

Kompos Árnó: Handler Ferdinánd építész és családjának többi építész tagjai. 17.o.

Soproni Szemle, Helytört. Folyóirat. 1962. XVII. Kiadja Sopron Város Tanácsa

Hauszler Ferdinánd, építész

Soproniban az Orsolya-kerti rondella
oldalrészének 1854-ből. Pámkhárty István
tul. Fehérkő rajz. 54. sz.

Nováki Gyula: Adalék a soproni vár rondelláinak
történetéhez. 57.o.

Soproni Szemle, Helytört. Folyóirat. 1962. XVI. Kiadja
Sopron Város Tanácsa

Hauszler Ferdinánd, építész MNK

Soproniban ez ursolya-kerti rondella helyszínrajza 1859-ből. Történelmi Fényképtár Fekete rajz. 39 old.

Novéki Gyula: Adalék a soproni vár rondelláinak történetéhez. 57.o.

Soproni Szemle, Helytört. Folyóirat. 1962. XVI. Kiadja Sopron Város Tanácsa

M.D.L.

Handler Ferdinand soproni építész

A naplórsi kastély átépítésének kivitele (19 sz vége) nevéhez fűződik - való színü azonban, hogy egy fővárosi építész tervét kivitelezte.

Gratkai Endre: A naplórsi B. Solymossy kastély. Sopron 1940 5

Handler Ferdinánd

soproni házait a romantikus elemek klasszicista architektúrában való megjelenésének példájaként említi

Türk László: Magyar építészet a historizmus korában. Építés- Építészettudomány, 1969.1-2.sz.131-180.l.

152.l. /jegyzetben/

Hauszer Ferdinándról, építész MDK

Sopronban ez irsolyakerti rondella mesterétöl Kejse 1859-ből. Pairichány 4 stock tul. Fekete szn. Wolf

Nováki Gyula: Adalék a soproni vár rondelláinak történetéhez. 57.o.

Soproni Szemle, Helytört. Folyóirat. 1962. XVI. Kiadja Sopron Város Tanácsa

H. D. K.

HANDLER Jakab építész

Sopronban dolgozott

Magyar építőművészet. Bp. 1954. 29.

M. D. K.

HANDLER Jakab építész

Sopron. Rákóczi-u 47. Emeletes lakó-
ház 1820 körül

Magyar építészet. Bpt. 1954. 96. o.

Handler Jakab

a kalsszikus épitészeti elemek gyors elterjedése Sopronban a XIX sz. első két évtizedében Handler és Hild munkásságának kezdetével esik össze.

Művészet és felvilágosodás

Akadémia Kaidó 1978,Bp.

Winkler:A soproni evangélikus templom helyc

Sopron építészetében 205.old.

K. D. C

HANDLER J. építész

Sopron Hátsókapu u. 1. (1825.)

Gerő László: Építészeti stílusok

Bp. 1957. 108. l.

M.D.K.

Handler Gabriel építész

Sopron, Hátsókapu u. 1. valószínű-
leg az ő tervei szerint 1822–
1825.

Genth. Műemk. 1959 I. 305.

M.D.K.

Handler Jakab ügyében

Sajtóban, Lenin kat. 63, XIX. sz. eleje
Lenin kat 70 1815
Lenin kat 88, 1814-16 való-
színűleg H. J. műve
Lenin kat 110, 1814

Gerth. Műeml. 1959 I. 309 - 310

Handler Jakab, építész

M.D.K.

1803-ban vették fel Sopronban a céhbe és a polgárok közé. A kő műves és kőfaragó céhbe is megemlékeznek róla. 18 old.

Tompos Ernő: Handler Ferdinánd építész és családjának többi építész tagjai. 17.o.

Soproni Szemle, Helytört. Folyóirat. 1962. XVII. Kiadja Sopron Város Tanácsa

Mannsberger Jakob, építőmester MDK

Sopronban működött. Ő még a klasszicista stílusban épített. 17.sz.

Pompos Ernő: Handler Ferdinánd építész és családjának többi építész tagjai. 17.o.

Soproni Szemle, Helytört. Folyóirat. 1963. XVII. Kiadja Sopron Város Tanácsa

Handler Jakab építőmester MDK

Sopronban működött. Egyetlen jelentősebb
köve 1811-ből saját házáé. Egyemeletes,
copf stílusú ház, olvasott kétig két-két
kouinthusi félpillér ikent nyílott kapuja. 1961.

Tompos Árnó: Handler Ferdinánd építész és családjának többi építész tagjai. 17.o.

Soproni Szemle, Helytört. Folyóirat. 1962. XVII. Kiadja Sopron Város Tanácsa.

Handler Jakab, építész MDK

Sopronban működött. Egyetlen jelentősebb tervét, saját házát 1815-ben. Ismeretlen tervező verejtékező mester. 1 kép. A Rákóczi u. 47. m. ház tervei. Fekete ceruza. 18 cm.

Tompos Ernő: Handler Ferdinánd építész és családjának többi építész tagjai. 17.o.

Soproni Szemle, Helytört. Folyóirat. 1963. XVII. Kiadja Sopron Város Tanácsa.

Handler Jakab, építész MDK

1804-ben Sopronban való működése egy "Zwinger" telken is házat épített magának, melyet a régit eladta. (Fabó)

Tompos Ernő: Handler Ferdinánd építész és családjának többi építész tagjai. 17.o.

Soproni Szemle, Helytört. Folyóirat. 1962. XVII. Kiadja Sopron Város Tanácsa

Handler Jakab, építész MDK

Egy urban tönkrement 1829 ben, majd a gyűri kápolnán szolgálatában állott.
21 oldl. 27 lépés.

Tompos Ernő: Handler Ferdinánd építész és családjának többi építész tagjai. 17.o.

Soproni Szemle, Helytört. Folyóirat. 1963. XVII. Kiadja Sopron Város Tanácsa

M. D. K.

HANDLER Jakab építész

Sopron. Hátsóliget u. 1. 2 emeletes lakóház ?, 1825.

Sopron. Szent Imre tér 8. 2 emeletes lakóház, 1880.

Magyar építészet. Bp. 1954. 96. l.

M. D. R.

HANDLER Jakab építőmester

Sopron, Rákóczi út 47. sz. ház ~~1800-ból~~
~~való~~ 1815. (folió)

Csat. Sopron 39. l. 80. kép.

Handler Jakab

munkásságáról: Csatkai,1942,121-125

Tompos,1962

Winkler 1975 58-62

Zádor-Rados,1943,Horányi 1959

Müvészet és felvilágosodás

Akadémia Kaidó 1978,Bp.

Winkler:A soproni evangélikus templom helye

Sopron épitészetében 2o5.old.

Handler Jakab

Csatkai E: Három klasszicista épitész /Neumayer, Ringer, Handler/ Soproni Szemle /1942/114-125

Művészet és felvilágosodás

Akadémia Kiadó 1975 Bp.

Winkler: A soproni evangélikus templom helye Sopron, épitészetében 206.old.

Handler Jákab, épitész, /1765-/

Sopronban 180?-ban kap polgárjogot. Koraklasszicista épületek, nem mentesek a provinciális jellegtől. Rákóczi u-47.sz. 1815-ben valószinüleg a Lenin krt.63.és 70.sz. házakat is ő tervezte. 343.old. 13.jegyz

Winkler Gábor: Sopron épitészete a 19.században 339.old

Soproni Szemle. Helytört. Folyóirat. XXII. évf. 1968 Sopron

Handler Jakab

soproni építőmester

László

Soproni levele

1944. 33. l.

Handler Jakab

soproni ügyvéd

gipsz mellszobra

Kugler Ferenctől

(1864) a Pl. család (2)

tulajdonában

Csatkról

XIV. század

Bizánci festő: Két apostol. Fa, tempera, 26 × 20·5 cm.

Hátoldali olasz felirata szerint egy Belgrád melletti görög templomból.

Ramboux-gyűjt.

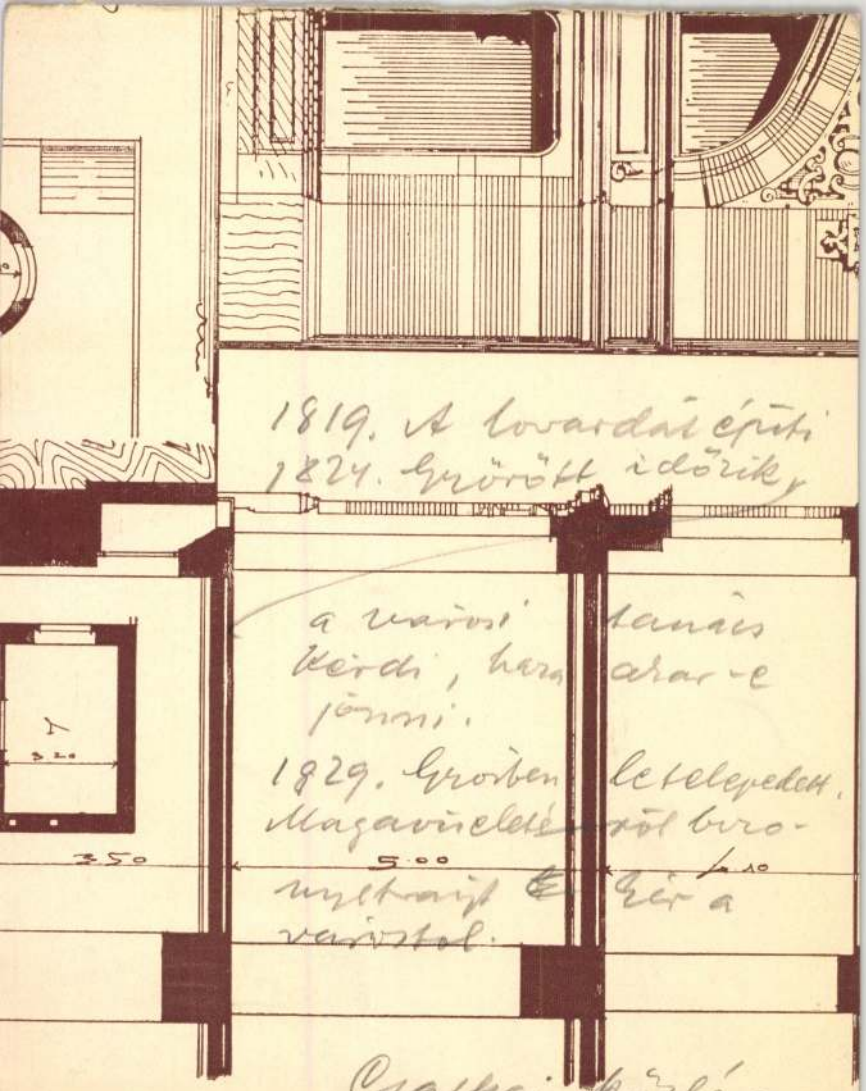
Volt: Belgrádvármegye, 10. szám

Handler Jakab

kőművesmester

Született Kismarton 1765. febr. 20.
Atyja H. János kőműves m.
1803-ban szerzett polgárjogot Sopronban, s ugyanekkor lett mesterré.
1803. Ringer utóda szerepre lenni, mint városi kőműves.
1804. építi a soproni Walheim-házat és a magas házat is.
1805. a kőpháli templom javításával lesz elfoglalva.
1809/10. építi a földszintes kis mészházat Sopronban
1814. A soproni Városőrlaken építi a Tibolth-házat.
1815. A Domonkos-tér környékének felmérésével, a kanyinó új lerovásával, valamint hogy az utóbbi kedvezőt megtérítette a bádogot. 65 ft. kerja lamaistól és kap 50 ftról.
1815. A Hasenauer-házat építi a Városőrlaken.
1817. Kochmeisterrel 2 Gewölbet épít.

Forditó.

1819. A tovarái épült
1824. Györött időrik
a városi tanács
kérdi, hasz arar-e
jönni.
1829. Gyroben le telepedett.
Magaviselétéről bizo-
nyítvány kér a
várositól.
3.50
5.00
4.10
Csatkai Károlyné

Handler Jakab

soproni építész

lásd

Csatkai Endre dr.

Három klasszicista

építész.

Soproni Szemle

1942. 121, 122,

123, 124, 125. l.

Könyvtárunkban

T.

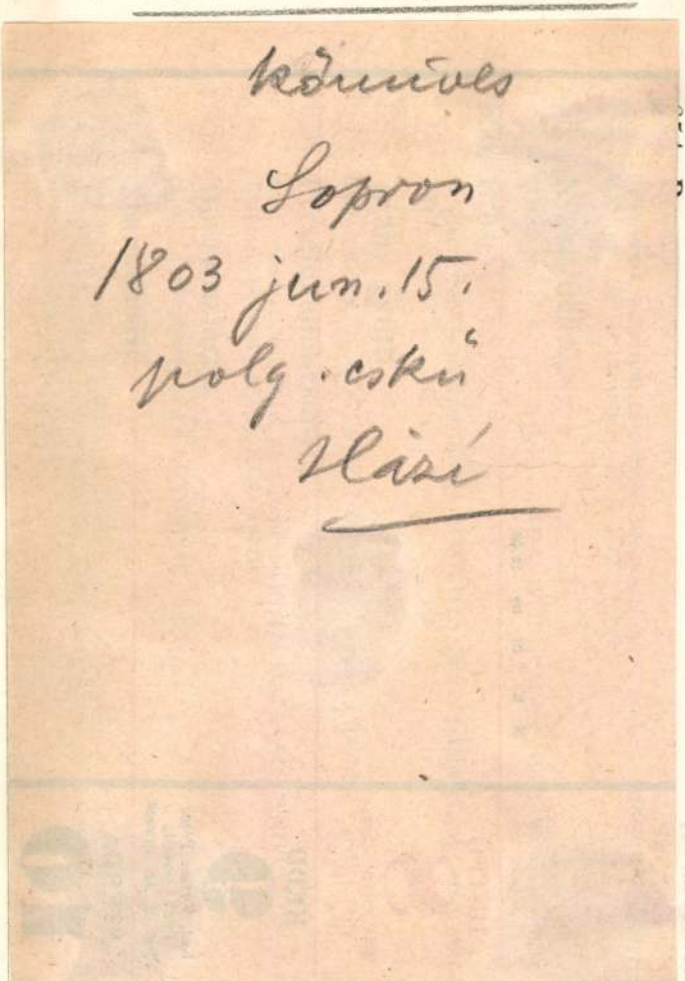
EUROPA

film-, könyv-, lapterjesztő és könyvkiadó rt.

Budapest, V.,

Visegrádi-utca 36.

Handler Jakab

60

mit Blumen aus Türkisen.

Schild ein Silberzwanziger in Fassung.

639. **Kulcstartó,**

ezüst, pajzsa 6 koronásból és 1 kétkoronásból összeállítva. — SCHLÜSSELRING, Silber. Der Schild aus sechs Einkronen- und einem Zweikronenstück zusammengestellt.

640. **I. Rákóczi Ferenc érme,**

rendjelszerű sugaras foglalatban. — RÁKÓCZI-MEDAILLE mit Fassung in Form eines Ordensternes.

641. **Medaillon,**

aranyozott ezüst, felrakott rozettával, láncon. XIX. század közepe. — MEDAILLON Silber, vergoldet, mit aufgelegter Rosette und mit Kette. Mitte XIX. Jahrhundert

642. **Tű,**

arany, ametiszttel és két gyöngygyel. Modern. — NADEL, Gold, mit Ametist und zwei Perlen. Modern.

643. **Két melltű,**

régi ezüst érmekből. — Zwei BROSCHEN aus alten Silbermünzen.

644. **Zsebóra,**

arany, fehér és kék zománccal élénkitett vésett diszitéssel. XIX. sz. k. — TASCHEN-UHR, Gold. Der gravierte Dekor mit blauer und weisser Emailierung gehöht. Mitte XIX. Jahrh.

645. **Függő,**

ezüst, zománcos, ékkövekkel és lánccal. — ANHÄNGER, Silber, emailliert, mit Halbedelsteinen und mit Kette.

Handler Jakob

epiker

Gentnummer

247, 249, 250. (Köln)

L.

Tételszám	Tárgy	egyenké

Handler Jakab

soproni építész

lírd

Soproni Hírlap

1939. 297. ó.

4. Hollósiak feltámadása (58. tét)

79·5 × 50·5 cm.
Fa, tempera.

Kassa vidékéről. — Az Ipolyi gyüjteményből. A sorozat további két képe Zichy Jenő gróf gyüjteményéből letét a budapesti Szépművészeti Múzeumban.

Vitus, Modestus és Crescentia legendája, minek Benesch és Csánky tartja, azért nem lehet, mert szakállas férfit s mártíriumot ábrázol. Vitus és társai nem haltak mártírhalált.

Az apostolvértanúságok mesterétől, kinek Bécsújhelyről származó oltárának 10 szárnyképe s egy prágai, ismeretlen eredetű szárnyképe ismeretes. A mester minden bizonnyal azonos a Winkler-epitáfium mesterével, azaz Mikó Jánossal. E sorozata magyarországi működését bizonyítja.

Ipolyi Arnold képgyüjteménye. Új Magyar Sion II., 1871., 373. l. — Ipolyi, Biharvármegye, 77. szám. — Divald Kornél: Zólyom vármegye csúcsíveskori szárnyasoltárai. A M. Mérnök- és Építész-Egylet Közlönye, XLIII., 1909., 122. l. — Divald: Magyarország csúcsíveskori szárnyasoltárai. II. füzet, Bpest, 1911., 7. l. — Gerevich: A régi magyar művészet európai helyzete. Bpest 1924., 24. l. (107. és 111. kép, V. tábla.) — Benesch Belved. 69. l. — Gerevich IPGY, 87. l. (Első és negyedik: 92. l.) — Őszi kiállítás 1930., Ipolyi, 33—36. és 41. szám. — Genthon: RMF, 86—87. l. (108. kép, 67. kép, 111. kép, 68. kép.) — Gerevich: A lengyel és magyar művészet kapcsolatai. Huszár Károly: Magyarország és Lengyelország. Bpest 1936., 121. l. — Csánky Dénes: Az O. M. Szépművészeti Múzeum Évkönyve

76 × 43 cm.

2. és 3. szám Zichy Jenő gróf gyüjteményéből a Szépművészeti Múzeumba, onnan cserében a Keresztény Múzeumba jutott.

L 1. és 4–7.

1. és 7.

1. és 6.

7.

12.

Handler Jakab

Fasornegerönítési terve a gyöngyösi
evangélikus templomnak, 1820.

Fotó

Levárdy Ferenc: A gyöngyösi református templom helyreállítása
Műemlékvédelem, 1968/3. 157.o.

HANDLER JAKAB /

jónevű soproni építőmester, klasszicista stílusban épült lakóháza (1815) Sopron Rákóczi út 47. n. alatt látható (80. kép)

Csatkai Endre: Sopron. 2. kiad., Bp., 1956.
/ Magyar Műemlékek /

/39

M.D.K.

Handler Jakab épitész

Sopron, Rákóczi ut 29, klasszicista,
talán az ő műve 1820 körül.

Rákóczi ut 42, Handler ház
1815 körül

Sas tér 1, 1815 körül valószínüleg H. J. műve.

Genthon: Művészet 1959 I. 312, 313

MDK

Handler János György kőmives

résztvett Buda ujjáépitésében 1686 után

Schoen Arnold:Buda épitőmestereiről töredékek, vázlatok I.Kik épitették ujjá Budát az 1686.évi romokból? Müvért 1957.VI.évf.4.sz.299.l.

Handler Gémes, kőműves MDK

Handler Jakab soproni építőmesternek (XIX.sz.eleje) Handler Gémes kismesternek kőműves mester volt az atyja. 18old.

Pompos Árnó: Handler Ferdinánd építész és családjának többi építész tagjai. 17.o.

Soproni Szemle, Helytört. Folyóirat. 1962. XVII. Kiadja Sopron Város Tanácsa

le.D.K.

HANDLER József építész

(1796 - 1881)

arcképét Kugler János festette

(rézk.)

Genthon-Németh-Végvári-Záder: Magyar művészet 1800-1945.

~~150~~. Bp. 1958. 22.l.

Handler József, építész MDK

Handler Jakab soproni építész fia. Lichtenwörth-ben (A. Ausztria) mint 1796-ban. Apjánál tanult 1829-ben felvették a soproni cehbe Polgár orabr 1835-ben lett.

Pompos Ernő: Handler Ferdinand építész és családjának többi építész tagjai. 17.o.

Soproni Szemle, Helytört. Folyóirat. 1963. XVII. Kiadja Sopron Város Tanácsa

Handler József, építőmester MDK

Fogyomban elolgozott a múlt századi kőzépítő, a városi kőfejtők és mészégetők kibérelte 1813. 24 old.

Tompos Ernő: Handler Ferdinánd építész és családjának többi építész tagjai. 17.o.

Soproni Szemle, Helytört. Folyóirat. 1962. XVII. Kiadja Sopron Város Tanácsa

Handler József, építőmester MDK

Sopronban dolgozott a második század közepén. Jelentős művei a Színház u. 8. számú ma is álló épület. Jelentős ep behelyezése a városvéd.t. 1958 ban ensemble terv alapján helyreállítva. 23 old. ill.

Tompos Árnó: Handler Ferdinand építész és családjának többi építész tagjai. 17.o.

Soproni Szemle, Helytört. Folyóirat. 1962. XVII. Kiadja Sopron Város Tanácsa

Handler József,építész

Sopronban az 1950-es évek végén épitette az Ev.Tanitó képzőt./Alpusztult/.Timpanonjával a klasszicismusra utal,de részleteiben,arányaiban már gotizáló hatást mutat. 362.old

Winkler Gábor: Sopron épitészete a 19.században
339.old

Soproni Szemle.Helytört.Folyóirat.XXII.évf.
1968.Sopron

Handler József, építész

A soproni ev. templomon csupán a párkány képszékében a két-két lizena felett megjelenő rozetta utal az épitás korára. 1854.- 360.old

Winkler Gábor: Sopron építészete a 19.században 339.old

Soproni Szemle. Helytört. Folyóirat. XXII. évf. 1968 Sopron

Handler József,épitész

Sopronban dolgozott.A céhrendszer bár formailag még a század második harmadában is fennáll,keretein belül kapitalista jellegü épitkezési vállalatok fejlődtek ki.Ilyen volt Handler vállalata is. 346.o d

Winkler Gábor: Sopron épitészete a 19.században 339.old

Soproni Szemle.Helytört.Folyóirat.XXII.évf.1968 Sopron

Handler József,építész,1796-1881

Jakab fia.Sopronban dolgozott.Apjánál tanult.Tervező munkássága 1825-55-ig,amikor fiának Nándornak vállalkozásában lép.Részletei romantikusak,nem szakit a klasszicista hagyományokkal.A kezdődő romantika átalagában áll.Szt.György u.11.1851.;Színház u.8.1852.; 20.sz.1854.;Széchenyi tér 15.1854.;és a volt ev.árvaház/Halász u.9.1858.épületei. 343.old. 14.jegyz

Winkler Gábor: Sopron építészete a 19.században 339.old

Soproni Szemle.Helytört.Folyóirat.XXII.évf.1968 Sopron

Handler, építészcsalád

Kismartonból jöttek Sopronba. Három generációjuk dolgozott jórészt Sopronban. A 19.sz.stilusirányzatai, a klasszicizmus, a romantika szerves átmenetekkel alakúl-nak egymásból és elérkeznek az eklektikához. 341.old

Winkler Gábor: Sopron építészete a 19.században 339.old

Soproni Szemle. Helytört. Folyóirat. XXII. évf. 1968 Sopron

Handler József,építész

Az angol gotika elemei feltünnek müveiben,ez is oka volt hogy elhalmozták megrendelésekkel. 236.old

Török László: A historizmusok korának épitészete Sopronban 230.old

Soproni Szemle.Helytört.Folyóirat.XXII.évf.1968 Sopron

Handler József.építész

Soproni mester.Hirneve oly nagy volt,hogy amikor Schmerling osztr.államminiszter 1864-ben a bécsi parlament terveinek kidolgozásához magyar épitészeket is kért,a helytartótanács őt is megnevezte. 237.old

Török László: A historizmusok korának épitészete Sopronban 230.old

Soproni Szemle.Helytört.Folyóirat.XXII.évf.1968 Sopron

Handler József,iparművész

Romantikus müve Sopronban a Szent György u.11.sz. házon. 1851.;Templom u.25.sz;Szinház u.22./1852/;Szécl Széchenyi tér 14.;Balfi ~~út~~ u.2./1857/;Szt.György u.24. /1859/,stb. 272.old 9.jegyz

Török László: A historizmusok korának épitészete Soprcnban 230.old

Soproni Szemle.Helytört.Folyóirat.XXII.évf.1968 Sopron

Handler József,épitész

Sopronban dolgozott.Az angol gotika elemeit használta fel. Brandl József számára x tervet készitett.
236.old. 16.jegyz

Török László: A historizmusok korának épitészete Sopronban 230.old

Soproni Szemle.Helytört.Folyóirat.XXII.évf.1968 Sopron

Handler József,iparművész

Sopronban 18[illegible]7-ben készitette a preromantikus vaskaput a Templom-u.16.sz.házban. 232.old

Török László: A historizmusok korának épitészete Sopronban. 219.old

Soproni Szemle.Helytört.Folyóirat.XXII.évf.1968 Sopron

Handler József,épitész

Sopronban dolgozott.Az evangélikus templom tornyának épitését a konvent először reá akarta bizni,de ő nem tudott e nagy feladattal megbirkózni és igy a bécsi nagyhirü müépitész,lovag Förster Keresztély Friges Lajos épitette. 168.old 19.sz.második fele

Moess Jenő: Bécsi müépitészek szerepe Sopronban a 19.sz.második felében 168.old

Soproni Szemle,Helytört.Folyóirat.XXII.évf.1968 Sopron

Handler József,építész

Hos zú életü volt.Sopronban dolgozott.A rohamosan fejlődő város szükségleteit korán elhalt fiával, Ferdinánddal együtt el tudták látni. 168.old

Mocsa denő: Bécsi műépitészek szerepe Sopronban a 19.sz.második felében 168.old

Soproni Szemle,Helytört.Folyóirat.XXII.évf.1968 Sopron

Handler Ferenc, építőmester MDK

Fogalmban dolgozott a multat második világ-
ban: az ev. árvaház terve 1818. Gombos, fiké-
zu épitész munkája; ennek szinezése falának egy
vicrit. Fekete zsin: 23 old.

Tompos Árnó: Handler Ferdinánd építész és családjá-
nak többi építész tagjai. 17.o.

Soproni Szemle, Helytört. Folyóirat. 1968. XVII. Kiadja
Sopron Város Tanácsa

Handel József, építőmester MDK

Sopronban dolgozott. H. Jakab 1:6, míg apja klasszicista, ő már a romantika stílusában dolgozott. (Földi.

Pompos Ernő: Handler Ferdinánd építész és családjának többi építész tagjai. 17.o.

Soproni Szemle, Helytört. Folyóirat. 1963. XVII. Kiadja Sopron Város Tanácsa

Handler József, építőmester MDK

Sopronban dolgozott a múlt század közepén. Klasszicista, romantikus és eklektikus épületei: Templom u 40; Semmelweis u 79; Hátsó Kapu u 8 Hunyadi u 12/Bánhida u 20; Új- és valódi 5th 21 old.

Tompos Ernő: Handler Ferdinand építész és családjának többi építész tagjai. 17.o.

Soproni Szemle, Helytört. Folyóirat. 1962. XVII. Kiadja Sopron Város Tanácsa

Handler József, építőmester MDK

Sopronban elhalálozott. 85 éves korában
1881. aug. 14-én halt meg. Olajképét és
mellszobrát a Szent F. Irgalmas Rend-

Tompos Ernő: Handler Ferdinánd építész és családjának többi építész tagjai. 17.o.

Soproni Szemle, Helytört. Folyóirat, 1962. XVII. Kiadja Sopron Város Tanácsa

Handler József

Sopron építéstörténetében 1820. van a süllyedés miatt keletkezett károkat a torony megerősítésére.

Levárdy Ferenc: A győri városerőd helyreállítása
Műemlékvédelem, 1968/3. 156. o.

MDK

Handler József

Himler Károly: Sopron műemlékei I. Belváros
Sopron 84-85 tábla, 1939. 271.l.

Handler József

Kugler Ferenc József szoborportrét készitett róla.

Csatkai Endre: A soproni képzőművészet története
Soproni Szemle 1962. 13.1

Handler József építőmester MDK

A soproni Színház m 16m. Ries tervei t írta ola. Nem mutatja H. Ferdinánd tervek jelleg zetességét. TH van előtte színházról (1873. 30 old.

Tompos Ernő: Handler Ferdinánd építész és családjának többi építész tagjai. 17.o.

Soproni Szemle, Helytört. Folyóirat. 1962. XVII. Kiadja Sopron Város Tanácsa

Handler József MDK

épitész

Templom szentelés.
Vasárnapi Ujság 1864. 372.o.

le. D. K.

HANDLER József építész

(1796 - 1881)

Soproni polgárbárah

Arckéje Kiegler József festőtől (rézk.)

Genthon-Németh-Végvári-Zádor: Magyar művészet 1800-1945.
Bp. 1962. 22.

M.D.K.

Handler József építész

Sopron, zeneiskola 1877.

Agenth. hücml. 1959 I. 320

Handler József, epitelő MDK

A soproni Bécsi utca 23 a.
műterem
lakói, a Storno testvérek.
1858-ban sikeres vendéglátós
versenyszámok, a 19. századvégén
került a Storno család birtokába.

Tompos Anna: A soproni Storno műterem.
Művelődéstörténeti Szemle, I. 1957. 2. sz.
121-0. rep.

Handler József épitész

M.D.K.

Sopron, Domonkos u 18, romantikus
1850 körül

Genth. Mitteil. 1959 I. 303

Handler József építőmester M.D.K

Stoye Gottlieb részére bővér

Peltschacher asztalosmester részére

bebútorított bérlemelletes lakóház (mai

Széchenyi tér 20)

Kossuth u Szilvásy ház építése

Tompos E: Sopron romantikus épületei

Művtört Ért. 1958 (VII) 2-3 sz. 179-182 180

M.D.M.

Kauder József építőmester

Kert Lélek u 1 n. egyemeletes házat
tervezte Sopronban
kertjében a Benczur Márton-búsztya
kertjében
Alsólövérben és Földosztóház
Jentsch V. részére

Tompos E: Sopron romantikus épületei
kiművelt. Ért. 1958 (VIII.) 2-3 n. 179

Handler József

építőmester

M. D. K.

Az Orsolyita templomot, zárdát és iskolát épitette K. Ferdinand tervei alapján.

Ő tervezte a soproni Dorottyasarokot az u. n. „Kneidlburg" épületét

Tompos E.: Sopron romantikus épületei. Művtört. Lit. 1958 (VII) 2-3 sz. 185

Handler József,építész

A soproni Templom u.24.sz.házat 1856-ban romantikus stilusban áttervezte.A házat városrendezési szempontb ból meg kellett toldani. 310.old

Tompos Ernő: Eltünt müemlékekről és a megmaradtak védelméről. 310.old

Soproni Szemle.Helytört.Folyóirat.XII.1958.Sopron

Handler József,építőmester

A soproni Tanitóképző terveit készitette ,1857.Ez év júl.27-én volt az alapkőletétel. 196.old.Soproni mester.

Kozsondai Károly: Képek a soproni tanitóképző történetéből. 193.old

Handler József,épitész

Handler József felvétele a Szt.György u.24.sz.ház helyén állt rokoko épületről.1857. Fekete repr. 4.kép. 312.old

Tompos Ernő: Eltünt müemlékekről és a megmaradtak védelméről. 310.old

Soproni Szemle.Helytört.Folyóirat.XII.1958.Sopron

Handler József, építőmester

Soproni. A soproni Tanitóképzőt ő épitette 1857-ben. A Tanitóképző utcai és udvari homlokzata. Kőnyomat 1866-ból. - Fekete repr. 195. old

Rozsondai Károly: Képek a soproni tanitóképző történetéből. 193. old

HANDLER JÓZSEF, építész

Rákóczi Ferenc u.14.sz.-lakóház lépcsőháza.-4.kép..
Leopold Walkter,1847.-Prsa András felvétele.-Handler
József készitette az engedélyezészi rajzokat,de a tervek
irásos része Leopold Walter közreműködésére utal.-
rekete repr.205.old

WINKLER GÁBOR: Sopron 19.szazadi épitészeti emlékeinek védelméről 195.old

SOPRONI SZEMLE, Helytört.Folyóirat, XXVIII.évf.
1974. Sopron, 1974

HANDLER József építész

Csatkai eml. 1996. 280. old.

Gewde > Göde
Gewrfalwa > Györgyfalva
Gheja > Marosgezse
Ghelinţa > Gelence
Gheorgheni > Gyergyószentmiklós
Gheorghieni > Györgyfalva
Gherla > Szamosújvár
Gezse > Marosgezse
Ghidfalău > Gidófalva
Ghimbav > Vidombák
Ghiolţ > Göc
Ghirolt > Girolt
Ghîrbom > Oláhgorbó
Gidófalva, Ghidfalău; Háromszék
 - ref. templom 292
Gierelsau > Fenyőfalva
Gieresch > Aranyosgyéres
Gilău > Gyalu
Girolt (*Geroth*, *Gyreth*), Ghirolt;
 - plébániatemplom 97, 203, 293
 - udvarház 206, 293, 520
Girolti Balázs, Illés fia 206, 29
 - Illés 293, 520
 - Margit, Illés leánya 293, 520
Giula > Kolozsgyula
Giulakutha > Gyulakuta
Giurtelecu Şimleului > Somlyógyőr

HANDLER József építész

1856-ban átkeresztelték

Dávid Ferenc: Sopron, Új u. 26.
= HOSz, 1994/1. 51, 58, 63 30.

HANDLER József és Lajos

Szilágyi 2005. 144-145.

gyors azonosítás, illetve a törzs
végett az objektummal egy sorban,
jelenik meg.
Összetartozó műemlék részek vagy
alkotó műemlékek sokszor külön tö
nyilvánítva. Előfordulhat ezért,
részben több, külön törzsszámmal
A törzsszámot ezekben az esetekbe
tüntetjük fel.
2. Utca, házszám
Egy utcán belül, amennyiben a szá
először a templomot adjuk meg, ez
objektumok, pl. szobrok következn
Házszám nélkül említünk egyes műe
templomokat), amennyiben a topogr
a házszám közömbös vagy éppen zav
Előfordul, hogy a műemlék nem köt
Az ilyeneket a település végéhez
kitértünk a településen belül elf

3. Helyrajzi szám
Ha egy helyrajzi számon és egy cí
törzsszámmal védett objektum van,

HANDLER József

1864 220. nov. 3. Handler templommintája gipszből. 96.

M. Ét. 1991. 1-2.

Handler József,építész

A soproni ev.templom tornyának tervezési megbizatását visszavonván,azt Ludwig Föestre,bécsi épitész kézitette el. 240.old. 32.jegyz

Török László: A historizmusok korának épitészete Sopronban 230.old

Soproni Szemle.Helytört.Folyóirat.XXII.évf.1968 Sopron

Handler József építőmester M.D.K.

1848 előtt Sopronban élt.

Kalpiac 12 sz. alatti házhoz tartozó terület

Szunkai u. 8 sz. ház Raith György részére

Tompa E. Sopron romantikus épületei. Művtört. Ért. 1958 (VIII.) 2-3 sz. 177, 179

Handler József MDK

esztergomi pallér

1823 okt. 30.-án részt vett a Bakócz kápolna megvizsgálására kiküldött bizottságban.

107.o.

Balogh Jolán: Bakócz kápolna

HANDLER JÓZSEF, építőmester

A kevés fennmaradt kis kertiház közül csupán a templom utcai 6.sz.épület udvarában álló ~~épület udvarában~~ ives alaprajzú épület szakszerű helyreállitásáról tudunk.Ezt Handler József tervei alapján épitette Benczur Márton. 203.old. 28.jegyz.

WINKLER GÁBOR: Sopron 19.századi építészeti emlékeinek védelméről 195.old

SOPRONI SZEMLE. Helytört.Folyóirat. XXVIII/.évf. 197?. Sopron, 1974

HANDLER JOZSEF, építész

Rákóczi Ferenc u.14.sz.-egyszerüsitő historizmus,tömör egyszerü megfogalmazás.Jelentős a lépcsőház kialakitása. Tervei 1847-ben készültek,az engedélyezési rajzokat Handler készitette,a tervek irásos része azonban Leopold Walter épitész közreműködésére utal.204.old. 31.jegyz 4.kép. 205.old

WINKLER GÁBOR: Sopron 19.szazadi épitészeti emlékeinek védelméről 195.old

SOPRONI SZEMLE, Helytört.Folyóirat, XXVIII.évf. 1974. Sopron, 1974

HANDLER JÓZSEF, építész

Kurz polgármester házának engedélyezési terveit Handler J. irta alá 1858-ban. A terveket valószinüleg fia Ferdinand készitette és ő kivitelezte is. A gazdag, plasztikus kőkeretezésbe foglalt H.F. a tehetséges építész első hitelesitő adat. Becses emléke Sopron építészetének. Bombatalálat érte, de megmaradt részét helyrehozták. 206. sz.

WINKLER GÁBOR: Sopron 19. századi építészeti emlékeinek védelméről 195. old

SOPRONI SZEMLE. Helytört. folyóirat, XXVIII. évf. 1974. Sopron, 1974

HANDLER JÓZSEF, müépitész

Müemlék jellegü védettsége ellenére sem kerülhette el az emeletráépitést Handlernek Széchenyi-tér 20.sz.háza itt az ujszerü,vázas épületszerkesztéssel kisérletező egyszerüsitő historizmus egyik legkövetkezetesebb helyi emlékét fosztotta meg eredetei,egységes megjelenésétől. 200.old.

WINKLER GÁBOR: Sopron 19.szazadi épitészeti emlékeinek védelméről 195.old

SOPRONI SZEMLE, Helytört.folyóirat, XXVIII.évf. 1974. Sopron, 1974

HANDLER JÓZSEF, épitész

A mépi épitkezés módszereit idézi a Mező u.és aFerenczy u.sarkan álló"gombócvár".Terveit Handler adta be engedélyezésre,de a kivitelező épitőmester több helyen eltér attól.Az architektura arányait megtartotta,de a tagozatokat kézi formazasu égetett agyagelemekkel egészitette ki.Izes zamatot araszt,amit emel még a kapupillér fali fülkéiben elhelyezett köszobrok is.. 206.old

SINKLER GÁBOR: Sopron 19.szazadi épitészeti emlékeinek védelméről 195.old

SOPRONI SZEMLE. Helytört.Folyóirat, XXVIII.évf. 1974. Sopron, 1974

HANDLER JÓZSEF, építész

Az ötvenes évek a kiteljesedő romantikus historizmus, a romantikus gotika évei. A kor helyi építészete egységes képet alkot, sok figyelemreméltó épület keletkezett ekkor. A színvonal egyenletes, a város építői, igy elsősorban a Handler család, tagjai, József és Ferdinand a korábbi építőmestereknél nagyobb tekintélst vivtak ki maguknak és építészetüknek. 205.old

WINKLER GÁBOR: Sopron 19. századi építészeti emlékeinek védelméről 195.old

SOPRONI SZEMLE, Helytört. Folyóirat, XXVIII. évf. 1974. Sopron, 1974

HANDLER JÓZSEF, polgári kőművesmester

Halála után özvegye ,Handler Cecilia több gyermek eltartója ,szatócs engedélyt kért ,s mint ilyen különféle kőedények árusításával is foglalkozott. 409.old. 34.jegyz.

MOLNÁR LÁSZLÓ: Manko Perenc kőszegi kőedénygyára 401.old

VASI SZEMLE, Helytörténeti Évkönyv, XXI.évf. 1967 3. szám Szombathely, 1967

Handler József, építőmester

Handler Nándor édesapja, építőmester volt Sopronban.

Imre Béla: A soproni Orsolya-tér épülője.
Kisalföld, 1944. aug. 20.

HANDLER JÓZSEF, építőmester

A soproni Rákóczi Ferenc utca 14.sz.házat a bécsi Leopold Walter tervezte és Handler kivitelezte 1847-ben, aki valószinüleg a szomszédos Ujteleki utca 43.sz. ház terveit is készitette. 102.old

WINKLER GÁBOR: Ujkori épitészeti emlékek Sopronban 97.old

Soproni Szemle, Helytört.Folyóirat. XXX. ö 2,sz. 1976.Sopron

Stondler József

tervezte 1857-ben a soproni városházát és templomot.

Dercsényi Dezső, Entz Géza, Gerő László stb.: Magyar Műemlékvédelem I. (1949-59) Budapest, 1960. 118.

Handler József

soproni házait a romantikus elemek klasszicista architektúrában való megjelenésének példájaként emliti

nevét a klasszicista iskolázottságú, romentikus elemeket is alkalmazó mesterek között emlititi

Török László: Magyar építészet a historizmus korában. Építés- Építészettudomány, 1969.1-2.sz.131-180.l.

152.l. /jegyzetben/

Handler József, építész

Soproni építész. A szintén Soproni Kugler Pál Ferenc szobrász valószínűleg 1865-ben mintázta meg mellszobrát. 172.old

Soós Gyula: Kugler Pál Ferenc soproni szobrász /1836-1875/ 171.old

Soproni Szemle. Helytört. Folyóirat. XIX. évf. 1965 Sopron

Handler József,építész

Sopronban működött.A soproni származasú Kugler Pál Ferenc szobrász által készitett képmása a Soproni Liszt Ferenc Múz-ban van. 175.old. 44.jegyz

Soós Gyula: Kugler Pál Ferenc soproni szobrász /1836-1875/ 171.old

Soproni Szemle.Helytört.Folyóirat.XIX.évf.1965 Sopron

Handler Gasset, Quatro

Klappdler József

építőmester

1841. ben Kossuth építette a nemzeti szinházat. Közép. tanár volt.

Chassel. Közép. 1877. 101 l.

Ötvös Péter

Ötvös

XVII. 27

Handler József

építőmester

szül. 1796. k. † 1881. aug. 12

Sopronban

H. Jakabffia.

1824. mester lesne, de nővel nem vándorolt, elutasítják.

1825. egy évi utleveles kap.

1827. mester akar lenni.

1829. mesterré fogadják.

1833. a városházát alkalmat-

1835 lanná alakítása.

1844 1861. Toronyszerves csinálta, de nem Ernst kivitelre

(Harmónia 1861. 18. sz.)

1862/3. Förster Lajos bécsi építész terve

1864-67 szerint H. építette a mai városházát.

1873. A Varkerület 109-es (Schöll) házat tervezi.

Csatkai körlevél

Handler József

építész

l.

Csatkai-kapu házat

Rév

5. l.

rév sor
oszlop

1936

Gatti-család által épített kápolna mennyezete Luca della Robbia módja szerint van diszítve. A század végén történt, hogy az agyag háttérbe szorította az arany és ezüst edényeket. Különösen kedveltek voltak a faënzai termékek, s az 1503-ban kötött szerződés ezeket ki is vonta a tilalom alól. A XVI. század elejétől fogva számos idegen mester telepedett le Velenczében, s a művészi ipar ezen ága ekkor érte el ott a legnagyobb virágzást, de nem tett szert nagyobb önállóságra, úgy hogy a velenczei munkát az idegentől nehezen lehet megkülönböztetni.

Az üvegnek, Velencze művészi ipara e másik dicsőségének szenteli szerző a könyv VII-ik fejezetét. Három sajátság: szín, a forma és könnyűség jellemzi a velenczei üveget a XVI. században, midőn a tökély legmagasabb fokát elérte. Kortársaink idősbjei is emlékeznek rá, hogy ez előtt 50—60 évvel még általános volt a velenczei üveg uralma, s a mai nap is más országok újabb termékei bár

Handler József

soproni építész

K. Jakab fia.

+ 1881-ben

85 éves korában

László

=

Csatkai Endre dr.

Három klasszicista

építész

Soproni Szemle

1942. 125. l.

Könyvtárában.

MEHLER MÁRTON
BIZOMÁNYOS
CELLDÓMÖLK.

Handler József

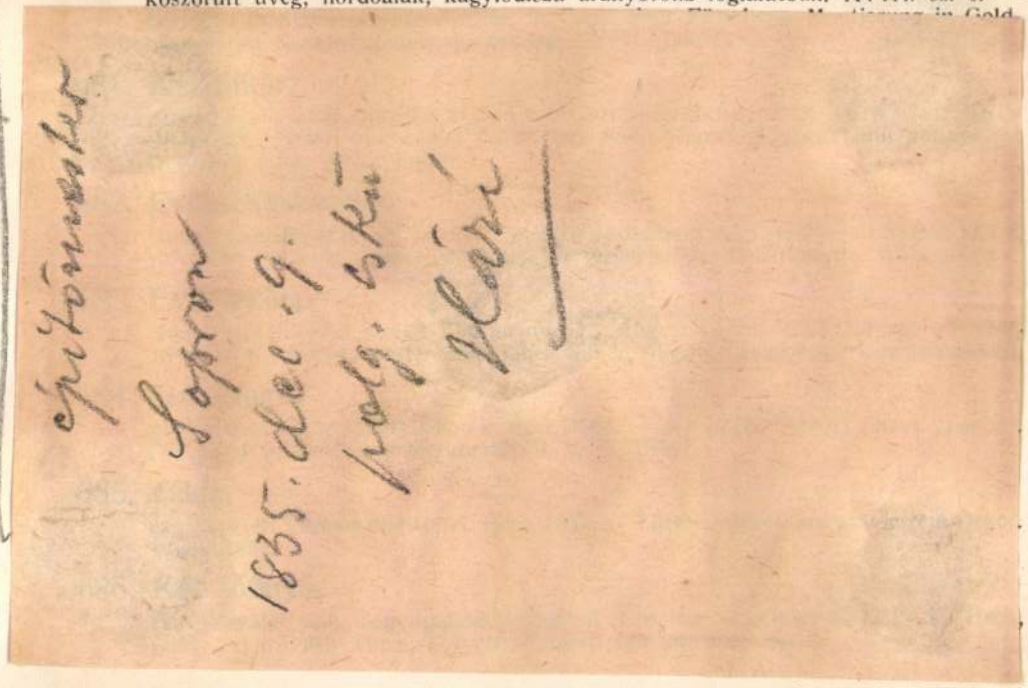
épitész

Agentúrenal

249. l

35428 -503

köszörült üveg, hordóalak, kagylódíszű aranybronz foglalatban. XVIII. sz. e. —

dekor und Tafelsteinen, durch vierfache Kettenbänder verbunden. Ungarisch, XVIII. Jahrhundert.

668. **Násfa és két fülbevaló,**

arany zománcdiszítéssel és barok gyöngyökkel, csokrok és rozetták. XVII—XVIII. sz. — ANHÄNGER UND ZWEI OHRGEHÄNGE, Gold mit Emaildekor und Barockperlen. Maschen und Rosetten. XVII—XVIII. Jahrh.

669. **Két függő,**

aranyozott ezüst. Almandinos boglár csüngővel. XVIII. sz. — ZWEI ANHÄNGER, Silber, vergoldet. Agraffe mit Almandin und Anhängsl. XVIII. Jahrh.

670. **Kis kereszt,**

zafirokkal és ametiszttel kirakva. — KREUZANHÄNGER mit Zaphire und Ametist.

671. **Függő,**

filigrán keretben, üveg mögött festett tájképpel. XIX. sz. e. f. — ANHÄNGER mit landschaftlicher Miniatür unter Glas, in Filigranrahmen. Erste H. XIX. Jahrh.

672. **Bros,**

porcellán-miniatürrel: tábornok mellképe, barok aranykeretben. XIX. sz. k. — BROSCHE, mit Porzellan-Miniatür: Brustbild eines Generals, in Barock-Goldrahmen. Mitte XIX. Jahrh.

673. **Két rendjel,**

ezüst, az egyik miniatürképpel, a másik ékkövekkel. — ZWEI ORDENSZEICHEN, Silber, das eine mit Miniatürbild, das andere mit Halbedelstein.

Handler József
épületei

[illegible]

Lykanomzromantika
223.254. l.

[illegible]
Kugler Pál tőszomszédtól

20f
MAGYAR KIR. POSTA
LOCSA
30-V5
B

Handler József

építész, meghalt

Sopronban 85-ével,

Evában.

Vas Lap 1881. 544 l.

Postatakarékszámla:
11.858
TELEFON: 141-393

„SZERENCSÉJE LESZ, HA TEO SORSJEGYET VESZ."

Mélyen tisztelt Asszonyom!
Uram!

A szerencse mindenkinek az életében szerepet játszik, az Ön életében is vannak szerencsés pillanatok, csak legtöbbször nem ismeri fel őket. Ragadja meg az alkalmat s az Önnek küldött szerencseszámot rendelje meg nálam a mellékelt rendelőlapon. Én ezen számból az eredeti sorsjegyet néhány napig kötelezettség nélkül fenntartom az Ön részére.

Gondolkozzék!

A most induló 44. osztálysorsjátékon körülbelül 5 hónap alatt

44.000 nyereményt

Handler József

soproni építőmester

Förster Chr. Fr. Ludwig
bécsi épített templomot
1862 (1864) ben építette a sopro-
ni ág. ev. templomtor-
nyát.

Ziermann, Ludwig

Von Kirche zu Kirche,
von Predigtstätte zu
Predigtstätte... in unser
Gotteshaus. Sopron 1934

27, 29. l.
30, 31 l.

~~Bajtai ág. ev. egyház III. 76.~~

Handler Josef

özvegy

Sopron város polgára meghalt

85 éves korában 1881. aug.

Halálozási ó. Vas. Ujs 1881. 544l

1881

85

1796

1881.

Handler József építész * 1796, † 1881 Sopronban.

Előbb Kőszegen, hol 1841. a nemzeti kaszárnyát építette, u-
Később pedig Sopronban működött. (Vas. Ujs. 1887 544. l.)

Handler József
építész

1835. polsán

1862-64 ép. – Forisek, Cser-Fy. kadarij
kori ép. szerviter – a Sopr. ág. ev.
templ. tornáit

1860-64 ép. a sopr. Grosra apácák templ-t

Arch. Kupfer-tól a sopr. Neur-ban

M.D.K.

HANDLER Josephi vidua

Kismarton

Filius est magister murarius

8 szobol

1952)

Művért. (Kapossy János: Építők, szobrászok, festők és grafikusok Magyarországon 1828-ban. 136.l.

Handler Nándor

építész

Wichler Gábor: Handler Nándor

Soproni képalkotói.

Magyar Építőművészet 1985. 1. sz. 14–16.

M. D. K.

HANDLER Nándor építész

Sopronból

Ybl Ervin: Ybl Miklós 134.,

M. D. L.

HANDLER Károly építész

Sopron, Orsolyiták temetőkápolna 1864.

Cat. Sopron 22.1.

MSZH SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 387-748, 340-726
1977 AUG 20
KISALFÖLD

Handler Nándor építész

1021

Zárókőbe rejtett szobor

Európai neogótika

Ajánlás

a bécsi parlamenthez

A soproni Orsolya tér építője

Sopron rajongói, meg azok, akik a 700. évforduló ünnepségeinek valamelyikére érkeztek „a hűség városába", örömmel látják a csodálatos szépségű műemlékek megújulását, a Belváros rekonstrukciójának tényeit.

Az Orsolya tér hazánk talán egyik legszebb tere. A közeli múltban teljesebb lett a tér képe, mert az Országos Műemléki Felügyelőség kőfaragói *Kőfalvi Imre* vezetésével helyreállították az Orsolya téri templom háborúban megrongálódott homlokzatát.

A templom és a mellette lévő iskola terveit soproni építész, *Handler Nándor* készítette 1862-ben a romantikus neogótika stílusában. Megcsodáljuk a templomot, gyönyörködünk benne, de keveset beszélünk az alkotóról.

Dr. Winkler Gábor építészmérnök, aki 1975-ben egyetemi doktori értekezését *„Sopron építészeti fejlődése a XIX. században"* címmel készítette, sokat foglalkozott Handler Nándor életével és munkásságával. Ő mondja az alábbiakat:

— *Híres építészcsaládból származott.* Nagyapja városi kőművesmester volt, édesapja építőmester Sopronban. Handler Nándor valószínűleg külföldön tanulta mesterségét. Első jelentős terveit, többi között Kurz András polgármester Jókai utca 18. számú lakóházának rajzait még édesapja, Handler József írta alá, a fiatal építész azonban a kivitelezett épület dús gótikus díszei közé rejtette saját nevének kezdőbetűit. *Az Orsolya tér építésével 26 éves korában bízták meg.*

Handler nagyvonalú épületegyüttest teremtett a korábbi, alacsony barokk házak és a kicsi késő-barokk kápolna helyén. *Az építész az angol gótikához nyúlt vissza építészeti formákért, mintakönyvekből vett részleteket azonban a helyi gótika elemeivel egészítette ki.* A tavaly helyreállított kőbaldachin a középső ablakkal együtt a 19. század európai neogótikájának ismert motívuma, a torony pedig a soproni gótikus templomok késői szép párja.

Elmondotta azt is dr. Winkler Gábor, hogy az Orsolya téri együttes, építése idején újdonságnak számított Sopronban. Az építészeti ízlés azonban ebben a korban gyorsan változott: 1873-ban Handler a neoreneszánsz motívumok mellett a barokk építészet formálnak felhasználására is tett kísérletet (Templom utca 3.). A ház építésekor feltehetően a Templom utca régi barokk épületeihez alkalmazkodott, *a barokk újraélesztésével évekkel megelőzte európai kortársait.* Munkásságának utolsó szakaszában építette a Lenin körút 86. és a Kellner Sándor utca 37. számú házakat, amelyek már a századforduló szecessziós irányzatai felé mutatnak.

Handler életét is kutatta a fiatal építészmérnök. Sajnos, kevés adat maradt meg róla. Rajzai, könyvei, iratai nagyrészt eltűntek, csak szép vázlatkönyve maradt meg, amelyet a rokon Simonis család őriz Sopronban. *Arcvonásait Kugler Ferenc róla alkotott mellszobráról, valamint az Orsolya téri templom sekrestyéjének zárókövébe rejtett szobráról ismerjük.* Az előbbin öntudatos, megjelenésére sokat adó, fennkölt embernek tűnik. Az utóbbi befelé forduló, önmagába felejtkező természetéről árulkodik. Ötvenkét éves korában halt meg. Tudását tisztelték, pedig Sopronon kívül alig épített. Híre távoli országokba is eljutott. Kevesen tudták még Sopronban is, amikor Bécs építészeket kért segítségül *az osztrák parlament épületének tervezéséhez, Ybl Miklós mellett őt is ajánlották.*

Dr. Csatkai Endre Handlerről írt cikke nyomán neveztek el utcát Sopronban a híres építészről, sajnos, az elnevezést később *megváltoztatták.* Több szép épülete védett. Első önálló alkotását, Kurz polgármester házát azonban az 1960-as években szakszerűtlenül alakították át. Kedvelt tartózkodási helyét, az Uszoda utca 33. szám alatti kertiházát, néhány éve műemléki védettsége ellenére lebontották.

Handler Nándor a Szent Mihály temetőben elussza örök álmát. Egyszerű sírkövén neve már alig olvasható. *Tehetségét azonban az általa tervezett épületek őrzik.* Különös öröm, hogy egyik legszebb alkotása, az Orsolya téri épületegyüttes újból régi fényében pompázik.

Felvételeinken Handler Nándor zárkőbe rejtett szobra és az Orsolya tér egy részlete látható.

Imre Béla

Az Építőipari Szállitási Vállalat (ÉPFU) győri szállitási üzemegysége

hivatásos személy- és tehergépjárművezetői tanfolyamot indít

1977. október hó folyamán azok részére, akik szakmának kívánják választani a gépjárművezetést, tényleges katonai szolgálatukat letöltötték és általános iskolai végzettséggel rendelkeznek.

A tanfolyam egész napos elfoglaltsággal, előreláthatólag 3 hónapig tart és erre az időre a tanfolyam költségein kívül a vállalat

1500 Ft ösztöndíjat biztosit.

A jogositvány megszerzése után a vállalat biztosítja a gépjárművezetésnek megfelelő foglalkoztatást.

JELENTKEZNI LEHET:

az üzemegység munkaügyi osztályán, Győr, Fehérvári u. 80., ahol az érdeklődők bővebb felvilágosítást is kaphatnak.

Győr–Vas m

pály

műszaki és s

–

építészmérnö
vagy
építésztechni

– I

építész üzem
10 év feletti

–

elektromos t

villamosipari
10 év gyako

–

számviteli fő
Kereskedelm
A pályázato
9023 Győr,

A
kö
ér

hűtőraktáros
baromfifeldo
va
nő

Jelentkezés
Gy

Csak egy napig nyitva!

Svájci precíziós hossz- és szögmérő műszerek

KIÁLLÍTÁSA

A Közlekedési és Távközlési Műszaki Főis
ÁLLÁST HIRDET

takarítói munkakör

BETÖLTÉSÉRE.

A jelentkezők lehetnek nyugdíjasok is.

JELENTKEZNI LEHET

a főiskola gondnoksági és beszerzési oszt
Győr, Ságvári E. u. 25. I. emelet.

FELVÉTELRE KERESÜNK

egy fő szakképzett SZAKÁCSOT,

egy fő FELSZOLGÁLÓT, egy fő ASZTALO

továbbá

két főt raktári munkakör betöltésére, valar
egy fő 4 órás TAKARÍTÓNŐT.

EZÉSEKET kérjük „Megbízható" jeligére a K
ınácsköztársaság u. 51. szám alá küldeni.

A Göngyölegellátó Vállalat
felvesz

i technikumi végzettséggel rend
etőt,

továbbá betanított munkára

s női munkaerőket.

kezni lehet Győrszabadhegy,
Serfőző dűlő
(szabadhegyi állomással szeml

ınmagyaróvár és Vidéke Áfész
azonnali belépéssel
FELVESZ

szakképzett,

MDK

Handler Nándor soproni épitőmester

Egyházmüvészeti Lap 1880. 160.l.

Handler Nándor

a soproni romantika nagy alakja, 1847-ben
ő tervezi a tűzfalkupolás templomot.

Török László: Magyar építészet a historizmus korában.
Építő- Építészettudomány, 1969.1-2.sz.131-180.l.

15 § 452.l.

Handler Nándor, építész

Sopronban dolgozott. 1879-ben épitette a röjtökmuzsai templomot, Mária születésének tiszteletére. Ezt még a már idejétmúlta romantika jegyében tervezte. 279. old 28. jegyz

Török László: A historizmusok korának épitészete Sopronban 230. old

Soproni Szemle. Helytört. Folyóirat. XXII. évf. 1968 Sopron

Handler Nándor, építész

A soproni orsolyita templom tervezésében/1861-64/ a couleur locale érték mellett részletképzésének gazdagabb, éretteb voltával a homlokzat elemeinek kiegyensúlyozottságával emelkedik a német romantika sok alkotása fölé. 278.old

Török László: A historizmusok korának építészete Sopronban 230.old

Soproni Szemle. Helytört. Folyóirat. XXII. évf. 1968 Sopron

Handler Nándor, építész

Sopronban dolgozott. Egyik munkájában Nash, a jelentékeny angol építész rajának adaptációja ismerhető fel.
Sopron, Széchenyi tér 19.sz. előcsarnoka. 237.old
20. jegyz

Török László: A historizmusok korának építészete Sopronban 230.old

Soproni Szemle. Helytört. Folyóirat. XXII. évf. 1968 Sopron

Handler Nándor, épitész

Igan tekintélyes magyar, romantikus stilusban dolgozó soproni épitész 235.old

Török László: A historizmus korának épitészete Sopronban 230.old

Soproni Szemle. Helytört. Folyóirat. XXII. évf. 1968 Sopron

Handler Nándor,épitész

Sopron legkiemelkedőbb romantikus alkotásaia Szinház u.6-sz.,az Ötvös u.11.sz.és más nagy muvei a nagy soponi mesternek. 236.old

Török László: A historizmusok korának épitészete Sopronban 230.old

Soproni Szemle.Helytört.Folyóirat.XXII.évf.1968 Sopron

Handler Nándor építész
Sopronban él

Török Károly: A keresztmunkások
társadalmi építészete Sopronban

Borsodi Szemle 1968. 3 sz. 230 old.

HANOLER NÁNDOR /

a soproni belvárosban épült romantikus orsolyita templom építésze (1864)

Csatkai Endre: Sopron. 2.kiad., Bp., 1956.
/ Magyar műemlékek /

/22

N. T. K

HANDLER Sándor emléke

Sopron, Széchenyi lér 19. iskola -
leírás (1843.)

Gerő Sándor: Sopron emlékeit a XIX. sz.
2. felében

Pm. 1955. 16. l.

_H_A_N_D_L_E_R__Nádor

épitész müve a soproni Széchenyi téri házsor több romantikus bérház és iskola együttese, Széchenyi tér 19./1843/ u.i. Orsolya tér.

Gerő László:Magyar épitészet a XIX.század második felében,Bp.1955.4o.1.TIT Utmutato 37.

MDK

Handler Nándor

Storno Miksa: Az ágfalvi ev. templom tornya.
Soproni Szemle 1943. 282,283. l.

Handler Sándor, épitész

Soproni épitész. A szintén soproni Kugler Pál Ferenc valószinüleg 1865-ben mintázta meg mellszobrát. 172.old

Soós Gyula: Kugler Pál Ferenc soproni szobrász /1836-1875/ 171.old

Soproni Szemle. Helytört. Folyóirat. XIX. évf. 1965 Sopron

Handler Nándor, építész

Sopronban dolgozott. Elterjed a vakolatlan téglafal, a téglaburkolat, és akerámiaburkolat, pl. Lenin krt. 62. kerámia burkolata, Handler tervezésében. 348. old

Winkler Gábor: Sopron építészete a 19. században 339. old

Soproni Szemle. Helytört. Folyóirat. XXII. 1968 Sopron

Handler Nándor, épitész

Sopronban dolgozott. Apja mellett kizárólagosan tervezési munkával fog alkozott. Halálával a tervező épitészek tipusa hosszabb időre eltült Sopronból. A helyi meterek inkább épitési vállalkozók voltak, akik tervezéssel i foglalkoztak. 344.old

Winkler Gábor: Sopron épitészete a 19. században 339.old

Soproni Szemle. Helytört. Folyóirat. XXII. évf. 1968 Sopron

Handler Nándor, építész, 1836-1888

Sopronban dolgozott. Józsefnek a fia. Legjelentősebb építész. Meghatározza a soproni romantika formanyelvét, amely sajátos eklektikus formákhoz vezet. Tömeg és téralkotása, felület és részalakitása igényes, mértéktartó és eredeti. 343.old

Winkler Gábor: Sopron építészete a 19. században
339.old

Soproni Szemle. Helytört. Folyóirat. XXII. évf. 1968
Sopron

Handler Nándor, épitész

Sopronban dolgozott. Az ő egyiniségе a 19-század második harmadábannak élvonalába tartozik. 343.old

Winkler Gábor: Sopron épitészete a 19.században 339.old

Soproni Szemle. Helytört. Folyóirat. XXII. évf. 1968 Sopron

Handler Nándor, épitész

A soproni orsolya templom tornya. 1861-64. -Fekete repr. 3ábra. 238.old

Török László: A historizmusok korának épitészete Sopronban 230.old

Soproni Szemle. Helytört. Folyóirat. XXII. évf. 1968 Sopron

Handler Nándor.épitész

Az angol gotika alapos ismerete szabta meg stilus igazodását.-Romantikus angol gotikus diadalkapu terve. Soproni Levéltár Fasc.XXVIII.9361.sz.a.romantikus házátalakitás terve. 237.old. 18.jegyz

Török László: A historizmusok korának épitészete Sopronban 230.old

Soproni Szemle.Helytört.Folyóirat.XXII.évf.1968 Sopron

Handler Nándor,épitész

A soproni orsolyita apácák templomának épitésében az angol gotika még érvényesül,de a toronynál a soproni gotika hatását láthatjuk.A sopronbánfalvi,a Szt.Lélek templom,a benczés templom hatása az ornamentikán,a konzolos kialakitásban. 228.old

Török László: A historizmusok korának épitészete Sopronban 230.old

Soproni Szemle.Helytört.Folyóirat.XXII.évf.1968 Sopron

Handler Nándor, építész
xxxxx

Handler Nándor.épitész

A soproni orsolyita templom /1861-64/ boltozati záróköveire a középkori épitőpáholyok felidézésére ráfaragták a tervező Handler,a kőfaragó Hild Károly és id.Storno Ferenc arcképét. 237.old. 22.jegyz

Török László: A historizmusok korának épitészete Sopronban 230.old

Soproni Szemle.Helytört.Folyóirat.XXII.évf.1968 Sopron

Handler Nándor, épitész

Sopronban dolgozott. Haláláig/1888/ szinvonalas maradt. Az eklektika idején is tervezett villái is romantikusak és mintái lettek a hetvenes években fellendülő villaépitkezéseknek. A Szt. István Körút 9.sz. Handler tervezte nyaraló ma is áll. 238.old. 27.jegyz

Török László: A historizmusok korának épitészete Sopronban 230.old

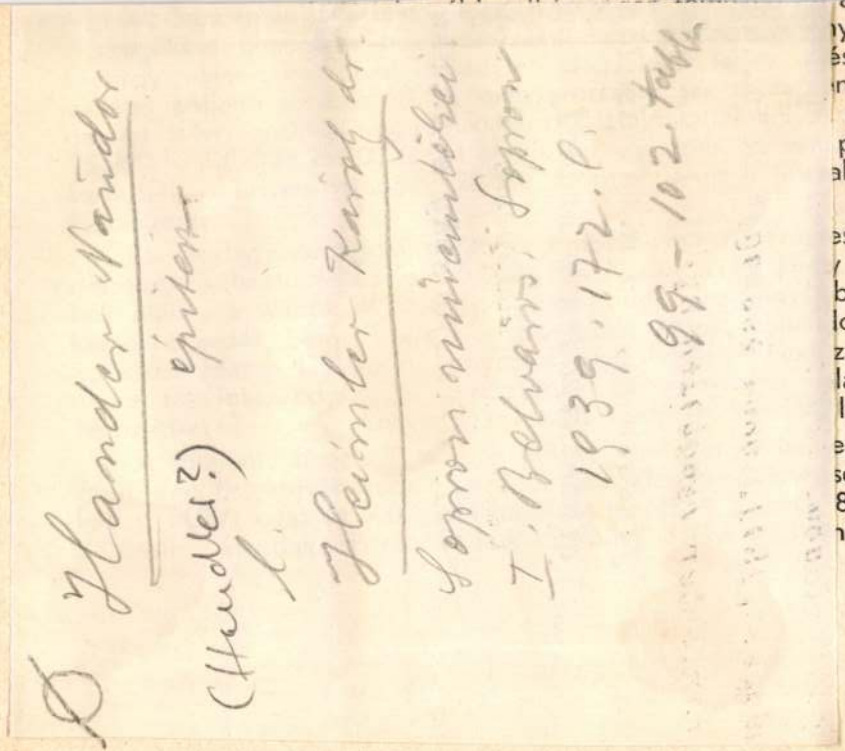
Soproni Szemle. Helytört. Folyóirat. XXII. évf. 1968 Sopron

Handler Nándor, építész

A soproni orsolyita templom/1861-64/szentélye. Winkler Gábor felvétele. Fekete repr. 4.ábra. 239.old

Török László: A historizmusok korának építészete Sopronban 230.old

Soproni Szemle. Helytört. Folyóirat. XXII.évf.1968 Sopron

...nyt Szelepcsényi
...észében a hadi
...ndek az utolsó
salzburgi érsek
...püspök 200.000
...abadító hadjárat

...es Vilmos bran-
...y 1000-, a fran-
...b csapatban ér-
...lok és lengyelek
...záló szónoklatai
...lamennyien egy
...lettek volna.

...eg, Bécs, Eszter-
...se alá 13500 gya-
...8000 főnyi külön
...ni Lajos őrgróf

házak egészen ki vannak véve formájukból. Penész, korom, moha undokítja az egykori palotákat. A piacon semmi szükséges tárgyat nem kapni. Nagyon drága minden. Találkozom a keresztény iskolamesterrel. Tudakozódom az itteni keresztények állapotáról. »Nyomorúság és szolgaság a mi állapotunk« mondja. Panaszolja, hogy a keresztényektől rég elvették templomukat. Hol az iskola — kérdezem. »Itt van« úgy mond öt gyerkőcre mutatva. És nincs több? »Nincs!.« Tovább megyek. A templomok leomolva. Baromistálló lett belőlük. Nem látni sehol még egy új zsindelyt sem. A temetőkből a sírkövek egy-egy zugban a piacon hevernek, néhol ülő padnak, másutt kufár asztalnak használják.

Nálunk a disznók is inkább embernek látszanak, mint a török. Szanaszét hevernek a holttestek. Ami hol eltörik, abban a helyben marad. Lóháton hordják a vizet a várba. Egy-egy ló hátán két igen nagy felettébb piszkos és förtelmes tömlő van tele vízzel. Egy-egy ilyen zsák vízért hétnyolc oszporát fizetnek, mert a várban nincs kút...«

Ha ilyenek voltak az állapotok Buda elfoglalása után 67 évvel, elképzelhetjük, hogy később, mikor már a régibb épületek természetszerű bomlásnak indultak s a vár fölszabadítására irányuló eredménytelen ostromok is sokat pusztítottak, olyan siralmasn nézhetett ki a hajdani fényességben

Egy kicsi falu kultúrája

Valamikor réges-régen három takaros vízimalom zakatolt a Hármasmalmot kersztülszelő Fekete-ér partján. Az öregek azt mondják, hogy erről kapta a falu a nevét. Állítólag az egyik malom csak a lendvai plébánia tizedeit őrölte. Hej, de sok víz lefolyt azóta a sötét vizű Fekete-ér medrében. Hány pásztorünnep, hány karácsony és hány pünkösd múlt el évszázadokon át a Lendvahegytől egy kődobásnyira fekvő kis faluban. Hármasmalom azon ritka falvak közé tartozik, amelyiknek nincsen saját temetője. Ennek a fő okát bizonyára az árvizes, lápos környezetben kereshetjük. Habár a hármasmalmiak őseiket a lendvai alsó temetőbe temették, mégis mindig gazdag és sokrétű kultúrája volt ennek a kis falunak. Gyakran játszottak színdarabokat és nagy múltra tekinthet vissza a tűzoltó egyesület is. Igen híresek voltak egykor a hármasmalomi bálok és táncmulatságok. A gazdag és távoli múltból térjünk talán vissza a jelenbe, és vázoljuk a művelődési tevékenység mai helyzetét.

Az énekkart 1988-ban alapították. Szomi Pál néptanító és író vezetésével, valamint Szomi Teréz közreműködésével a faluban már jóval előbb működött szavaló- és tánccsoport. A jelenlegi művelődési egyesületet 1984-ben alapították. 1989-ben *Skrilec Katalin* vezetésével megalakult a hímzőszakkör, amelyet Baracska Károlyné lenti népművész vezet. A hármasmalomi és petesházi asszonyok és leányok a hímzőszakkör keretében megannyi ősi mintát varrtak ki újra. A szakszerű vezetés mellett ismét érvényt szereztek a régi háziszőtteseknek és hímzéseknek. *Baracska Károlyné* nem sajnálta a fáradságot és sokat foglalkozott a hímzőszakkör tagjaival. Az eredmény nem maradtel. A hármasmalomi asszonyok Budapesten, Dobronakon, Pincen, Csentében és más helységekben is bemutatkoztak. Baracska Károlyné, a szakkör vezetője az eredeti hármasmalomi hímzőmintával Budapesten elnyerte az országos Gránátalma-kitüntetést.

Skrilec Katalin, a kultúregyesület fáradhatatlan vezetője szívvel-lélekkel küzd minden egyes műkedvelő csoport, azaz a szakkör munkájáért. Neki köszönhető az, hogy a magyarországi mentorok rendszeresen eljárnak a faluba és újabbnál újabb táncokra és népdalcsokrokra tanítják a műkedvelő csoportok tagjait.

A népdalkört kezdetben *Pápai János* lenti zenetanár, a zeneiskola igazgatója vezette. A 15 tagú kórus azóta már nagy népszerűséget szerzett magának. A kórust ma már *Szalai Annamária* vezeti, aki hetente rendszeresen eljár a próbákra, hogy minél magasabb szintre emelje a népdalkör tagjainak előadását.

A jelenlegi népitánc-csoportot 1989-ben alapították. Kezdetben csak egy leánycsoport működött, de ma már a csoport mintegy 10–12 tagot számlál. Azóta már egy leánycsoport és egy kisebb vegyes csoport működik. Az ifjú táncosokat Kiss István zalaegerszegi pedagógus és koreográfus vezeti. A táncosok 1991-ben részt vettek Mariborban az északkelet-szlovéniai folklórszemlén és az első helyet elnyerve bekerültek az országos szemlére. A ljubljanai Cankar otthonban az országos szemlén I. helyezést kaptak.

A kis falu népdalköre életében minden bizonnyal az utóbbi évszázad legnagyobb eseményének számít az, hogy vendégül láthatták a szlovén és magyar államelnököt. Milan Kucsan szlovén és Göncz Árpád magyar köztársasági elnök nejével ellátogatott Hármasmalomba, ahol megtekintették a hímzőszakkör kiállítását és a népdalkör és tánccsoport előadását, majd pedig meghitt, vidám, családias légkörben néhány kellemes percet töltöttek a falusiakkal. A találkozás végén felcsendült az Erdő, erdő, erdő... című népdal is.

A hármasmalomi művelődési egyesület tagjai és a falusiak meleg baráti kapcsolatot tartanak fenn a söjtöriekkel. Évente kölcsönösen műsort adnak egymásnak. Különösen a tánccsoport és a népdalkör szerepel mindig nagy sikerrel. A vegyes kórus Letenyén, Zalabéren, Bucsuszentlászlón, Zalabaksán, Zalakaroson, Szentgyörgyvölgyön, Körmenden és más helységekben lépett fel. Nagy sikerrel vendégszerepeltek továbbá a különböző községi és helyi ünnepélyeken és fesztiválokon is. Két évvel ezelőtt a hármasmalomi KE volt a házigazdája a községi táncostalálkozónak. Hármasmalomban igen vendégszerető nép lakik. Messzi tájakon ismert a petesházi asszonyok által sütött „hőkön sült perec", amelyet a házikemencékben a régi, hagyományos módon sütnek a falusi menyecskék.

A hármasmalomiak vendégszeretetéről tanúskodik továbbá az is, hogy évekkel ezelőtt kétszer is vendégül látták a vajdasági Tanyaszínházat.

A Fekete-ér méla csobogása, a víz partján bólogató fűzfabokor és a faluotthon udvarán álló vadgesztenyék levelének susogása talán többet tudna mondani, a hármasmalomi népdalkör tagjainak dalai is sokat elárulnak erről a tájról.

SZUNYOGH SÁNDOR

És mondá a falu népe: legyen újból iskolánk

Béb – önérzetes kisközség

Béb kicsi falu. Lám, a neve egyszótagos. És ha úgy fordítod a szót: bébi (ember) – gyermekien kedves.

Hogy milyen életkorú? Tavalyelőtt ünnepelte 250. évfordulóját. Persze, a német újratelepítésnek! Bizonyára évszázadokkal azelőtt is falu állt itt, míg jöttek a törökök – és törtek.

250 esztendő azért valami. Jubileumos.

*

Az önkormányzatok megalakulásával a falu visszaszerezte önállóságát. És a lakosság abban a hiszemben nőtt fel: *nem is falu az, amelyiknek nincs temploma, nincs iskolája...* A templom 202 éve áll, tekintélyes épület. A templomszentelés 200. évfordulóján (1991-ben) márványtáblát helyeztek homlokzatára, rávésve az ige: „EREDJ A FÖLDRE, MELYET ÉN MUTATOK NÉKED ÉS MEGÁLDALAK TÉGED".

Jött az áldás Istentől, jött a történelemtől. Tudjuk, milyen...

Mondhatjuk, kései áldás a faluélet önkormányzata. Az, hogy a maguk anyatermészete szerint élhetnek.

Ehhez tartozik az iskola hazahozatala is a szomszédos faluból.

Tavaly ősszel készen állt az új épület. Családiasra sikeredett, barokkos ízű ház. Remélhetőleg a tanítás és nevelés is „anyajegyes" lesz benne. Tavaly a polgármester örömmel újságolta, hogy a tanítónő meg az óvónő faluszülött! Ez utóbbi Debrecenből jött haza, *Ács Sándornénak* hívják.

*

Pár hete beszélgettem Ácsnéval arról: mi hozta haza? Mik a kilátások iskolaügyben? Milyen volt a falu élete az ő gyermekkorában?

– Béb nekem szülőfalu marad, amíg élek. Amikor diplomás óvónőként Debrecenbe kerültem, két évig sírva feküdtem le. Míg a gyermekek meg nem születtek... Édesanyám és a testvérem itt, Bében lakik. De két lányom és három unokám Debrecenben maradt – mondta.

Így most „oda sír"...

– Talán az óvodások pótolják az unokákat... Hány gyerek jár ide?

– Tizenhárom. Napközisek, itt étkeznek... Azt tervezzük, hogy ősztől németfoglalkozásokat tartunk a kicsiknek. Én is, meg *Takács Tamásné* tanítónő is némettanfolyamra járunk Pápára. Én a svábot anyanyelvként beszéltem, hatéves koromig nem tudtam magyarul. Az én korosztályom jól beszél svábul. Volt ugyan olyan szülő, aki nem engedte gyermekének...

Talán ma is van, aki nem szorgalmazza a némettanulást. Hogy miért...? Érthetetlen. Mert ha nincs nemzet(iség)tudata, akkor legyen Európa-tudata: az, hogy a némettel egy világnyelvet tanul meg a gyerek.

*

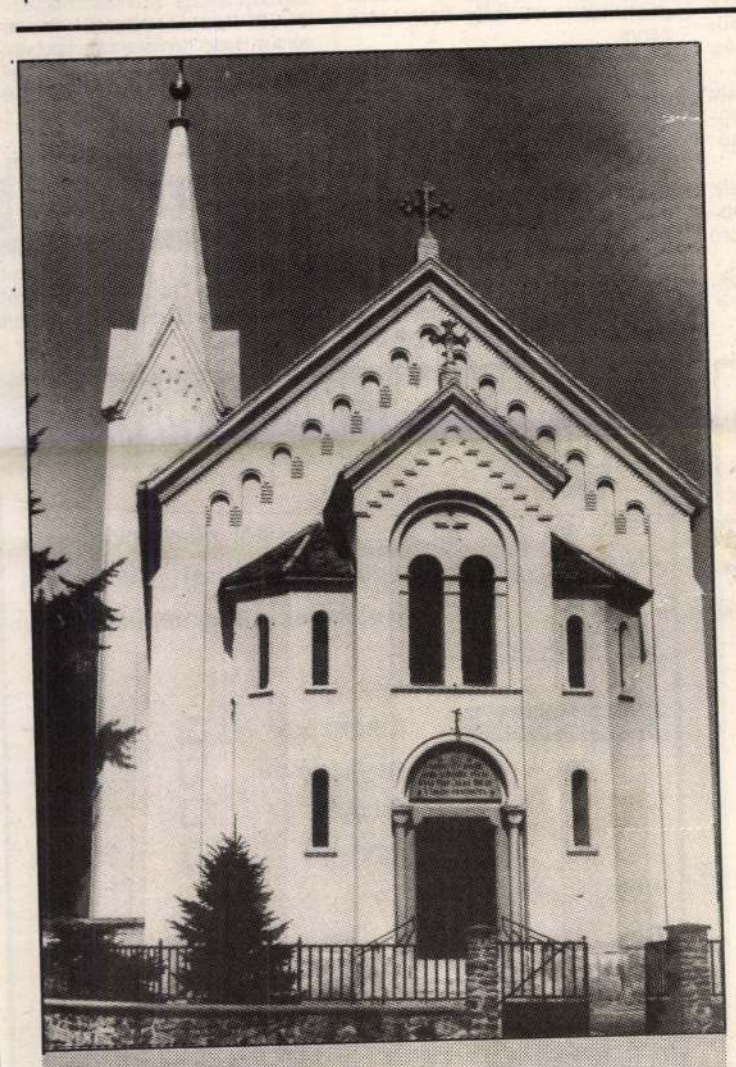
Régi népi mondás: ki hány nyelvet beszél, annyi ember.

Bében a kisiskolások most is tanulják az anyanyelvet (a németet), amit az édesanyák egy része nem tud. *Masszi Ferencné*, bébi születésű nyugdíjas pedagógus jár ki Pápáról a faluba németezni hetente kétszer.

Míg a helyi pedagógusok levizsgáznak, alapfokú nyelvvizsgát tesznek.

(BALOGH)

Röjtöki séta

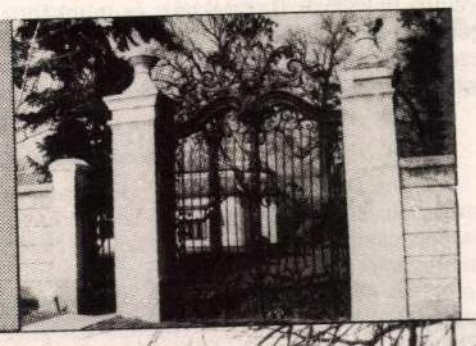

A falu temploma

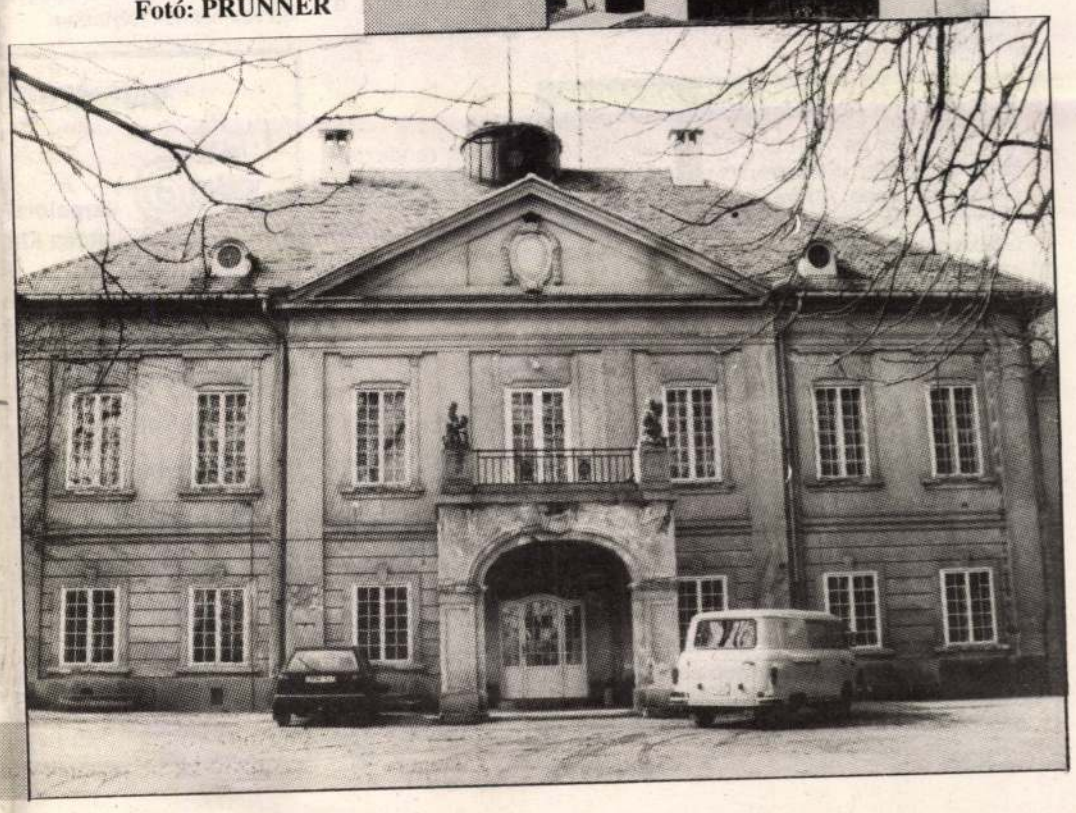
Röjtökmuzsaj Sopron–Csapod–Fertőszentmiklós háromszögében fekszik a térképen. Röjtök és Muzsaj egyesítéséből keletkezett 1928-ban. Mindkét falut már a XIII. században említi oklevél. Több nemesi család után a Széchenyiek birtokához tartoztak, majd beházasodással a Felsőbüki Nagy család tualjdonává vált. A XIX. században az Ürményi, majd a soproni Bauer család volt a birtokos, a XX. században pedig – 1945-ig – Verseghy Nagy Elek.

A képen is látható római katolikus (Mária születése) templom 1879-ben épült a lebontott régi kápolna helyén, *Handler Nándor* soproni építész tervei alapján. Berendezése is ekkori, a XVIII. századból csupán egy fa Mária-szobor és egy feszület maradt. A kastély eredetileg a Széchenyiek udvarháza volt, majd a Felsőbüki Nagy család kastéllyá alakíttatta át 1770 körül. 1910-ben Hans Mayer bécsi építész átformálta, majd 1925 táján korszerűsítették. Gyönyörű kovácsoltvas kapuja és parkjának öreg fái, ritka növényei külön figyelmet érdemelnek...

SURBÁN
Fotó: PRUNNER

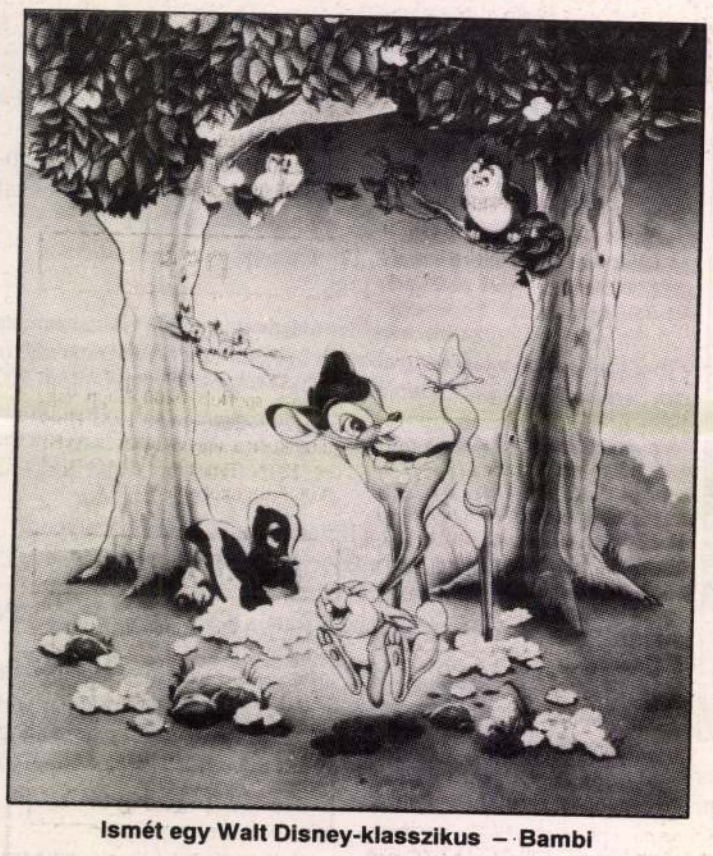
A kastély kovácsoltvas kapuja

A kastély

Handler Nándor

Júniusi filmbemutatók

Ismét egy Walt Disney-klasszikus – Bambi

ÉLŐ PAJZS

(The Human Shield) Amerikai film. Rendezte: Ted Post. Főszereplő: Michael Dudikoff. 1990, kuvaiti invázió. Minden külföldi állampolgár pánikszerű gyorsasággal igyekszik elhagyni az országot. Doug Matthews kapitány öccsét azonban iraki katonák elhurcolják. A nyomok egyértelműen Doug régi ellenségéhez, Dalal ezredeshez vezetnek.

LOVE

Orosz film. Rendezte: Valerij Todorovszkij. Főszereplők: Natalia Petrova, Jevgenyij Mironov. Két alighogy felserdült fiatalember a szüntelen keresés izgatott korszakában összetalálkozik a szerelemmel. Egyiküket rögtön beszippantja a házasság, a másik fiút pedig az elválás elemi csapása érleli férfivá.

BAMBI

Amerikai rajzfilm. Írta: Felix Salten. Rendezte: David D. Hand. Talán nincs is olyan felnőtt és gyermek, aki ne hallott volna Walt Disney 1942-es teremtményéről, Bambiról, a szarvasgidáról. Ez a film a mesés klasszikus történet felújított, új, modern hanganyaggal és dalokkal feldúsított változata. Gyerekeknek és szülőknek egyaránt igazi élmény.

A KÉZ, AMELY A BÖLCSŐT RINGATJA

(The Hand That Rocks The Cradle) Amerikai film. Rendezte: Curtis Hanson. Főszereplők: Annabella Sciorra, Rebecca De Mornay, Ernie Hudson, Matt McCoy. Claire Bartel a lefegyverző mosolyú Peyton Flandersnél jobbat nem is találhatott volna kisgyermeke mellé pótmamának. A szőke, elbűvölő fiatalasszony kedves, udvarias, nyugodt, és ami a legfontosabb, rajong a gyermekekért. Peyton beköltözik Bartelékhez, és munkához lát. Lassan-lassan körülötte forog már minden. A bájos pótmamának tervei vannak a családdal. A szeretet, a törődés csak eszköz, hogy beteljesítse rettenetes, ördögi alapossággal kitervelt bosszúját.

ARIZONAI ÁLMODOZÓK

(Arizona Dream) Amerikai film. Rendezte: Rmir Kusturica. Főszereplők: Johnny Deep, Jerry Lewis, Faye Dunaway. Axel, a kallódó, csendes fiatalember Alaszkáról álmodozik, miközben halakat számol a New York-i halhivatal számára. Egy napon azonban berobban életébe a nagybátyja, hogy megtanítsa őt azokra a fondorlatokra, amelyek révén az amerikai álom gyorsan megvalósítható.

HANTA-PALINTA

(Mon père ce héros) Francia filmvígjáték. Írta és rendezte: Gérard Lauzier. Főszereplők: Gérard Depardieu, Marie Gillain, Catherine Jacob. André lányával, a tizennégy éves Vèróval Mauritiusra utazik, hogy ott töltsék az ünnepeket. Nem elég, hogy utazás előtt a férfit kidobta a barátnője, de kamasz lánya is pimasz, már felnőtt nőnek érzi magát. A szállodában aztán minden a feje tetejére áll, Vèro kis füllentései és nagy hazugságai felpezsdítik a környéket és a környezetet.

MICSODA NŐ EZ A FÉRFI!

(Just Like a Woman) Angol film. Rendezte: Christopher Monger. Főszereplők: Julie Walters, Adrian Pasdar, Paul Freeman, Susan Wooldridge. Gerald elegáns, fiatal amerikai bankár, Londonban él feleségével és két gyerekével. Éppen most készül megkötni élete nagy üzletét a nagy japán autós céggel. Minden csodálatos, míg felesége ki nem dobja, mert idegen női fehérneműt talál a szobájában. Monica hosszú és unalmas házasság után most vált el. Albérlőt keres, hogy ne legyen egyedül hatalmas lakásában. Teljesen lenyűgözi a fiatal amerikai, és a vonzalom kölcsönösnek látszik. Az első szerelmes éjszaka után Gerald azonban kerüli őt, végül bevallja a nőnek titkát: van egy kis bibi, ő transzvesztita. A bonyodalmak aztán még csak most kezdődnek.

V. V.

MOZIK MŰSORA

FEJÉR MEGYE

SZÉKESFEHÉRVÁR
Köztársaság Filmszínház: 16, 18, 20: HIÁBA FUTSZ (amerikai) **Petőfi Filmszínház:** 16: CHARLIE, MINDEN KUTYA A MENNYBE JUT (angol) 18, 20: HARAPÓS NŐ (amerikai) **Barátság Klubmozi:** 16, 20: NAGY KÉKSÉG (közműv. kisfilm) 18: OTTHONOM IDAHO (amerikai) **Autós mozi:** 21: ÚSZÓ ERŐD (amerikai)
DUNAÚJVÁROS
Dózsa Filmszínház: 18: KÁIN ÉBREDÉSE (amerikai) 20: FENEGYEREKEK (amerikai) **Dózsa Klubmozi:** 17: LEPKEVADÁSZAT 19: PONT-NEUF SZERELMESEI (közműv. kisfilmek)

GYŐR-MOSON-SOPRON MEGYE

CSORNA
19: EGY ASSZONY ILLATA (amerikai)
GYŐR
Csillag: 18, 20: HARAPÓS NŐ (amerikai) **Csillag No-co:** 17, 19.30: SZTÁLIN MENYASSZONYA (magyar) **Fenyves autós:** 21: DRAKULA* (amerikai) **Rába:** 15.30, 17.45, 20: HIÁBA FUTSZ (amerikai) **Rába kamara:** 17.30, 19.30: GRAND CANYON (amerikai)
KAPUVÁR
18.30: ÚSZÓ ERŐD (amerikai)
MOSONMAGYARÓVÁR
Dózsa: 19: KÖBUNKÓ (?) (amerikai)
ÖTTEVÉNY
19: KÜLVÁROSI KOMMANDÓ (amerikai)
PANNONHALMA
18: ÉJFÉLI BUNYÓ (amerikai)
SOPRON
Huszárik: 16.30, 19: MEDICINE MAN (amerikai) **Liszt:** 19: BOYS (belga) **Szabadság:** 15, 19.30: FENEGYEREKEK (amerikai) 17.15: A TANÚ TESTE (amerikai)

VAS MEGYE

SZOMBATHELY
Savaria: 10, 16, 18, 20: HIÁBA FUTSZ* (amerikai) **Mini:** 17.30, 19.30: SOSE HALUNK MEG (magyar vígjáték) **Videomozi:** 17.15: VADÁSZOK (am. sci-fi) 19.15: CONDOR (am. akció)
SÁRVÁR
19: JÁTÉKSZEREK (am. vígjáték)

VESZPRÉM MEGYE

BALATONAKARATTYA
Kertmozi: 20.30: ÖBÖL-AKCIÓ (amerikai akciófilm)
BALATONFÜRED
Kisfaludy Filmszínház: 17, 19: ÉLŐ PAJZS (amerikai akciófilm)
PÁPA
Petőfi Filmszínház: 18, 20: KÁIN ÉBREDÉSE (amerikai pszichotriller)
RÉVFÜLÖP
Kertmozi: 20.30: AZ UTOLSÓ MOHIKÁN (amerikai kalandfilm)
TAPOLCA
Filmszínház: 18: KAMPÓKÉZ (amerikai horror)
VÁRPALOTA
Jó Szerencsét Filmszínház: 18: FRIVOL VALLOMÁSOK (angol)
VESZPRÉM
Séd nagyterem: 16, 18: FENEGYEREKEK (amerikai akció-vígjáték) 20: A TANÚ TESTE (amerikai erotikus bűnügyi film) **Séd kamaraterem:** 17: GYEREKGYILKOSSÁGOK (magyar) 19: HALÁLOS FEGYVER 3. (amerikai akciófilm)
NOSZTORI
Autósmozi: 21: DŐL A LÉ! (amerikai)

ZALA MEGYE

ZALAEGERSZEG
Ady 1-es terem: 16: BAMBI (amerikai rajzfilm) 18, 20: HARAPÓS NŐ (amerikai) **2-es terem:** 17, 18.45: INVÁZIÓ (amerikai) 20.30: ÁLMOSKÖNYV (szex) **3-as terem:** 16.30, 18.30, 20.30: A VILÁG VÉGÉIG (német) **Klapka Utcai Általános Iskola, Csácsbozsok:** TWIN PEAKS (amerikai)
NAGYKANIZSA
Apolló 1-es terem: 18, 20: FEHÉR SIVATAG (amerikai) **2-es terem:** 16.30, 19.30: OLLÓK (amerikai) 20.15: BUDASZEX (szex)
KESZTHELY
Petőfi. 16, 18, 20: TANÚ TESTE (amerikai)
HÉVÍZ
Fontana: 16, 20: EGY ASSZONY ILLATA (amerikai) 18: JÖTTEM, LÁTTAM, BEKÖLTÖZTEM (amerikai) **2-es terem:** 15: KALOTASZEGI MADONNA (magyar) 19: GRUPPENSZEX A LEÁNYKOLLÉGIUMBAN (szex)

SZÍNHÁZAK

VESZPRÉM
Petőfi Színház, 15.00: SZELLŐJÁRÓ KÖPÖNYEG (C bérlet)
ZALAEGERSZEG
Hevesi Sándor Színház, 15.00: Fel is út, le is út! (Ruttkai Éva bérlet)
SZÉKESFEHÉRVÁR
Pelikán Terem, 16.00: BOHÓCJÁTÉKOK (Bóbita Színház)

HELYI TÉVÉK

SZOMBATHELY
18.00: Szív-tv 19.00–20.00: Fórum 20.00–23.00: Szív-tv
HBO
17.30: Babar: Ufók pedig nincsenek (francia rajzfilm) 18.00: A legjobb szándékok (amerikai dráma) 21.00: Főhivatal (amerikai vígjáték) 22.30: Testőr kereszttűzben (amerikai akciófilm) 24.00: Vattatyúk (magyar bűnügyi film)
VESZPRÉM
8.30: Híradás és ünnepi pünkösdi műsor (ism.) 19.30–20.00: RockTér 20.30: Kék villanás (amerikai kalandfilm)
VÁRPALOTA
9.00: Agro-tv-víkend (a szombati adás ism.) 20.00: Hírek, Szív-tv I.
KÁBELKOM TÉVÉCSATORNA
14–17.00: ATV–DIM (ism.), 19–22.00: Szív-tv
NAGYKANIZSA
18.00: Önkormányzati ülés közvetítése felvételről 19.00: A hétvége sportja, utána a közgyűlés közvetítésének folytatása.

JÚNIUS 6.:

Elnex-Tihany-kupa

Országos horgászverseny

A tihanyi önkormányzat, az Elnex Sportcikk Nagykereskedelmi Kft., valamint a helyi horgászegyesület az *Elnex–Tihany* elnevezésű horgászkupára az országos versenyt június 6-án, 6–14 óra között rendezi meg, a félsziget gödrösi strandja és a hajóállomás közötti partszakaszon. Nevezni írásban, személyesen *Szabó István*, Tihany, Major u. 41. címén lehet. (Nevezési díj felnőtteknek 300, ifiknek 100 forint.) Telefonon is lehet nevezni, az alábbi számon: 86/348-209. (A helyszínen már csak korlátozott számban fogadnak el nevezést, 100 forint pótdíj befizetése mellett.)

Vasi véradó naptár

Ezen a héten az alábbi helyeken várják a véradókat:
Június 1., kedd: Bucsu, határőrség: 8.00–12.00, Szombathely, vértranszfúziós állomás: 13.00–15.00.
Június 2., szerda: Szombathely, vértranszfúziós állomás: 7.30–10.00, Szombathely, határőrség: 11.00–15.00.
Június 3., csütörtök: Szombathely, vértranszfúziós állomás: 7.30–15.00, Pecöl (kultúrotthon): 16.30–19.00.
Június 4., péntek: Szombathely, vértranszfúziós állomás: 7.30–15.00, Répcelak (kultúrotthon) 8.00–17.00.
Június 6., vasárnap: Ikervár (egészségház): 8.00–13.00.
Életet ment, aki vért ad!

KÖNYVTÁRAK

SZÉKESFEHÉRVÁR
Vörösmarty Mihály Megyei Könyvtár: kölcsönzés, tájékoztatás, zenei részleg. Nyitva: hétfőtől péntekig 10–19 óráig. Szombaton: 10–17 óráig. Olvasóterem. Nyitva: hétfőtől péntekig 10–19 óráig. Szombaton 10–17 óráig. Gyermekkönyvtár. Nyitva: hétfőtől péntekig 12–18 óráig. Szombaton: 10–17 óráig. Minden hónap első hétfőjén szünetel a kölcsönzés.
Velinszky László Városi Könyvtár: hétfőn zárva. Keddtől péntekig 11–19 óráig. Szombaton: 10–17 óráig.
Széchenyi u 5–7. Hétfőn zárva. Keddtől péntekig 13–19 óráig. Szombaton: 10–17 óráig.
Zsolt u. 34.: hétfőn zárva. Keddtől péntekig 10–12 óráig és 13–19 óráig. Szombaton: 13–19 óráig.
Mészöly Géza u. 1.: hétfőn zárva. Kedden: 9–12 óráig és 13–19 óráig. Szombaton: 12–17 óráig.
Királykút Könyvtár: hétfőn zárva. Kedd: 10–12 és 13–19 óráig. Szerda: 10–12 óráig és 13–19 óráig. Csütörtök: 13–19 óráig. Péntek: 10–12 óráig és 13–19 óráig. Szombaton zárva.
Budai út 44.: hétfőn zárva. Keddtől péntekig: 11–19 óráig. Szombaton: 10–17 óráig.
Sziget Utcai Általános Iskola Könyvtár: hétfőn zárva. Keddtől péntekig: 13–19 óráig. Szombaton zárva.
VOK Könyvtár: Nyitva: hétfőtől péntekig: 9–18 óráig. Szombaton: 9–13 óráig.
Ikarus Gárdonyi Géza Művelődési Ház Könyvtára: hétfő: 13–19 óráig. Kedd: 9–16 óráig. Szerda szünnap. Csütörtök: 13–19 óráig. Péntek: 10–16 óráig. Szombaton: 13–17 óráig.
Szakszervezetek Fejér Megyei Könyvtára: nyitva: hétfőtől csütörtökig 10–16 óráig. Péntek: 10–15.30 óráig. Szombaton zárva.

RENDEZVÉNYEK

VESZPRÉM
Városi Művelődési Központ, 16.00: A szabadegyetemi sorozatban a Veszprém, az iskolaváros című előadás – Laczkó Dezső Nyugdíjas Klub
VÁRPALOTA
Gyermek- és Ifjúsági Ház, 16.00: Felnőtt-gyógytestnevelés
Fogadóóra
Június 2-án, szerdán 16–18 óra között **Balogh Tibor** önkormányzati képviselő fogadóórát tart **Nagykanizsán,** az Ady úti MDF-irodában.

JUVENTUS RÁDIÓ

Középhullám: 810 kHz. Telefonszámaink: 84/853-777, 84/352-999. Westel rádiótelefon: 60/390-990. Címünk: Siófok, Postafiók: 140, 8601.
Műsorvezetők: Gulyás László–Danyi Attila 8.00–10.00: Hírek, információk, rendőrségi hírek, sport 10.00–11.00: Őskor a hőskor 11.00–12.00: Viccverseny 12.00–13.00: Csevegő szaxi 13.00–14.00: Álomfejtés 14.30–15.00: New Age, új korszak, mai zene 15.00–16.00: Csevegő szaxi 16.00–17.00: Mozinózi 17.00–18.00: Te kettesben 18.00–19.00: Szamárfül 19.00–20.00: Hírek, információk, rendőrségi hírek, sport
Producer: Bara István. Műsorigazgató: Várkonyi Balázs. Szerkesztőségvezető: Süli Ferenc. Hirdetésfelvétel: Juventus Rádió Kereskedelmi Igazgatóság 1121 Budapest, Eötvös u. 52–54. Hotel Normafa. Telefon/fax: 156-5373.

TRAFFIPAX

VAS MEGYE: 6 és 14 óra között Szombathely, 14 és 22 óra között pedig Sárvár térségében várható radarkontroll.

VÁRPALOTA
VOLÁN A Várpalotai Volán Kft.
VITORLÁZÓK!
A Várpalotai Volán Kft.
megvételre felkínálja
1 db Optimist és
1 db Olympia típusú
SPORTVITORLÁSAIT
Érd.: (88) 372-606
VÁRPALOTAI
VOLÁN KFT.
(8. sz. főútvonal mellett)

GABRIEL TAXI
327-666
LUX VESZPRÉM
INGYEN MEGYÜNK ÖNÉRT!
Éjjel-nappal
díjtalan kiállás
Veszprém területén.
UTAZZON VESZPRÉM VÁROS LEGOLCSÓBB TAXIJÁVAL!
Személy, teher, autómentő

Új Hírek MEGRENDELŐLAP
199... év ..... hó ..... napjától megrendelem a Fejér megyei ❑, Felső-dunántúli ❑, Vasi ❑, Veszprém megyei ❑, Zalai ❑ Új Hírek című napilapot ..... példányban.
Előfizetem:
1 hónapra ❑ 215 Ft
negyedévre ❑ 645 Ft
fél évre ❑ 1290 Ft
egy évre ❑ 2580 Ft
Név: . . . . . .
Cím: . . . . . .
. . . . . .
olvasható aláírás
A megrendelőlapot kérjük a helyi postahivatalba eljuttatni

A „Fóti templom és a romantika építészete"
c. tudományos konferencia helyszínei

2005. OKTÓBER 6.

A PETŐFI IRODALMI MÚZEUM
DÍSZTERME ÉS ERKÉLYES TERME
(1053 Budapest, Károlyi Mihály utca 16.)

2005. OKTÓBER 7.

AUTÓBUSZOS KIRÁNDULÁS FÓTRA
előadások és vezetés a fóti templomban
beleértve az altemplomot, az orgonakarzatot,
a padlásteret és a tornyokat

Találkozás az Újpest Városkapu
metrómegállónál lévő távolsági buszvégállomásnál 8.15 órakor.
Visszaindulás Fótról 15.00 órakor.

Elérhetőség és felvilágosítás:
Buda Attila: 06 30 588 4365, Ritoók Pál: 06 20 237 3437

TÁMOGATÓK

FÓTI RÓMAI KATOLIKUS PLÉBÁNIA

A FÓTI PLÉBÁNIA KARITÁSZ EGYESÜLETE

KULTURÁLIS ÖRÖKSÉGVÉDELMI HIVATAL

MAGYAR ÉPÍTÉSZETI MÚZEUM

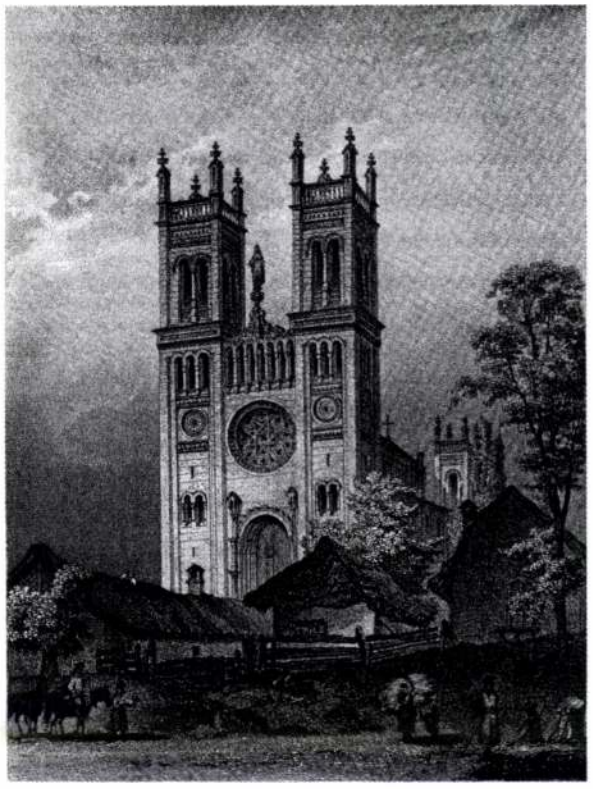
A FÓTI KÁROLYIAK ALAPÍTVÁNY

TERC KFT.

PETŐFI IRODALMI MÚZEUM

ELTE BTK MAGYAR IRODALOMTÖRTÉNETI INTÉZET

A fóti templom felszentelésének 150. évfordulója
alkalmából a plébánia 80.000 forintos áron Ybl-emlékérmet
bocsátott ki, amelynek megvásárlója a templom
szentélyének helyreállításához járul hozzá.
Az érem tervezője: KISS SÁNDOR

A FÓTI TEMPLOM ÉS A ROMANTIKA ÉPÍTÉSZETE

TUDOMÁNYOS KONFERENCIA

2005. OKTÓBER 6–7.

A Fóti Római Katolikus Plébánia és a Kulturális Örökségvédelmi Hivatal keretén belül működő Magyar Építészeti Múzeum kétnapos tudományos konferenciát szervez az Ybl Miklós tervei szerint épült templom felszentelésének 150. évfordulója alkalmából. Az előadások a hazai romantikus templomépítészet kiemelkedő alkotásának létrejöttét, az európai és hazai építészettörténetben elfoglalt helyét, művészettörténeti jelentőségét és társművészetekkel való kapcsolatát vizsgálják. Az előadások témája ezen kívül a Károlyi-család szerepe a fóti templom programjának kialakításában.

Mivel a romantika építészetéről csaknem két évtizede rendeztek legutóbb tudományos tanácskozást, a konferencia egyben a téma hazai kutatásában elért újabb eredmények bemutatására is vállalkozik. Az építészettörténészek gyakran több figyelmet szenteltek a jelentős egyházi és középületek, kastélyok és a főváros vizsgálatának, mint a vidék építészetének vagy az ipari és mezőgazdasági épületeknek, ezért az előadások egy része az utóbbi területekkel is foglalkozik.

Az előadások tervezett időtartama 15 perc. A részvétel díjtalan. A szervezők a TERC Kft-vel közösen 2006-ban az előadások szövegének nyomtatásban való megjelentetését valamint a konferencia második napi helyszínén kamarakiállítás rendezését is tervezik, amely tervmásolatokon és fényképeken a fóti templom építéstörténetét mutatja be.

A címoldalon:

M. G. Kurz–Ludwig Rohbock:
A FÓTI Ttemplom, 1860

OKTÓBER 6. CSÜTÖRTÖK

9.00 *Bugár-Mészáros Károly köszönti a konferencia résztvevőit*

Komárik Dénes
A MAGYARORSZÁGI BAROKKOS-ROKOKÓS ROMANTIKA ÉPÍTÉSZETE

10.00 Török József
A SZEPLŐTELEN FOGANTATÁS DOGMÁJÁNAK KIHIRDETÉSE ÉS MAGYARORSZÁGI VISSZHANGJA AZ ARISZTOKRÁCIA KÖRÉBEN

10.20 Füzes Ádám
SZENT LUCENTIUS

10.30 Winkler Gábor
HANDLER NÁNDOR, A SOPRONI ROMANTIKA ÉPÍTÉSZE

10.50 *Kávészünet*

11.20 Gábor Eszter
PAVILONOK A VÁROSLIGETI FASORBAN

11.40 Hidvégi Violetta
A ROMANTIKA JELENTKEZÉSE AZ ÉPÍTÉSI BIZOTTMÁNY 10 ÉVES MŰKÖDÉSE ALATT

12.00 Sisa József
ROMANTIKUS ÉS HISTORIZÁLÓ KASTÉLYOK ÉPÍTÉSE ÉS FELSZERELÉSE

12.20 Bor Ferenc
LUDWIG ZETTL LIPÓTMEZEI TÉBOLYDÁJA

12.40 *Ebédszünet*

13.40 Ridovics Anna és Dávid Ferenc
VEZETÉS A KÁROLYI-PALOTÁBAN

14.00 Kemény Mária
AZ ESZTERGOMI SZEMINÁRIUM HILD ÁLTAL TERVEZETT ÉPÜLETE

14.20 Marótzy Katalin
A VÖRÖSVÁRI ERDŐDY-KASTÉLY

14.40 Kovács Klára
A BALATONFÜREDI ANGOLKERT

15.00 Bibó István
A ROMANTIKA-KLASSZICIZMUS VITA A MAGYAR MŰVÉSZETTÖRTÉNETBEN

15.20 Jernyei Kiss János
ROMANTIKUS ÉPÍTÉSZET KECSKEMÉTEN

15.40 *Kávészünet*

16.20 Bugár-Mészáros Károly
ROMANTIKUS ÉPÍTÉSZET BÉKÉS ÉS CSONGRÁD MEGYÉBEN

16.40 Balázsik Tamás
DECKERT KRISZTIÁN ÉS A KAPOSVÁRI ROMANTIKUS ÉPÍTÉSZET

17.00 Krähling János
ROMANTIKA ÉS EVANGÉLIKUS TEMPLOMÉPÍTÉSZET

17.20 Vadas Ferenc
PESTI GÁZGYÁRTERVEK AZ 1850-ES ÉVEKBŐL

OKTÓBER 7. PÉNTEK

A konferencia résztvevőit a főbejárat előtt Sebők Sándor plébános úr fogadja

9.00 Kiss Sándor
A FÓTI TEMPLOM KÜLSŐ ISMERTETÉSE

9.30 Buda Attila
GRÓF KÁROLYI ISTVÁN, A FÓTI TEMPLOM ÉPÍTTETŐJE

9.50 Szentesi Edit
BÉCSI NAZARÉNUSOK MAGYARORSZÁGI KAPCSOLATAI

10.10 Farbaky Péter
A FÓTI TEMPLOM ÉPÍTÉSTÖRTÉNETE

10.30 Hajdók Judit
A FÓTI TEMPLOM ORGONÁJA

11.00 *Kávészünet*

11.30 Buda Attila
GRÓF KÁROLYI ISTVÁN KŐZETKATALÓGUSA

11.50 Rádóczki Éva
A FÓTI TEMPLOM ESZTERHÁZY FRANCISKA-OLTÁRA

12.10 Klaniczay Péter
A FÓTI TEMPLOM HELYREÁLLÍTÁSA

12.30 Iványi János
A FÓTI TEMPLOM ÉS A CSATLAKOZÓ ÉPÜLETEGYÜTTES MŰEMLÉKI FELÚJÍTÁSA

12.50 Kiss Sándor
VEZETÉS AZ ALTEMPLOMBAN, AZ ORGONAKARZATON, AZ EGYKORI SZENT GYÖRGY TEMPLOM MARADVÁNYAINÁL

14.00 FOGADÁS A PLÉBÁNIA KÖZÖSSÉGI HÁZÁBAN

Handler Sándor, kőművestanuló. MDK

Handler József, soproni építőmesternek legkiskorúbb gyermeke 17 éves korában [illegible] hagyott el. Mult M. Közgy. 2 s. old.

Tompos Ernő: Handler Ferdinánd építész és családjának többi építész tagjai.17.o.

Soproni Szemle,Helytört.Folyóirat,1963.XVII.Kiadja Sopron Város Tanácsa

Évadnyitó a győri „Vasutas"-ban

A Dresch trió koncertje

Ebben az évben a budapesti Dresch trió lesz az első vendége a győri Hotel Szárnyaskerékben működő „Vasutas" dzsesszklubnak. A szombat este hét órakor kezdődő koncerten a trió tagjaként *Dresch Mihály* fúvós hangszereken, *Geröly Tamás* ütőhangszereken, *Benkő Róbert* bőgőn játszik. A koncert után táncházat rendeznek, ahol az est házigazdája, a *Rakonca* együttes húzza a talpalávalót.

Jótékonyság

A *Civitan International téti klubja* szombaton este jótékonysági bált rendez a helyi Kisfaludy étteremben. Az est bevételét és az adományokat hátrányos helyzetű, vagy egészségkárosult gyerekek és rászoruló idősek támogatására használják fel.

Nyugdíjasok klubja

Ma tartja soron következő klubfoglalkozását a győri Nyugdíjasok Nádorvárosi Klubja. A klub vendége ezen a délutánon *dr. Vályi Péter* kardiológus, osztályvezető főorvos lesz, aki a szív- és érrendszeri megbetegedésekről tart előadást, majd válaszol a résztvevők kérdéseire.

Nádsíp a játszóházban

Újra játszóházba hívja a gyerekeket a győri Gyermekek háza. Szombaton délelőtt 10 órától *Nagy Iván*, a Pántlika népzenekar tagja a nádsíp készítésének rejtelmeibe avatja be a résztvevőket.

Előadás-sorozat szülőknek

Örömmel nevelni

A Győrött működő bácsai családsegítő központ *„Örömmel nevelni"* címmel előadássorozatot indít. Várják azokat a szülőket, akik kiskorú gyermekeket nevelnek, és szeretnék, ha azok harmonikus családi légkörben nőnének fel. Havonta egyszer *Benczéné Tímár Irén* pszichológus tart előadásokat (minden alkalommal délutánonként fél 5 órai kezdettel). A sorozatban a következő előadások hangzanak el: február 24.: Nevelés büntetés nélkül, nevelni örömmel. Március 31.: Életkori szakaszok, szükségletek, azok jellemzői. Április 28.: A gyermek helye a családban, apa-anya szerep, konfliktusmegoldás. Május 26.: Testvérkapcsolatok a családban.

Az előadásokat követően személyes konzultációra is lesz mód.

A Fővárosi Operettszínház vendégjátéka

***Jakobi Viktor: Sybill* című operettjét mutatja be a Fővárosi Operettszínház Kapuváron a Rábaközi Művelődési Központban. Az országban már sok helyen nagy sikerrel bemutatott előadást vasárnap 19 órai kezdettel nézhetik meg az érdeklődők.**

Traffipax

A Győr-Moson-Sopron Megyei Rendőr-főkapitányság mérőkocsijaival holnap a megye következő útszakaszain és időpontokban tart műszeres sebesség-ellenőrzést: 1. főút 146–151-es kilométerszelvényénél reggel 6.30-tól délig, a 105–108–112-es kilométerszelvényénél 13-tól 17.40 óráig, a 81. főúton Péren 18.30-tól éjfélig, Győr bevezető szakaszán éjfél után 1.30-tól 5.40 óráig. A másik kocsival: a 10-es főúton Gönyűn reggel 6.30-tól 12.30 óráig, a 14-es főúton Vámosszabadiban 14-től 17.30 óráig, az 1-es főúton Abdán 18.30-tól éjfél után 1.30 óráig, a Győrön átvezető szakaszán 2.30-tól 5.30 óráig.

GYŐRI NEMZETI SZÍNHÁZ

8. heti műsora a következő

DÁTUM	NAGYSZÍNHÁZ		
Nap	Cím	Óra	Bérlet
21. hétfő	A NEMZETI FILHARMÓNIA HANGVERSENYE	19	
22. kedd	RÉGIMÓDI TÖRTÉNET	19	Rátkai
23. szerda	HEGEDŰS A HÁZTETŐN	19	Bérletszünet
24. csütörtök	HEGEDŰS A HÁZTETŐN	15.30	Petőfi
25. péntek	HEGEDŰS A HÁZTETŐN	19	Várady
26. szombat	A KÖPENY–GIANNI SCHICCHI	19	Somlay
27. vasárnap	RÉGIMÓDI TÖRTÉNET	19	Csortos

Videofilm a megemlékezésről

A Horthy Miklós Társaság február 9-én megrendezett ünnepi megemlékező nagygyűléséről készült videofelvételt megnézhetik az érdeklődők ma 17 órakor Győrben, az Újkapu u. 5. szám alatt.

Bál a Bezerédj-kastélyban

A ménfőcsanaki Bezerédj-kastélyban holnap este hét órától a Szülők báljára várják mindazokat, aki jelenlétükkel – a szórakozás mellett – támogatni kívánják a helyi diáksportkör munkáját. A bál bevételei e célt szolgálják majd.

Ingyenes ruha és élelmiszer

A családok éve alkalmából a Magyar Máltai Szeretetszolgálat mosonmagyaróvári csoportja és a helyi Vöröskereszt ingyenes ruhát és korlátozott mennyiségben élelmiszert oszt szombaton 9–16 óráig a Keresztény Általános Iskolában (Mosonmagyaróvár, Fő u. 4.).

GYŐRI NEMZETI SZÍNHÁZ

Színe-java
19.00 óra
Bérletszünet

Mosonmagyaróvár
Szegény Dániel
19.00 óra

Csornai Csatorna

Mai műsor:

19.00: Gyermekeknek: Kegyelmed fizeti meg a ló árát

19.05: Heti képes hírösszefoglaló

19.20: A Petőfi téri óvodások farsangi bálja

19.30: Az Arany János Általános Iskola farsangi rendezvénye

19.45: A Rákóczi F. Ált. Iskola farsangja

19.55: Szülők, tanárok farsangi bálja

20.05: A Szt. István Társaság bálja a bécsi magyar nagykövetségen

20.20: Velencei karnevál

A pénteki műsort február 21-én, hétfőn 19 órától megismétlik.

Valutaárfolyamok

Érvényben: 1994. február 17.

Pénznem	vételi árfolyam	eladási 1 egységre, forintban
Angol font	152,27	155,27
Ausztrál dollár	73,50	74,84
Belga frank (100)	290,24	295,74
Dán korona	15,27	15,57
Finn márka	18,44	18,78
Francia frank	17,55	17,89
Görög drachma (100)	41,30	42,10
Holland forint	53,26	54,30
Ír font	146,09	148,89
Japán yen (100)	99,68	101,54
Kanadai dollár	76,78	78,30
Kuvaiti dinár	347,77	354,43
Német márka	59,73	60,93
Norvég korona	13,82	14,10
Olasz líra (1000)	61,37	62,59
Osztrák schilling (100)	849,77	866,47
Portugal escudo (100)	59,09	60,23
Spanyol peseta (100)	72,99	74,45
Svájci frank	70,85	72,17
Svéd korona	12,82	13,06
USA-dollár	103,10	105,10
ECU (Közös Piac)	115,68	117,92

– Jó, jó Borcsa néne, mindenki utálta a polgármesterünket, de azért nem kellett volna békává varázsolnia!

Heti vámfogások

A Vám- és Pénzügyőrség Győr-Moson-Sopron, Komárom-Esztergom és Veszprém Megyei Parancsnoksága illetékességi területéhez tartozó határvámhivatalok az elmúlt héten összesen 20 esetben jártak el magyar, illetve külföldi állampolgárok ellen vám- és devizajogsértő cselekmények elkövetése miatt. Ennek során mindösszesen 2.353.356 forint értékben foglaltak le fizetőeszközt, illetve árut.

A megyei parancsnokság felügyelete alá tartozó három nyomozóhivatal büntetőeljárást 1 esetben kezdeményezett 680 ezer forint értékben, továbbá 18 esetben szabálysértési eljárás indult.

A dízelüzemű gépjárművek üzemanyagának ellenőrzése – a rendőrséggel közösen – a közutakon folyamatosan történik. Az ellenőrzés során 6 esetben tapasztaltak szabálytalanságot, 300 ezer forint bírságot szabtak ki.

A megyei parancsnokság felügyelete alá tartozó vámhivatalok több esetben végeztek közterületeken és piacokon jövedéki ellenőrzést, ezek során 662.982 forint jövedéki bírságot szabtak ki.

A vám- és pénzügyőrség a társszervekkel rendszeresen közös ellenőrzéseket tart az üzemanyagtöltő állomásokon is.

1994., február 18., péntek.
A Nap kél: 6 óra 45 perckor, nyugszik: 17 óra 12 perckor.
A Hold kél: 9 óra 54 perckor, nyugszik: 0 óra 31 perckor.
Névnapok:
BERNADETT, Bolivár, Flavián, Konkordia, Konrád, Konstancia, Leó, Leon, Simeon, Simon, Szilvánusz

ORVOSI ÜGYELET

GYŐRÖTT: 16 órától reggel 7-ig a Tihanyi Árpád út 51. sz. alatti körzeti orvosi rendelőben. Telefon: 412-244.

Gyermekorvosi ügyelet ugyanott 17 órától másnap reggel 7-ig.

Fogorvosi sürgősségi ügyelet is ugyanott 19–24 óráig.

SOPRONBAN: 17 órától reggel 7-ig a Lenkey u. 5. sz. alatti központi ügyeleti rendelőben. Telefon: 312-011.

MOSONMAGYARÓVÁRON: 17 órától reggel 7-ig a rendelőintézetben, a Régi vámház tér 2. szám alatt. Telefon: 315-013.

CSORNÁN: 18 órától reggel 8-ig a körzeti rendelőben, a Soproni út 62. szám alatt. Telefon: 182. Az ügyelet ellátja Csorna, Rábatamási lakosait.

KAPUVÁRON: 14.30 órától másnap reggel 7.30 óráig a Dr. Lumniczer S. u. 10. sz. alatti rendelőintézetben. Az ügyelet ellátja Kapuvár város (Öntés kivételével), Vitnyéd és Csermajor lakosait. Telefon: 341-222. A gyermekháziorvosok saját körzetükben készenléti szolgálatot tartanak, mely Kapuvár városon kívül kiterjed Babót, Osli, Öntés, Szárföld, Veszkény és Vitnyéd településekre.

KÖTELEZŐ TÜDŐSZŰRÉS

GYŐRÖTT: az Amadé L. u. 1. sz. alatt 8.00–17.30 óráig.

SOPRONBAN: a Kis J. u. 2. sz. alatt hétfő–szerda 13.00–18.00, kedd–csütörtök–péntek 7.00–12.00 óráig.

KAPUVÁR: Kossuth L. u. 8. sz. alatt hétfő–péntek 12.00–17.00 óráig.

Vidéken: Mezőörs, Pázmándfalu.

SOS TELEFONOS LELKISEGÉLY-SZOLGÁLAT

Mindennap este 7 órától reggel 7 óráig, a győri 426-222-es, a soproni 322-000-ás és a mosonmagyaróvári 313-111-es telefonszámon.

Az Állami Népegészségügyi és Tisztiorvosi Szolgálat Győr-Moson-Sopron Megyei Intézete (9024 Győr, Jósika u. 16. Pf. 166. Telefon: (96) 318-044. Fax: (96) 318-068, telex: 324-203.)

Járóbeteg-rendelési idők

AIDS-vizsgálat kedden 13-tól 16-ig, csütörtökön 13-tól 16 óráig.

Külföldre utazók védőoltása hétfőn 12-től 16 óráig.

Munka-egészségügyi vizsgálat hétfőn 7-től 12-ig, csütörtökön 7-től 12 óráig.

Bakteriológiai, parazitológiai és rubeólavizsgálat kedden 8-tól 12-ig, szerdán 8-tól 12-ig, pénteken 8-tól 12 óráig.

Laboratóriumi eredmények kiadása hétfőtől péntekig 11-től 18-ig, szombaton 10-től 12 óráig.

Moziműsor

Beled: Gyilkos nap (USA) 19; **Bezenye:** Nagy durranás 2. – A második Pouque (USA) 18.30; **Bősárkány:** Jó zsaru, kisebb hibákkal (USA) 18; **Csorna:** 2 és 1/2 kém (USA) 18.30; **Győr, Rába:** Robin Hood, a fuszeklik fejedelme (USA) 15.30, 17.45, 20; **Győr, Rába Európa:** New York árnyai (USA) 17.30, 19.30; **Győr, Zöld Kamera:** Drágám, a kölyök (marha) nagy lett... (USA) 18; **Kapuvár:** Ha te nem vagy képes, édes...* (USA) 18.30; **Mosonszentmiklós:** Célkeresztben (USA) 19; **Mővár, Dózsa:** A szökevény (USA) 19; **Pér:** Sliver* (USA) 19; **Sopron, Huszárik:** De Sade márki élete (magyar) 16.30, 19; **Sopron, Szabadság:** Apa csak egy van * Mrs. Doubtfire (USA) 15, 17.15, 19.30; **Szany:** A dzsentlemanus (USA) 18; **Töltéstava:** Árral szemben* (USA) 18 óra.

A csillaggal jelölt filmek korhatárosak! A Rába-Cinema Filmellátó Vállalat a műsorváltoztatás jogát fenntartja!

ÁLLATORVOSI ÜGYELET

Szombat reggel 8 órától hétfő reggel 8 óráig tart.

Az ügyelet csak elsősegély címén, sürgős esetben vehető igénybe.

CSORNAI KERÜLET (Csorna város és a volt csornai járás területe): Csorna, Columbia étterem, Laki Döme u. 11. Telefon: 577.

Az alábbiakban az ügyelet szombat reggel 6 órától hétfő reggel 8 óráig tart:

MOSONMAGYARÓVÁRI KERÜLET:

Dr. Hajas László, Mosonmagyaróvár, Szent István kir. u. 47. Telefon: 311-885.

Az alábbiakban az ügyelet szombat reggel 6 órától hétfő reggel 8 óráig tart:

KAPUVÁR VÁROS ÉS KÖRNYÉKE:

Dr. Kiss Lászó, Babót, Csokonai u. 17. Telefon: 342-141

(Agyagosszergény–Fertőendréd–Vitnyéd, Fertőd–Fertőszéplak, Fertődi Á. G.–Tőzeggyár-major, Sarród–Nyárliget–Fertőújlak, Osli–Öntésmajor, Babót–Veszkény–Szárföld, Fertőszentmiklós–Csapod, Petőháza, Mihályi–Kisfalud–Himod–Gyóró–Vadosfa, Rábakecöl–Edve–Vásárosfalu, Beled–Cirák–Dénesfa–Vica)

Az alábbiakban az ügyelet péntek délután 5 órától hétfőn reggel 8 óráig tart.

SOPRON VÁROS ÉS KÖRNYÉKE:

Dr. Kovács Péter, Sopron, Wesselényi u. 3. Telefon: 332-054.

(Ágfalva–Magyarfalva–Fertőrákos–Balf–Sopronkőhida–Brennbergbánya)

SOPRONI KERÜLET:

(A volt soproni járás fentiekben fel nem sorolt községei.)

Dr. Horváth Csaba, Nagylózs, Vörösmarty u. 31. Telefon: 363-517.

GYŐRI KERÜLET:

Dr. Dubánn Dénes, Győr, Bercsényi liget 36. Telefon: 313-432.

Győr város területe, beleértve Ménfőcsanakot, Gyirmót, Győrszentiván, Gönyű és Nagyszentjános községeket.

Dr. Szabó Tamás, Győr, Attila u. 16. Telefon: 316-374.

Győrújfalu, Győrzámoly, Győrladamér, Dunaszeg, Dunaszentpál, Vámosszabadi, Bácsa, Kisbajcs, Nagybajcs, Szőgye, Vének, Abda, Börcs, Öttevény, Kunsziget, Rábapatona, Koroncó, Ikrény községek területén.

Dr. Kalmár János, Tét, Kisfaludy u. 24/a. Telefon: 361-115.

Tét, Mórichida, Árpás, Rábaszentmiklós, Kajárpéc, Győrszemere, Gyömöre, Tényő, Sokorópátka, Felpéc községek területén.

Dr. Rácz Elemér, Nyúl, Tavasz u. 50/a. Telefon: 364-024.

Pannonhalma, Nyúl, Écs, Ravazd, Győrújbarát, Táp, Tápszentmiklós, Győrasszonyfa, Nyalka, Pázmándfalu, Töltéstava, Győrság, Pér, Mezőörs, Bőnyrétalap községek területén.

SZABADHEGYI ÁLLATORVOSI RENDELŐ: (volt Állatkórház)

(Az ügyelet szombat reggel 9 órától 12 óráig tart.)

Dr. Mészáros Szabolcs, Győr, Régi Veszprémi út 10. Telefon: 318-811.

A Kisalföld elfogadta a választási etikai szándéknyilatkozatot.

Az épek társadalmába való beilleszkedés segítése

Kommunikációs emlékverseny

A soproni Tóth Antal Általános Iskolában ma fejeződik be az immár nyolcadik alkalommal megrendezett Hanyvári Pál Országos Kommunikációs Emlékverseny. A kétnapos eseményen az ország nyolc iskolájának negyven tanulója vesz részt. A részletekről *Fazekas Ferencné* igazgatót kérdeztük.

– A verseny első része szájról olvasásra, szövegértelmezésre, és hallásnevelésre koncentrál, a második részben jelversenyen vesznek részt a tanulók. A kommunikációs küzdelemben az ország minden – hallássérült diákokkal foglalkozó – iskolája képviselteti magát. Az a célunk, hogy emeljük a tehetséges tanulók szájról olvasási, és kommunikációs készségét, s ily módon megkönnyítsük számukra az épek társadalmába való integrálódást. A verseny előzményeként minden iskolában megrendezték a – legjobb tanulókat kiválogató – háziversenyt, amelyen az intézmények minden diákja részt vett. Így ennek a vetélkedésnek felzárkóztató jellege is van.

A Hanyvári Pál-emlékversenyt minden évben szakmai konferencia kíséri. Ennek keretén belül idén *dr. Mikecz Pálné*, a Művelődési és Közoktatási Minisztérium főtanácsosa, *dr. Farkas Miklós*, a gyógypedagógiai főiskola docense, és *Gálos Ilona*, a Hallássérültek Országos Szakbizottságának vezetője tartott előadást a pedagógusoknak. A Regionális Oktatási Központ képviseletében *Környei László* igazgató számolt be a központ működésének feladatairól.

A rendezvényt a Győr-Moson-Sopron Megyei Önkormányzat támogatja, amelynek anyagi segítsége nélkül nem tudnánk ezeket a versenyeket megvalósítani.

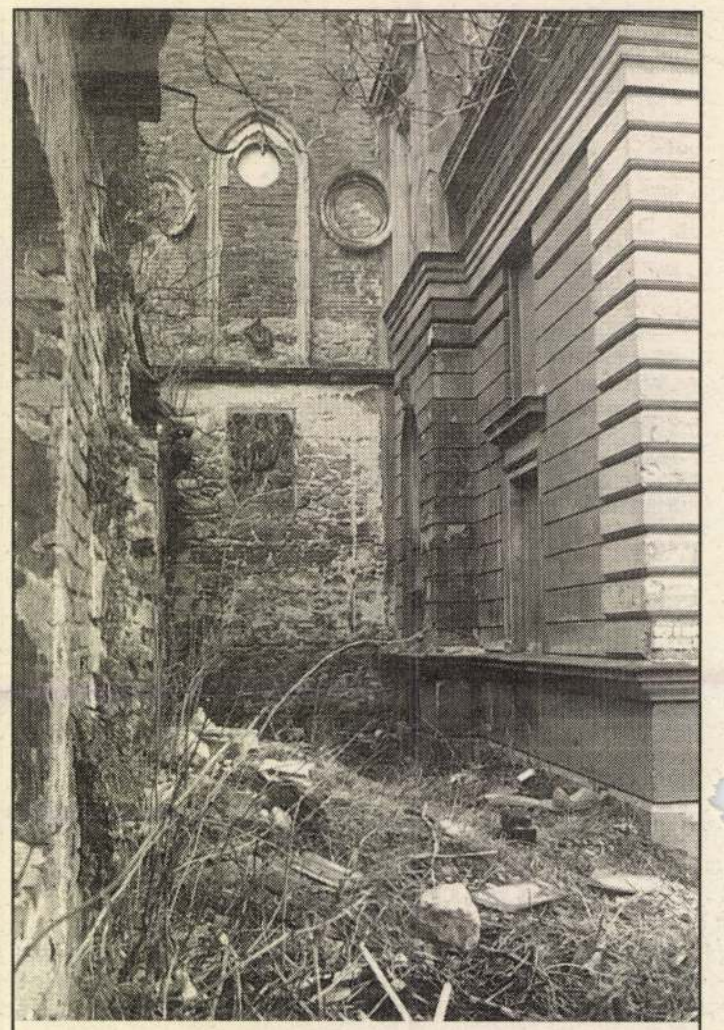
M. A.

Szalonzene és kánkán

A soproni Erdészeti és Faipari Egyetem és a Benedek Elek Óvóképző Főiskola közös szervezésében holnap 20 órától hajnali 4-ig tartó farsangi bált rendeznek a Liszt Ferenc Művelődési Házban.

A változatos programokat ígérő mulatság 20 óra 30-kor a nyitótánccal kezdődik, amelynek keretén belül győri versenytáncosok klasszikus táncokat mutatnak be. Az est során a táncolni vágyók két lehetőség közül választhatnak: a nagyteremben a Randy együttes szalonzenét játszik, a II. emeleti előtérben super banzai lesz. Éjfélkor erotikus divatbemutató kezdődik, ezt követően az óvóképző főiskola néhány hallgatója Offenbach zenéjére – eredeti kosztümökben – kánkánt táncol.

A farsangi bálra jegyek az egyetem közművelődési titkárságán, valamint – a kezdés előtt – a helyszínen válthatók. A bál bevételét a szervezők az egyetem, illetve az óvóképző főiskola diáknapjára fordítják.

A soproni zeneiskola épületét, Handler Nándor tervei alapján, 1879-ben építették Russ János gazdag borkereskedő polgári lakóházaként. Homlokzata eredetileg a Rákóczi utca felé nézett. A téglalap alakú, zárt tömegű épülethez a nyugati oldalon 1893-ban épített újabb szárnyat Schöne Lajos. Az egykor impozáns palota 1949 óta az állami zeneiskola otthona. Az épület hosszú évek óta csak pusztul, látványa ma már inkább szomorú, mint felemelő...

Harminc év a volánnál

Túl az egymillió kilométeren

1964. januárjában egy huszonhárom éves fiatalember jelentkezett a Központi Gyermekkonyha gépkocsivezetői állására. Sajtoskálról került Sopronba, nyomban felvették. *Kovács Gyula* akkor még maga sem sejtette, hogy több mint harminc esztendőt tölt majd a Nysa, később a Zsuk volánja mögött. A jubileum alkalmából a napokban köszöntötték munkatársai, mi pedig élete főbb eseményeiről, állomásairól kérdeztük.

– Eddig hány kilométert vezetett és mennyi súlyt mozgatott meg?

– Túl vagyok az egymillió kilométeren, bár most már nem kapjuk meg a KPM-től a balesetmentes vezetésért korábban járt kitüntetést és emblémát. A főnököm szerint több mint huszonkétezer tonna árut pakoltam fel és le a kocsiról.

– Hány fuvarja van naponta?

– Jelenleg a belvárosi iskolákba és óvodákba szállítom a tízórait, az ebédet és uzsonnát. Reggel kilenc óráig kell kivinnem a tízórait, délig az ebédet és az uzsonnát, délután kettőig pedig az üres edényeket hozom vissza, ez napi három-négy fuvart jelent vagy harminc célállomással.

– Előfordult, hogy nem érkezett meg időben az étellel?

– Egyszer-kétszer ez is megesett, hóvihar vagy a gépkocsi műszaki hibája miatt. 1987 egyik téli napján kölcsönkért terepjáróval vittük ki az ebédet.

– Nagyon várják az iskolákban és az óvodákban?

– Igyekszem pontosan érkezni, a legtöbb helyen már a kapuban várnak. Mi, ételszállítók találkozunk a leggyakrabban a gyerekekkel és a pedagógusokkal, akik naponta véleményezik konyhánk főztjét. Számomra jó érzés, hogy elégedettek velünk.

– Odahaza szokott főzőcskézni?

– Ritkán, mert a feleségem szakácsnő. Itt ismerkedtem meg vele a Központi Gyermekkonyhán, de aztán az Egészségyügi Gyermekotthonban vállalt beosztást, hogy ne egy munkahelyen dolgozzunk. A kedvenc ételeimet néha én készítem el, a pörkölteket és a gulyáslevest szeretem legjobban. Igazi hobbim a kertészet és a szőlészet, Traminit termelek nyolcszáz öles kertemben.

– Ma mit kap ebédre a város ötezer óvodása és diákja?

– Csontlevest cérnametéltel, húsgombócot paradicsommártással és burgonyával. Rögtön indulnom is kell, várnak az éhes gyerekszájak...

Környei Tibor

SZÜV. RT.

Számítástechnikai és Ügyvitelszervező vállalkozás

– **40 illetve 150 órás alapfokú számítógép-kezelő és szövegszerkesztő tanfolyamot indít** február 21-én.
– A tanfolyam díja 8000,– Ft illetve 22.000,– Ft, **mely magába foglalja a vizsga és az oklevél költségét.**
– Előnyös fizetési feltételek mellett, részletfizetési lehetőség.

Jelentkezni lehet: 9400 Sopron, Új utca 30.
Tel./ fax: 99/312-654, 8–16 óráig.
(7918/2/1H)

Sopron Megyei Jogú Város Polgármestere pályázatot hirdet a Polgármesteri Hivatal a Vállalkozási és Vagyonkezelési Titkárság Titkárságvezetője munkakör betöltésére.

A pályázat feltételei:

– közgazdasági, műszaki vagy jogi felsőfokú végzettség;
– legalább 5 éves, a végzettségnek megfelelő, lehetőleg gazdasági területen szerzett gyakorlat;
– magyar állampolgárság;
– büntetlen előélet.

A pályázatnak tartalmaznia kell:

– iskolai végzettséget igazoló oklevélmásolatot,
– szakmai önéletrajzot,
– három hónapnál nem régebbi erkölcsi bizonyítványt.

A pályázat elbírálásánál előnyt jelent a német- vagy angolnyelv-tudás.
Az illetmény a köztisztviselői törvényben foglaltak szerint kerül megállapításra.

Részletes információt ad Sopron Megyei Jogú Város Polgármestere, Fejes Zoltán.
(Sopron, Fő tér 1. Tel.: 99/312-662. Fax: 99/311-445)

A pályázat benyújtási határideje: március 15.

A pályázatok elbírálási határideje: április 15.
(6369/1/1H)

Új kötet soproni költőtől

Július fénycseppjeiben

E hosszúra nyúló zimankós télben először szemünknek, majd belelapozva a könyvbe, lelkünknek is jóleső melegséget áraszt a soproni születésű költő, *Zsirai László* nemrég megjelent karcsú verseskötetete, a „Július fénycseppjeiben".

A Budapesten élő, most 38 éves poéta annak idején a soproni Hunyadi János Általános Iskolában tanult, majd a Széchenyi gimnáziumban folytatta tanulmányait. Zsirai László Győrben elvégezte a Kisalföld újságíró-stúdiumát, végül Budapesten szerzett újságíró-diplomát.

Költeményeit 1973 óta közlik hazai és külföldi lapok, folyóiratok, antológiák, s versei nemegyszer elhangzottak a Bartók rádióban is. Verseivel, írásaival több országos irodalmi pályázaton nyert díjat. Gyermekverseinek gyűjteménye, a pár évvel ezelőtt kiadott „Karácsony Arácson" című kötet szintén sikert aratott az irodalombarátok között.

Kerék Imre írja róla: „Verseit közvetlen hangvétel, letisztult egyszerűség jellemzi, s értéküket növeli, hogy nem a külsődleges hatásokra törekvő költészeti divatokhoz igazodik, hanem a legjobb hagyományok ismeretében bátran járja a maga útját."

A Magyar Hitel Bank „Művészeti Alapítványa" támogatásával kiadott „Július fénycseppjeiben" című kötetben több mint ötven vers várja a költészet rajongóit.

A könyv címlapján a nemrég elhunyt soproni festőművész, Szarka Árpád grafikája látható.

G. M.

Zsirai László

Tómalmi sorok

vízparton
vert tanyát a nyugalom.
tiszta égen tündérkedik a Nap,
lassan a tó fölé kúszik -
most nem őrlik idegeimet
malomkő-súllyal gondjaim,
a Szárhalmi-erdő virágainak
könnyű illata körbe leng...

csend simogatja homlokom.

Nem sok idő maradt Kossuthért lelkesedni

❷ Csatkai Endre írta egyik helyen: „Sopronnak egyébként sok ideje nem volt, hogy Kossuthért lelkesedjék, mert a szabadságharc kitörésének első napján bevonultak ide az osztrákok és attól fogva nem is hagyták el." Lássuk, hogyan történt pontosan!

„Miután 1848-i December 16-án már reggel azon hír terjedt miképpen az itt szállásoló nádorhuszárok és németújhelyről lejött császári kir. katonaság között előcsapati összeütközés volt, és időközben a csász. kir. katonaságnak érkezése is hírül adatott", a tanács a polgármester elnöklete alatt állandó bizottmányi ülésben együtt volt, név szerint: Pfeiffer Péter polgármester, Artner Lajos h. főbíró, Krenosz István városkapitány, Braunmüller József, Kania Ferdinánd, Mumb Károly, Proszvimmer Lajos, Reisch Eduard, Schulz Pál, Tsekl József, Würth Károly tanácsosok, Ertl Nep. János főjegyző, Odor Rudolf első, Pálló Sándor második ellenjegyző, Bertok Sándor tiszteletbeli jegyző, összesen 15 fő. Fél 11-kor Rath Károly, Schwarczmeyer Ignác, Rosenits József soproni lakosok megjelentek a tanácsülésen, s jelentették: császári-királyi katonaság áll a Bécsi-kapu előtt, s parancsnokuk azt üzeni a Tanácsnak: „legfeljebb félóra alatt menjen ki" hozzá, különben a várossal, mint ellenséggel fog bánni. Az elöljáróság azonnal kiment. A Bécsi-kapun kívül, a váron és a Szénaraktáron túl, az idegen sereg parancsnoka, báró Horváth ezredes megkérdezte az elöljáróságot: „biztosíthatja e őtet az eránt, miképpen serege akadály nélkül a városba indulhat, hozzá tévén azt, hogy azon esetre, ha egy házból lövés történnék, a ház ostromoltatni és a város ágyuztatni fog." (Tjkv. 4553. sz.)

Nem volt mit tenni. Ez a pillanat megfordította Sopron helyzetét: mind a város, mind a megye ellenállás nélkül került osztrák megszállás alá, éppen 1848/49 fél idején.

Május 31-én a Szentháromság-szobor tövében, az akkor Főpiacnak nevezett téren „máglyát raktak és rajta elégették a városban összeszedett Kossuth bankót, szám szerint 150.000-et. Legnagyobb részt Eszterházy, a Batthyány-kormány külügyminisztere szolgáltatta be, a takarék csak 300 forintot vesztett." (Csatkai) Augusztus 11-től a városi tanács jegyzőkönyveit túlsúlyban, később teljes egészében németül írták, október 4-én a színházban díszelőadás volt a császár nevenapja tiszteletére, 7-én a Szent Mihály-templomban rendezett nagy ünnepségen a szószékkel szemben I. Ferenc József, Radetzky és Jellasics arcképei függtek. A soproni polgárok azt is megérték, hogy Bach Sándor és Jellasics után Haynau is a város díszpolgára lett!

(Folytatjuk.)

Nagy Alpár

HANDLER Nándor épitész

Winkler Gábor: Handler Nándor
soproni épitészvállalkozó. =
M. Ét, 1994/1-2. 109-117. ill

ben honti szolgabíróként
alispáni székben találá-
úlius 17-én első alispánná vá-
eteében Blaskovich Jó-
gmagasabb pozíciót, amit
hivatalrendszerében be-
atalmat és megtisztelte-

XVIII. sz. közepét köve-
n át töltöttek be vezető
Nógrád, majd a XIX. sz.
eletében is.

dler (Händler) Ferenc kőművesmester
várt 1749–52. (Barótí L., Adattár Délma-
vország 18. századi történetéhez. Temesvár 1893–96.)

3 24/IX/11

Händler Ferenc

Nemesvári Kömüves

Lásd

B. Adattár I. 480. l. 4. t.

1749. 13. Mai Hiesiger Fabriks Maurermeister Franz Händler macht das Ansuchen bei der Admin., womit zur Besichtigung des zu Csánad angefangenen Kirchengebäues eine Commission mittelst verständiger Maurermeister abgeordnet werden wolle.

Handler Tamás

(Merben élt?)

temesvári órásnak

egy szekrény órája

„Thom. Handler in

Temesvar" jelzésével

1909-ben került a

temesvári múzeumba.

Történelmi és Régi-

leletek" XXV. cikk

Temesvár 1909.

168. l.

Hander Tamás

órás XVII. sz. má-
sodik fele
Temesvár

2302. Sekrecsóra,
sárgaréz foncappal

Almásy-Telleki X. 1942

ANDREAS HANDLIVITS, textilfestőmester

A szepesolaszlak 1804.től xexe alkottak külön céhet. Mesterkönyvüket 1804-26 között vezették igen diszes, kaligrafikus,néha szines kivitelben is.-"Stam-Buch"-nak nevezték.-35 bejegyzés van benne. Ezek egyike:
12.- Andreas Handlivits, Incorporirt 1806.
123.old. 38.jegyz

DOMONKOS OTTÓ: Magyarországi festőcéhek I. A textilfestés első nyomai 101.old

ARRABONA. A Xantus János Múz.Évkönyve. 16. Győr, 1974.

Dr. Handlovics Kálmán

festő

1920-21.

Kéziratk 1930.83.l.

GEORGIUS HANDLOVITZ, textilfestőmester

A szepesolaszlak 1804-től alkottak külön céhet. Mesterlevelüket 1804-1826 között vezették igen díszes, kaligrafikus, néha szines kivitelben is.- "Stam-Buch"-nak nevezték.-30 bejegyzés van benne.-Ezek egyike:
24.- Georgius Handlovitz, Incorporirter 1812.
123.old. 38.jegyz

DOMOKOS OTMÁR: Magyarországi festőcéhek I. A textilfestés első nyomai 101.old

ARDABONA. A Xantus János M.Tsz. évkönyve, I. Győr, 1974.

HANDMANN ~~EDE~~ ADOLF

Saučin L., E. Halák - Hradil a umenie jeho doby. Bratislava, 1962. (97. s.) c. múzeum halálnemu udalosti múzeológie.

Tomáš Štraus: Anton Jaroch a krok vpred slovenskej avantgardy dvadsiatych rokov. Bratislava, 1966. 11. l. rôzj.

Handmann Adolf

MDK

Pán bucsuja az ősztől, of.

M. rajztanárok o. egyesülete kiáll. M.Szal. 1922. máj.

12 l.

Handmann Adolf kiáll. Eger. 1925. dec. 2o.

Magyar Müvészet 1925. 583-584. o.
Kiállitások.

MDK

Handmann Adolf

Pán bucsuja az ősztől, of.

M.rajztanárok o. egyesülete kiáll. N.Szal.
1922. máj. 12 l.

M.D.K.

Handmann Adolf

"Erdélyi vásár" c. képét emliti meg N. Istvánffy Gyula festőművész "A Képzőművészeti Társulat kiállitása" c. kritikájában.

Magyar Salon, Bp. 1895. május hó 23. kötet 230-254. lap

Handmann Adolf

Erdélyi vásár, vizf.

Műcsarnok 1895. tavaszi kiáll.

Handmann Adolf MDK

Az örkényi lőgyakorlatok, vizf.

Mücsarnok 1894/95. téli kiáll.

MDK

Handman Adolf

A N. Szalon karácsonyi tárlata. Vasárnapi Ujság 1896. 50. sz. 842.l.

MDK

Handmann Adolf

Kiállitások. Magyar Művészet 1925. 584/.l.

Handmann Adolf festő.

Erdélyivásár. /Alsó-Jára./ Vizf.

OMKT.895.tav.

Handmann Adolf

Budapest

Miscarock

1894/95. téli kiáll.

~~Mikrofilm~~
~~1933 jan. (portal)~~
~~1 filmi~~
Aro, Aare
1929 jun. 4. rk
candidat, of
1933 dec. 9. rk.
Nõukogude Nõi abt / vor
M. 158, 157.
Arvacura

Johann georg Handok,asztalosleg ény

A győri asztalos és puskaagykészitő céh legénykönyvéből,1685-től:"Johann georg Handok-Ein tieschler gesell gebiertlich Von Ausig in böhmen". 105.old

Batári Ferenc: Asztalosleg ények Győrött a XVII.században Adatok Győr város asztalosmüvességének történetéhez 93.old

Arrabona,9.-Antus János Múz.Győr,1967.-A Győri Múz.Évkönyve

Handok,Johann Georg,asztaloslegény

Győrben 1674-1699 között megfordult asztaloslegények jegyzéke:"Handok,Johann Georg,Usti nad Labem, Cseho,1687". 116.old. 13.jegyz.

Batári Ferenc: Asztaloslegények Győrött a XVII.században - Adatok Győr város asztalosművességének történetéhez 93.old

Arzsbona,9. - Aantus János Múz.Győr,1967
A Győri Múz.évkönyve

Hamdok J.G./Johann Georg/,asztaloslegény

Győrben 1674-1699 között megfordúlt asztalosle-gények jegyzéke származási hely szerint:"Usti nad Labem,Csehorsz:Hamdok J.G." 123.odd

Batári
Batári Ferenc: Asztalosle-gények Győrött a XVII. században - Adatok Győr város asztalosmesterségének történetéhez 93.old

Arrabona,9.-Kantus János Múz.Győr,1967. -A Győri Múz.Évkönyve

	Bevétel		Kiadás	
	korona	fill.	korona	fill.

MŰEMLÉKEK ORSZ. BIZOTTSÁGA
218-1909.
számhoz

Folyó szám	Kelet hó	Kelet nap	Tárgy
			A kolozsvári [illegible] helyreállítására f[illegible] 24.163. szám alatt 1017 korona 24 fi[illegible] elszám[illegible]
1.	1909. III.	9.	Kiutalatott [illegible]
2.	II.	9.	a 100/1909. szám alatt [illegible] elszámolás szám[illegible] kiutalás

Handrich Antal grafikus

MŰVÉSZET
II.évf. 1903.
62.
"Könyvdisz-pályázat"

Hankóczy Rózsa

1941. óta több tucat bemutatón láthattak a debreceni szalonzenének dolgozói a mezei művészek munkáit. - Ezeken az estéken a nézők a művészekkel személyesen is megismerkedhettek meg.

Sz. K.: Ünnepi találatok, '44.

Hajdúsági Munkás, 1944. okt. 14.

Handwerk Károly festő és grafikus l. Harmos K.

Handwerk Károly

~~Aradi lyceum könyvtára~~

~~II. 287~~

Flaneis

konzervkészítő

l.

Ezredévés kiáll.

I B. 19. l.

Nógrád és Hont közigazgatásilag egyelőre egyesített vármegyék alispánjától.

1342/4 sz.
193 5

Méltóságos
Nagyságos
Tekintetes

Műemlékek Országos Bizottsága

úrnak

IX Rákos utca 10

Budapest

M.D.K.

HANEK Bartholomaeus

mercatorum magister

Török Becse

10-12 sodal

1952)

Művért. Kapossy János: Építők, szobrászok, festők és
és grafikusok Magyarországon 1828-ban. 136.l.

Ø Hanek Johann

Nicolas

Mühlbein

1781–2

l.

Bürgerwenceſl

57 : l

Fürstemberg Ego.

Mellig, balra, nyolczszegle
daillonban, pánczélban és vért
ral. Felirata fölül:

7.
ILLVSTRISSIMVS ET
simus Princeps.

alól: EGO
COMES DE FVRSTEM
Caesariæ Maiestati
Generalis

Rm., mér. a rl. 9: 7 cm.
Ad: Bracheli: Historia nos

D Hanek Ferenc

épitész

Nül. 1816. Ujbecsen

Lásd Fleischer Bécs 49. l.

Handel Elemér

Fertő

4 polg.

8 hónap. elégséges

eredm.

Tanár Horti Pál

Igazgató 1894

Handl Elemér

Jesto

1897 - 98.

Kimisk 1930. 83. l.

HANDEL ELEMÉR festőművész a legújabb halottja a magyar művészetnek. Nem tartozott az ismert nevűek közé. Keveset állított ki, akkor is inkább vidéken vagy a Szalonban. A Műcsarnok tárlatain csak egy-kétszer jelent meg néhány dolgával. A szapora munkában egyrészt gyenge szervezete is gátolta. Erős volt benne a komoly studiumokra való törekvés, de vágyakozásaival nem bírt lépést tartani fizikai ereje. Sokszor megakadt, pihennie kellett s egy-egy nagy kedvvel átdolgozott nyár után rá nézve lehangoló, gyötrő szünetek következtek. Azok közül való volt, akiket mindig csak egy lépés választ el attól, hogy markánsabban észrevétessék magukat, de ezt a lépést valahányszor próbálják, mindig elhibázzák, lekésik, vagy nem tudják megtenni, belső okok, küzdésben való fáradtság, vagy előre nem látható, ki se kerülhető vis major miatt. Handel Elemér sorsa ez utóbbi. Sok része volt nehéz küzködésben, anyagi viaskodásban azért a legkevesebbért is, ami ahhoz szükséges, hogy éppen csak dolgozhasson. Ehhez járult szervezeti gyengesége, amely régtől fogva egy gyógyíthatlan kór csiráit hordta. Mindössze harmincéves volt, amikor meghalt Budapesten, néhány nappal előtte még egy rajzon dolgozva, amely a halál küzdelmét szimbolizálja egy ifjúval. Biográfiája külső eseményekben nem lehetett más, szegény. Újpesti születésű (1881), járt a mintarajziskolába, tanult Hollósynál Münchenben, majd egy ideig Firenzében s nyaranta rendszerint Nagybányán, az ottani művészkolónián. Leginkább figurális dolgokat festett, plein air-ban. Utóbbi években pedig sokat foglalkozott könyvdíszítéssel. A „Művészet“ is hozott tőle dekorativ apróságokat, fejlécrajzokat. Plakátokat csinált a Singer és Wolfner-cég kiadványai számára s ugyanitt használták fel sok könyvborítékját, díszítő rajzát, különböző

Művészet 1911
476, 427. l.

magyar írók könyveiben. Effajta dolgain egyszerű, nyugodt ízlésű munkára törekedett. Könyvborítékai ama helyes felfogás alapján készültek, hogy nem a táblát helyettesítik. Nem végleges burkolásai a könyvnek, hanem csak ideiglenesek, nincs rajtuk

szükség tehát arra a sokszor dekorációval túlterhelt megjelenésre, ami a kötések pazarságait akarja helyettesíteni. Kevéssel, néhány vonallal s a cím helyes elosztásával, a felírás, a betűk artisztikusabb alakjáról igyekezett megoldani ebbeli feladatait.

a pénzt, Pesten a Fuchs-féle boltban vette a legdrágább külföldi szivarokat és a finom italt is szerette. Megbomlott elmével, félőrülten halt meg. Oltárképe van a Rókustemplomban.

Gyurkovics Károly, a néma festő, érdekes alakja a forradalomelőtti magyar művészvilágnak. Nem annyira magyarnak, mint inkább pestinek kell ezt a világot mondani, azt jelezvén ezzel, hogy földrajzilag mindenesetre hozzánk tartozott. Mert egyébként a néma Gyurkovics is német ember volt.

Eszes, ötletes, humoros ember és mint ilyen, szerepvivő — a némák közt is. A némáknak a kék macska című kávéház volt a találkozóhelyük. Művészek is szívesen jártak a helyiségbe, amely akkor egyébként inkább sörház volt és arról nevezetes, hogy Frauenholz nevű tulajdonosa alkalmazott először pincérnőket. Ott volt a kék macskában

Régi templomi ruhák. Batthyáneum, I. 1.

Három sodronyzománcos kehely. U. o.

Régi harangok és harangöntők. U. o.

Magyar vásárlásaim Berlinben. Irta Radisics Jenő. Budapesti Hirlap, nov. 14.

Egy elhanyagolt művészet. — A magyar ötvösművészet. Irta h. ö. Magyarország, nov. 14.

Az iparművészet bajai. Irta b. e. Budapest, nov. 15.

VEGYES

A szatmári képző- és iparművészeti tanfolyam. Irta K—ly. Rajzoktatás, XIV. 8.

A nő a képzőművészetben. Irta dr. Sztrachon Nelly. Uránia, XII. 11.

A gyulafehérvári Codex Aureus. Irta Szentiványi Róbert dr. Batthyáneum, I. 1.

A gyulafehérvári egyházmegyei múzeumról. U. o.

Régi szentségházak a Székelyföldön. U. o.

Művészettörténeti adatok. U. o.

Költözködés a művésztelepre. — Látogatás a főváros művészházaiban. — Jeltelen cikk. Budapesti Napló, nov. 4.

Magyar kincsek idegenben. — A Gerhardt-gyűjtemény Berlinben. — A magyar állam szerepe. — Készül a magyar „Lex Pacca". Jeltelen cikk. Világ, nov. 5.

Magyar műgyűjtemény Berlinben. — Gerhardt Gusztáv magángyűjteményének árverése. — Irta ifj. Fülöpp Béla. Magyarország, nov. 5.

Költöző kincsek. (A Gerhardt-gyűjtemény.) Irta y K. Alkotmány, nov. 9.

Magyar műkincsek idegenben. Irta h. ő. Magyarország, nov. 10.

Hanušek Eleonora

Pešťo

vrch

Výv. Uzl.

343. l.

könyvkereskedő, 33 éves korában Szegeden. — Handel Elemér, fiatal tehetséges festőművész, 32 éves korában Budapesten. — Fodor Béla törvényszéki joggyakornok, 25 éves korában Rimaszombaton. — Honig Adolf, Dombovár köztiszteletben álló polgára, számos köztisztség viselője, 70 éves korában. — Fulló-kércsi Molnár Károly nyug. csendőrfőhadnagy, 33 éves korában Budapesten. — Szabó Antal nyug. m. kir. posta- és táviró-segédellenőr. 78 éves korában Munkácson. — Holtstein Herman, a Nádor-szálló és Nádor-kávéház társtulajdonosa Budapesten. — Zspaics József máv. pályafelvigyázó, 27 éves korában Rákoson. — Ifjú Bokor József iró és zeneszerző, 50 éves korában Budapesten.

Özv. gyepesi Kun Aladárné, szül. Viczián Ilona, 70 éves korában Budapesten. — Ifjabb Maczky Emilné, szül. Kerekes Margit, 20 éves korában Marosvásárhelyen. — Szászy Edith, Szászi Béla dr. és neje, Heinsich Viola 7 éves leánya Budapesten. — Idősbb özv. nemeskéri Kiss Józsefné, szül. Bellán Delilla, 53 éves korában Baracskán. — Özv. Palasovszky Józsefné, szül. Hoffmann Mária, 81 éves korában Egerben. — Özv. Prokis Jánosné, szül. Sturm Katalin, 84 éves korában Budapesten. — Özv. id. Kardos Antalné, szül. Morvay Erzsébet, 64 éves korában Györött. — Bonda Péterné, szül. Kallivoda Ilona, 47 éves korában Budapesten. — Berán Károlyné, szül. Grósz Margit, 27 éves korában Esztergomban. — Keményffy Gyuláné, szül. Reitmann Irma 26 éves korában Egerben. — Pelsőczi Hámos Ilona, 63 éves korában Eszkávoson.

EGYVELEG.

* **Jupiternek ismeretes vörös foltja,** mely a mult század nyolczvanas éveiben a megfigyelésnek oly kedves tárgya volt, s az utóbbi években csaknem teljesen eltünt *Archenhold* dr. és *Stanley A. W.* közlései szerint újabban ismét tisztábban látható. *G. L.*

Az Argentormüvek (Rust és Hetzel) gyári raktára most IV., Koronaherczeg-utcza 5. sz. alatt létezik. A czég uj üzlethelyiségében elismert jóizlésü és gyönyörü kivitelü argentor-ezüst tárgyainak még csak gazdagabb választékát tartja raktáron, melyek ugy használati czikkeknek, mint disz- és ajándék czélokra is a legkényesebb követelményeket is kielégitik. Ha még tekintetbe vesszük a méltányos árakat, ugy bátran állithatjuk a czégről, hogy jó hirnevéhez méltón a helyzet magaslatán áll.

Kitüntetés. Székely Aladár Váczi-utczai fényképészt, az amsterdami, londoni, glasgowi sikere óta ujabb kitüntetés érte. Müvészi fényképeit a kiewi nemzetközi kiállitás jurije müvészi plakettel és diszoklevéllel tüntette ki. E kitüntetett képek, valamint Székely Aladárnak a társaság, irodalom és müvészet kiválóságairól készitett ujabb felvételei, melyek jelenleg Váczi-utcza 18. sz. alatti kirakatokban vannak kiállitva, müvészi tökéletességüknél fogva itthon is általános nagy feltünést keltenek.

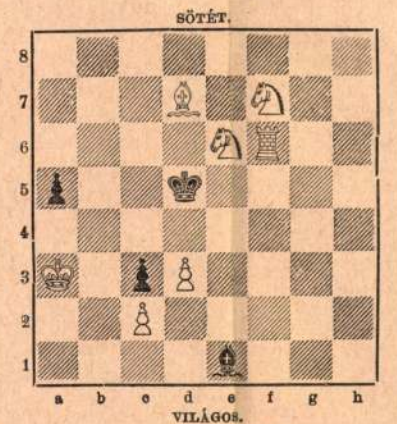
Minden háziasszony büszkesége a jó és szép kenyér. Hogy a bosszantó, nem épen étvággygerjesztő módját a mai kenyér dagasztásnak elkerüljék, ajánlatos a Lenkei és Társa fémárugyárában Kispesten előállitott ideál kenyérdagasztógép használata, melynek főelőnyei a tisztaság, könnyü és gyors kezelés. Ára 1 kenyérre 22 korona, 2 kenyérre 28 korona.

Minden czipőbe alkalmazható a szab. Laufer ludtalpfüző, a fájdalmat járás közben megszünteti. Ismertetőt kivánatra ingyen küld az egyedüli készitő: Székely és Társa ortopäd. czipőkészitő, Budapest, IV., Muzeum-körut 9.

Finom kézitáskákban (ridikül) s egyéb finom bőrárukban választékos raktárt tart: Csángó (Muzeum-körut 5.). A czég megbizható árui és méltányos árai folytán a legjobb hirnévre tett szert.

SAKKJÁTÉK.

2768. számú feladvány Pauly W.-től, Bukarest.

Világos indul és a harmadik lépésre mattot ad.

A 2764. számú feladvány megfejtése Erlin Konrádtól.

Világos.	*Sötét.*	*Világos.*	*a.*	*Sötét.*
1. Ka3—b4	—f6 7f (a,b)	1. ...	...	... f7—f5
2. Kb4—c4 stb.		2. Vh5—e8 † stb.		

b.

1. ... ... Ke6—d5
2. Fe5—f6 † stb.

Helyesen fejtették meg: Merényi Lajos. — Geist József és Stark Vilmos. — A «*Budapesti Sakk-kör*». — A «*Budapesti III. ker. Sakk-kör*». — Ludányi Antal. — Wyschogrod Pál. — Beer Mór. — Gottléb István (*Budapest*). Németh Péter (*Csongor*). — Kintzig Róbert (*Fakert.*) — Müller Nándor (*Szombathely*). — Hoffbauer Antal (*Lipótvár*). — Szabó János (*Bakony-Szentlászló*) — A «*Győri Sakk-kör.*» — Székely Jenő. — Mészey József (*Győr*). — A «*Zborói Társaskör*». — «A *Kalocsai Katholikus Kör*» — Veöreös Miklós (*Zircz*). — Ifj. Hubay Bertalan (*Bodzásujlak.*) — A «*Dunaföldvári Egyenlőségi kör*» (*Dunaföldvár*). Baross Mihály (*Biharudvari*). — Csolnoki István (*Hajdnhadháza*). — A «*Leibiczi Gazdasági Kaszinó*» (*Leibicz*). — Lustyik János és Szivák János (*Alberti-Irsa*). — «*Csengeri Casziné*» (*Csenger*). Király Mihály (*Zenta*). — Kunz Rezső (*Temesrékás*). — *Budai Sakkozó Társaság* (*Budapest*). — Patkó Imre (*Talpas*).

Szerkesztői üzenetek.

Csak a dallamot hallom. A vérem lángjainál. Asszony-gyerek. Van a versekben valami, a mi biztató, de még nem érettek: nem bor, hanem csak csipős must, a mit mér.

A Rózsika-dalokból. Nem sok mondani valónk lehet ezekre a versekre; gyöngécske dolgok, semmire sem jók.

Nagy út előtt. Aquarell stb. Sem a novella, sem a versek nem emelkednek túl a középszerűségen, már pedig művészetben épen a középszerűség a legnagyobb bűn.

Őszszel. Oda kerül, a hova a seregestül támadó őszi versek tömege mind: a semmibe.

A tihanyi kecskekörmök, stb. Teljesen értéktelen népdal és Petőfi-utánzatok.

Én. Visszasírom. Nincs semmi egyéniség a versekben; olvasmányok viszhangja mind a kettő.

KÉPTALÁNY.

A 40-ik számban megjelent képtalány megfejtése: *Temetőben láttalak meg legelőbb.*

Felelős szerkesztő: **Hoitsy Pál.**
Szerkesztőségi iroda: Budapest, IV., Reáltanoda-u. 5.
Kiadóhivatal: Budapest, IV., Egyetem-utcza 4.

Oly hölgy a ki az egészséges bőrápolásra súlyt fektet, szeplőt eltüntetni, gyöngéden puha bőrt, valamint fehér arczbőrt elérni óhajt, kizárólag a **vesszőparipa-liliomtejszappant** használja. — Egyedüli gyártó: **Bergmann & Co. Tetschen a. E.** Darabja 80 fillérért minden gyógyszertárban, drogériában és illatszerkereskedésben stb. kapható.

SALVATOR kiváló bór- és lithiumos gyógyforrás
vese- és hólyagbajoknál, köszvénynél, czukorbetegségnél, vörhenynél, emésztési és lélegzési szervek hurutjainál kitünő hatásu. — Természetes vasmentes savanyuviz.
Kapható ásványvizkereskedésekben és gyógyszertárakban. SCHULTES ÁGOST Szinye-Lipóczi Salvatorforrás-vállalat, Budapest, V., Rudolf-rakpart 8.

Egyedüli teljesen pormentes, ruganyos és hygienikus padlózat, tökéletesen zajtalan, pormentes és meleget tartó, szövetszerü hatással. Izléses sima szinekben és Inlaid keresztül dolgozott modern mintázatokkal. :: **LINOLEUM** Legkitünőbb tartósság és egyszerü kezelés. Épitkezéseknél elvállaljuk az egész munkát. Szakszerü fektetési munkát biztositunk. :: Költségvetés dijtalan.
Elsinger M. J. és Fiai Bpest, V., Báthory-u. 6. Telefon 139—32. szám.

Angol bőrbutoripar Bőrbutor szakmühelyek KENDI ANTAL Budapest, IV. ker. Semmelwes-u. 7. sz.

Angol bőrbutor, Ebédlőszékek, irodai karosszékek szakszerü gyártása. **Külön osztály** használt bőrbutor modernizálására, felfrissitésére és festésére. **Székátalakitások.**

A már 53 év óta dicséretreméltólag ismert, s a 71012. sz. Belügyminiszteri felirat követelményeinek teljesen megfelelő
UJ-VUKOVÁRI arcztisztitó kenőcs uj vukovári **bőrszépitő szappan**
szeplő, himlőhely, sömör, májfoltok, fakadékok, forrósági pörsenések, orrvörösségek és minden egyébb arczvirágzások ellen, valamint az :: mely az arczkenőccsel a használati utasitás szerint alkalmazva, még korosabb egyéneknek is viruló és fiatal kinézést kölcsönöz. ::
Egy nagy tégely ára 1 K 60 fill. kisebb 1 K, szappan 1 K. Utánzatoktól óvakodjunk! Csak **Krajcsovics** által **Vukováron** készitett kenőcs valódi. Minden tégelyen **Krajcsovics** a készitő arczképe látható.
Főraktár: Budapest, Király-u. 12. és Andrássy-ut 26. Török József gyógyszertára.

A Budai Szt.-Lukácsfürdő «Nagyszállodájában» és «Thermal»-szállodájában szoba teljes ellátással naponként 10 koronától feljebb. Minden szoba kilátással a Dunára. Kénes iszapfürdők és iszapborogatások. — Fürdőismertetést dijmentesen küld *Szt. Lukácsfürdő részv.-társ.*

forduljon minden érdeklődő, ki súlyt fektet elsőrendü fajtiszta anyagra. :: **GYÜMÖLCSFACSEMETÉK** Sétányfák, diszcserjék, tülevelüek, keritésnövények, bogyógyümölcsüek stb. stb. **SZŐLŐOLTVÁNYOK,** (I. sima áru) európai és amerikai sima gyökeres vesszők. (Oktató diszárjegyzék kivánatra ingyen.)
FISCHER és Tarsai faiskolak és szőlőoltványtelepek

A gyermekek bőre, nevezetesen a legkisebbeké, gyengéd és érzékeny; azért válasszák a bőrápolásra a legjobbat és pedig az orvosok és szülésznők által igen gyakran ajánlott gyermekkenőcsöt, az ugynevezett **Babymira-krém**-et, mely vöröses, nedvesség által felrepedt bőrnél, bőrkiütések és sömörnél a fájdalmat azonnal csillapitja és gyógyitó hatást idéz elő. — Felnőttek is jó eredménnyel használják a Babymira-krémet kézbőrdurvaság, felrepedt bőr s lábizzadás ellen.
Egy doboz ára 60 fillér.
Kapható minden gyógyszertárban vagy az egyedüli készitőnél: **Brodjovin H.** Zrinyi-gyógytár **Zágráb.** (**Zagreb.**)

HYPNOTIZMUS

— A SIKER TUDOMÁNYA —

Tisztelt olvasó! Vajjon eszedbe jutott-e valaha afelől gondolkozni, hogy mi az oka annak, hogy némely emberek sikert aratnak; hogy mindaz, amit megérintenek, aranyná változik; hogy vagyont, állást, hatalmat és befolyást szereznek, anélkül, hogy vajmi nagy fáradságot kifejtenének? Az ilyen egyéneket barátok környékezik; mindenütt tisztelik és becsülik őket; a társadalomban kiváló helyet foglalnak el és számos kitüntetést aratnak látszólag minden megerőltetés nélkül. Elmélkedtél-e minderről? És tudod-e hogy mi ennek az oka? Kemény munka? Dehogy. A szegény ember sokkal keményebben dolgozik mint a gazdag. Szülők? Hiszen kiváló férfiaink legtöbbje alacsony származású. Szerencse? Sok szerencsés ember hal meg szegényen és barátlanul. Mi megmondjuk az okát. Az életben aratott

A mi sikert hoz.

sikernek a titka az egyéni befolyásban rejlik, azaz abban a tehetségben, mely másokat arra késztet, hogy ugy gondolkozzanak, mint önönmagad; hogy megnyerjed bizalmukat és barátságukat és hogy rábirjad őket, hogy téged vállalataidban támogassanak. Egy titkos erő létezik, melylyel ellenállhatatlan egyéni befolyást gyakorolhatsz, melynek segitségével bármely akadályt legyőzhetsz és bárkit elbájolhatsz és lekötelezhetsz, bárminemü betegséget vagy rosz szokást gyógyszer vagy műtét mellőzésével gyógyithatsz. Mi a neve? Egyéni magnetizmus vagy hypnotizmus. Ez az alapja a sikernek minden foglalkozásnál és vállalatnál.

Ez olyan tehetség, melyet az isteni előrelátás örökségül adott szegénynek és gazdagnak egyaránt. Ez valóban a kornak csodaszerü tudománya. Képzeld csak, hogy mily horderejü reád nézve, ha képes vagy valakit meggyőzni arról, hogy a saját áruid a legeslegjobbak, továbbá, hogy neki nélkülözhetetlen vagy, hogy az, amit neki ajánlsz, jól tőkésitheto, hogy szüksége van arra, amit árusitsz, hogy véleményed helyes, hogy tanácsodat kövesse stb. Képzeld csak, hogy milyen előnyödre válnék ez a tehetség. Ha jövedelmező állást keressz, ha azt akarod, hogy fizetésedet felemeljék, vagy ha nagyobb jövedelmet kivánsz: a hypnotizmus ismeretét nélkülözhetetlennek fogod találni. Sok száz esetben fordulópontja volt ez oly egyének életében, akik kétségbeesetten lemondtak majdnem mindenről, s a jövő nem nyujtott semmi reményt.

Az isteni előrelátástól örökségül adott tehetség.

Éppen most bocsátjuk közre a század legfeltünőbb könyvét, mely a hypnotizmus, egyéni magnetizmus, magnetikus gyógykezelésről stb. alaposan tárgyal oly egyszerü nyelvezetben, hogy egy gyermek is megértheti. A könyv szerzője Dr. X. La Motte Sage, bölcsész és theologus, az uj kor leghirnevesebb hypnotistája. A mű uj, titkos, közvetlen módszerekről szól, mely bármely intelligens személynek lehetővé teszi, hogy ezt a misztérikus tudományt otthon néhány nap alatt megtanulja és hogy e tehetségét a barátai és a vele közlekedők felett, ezek tudta nélkül gyakorolja. Abszolut sikert garantálunk 5000 korona pénzbirság mellett. Ezen rendkivüli könyvnek köszönhetik sokan, hogy most 10,000—25,000 koronát keresnek évenkint, néhányan roppant vagyont szereztek.

Tanulj otthon dijmentesen.

Ritka titkokat tartalmazó könyv. Ingyen kapható.

Dr. Sage, e ritka mű szerzőjének az a szándéka, hogy mindenki birtokába jusson azon misztérikus titoknak, melyeket századok óta oly féltékenyen őriztek; hogy a szegénynek ép oly alkalma legyen erre, mint a gazdagnak.

Könyvének szerzői jogát azon feltétel alatt adta el, hogy **tiz ezer** példány osztassék szét a közönség között. Ezt a feltételt most teljesitjük. Mindenki kaphat egy ingyen-példányt, bérmentesen. Tizfilléres levelező-lap vagy 25 filléres bélyeggel ellátott levél czimzendő:

NEW YORK INSTITUTE OF SCIENCE,

Dept. 114 N. ROCHESTER, N. Y., U. S. A.

«Ez a nagy mű aranynál többet ér. Telve van titokkal és sok benne a meglepő. Tanai, értékükre nézve legközelebb állnak a szentiráshoz. Mindenkinek ajánlom e könyvet. **Weller Pál** lelkész, Gorham, N.Y.

Miután e mű magyar, franczia, német, angol és spanyol nyelven van közzé téve, bármelyik e nyelvek közül kapható.

Vásároljon osztálysorsjegyet

a Török-palotában

Budapest, IV., Szervita-tér 3|c. sz.

Fiókok:

VI., Teréz-körút 46. szám. Telefon 24-27.

V., Váczi-körút 4. szám. Telefon 11-58.

Távirati czim „Törökék“ Budapest.

1/1 sorsjegy **12 kor.**

1/2 sorsjegy **6 korona**

1/4 sorsjegy **3 korona**

1/8 sorsjegy **1.50 kor.**

Huzás már november hó 16. és 17-én.

Ékszer. Ezüst. Óra.

Iparművészeti tárgyak, egyházi szerek gyári áron beszerezhetők készpénz vagy **angol rendszerü részletfizetésre** is

csász. és kir. udv. szállító **SÁRGA JÁNOS** **ékszerész és műötvösnél**

BUDAPEST, IV., Kigyó-tér 5. sz. **KOLOZSVÁR,** Mátyás király-tér 13.

Szabad megtekintés vételkényszer nélkül. **Szabott gyári árak.** Képes árjegyzék ingyen és bérmentve. Vidékre választékot készséggel küldök.

Neurasthol

törv. védve.

Leghatásosabb erősitőszer **nemi neurasthenia** eseteiben.

Külső használatra.

Biztos siker!

Ara üvegenként 12 korona, orvosi használati utasitással.

Kapható a főelárusitónál:

Apoth. zum goldenen Hirschen

Wien, I., Kohlmarkt

és minden gyógyszertárban.

Eredeti angyalvédjegyü

Grammofonok

és eredeti

Grammofon-lemezek óriási választékban

Készpénzfizetés ellenében gyári áron és mintegy 15% árfelemeléssel

csekély havi részletfizetésre

Legujabb kimeritő grammofon és lemezjegyzék kivánatra ingyen és bérmentve.

Elek és Társa r.-t.

Budapest, IV., Károly-körút 10. sz.

Riessner Kályhák

Phönix-

folytonégők

Egészségi szempontból legkitünőbb rendszer.

Eredeti biztonsági szabályzóval.

Gázkiömlések és robbanások kizárva.

Pluto

az uj rendszer,

A fütési szakma terén éveken át tartott tanulmányozások kimagasló eredménye.

Fortuna

Ringeisen Testvérek, Budapest, Hold-utcza 21.

+ Soványság. +

Szép, tel testi omokat, gyönyörü keblet nyerhet a törvényileg védett, «BÜSTERIA» erőporunk által, arany éremmel kitüntetve: Párisban 1900, Hamburgban 1901, Berlinben 1903. Hizás 6—8 hét alatt egész 30 fontig. **Szigoruan szolid, nem ámitás. Számos köszönetnyilvánitás.** Doboza használati utasitással 2·75 K. A pénz postautalványon beküldése, vagy utánvét mellett, beleértve portó is. **Hygienische Institut Dr. Franz Steiner & Co., Berlin 57., Königgrätzerstr. 85.** Lerakat Magyarország részére: **Török J. gyógyszertára Budapest, VI., Király-utcza 12. szám.**

HALTENBERGER

RUHAFESTŐ-, VEGYTISZTITÓ- ÉS GŐZMOSÓ-GYÁR **KASSA**

GYÁSZESETBEN RUHÁKAT 3 NAP ALATT LEGSZEBBEN FEST FEKETÉRE. ■ ALAPITVA 1810.

6 Handel Elemér

l. Horváth

(Handel) Elemér

Bronzfibula VIII 186.

HANDEL *Elemér*, festő. l. *Horváth H. Elemér*

Vordergrunde Hirten mit ihren weidenden Schafen. — 1835: III. 34. *D. Teniers:* Landschaft mit weidenden Schafen. — 1844: III. 32. *Unbekannt:* Landschaft mit weidenden Schafen. — 1865, 1866, 1867, 1869: VII. 24. *Ismeretlen:* Tájkép legelő juhokkal.

b) Az Orsz. Képtárban. 1871: VII. 24. *Ismeretlen:* Tájkép legelő juhokkal. — 1873: VII. 24. *Unbekannt:* Landschaft mit weidenden Schafen. — 1876, 1878, 1879: XV. 553. *Ismeretlen:* Tájkép legelő juhokkal. — 1881: 335. *Holland,* XVII. század: Folyópart, hol birkák legelnek. — 1888: XXI. 721. *Antwerpeni festő* a XVII. századból: Pásztorok folyó partján. — 1896, 1897: XXI. 721. *Antwerpeni festő* a XVII. századból: Tájkép. — 1897: XXI. 721. *Antwerpener Maler* aus dem XVII. Jahrh.: Landschaft. — 1898: XXI. 721. *École d'Anvers,* XVII. siècle: Paysage. — 1901, 1904: XXI. 721. *Antwerpeni festő* a XVII. századból: Tájkép.

Hanel Frigyes

kőművessegéd

XVIII. 7.

l.

Birógergyergyói

31. l

Verebély.

A középtért a város és a
vár foglalja el, a háttérbel
kozik ki, az előtérben pedig
figyelmünket, míg jobbról bo
birkanyájat. Felirata

fölül középütt: Abbildung de
balra: A. XIV.

Rm., mér. a vk. 13.3: 1

140

Hazel Kunstmeyster

Adólajstrom Kormócbanya.
1450. Im Solergrunth Lahott.

Tejérjatakby László Magyarországi
városok régi számadás könyvei
Pest. 1885.

638 l

Hänel Gusztáv

Tenger, olaj

Alkotás művészete XVI. kiállítása. 1943.

aug. 3 l.

MDK

Hanely

A kis falusi épitész

A müegylet vásárlásai. Vas. Ujs. 1859. 4o4 l.

Hanély Antal MDK

Női arckép, olf.

Mücsarnok 1887. őszi kiáll.
I. sorozat

Hanély Antal F.M.19.2.

Pápai arcok (Ly:N.r. 98/

stájero.i szül. bécsi ak. Pápán, Pozsonyban, Kőszegen rajzt. életképeket állit ki Pesten.

Pápai kalóz. (Ly.N.r. 202) /Ly.N.r. 99-loo./

MDK

Anton Hanáky

Újvíns, 1874. „Regen in die Traufe" – Generalprobe

– KT-nek küldi megvételre

MDK-A-I-1/693.

Kanàky Antal festő

Mü nem emlitve

Vas Népe 1966. màj. 1

HANELY Antal festő

A Kálvária stációit festményei
dísítették (1890?) később domború-
vellel cserélték fel

Barnla 1995 114.

HANÉLY *Antal*, festő, * San Lorenz (Stájerország) 1824 jún. 17. † Kőszeg 1911 aug. 17. A bécsi műegyetem elvégzése után Waldmüller iskolájában tanult. Egy ideig Pozsonyban, Győrben, Pápán, s aztán haláláig Kőszegen működött. Arc-, táj- és életképeket festett. Jelentékenyebb művei: Horvát leány szőlővel, A megosztott falat, A torkos leányka, Leány kis kutyával stb. Utoljára 1887. állított ki egy női arcképet a Műcsarnokban.

K. Gy. I. 441 l

Ezt és Nem Géfen
helyes adatokkal
1933-ban. Hol emnek
az adatszerző cédu-
lája? Csatai
20 évvel később
jön vele mint az
felfedezővel.

723.

I
336.

723. Jan Frans van Bloemen (Bloemmen) Orizzonte.

Sz. Antwerpenben 1662-ben. † Rómában 1748 körül.

Város a folyó partján.

A hegyes vidék középterében, a folyó túlsó partján, város van, melynek épületei közül a lapos tetejű tornyok válnak ki. A part mentén és a házak közelében emberek kötik le figyelmünket, míg a folyón többen csónakban tartózkodnak. Az innenső parton középütt fiatal leány áll, ki jobb kezével ruháját fogja. Az előtérben egy szőke leány ül a földön, ki mögött kutyát látunk, míg a balról leheveredett agg férfival a botjára támaszkodó és piros köpenyébe burkolózott ember beszél. A háttérben, a hegyek aljában, városok terülnek el és az égbolt felhős.

Vászon, méretei 98 : 134 cm. — Mündler: VIII. 11.

Kifüggesztésére vonatkozó adatok:

a) Az Esterházy-Képtárban. 1812: VIII. 43. *J. van Bloemen Orizzonte:* Landschaft mit Gebäuden im Geschmacke von C. Poussin. — 1815: IX. 40. *J. van Bloemen Orizzonte:* Landschaft mit Gebäuden im Geschmacke von C. Poussin. — 1835: III. 20. *J. Bloemen:* Landschaft mit Gebäuden und

Hlavácsy Antal

pesti

Szent Kálmán alsó-

Zoló kéje az alábbi

kastélyban -

Csatkai Endre dr

A deinesfai gróf

Csáky - kastély -

Sopron-i tanulmány

1940. 36. l. -

Hanély Antal, (1

szentmiklósi

Csaskai Endre dr.: Szentmiklóssy Hanély Antal győri főesperesről. Győri Szemle 1942. 201, 202. l.

Szül. 1824. jun. 17. Sankt Lorenzen Stájerországban, † Kőszeg 1911. [aug. 17.] Atyja H. Ernő orvos és földbirtokos volt, anyja Desfours Marianna grófnő. Széchenyi Ferenc gróf Borbála nővére Desfours Ferenc grófhoz ment nőül. Ebből a házasságból született Marianna, (a későbbi anyja) aki tehát a gróf Széchenyi-családdal rokonságban állott. A Hanély család 1836-ban visszaköltözött Magyarországba és H. Pozsonyban járt gimnáziumba.

20

AZ ERNST-MÚZ

XL

RÁKOSI

MŰVÉSZI HA

Hanely Antal

1842-ben Bécsbe került a művészetekre és 1844-48. a bécsi képzőművészeti akadémiát látogatta. Waldmüller volt a mestere, akinek hatását végig megőrizte. Az akadémia elvégzése után Bécsben élt. 1855-ben Pozsonyba költözött, majd 1858 ban visszatért Bécsbe. 1860-64-ben Győrben tanított. 1864-ben Pápán a bencésrendiek a Kollégiumban vállalt rajztanári állást, majd 1867-ben Kőszegen telepedett le, hol élete végéig mint rajztanár és festő működött. Igazi festőiemye van. Kőszegen élő leánya H. Flóra birtokában.

929.

., NAGYMEZŐ-U. 8.

Hanéky Antal
festő

1 rod
2

Jenei Ferenc:
A legnagyobb magyar
és lyon
Lyoni Szemle
1942. 67. l.

Gróf Széchenyi István
arcképe festőtől a
városház közgyűlési
termében 1860-ban
a város megrendelésére fes-
tette és 100 ftot kapott érte.

T.

EUROPA

film-, könyv-, lapterjesztő és könyvkiadó rt.

Budapest, V.,

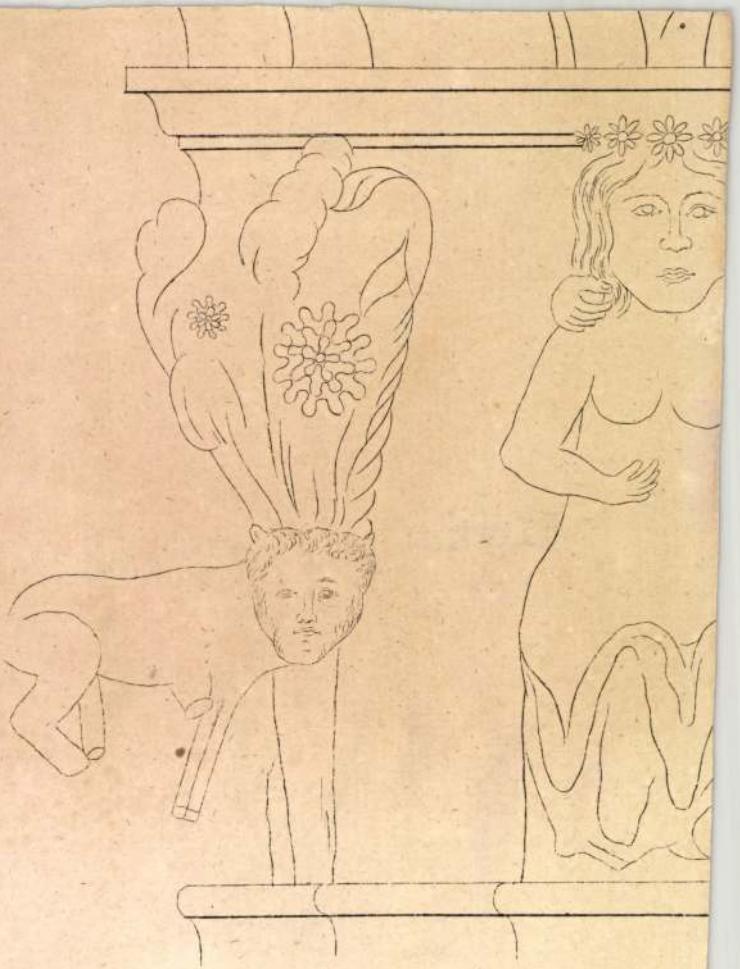
Visegrádi-utca 36.

Ylanély Antal

l.

LykaMagyműI300-50

206.l

Hanély Antal

l.

Lykanomzromantika
88, 99, 20.7. l.

Az oknak és okozatnak ezemtesen [illegible]

Hanely Antal

festő művész

Kőszeg

fényképész is volt.

Lakóhelyei

66. l.

117

121

minden időben.
Kiválóságaink, íróink, művészeink, önzetlen lelkű
ldsághőseink, eltekintve csekély kivételtől —
ıra falusi szülöttek. A falvakból költöztek a nagy-
ok falai közé.
A szentírás is így tanítja. Krisztus a kicsiny Náza-
l származott.
Kunyhóban születnek a nagyok. Régi, nagy kul-
gazság ez.
Dehát ha így volt és így van, hogy t. i. a falvakról
atjuk lelki és szellemi erőforrásainkat, akkor
ad-e elnéznünk, hogy falvaink egyre-másra sorva-
anak, pusztuljanak ! ?
Éppen ezért, ha kedvetlen foglalkozás is, nem árt
napján szemügyre vennünk a modern falusi élet
sztmetszetét.
Kétségtelen dolog, hogy az élet örömök és szen-
sek vegyülete. A józan falusi nép nem is óhajtja,
folyton a lakodalomban üljön, a csigaleveses-tál
ı töltöttkáposzta kupaca mellett. De azt sem
tja, hogy a gondok, a bajok, a szenvedések útjait
esztendőről-esztendőre.
Mert hát, mint tudjuk, az esztendő falun is
nkét hónapból áll.
Az első hat hónap a legtöbb családnál a remény-
a nélkülözés, a munka ideje.
Az esztendő első felében kevés a jövedelem. Ami
)jában véve nem is nagy baj, mert már márciusban
ul kifelé a nép a mezőre, ahol a friss levegő sok
, bajt, gondot elfelejtet az emberrel.
Majd jön az aratás ideje.
Alig aratja le azonban a falusi nép búzáját,
onáját, jön az adófizetések korszaka. Alig érkezik

Hlaváty Antal

1858-9-ben Zátory Jermerek c. oláj. 84 frtért megvette a műegylet.
PMÉvk 1858.re. 20.l.
1859-60. A falusi kis épitész c. oláj. 50 frtért megvette a műegylet.
PMÉvk 1859.re. 22.l.

1904. X. 20.

Debreczen ev. ref. főisk.

Szegély felhúzn. tervezet megsürgetése (790/1904.)

Hanicky Antal festő
Pozsonyban.

F (jan. - febr.)

A pesti műegylet 1856. évi
~~dec~~. - ~~jan~~. kiállitásán: † Férfi
tanulmányfő, olajf.; (70 frt.)

MDK

Hanely Antal festő, Győr

Játszó gyermekek
A kis falusi épitész

Szatmári Gy: Adatok 61 művész 28o művéről. Pesti Műegylet vásárlásai, 1853-63. Kézir at.

Hanely Antal
rajztanár

č.

Lyka Kozma
117. l.

1.-24. ll., I., II. képes
tábla

Budapest
1891.

Handy Antal

1.

Lyukakörös

12 i. l.

hó 10-én kelt 210/1947.számu ira-
nai református templomot ért háborus
entiványi Gyula főtitkárt küldtem
étfőn a délelőtti gyorsvonattal ér-
helyi műemlékeket is megtekinti.
Urat, hogy őt e megbizásában támo-

23.

elnök

Hauchy Antal

Bentnürnbergi

szül. 1824 [illegible]
San Lorenzben [illegible]
(Stájerországban) † 1913(?)
Kőszegen. Atyja orosz
cs. földbirtokos volt, anya
Desfours grófnő volt.
[illegible] Pozsonyban kezdte
az iskolát, azután elvé-
gezte a bécsi műegye-
temet s azután Wald-
müller-Rolajdiban
tanult. Azután Kőszegen
magházasodott és élt.
A Dreumannban, Bentn-
ban főnök is alatt vezető

fordult

A. 34.

Hanvély Antal

1861. május

A vajdai reggeli oltár

1861. nov. dec.

A Kis tolnai leány

oltár

60 ft

1862. máj. – jun.

1) Szoba ebédre, oltár 40 ft

2) A hadastyán leányi-

vereség

1863. febr. Győrött

Leány kis kutyával

oltár.

Kovácsky Ferenc gépész · IX. 2.

Handy Antal

1856 Porträtt

1856 jan. Eiath. Lucy Hall
Fest tavla för Olaff

1858 okt. Bref
Jatte Memoir

1858 dec.
Magnolia Galatea

1859 feb.
Javarba pön
Kristoffer

1859 juli
A Falun

Székelyföld VII. 184.

Hanély Antal, szentmiklósi, festő. Az 1850-es évek-
ben Pozsonyban, majd Köpcsényben, 1858-9. Bécs-
ben – ahol művészi tanulmányait is végezte – élt.
Az 1880-as években Kőszegen lakott. A Pesti Műegylet
kiállításain 1856–63. a következő olajfestményekkel szerepelt:
Férfi tanulmányfő (1856), Horvát leány rőlővel, Hor-
vát gyermek, Játszó gyermekek, A megosztott falat (1858),
Zavarba jött köszöntő lánya, A kis falusi építész
(1859), Utoljára 1887. a budapesti Műcsarnokban állított ki
egy női arcképet.

és 1860-tól Győrben
A váratlan reggeli, A kis torkos leány (1861), Szoba-ebecske,
A hadastyán kenyérkeresete (1862), Leány kis kutyával (1863).

Hanély Antal

Szent-Miklósi

Női arckép olaj

1887. ősz Eind.

Közegen tartott Mihály

Hlavicky Antal, Pozsony

1856. jan. – febr. kiáll. Műegylet. Férfi szemlemásító, olajf., 70 ft.

1858. jul. – aug. kiáll.: Horvát leány szőlőkkel, olajf., 100 ft.

1858. aug. – sept. kiáll.: Horvát gyermek, olajf., 80 ft.

1858. okt. – nov. kiáll.: Játszó gyermekek, olajf., 120 ft.

1858. dec. – 1859. jan. kiáll.: A megoszlott falatozás, olajf., 126 ft.

1859. febr. – márc. kiáll.: Zavarba jött kis kóstolónő, olajf., 185 ft.

1859. jul. – aug. kiáll.: A falusi kis épitész, olajf., 50 ft.

1861. máj. – jun. kiáll.: A vőraklan reggeli, olajf., 125 ft.

1861. nov. – dec. kiáll.: A kis torkos leány, olajf., 60 ft.

1862. máj. – jun. kiáll.: Szobaebédke, olajf., 140 ft. – A hadastyán és kenyárkeresete, olajf., 150 ft.

Gyön, bronzból, népvándorlás kori

III. 110

Hanély Antal Görög

1863 febr. – márc. kiáll.: Léány kis kutyával, olajf. 50 ft.

~~Bécs IV. 61~~

Havaly Antal

június 1858. jún. aug.
" aug. sept.
" okt nov.
" 1858. dec jan.
" 1857. jan febr.
" febr. márc

Hanchy Antal

festő

1858. Borsony.

Művészl. Katalógus.

Ugyanőt Kőpcsey-

ben említik.

Pólya Béla

tanulmányából

Hanély István

M.D.K.

Muraszemenye, rk, templom festett homlokzatdiszének restaurálása és kiegészitése.

Munkatárs: Döbrentey Gábor

Rövid hirek

Müemlékvédelem 1965/2. 126. l.

Hanéky László

Mosonmagyaróvárott falfestményeket restaurált.

Deréky Dezső, Entz Géza, Gerő László

stb.: Magyar Műemlékvédelem, (1949–1959) Budapest, 1960. I. 1681.

Honéky László

és Sóváry Lóránd restaurálták 1967-1968 során a lepsőöli kastélyban.

Depcsényi Dezső, Entz Géza, Havassy Pál

Mezényi Ferenc: Magyar műemlékvédelem V (1967-68) Budapest, 1970.

384 l.

Hanély László

Laczkó Gyula, Boronyai András és Minolszenti Péter állító fák helyre Lapp
Ipkór vezetésemellett a Vöröskeréknyi rk.
templom szentsír kápolnájáét.

Deresényi Dezső, Entz Géza, Havassy Pál,
Illésényi Ferenc: Magyar műemlékvédelem
V. (1967-68) Budapest, 1970. 384 l.

Hanóky László

~~Hobrán~~

1928.

Címnek 1930-83. l.

Hanély László

Leány fej. Hanély László alkotása.

Kézimunkázó leányka. Pécsi Pilch Dezső olajfestménye.
Műterem, Gyüjteményes Kiállitás.

Hamáry László, f. ipm

1904 szept 25 Budapest

1927. május ? ? ?

Hanély László
szobrai

Leány fej. Hanély László alkotása.

Évszakok a művészetben.

ELADÁSI FELTÉTELEK

Az *eladó művek* árai a kiállítási termek ajtói m
vagy a termek sarkában vannak kifüggesztve. A *vásá*
közvetítését kizárólag a főtitkár végzi. Azok a művek
lyeknek eladási árai nincsenek kiírva, *nem eladók.* Az
lat tételénél és a vétel megkötésekor a vevő vásárlási n
kozatot ír alá, amely fizetésre kötelezi az aláírót a kit
tett összegig megállapított határidőn belül. A vételár
negyedrésze a nyilatkozat aláírásakor fizetendő le, a m
vány legkésőbb *tizennégy nap alatt* készpénzben szol
tandó be a Társulat pénztárába. Ha a felajánlott ös
az eladó elfogadta, a mű az ajánlattevő, illetve a v
tulajdonába megy át és másoknak el nem adható.

A kiállított és megvásárolt tárgyak biztosításáról
donosaik tartoznak gondoskodni.

A megvásárolt műveket a Társulat a Műcsarnok
ségeiben adja át a kiállítás bezárása után, a befizetés
zoló nyugta és aláírott átvételi elismervény ellenébe
szállításukról a tulajdonosok gondoskodnak, saját terh

Az 1942 május 30-án túl visszahagyott művekért a
sulat felelősséget nem vállal.

Az igazgató

M.D.K.

Hauszmann Zsigmond építész

A pécsi belső vár ma is fennálló kerek bástyatornyát építette.

Bálint János: Pécs. Bp. 1955 15.

M.D.K.

Hanély László

Bp. Uri u. 49. volt klarissza kolostor rosta-
uzálási munkái

Műemlékvédelem, 1964. 1. sz. 50. l.

M.D.K.

Hanemann Vince,
egri ötvös

a egri káptalani kehelyei
munkáinál szerepel 1845-
ben

Heves megye müemlékei II. irta Voit Pál,
Magyarország müemléki topográfiája VII. köt.
Szerk.: dercsényi Dezső,
Bp. 1969. Akadémiai Kiadó, 337. old.

HANEMANN Vince gyöngyösi asztalos. 1845-ben a gyöngyösi katonai lak munkálatainál szerepel.

A Hevesmegyei Topográfia adatgyüjtéséből. Voit

Haanen, Remi van

laïd

Haanen dat

Kurziva a)
=
V a–b)

1240 — **I. A. Haner,** c. 1735.

a) „Agnus Dei“ az 1234*a)* kanna fedelén — *auf d. Deckel d. Kanne Nr. 1234a)* „I. A. Haner A. 1735 Agnum Imponit.“

b) Feszület XVII. századi kanna fedelén. — *Kruzifix auf d. Deckel einer Kanne d. XVII. Jh.* „Ornat. Cruce I. A. Haner. A. 1735.“

V Ev. egyház, Medgyes — *Ev. Kirche, Mediasch. Roth* : 225, 583, *Tafel* 180, 3.

L 8
Li

T 2

Haner J. A.

67.

l.

Könnagyötv.

1240.74.

Hanes Brutus

temesvári festő

U. 924

Egy életnagyságu akt-képés megvétte egy budapesti műkereskedő 600 koronáért. Egy kiváló bécsi műbarát 800 koronáért vette meg. Párisban szeretné magát tovább képezni. Temesvari Hirlap

1913. nov. 16. (Egy temesvári festő sikere.)

M. a. rendeletével a Csa-
rodai romániai ref. templom
Szatarován költségeihez
való hozzájárulás címén
a Műemlékek Orsz. Bi-
zottságának 1938/39. évi
javadalmából 1000 P-t
kegyeletből engedélyezni.

I rovatba tétessék, hogy
ezt az összeget elszámolás
kötelezettsége mellett dr.
Lux Kálmán műszaki
tanácsos részére (IX. Hö-
gyes Endre utca 10) kiutal-
ványozni szíveskedjék.

Budapest, 1939 febr 9

Horeny

1939. II. 11.

Flaves Bonitus

Festo

U. 924.

Adas légtelen

Lantosból Eilenytén

Ad 911/911.

Keresztszám
csomója

— **Egy hadihajó égése a galaci kikötőben.** Bukarestből jelentik a Rti-nak: Galaci jelentés szerint a kikötőben egy hadihajó tüzet fogott. A tüz tovább harapódzott és igy jelentékeny kárt okozott. A tüznek 3 halott és 8 sebesült áldozata is lett.

— **Megnyilt a nagybányai ambulatorium-poliklinika.** Nagybányai tudósitónk felenti: Dr. Dobricsán Sándor ker. egészségügyi felügyelő előterjesztésére a Nagybánya és vidéke részére felállitott poliklinika karácsony másodnapján megnyilt. Az ambulatoriumot az egészségügyi felügyelő nyitotta meg az intézményt anyagiakkal is támogató város polgármestere a nagyszámu közönség jelenlétében. A poliklinika tulajdonképpen az ujévben kezdte meg működését. Célja a szenvedő szegények megmentése nemzeti-, faji- és valláskülönbség nélkül. A Sándor-utca 20. sz. alatt a modern orvosi követelményeknek megfelelő és teljesen felszerelt intézetben dijtalanul gyógykezelik a vérbetegségek, tuberkulózist, küzdenek az alkoholizmus, gyermekhalandóság ellen, ellenőrzik, gyógyitják a prostituáltakat. Az intézet igazgatója dr. Kádár Antal egészségügyi tanácsos.

— **Az uj közoktatásügyi államtitkár.** A Gazeta Transilvaniei értesülése szerint a kolozsvári közoktatásügyi reszort élére a távozó Prie államtitkár helyébe dr. Ciortea Aurél volt brassói tanárt nevezték ki.

— **Az erdélyi Muzeum Egylet tisztujitása.** Az elmult héten tartotta meg az Erdélyi Muzeum Egylet tisztujitó közgyülését az unitárius kollegium disztermében. Elnök lett Ugron István, alelnökök gróf Teleki Arvéd és Papp József dr., főtitkár Huber Imre dr., a titkári állás betöltését a közgyülés betöltetlen hagyta, pénztáros Domokos Ernő, ellenőr Merza Gyula és ügyész Csikmántory Ottó dr. Huszonegy tagból álló választmányt is választottak, Ugron István a maga, tiszttársai és a választmány nevében tartalmas beszédben köszönte meg a közgyülés bizalmát. Fejtegette az egyesület keletkezését, jelentőségét, kulturális feladatait és alapitójának az eddigi vezetőinek érdemeit. Részletes programot nem adott: de komolyan igéri, hogy kerülve minden politikai vonatkozást, az egyesület jogait teljes erejéből igyekezni fog megvédeni, működését pedig igyekszik a magyar tudományos élet számára minél gyümölcsözőbbé tenni. Vátasztmányi tagok a következők lettek: Régiek - Boros György, Hirschler József, Mansberg Sándor br., Seprődi János, Váró Béni, Vass Béla. Ujak: Nagy Károly püspök, Buday Árpád, Elfer Aladár, Filep Gyula, Gelei József, Kelemen Lajos, Nemes András gr., Pap Domokos, Pata Béla, Tóth György, Tóth Kálmán, Visky László, Klumák János; Teleki Domokos, Konrádi Dániel.

— **Erdély művészeti igazgatója.** Bukarestből jelentik: Hanes Brutus festőt Erdély művészeti igazgatójává nevezték ki.

— **Bünös városatya.** Alex Scusteanu alezredes, Campulung város ideiglenes bizottságának tagja ellen a muscelli törvényszék vizsgálóbirája bünügyi vizsgálatot inditott lopás és bizalommal való visszaélés miatt a Btk. 308 és 323 §-ai alapján, amely büncselekményeket Campulung város kárára követte el.

— **Forradalmi kiáltványok egy kisinevi lap nyomdájában.** A kisinevi katonai és polgári hatósághoz érkezett feljelentés alapján házkutatást tartottak a „Basarabia“ c. lap nyomdájában, ahol egy csomó forradalmi kiáltványt találtak. Ez a tény nagy feltünést keltett a városban. Többek letartóztatása küszöbön áll.

— **Unitárius irodalmi délutánok Kolozsvárt.** A Dávid Ferenc Egylet és az Unitárius Irodalmi Társaság a tél folyamán vasárnap délutánonkint felolvasó üléseket fog tartani.

— **A gyulafehérvári koronázási templom munkálatai.** Bukarestből jelentik: Megirtuk, hogy a gyulafehérvéri templom munkálatai megakadtak, mert a szükséges pénz nem állott rendelkezésre. Most arról értesülünk, hogy a minisztertanács meggyőződvén arról, hogy a munkálatok függőben maradása nagy károkat okoz, ujabb hitelt nyujtott a munkálatok befejezése céljából.

— **A román nacionalisták uj választást követelnek.** *Jorga* tanár, a nacionalisták vezére és *Vajda-Vojvoda*, az erdélyi nemzeti párt vezére, egy tegnapi politikai gyülésen követelték az uj választótörvény elfogadását, demokratikus koncentrációs kabinetet — a liberális párt kivételével — s az uj választások megtartását. Ezek a kivánságok egyébként megegyeznek Take *Jonescu* programmjával. Ha a kormány belebuknék e programm megvalósitásába, ugy valószinüleg a parlament felosztása következnék. A Jonescu-kormány holnap mutatkozik be a képviselőházban.

— **Halálos verekedés.** Temesvárról jelentik: A közeli Majlátfalván ujév napján a falu korcsmáiában nagy verekedés támadt. A legények késekkel mentek egymásnak s csakhamar sebesültek hevertek a korcsma padlózatán. Többen csak kisebb sebesüléseket szenvedtek. Visky Ferenc gazdalegényt azonban oly erősen összeszurkálták, hogy sérülésébe néhány perc mulva belehalt. A tetteseket: Ferkè Mihály és Mártonfy János majláthfalvi legényeket a csendőrség letartóztatta.

— **Az erdélyi nyugdijasok panasza.** Az erdélyi és bánáti katonai nyugdijasok szomoru sorsát Firesianu Miklós katonai esperes is méltányolta és az összes nyugdijasok nevében egy indokolt panasszal fordult a kormányhoz. A nyugdijasok a megélhetési nehéz viszonyokra való tekintettel sorsuk könnyitését kérték. A házbér sokszoros felemelését, amely ezideig a rang- és szolgálati évre való tekintettel évi 200—600 lei között váltakozott. Ezen segély kiterjesztését kérték a katonatisztek özvegyeire is.

— **Vámközpontot állitanak fel Kolozsváron.** A gazdasági élet konszolidációjának legfőbb akadálya a szomszéd államokkal való forgalom szabályozatlansága. Óriási tájékozatlanság uralkodik az áruk elvámolása körül és nemcsak a kereskedők, hanem a vámhivatalnokok is rengeteg problémával állanak szemben, amelyek megakadályozzák, de legalább is lassubbá teszik a tranzitó forgalom lebonyolitását. Nagy nehézségekbe ütközik egyes áruk vámtarifájának olyképen való megállapitása, hogy sem az állam, sem a kereskedő károsodást ne szenvedjen. A megrakodott kocsik kicserélése, a vámtételek valutáris átszámitása és más hasonló kéreések állandóan foglalkoztatják már eddig is az érdekelteket, de egységes akciót ezirányban még nem kezdeményeztek. A kolozsvári kereskedelmi és iparkamara most azzal a messze kiható tervvel foglalkozik, hogy Kolozsváron vámközpontot létesit a közönségnek a vám kérdéséről való tájékoztatására. A budapesti iroda mintájára a vámközpont statisztikai adatokat gyüjtene össze arról, hogy mit termel Románia s mire van szüksége s ezeknek az alapján javaslatot tesz majd a kormánynak a vámtarifa helyes megállapitására. A vámközpont figyelemmel kisérné a külföldi államok összes ily természetü rendelkezéseit, valamint az importárakról is pontos adatokat fog beszerezni. Egyik fontos feladata lesz az irodának annak a megállapitása, hogy mennyi az ország szükséglete s ebből mit fedezhet önmaga s mit kell behozatal által biztositani, mely gazdasági ágaknak van szüksége nyers anyagra s mely iparág fejlesztéséhez szükséges egy kezdeményes vámtarifa megállapitása. Az aprolékos kérdések egész komplexuma vár megoldásra a vámhatárok rendezése, az elvámolás és a határforgalom szabályozása körül s ez len a központi vám iroda feladata. Az iroda létesitésének előmunkálatai már meg is kezdődtek.

— **Poliklinika felállitása Brassóban.** A város közegészségügyi tanácsa elhatározta, hogy a város szegényei és a háboruban beteggé lett lakósok részére egy poliklinikát állitanak fel.

HIREK AZ ERDÉLYI OTTHONBÓL.

— Felhivások. Bernáth István, Sarkady Ferenc jelentkezzenek az Otthon titkárságánál, VI., Nagy János-utca 27. sz. I., a menekülési könyvük, Tófalvi János meg a munkakönyvének átvételére.

— Közgyülés. Az erdélyi Otthon Segélyző-Egyesület f. 1922. év január hó 28-án (szombaton este) 7 órakor, Budapest, VI., Hungária-körut 55. szám alatt a Bükkösi-féle helyiségben tartja rendes évi közgyülését, amelyre az összes érdeklődő Otthon tagokat tisztelettel meghivja az Elnökség.

Sepsizalán. A községbeli hadköteles ifjak közül az 1899. évfolyambeliek mult év november havában, az 1900 évbeliek pedig f. hó 15-én vonultak be Brassóba, honnan szétszórták őket Románia különböző városaiba. A sorozás érdekes képet mutatott. Mindenik fiu szive fölött láthatóan hordta a magyar nemzeti szallagot. A sorozás különben itt sem ment simán; többen nem „álltak elő“, ezeket „összegfogják“ s megláncolva „vitték“. Érdekes, hagy a fiuk előtt ismertetve volt a sorozás elől való elmaradás következménye, melyszerint „készitse el mindenki előre a koporsót“, de azért többen meglógtak a koporsókészités elől. A „lógokat“ nem tették még koporsóba, de kijárt a verés, éheztetés. Dankó Lajos áll. tanitó letette az esküt, az állami iskolában tanit, Bálint Ferenc tanitó a ref. isko a vezetje. Nagy Lajos ref. pap prédikációit ma is ellenőrzik. Az ifjusági egyesület működése szünetel. A postai küldeményeket a jegyző cenzurázza s amelyiket gyanusnak találja, átadja a szigurancának. Sok székely jutott már emiatt bajba! Józsa Ferenc korai halálát is a sok herce-hurca okozta. Ismeretlen helyen tartózkodó fia miatt állandóan zaklatták s a sok izgalom megölte. Józsa Mari is állandóan betegeskedik. Este 9 óra után az utcán járni nem szabad. Ha mégis megtörténik, hogy valakit az utcán találnak, rászól a csendőr: „Ungye joszt?“ (Hol voltál?) A székely nem érti a csendőr nyelvét s nem felel. Erre felelni kell: „Nagyromániában. Éljen!!“. Pál Imre feleségül vette sóvárady Veres Juliannát, Kolcza Sándor Nagy Ágnest. Lázár Ferenc, Józsi Sándorné és Horváth Ilona meghalt. Nagy Géza és Lutz Ferenc oroszfogságból megérkezett.

Giroda. (Temes vm.) Innen sem akarják a főiskolai tanulókat Csonka-Magyarországba engedni, mert „Romániában is van egyetem.“ Ha mégis menni akar valaki, szülői beleegyezés és állampolgárságáról „örökidőre“ való lemondás után kiutasitják. A községbeli 14 csendőr ugyancsak kinozva a népet s ha a nép nem lenne okosabb, mindennap lehetne egy-egy csatát rendezni. Községünk Temesvár mellett fekszik s ezért a tanuló ifjak nagyobb része itthon lakik s naponként berándulnak Temesvárra tanulmányaikat folytatni. Mily sok kellemetlenségük van ezeknek a fiuknak. Gunyolják, szidják, ütik, verik őket. Az oláhok által rendesek „hazafias“ ünnepélyre minden magyart meghivnak, aki nem megy el, azt az „állam“ javára pénzbirsággal sujtják. Popescu Tagyér, jegyző és Erős Gyula, aljegyző inditványára Temesremetéről hoztak községi birót, mert itt „alkalmas“ ember nem akadt. Ez a biró még két más községnek is a birája, el is nevezték „körbiró“-nak. — Filiph Péter áll. tanitó letette az esküt. — Földosztáskor a magyarok 2, az oláhok 5 hold földet kaptak. A magyarszövetség közbejárására később a magyarok is megkapták a 3 hold földet. Ugy a magyarok, mint az oláhok Gróf Ambrózy Gyula uradalmából elvett földet kapták. Popovicu Virgil, ide telepitett oláh papról, uj ember lévén, majd később üzenünk.

Petrozsény. A zsilvölgyi szénmunkások nagyrésze nem fogadja el a betegség esetén őt megillető segélyt. A betegsegélyző intézet betegség esetén különböző kifogásokat emel egyes kérések esetén, sőt igaztalan uton jár el a legtöbb esetben, pedig a munkások az illetékeket rendesen fizetik.

Botár Béla csikszeredai árvaszéki elnök pontos cimét kéri Bod Miklós Nagy Kálló, Kisfehértói-ut.

Harasztosi Szilágyi József 1915. nov. hó 21-én Ivángorodnál oroszfogságba esett. Aki tud róla valamit, értesitse Széll Dezsőt, Békéscsaba, V., Mikszáth-u. 12.

Kiss Barabás Egerpatakról menekült biróról aki valamit tud, értesitse Kiss Gyula cipész uestert, Ujpest, Apponyi Albert-utca 22

Dr. Dvorzsák Antal, Budapest. Kérjük közölni, mily célra küldte be a 100 K-t.

Domokos S., Szentes. A 135 K-t mily célra kaptuk?

Papp István, Vác. A küldött 56 K-t mily cimen számoljuk el.

Werling József, Kőszeg. A küldött 26 K-t, mily cimen számoljuk el?

Az „ERDÉLYI HIREK“ ! arra törekszik, hogy minden erdélyi szervezetet egy hatalmas, megértő táborba tömöritsen!

HIRDETÉSEK

LEVELEZÉSEK — NYILT-TÉR

Apróhirdetéseket, üzleti hirdetéseket, üzeneteket Erdélybe és Amerikába, „Ki tud róla?" rovatba fölvesz:

KIADÓHIVATAL: X., Pongrác-ut, Auguszta-telep, Telefon: József 93—41.

OTTHON TITKÁRSÁG: VI., Nagy János-utca 27., I. Telefon: 87—74.

BOCSKAY-NYOMDA, VII., Jósika-utca 7. Telefon: József 81—10. — Telefonhivásra megyünk.

Országos Menekültügyi Hivatal Budapesti Kirendeltsége.
26/1922 szám.

Hirdetmény. Hadházi Gábor menekült pályamunkás, volt Batiz községi, jelenben Cegléd állomás épületi lakós 5.00/K kirendeltségi szám alatt kiállitott igazoló könyvét ismeretlen körülmények között elvesztette. Felhivom mindazokat, akik megtalálják, hogy azt kirendeltségünkhöz, Andrássy-ut 2. szám II. II. emeleti hivatalos helyiségünkben annál is inkább szolgáltassák be, mert ellenesetben 30 nap eredménytelen eltelte után hivatalból meg fog semmisittetni.

Budapest, 1922 január hó 13-án.

Országos Menekültügyi Hivatal Budapesti Kirendeltsége.
118/1922. szám.

Hirdetmény. Czirbesz Alajos, menekült, volt taksányi, jelenleg Kispest, Szigligeti-u. 12. sz. a. lakós 392/kirend., 921/K törzsk. sz. a. kiállitott igazolókönyvét ismeretlen körülmények között elvesztette. Felhivatnak mindazok, kik megtalálják, hogy azt kirendeltségünkhöz, Andrássy-ut 2. II. emeleti helyiségünkbe annál is inkább szolgáltassák be, mert ellen esetben 30 nap eredménytelen eltelte után meg fogom semmisittetni.

Budapest, 1922 január hó 13-án.

Országos Menekültügyi Hivatal Budapesti Kirendeltsége.
113/1922. szám.

Hirdetmény. Bálint Mihály cipész, volt marosvásárhelyi lakó 573/K kirendeltségi, 3093/K törzskönyvi számok alatt kiállitott igazoló könyvét elvesztette. Felhivatnak mindazok, akik ezen igazoló könyvet megtalálják, hogy azt kirendeltségünknél, Bp., Andrássy-ut 2. II. em. 7. hivatalos helyiségünkben, annyival is inkább szolgáltassák be, miután 20 nap eredménytelen eltelte után az semmisnek fog nyilvánittatni.

Budapest, 1922 január hó 12-én.

Legszebb
Legolcsóbb
Leghasznosabb
ajándék erdélyi gyermekeknek

ERDÉLY — KÉPES-LEVELEZŐLAPOKBAN!

Hogy gyermekeink és késő unokáink is szivükbe véshessék felejthetetlen drága Erdélyünk összes természeti és mesterséges — apáink alkotta — szépségeit, minden szülőnek kötelessége, hogy megszerezze Erdélyt képekben.

Evégből megszerezzük Erdély összes városainak, természeti szépségeinek, fürdőinek, szobrainak művészi fölvételeit s azokról képes-levelezőlapokat készitünk.

MÁR KAPHATÓK!

Fekete mély nyomásban:

Kolozsvárról:

1. Marjanum
2. Mátyás Király-tér a Mátyás szoborral
3. Ferencz József-út
4. Fellegvár az Erzsébet-hiddal
5. Nemzeti Szinház
6. Pályaudvar
7. Nyári Szinház
8. Kolozsvár általános látképe
9. Igazságügyi palota
10. Piaristák temploma és Ferencz József Tudomány-egyetem
11. Sétatér.

Darabja 3 kor.
Egyszerre 6 drb 16 K
12 „ 30 K

Művészi szines nyomásban:

Kolozsvárról:

1. Mátyás Király-tér, Mátyás-szobor
2. Általános látkép
3. Szamos részlet
4. Nemzeti Szinház
5. Igazságügyi palota
6. Sétatér
7. Wesselényi-utca
8. Ferencz József-út
9. Zsidótemplom

Darabja 5 kor.
Egyszerre: 6 drb 26 K
12 „ 50 K

Népviseletek:

1. Bánffyhunyadi család, — jegyespár, — pártás leany
2. Torockói pár, — pártás leányok
3. Kalotaszegi leány
4. Magyar—csángó asszony
5. Lakodalmas székelylegények
6. Magyar—székely leány
7. Szász-család, — pár, — szász leány
8. Cigány család, — leány
9. Erdélyi oláh paraszt

Megrendelve az összes városok felvételei fekete nyomásban.

APRÓHIRDETÉSEK.

Otthont talál jóravaló, nagyon szerény igényü nő, vidéki egyszerü uri családnál, ha megelégszik azzal, hogy a háztartásnál való segédkezés mellett, jó emberek családtagnak tekintsék. Ajánlatot kérünk a kiadóhivatalba.

Gyermekek mellé egyszerü, házias, varrni tudó, keresztény kisasszony, falura kerestetik. Németül is beszélő előnyben részesül. Fényképes ajánlatok fizetés igény megjelölésével: Bérgazdaság Iván (Sopron-m.) küldendők.

Ingyenes és kedvezményes fogorvosi kezelést nyujt menekülteknek — vagyoni helyzetük arányában — dr. Schliesser L. és Szilvakuti Bernáth Béla, Budapest, V., Szondy-utca 44/b I. em. Rendelés: d. e. 10—12 ig és d. u. 3—6-ig. Tessék az Erdélyi Hirekre hivatkozni!

Menekültek cipőfejelő és javitó üzeme, VII., Hernád-u. 42. sz. a. gépekkel felszerelve, jó anyagból tartósan és gyorsan dolgozik önköltségi árban.

A FŐVÁROS EGYIK LEGNAGYOBB ÉTTERME!

ERDÉLYI VENDÉGLŐ

BUDAPEST, VIII., ÜLLŐI-ÚT 14.

Kitünő erdélyi konyha! Kolozsvári, marosvásárhelyi és szamosujvári különlegességek! Menekültek alapitása.
Erdélyi személyzet. Kolozsvári szakácsnő!
Kedvezményes előfizetési rendszer!
Vezérigazgató: **dr. Somodi András,** volt kolozsvári közélelmezési tanácsnok.
Az étterem vezetői: **Csiky Béla** az O. M. H. közélelmezési osztályának volt vezetője és **Walter Károly** a kolozsvári New-York kávéház és étterem volt vezető főalkalmazottja.

!! Hazafias könyvek !!

Családjának az ERDÉLYI HÍREK kiadóhivatalából vegyen értékes, hazafias könyveket!

ÁRJEGYZÉK:

ERDÉLYI MAGYAROK KÖNYVESHÁZA

(12 füzetben)

1.	Csaba Királyfi II-ik kiadás	5 K
2.	Székely nóták I.	5 „
3.	Bálványos vár	5 „
4.	Szent Anna tava	5 „
5.	Székely népballadák I.	5 „
6.	Két történet a régi székely világból	5 „
7.	Székely népmesék I.	5 „
8.	Székely népballadák II.	5 „
9.	Székely népmesék II.	5 „
10.	Gábor Áron, az ágyuöntő székely II-ik kiadás	5 „
11.	Székely nóták II.	5 „
12.	A kolozsvári biró és egyéb mondák	5 „

Az „Én Könyvem" sorozat.
Szerkeszti: BENEDEK ELEK.

1.	**Gyulai Pál:** Szilágyi és Hajmási	3 K
2.	**Benedek Elek:** Történet három juharfáról	3 „
3.	**Kovács József dr.:** Jó rét, jó legelő, jó állatnevelő	3 „
4.	**Benedek Elek:** Igazságos Mátyás király	3 „
5.	**Dr. Tüdős Kálmán:** Jó egészség	3 „
6.	**Jókai Mór:** Uti levelek Erdélyből	3 „
7.	**Benedek Elek:** Krisztus palástja	3 „
8.	**Dr. Tüdős Kálmán:** A fertőző betegségekről	3 „
9.	**Arany János:** Szent László füve stb.	3 „
10.	**Dr. Kovács József:** A tejszövetkezetekről	3 „

Költemények, alkalmi szindarabok stb.

Végvári:	**Zu Hilfe.** Német müfordítás, Jekel Pétertől	15 K
P. Horváth Emil:	**Mikes,** egy bujdosó élete, 6 képben (2. kiadás)	20 „
Szilágyi Béla:	**Székely Gyöngyök,** versfüzet	15 „
	Mit sir a Hargita? versfüzet	30 „
	Székely könnyek, (3. kiadás)	32 „
Veszprémy Ferenc:	**Az Éjszaka Vőlegénye.** (Szanszkrit kézirat hátlapjáról) Keleti mese	15 „
	Előfizetőinknek	10 „
Székely Szilárd:	**Nemzeti lant** (válogatott költemények	50 „
Hegyaljai Kiss Géza:	**Szüreti tüz** verseskötet	15 „
Vaszy György:	**Az elpazarolt élet**	20 „
—	Ha megmozdul az erdélyi föld (Kiss Menyhért versei)	40 „
	Szeretlek Erdély. **B. Molnár Mária** versei	30 „
Vályi Nagy Géza:	**Angyali vigasz** (zenéjét szerzette Murgács Kálmán)	30 „

Dalok, zenemüvek:

Murgács Kálmán:	**Irredenta dalok** (csupán szöveg)	15 K
	15 legszebb irredenta dalai négyes férfikarra, I. füzet	30 K
	II. füzet	30 K
	III. füzet	30 K
Szilágyi Béla székely főhgy:	**Legszebb irredenta dalai,** II. füzet	30 K
	III. füzet	30 K

Kaphatók az ERDÉLYI HIREK kiadóhivatalában a pénz (5 korona portóval) előzetes beküldése mellett.

MODERN FODRÁSZÜZLET

AZ AUGUSZTA-TELEPEN 139. SZÁM ALATT!

Van szerencsém tudatni, hogy fodrászüzletemet a mai kor igényeinek megfelelően átalakitottam

Vállalok mindennemü hajmunkát és tyukszemvágást is

Kapható:
Mindennemü pipere- és illatszer dekánként is kimérve!

Szives pártfogást kér tisztelettel:

HORVÁTH AURÉL
fodrászmester

ERDÉLYIEK FIGYELMÉBE!
A legjobban lehet étkezni a a József-körut 40. sz. alatt a

KOLOZSVÁRI ÉTTEREM-BEN

4 fogásos ebéd, vacsora havi előfizetése 2000 K
3 fogásos ebéd, vacsora havi előfizetése 1700 „

Minden csütörtökön szombaton disznótor

Erdélyi konyha, ételspecialitások sajátkezelésü fajborok

Szives pártfogást kér **Illyés Gyula,** menekült kolozsvári vendéglős.

AZ ERDÉLYIEK KALENDÁRIUMA 1922

Kiadóhivatalunkban kapható, továbbá Budapesten és vidéken majd minden könyvkereskedésben, trafikokban, pályaudvari és utcai ujság-pavillonokban.

Bolti ára: 30 K

Menekült cipész mester

műhelye

Ujpest, Szent Gellért-u. 6.

Elvállal mérték utáni rendeléseket, javitásokat, hivásra házhoz is megy. Szives pártfogást kér

SIMON ALBERT

Fővárosi Sörfőző

Részvénytársaság Kőbánya.

Ajánlja elismert kiváló minőségü **Mátyás király-, Nádor-, Király- és Bak-söreit.**

Különlegességek:

Fősör és Hősök söre!

Felelős szerkesztő: MÁRKY ISTVÁN
Kiadja az Erdélyi Hirek Lapkiadó Társaság

„Bocskay"-nyomda Budapest, VII., Jósika-utca 7. Telefon: József 81—10.

Hanff Jakob

ök.

l.

Königsberg

894. n.

		Kikiáltási ár pengőben
1158.	TISZTI ÓRALÁNC. Arany, kő-függelékkel. 25 gr.	80.—
1159.	GOMBOLYAGTARTÓ, KARRAVALÓ. Sajtolt ezüst, áttört neobarokk díszítéssel. 1850 körül .	18.—
1160.	NŐI KARÓRA. Arany. Movado	60.—
1161.	ASZTALKENDŐKARIKA. Ezüst. Orosz. XIX. század	5.—
1162.	RIZSPORTARTÓ. Arany, zománcozott és vésett díszítéssel. 32 gr. tükör nélkül	125.—
1163.	SÓ- ÉS MUSTÁRTARTÓ. Ezüst, üvegbetéttel. 675 gr. Az edényeket kerekeken járó elefánt hordozza. XIX. század közepe	90.—
1164.	KULCSOS ZSEBÓRA. 18 karátos arany, vésett díszítéssel. XIX. század első fele. (Hibás.) . .	40.—
1165.	BONBONTARTÓ FEDŐVEL. Ezüst, 180 gr. Louis, XVI. izlésben	15.—
1166.	ZSEBFÉSŰ, Arany. vésett díszítéssel. 29½ gr. fésüvel együtt	110.—
1167.	PUTTONY. Ezüst filigrán	10.—
1168.	ILLATSZERTARTÓ. Arany. 15 gr.	60.—
1169.	KEREK DOBOZ FEDŐVEL. Ezüst, fedelén vert mitologiai jelenet. 232 gr. Bécsi bélyeggel, 1825-ös évszámmal	20.—
1170.	ÖNGYÚJTÓ. Arany	100.—
1171.	CUKORFOGÓ. Ezüst, sajtolt díszítéssel. Bécs, 1852. (Hibás.)	8.—
1172.	FÜGGELÉK. Arany. 10 gr.	40.—
1173.	CUKORFOGÓ. Ezüst, sajtolt díszítéssel. Bécs, 1842	8.—
1174.	KÉZELŐGOMB EGY PÁR ÉS 2 MELLGOMB. Arany, zománcozott díszítéssel. 9 gr. . . .	36.—
1175.	OVÁLIS DOBOZ FEDŐVEL. Ezüst, Napoleon képmásával. 80 gr.	15.—
1176.	NYAKKENDŐTŰ. Arany, rubinnal. 5 gr. .	20.—
1177.	KÁVÉS- ÉS TEJSZÍNKANNA. Ezüst, elefántcsont füllel. 435 gr. Bécs, 1844.	110.—
1178.	KÉZELŐGOMB. Arany, egy pár. 8 gr. . . .	18.—
1179.	KÁVÉS- ÉS TEJSZÍNKANNA. Ezüst, neobarok díszítéssel. 1045 gr. Bécs, 1840. . . .	190.—
1180.	HOSSZÚ LÁNC. Platina és gyöngy. . . .	280.—
1181.	VÁZÁCSKA. Ezüst, gazdagon díszítve. XIX. század vége	10.—
1182.	FÜLBEVALÓ. Arany, brilliánsokkal. Egy pár	285.—
1183.	RUZSRUDTARTÓ. Arany, zománcozott díszítéssel	30.—
1184.	TALPAS SÓTARTÓ. Ezüst, újbarok díszítéssel. Egy pár, 290 gr. Bécs, 1850 körül	55.—

		Kikiáltási ár pengőben
1129.	NŐI CIGARETTASZELENCE. Ezüst . . .	8.—
1130.	FÜGGELÉK. Aranyláncon, brilliánsokkal és gyémántokkal	90.—
1131.	TOJÁSTARTÓ. Ezüst. Kassa, Hanff János, 1820 körül	6.—
1132.	MELLKERESZT. Arany, türkizzel. XIX. század közepe	20.—
1133.	DOMBORMŰ. KÍNAI ALAKOKKAL. Ezüst. 2 drb.	6.—
1134.	GYERTYATARTÓ. Ezüst. Egy pár. 278 gr. Bécs, 1842.	45.—
1135.	CSAT. Arany, rubinokkal és gyémántokkal díszítve	40.—
1136.	GYERTYATARTÓ. Ezüst. Egy pár, 465 gr. .	60.—
1137.	GYÜMÖLCSÁLLVÁNY. Ezüst, domború és áttört peremmel. 302 gr. Bécs, 1854.	40.—
1138.	TALPAS CUKORTARTÓ. Ezüst, domború peremmel. 305 gr. Bécs, 1831.	60.—
1139.	GYŰRŰ. Arany, smaragddal és gyémántokkal	45.—
1140.	KOSÁR. Ezüst, 326 gr.	30.—
1141.	NŐI KARÓRA. Arany	25.—
1142.	CUKORTARTÓ ÉS CUKORFOGÓ. Ezüst, áttört díszítéssel, üvegbetéttel. 160 gr	20.—
1143.	NŐI KARÓRA. Arany	25.—
1144.	BURNOTSZELENCE. Ezüst, vésett díszítéssel. XIX. század	10.—
1145.	KOSÁR. Ezüst, 548 gr. Bécs, 1860	100.—
1146.	CUKORSZORÓ. Ezüst, domborított díszítéssel. Bécs, 1855	20.—
1147.	ZSEBÓRA. 18 karátos arany, kulcsos szerkezettel. XIX. század első fele	45.—
1148.	CUKORSZORÓ. Ezüst. Bécs, 1850	20.—
1149.	IRON. Arany, vésett díszítéssel	25.—
1150.	OVÁLIS TÁLCA. Ezüst, domború és áttört díszű peremmel. 890 gr. Lemberg, 1812 . . .	160.—
1151.	TALPAS KOSÁR FÜLEKKEL. Sajtolt ezüst, 368 gr. Strassburg, XIX. század eleje . . .	70.—
1152.	KARPEREC. Arany, lapis-lazuli díszítéssel. 28 gr.	110.—
1153.	PALACK, srófos fedővel. Ezüst, 190 gr . . .	24.—
1154.	HŰTARTÓ KANCSÓ. Ezüst, 1300 gr., üvegbetéttel együtt	110.—
1155.	NYELES SZEMÜVEG. Arany, vésett díszítéssel. 21 gr.	85.—
1156.	CIGARETTASZELENCE. Ezüst, zománcozva. 95 gr.	16.—
1157.	PERSELY ,HORDÓALAKBAN. Ezüst, 1850 körül. 75 gr..	20.—

Árverési Közlöny 1938. 8. sz.

Hanff János

1130. CUKORFOGÓ. Ezüst. Kassa, 1823. Hanff János 7.—

Árverési Katalog

1938. 6. VK. 12.

JEGYZETEK

Hanff, vagy
Hauff

Mosdóról ered
Kassa 1833.
12 év. Ernst aurelia 1920.

Megjegyzi: Ne-
velőben, hogy Ő
ért a neve.

Gyoma-közlapjári lelet VI. 128.

Ylanff Nep. János ötvös * Pesten. 1808–10. Rom-
bauer Mátyás eperjesi mester műhelyében mint legény
dolgozott. 1813. lett mesterré Kassán, hol ez évben a pol-
gárjogot is megszerezte. A kassai ötvöscéhnek 1816. és
1819. második, és 1819–39. csaknem állandóan első céh-
mestere volt. (Mihalik J., Kassa ötv. tört. Bp 1900 312.l.)

Hans Jans

ötv.

läsd

Arch. Ét

1909. 435

Hamff Janos

l. 1 kanai otvos

Arv. Gram. 103. anke. Eat.

ar ernst kárpak dorá-
ban neve nem
nevepel

MAGYAR-OLASZ TÁRSASÁG
SOCIETÀ ITALO-UNGHERESE
BUDAPEST, IX. RÁKOS-U. 10

NYOMTATVÁNY

Nagyméltóságú
Méltóságos
Nagyságos

úrnak
úrhölgynek

BUDAPEST,

ifj. Kellner E. Bpest.

LA SOCIETÀ ITALO-UNGHERESE

invita la S. V. Illma ad intervenire alle

CONFERENZE

che

il Rev.

P. VITTORINO FACCHINETTI

Professore dell'Università del Sacro Cuore di Milano

terrà

sabato, 27 aprile alle ore 18
nella Sala del Museo d'Arte Decorativa
(IX., Üllői-út 33—37.) sul tema:

DUE FULGIDE GLORIE DELLA SANTITÀ ITALIANA

(con proiezioni); e

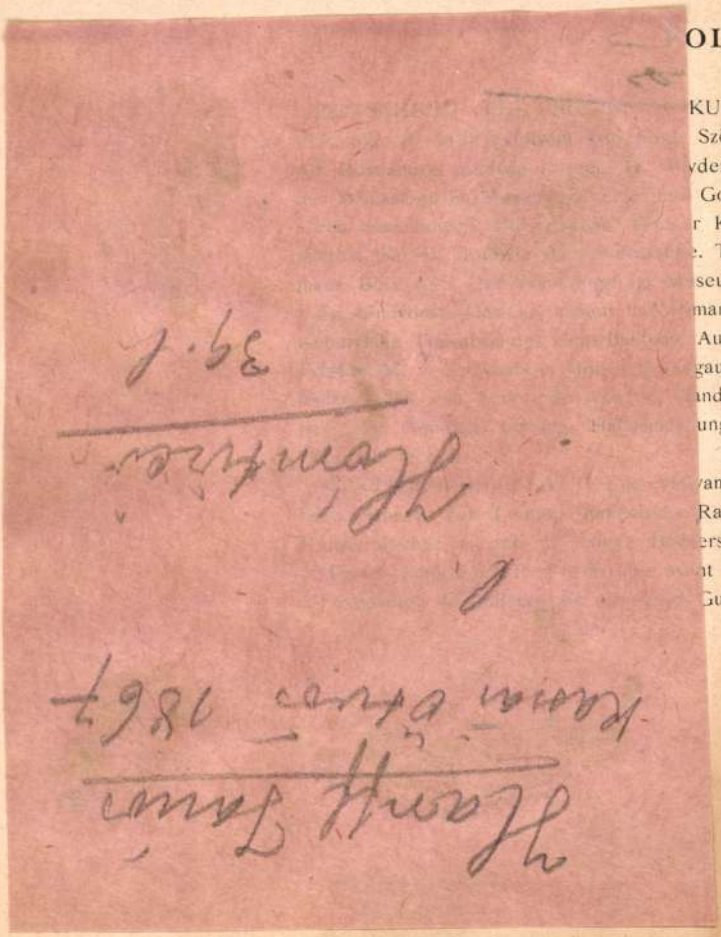
lunedì, 29 aprile alle ore 18
nella Sala della TESz (V., Falk Miksa-utca 1) sul tema:

LA RADIO IN VOLO

LA PRESIDENZA

Gli ospiti sono graditi.

principaux Musées de l'Europe. 4-edrét. Sz
kép a szövegben és a szövegen kívül. Paris, J. Ro
1884.

ɔzig, Schlœmp. 1885. Ára 1 és fél márka.

ORTIG, Das Weltgericht in der bildenden st. Heilbronn, Henninger. 1885. Ára 1 és fél ka.

EIBT W., Helldunkel. I. Von den Griechen bis reggio. Frankfurt am Main, Keller. 1885.

CHMIDT C., Wegweiser für das Verständniss Anatomie beim Zeichnen nach der Natur und ke. 2-ik kiadás. Tübingen, Laupp. 1885. Ára fél márka.

ROUSSET R., Étude sur l'histoire des sar- ıages chrétiens, catalogue des sarcophages chré- s de Rome qui ne se trouvent point au musée Latran. Paris, Thorin. 1885.

URWÄNGLER AD., Beschreibung der Vasen- mlung im Antiquarium der königl. Museen zu in. Berlin, Spemann, 1885.

RIEDRICH CARL, Die Gipsabgüsse antiker werke der. königl. Museen zu Berlin, in histor. ge erklärt. Bausteine zur Geschichte der grie- ch-röm. Plastik. Neu bearb. v. Paul Wolters. in, Spemann. 1885.

AY VICTOR, Glossaire archéologique du en âge et de la Renaissance. 4-ième fascicule, s, librairie de la Société bibliographique. 1885.

Hanf János

kassai ötvös

Kis gyertyatartó párt

1818.

Fehér Ibolyának

Anlaydi Bpest

Jul

SOPRON

Városi Múzeum: Római kövek

Bella Gajos: Három római emlékkő. AE, VIII–1888, 233–235. l.

Hanff János

kassai ötvös

Pacificale 1820

Ungvári ak. ple-
bániatemplom
oltalja.

Jul

SOPRON

Museum: Varisheggi urna

Kella Zajos a varisheggi urnáról. AÉ, XI – 1891, 167 – 170 l. 257 l (képe 256 és 257 l)

Hanff János

ötvös

1813, 1828 Kassa

Pestről való + 4 segéddel dolgozik

Kapmagyarországi ötvösök 36 l.

Ludwig

4506. Correggio ~~Lajos~~:
Sz. Münchenben 184

A nyár.

Erdős vidéken van á
szent kép látható, a melynek
ló" asszony vin ábráik, a Ki
zete: fehér fejkendő, barnaru
rolnya. A derült égbolt fe

Vászon, mér. 51.4:75
300 K.-- Gróf Andrássy Dén
(6?1-913).-- A Magyar Nemz.
~~Átvételtelt 1913 április ?3-~~
1914 március 30-án (?45-9?

Hanff Jaan

Otsus Kassa. l

150-51. l

58

58

Hanff János

Kassai ötvös

1837

l.

Körlevelezők

Nemzeti Museum
Érem- és Régiség-
tárából. 1916.
I. cs. 1. sz. 64. l.

EGYETEMI NYOMDA

31 nap **DECEMBER** 52. hét

18 Vasárnap		Grácián *Auguszta*
19 Hétfő		Pelágia *Viola*
20 Kedd		Timót *Teofil*
21 Szerda		Tamás *Tamás*
22 Csütörtök		Zénó *Zénó*
23 Péntek		Viktória *Viktória*
24 Szombat		Ádám, Éva *Ádám, Éva*

Hanff Keponuk Zanós

1810 - 1839. Ötvös III 1818

Rombauer Mátyás egerjesi ötvösmester 1810. márc 5. keltével bizonyítja, hogy Hanff ötvösinasi tanulmányait 7 évet és 8 hónapot foltozó munkában, Stuckmeister[e] 1812. sept 9-i vizsgálat alkalmával, arzal a feltétellel, hogy remekét 3 hó alatt elkészíti. Est nov. 30 befejezést, ajánlat 15 bécsi forintot. 1816. második céhmester, 1819. ismét dito. de újra 25-ben. Pendl József első céhmester elhalálozása után első céhmesterré választatik s e tisztségben meg 1821, 23, 28-30, 33-39-ben volt.

Művészi ötvösök. Kassa város ötvösségének története. Kassa. 1900. 312 l.

Lásd a forrást részletesebb!

Fr Measoly

festo

XVIII. 87.

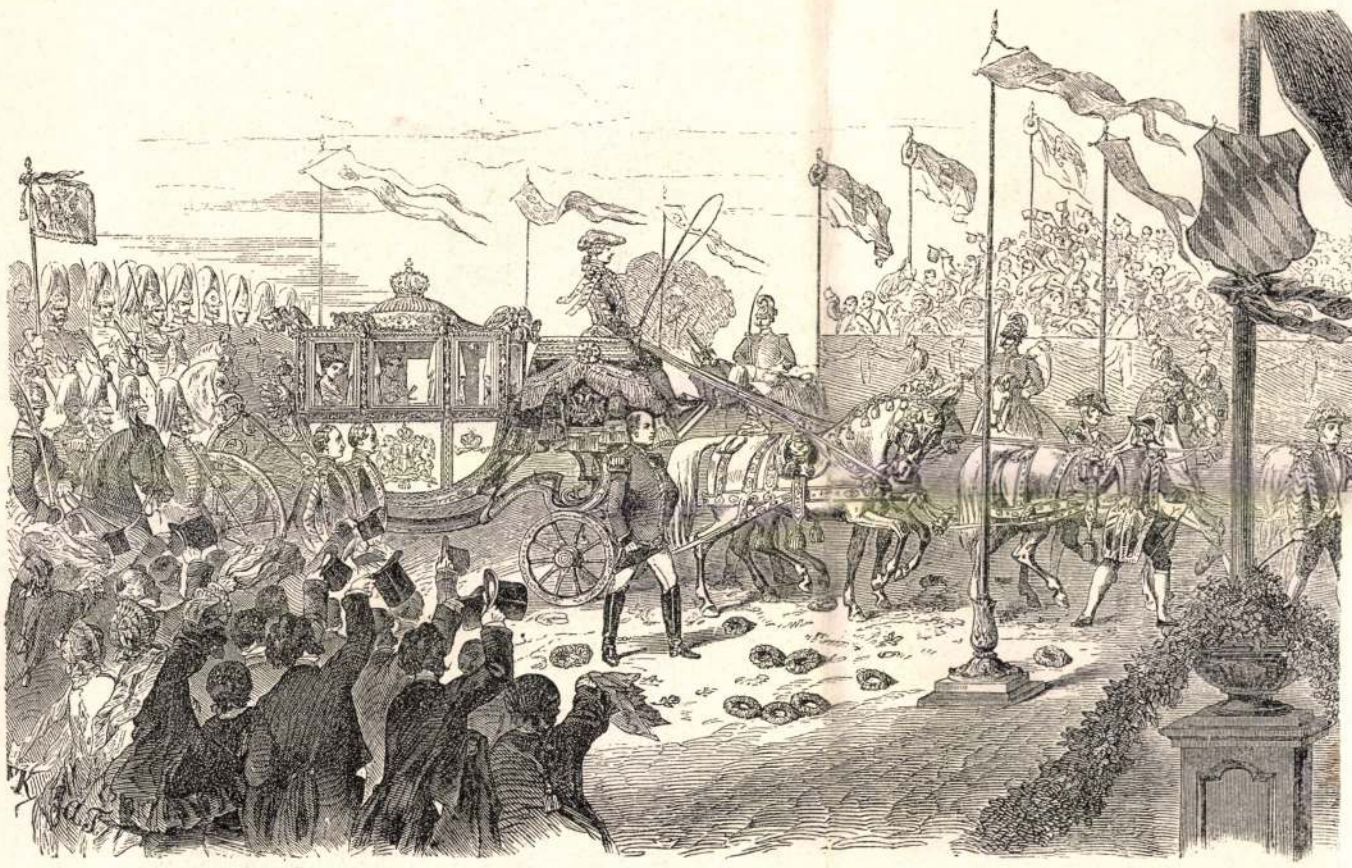
Hanff János kassai ötvösmester bélyegéről
jelzett ezüst gyertyatartó VIII. 137.

Műv.- és Kst.-Et.

"anff János ötvös M.D. K.

A XIX. sz. elején működött.

H éjjné Détári "ngela: Szakmáry Pál
Adatok egy szepességi ötvös-család működéséről
a XVIII. sz. végén
Az Iparművészeti Muzeum Évkönyvei VI. 1963. 59 .1

ERZSÉBET BAJOR KIRÁLYI HERCZEGNŐ BEVONULÁSA BÉCSBE, A MENYEGZŐKOR, 1854 ÁPRILIS 23-Á

egészen váratlanul betoppant *Magyarország királynéja*. A gyermek-ifju zavara, meglepetése leirhatatlan volt; de csakhamar eloszlott Ő Felsége jóságos szavaira, melyek mindig, minden alkalommal szivből jöttek és ezért minden szivhez utat is találtak.

Szomszédai közül különösen néhai gróf *Károlyi* Istvánnét, Fóth urasszonyát szerette a királyné. Valahányszor Gödöllőre jött, első teendői közé tartozott a tiszteletreméltó ősz matrónát meglátogatni. — «Megyek, megnézem a *szomszédasszonyt*»... így adta ezt a látogatást mindig tudtára magyar környezetének a királyné. Lóra ült, és letarlott mezőkön, dülő utakon keresztü
a hol gyakran
grófnét.

Károlyi Istvá
halála nagyon
fiát gyászolva, m
sok örömöt az

Egykorú rajz után.

A KIRÁLYI PÁR MENYEGZŐJE BÉCSBEN, AZ AUGUSZTINUSOK TEMPLOMÁBAN. (1854)

ERZSÉBET KIRÁLYNÉ ÉLETÉBŐL.

1853. Hanfstaengl rajza után.

1854. Dürck festménye után.

ERZSÉBET KIRÁLYNÉ ARCZKÉPEI. — Ernst Lajos gyűjteményéből.

Hát egyszer csak belevegyíti a szónok a *királyné* nevét is. Még csak a szemöldje sem rezdül. Beszélhetnek a szoborról a szobornak.

De a királyné nevének hallatára egyszerre csak felzúg az éljen. És milyen éljen az! Mintha a szívekből szakadna ki egy érzelmi zivatar. Megremegnek a trónterem sárgás márványfalai. Valami csodahang volt az, melyet nem lehet leírni, vagy megmagyarázni. Volt ebben az éljenben zsolozsma, harangzúgás, tengermorajlás, gyöngédség, érzés, még talán virágillat is.

S az érzéketlen, felséges fej megmozdúlt. Gyöngén, alig látszólag intett köszönetet. Valami csodálatos kecs volt abban.

S az éljen fölharsant még erősebben és nem akart megszünni perczekig, — szállt-szállt föl a boltozatokig és megrengette a boltozatokat. A fehér strucz-tollak reszketni látszottak a hanghullámoktól. Az ország nagyjai és törvényhozói nem elégedtek meg a mámoros kiáltásokkal, kalpagjaikat, csalmáikat lengették s egy sűrű erdő támadt fönn az emberek feje fölött sastollakból, kócsagokból, hűs szellőt támasztva a fojtó meleg levegőben. Ilyen legyezője is kevés királynénak volt még.

A szónok abbahagyja beszédét és várja, míg a féktelen lelkesedés lecsillapul. Hasztalan; nincs határa.

A *királyné* lesüti fejét . . . és az a hófehér arcz egyszerre csak elkezd pirosodni . . . mindig jobban-jobban. Először csak nem olyan fehér többé, azután olyan, mint a frissen szűrt tej, mintha rózsaszinnel volna befuttatva, azután piros lesz mint az élet, piros, egészen piros.

Milyen káprázat! Ferencz József király mellett ott ült egy életpiros királyné.

Egy perczig tartott az egész. Szemei tágra nyíltak, s a régi ragyogás kicsillant belőlük.

S a szemekből, melyek úgy tudtak valaha mosolyogni, hogy egy szomorú országot vidítottak föl, egy könycsepp bugyggyant ki. Százan és százan látták a drága cseppet. Meg volt a reciprocitás. Egy mosolygó ország föl tudta vidítani a királynét.

De csak egy perczig tartott.

A felséges asszony szeméhez emelte csipkés zsebkendőjét, letörölte vele a könyet. Az éljenzés megszünt, a szónok folytatta a beszédet s a királyné arczáról kezdett lassan-lassan lefogyni a pirosság, mint a hogy a kés pengéjéről szemlátomást illan a ráfujt lehelet.

Egy percz és a király mellett újra ott ült a gyászba borult királyné, a *Mater Dolorosa* halványan, csöndesen, érzéketlenül, mint egy fehér mozdulatlan szobor, mely egy édes arczra emlékeztet.

Mikszáth Kálmán.

ERZSÉBET KIRÁLYNÉRÓL.

Idegen származású királyné még úgy nem szerette a magyart, a nemzettel úgy nem forrt össze egy sem, mint Erzsébet. Többet tán még magyar származású királyné sem tett nemzetünkért.

Erzsébet királyné a magyar jellemét teljesen felfogta, lelkületét átérezte és rendkívül megbecsülte. Közvetlen környezetével, mely majdnem mindig magyarokból állott, rendesen magyarúl beszélt. Különösen kedvelte Ferenczy Idát, hű magyar felolvasónőjét, a kiről minden alkalommal megjegyezte: — «Ida nekem nemcsak felolvasónőm, Ida *nekem barátnőm*».

Erzsébet királyné együtt érzett a magyarokkal, a magyar nép örömében, bánatában egyaránt osztozott, vigasztaló angyalként ott őrködött az elárvult nemzet fölött már a gyász, elnyomatás éveiben is, úgy, hogy szavára, 1857-ben, mikor először lépett e haza földére, meg kezdtek nyilni Olmütz és Josephstadt sötét czelláinak ajtói . . .

Környezetében Ferenczy Idán kivül nagyon szerette még Festetich Mária grófnő udvarhölgyet, a kinek vidám, nyájas természete, sziporkázó szelleme mindig fölvidította.

Festetich grófnővel, epen úgy, mint Ferenczy Idával úgy bánt a királyné, a hogy a legjobb barátnőkkel szokás s hozzájuk való viszonya a legnagyobb szereteten alapúlt.

Ő Felsége mellett, kivált órákig tartó, hosszas gyaloglásai idején, az udvarhölgyi tiszt nem volt könnyű. Ez a sok gyaloglás, folytonos utazás túlhaladta *Festetich* Mária erejét és egy párisi tartózkodás alkalmával egyszer annyira kimerült, hogy ájultan rogyott össze. Festetich Mária — mint környezete általában — imádta a királynét, s nem akart említést tenni roszúllétéről. Ő Felsége azonban megtudta azt az orvostól s így szólt egyik bizalmasához:

— Nagyon sajnálom, hogy a kedves jó Marit többé nem vihetjük magunkkal, — azt mondta az orvos, hogy ez halála lenne . . . Isten ments, hogy a *lelkemre haljon meg.*

Ez az utolsó pár szó is mutatja, mennyire magyarosan, szinte népiesen beszélte a királyné nyelvünket, melynek minden árnyalata teljesen átment vérébe.

És valóban nem is vitte magával többé útazásaiban Festetich Máriát, a kit nehéz tisztében Mikes Janka grófnő — ma Széchen Miklós gróf neje — és Sztáray Ilona grófnő követtek.

Ő Felsége, előző években természetesen, mikor még a feledhetetlen trónörökös utáni gyász nem borított örökös gyászt anyai szívére, rendkívül szerette a zenét, szinházat.

Mikor a kiegyezés után sok időt töltött mindig Budán, több ízben meglátogatta a Nemzeti Szinházat, és különösen szerette Erkel magyar operáit, «Bánk-bánt», «Hunyady Lászlót». A két dalmű eszményibb alakjait, Melindát, Gara Máriát, akkoriban Pauliné-Markovics Ilka játszotta, a magyar operának ez a feledhetlenül bájos koloratur énekesnője. A királyné annyira szerette Paulinét hallani, hogy akkoriban akárhányszor megtörtént, hogy Radnótfáy intendáns értesitést kapott, hogy Ő Felsége szinházba akar menni, de kiköti, hogy opera legyen, és olyan, a melyben Pauliné énekel.

Radnótfáy Sámuel általában, mint mindenki széles e hazában, bálványozta Erzsébet királynét, s midőn egy nyári szünet alkalmával renoválták a szinházat, a figyelmes intendáns, a régi piros dísz helyett *kék és fehér* kárpitokkal és szövettel vonatta be a páholyokat és a nézőteret. Mikor az újon diszített szinházban először jelent meg a királyné, örvendezve mondta környezetének: «Nini, a kedves *Radnótfáy bácsi* milyen galáns, kék-fehér, a bajor színek, *az én színeim*». Aztán az ő szokott, rendkívül nyájas modorában köszönte meg Radnótfáynak a figyelmet, a mi túlboldoggá tette az öreg urat.

1868 április 21-én született a királyi pár utolsó gyermeke, Mária Valéria főherczegnő; *a kis magyar leány*. Valóságos rajongással szerette ezt a leányát Erzsébet királyné, s mióta Valéria főherczegnő asszony lett, Ő Felsége számtalanszor mondta környezetének:

— Nagyon elhagyatottnak érzem magamat, mióta Valériát férjhez adtam, s most már csak ritkán lehet mellettem.

Első lépésétől kezdve, mindaddig, míg a menyasszonyi koszorút föl nem tette leánya hullámos szőke hajára, Ő Felsége személyesen ügyelt föl Mária Valéria főherczegasszony testi és szellemi nevelésére. Nevelőjéül Rónay Jáczintot, a tudós főpapot választotta s mindjárt megmondta neki, hogy a históriai eseményeket mind egészen híven adja elő leányának. A királyné köztudomásulag jól ismerte az 1848—49-iki eseményeket s egy ízben, a gödöllői szép napok alkalmával, Isaszeg felé utazva, az épen jelenlevő gróf Ráday Pál szolgabiróval, a ki honvéd volt, s mindig ujján viselte az olmützi bilincséből kovácsolt gyűrűt, részletesen elmondatta az isaszegi csata történetét.

Régebbi időkben a kedélyes tréfáknak is nagy barátja volt a felséges asszony. Egy ízben tudomására jutott, hogy az ő kedves Ferenczy Idájának egyik unokaöcscse nagyon szeretné látni. Egy alkalomkor, midőn a fiatal ember épen nénjénél volt, azon az ajtón, mely lakosztályát a hű felolvasónőével összekötötte, egyszerre

Hanfstaengl Fr., ld. Weber Henrike.

Franz Seraph, (bajor) Kőrajzoló, 1804–1877.
1816-tól a müncheni Fegyertagyscholeban tanult, Peter Schöpf és H. Mikeres alatt. 1819–25-ig az akadémián tanult (unter den beiden Langers) miközben jó nevü portrélitográfus lett. —
1834-ben saját Könyomó intézetet alapitott, amely hamarosan minden versenyen felül emelkedett. Később fényirással is. Mandó munkatársai voltak testvérei: Peter, Max, Hanns, Pö'rood. — THB. XV. 586-7. p. —

Hanfstaengl F. S.

Nagy Zoltán jegyzete

Hanfstaengl, Franz Seraph német litográfus *

1804 Baier(n)rainban, † 1877 Münchenben, hol tanulmányait is végezte s aztán egyaránt, majd Drezdában működött. Korának egyik kiválóbb litográfusa. Magyar vonatkozású műve: Weber Henrik: Mátyás király bevonulása Buda várába 1458. évben c. képe után készült kőrajz, mely a Pesti Műegylet 1853. évi műlapja volt. (Thieme-Willis, Allg. Lex. d. bild. Kstlr. Leipzig 1922 15. k.)

Kökori

~~Urna-töredék, V 194~~

Hauptstängl F

Könyvtár

Kőrösi metszete 1857-ben a pasztellképek műhelyéről készült: Weberkamin: Mátyás király bevonulása Buda városába 1458-ban.

Grafika, XIX. sz.,litografia

Mátyás király bemenete Budavárába.
Hanfstaengel Franz, Weber Henrik után.

Divatcsarnok,1853.nov.3.62.1258-1259.

Iró- és müvészélet.

Manfstaegel, grafikus

Életképek, 1845. II. 580.

Mi hir Budán?

Hanfstaengel MDK

Bozzari Mark halála, Lipparini után Hanfstaengel

Heti szemle. Honderü, 1845 II.337

Hanfstaengel Franz, grafikus

Divatcsarnok, 1853. nov. 20. 67. 1358.

Iró- és müvészélet.

Hanfstaengel Franz, grafikus

Divatcsarnok, 1853 nov.3.62.1258-1259

Iró- és müvészélet.

MDK

Hanfstangel Franz

Mátyás király bemenete Budavárába, repr.

Iró-és müvészélet. Divatcsarnok,1953.nov. 3. 62.1258-1259.

MDK

Hanfstaengl, Franz /1804-1877/, gróf. Weber Henrik /1818-1866/ f.m. után.

Mátyás király bevonulása Buda várába.
Szinezett körajz.

Árv. Közl. 1940.1.rk.sz. 22.1.

MDK

Hanfstaenger Franz

Mátyás király bemenetele Budavárába,
Hanfstaengel Franz, Weber Henrik után

Divatcsarnok, 1853,nov.3.62.1258-59.

† Hang János

aranyműves

Pozsonyban, 1816-ban

született.

Lásd Fleischer Béla 49. l.

HANG Palma

1926-ban Nagybányán a szabadiskola tagja

Réti: Nagybánya.. 337.l.

HANG Palma

M. D. K.

Nagybányán a Szépművészeti Iskola tagja
1927.

Réti: Nagybánya... Bp. 1954 338. e.

Hangai Szabó Aurélia

l.

Szépmüvészet
1943.75.l

Hangai Szabó Miklós

Új Magyarság

1943. jan. 21.

(Kiállítások.)

A *Műbarát* termeiben hangai *Szabó* Miklós és *Fáber* Gabriella képeit, *Dabóczi* Mihály még eddig ki nem állított szobrait láthatjuk. Mindkét festő a színek, tónusok harmoniájára, a színfoltok franciás finomságú összehangolására törekszik. Festőisége ellenére hangai Szabónak még alaposabban bele kell mélyednie a jól elkapott és meglátott impressziókba, ámbár Fáber Gabriellánál bátrabban áll ki Szinyei mellé, amint azt a „Balatoni mólón" ragyogó színein, vagy a „Hazatérés" derengő, havas, zöld világításán látjuk. Ezek mutatják kolorista adottságát és érzékenységét. Fáber Gabriella félénken, finoman adagolja a fehérbe, vagy szürkébe kevert festéket, de éppen ez a lefojtottság teszi teljesen karakteressé, nőiesen tartózkodóvá halkszavú félhomályos képeit.

HANGAI SZABÓ MIKLÓS

44/a Örhalmi asszonyok, olajf.

44/b Kéméndi leány, olajf.

Nemzeti Szalon

Magyar nép.

1940 febr - márc -

SCHIFFER ÁRMIN

KÉPKERETGYÁRÁBAN KAPHATÓK

Budapest, Király-utca 79

Telefon : 144-485

Ábrahám és Sugár, Bagó M. és Fia Utóda. Kiadó : Lehel Béla

Hangai SZABÓ MIKLÓS

130 Kaktuszos csendélet olajf. 250.—

Nemzeti Szalon

Csendélet kiáll. 1932 febr-marc

1961. Grünwald Béla

Eső után.

A kép kegyes vidék
párát felszállna
oszladozni kezdene
tan, nagy csorda l
NALD B."

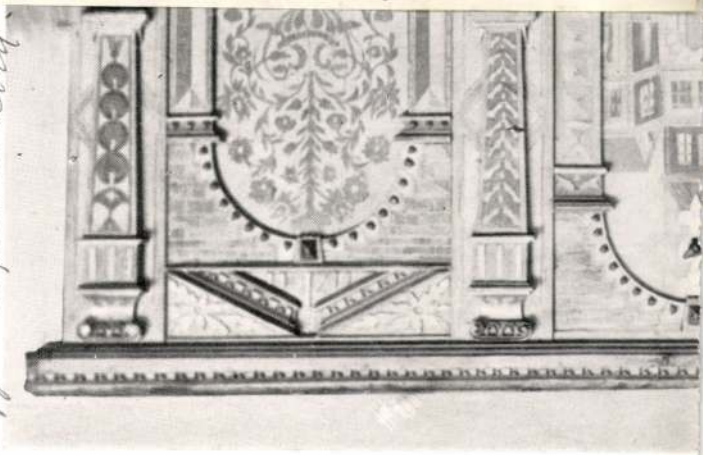
Vászon, méret

Vétetett az 1901:
tal 300 koronán. (1/901.)

Az 1901: II. 4-iki
zőművészeti Muzeum részé
L. Pesti Napló
Az elszámolást elfo
let. (554/901.)

HANGAI SZABÓ MIKLÓS

76.	Lányok a cséplőgépnél, olajf.	2000.—
77.	Lópatkolás, olajf.	400.—
78.	Ülő akt, olajf.	300.—
79.	Palóc házaspár, olajf.	300.—
80.	Fonó öregasszony, olajf.	150.—
81.	Bivalyok a tó partján, olajf.	150.—

Ernst Szalon
1939. ápr.
Magyar Képírás kiáll

1941.

Hangai Szabó Miklós

63	Aratók ebédje	olajf.
64	Nő hintaszékben	„
68	Nő virággal	„
69	Kapuvári legények	„
70	Rózsaszin csendélet	„
71	Sződi parasztleányok	„
72	Leányok a kutnál	„
73	Sárgavirágos csendélet	„
74	Sárközi öreg ember	„

Nemzeti Szalon 1937.

1937

UJ MŰVÉSZEK EGYESÜLETE

UME

HANGAI SZABÓ MIKLÓS:

53.	Csendélet, olajf.	250.—
54.	Szarvasok, olajf.	600.—
55.	Cséplők, olajf.	500.—
56.	Falu télen, olajf.	400.—
57.	Kéméndi lány, olajf.	400.—
58.	Szénrakodás, vízf.	100.—
59.	Balatonpart, vízf.	100.—
60.	Őrhalmi asszony, vízf.	100.—
61.	Isaszegi utca, vízf.	100.—
62.	Őrhalmi menyecske, vízf.	100.—

Nemzeti Szalon 1941 jan
Magyar képirók
Kiáll.

NEMZETI SZALON MŰVÉSZETI EGYESÜLET

ELNÖK

Gróf ZICHY JÁNOS

TÁRSELNÖK

PRESZLY ELEMÉR

Hangai Szabó Miklós

193 Óbudai téglagyárak, vizf. 2000
194 Pálvölgyi részlet, vizf. 2000

Nemzeti Szalon
1926. május
MAFE 12. kiáll.

Vilt Tibor

128 Portrait gipsz mgt.

Vörös Géza

129 Erkély olajf. 700.— pengő

HANGAI SZABÓ MIKLÓS

76. Lányok a cséplőgépnél, olajf.	2000.-
77. Lópatkolás, olajf.	400.-
78. Ülő akt, olajf.	300.-
79. Palóc házaspár, olajf.	300.-
80. Fonó öregasszony, olajf.	150.-
81. Bivalyok a tó partján, olajf.	150.-

Magyar Képírók 1939.

MAGYA
R

13746

ATHE
IRODALMI ÉS
KIA

Hangai László

dr. Kiss Tibor: OTP-lakóház, Budapest, XI. Vincellér utca. Építész Kiss Imre, statikus Vörszegi Katalin, víz-csatorna: Hangai László, parkterv ező Zimay János. - Ismertetés, Sági György és Mikusi László fotóival.

Magyar Ép.műv. 1971.3.sz. 38-39.l.

Hangai Gy. László.

A Szolnoki Művésztelepen „Portrék, önarcképek" címmel új kiállítás nyílt meg a műteremben, ahol a művésztelep alkotói két–két művel szerepelnek. A művész műveiből is láthattunk a tárlaton. — A kiállítás 3 hónapig várja a csapatos látogatókat.

Szolnok Megyei Néplap, 1981. aug. 16.

Hangai Gyula
festőművész

Műve szerepelt az UME első
bécsi kiállításán.

Nemzeti Ujság, 1928. jan. 14.

Hangyái Szabó László szobra

A szolnoki II. világháborús emlékműre
beérkezett pályázatok = Új Néplap,
1993. június 3. 6.p. ill.

HANGAY SZABÓ LÁSZLÓ
5000 Szolnok, Táncsics u. 1.

22

1953-ban született Egerben. A Képzőművészeti Főiskolát 1978-ban végezte el, mestere Szabó Iván volt. Több kollektív kiállításon résztvett, így a Szolnok megyei és országos tárlatokon, Salgótarjáni Tavaszi Tárlaton, a szegedi Nyári Tárlaton és a Hódmezővásárhelyi Őszi Tárlaton. 1988-ban résztvett a Ravennai Nemzetközi Dante Kisplasztikai kiállításon. Egyéni tárlata Szolnokon volt.

22. Férfi portré 1988, fa, 40 cm

HERCZEG KLÁRA
1055 Budapest, Szalay u. 3.

23

1906-ban Budapesten született. 1927-ben fejezte be főiskolai tanulmányait Kisfaludi Strobl Zsigmond növendékeként, majd 1932-ig Berlinben, Párizsban dolgozott. 1925 óta szerepel a nyilvánosság előtt, gyűjteményes tárlata 1969-ben és 1976-ban a Műcsarnokban, 1981-ben a Nemzeti Galériában volt. 1960-ban Munkácsy-díjjal tüntették ki. Mintegy 15 köztéri szobra áll a fővárosban és vidéken.

23. Nyírfácska 1978. fa, 74 cm

Hangayné

iparművész

Kris iparművészeti szalon kiállitása - a Kecskeméti utcai Csekonics palotában - részt vesz:
feltünően olcsó, de szép nyomtatott vásznaival.

Nemzeti Ujság
1930.V.18.

MDK

Hangai Szabó Miklós

Bogyiszlói részlet, vizf.

Csikósok, paszt.

M. Képirók kiáll. N. Szal. 1934. márc.

1o l.

MDK

Hangai Szabó Miklós

Tolnai halászok, vizf.

Beszélgető lányok, "

Leány rózsaszinben, "

M. Képirók kiáll. N. Szal. 1934. márc.

1o l.

Tolnai Balázsok, vlat.

Beszédjegyző Irányok, "

Irodalmi Értesítő, "

Hangai Szabó Miklós
festő

Kékruhás nő, olaj.

Nemzeti Szalon
Tavaszi Szalon
1927

KERNSTOCKNÉ STRICKER GINA: TANULMÁNYFEJ

Hangai Szabó Miklós

KMTársl 1940. febr. 1. A germ.

Testvérek

Összesitő jegy

Az 1935. év 14.897-III sz. vkm

kiutalt karácsonyi segélyek szé

Sor szám	N é v	
1.	Dr. Genthon István	el
2.	Dr. Szentiványi Gyula	ti
3.	Dr. Lux Kálmán	mi tz
4.	Dr. Nagy Zoltán	Á gy
5.	Kautszky Lajos	di

~~Fáber Gabriella~~

Hangai Szabó Miklós

Két kiállítás

A kis tárlatok, az intim jellegű kiállítási helyiségekben átlag kéthetenkint, élénk tempóban követik egymást. A *Műbarát* ismert Mária Valéria-utcai helyiségében ezúttal két festő: Fáber Gabriella, hangai *Szabó* Miklós és egy szobrászművész, *Dalóczi* Mihály gyüjteményére került sor. Fáber Gabriella talán egy éve szerepelt először a nyilvánosság előtt s újabb munkái megerősítik azt a kedvező véleményt, amely bemutatkozását kísérte. Egyszerű, a hétköznap sodrában eléje kerülő jelenségeket fest: nőt piros ruhában, másik nőt, amint a kalapját igazítja, csendéletet virággal, vagy birsalmával, nyitott ablakot, amelyen beömlik a fény. Rokonszenves vonása, hogy festésmód dolgában nem akar mindenáron „férfiasnak" mutatkozni. Finom, gyöngéd, olykor borongásra hajló lírai kedély érződik képein. Vízfestményein friss közvetlenséggel adja elő benyomásait, az akvarell eszköze mintha jobban esne kezeügyébe, de tompított fényü, hideg tónusokban tartott olajfestményeiről is leolvasható komoly készültsége. Hangai Szabó Miklós erős színérzéke, kulturáltsága egyaránt megmutatkozik olajfestményein, pasztelljein és vízfestményein. A világos színharmóniák embere. Bár stílusa még ingadozó, törekvése azért figyelmet érdemel. Gyüjteményéből kiemeljük a *Csendélet árával*, *Balatoni csónakdánál*, *Téli délután* című darabokat. Dalóczy Mihály a fiatal szobrásznemzedék tehetséges, alapos készültségü tagja. Figuráinak felépítését formai zártság jellemzi. Szoborképmásai kifejezésteljesek, dombormüveit biztos stílusérzékkel mintázza.

Függetlenség 1943. jan. 24.

T.

EUROPA

film-, könyv-, lapterjesztő és könyvkiadó rt.

Budapest, V.,

Visegrádi-utca 36. IV. 1.

Hangai Szabó Miklós

festő Budapest.

Anno 1928. febr. Liath.

5 ~~olajfestmény~~.

Anno rendes tagja.

Erdélyi Pál dr. VII. 279

Hangai Szabó Miklós

Ezredélet, dalok.

Művészeti Hotek Komárom

1941.

Es besteht oft eine Wechselwirkung, welche auch von dem Umstande gefördert wurde, daß sowohl die ungarischen, wie auch die sächsischen Goldschmiede viel für den Fürstenhof arbeiteten. Es ist bemerkenswert, daß auf den Pokalen, Kelchen, Schüsseln vorw. sächsischer Meister nicht selten ungarische Inschriften vorkommen.

Hangai Szabó Miklós

Nagy Arckép Tarló 1930 okt.

Kettős gyermek arckép.
olaj

Piros ruhás arckép,
olaj

Hangai Szabó
Miklós

Virágcsendélet,
olaj.

Nemzeti Szalon
őszi kiáll. 1942. okt.

Hangai Szabó Miklós

festő

Szül. 1897. nov. 13. Léva

Képzőm. Fest. Isk. 1925 óta

Budapesten működik

Vízparti villa, of. 1928

Táj Erős, of. 1928

Kat. Nürnb. 1929

23. l.

Szüts Lajos mint férje, **Bergenz Antal** é
Jánosné szül. **Bergenz Jozefa, Bergenz Antal** t
Katalin anyósa, **Szüts István** és neje szül. **Nagy**
és neje szül. **Narancsik Borbála** leányával, S
Margit sógorai és sógornői ugy a maguk, valami
tudatják, hogy a forrón szeretett feleség, leány, te

SZÜTS I

MDK

Hangai Szabó Miklós

Zalai falu, paszt.

M. Képirók kiáll. Műterem. 1935. ápr.

MDK

Hangai Szabó Miklós

Sárközi faluvége, vizf.

M. Képirók kiáll. Műterem. 1935. ápr.

MDK

Hangai Szabó M.

Balatpnpart, vizf.

M. Képirók kiáll. Műterem. 1935. Ápr.

MDK

Hangai Szabó Miklós

Pihenő tehenek, paszt.

II. Képirók kiáll. Műterem. 1935. ápr.

MDK

Hangai Szabó M.

Tolnai halász

M. Képirók kiáll. Müterem. 1935. ápr.

MDK

Hangai Szabó Miklós

Lányok a faluvégen, olaj

Kenderáztatók a kobolyában, olaj

Téli vasárnap, olaj

M. Képirók kiáll. M. Szal. 1934. márc.

lo l.

MDK

Hangai Szabó Miklós

A Balaton Tihanynál, olaj

Lányok a bánki tónál, "

Vasárnapi beszélgetők, "

M. Képirók kiáll. N. Szal. 1934. márc.

lo l.

MDK

Hangai Szabó Miklós

Menyecske gyerekkel, temp.

Pécskülvárosi részlet, "

A Balaton Györöknél, "

M. Képirók kiáll. N. Szal. 1934. márc.

lo l.

Hangai Gábor Miklós

versenyfestő

I.

Forrum 1933. 32. l

Hangai Szabó Miklós

Kell. Kiáll. a Mű-
barátban.

Mellette Hangai Szabó Miklós olajfestményei és pasztelljei képviselik az optimistább hangot, a derűt és a kivilágosodott színeket. Különösen a pasztell lehetőségeit aknázza ki könnyed kézzel és fölényes biztonsággal. (T. D.)

Esti Újság
1943. jan. 20.
(Két kiállítás.)

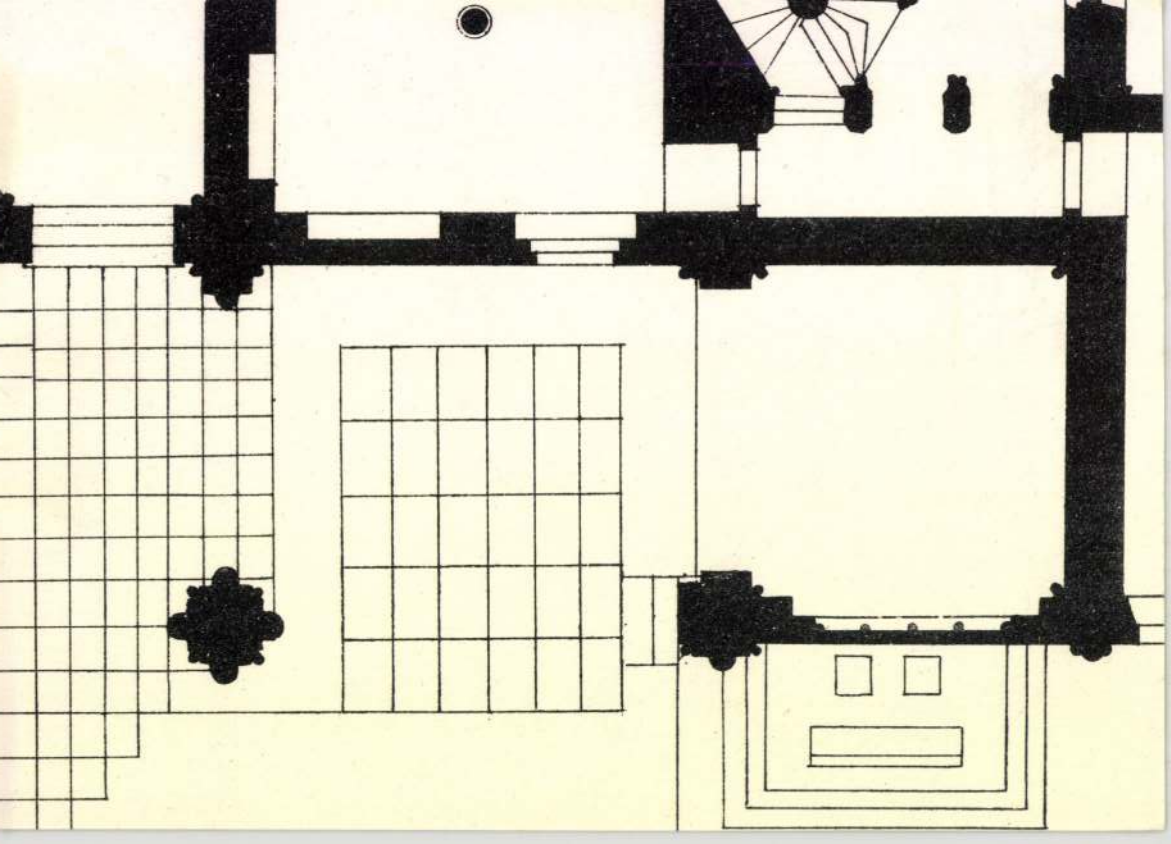
Hangai Szabó Miklós

írod

Független Kritika

1935. márc. 1. (Milyen
len a jövő művészete?)

Interjúk a művész-
ről.

1941 Podm. u. 73

Szabó Miklós

1917/18 – 1921/22

1936-38 újra?

Ferképzomfoiskèvk

13 v. 0.

Widdin.

A hátterben fekvő város
pez csoportot, a szigeten kert
dombok képezik. Felirata:

Prospe
Von der Haupt-Festung
nacht gegen Mittag anzu

magyarázó szövegének kezdete: A
senal és befejezése: L.

Tusrajz, mér. a vk. 16.

Hangai Szabó

Lajos

d.

Művész Otthon 1929

13-l.

Ernst Múzeum

kiállításai.

(L.V

Marosi Gyula

Brabéc-Wellisch

Alajos

kiállítása

és Ferenczy Károly

hagyatéka

1935. okt.

Fővárosi Képtár

Szabó Miklós

III. évés, 100 P. tanuló
magyar szakos
Képzőm. Főisk. Esk
1936/37 | 54 l
74

Szabó Miklós

1937/38. tanév végén polgári iskolai rajztanári oklevelet kapott.

Ferkápzőmfoiskévk
1937/39

182. l.

Hangai Szabó Lukács

Anyaság, Virág

Repr

Nagyjánosmagy 86. tábla

Hangai Lábó Miklós

l.

Képművészet

1941. 47 l.

(A M. Képírók Társ.)

Szabó Lukács,
hangai
festő

l.

Szépmüvészet
1943. 53. l.
75

„EUROPA"
film-, könyv-, lapte[illegible]s
könyvkiadó r. t.
Bp, V., Rotherm[illegible]e... 12.
Telefon[illegible]

Hangai Szabó Miklós

"Lányok a bánki tónál" c. festményét bemutatja a lap a müvész kiállitásáról. Repr.

Délibáb, Bp. 1934. márc. 31. VIII. évf. 14. sz. 11. lap.

Haugai Szabó Sándor

festőművész

Magyar Képirók Társasága csoportkiállitása - Nemzeti Szalónban - képével szerepel. Magyar érdekek fénnyel telített, ünnepélyből világító tájképei

Nemzeti Ujság
1933.I.15.

Hangai Szabó Miklós

festőművész

Magyar Képirók Művésztársasága kiállitása - Nemzeti Szalónban - képével szerepel.

Nemzeti Újság
1936.I.14.

Hangai Szabó Miklós

szerepel a magyar Képzőművészek kiállításán a Nemzeti Szalonban

Nemzeti Újság 1937 X. 31

Hangai Szabó Miklós

„Két öreg"c. festménye
szerepel a magyar képzőművészek
kiállításán a Nemzeti
Szalonban /emlékül/

Pesti Hírlap 1937 X-31

Haugai Szabó Miklós

festőművész

Magyar Képirók Társasága csoportkiállítása - Nemzeti Szalónban- képével szerepel.

Pesti Napló
1933.I.15.

Hangay Szabó Miklós

festőművész

Magyar Képirók kiállitása - Műterem helyiségében - képével szerepel. Szakitó vonalait újabb képein betompitja.-

Nemzeti Ujság
1935.IV.14.

Hangai Szabó Miklós

festőművész

Magyar Képirók kiállitása - Műterem helyiségében - képével szerepel. Pihenő tehenek c. pasztelképe

U j s á g
1935.IV.4.

Hangai-Szabó Miklós

festőművész

Magyar Képirók kiállitása - Nemzeti Szalónban - képével szerepel.
Viritó zsinek tarkaságával főleg a magyar népélet figurájában talál hatásos témákat.

8 Órai Ujság
1933.I.15.

Hangai Szabó Miklós

Részt vesz a Magyar Arcképfestők kiállitásán a Nemzeti Szalonban

B.H.930.X.19.

Haugai Szabó Miklós

festőművész

Magyar Képirók kiállitása - Nemzeti Szalonban - képével szerepel. A népélet tarkaságát hangsúlyozza vásznain.

Pudapesti Hirlap
1935.1.15.

Szabó
Hangay Miklós

Paramunyenkéket ábrázoló képeivel szerepel a kiállításban

Nemzeti Újság 1937 IV. 4.

Hangai Szabó Miklós

Képekkel nekrepel a Hangai
Képzők kiállításán

Nyíság 1937 III. 1.

Hangai Szabó

szerepel az UME VII. kiállításán

a Nemzeti Szalonban

Magyarság 1937 IV. 25.

Hangai Zsabó Ibolya
fs. Lmüvész

Külföldi magyar reprezentatív kiállításon képével szerepel.

Uemzeti Ujság
1929 11. 28

Hangai Szabó Sándor

festőművész

Magyar-olasz kiállitás - Művész otthonban Mikóczi ut 72 sz.a. - képével szerepel.

Nemzeti Ujság
1929.VI.5.

Hangai Szabó Miklós

festőművész

Olasz-magyar kiállítás - Nékázi uti szálló üvegtetejű csarnokában - képével szerepel.

Pesti Hirlap
1929.VI.5.

Hangai-Szabó Miklós
festőművén

Új Magyarság
1935. V.

A Magyar Képirók kiállitása

Vasárnap nyilik meg a Müterem helyiségében a *Magyar Képirók* legújabb kiállitása. Ez az érdekes, komolyan összefogó és nagy lelkesedéssel dolgozó müvész-csoport őszinte, tiszta és becsületes munkát végez. Arra törekszenek, hogy a mai világ rengeteg müvészeti áramlatának közepette felszinre hozzák azokat a lehetőségeket, amelyekből kialakul majd a magyar müvészet igazi arca, tipusa. Elindulásuktól kezdve ezt tüzték ki maguk elé és az évről-évre megismétlődő kiállitások biztatóan mutatják azt, hogy a lelkes és tehetséges müvészek elérik céljukat. Egytől-egyig magyarok, a szó adott értelmében, müvészek és kultúremberek, akik nem az úgynevezett „östehetségek" primitívségén keresztül próbálják kifejezni mondanivalóikat, hanem az igazi, komoly müvész töprengő, elmélyedő munkájával.

Erről a kiállitásról csak jót lehet mondani. Színben, hangulatban, a kiállitott képek sokaságán és a kiállitott pár, monumentális hatásra törekvő szobron keresztül visszaverődik az, amit annyira szeretnénk megvalósulva látni: az az egyéni iz és sajátosság, amelyek messziről hirdetik a *magyar* müvész *egyéniségét*. Egyesek dekorativ módszerekkel dolgoznak, mások mesébe olvasztott hangulatokkal, naturalisztikus lehetőségekkel és impresszionista tehnikával. De rajtuk van az, amire annyira büszkék: *képirók*, becsületes tolmácsai a magyar tájaknak, a nép életének és lelkiségének. Neveket nem is kellene emliteni, annyira egységesek, őszinték a a szépség keresői. *Hangai-Szabó* Miklós tiszta eszközökkel dolgozik, színekkel, árnyakkal és fényekkel, amelyek kialakitják az emberi formákat. *Büky* Béla igazi mesélő, aki festményeiről és magakészitette, apró posztódarabkákból kivágott szönyegeiről visszaadja látott és megálmodott álmait. *Boromissza* Tibor lirája, fantáziákba hatoló képzeletvilága talán még mélyebb, mint azelőtt. Azután ott van közöttük *Fáy* Aladár, aki a nagyvonaluságra tör, mindenben és mindenütt erőt, bátorságot keres, mint azt jól látni kiállitott nagyszerü Toldi-képén. A csoportból kiemelkedik még *Littkey* György pittoreszk müvészete és *Németh* Béla hangulatgazdasága, akik a többiekkel együtt izes keretet adnak a Magyar Képirók újbóli bemutatkozásának.

D. A.

Hangai Szabó Miklós: Sárközi gólyák

árnyalatok nem voltak megelégedve. Aki pedig a blokklistát tárgyilagosan tanulmányozta, az megállapíthatta, hogy sokkal inkább az *egymással versengő* általános *„érdekképviseletek"* erőviszonyainak eredménye, főleg pedig a fórumon hangoskodó különböző pártok és csoportok egymás között *nehezen megszületett kompromisszuma* volt, mint tárgyi és komoly gazdasági kategóriák, szakmai csoportok lehetőleg arányos képviseletének biztosítása. Ilyképpen azok a komoly gazdasági körök, amelyek megütköztek a választást megelőző kortézia elfajulásán, *csak megnyugvással vették tudomásul a kormány intézkedését a kamarai választások elhalasztása iránt.*

a kamarák gyökere s itása

A gyáripar ténylegesen *már kivonult a kamarából* és igazi érdekképviseletének a *GyOSz*-t tekinti. Hány kamarai teljesülés volt, amelyre a nagyipar képviselői el sem jöttek és emlékezetes a parlamentben lefolyt vita *Éber* Antal és *Fellner* Pál között, aki a gyáripar nevében erőteljesen követelte *az önálló gyáripari kamara felállítását.*

Hangai-Szabó Miklós

Szolnegerszegen, a Magyar Képírók Társasága kiállításán mutatta be műveit.

Hangarsáp 1935. IX. 21.

Hangai Grabó Miklós.

A Nemzeti Szalonban, az UME bemutatkozó kiállításán az ő alkotásai szerepel. (ecsetkezelés.)

Az Est, 1928. febr. 19.

Hangai Szabó Miklós MDK

Virágcsendélet, olf.

Mücsarnok 1942 A magyar művészetért c.kiáll.

Hangay Szabó Miklós

A Budai Képzőművészeti Társulat grafikai és vázlatkiállitásának résztvevője.

Pesti Hirlap 1935.V.26.

Hangay Szabó Miklós

szerepel a Budai képművészeti Társulat kiállításán.

Nemzeti Ujság 1935. V. 25.

Hangai Szabó Miklós MDK

Falusi részlet, olf.

Mücsarnok 1944 VII.Nemzeti Képzőművészeti Kiáll.

Hangai ~~Ernő Rabbi~~ † Szabó Miklós

keresztel a müncheni magyar kiállításon

Neuzeit. Lipcse 1929 II. 28

Hangai Szabó Miklós

A vidéki iparos tanonciskolák rajztanárainak kiállitásán "Paraszt menyecskék" és "Sárközi leány" c. művei.

Függ.934.VI.17.

Hangai Szabó Miklós

festőművész

Magyar Képirók kiállitása - Kossuth Lajos utca 12. alatti műteremben - képével szerepel.

Még nem találta meg magát uj irányában. Szinei valószinütlenek, bár Sárközi leány, Sárközi gólyák és Balatonpart c. munkái már a Magyar Képirók legjobbjai közé sorozzák.

Magyarság
1938.IV.14.

Hangai Szabó

Részlet az UME VII. kiállításán
a Nemzeti Szalonban

Magyarország 1937 IV. 25

Hangai Szabó Miklós

Magyar képirók kiállításán a Nemzeti Szalonban szerepelt.

Hangai Szabó Miklós a legkevésbé rajzos és legkevésbé illusztratív, egymásba folyó színei helyenkint nagyon szépek. *Kézdi Kovács* Elemér figurális kompoziciói tehetségesek, vitéz *Littke* György is tehetséges, de egyenetlen, jutasfalvi *Márton* Piroska leegyszerüsitett dolgai mellett *Illésy* Pétert és *Muhoray* Mihályt kell még megdicsérnünk. A grafikusok között feltünik *Nagy* Nándor öt kiváló lino-metszete és *Tarjáni* Jenő rézkarcsorozata. *Varga* Nándor Lajos linoleumlapjai is szépek. A szobrászok között *Cser* Károly szobrai a legjobbak. Nagyon érdekesek *Mokry Mészáros* Dezső szobrai, cserepei, mongol szőnyegei és nagyon finomak *Csernafalvi* Dóra textiliái is.

(m. v.)

NU-934. III. 18.

podás közzétételét kisérte. Bent a há-

Harángi-Szabó Miklós

Magyar képirók II. kiállításán a Nemzeti Szalonban szerepelt.

M 934.III.18.

Hangai Szabó Miklós

Magyar képírók kiállításán a Nemzeti Szalonban szerepelt.

Mellette *Hangai Szabó Miklós* pozitíven nyers színekkel festett magyar típusai, köztük a cinóber-piros arcu „Csikósok", a „Kenderáztatók a kobolyában", a „Menyecske gyerekkel"

PH.934.III.18.

Hangai-Szabó Miklós

Magyar Képírók Egyesületének kiállításán a Nemzeti Szalonban szerepelt.

amelyben nagyobb kollekcióval szerepel *Hangai-Szabó* Miklós, aki erős és átfolyatott színekkel oldja meg érdekes tájképeit és alakjait

8° u. 934. III. 18.

MDK

Hangai Szabó Miklós,
festőm.

560. Üzenéiet. J.1.j. Olf.

Árverési Közlöny.1929.ápr. 3.sz. sz. 28.l.

Hangay Szabó Miklós
festőművész

Uj Idők
1935 X. 26

A Budai Szépművészeti Társulat kiállítása

A *Budai Szépművészeti Társulat* már uj helyiségben tartja meg őszi kiállitását. Ez a kiállitás még azokat is kellemesen fogja meglepni, akik eddig is méltányolták ennek a művészeti egyesületnek csendben, de lelkes buzgalommal végzett művészi törekvéseit. Az idei őszi kiállitás szinvonala lényegesen magasabb, mint bármelyik eddigié. Ha a tárlat nem is kinál szenzációkat, husz-harminc olyan művészt vonultat fel, akik megérdemlik az elismerést. A festők között különösen *Hangay Szabó* Miklós, *Papp* Irén, *Porter* Paula, néhány finom akvarellel *Póth* István, *Sós* Elemérné, *Sélley* Sándor, *Tobisch* Ilona, *Borsos* I. József, *Bardon* Alfréd, E. *Hevesi* Margit, *Guzsik* Ödön és *Országh* I. Ferenc tünnek fel. A szobrászanyagban *Eschenbach* Jenő Putifárné cimü terrakottája és gipszben készült Madonnája hivja fel magára a figyelmet. *Szép* Béla és *Molnár* Kálmán mellett *Varga* Ferenc kissé nyersszinü terrakottáit kell megdicsérni. *(m.)*

Hangai Szabó Miklós

Képei nevezetes az UME
kiállításán a Nemzeti Szalonban

Budapesti Hírlap 1937 IV. 25

Hangai Szabó Miklós

Képekkel szerepel az UME

Tél és Tél a Nemzeti Szalonban

Magyar Hírlap 1937 IV. 25

Hangai Szabó Miklós

karcpel az UME kiállításán

a Nemzeti Szalonban

Pesti Napló 1937 IV. 25

Hangai Szabó Miklós

festőművész

Budai Szépművészeti Társulat Őszi Tárlata - II.Margit körut 48.sz.a. - képével szerepel.
Két nagyszerü olajfestménye.

Uj Magyarság
1933.X.27.

Hangai Szabó Miklós

Festőművész

Budai Szépművészeti Társulat Őszi Kiállitása - I.Margit körut 48. sz - képével szerepel.

Ismert magyaros törekvéseit hozza.

Magyarság
1935.X.27.

Hangai Szabó Miklós

festőművész

Magyar Képirók kiállitása - Balassagyarmaton a muzeum diszteremében - képével szerepel.

Nemzeti Ujság
1935.XII.14.

Hangay-Szabó Miklós

festőművész

A Magyar Képirók művészegyesülete képzőművészeti kiállitása - Balassagyarmaton - képével szerepel.

Magyarság
1935.XI.27-

Hangai Szabó Miklós

szerepelt a Magyar Képírók Kiállításán.

V/h 1939. III. 29.

Hangai Szabó Miklós MDK

Kaszálók

Mücsarnok 1941 Jubileumi kiállitás

Hangai Szabó Miklós

MDK

Testvérek

Mücsarnok 1940 Gyermek a müvészetben c. kiáll.

Hangai Szabó Miklós

MDK

Ülő akt

Műcsarnok 1943 tavaszi kiállitás

Hangai Szabó Miklós MDK

Csendélet almával, olf.

Műcsarnok 1943 A magyar művészetért c.kiáll.

Hangai Szabó Miklós

MDK

Csendélet citrommal, olf.

Mücsarnok 1943 A magyar művészetért c.kiáll.

Hangai Szabó Miklóa, festö

C sendélet almával. Olajf.

Műcsarnok. IV.Képzőm.v. Kiáll."A Magyar Művészetért". 1943 máj.16-30. Kat. 12.1.

MDK

Hangai Szabó Miklós, festö

Csendélet citrommal. Olajf.

Mücsarnok. IV. Képzömüv. kiáll. "A Magyar Müvészetért".
1943 máj. 16-30. Kat. 13.1.

MDK

Hangai Szabó Miklós

Két öreg, of.

Bivalyok Szécsi szigeten, of.

Magyar Képirók kiáll. N.Szal. 1937. okt.

MDK

Hangai Szabó Miklós

Harmonikás Hollókőn, of.

Dáliák, of.

Magyar Képirók kiáll. N.Szal. 1937. okt.

MDK

Hangai Szabó Miklós

Asszonyok a falu végén, of.
Fésülködők, of.

Magyar Képirók kiáll. N.Szal. 1937. okt.

MDK

Hangai Szabó Miklós

Két leány Hollókön, vf.

Csirketisztitók, vf.

Magyar Képirók kiáll. M.Szal. 1937. okt.

MDK

Hangai Szabó Miklós

Hazafelé, vf.

Magyar Képírók Kiáll. M.Szal. 1957. okt.

MNK

Hangai Szabó Miklós

Bivalyok a majorban, vf.

Konyhában, vf.

Magyar Képirók kiáll. B.Szal. 1957. okt.

MDK

Hangai Szabó Miklós

Virágcsendélet, of.

Őszi tárlat. N. Szal. 1942. okt.

MD K

Hangai Szabó Miklós,

Testvérek.

Műcs.-GMK."A gyermek a művészetben" kiáll. 1940.II.-III
Kat.23.1.

MDK

Hangai Szabó Miklós

Kettős gyermekarcképe, of.

Pirosruhás arckép, of.

Arcképfestők. N.Szal. kiáll. 1930. okt.

MDK

Hangai Szabó Miklós

UME bécsi kiáll. 1928.

MDK

Hangai Szabó Miklós

Műveivel szerepelt a Magy.Képirók Társasága kiállitásán.

(K-f):Két kiállitás.

Az Est, 1939. ápr. 16. 10.1.

MDK

Hangai Szabó Miklós

Harmonikás, of.

Műterem 5. csop. kiáll. 1937. jul.

MDK

Hangay Szabó Miklós

Grafikai és vázlatkiáll. B.H. 1935. máj. 26.
17.1.

MDK

Hangai Szabó Miklós

Rónay K.: A "Magyar Képirók" a N. Szalonban. Képes Krónika 1939. máj. - 18. sz.

Hangai Szabó Miklós
festő

A Nemzeti Szalon tagjainak őszi tárlatán állit ki.

esti M.O.1942.X.12.

Hangai Szabó Miklós MDK

Kéméndi menyecske, olf.

Mücsarnok 1940 A magyar müvészetért c.kiáll.

MDK

Hangai Szabó Miklós

Kaktuszos csendélet. Olajf.

Az első magyar representativ csendélet kiállitás katalogusa. Nemzeti Szalon 1932. Febr.-März.

MDK

Hangai Szabó Miklós

Falusi részlet. Olajf.

VII.Nemzeti Képzőművészeti Kiall.Kat.
Műcsarnok.1944.Jun.1-18-ig. 27.1.

MDK

Hangai Szabó Miklós

A "Magyar Képirók" kiállitásán szerepelt művei-
vel.

Rónay Kázmér: A "Magyar Képirók" a Nemzeti
Szalonban.

Képes Krónika, 1939.XXI.18.sz. 64.l.

MDK

Hangai Szabó Miklós

Képein a legkedvesebb szódi parasztleányokat festette. Művei a Nemzeti Szalon kiállitásán.

Szomory Dezső: Az új művészek kiállitása a Nemzeti Szalonban.

Az Est, 1937.ápr.25. 12.1.

MDK

Hangai Dzabó Miklós, festöm.

250. Mesónök. Vizf. 30x45. J.l.j.

251. Nöi akt. " 30x44. J.l.j.

Árv. Közl. 1933. dec. hó. 4. rk. sz. 68. aukció. 19.l.

Hangai Szabó Miklós MDK

Virágcsendélet, olf.

Nemzeti Szalon 1942. okt.
Őszi Tárlat Tagkiállitás

MDK

Hangai Szabó

Műveivel szerepelt az Uj Művészek Egyesületének kiállitásán.

Cikk: Az új művészek...

Képzőművészeti Figyelő, 396.l.

MDK

Hangai Szabó Miklós

A Képzőm.Társ. fennállásának nyolcvanéves jubileuma alkalmából kiállitást rend. a Műcsarnokban. Műve a kiállitáson.

Lauzáni Abonyi Ernő: A Képzőm.Társ.jub.kiáll.

Magyarság, 1941.márc.2. 13.l.

MDK

Hangai Szabó Miklós

A Magy.Képirók kiállitásan egész sorozat olaj-, tempera-, és vizfestménnyel szerepel.

Cikk: A Magy.Képirók kiáll.

Képzőművészet, 1934. 89.l.

NDK

Hangai Szabó Miklós

Művével résztvett a kiallitason.

KmTárs. 1943. marc. - apr. tav. kiall.
Kiallitó művészek névsora. 26.lap

Hangai Károly

festő

Károly festő

alatt is

A honvédelmi államtit
államtitkár a szociáldemokrat
és külpolitikai kérdésekről be

A köztársaság jelentő
az országban csak egy úr lehe
tudja megvalósitani bel- és ki
nép minden vonalon támogatja..
pontjából jelenthetnek némi in
de a talpraállitást és az ujj

oOo

Puskin szovjet követ
elnöknél.

oOo

Az UNRRA 2ooo vagon
zsir szállit Magyarországnak.

oOo

MDK.

Hangai Szabó Miklós festőművész.
A Fränkel Szalonban kiállitott képei:
"Vasárnap"
"Hollókőn"
Művészet,1937.7.sz.66.l.

M.D.K.

Hangai Szabó Miklós

"A bánki tónál" c. festményének repr.-ját hozza a lap a "Magyar Képirók Kiállitásá"-ról.

Szinházi Élet. Bp. 1933. január 29. febr. 4.
XXIII. évf. 6. sz. 41. lap.

Hangay Szabó Miklós.

Kilép az "Kut" művészegyesületből és V.J-hez csatlakozik 1927-ben.

Bende J: A Képzőművészeti egyesületek történet

Hangai Szabó Miklós.

A Tamás Galéria kiállitásain szereplő müvész.

Bende J:
A Képzőmüvészeti egyesületek története,kézirat.

Hangay Szabó Miklós.

a "Magyar Képirók " társaságának tagja. Részt vett a Nemzeti Szalonban rendezett első kiállitáson 1933.

Bende J:
A Képzőművészeti egyesületek története,kézirat.

MDK

Hangai Szabó Miklós

Herczeg G.: Vaszary János és az - Ume kiállitás a Hagen-szövetségben. /Bécsi levelek/. Ujság 1928. jan. 15. 6.l.

MDK

Hangai Szabó Miklós

Csendélet, of.

Árv.Közl. 1929. jun. 4.rk.sz. 2o l.

MDK

Hangai Szabó Miklós, festö

576. Virágcsendélet. Olf.

Bp.Mücs.-"A Magyar Müvészetért" Képzöm.Kiáll. 1942. jun.6.-22. Kat. 22.1.

MDK

Hangai-Szabó Miklós

D.A: M.Képirók kiáll. Uj Magyarság, 1935.ápr.14.
23.l.

Hangay Szabó Miklós, festő

Művészet, 1937. II. évf. 7. sz. 66. l.

Radocsay Dénes: Magyar képírók a Műtermekben.

MDK

Hangai Szabó Miklós

Óbudai téglagyárak, vf.

Pálvölgyi részlet, "

MAPE 12. kiáll. N.Szal.kat. 1926. máj. 12 l.

MOK

Hangai Szabó Miklós, festő

Nürnbergi magy. kiáll. kat. 1929. - Életrajzi adatokkal.

MDK

Hangai Szabó Miklós, festö

Asszonyok a kutnál, vizf.
Tehenek, "

Corvin Áruház IV. Képzömüvészeti Bemutatója. 1941.
Kat.

M.D.K.

Hangai Szabó Miklós

358. Testvérek. Mgt.

"A gyermek a müvészetben" kiállitás tárgymutatója
Bp. 1940. Orsz. M. Képzőmüv. Társulat. 23. l.

Hangai Szabó Miklós
Őrhalmi asszonyok, olajf.

Kéméndi leány, olajf.

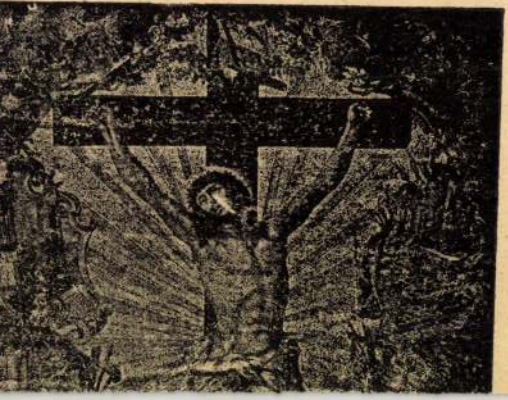
Magyarország a képzőművészetben. III. kiáll. Nemzeti Szalon, 1940. február, 9 l.

Angyali üdvözlet
Belső kép.)

Krisztus az Olajfák hegyén
Külső kép.)

Mária és Szent Erzsébet találkozása
Belső kép.)

Krisztus ostorozása
Külső kép.)
a, tempera, 96×51·5 cm.

Hangai Szabó Miklós
Kékruhás nő, olaj

M. Szal. 574. kiáll. 1927. márc.
13 l.

MDK

Hangai Szabó Miklós

Erdőrészlet

Ars Hungaria kiáll. 1940.

Hangai Szabó Miklós festőművész
Csendélet, olajf.
Szarvasok, olajf
Cséplők, olajf.
Falu télen, olajf.
Kéméndi leány, olajf.
Szénrakodás, vizf.
Balatonpart, vizf.
Őrhalmi asszony, vizf.
Isaszegi utca, vizf.
Őrhalmi menyecske, vizf.
Magyar Képirók kiállitása, 1941 január

A hivatalos

Hangai Szabó Miklós festőművész

Nemzeti Szalon, 1941. január 12.-26

Csendélet, olaj.
Szarvasok, olafj.
Cséplők, olajf.
Falu télen olajf.
Kéméndi lány, olajf.
Szénrakodás vizf.
Balatonpart, vizf.
Őrhalmi asszony, vizf.
Isaszegi utca, vizf.
Őrhalmi menyecske, vizf.

fehér fejkendőben, jobbkezét a lepel felé nyujtja. A középső asszony fejkendője piros, ruhája kék. A harmadik asszony sárga ruhában, vörös köpenyben, fehérkendős fejét oldalra fordítva, balkezére támasztja.

80a lap: (97. Psalm.: Cantate Domino) *C* iniciáléban (76×72 mm) *Krisztus és Hitetlen Tamás* ábrázolásával. Az aranyalapon levő kék betű hosszanti szárát vörös csuklyás, szőkeszakállas férfiprofil képezi. Belül a zöldglóriás Krisztus, kék ruhában, vörös köpenyben, jobbját felemelve áll. Mellette a pirosglóriás Tamás halványbarna ruhában s zöld köpenyben jobb kezét Krisztus vérző sebére teszi.

82a lap: A miniatura (192×131 mm) *Krisztus mennybemenetelének* jelenetét ábrázolja. A keret szaggatott; a két hosszanti oldalon hullámvonalba s alsó szélén félkörbe törik. A felső szélén a sarkok félkörívesek, míg középen ék alakban csúcsosodik a keret. Fent a két félkörívben egy-egy repülő angyal mellképe, akiknek a kezében tartott hosszú, fehér tekercs szalag zöld mandorlát keretel, ebben zöld sugarakkal övezve áll Krisztus kék ruhában, vörös palástban. Jobbjával áldást oszt, balkezében a zászló. Alul középen a hármas, piros-zöld-kék halom, Krisztus lábnyomával. Ettől két oldalt három-három apostol félalakja látható. A tekercsek vörös felira a lekopott.

83a lap: (101. Psalm.: Domine, exaudi orationem meam) *D* iniciáléban (69×72 mm)

Hangai Szabó Miklós festőművész

Harmónikás olaj
Templom előtt, olaj
Hollókői asszonyok, olaj
Vasárnap Hollókőn, olaj
Eperszedők olaj
Libák, olaj
Hollókői utca, olaj
Tájkép tehenekkel, olaj
Őrhalmi asszonyok, olaj
Kendertilolók, pasztel
Kékruhás asszony, pasztel
Hajnal Hollókőn, vízfestmény,
Két leány, vizfestmény

"Müterem" Képzőművészeti Kiállitás
1937. március.

374b (2, D, B); 375b (2, D, P); 376b (P); 377a (P); 377b (P); 378a (P); 378b (3, P, Z G); 381b (L); 382a (G); 392b (N); 394b (2, S, P); 395a (S kis lapszéli levéldíszítéssel); *395b (D); 397b (D).*

409a lap: (Bastarda kézírással) „Hie hebt sich an das Register . . ."

Hain 3129. — Proctor 286. — Pellechet 2369. — Gesammtkatalog der Wiegendrucke. IV. 4296.

Ocsovszky 27. l. — Könyvkiáll. Eml. 1882. 123. l. 4. sz.

27. (Mss. II. 6.) S. GREGORII MAGNI, EXPOSITIO IN CANTICA CANTICORUM. 1469. (1*a* lap—48*b* lap). — S. AUGUSTINI ENCHIRIDION AD LAURENTIUM 1471. (49*a* lap—84*b* lap). — S. AMBROSII IN HEXAEMERON *1473.* (85*a* lap—167*a* lap).

Latin. Quart. 1469—1473.

Hártya. 231 × 165 mm. 167 levél. Rotundaírással 36 sorba írva. Egy kéz írása. Vörös feliratok. Vörös és fekete kezdőbetűk. *2 lapszéldíszítés, 4 iniciálé. Kötés:* egykorú szarvasbőr, fatáblákon, köldök- és sarokveretekkel. A kötés szélét a XIX. század végén fényes szürke papírral ragasztották körül.

Német, bajor, scheyerni munka 1469—1473-ból. A felsőbajorországi Eichstättből származó Maurus frater készítette a felsőbajorországi scheyerni benedekrendi kolostorban.

Hangai Szabó Miklós, festőművész

Két öreg, olaj.
Bivalyok Szécsi-szigeten, olaj.
Harmonikás Hollókőn, olaj.
Dáliák, olajf.
Asszonyok a falu végén, olajf.
Fésülködők, olajf.
Két leány Hollókőn, vízf.
Csirketisztitók, vizf.
Bivalyok a majorban, vizf.
Konyhában, vizf.
Hazafelé, vizf.

Nemzeti Szalon, 1937. okt. 3o

336. kép. *24. (Mss. II. 5.) Psalterium*

A díszes iniciálék betűit sárkányfejes, dús fonatokban egymásba kapcsolódó rózsaszín, vörös, kék vékony indaszárak képezik.

1a lap: Üres.

1b lap: Miniatura (180×135 mm), amely az egész lapon tulajdonképen a Psalterium kezdő *B*

Hangai Szabó Miklós festőművész

Lányok a cséplőgépnél, olajf.
Lópatkolás olajf.
Ülő akt, olajf.
Paloc házaspár, olajf
Fonó öregasszony, olajf.
Bivalyok a tó partján olajf.

Nemzeti Szalon, 1939. ~~okt.30.~~ IV. 16 -

Mária, a szürke oltáron álló kis Jézust tartva. Mária mellett két nő, Erzsébet (?) és Anna (?) áll, az egyik, kezében égő gyertyával; az oltár másik oldalán pedig két férfi: Simeon (?) és József (?) égő gyertyát tartva. Lapkeretdíszítés mint 7b lapon.

62b lap: (Ad Vesperas) Miniatura (117×78 mm) a *Bethlehemi gyermekgyilkosság* jelenetével. Sárga sziklás tájban egy fekete páncélos katona a kezében tartott ruhátlan kis gyermeket leszúrja. Mellette hátsónézetben egy másik katona, kékruhás, fehér turbános anyától ragadja el a gyermekét. Lapkeretdíszítés mint 7b lapon. (330. kép.)

70a lap: Üres.

70b lap: (Ad Completorium) Miniatura (109×73 mm) az *Egyiptomba menekülés* jelenetével. Szürke szamáron, kék köpenyben ül a fehérfejkendős Mária, ölében a fehér pólyába burkolt kis Jézussal. A szamár mögött áll József, szürke köpenyben, rózsaszín ruhában és sapkában, kezében bottal. A háttérben sok tornyú kastély látható. Lapszéldíszítés mint 7b lapon.

75b—77a lap: Üres.

77b lap: (Septem Psalmi Poenitentiales) Miniatura (120×76 mm) *Dávid király* képével. Kék tetős, szürke kastélyhoz vezető úton térdel a király aranybarna köpenyben, imárakulcsolt kézzel, ég felé tekintő arccal. Mellette a földön fekszik a hárfa. A háttérben lévő kastély mögött folyó, hajókkal s mélybenyúló kék táj. Lapkeretdíszítés mint 7b lapon.

97a lap: (Oratio de Beata Virgine Maria) O iniciálé (36×43 mm) kék-rózsaszín alapon arany betű. A betű belsejében *Mária a kis Jézussal.* A kék köpenyes, aranyruhás Mária, karján a kis Jézussal ablakos téglafal előtt áll. Lapszéldíszítés mint 1a lapon.

MDK

Hangai Szabó Miklós, festő.

Csendélet, of.-

Árv. Közl. 1930 jun.3. rk.sz.- 54.aukc.- 2o.l.

MDK

Hangai Szabó Miklós

Kaszálók

KMTárs 80 éves jub. kiáll. 1941. febr. 25 1.

MDK

Hangai Szabó Miklós festőmüv.

Magy. Képirók Társ. kiáll. Szépmüvészet, 1941. 47-48 l.

MDK

Hangai Szabó Miklós

Sárközi leány, olaj

M. Képirók kiáll. Müterem. 1935. ápr.

MDK

Hangai Szabó Miklós

Sárközi öreg ember, olaj

M.Képirók kiáll. Müterem. 1935. ápr.

MDK

MDK

Hangai Szabó Miklós

Sárközi gólyák, olaj

M. Képirók kiáll. Műterem. 1935. ápr.

MDK

Hangai Szabó Miklós festőmüv.

Milyen lesz a jövő müvészete? Független Kritika, 1935. márc. 1. 2 l.

MDK

MDK

Hangai Szabó Miklós

Kiállitások. Független Kritika, 1935. márc. 1.
5 l.

MDK

Hangai Szabó Miklós

Nógrádi tájkép, olaj

Kettős akt, "

Matyó asszonyok, "

N. Képirók kiáll. N.Szal. 1933. jan.

lo l.

Hangat Szeső Miklós

Nógrád tájkép, olaj

Kettős akt, "

Mátyó asszonyok, "

Jo I.

MDK

Hangai Szabó Miklós

Ifju házaspár, olaj

A nógrádi vár alatt, olaj

Dunamenti alkony, "

M. Képirók kiáll. N.Szal. 1933. jan.

lo l.

MDK

Hangai Szabó Miklós

Aratók pihenője, olaj

Pihenő parasztok, "

A bánki tónál, "

M. Képirók kiáll. N.Szal. 1933. jan.

lo l.

MDK

MDK

Hangai Szabó Miklós

Tájkép tehenekkel, olaj

M. Képirók kiáll. N.Szal. 1933. jan.

lo l.

Szabó Miklós (Praha č. 73 1941)

Műl. Léván 1897 nov. 13 Rk.
okl. rajztanár
1920/21. I-II. elsőéves mű-
vezető - Varsány János

Élt: 1943 Münchenben

M. képírók
UMĚ
MAPE
M. kép. Egy. } tag

Lelet somogynagyatádi VI.125.

Szabó Miklós

Mil. Léván 1897 nov. 13

. 9 R.

3-adéves tapétamunkás

1919 nyarán tanf.

Hámori Szeleta-barlang ásatása

VIII. 15. —

Szeletei VIII. 15

Hangai Szabó Miklós

festő

Műcs. kiáll. 1940 tól
Pipics 113. l.

Sopron, Lunkányi

242

Hangai Szabó Miklós

festő

Budapest VI. Podmaniczky u. 73.

1941-ben felvették a Magyar Képzőművészek Egyesületének tagjai sorába.

Hangai Szabó Miklós

festő

Kollár kiáll.

Műbarát 36. kiáll.

1943. jan 17 – 29.

Könyvtáramban

Tafel 23.

Hangai Kabó Miklós

Erdő

Függetlenség

1943. jan. 24.

(Két kiállítás.)

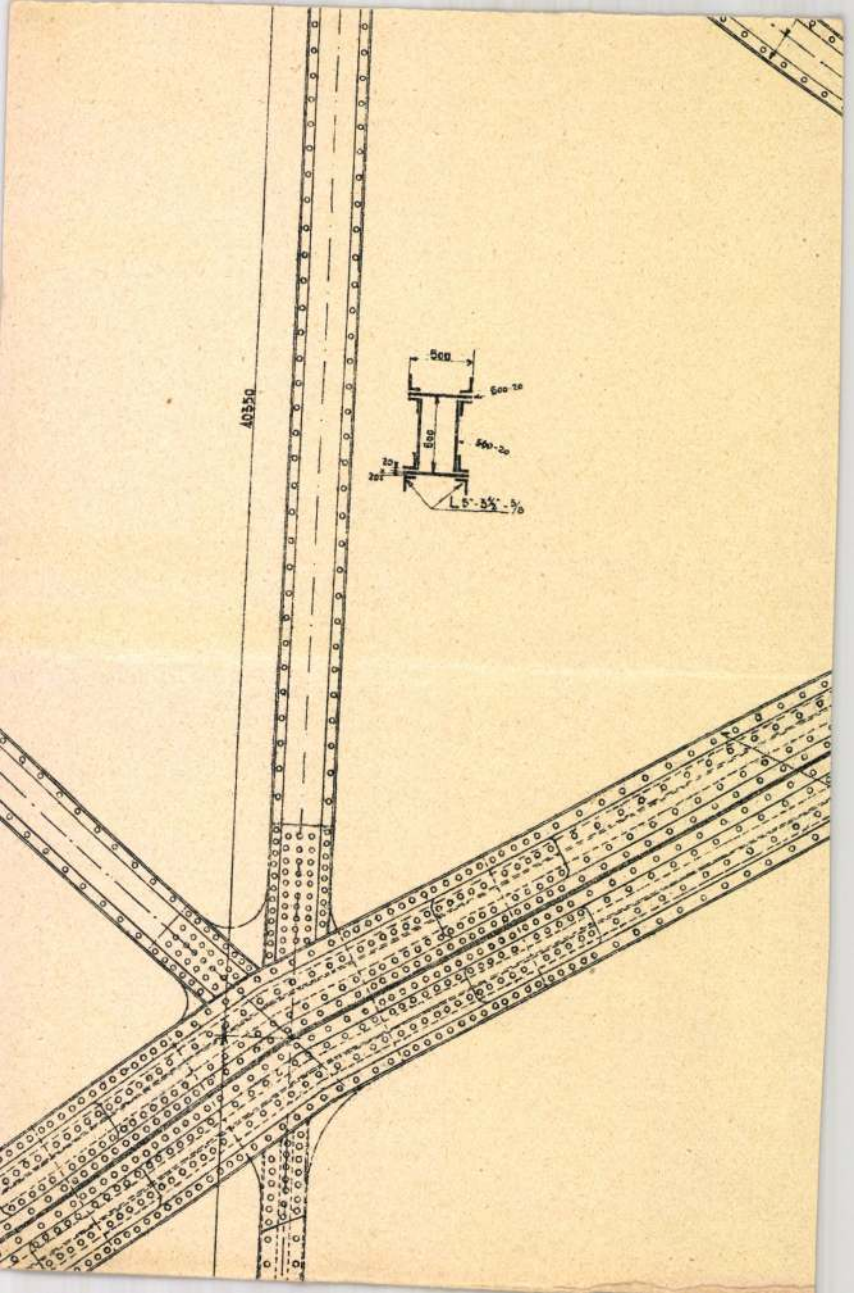
Szabó Miklós

III. éves polgárisk. tanuló

Képzm. Földrajz. Ek

1936/37. 74 l

Ferképzomfoiskèvk

500
600-10
600
400-20
20
20
L 5°-35°-5%
40250

HANAUER György uradalmi építész

Tata, 1840/1841

A vártól a városig Tata, 2004. 98.

II .sz pontszám

Kompetenciák értékelése pontokban kifejezve Képlet: összpontszám osztva nyolccal

II. számú táblázat indoklása

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....